

Ulin
971

Աստուծոյ հրաշք

ՉԷՆ ՀՈԳԵՒՈՐ

ՈՐ ՈՒՆԻ ՉԵՐԻՍ ՄԸՍՈՒՆՍ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆ

Լուսնուն առաքելութեանց հրեից եւ համամայնութիւն առեւտրանեաց :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍՆ

Քրիստոնէական ջարդողեալութիւն տանկերէն :

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍՆ

Հաւաքումն շրնացողոյն դատմութեանց եկեղեցականաց Բաւրի բառիւ :

ՀԱՐԱՐԵԱԼ, Ի ՅԱՊՈՐ ՊԵՏՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆՆՈՒՊՈԼՍՈՅ
ՈՐ ԵՒ ԵՐԿՐԵՆ ՊԵՏՐՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԵՐԵՍԻ

ՏՊԵՐԵԱԼ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Տ. Տ. ՄԱՏԹԵՈՍ
ԱԶԳԱՅԻՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ԵՒ Ի ՊԵՏՐՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԵՐԵՍԻ
Տ. ՅՈՒԷՆՆՈՒ ՎԵՀԱՓԵՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ԵՒ Ի ՊԵՏՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆՆՈՒՊՈԼՍՈՅ
Տ. ԳԵՈՐԳԻԱՅ ՍՐԵԱԶԱՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Ի ՂԱԼԱԹԱԿՈՒՊՈԼՍՈՅ

Ի ՏՊԵՐԱՆԻ ՅՈՒԷՆՆՈՒ ՄԻՒՀԵՆՏԻՍԵԱՆ

- 1859 -

29. 943 ~~1701~~

4971-60

Արդէն Զէն Հոգեոր կոչուած օգտու
կար զիրքը իւր սրբազան Հեղինակին ա
նունովը ազգիս ընդունելի և ծանուցեալ
ըլլալուն տարակոյս չիայ. և զի այս զիրքը
Ժամանակէ մը ի վեր բոլորովին սպառած
ըլլալով՝ խնդրողներն ալ շատ էին, Այն
նապատիւ սրբազան Պատրիարքի հրամա
նագրով և Հոգեոր Ժողովոյ հաւանու
թեամբն ալ առաջին մասին տաճկերէն
բառերը միայն հայերէնի փոխուելով՝ այս
անգամ նոր տպագրեցաւ նոյնութեամբ,
և քանի մը տեղ համառօտ ծանօթու
թիւններ աւելցրնելով՝ Հեղինակին մէկ
քանի տաճկերէն ոտանաւորներն ալ ծա
նօթութեան կարգը դրուեցան. ընթեր
չողք ներողամիտ պիտի ըլլան անշուշտ
սրբազան Հեղինակին յառաջարանութեան
մէջ գրածին նայելով՝ որ ինքն ալ ակամայ
այն տաճկերէն բառերը դործածեր է
հայերէնին մէջ, իսկ մնացեալ երկրորդ և
երրորդ մասերը նոյնպէս տաճկերէն թոյ
ուած են Հեղինակին զիտաւորութեան
համեմատ :

ՆԼԻԱԳԴԵՑՈՒՄՆ

ԱՌ ԱՍՏՈՒԱԾԱՍԻՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՄՆ

Ոչ առանց պատճառի կռնցոր զգիրքս զոյս՝ ջէն Հոգեւոր . զի աշխարհս արժ մարտից և կրթարան է ընտրելոց : Եւ ըստ երանելւոյն Յօբայ՝ « Պատե՛րադմ է կեանք մարդոյ 'ի վերայ երկրի » : Եւ ըստ մեծին Պօղոսի՝ « Ոչ է մեզ մարտ ընդ մարմնոյ և ընդ արեան » այլ ընդ իշխանութիւնս և ընդ պետութիւնս . ընդ աշխարհապալա խաւարին՝ ընդ այսս լաւ բաժնեւան որ 'ի ներքոյ երկնից :

Եւ զէն զինաւորութեան մանկանց եկեղեցւոյ ոչ է մարմնաւոր . այլ հոգեւոր . որով քակին խորդախութիւնք զիւաց և սիրական պաշտօնելոց նորա՝ ընդգէմ առաւանդաշատութեան արացող ազգին Հրէից : Որք մինչ հրաբոյրոր սիրով խնդրէին 'ի ներքոյ ստուերաց զՄեփոյն Քրիստոս . 'ի զաշն նորա տանջին զնա . որքան և նախ սիրէինն : Բայց զվնն զոր անտրգեցին շինողքն . նա եղև . գլուխ անկեան երկուց որոնց . հրէից և հելթա . նոսաջ միութեան ըստ հաւատոյ :

Եւ մարտութիւնն նոցա առ այն կոյանայր . զի զոր սուրբ գիրք զստուածային փառաց նորա խօսին . նոքա զայն ըստ մարմնոյ կարծելով՝ զազբաստորէն երկիշն ըստ մարմնոյ և զկիրա չարչարանաց նորա անարգ համարեցան . զի մարմնաւորք էին և ըստ մարմնոյ ձեւացս ցանկին զամենայն կարծիս իւրեանց 'ի վերայ Մեփոյն : Եւ կամ՝ զնախագուշակութիւնն զերկրորդ . զարտենն . կարծեցին զստային զարտենն : Եւ ոչ կամեցան 'ի գործոց նորա որանելեաց՝ զգործողն ճանաչել . իբր 'ի լուսոյն՝ զարեգակն . և կամ՝ 'ի յերմութենն՝ զչորսն աւրնաբար . վասնորոյ մնացին 'ի ներքոյ ստուերական մթնութեան . զոր քօղն 'ի վերայ երեսաց արկեալ՝ տալուին նշանակել :

Աւր՝ ստատնայ կերպարանի 'ի հրէշտակ լուսոյ . և պաշտօնեայք նորա կերպարանին 'ի կերպարանա ստուածաշատութեան Աբրահամա . ըստ նիւթոյն զարծելով . թէ որդիք Աբրահամա եմք : Իբր թէ կամին տակ . հաւր եմք՝ և ոչ ունին զգործն հրոյ . և թէ արեգակն եմք . և ոչ լուսաւորեն : Այլ մանաւանդ զոր հարբն նոցա՝ մարդարեքն սերմանեցին . առաքեալքն հնձեցին . և իբրև զՅովսէփ ցորենարաշխք եղէն ազգին հելթանոց . և ինքեանք մնացին քաղցեալք : Մինչ զօրն առ ինքեանն ունէին՝ ոչ հաւատացին լուսոյն . ուստի մնացին 'ի խաւարի մեղաց՝ և ստուերական որմնաց 'ի ներքոյ այնիւայք : Աւստի տեսեալ հոգւոյ աշոր մարդարեւն Բարուք՝ 'ի զմեզ Երեմիայի գրեալս . նոսա ցատկաւթեմամբ մեծաւ . « Դարձ Եսայր և բաւն հար գնմանէ ընդ ծագումն առաջի լուսոյ նորա . մի տար այլում գիտաս թա . և մի զօգուտ թա ուղղի օտարաւոյ : Բար . 4 . 2 :

Արդարեւ հորան ընդ վիճին և ժշկեցան և զգաւն տակաւին զգալով
 ոչ 'ի միտ աւանտն զդատաճառն վասն յոր խաշտանկեցանն . այլ կամաւ հաւ-
 բացան և զի լրան և կին յաշխարհ և սիրեցին ինքեանք զնաւարն և զի եմն
 գործք իւրեանց չարութեան և Չանձնա իւրեանց խճատառն ունենին զի-
 տաւ ինեամբ օրինաց և սակայն զիեղեն և զմիջին ծուծն ոչ կարացին զա-
 նաղանէլ 'ի միմեանց . այլ ըստ կապիւոց գտեալ զընկալոյն ըստ կեղեւոյն գտ-
 ուն և զրոպոն այնպէս կարծելով 'ի բաց ձգեցին և Ասիներն զգառնադպի
 չարարանն վերտառի և զմարմնով երևումն խտտադոյն վարաք և ու ոչ
 կարացին 'ի ներքո զմտփանցել փայտեայ տապանակին 'ի ճաշխարհն երկ-
 նային մանանայի հացին հրէշտակաց ։

Աւտի ըստ որդւոցն Հեղեայ քահանայապետի՝ գնալով գնան և 'ի շա-
 րեն առ չարն յառաջն և մինչև եղծանել և սպրկանել զաստուածաշունչ
 տարբ գիրս՝ ֆիլիքապէս և փիլիսոփայաբար մեկնելով և զաստուածային
 եղևոյ զհրաշմն՝ բնականին զօրութեան տարով և ու չմտն ինեամբ լեալ ըզ-
 նաս կարծելով և այնա կամելով ընդդէմ հաւատոյ մարտաիլ և Չպար-
 ծանել իւրեանց՝ զոր տառուած 'ի փառս իւր և 'ի փրկութիւն նոցա արար
 սրանչեւոր և ունայն և 'ի զուր հանեն և զգարմանայիս բնութեան և զոր
 ծոցն աստուծոյ և կարողութեան նորա հաւատարեն և ու ամաշեն և երկնե-
 չին և ուտի իւրեամբ կրեն՝ մինչ անխրատաբար ընդդէմ աստուծոյ մարմնչին ։

Այլ քեզ երանի ան հաւատացեալ հոգի և զի զդատաւարանն զինի
 քարշեալ 'ի մարգարէից գրեանց և զմբրուն՝ նոցա իմպեր և զմրդաց քաղց-
 բութիւնն ըստ միջին ճաշակելով և զիեղեն նոցա յանձնեցր և 'ի յամաց
 օրինաց զարեն ընկալեալ և զմեղացոյն ամպն՝ նոցա քողարկր և Աւրաի ըր
 անապատ ծարաւի աղք հեթանոսաց և զի աւեր զճար ուրախութեան յաղ-
 բերեն փրկութեան և զապառամն՝ նոցա իմպեր յանձնեցր և Յնճա գու-
 քաղցեալ արգարտութեան և զի զկամնասայիս չարարանաց ճեմեցեալ ցո-
 րեանն՝ 'ի շտեմարան մտաց և աւարեցր և զպարգն այրելի անշիջ հրով
 նոցա յետ դարձուցր ։

Այնտ տակաւին օրմբիշ ('ի կրթութիւն հոգեւոր պատերազմի՝ 'ի ձեռն
 ճշմարտութեան ընդդէմ ճշմարտութեան հակառակորդ) զազն հրէական և
 վանորոյ պարտիս զայս հոգեւոր զենն 'ի կիր առնուլ ընդդէմ նոցա և ոչ
 ինքեամբ 'ի մարտ ընդ նոստ մտանելով և 'ի ճակատամարտիլ ընդ նոստ
 յատեան կուլելով . այլ եթէ նորա ընդդիմաճառիցեն և զայս զենն 'ի պատ-
 բատի ունիցին և իւ կամ գու յինքեան 'ի ստին կրթելով՝ ծանիցին զքեզ
 սիրեցեալ յաստուծոյ և բացեալ քեզ զգանձն կրեալ և զազրիւն՝ նոցա
 խցեալ և քեզ բացեալ ։

Արդ հարկաւոր ե քեզ 'ի հոգեւոր պատերազմի ընդ հրէից և Նաի վա-
 հանն հաւատոյ և որով պատուարիցին զճախակողմն քո ընդդէմ հակառա-
 կացն ճշմարտութեան և Ի վերայ ամենայնի առեք զխահան հաւատոյ ո և
 Եփես . 6 . 46 ։

Երկրորդ՝ հարկաւոր ե քեզ ունել զաղաւարան յուայ և որ զեմեղեալ ե
 'ի բարձրացոյն տեղաջ իմացականութեանդ և զի յայն ե գրարձարդունից ։

Երրորդ՝ հարկաւոր ե քեզ զբահն սիրոյ և որ 'ի խոցեցմանէ պահպանե
 զքեզ և եթէ խոցիցին և ու ոչ տայ զգալ զդաւն՝ յաղմելով կրից ։

Չորրորդ՝ հարկաւոր ե քեզ կամարակապ զբահն արգարտութեան և որով
 պատիցին զմէջն քո արիւթեամբ 'ի վեճն ընդ քեզ հակառակացն ճշմար-
 տութեան ազգին հրէից ։

Հինգերորդ՝ հարկուոր է քեզ և սուրբան ծածկողն արունից, որ է խոնարհութիւնն Քրիստոսի, որով իբրեւ գլխակայ առաքելը Զախարիայն ազդողականայ առաքելս հոգարայց :

Վեցերորդ՝ հարկուոր է քեզ և զեղարդն խոհեմութեան և նետն համեմարեղութեան : զի գեղարդեամբ ընդ մերձաւորաց, և նետիւք ընդ հեռաւորաց ծակատիցս :

Եօթներորդ՝ հարկուոր է և սուրն ժուժկալութեան : որով ցանկութիւնն միմեան սանձահարի : զի տուաւ քեզ զկնայտս հոգեւոր, ոչ զի զարժուցես զոճն ընդ քեզ 'ի մարտ մասնել, այլ եթէ զճակատ յորինեաց ընդ քեզ՝ զու զգէնս հոգեւորս 'ի պատրաստի ունիցիս, որով իբրեւ գորշապարտաւ խոնարհութեան՝ զգլուխ հպարտ օճիցն կոխցես :

Ութերորդ՝ հարկուոր է և ազնոյն լարեալ 'ի հին և 'ի նոր կտակարանաց : որ է ըստ լարին կախուղ, և ըստ փայտին ընդ ոսկերաց միաւորեալ կարծրագոյն : Բայց կախուղ լարն՝ զկարծր ազնոյն ձկէ իբր ըստ կամաց իւրոց, այսպէս նոր կտակարանն՝ զօրութեամբ իւրով ձկէ և 'ի կողմն կամաց իւրոց հակեցուցանէ զհին կտակարանն, յազնեղով իբրեւ զորաւոր : բայց և կակզագոյն՝ զխոսութիւն հրեական ազանդից : Վասնորայ և 'ի այն գրքկանս համաձայնեցան ընդ միմեանց հին և նոր կտակարանցն : որպէս թէ կայ ծակահանն քաղն ինչ պողպատի հարեալք և լոյս ցաղցուցեալք :

Ուստի յառաջնում մասին՝ լուծան հարցմունք հրեից և աւետարանական տարակուսանք, որք ներհակք միմեանց թուեցեալք են՝ ամենայնիւ համաձայնքն :

Իսկ յերկրորդում մասին՝ շնորհեցան քրիստոնեական վարդապետութիւնը տաճարեան բառիւք : որովհետեւ յազգիս մերում հմուտքն այնպիկ ընգուի յաճախք են :

Իսկ յերրորդում մասին՝ տաճարավոր թարգմանեցան բառում պատմութիւնը ստաի և անտի : որպէս զի որք տընինն 'ի տեսական բանս իմաստից, թերեւ իբրեւ 'ի գործնականն կրթեցին պատմութեամբք : Սակայն գիտապէն աստուածասէրք, զի տաճարեալն 'ի մի անգամ ընթերցմանն՝ խրթնեմաց երևի : բայց 'ի կրկնին ընթերցման՝ գիւրանայ, բերե զսոսկումն իբր 'ի ջուր մտապայ՝ մինչև 'ի մի անգամ թացուին բոլոր մարմնայ : և յետ այնորիկ՝ որքանիցս և կամի՞ լողայ 'ի ջուրն և չբխուիայ :

Արդ՝ ով սիրազնեայ որդիք ազգդ իմ Հայոց, այլ ևս զինչ պակաս մնայ 'ի կողմանէ խմէ ձեզ նախրեկ : Ահա և զբուն ըզու մեր իբր թէ կարուստք փան մեր, և յատար ըզուս սկսաք խափ, երկնչիմ՝ զուցէ և ոչ այնու լրիցէք : Իսկ 'ի մերդ կողմանէ՝ մնայ թէ ընդ հաւատայ ճշմարտութեան, լծիցէք և զգործս առաքելութեան, որպէս զի երկու թեօք թուիցիք 'ի բարձունս երկնից արքայութեան : և իբր երկու քարեայ տախտակք օրինաց՝ մտանիցէք յերկիրն աւետեաց : Եւ իբրեւ երկու սակզէն գնդաք՝ զանկանս մեր զարգարիցէք 'ի լսողութիւն հաւատայ և գործայ : Եւ իբր զբոլորն ջերեթեայ՝ տեսականաւ և գործնականաւ՝ նստիկք յաճէ և յահեկէ տեսաւ յարքայութեան նորա :

Աս ևս յայտ լիցի սիրազնեիցդ իմոց, զի զինի աւարտման պրբոյս՝ և զար զտաճարավոր բառից լուծմունսն՝ ալբերնական ոճիւ : որպէս զի որք յընթեկնութեան տանաւիցին Հատկանալով, և պատճառաւ բառին զրկիցին իմացմանն, նոյնժամայն զայն բառն որանիցեն, և գտաւ զբանալին՝ բացցեն զգուռն իմացման :

Նաև եղաք զինի բառին լուծմանց՝ և զմաստորոց բանից ցանկանայք բնական։ որպէս զի պարունակեալքն ներգրքոյս՝ միով միով տողիւ թղթահամարին 'ի յայտ գացեն։ և զինգիր որոնողացն լուծեալ՝ 'ի տարակաւսանաց նային ազատիցեն։ Նաև ոչ եղաք 'ի սմին զվնասարանական բանս։ որովհետև աշխարհականաց առաւել հարկաւոր և դրբակս այս և շէ օրէն աշխարհականաց յիս հաւատոյ վնասարանել։ զի ոչ են պահպանելէք և կեղեցւոյ։ այլ պահողք պատախրանաց նորա։ զի պաշտպանելն զեկեղեցի՝ և զործ հոփուացն եկեղեցւոյ։ որք փոխանակ նոցա իբրև սխարաց՝ ընդդէմ գայլոց օջոսղաց զինեւոյ են։

Արդ՝ ուրեմն սիրով ընկալեալք զզինս զայս հոգեւոր՝ իբրև զգորս մերոն Սաղոմոնի։ ունիցիք զուր 'ի վերայ աղքեկաց ձերոց՝ ուսեալք զպատեւաբար՝ հոգեւորական։ Գտանէք 'ի սմին զանազան ծաղկունս անուշահոտ 'ի զմայլումն հոգեւոր ուրեղաց ձերոց։ որ թէ որքանք և որպիսիք իցեն։ 'ի ստանալն և յնթեկոծուլն կարեք իմանալ։

Ո՛ղջ լերուր 'ի Տէր սուրբ հաւատով։ և բարի գործով։ անտարակոյտ յաւտով։ և յուսանացն անդէն հասակալմամբ։ սիրով բոբունմամբ և բզմայլմամբ։ ամեն։

Ամենանուատս ծառայ ծառայիցն Աստուծոյ՝ Եակոբոս արք եպիսկոպոս և
Պատրիարք Արստանդնուպոլոսոյ։

նանին . վասն զի 'ի ծագիլ արեգական՝ կ'ասեմք թէ ա-
րեւն ծագեցաւ . և 'ի մտաց որ բան մի գայ՝ կ'ասեմք
թէ միտքէս բան մը ծնաւ . կամ թէ՛ ինչպէս գեղեց-
կութիւնն միշտ 'ի ծագիկէն կը ծնանի , և հոտն միշտ
կը բղխէ , նմանապէս և աստուած առանց արուի և
իդի՝ անապականաբար կը ծնանի զբանն 'ի մտաց , և
կը բղխէ զհոտն անոյշ զհոգին սուրբ՝ 'ի կամաց . կամ
որպէս գեան յաղբերէ , շառաւիղն յարմատոյ , և ճա-
ռագայթն 'ի լուսոյ՝ ասէ սուրբն Աթանաս :

Ե . Թէ որ ասեն հրէայք , մէք հին ազգեմք և մար-
գարեից տէր , և այդպէս չեմք գիտեր : Այա թէ , դուք
ով հրէայք , անոր համար զմարդարեքն կոտորեցիք , որ
էրբեմն վարագուրով և առաքներով զաստուծոյ միտ-
թիւնն և զերրորդութիւնն կը ծանուցանէին : Ասան
զի Սովսէս յարարածքն ասաց 'ի բերանոյ աստուծոյ՝ թէ
« Արասցուք մարդ » . և թէ « Այլամ եղև իբրև զմի 'ի
մէնջ » : Իսկ մէկն՝ ինքն իրեն չասեր թէ արասցուք .
այլ թէ՛ արարից : Եւ 'ի ջրհեղեղի ժամանակն ասաց
թէ՛ « Եկայք իջցուք և խառնակեսցուք զէզրուս նոցա » :
Եւ ձեր հրէից Թէվրատի առաջին խօսքն՝ որ մէք կ'ա-
սեմք՝ իսկզբանէ արար աստուած , ձերն գրած է՝ թէ
իսկզբանէ արար Հէլօիմ , որ շատութեան նշանակ է :

Թէ որ ասեն՝ աստուած հետ հրեշտակաց կը խօ-
սէր : Այա թէ , հրեշտակներն ստեղծող չեն կարեր լի-
նիլ . զի արարցուք ասելն՝ ստեղծեցուք ասել է . թէ
որ այդպէս է , ուրեմն հրեշտակներն ալ աստուծոյ հետ
ստեղծեցին զաշխարհս , որ է հայհոյութիւն : Այլա թէ
այդպէս է , աստուած զհրեշտակներն որո՞ւ ընկերու-
թեամբ ստեղծեց . վասն զի հրեշտակներն ալ պատուա-
կան և գեղեցիկ ստեղծուածք են , քան զարեգակն , և
քան զաստեղքն , և քան զմարդն . այլ թէ զցած և բլ-
նուաստ արարածքն խորհրդով արար աստուած , պէտք
էր որ զպատուականներն և զգեղեցիկսն՝ զանմահ և
զանմարմին արարածքն ալ՝ այլոց հետ խորհրդով ստեղ-
ծեր . այլ հրեշտակներն յառաջին օրն հետ երկնից
ստեղծուան :

Լ՛րդ՝ տակաւին չի ստեղծուած, աստուած որո՞հեա խորհուրդ արաւ. յայտնի չէ՞ որ, հարկաւ ինքն միտքն հայր՝ ընդ բանին իւրոյ միածնի որդւոյն, և ընդ բարութեան աղբիւր հոգւոյն սրբոյ. վասն զի ինչպէս որ զմարդու միտքն և զխորհուրդն անասուններն չեն կարեր իմանալ, այսպէս և զաստուծոյ խորհուրդն՝ հրեշտակներն և մարդիքն չեն կարեր իմանալ: Վանզի սուրբն Պօղոս առաքեալն ասեր է թէ, զաստուծոյ խորհուրդն բնաւ մէկ մի չի գիտեր, և թէ ոչ հոգին աստուծոյ: Լ՛ւ Լոյսայի մարգարէն ասեր է թէ, « Ա՛յլ գիտաց զմիտս տեառն, և կամ մի եղեւ նմա խորհրդակից »:

Լ՛րդ՝ որ զաստուծոյ միտքն և զխորհուրդն ստեղծուածքն չեն գիտեր, յայտնի է որ միտքն աստուած հայր՝ ընդ իւր բանին և յիշողութեանն, արար զայն խորհուրդն՝ թէ « Լ՛րացուք մարդ ըստ պատկերի մերում ». և թէ՝ « Լ՛կայք իջցուք և խառնակեացուք ». և թէ՝ « Լ՛գամ եղեւ իբրեւ զմի ՚ի մէնջ »: Լ՛ւ Վաւիթ՝ Սէսիհի բերանովն ասեր է վասն իւր. թէ « Ի սկիզբն գրոց գրեալ է վասն իմ », և սկիզբն գրոց՝ ճննդոց գիրքն է:

Զ. թէ ասն, աստուած բոլորովին միայն է, բոլորովին բան է, և բոլորովին յիշողութիւն է. բայց երեք անձինք չեն ասոնք: Լ՛սա թէ, բնաւ մէկ պատճառ մի կայ յաշխարհի վերայ, որ քան զիւր գործածն պակաս լինի կամ տկար. իբր թէ ժամացոյցն լաւ լինի քան ըզ ժամագործին միտքն. յայտնի է որ անհնարին է:

Արեմն՝ աստուած որ զմարդն իրեն պատկեր և նըմանութիւն է ասեր և արեր, անխորհուրդ չէ. քանզի մարդս՝ մարմնայն կողմանէ՝ աստուծոյ պատկեր չի կարեր լինիլ, ինչու որ մարմին մարդոյն՝ կենդանւոյ մարմին է, ապականացու և մահկանացու: Արեմն՝ մարդս ՚ի կողմանէ հոգւոյն՝ աստուծոյ պատկեր է. քանզի հոգին անմահ և անմարմին է, և մէկ հատ է. բայց ունի միտք, բան և յիշողութիւն, որ աննոյսմով կը նմանի երբորդութեանն. անոր համար աստուած ասաց թէ, « Լ՛րացուք մարդ ըստ պատկերի մերում և նմանութեան »:

Սերում ասելով՝ զբաղմութիւն անձանց կամեցաւ
խմայնել, և ըստ նմանութեան ասելով՝ զմիութիւն
էութեանն. այլ ինչպէս որ հոգին մարդոյ՝ բոլորովին
միացէ, բան է և յիշողութիւն է. բայց այն երեքն
բաժանեալ կը լինին՝ ի մէկ մէկէ, և միութեան հոգ-
ւոյն միաս չեն առներ. այսպէս և աստուած՝ մի էութե-
թիւն է և երեք անձնութիւն :

Է. Թէ ասեն, աստուած շատ բան ստեղծեր է.
ուրիմն այն ստեղծուածքն՝ աստուծոյ պատկեր են :
Ըստ թէ, այո՛. բոլոր աշխարհս յաստուծոյ ստեղծուե-
ցաւ, բայց բնաւ մէկի մը համար աստուած չասաց
թէ, արասցուք երկինք, կամ երկիր, կամ հուր և ջուր
ըստ պատկերի մերում և նմանութեան. այլ միայն մար-
դուն համար ասաց : Քանզի մարդն միայն կարէ լինիլ
պատկեր աստուծոյ. զի ունի միտք, բան և յիշողու-
թիւն. այսպէս աստուած՝ հայր է, որդի է և հոգի
սուրբ է¹. և երեք գոլով՝ մէկ են, և մէկ գոլով՝ երեք են :

Ը. Թէ ասեն քեզ, միթէ բազումն՝ մէկ կարէ լինիլ :
Ըստ թէ, հոգին՝ միտքն և բանն, խնծորին համն, հոտն
և գոյնն, արեգական բոլորակն՝ լոյսն և ջերմութիւնն,
ինչպէս որ բազում են և մէկ են, այսպէս և աստուած
մի է բնութեամբ և բազում է անձամբ : Ինչպէս կ'ա-
սէ Յօհաննէս աւետարանիչն թէ՝ « Երեք են որք մկա-
յնն յերկինս, հայր, բանն և հոգին սուրբ. և սորա ե-
րեքեանն մի են :

Թ. Թէ հարցանեն, Սովետ ասաց յաստուծոյ բե-
րանոյն. « Տեսէք զի ես եմ և ոչ գոյ այլ բաց յինեն ».
և Քրիստոս յաւետարանին՝ մեծ և առաջին պատուի-
բան կոչեց զայս բանս, թէ « Այլ գոյ աստուած բաց ի
միոյն աստուծոյ ». ապա դուք երեք կ'ասէք : Ըստ թէ,
յիրաւի ոչ գոյ այլ աստուած բաց ի յայն միոյն աս-
տուծոյ. ինչպէս որ ասեմք, թէ ոչ գոյ այլ մարդ բաց
ի մարդոյն, զայս ասելով՝ կարեմք մի ուրանալ զմար-

¹ Այս զրուցածքս ալ ճշմարիտ է, բայց աւելի սովորական է ըսել՝
հայր է աստուած, որդի է աստուած, և հոգի սուրբ է աստուած :

դոյ հոգին կամ զմիտքն և զբանն : Այսպէս և աստուած որ ասաց թէ ես եմ և ոչ դոյ այլ աստուած բաց յիւնէն . միթէ հայր՝ կարէ՞ մի լինիլ առանց բանի և յիշողութեան . իբր թէ հայրն աստուած առանց որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ , կամ թէ վարդն՝ առանց դռնոյ և հոտոյ , և հօւրն՝ առանց լուսոյ և ջերմութեան : Առաջն բանիւն կամի ասել թէ , մի պաշտեր յիսմէն զատ զայլ ուրիշ աստուած՝ որ ինձի հակառակ է , ինչպէս կուգբերն . այլ բանն մտաց և յիշողութիւնն՝ հակառակ և ուրիշ չեն ՚ի հոգւոյն , այլ մինակ մէկ հոգի են . այսպէս և բանն աստուած և հոգին սուրբ՝ այլ ուրիշ աստուած չեն ՚ի հօրէ աստուծոյ և ոչ հակառակ նմու , այլ մի՝ ըստ բնութեան :

Ժ . Թէ հարցանեն , ՚ի հին օրինաց ունի՞ք մի վկայութիւն թէ աստուած մի է , և երեք անձինք : Ասա թէ , այն . աւելի քան զաստեղս երկնից : Ասիս՝ Սովսէս մարգարէն . պինտ առաջ որ մէք կ'ասեմք թէ՝ արար աստուած զերկին և զերկիր . նա կ'ասէ թէ , Հէլօիմն արար . Հէլօիմն բաղմութեան նշանակ է . և արարն՝ միութեան : Որ կամի ասել , հայր և որդի արար զերկինս և զերկիր . ապա զհոգւոյն սրբոյ անունն յայտնի կ'ասէ թէ՝ « Լւ հոգի աստուծոյ շրջէր ՚ի վերայ ջրոց » . և թէ՝ « Լրացուք մարդ ըստ պատկերի մերում և նմանութեան » . մերն՝ վասն անձանց , նմանութեանն՝ վասն միութեան :

Երկրորդ վկայութիւն՝ որ յաշտարակի շինմանն ասաց աստուած , թէ « Եկայք իջուք և խառնակեալուք զլեզուս նոցա » :

Երրորդ վկայութիւն՝ Լբրահամ նահապետն՝ Սամբրէի կաղնի ծառոյ տակն երբոր նստած էր , կ'ասէ Սովսէս մարգարէն թէ՝ « Երեւեցաւ աստուած Լբրահա մառ առ կաղնեաւն Սամբրէի . և ՚ի վեր կալաւ զաչս իւր Լբրահամ և ետես . ահա երեք արք զային օդոյն մէջէն , անկաւ Լբրահամ յերեսաց վերայ , և երկիր պագեաց աստուծոյ » : Տես որ յառաջ աստուած երեւեցաւ կ'ասէ՝ զմիութիւնն աստուծոյ յայտնի անելով .

ապա յետոյ զայն մէկն՝ երեք կ'ասէ, և Ղլբրահամէ երկրորդագեալն Ղլլ Ղլբրահամ՝ աստուածապաշտ և հայր հաւատոյ էր. որ թէ այն երեւցածներն՝ հրեշտակներ եղած էին, Ղլբրահամ երկիրպագելով նոցա՝ կռապաշտ կը լինէր. որ քան լիցի թէ այնպէս լինի :

Ղլբ, Ղլբրահամ՝ զերեք անձինքն տեսաւ մարգկաւ յին ձեռով, որ միով հաւասար երկրպագու թեամբ պաշտեց և պատուեց զնա : Այս երեքին մէկն՝ յետոյ Ղլբրահամու հետ խօսելով ասաց թէ, « Սի թէ թաքուն ինչ իցէ Ղլբրահամէ ծառայէ իմմէ » . որ թէ հրեշտակ եղած լինէր՝ զՂլբրահամ իւրն ծառայ չէր կարէր ասել և չէր թողուլ իւրն երկիրպագել : Ինչպէս որ Յօհաննու աւետարանչին յայանու թեան գրքի մէջն՝ չի թողուց հրեշտակն իրեն երկիրպագել. ասելով թէ՝ մի՛ երկիր պագեր ինձի՝ քանզի և ես քեզ նման ծառայ աստուծոյ եմ :

Չորրորդ վկայութիւն՝ աստուած երեցաւ Սովսէսի և ասաց « Այս եմ աստուած Ղլբրահամու, աստուած Իսահակայ և աստուած Յակոբայ » : Ի՞նչ կը լինէր որ աւեր թէ՛ ես եմ աստուած Ղլբրահամու Սահակայ և Յակոբայ, բայց զերեք անձինքն յայանի անելու համար՝ երեք անգամ յիշեց. և մէկ աստուած անուն տալով՝ զվիսութիւնն կիբեց :

Շինգերորդ՝ Վաւթ մարգարէն կ'ասէ թէ՝ « Ոգորմութեամբ տեսառն լի եղև երկինք, և բանիւ տեսառն երկինք հաստատեցան, և հոգւով բերանոյ իւրոյ՝ ամենայն զօրութիւնք նոցա :

Վեցերորդ՝ որ Ասայի մարգարէն ՚ի սերովբէից լըսեց՝ որ զաստուած կ'օրհնէին ասելով, սուրբ, սուրբ, սուրբ, զերեք անձինքն յայանի անելով, և տէր զօրութեանց ասելով՝ զմի աստուածութիւնն, և Սովսէս աւեր հրեիցն թէ, « Առ իսրայէլ, տէր աստուած մեր տէր մի է » : Տես որ երեք անգամ տէր ասելով՝ կնքէ զչորրորդութիւն անձանցն, և զմի էութիւնն ցուցանէ մի ասելովն :

Իսկ թէ ոմանք ասեն, եթէ երեք սուրբ ասելով

զաստուած երեք անձինք կը ցուցանէ . եթէ քառասուն հեղ սուրբ որ ասկեր նէ , ուրեմն քառասուն անձինք կը լինէին : Պատասխանեմ թէ՛ բայց երեք ասուցին և ոչ աւելի . որ ոչ էր գովութեան կերպ , այլ անձանց նշանակութիւն , բայց թէ գովութեան մասը լինի , հազար անգամ այլ կրկնեմք նէ փայթ չէ : Իսկ որքոյ աւետարանին դէմ ի՛նչ կարեն ասել . « Սիրտեցէք զնոսա յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ » և թէ՛ « Երեք են որք վկայեն յերկինս , հայր , բան , և հոգին սուրբ . և սոքա երեքեանս մի են » :

Եւաղ հազար . զճմարտութիւնն կորուսեալ և ճմարտութեամբ ընդդէմ ճմարտութեան կը մաքառին անմիտ հրէայքն : Եւանջիլն աթենացի կռապաշտ փիլիսոփայիցն , որք իմաստութեամբն աստուծոյ ոչ ծանեան զաստուած գտուողն իմաստութեան . այլ ՚ի ձեռն իմաստութեան՝ զիմաստութիւնն եղծանէին : Իսկ քրիստոնէական հաւատն և ճմարտութիւն այնքան զօրեղ էր՝ որ զբոլոր աշխարհի իմաստունքն և զհզօր թաւալորքն՝ յաղթեց ՚ի ձեռն տգէտ և ակար ձկնորսաց :

Ի՛նչ եղեն այն աթենացւոյ իմաստուններն որք գռալով զաշխարհս կը շարժէին . ընդ ծով և ընդ ցամաք կը խրոխտային . և զմեծամեծ թաւալորքն խոհեմութեամբ կը յաղթէին . որք ՚ի ծագիլ արեգական քրիստոնէական ճմարտութեան , աստեղաց պէս ՚ի լուսոյ խաւարեցան . և այն վիշապի նման ձկունքն՝ կարթիւ աղբատ ձկնորսացն ըմբռնեցան , և փոած փայտի լոյս դարձան . և իմացան՝ թէ իրենց կարծեցած լոյսն լոկ խաւար է եղեր . և դեղթափն իրենց՝ թոյն է եղեր :

Ի՛նչ ազգ կայ դեռ յաշխարհի վրայ իմաստուն քան զԵւրոսպոլ մարդիկն . բայց յաղթեցեալ է և նոցա իմաստութիւնն ՚ի լուսոյ սրբոյ աւետարանին : Իսկ որք ՚ի տգիտութենէ այս անյաղթելի ճմարտութեանս կուրացեալք են , կուրութեամբ իւրեանց՝ իբր լոյս տուող կը կարծեն զիրենք . ո՞րն ՚ի ճմարտ գիտնոց չէ հաւաներ աւետարանի ճմարտութեանն , եթէ ոչ տգէտքն

և մարմնասէրքն . հարկաւ այն մարած ճրագն օր մի գարձեալ կը լուսաւորի . յոյս ունիմ առ Յիսուս Քրիստոս՝ որ լոյս է ի խաւարի :

ԺԱ. Թէ ասէն , յատժէդ իմացանք որ աստուած մէկ է , և երեք անձինք . բայց ինչէն յայտնի է՝ Թէ աւտուած որդի ունի , կամ հոգի : Եւս Թէ՝ մարդն ինչէն յայտնի որ միտք և հոգի ունի , պիտի ասէիր Թէ՝ ի մասածելոյն և ի շարժելոյն յայտնի կը լինի որ միտք և հոգի ունի : Եւրդ մեր որդի աստուծոյ ասածն՝ այն մը տալոյն բանն է . քանզի աստուած՝ անբան միտք չունի և աստուած կենդանի է , ուրեմն հոգի ունի , և աւտուած բանն որ մենք որդի կ'ասենք , 'Վաւթի մարգարէի բերանովն ասաց Թէ . « Տէր ասաց ցիս որդի իմ ես դու ո . որ այս զլաւ խոնհական ծնունդն յայտնի կ'անէ , ապա Թէ որ կ'ասէ՝ « Եւ ես այսօր ծնայ զբեզ . ո զծնունդն մարմնով ի Սարիամայ կուսէն կը ցուցանէ :

ԺԲ. Թէ որ ասէն , ինչէն յայտնի որ այն բանն՝ որդւոյն աստուծոյ համար է : Եւս Թէ , մարգարէն Վաւթի բոլոր աշխարհի թագաւոր եղաւ մի . յայտնի է որ չէ , ապա որ կ'ասէ՝ « Տաց քեզ զհեթանոսս ի ժառանգու թիւն և յիշխանութիւն քեզ ընդ ամենայն ծագս երկրի ո : Եւս բանս որդւոյն աստուծոյ յատուկ է՝ որ հաւատով արեւց յարեւելից յարեմուտս : Եւ ասկից զատ յայն տեղն 'Վաւթի մարգարէն կը պատուիրէ ամեն թագաւորաց , Թէ այս ընդհանուր աշխարհի թագաւորին տեառն՝ ծառայեցէք թագաւորք երկիւղիւ , և ցնծայէք առաջի նորա դողութեամբ : Եւս հրէայք՝ որդի անուն լսելով , գիտեն Թէ մենք մարմնաւոր ծընընդեան պէս կ'ասեմք , ու չեն գիտեր Թէ աստուծոյ ծնունդն իւր նման է , զոր պլազդիք՝ Ֆէլ-Ֆո-լու , բան աստուծոյ կ'ասեն , այլ ինչպէս բանն ի մասց կը ծնանի , և լոյսն յարեգակնէն , այսպէս և բանն աստուած ի հօրէ աստուծոյ . իբր ի մասց և յարեւու :

ԺԳ. Թէ հարցանեն , դուք քրիստոնէայք կ'ասէք Թէ այն աստուծոյ բանն մարմնացաւ ի Սարիամայ կոյս աղջիկէն ինչ պէտք ունէր մարմնանալն , Եւս Թէ ,

ուրեմն ինչ պէտք ունի որ դու խորհած բանդ կը գըրես թղթի վերայ . պիտի ասէ թէ, միտքս յայտնի լինելու համար : Եւրա ուրեմն և աստուած կամեցաւ որ զիրեն բանն մեզի յայտնի անէ , որ յայն բանէն մեք ի մանայք զաստուծոյ միտքն և իւր ծովանման բանքն , որ անոր ստաճառովն իմանայք զաստուծոյ կամքն . ինչպէս որ թագաւորն՝ մէկ հրովարտակ մի գրէ կ'ուզարկէ յերկրէ յերկիր , որ զիրեն հրամանն իմանան իւր իշխած տեղերն : Եւսպէս և աստուած կամեցաւ որ զիրեն միտքն մեզի յայտնի անէր այն խօսքովն , որ բանի պէս 'ի թղթի մարմնով գրեցաւ : Ինչպէս կ'ասէ Սողոմոն իմաստունն , թէ « Ինչ քեզ և իմաստութիւնք » . որ գիտէ զամենայն , և մօտ էր քեզ յորժամ ըստեղծէիր զաշխարհս : Եւաբեա զգա 'ի սրբութեանց երկնից , և յաթուոց փառաց քոց արձակեալ զգա . զի եկեալ բնակեցցի առ իս . և գիտացից զինչ հաճոյ է առաջիք . զի գիտէ դա զամենայն » Խաւ . Թ . 9 :

Եւ ինչպէս որ թագաւորն երբեմն երբեմն ծրուտեալ կերպարանաւ կ'երանէ որ իմանայ թէ ինչ մտաց վրայ են ժողովուրդն , և ինչ պակասութիւն ունին . այսպէս և աստուած զիւր բանն ուղարկեց յաշխարհ մարմնով՝ որ զաշխարհս փրկէ 'ի մեղաց , 'ի դժոխոց , և 'ի կռապաշտութենէ : Ս ասն զի յառաջ քան զգալն Քրիստոսի յաշխարհ , մարդիկ անհամար կուռքեր կը պաշտէին , բայց Քրիստոս մեր որ եկաւ յաշխարհ , երկոտասան աղքատ մարդոց քարոզութեամբն՝ ընդհանուր աշխարհ զաստուած ճանաչեցին . զկուռքերն խորտակեցին . և զիրենց անձն աստուծոյ վրայ գրին . ըզսուր և զհուր շեջուցին . զկռապաշտ թագաւորներն՝ իւրեանց արիւն թափելովն անհանգիստ արին :

Ս ասն զի տեսան մարդիկ որ իրենց զօրագլուխն (Յիսուս) զիւր արիւնն վասն իրենց թափեց , նորա այլ ուրախութեամբ և սիրով նորա վստեցան . և զգեանի երեսն՝ կարմիր արեամբ վարդ ջանած պարտէզ դարձուցին : Ինչպէս որ քաջ զօրագլուխ մի բոլոր սրտով պատերազմ մտնէ , ամեն զօրքն ոյժ և համարձակութիւն

կ'առնուէն, և իրենք ալ անվախ կը մտնեն ՚ի պատերազմ, Նմանապէս և մարտիրոսներն տեսան որ զօրագլուխն Յիսուս մտաւ ՚ի պատերազմ, յանկից սիրտ առին և զիրենց արիւնն անխնայ թափեցին անոր սիրոյն համար :

ԺԴ. Թէ հարցանեն, աստուած որ կամենար՝ առանց մարդանալու Բանն աստուած չէր մի կարեր զաշխարհս դարձնել : Լսա թէ, այո՝ աստուծոյ դժար և անկարելի բան չկայ . բայց յառաջ քան զՔրիստոսի մարմնանալն՝ աստուած շատ ծառաներ մարգարէներ ուղարկեց . զորն քարկոծեցին, զորն սղոցեցին, և զորն սպանին զխատեցին՝ այն մարգարէներուն թշնամի հըրելից ազգն . ՚ի հարկէ՝ աստուած առաքեց զիւր որդին :

Ինչպէս գրեր է Քրիստոս աւետարանի մէջն թէ, մէկ մեծատուն մի ունէր մէկ այգի՝ յանձներ էր իւրեն այգեպաններուն . պողոյ ժամանակն որ եկաւ՝ առաքեց զիւր ծառաներն թէ պտուղ առնուէն յայգիէն, այն չար սղոցեպաններն՝ զորն սպանին, զորն քարկոծեցին, և զորն սղոցեցին : Յետոյ ասաց թէ զիմ որդին զըրկմ, լինի թէ ամաչէն յիմ որդւոյն . այգեպաններն երբ տեսան որ մեծատան որդին կուգայ, ասացին թէ, ահա ժառանգը կուգայ, եկէք սպաննենք ու զայգին գրաւենք, և արարին ինչպէս ասացին :

Շատ անգամ եղեր է՝ որ թագաւորն կը տեսնէ որ մէկ թշնամի մը վրայ զօրապետ կ'ուղարկէ՝ կը կոտորւի, կամ անհաւատարիմ կը լինի, ՚ի հարկէ՝ ինքն կ'ելնէ կ'երթայ կամ զիւր որդին կ'ուղարկէ, կը յաղթէ : Լստուծոյ թշնամին էր՝ մեղքն մարդկան, ամենաչարն սատանայ, կռապաշտութիւնն, մահն յաւիտենական և դժոխքն : Օչոյս չորս երեւելի զօրաւոր թշնամիները ալ կարէր յաղթել՝ եթէ ոչ որդին աստուծոյ . որ աստուծոյ զօրութիւնը և իմաստութիւնն էր :

ԺԵ. Թէ որ ասէն ոմանք, այո Քրիստոսն՝ Բանն աստուծոյ էր . բայց հրէաներն զայն չսպաննեցին, այլ ուրիշ մէկ մարդ մի անոր տեղն : Լսա թէ, ձեր կարծեացը համեմատ Քրիստոս մարգարէ՝ էր թէ չէ . կ'ասեն թէ՝ այո : Լսա թէ, միթէ մարգարէին խօսքն սուտ կ'եւ

նէ՞ մի, անկարելի է. ուրեմն այս ձեր մարդարէ ասած Վրիստոսն մեր, միշտ կ'ասէր թէ, ես յԱշուսաղէմ պիտի գնամ, հրէաներն զիս պիտի բռնեն չարչարեն, սպանանեն, և յետ երեք աւուր յարութիւն պիտի տանեմ: Թէ որ ինքն զասոնք առաջուց ասած չի լինէր, մենք ալ չէաք հաւատար. բայց իր բանին մէք պատիւ կ'անեմք ու կը հաւատամք, որ ինչպէս ասաց՝ այնպէս եղաւ:

Եւ մէկ ալ հրէից հարցանենք, թէ ձեր սպանածն Սարիսամին որդի՞ն էր թէ ուրիշ. նոքա կ'տեսն թէ այս այն էր: Եղա ուրեմն մէկի մի սպաննողն որ ասէ թէ՝ զայս մեռածս ես սպաննեցի, այլ վկայի կարօտութիւն կը մնայ մի: Սանաւանդ որ տասներկու առաքեալքն, և չորս աւետարանիչքն կը վկայեն, թէ այն սպաննուածն՝ Վրիստոսն էր, ապա ինչպէս ուրիշ եղած կը լինի:

ԺԶ. Թէ որ ասեն, այն ուրիշ մարդ մի էր Յիսուս անուն: Ես թէ այո՝ Վրիստոսի հետ ուրիշ մէկ աշուսաղէր Յեսու Վարաբբայ անուն ալ ըմբռնած էին, եւ Պիղատոս դատաւորն հարցուց հրէից թէ, ասոնց ո՞րն կուղէք որ ազատ անեմ. և զի հրէաներն Վրիստոսի հակառակ էին՝ (որ միշտ իրենց կը յանդիմանէր անիրաւ բաներու համար. ինչու որ հրաշագործ էր՝ որ իրենք չէին կարեր անել.) այն Պիղատոս դատաւորին ասացին թէ, զՅեսու Վարաբբայն թող տուր ու ազատէ, և զՅիսուս՝ որդին Սարիսամի ի խաչ հան սպաննէ. և արար այնպէս:

Բայց անուննին գրեթէ համանուն ըլլալով, Սարկիանոս անուն հերձուածողմը՝ Վրիստոսէ յիսուն տարի ետեւ, այնպէս ազանդ մի ձգեց աշխարհի մէջ թէ Սէսիհն ոչ էր սպաննուած Յիսուսն. որ անուններնէն սխալեցաւ: Բայց թէ այն Վրիստոսն էր սպաննուածն կը վկայեն անհամար եղած հրաշագործութիւններն յանուն նորա. որ այն Յիսուս Վրիստոսի առաքեալներն կը քարոզէին զնա խաչեալ և չարչարեալ և յարուցեալ. և անոր անունը տալով՝ մեռեալ կը յարուցանէին, կազ

կը քալեցընէին, կոյր կը լուսաւորէին, անդամալոյծ կը յարուցանէին. որ այս հրաշագործութիւններն կաբէլի՞ էր որ լինէին մէկ արիւնհահեղ Յեսու Քրիստոսի անունովն:

Թէ որ ասէն, մեծ անարգանք էր Վրիստոսի առանց յանցանքի սպաննուիլը: Այս թէ, խաչն որ անարգանք էր՝ յարութիւնն փառք էր, եւ այն է սպիտակութիւն, որ մարդ իր յանցանքին համար սպաննուի. բայց Վրիստոսն մեր անմեղ էր. և մարդուն մեղքը չափազանց ըլլալով՝ ո՞վ կարէր քաւել զայնքան մեղքն, եթէ ոչ անպարտ մահն Վրիստոսի: Ինչպէս որ դուք մեղք կը գործէիք, և անպարտ անմեղ ոչխարներ կը զսահէիք, թէ աստուած զձեր մեղքն չի յիշէր, այն ոչխարներուն անարգանք էր թէ փառք էր, որ զձեր մեղքն աստուած անոնց արիւնովն կը քաւէր. այսպէս և Վրիստոսի մեծ փառք էր որ յանմեղ տեղն վասն բոլոր աշխարհի մեղաց զոհ լինէր և քաւէր զմեզս աշխարհի:

Օրինակի համար՝ ժամանակաւ մէկ գիտնական մարդ մի կոյր Սոկրատէս անուն. Աթինայի գիտնականներն ասոր նախանձեցան. անպարտ տեղն դատաւարտեցին թունաւորելու. եկան ասոր աշակերտներն ասացին թէ, ո՞վ արդար ուսուցիչ՝ գիտէս մի որ Աթենացիքն քո վերայ անիրաւ խորհուրդ մի արին՝ զքեզ թունաւորելու. նա ալ ասաց թէ՝ միթէ դուք կ'ուզէիք որ զիս յիրաւ տեղն յանցանաւոր բռնէին ու սպաննէին. լաւ է անպարտ տեղն մեռանիլ քան թէ յանցանքով: Նմանապէս՝ թէ որ Վրիստոսն իր յանցանքին համար սպաննուած ըլլար՝ անարգանք էր. բայց որովհետեւ անմեղ մեռաւ, իրեն մեծ փառք էր:

Ժէ. Թէ ասէն հրէայք, Վրիստոսն աստուած և որդի աստուծոյ կ'ասէք, և ինչպէս աստուած կարէ մեռանիլ: Այս թէ՝ աստուած անշարժարեւի բնութիւն և քաղցր. ապա Սոկրատէս մարդարէն ինչպէս կ'ասէ վասն ձեր ՚ի բերանայն աստուծոյ, թէ «Նորա դառնացուցին զիս ՚ի կուռս իւրեանց. և բարկացուցին զիս որ նոսիրք իւրեանց: Օրինաց. ԼԲ. 16 »: Այս թէ աստուած

յանմարմնութեան ժամանակն կարէր դառնանալ և բարկանալ, ապա ևս ՚ի մարդեղութեան ժամանակն :

Սակայն թէ մեք անմարմին բնութեանն որ ասեալք զձեր տուած չարչարանքն, կարեւր չէր, բայց ինչպէս որ զճաղիկն տրորես, և հոտն չի տրորիր. կամ թէ զմարդն սպանանես, հոգին մարմնոյն հետ չի մեռանիր. կամ թէ դրած թուղթ մի պատառես, անմարմին բանն չի պատառիր. կամ թէ արեն ծագած լինի փայտի մի վերայ և դիպան սղոցով կտրես, արեն չի կտրիր. կամ թէ հրացեալ երկաթ մի ծեծես, հուրն չի ծեծվիր :

Եւսպէս ՚ի չարչարիլ մարմնոյն, ՚ի տրոմիլ և յերկնչիլ հոգւոյն Վրիտասի, աստուածութիւնն անախտ և անչարչարելի էր, բայց որովհետեւ իւր էր մարմինն, և ՚ի չարչարեալ մարմնոյն անբաժանելի էր, անոր համար իրեն կ'ասվին չարչարանքն և մահն և յարութիւնն : Ինչպէս թէ աստակ զարնես մէկի մի, այն անարգանքն բոլոր անձին կը համարուի. և Վրիտաս զերեսն հարկանողին ասաց՝ զի հարկանես զիս :

ԺԸ. Թէ հրէայք ասեն, յորժամ դատի մը վըկայքն որ սուտ լինին՝ այն դատն սուտ կը լինի՝ թէ ոչ, իսկ վկայից ստութիւնն այն է՝ որ մէկ մէկի հակառակ վկայեն. ահա ձեր չորս աւետարանիչքն շատ տեղ մէկ մէկի հակառակ կը վկայեն, արդ. նոցա վկայութեանն չէ հաւատալի : Եւս թէ՝ բարի. թէ որ չորս մարդու վկայութիւնն տարբեր լինելով դատն սուտ կը լինի, հապա թէ մէկ մարդ մի ինքն իրեն որ ներհակ խօսի, անոր ինչ կ'ասես. հարկաւ պիտի սուտ ասես : Եւս ալ կը հաստատեմ որ Սովսէս մարգարէն շատ տեղ ինքն իրեն հակառակ բան է խօսեր : Վինտ առաջ, Եւթ. Ժ. 25. Սովսէս ասաց Փարաւօնի, թէ դու ալ մեղի ոչխար արջառ տուր որ տանիմք ողջակէզ անեմք աստուծոյ մերում, և յետոյ ասաց թէ՝ մեր արջառներըն մեղի հետ պիտի երթան. քանզի մեք ՚ի մեր արջառներէն ողջակէզ պիտի անեմք, զի մեք ուրիշ արջառ չունիմք մինչև ՚ի մեր հասանելոյ տեղն : Տես որ յառաջ ասաց թէ, դու ալ ոչխար տուր որ տա-

նիմք ողջակէզ անեմք . և յետոյ ասէ թէ՛ ՚ի մեր ար-
ջառներէն պիտի զոհ անեմք : Տես որ մէկ Սովսէս
ինքն իրեն հակառակ կը խօսի . իբր թէ իրեն հակառակ
խօսելով Սովսէս՝ սուտ մի խօսեցաւ . քաւ լիցի :

Երկրորդ . որ աստուած Սովսէսի համար ասաց առ
ձեզ հրէայսդ . թէ ձեր մէջն թէ որ մարգարէ լինի՝
անոր հետ տեսեամք և երազով կը խօսիմ . բայց Սով-
սէս որ իմ տանն հաւատարիմն է , երես առ երես կը
խօսիմ . Թող . ԺԲ . 8 : Այա թէ այս շիտակ է , Ելից
գրքոյ ԼԳ . 20 . Ընդէր ասաց աստուած , թէ ոչ կարես
տեսանել զերեսս իմ . զի ոչ տեսանէ մարդ զերեսս իմ
և ասլի : Եւ մէկ վկայ մի էր Սովսէս . և ինքն իրեն
ներհակ խօսելուն համար , ասեմք թէ սուտ է վկայու-
թիւնն , քաւ լիցի :

Երրորդ . որ Թուոց գրքոյ մէջն ԽԳ . 24 . Բահաղու
մարգարէին համար՝ այր ճշմարտախօս , զաստուած
տեսանող , և հոգւով սրբով լցեալ կ'ասէ . և զայն
վերստին դիւթ և կախարդ կ'անուանէ : Արդ Սով-
սէս մարգարէն ինքն իրեն ներհակ խօսեցաւ , և վկա
յութիւն նորա չէ ընդունելի , բայց քաւ լիցի թէ Սով-
սէս այրն աստուծոյ՝ իրեն ներհակ խօսի : Եւ սակայն
Սովսէսի բաներն խորին մեկնութիւն ունին . որ մեք
աշակերտեալքս նորա նախագուշակութեանցն և հա-
ւատոյն , հոգւով սրբով՝ թէ գնորա խրթին բաներն կա-
րեմք մեկնել և թէ զայլոց մարգարէիցն , և թէ զսրբա-
զան աւետարանչաց բաներն համեմատել . որ դուք զվա-
րագոյրն յերեսաց վերայ ունելով՝ կուրացեր էք . և չէք
կարեր իմանալ մինչև որ այն վարագոյրն՝ Վրիստոսի
հաւատով չի բացուի յերեսաց ձերոց : Այսն զի դուք
որ կ'ասէք թէ , ձեր չորս աւետարանիչքն հակառակ
են խօսեր , խիստ կը սխալիք յայս խօսից վերայ . քանզի
Հոգին սուրբ էր տուն տունոյն նոցա . և իրենք իբր
թէ մէկ մէկ գրիչ էին ՚ի ձեռն Հոգւոյն սրբոյ . զի որ-
պէս կամէր՝ այնպէս գրել կուտայր :

Իսկ ընդհանրապէս ձեզ հակառակ երեցածն՝ թէ
մեկն յաւետարանչաց կարձ՝ միւսն երկար , մեկն վա-

բազում լով, միւսն յայանի, մէկն պակաս՝ միւսն լման
են խօսեր, ասոնք հակառակ բան չեն: Օի թէ բոլո-
րովին չորսն ալ՝ զմէկ բան պատմէին, և կամ կարծօրէն
կամ երկարօրէն, կամ բաց, կամ վարագուրով խօսէին,
յայն ժամանակն պիտի ասէիք թէ, չորսն ալ ՚ի մէկ
տեղ նստեր են, մէկ մէկի հաւանութեամբ և խորհրդ-
գով են գրեր:

Ինոր համար հոգին սուրբ՝ զատ զատ ժամանակ և
տեղեր գրել տուաւ. և մէկին պարագ թողածն՝ միւ-
սին գիտցուց. մէկին վարագուրով գրածն՝ միւսին
յայանի գրել տուաւ: Ինչպէս որ Լլից, Ղևտացոց
և Թուոց գրքերուն մէջի բաներն, Սովսէս յերկրորդ
(Րինաց գրքի մէջն համառօտեր և բացեր է. և զպա-
կաս գրածն տեղ տեղ լմնցուցեր և մեկներ է:

ԺԹ. Բայց աստուածատեաց հրէայքն՝ մեզէ չորս
բան կը հարցանեն: Նախ թէ՝ Սեսիայն որ գալոց է,
աստուած է թէ մարդ. կամ թէ, և աստուած է՝ և
մարդ: Երկրորդ՝ թէ Սեսիայն ժամանակաւոր թագաւ-
որ է Վաւթի նման, թէ մշտնջենաւոր թագաւոր է:
Երրորդ՝ թէ Սեսիայն չարչարելի կերպիւ պիտի գայ,
թէ անչարչարելի: Չորրորդ՝ թէ Սեսիայն զօրէնս Սով-
սէսի պիտի կատարէ և յանձն առնու, եթէ պիտի
փոխէ և խախտէ:

Վասն առաջնոյն ասեմ թէ, ՚ի Սովսիսէ և ՚ի մար-
գարէից գուշակեալ Սեսիայն՝ պիտի լինէր աստուած
և մարդ կատարեալ: Նախ՝ զի Լլից ցանկացաւ առ
տուածանալ և մերկացաւ. և աստուած մաշկեղէն
հանդերձ հագոյց նմա և ասաց՝ «Լճա՛ Լլից՝ եղև
իրբև զմի ՚ի մէնջ»: Էր չասաց եղև իրբև զմեզ. այլ
մեր մէկիս նման: Լլլ յայնժամ աստուած չէր հագեր
զմաշկեղէն հանդերձ. հարկաւ այս լինելոց էր ՚ի մարմ-
նանալն Սեսիային. անոր համար զօրինակն տալաւորեց
՚ի Լլից, որ ՚ի մարմնանալն՝ աներկբայ կատարուի
բանն նախագուշակեալ, թէ «Լճա՛ և մին ՚ի մէնջ եղև
իրբև զմին յորդուցն Լլիցայ՝ մարդ»: և

Երկրորդ՝ Լսայի մարգարէն՝ Թ. 6, ասէ թէ՝ «Սա-

նուկ ծնաւ մեզ ու անհատական մարդկային խորհրդակից . աստուած հզօր . հայր հանդերձելոյ աշխարհի ու անհատական ծովունն : Այսինքն այն մանկացեալն հանդերձ մարմն նոյն՝ մի աստուած պիտի կոչվէր . որպէս և նոյն աստուածն վասն առնելոյն զմեր բնութիւնն՝ մի մարդ պիտի ասուէր :

Երբորդ՝ նոյն մարդարէն զանունն Քրիստոսի կոչէ եմանաւել, որ է ասել աստուած ընդ մեզ . որ զայս՝ նշան կը կոչէ, որ է բարձր և խոր . զի Քրիստոս բարձր է աստուածութեամբն, և խոր է մարդանալովն : Ար թէ ըստ սովորութեան մինակ խնամելով և պահպանելով որ լինէր եմանաւել, նշան և պահելիք չէր ասուէր . քանզի աստուած միշտ կը խնամէր զհրէայսն և զաշխարհս բոլոր, և եմանաւել չէր ասուէր . ապա որ մարդ եղաւ, ընդ մեզ աստուած կոչեցաւ : Օյ ընդ մեզ է մարմնով և հոգւով . ընդ մեզ է ի հաղորդութեան . ընդ մեզ է տիրական իշխանութեամբ ի յեկեղեցւոյ . «Եւ ընդ ձեզ եմ զամենայն աւուրս մինչև ի կատարած աշխարհի» :

Երդ մեզ կարէ ասել հրեշտակն որպէս առ Վեդէհօն, «Տէր ընդ քեզ հզօր զօրութեամբ ու խիստ մեղի հրեայքն ասացեն», «Եթէ տէր ընդ մեզ էր, զիարդ գտանէին զմեզ չարիքս այսորիկ» : Դառ. 2. 12 : Եւսացեն և հեթանոսք . ընդ մեզ աստուած՝ գիտաւ ջիւ հրեայք և պարտեցարուք : Եւ զխորհուրդն զոր խորհիք ի կործանումն հաւատոց Սէսիային և եկեղեցւոյ նորա, խափանեցէ տէր :

Զորորդ՝ Օպարիսա՝ թգ. 6. մտաց աչօք իրբ ի մօտոյ՝ ետես ի ձեռս Սէսիային զվերս և հարցուց . զինչ են վերքդ այգորիկ ի մեջ ձեռաց քոց . և ասոյ՝ զորս վերաւորեցայ ի տան սիրելոյ իմոյ : Իսկ թէ հրեայք յառաջնումն սիրելիք աստուծոյ էին, յայտնի է որպէս ասէ Սովետա՝ Օբին, Ե. 7. «Զէ թէ բազում էք դուք՝ հաճեցաւ ընդ ձեզ աստուած, այլ վասն սիրելոյն զձեզ տեսան» : Երդ այս տանս մեջն՝ այսինքն

յառեալ մարմնոյն 'ի նոցանէ՝ վերաւորեցաւ . այլ ոչ կարէր խոցիլ առանց մարմնոյ , առաւ մարմին 'ի նոցանէ և անով խոցեցաւ :

Դաւիթ ևս կ'ասէ թէ՝ « Օսկեցին զձեռս իմ և զոտս իմ . և թուեցին զամենայն ոսկերս իմ » : Օպս չկարելով ուրանալ հրէայքն՝ ծուռ կը մեկնեն , թէ 'Դաւիթ' զոյս վասն Սուրթբէի ասաց . և այս սուտ է . զի Սուրթբէի ձեռքն և ոտքն ոչ ծակուեցան . այլ պիտի կախուէր 'ի փայտի , և աստուած ազատեաց ըդ նա . և զՀաման որ թշնամի էր հրէից , զնա կախել ետ : Եւ Բարբանջին հրէայք , թէ 'ի մեղք գործելն մեր՝ հոգին Սէսիայի կը խոցվի . և այս սուտ է . զի հոգին Քրիստոսի 'ի կէտ յղացմանն՝ նոր ստեղծաւ յաստուծոյ . և հոգին առանց մարմնոյ՝ չի կարէր խոցվիլ . ուրեմն Քրիստոս՝ աստուած և մարդ էր , որ ծնաւ 'ի կուսէ , և խոցուեցաւ մարմնով :

Երկրորդ հարցմանն ասեմ , թէ Սէսիայն մշտնջենաւոր թագաւոր է՝ նաև ժամանակաւոր թագաւոր : Վասն յաւիտենական թագաւորութեան նորա ասէ Դաւիթ՝ « Տէր թագաւոր մեր յաւիտեանս յաւիտենից և ևս » : Եւ Դանիէլ մարգարէն է . 27. ասէ՝ « Լըքայութիւն նորա արքայութիւն յաւիտենական . և աւմենայն իշխանութիւնք նմա ծառայեոցեն » : Իսկ վասն ժամանակաւոր թագաւորութեանն ասէ Լսայի մարգարէն՝ Թ. 7. « Յաթոռն Դաւթի նստցի » : Թէ որ ասեն , ինչէն յայտնի որ այս վասն Սէսիային է . թող տեսնեն կտրքն աչօք . թէ 'ի վեց համարն զի՞նչ ասէ Լսայի . « Սանուկ ծնաւ մեզ , որդի տուաւ մեզ , որոյ իշխանութիւնն 'ի վերայ ուսոց իւրոց . և կոչեցաւ անուն նորա հրեշտակ մեծի խորհրդոյ . սքանչելի խորհրդակից . աստուած հօր . հայր հանգերծելոյ աշխարհին » :

Երկրորդ վկայութիւն . ասէ Դաւիթ . Սալ. 2. 6. « Լս կացի թագաւոր 'ի նմանէ . և տէր ասաց ցիս , որդի իմ ես դու . (վասն յաւիտենական ծննդեանն) , եւ ես այսօր ծնայ զքեզ . (վասն ժամանակաւոր ծննդ

գեանն ՚ի կուսէն.) իբր թէ մէկ լոյս արեւուն որ ան-
միջապէս ծնանի յարեւն, նա դարձեալ բիւրեղէն
ծնանիցի՝ միջապէս : (Յետոյ կը խրատէ 'Խաւիթ զա-
մենայն թագաւորս աշխարհի. թէ « Լճոյ թագաւորք
զայս ՚ի միտ առէք, ծառայեցէք տեսուն երկիրս » :

Լճոյ ամենայն թագաւորք աշխարհի՝ նորա փոխա-
նորդներն են և սպասաւորքն. որպէս ասէ Դմատտունն,
թէ « ՚Խ տեսունէ տուաւ ձեզ իշխանութիւնդ. և սպա-
սաւորք էք նորա թագաւորութեանն » : Իմաստ. 2. 4 :
Որպէս թէ աստեղաց նման զլոյս իւրեանց բնդունողք
յարեգակնէն և փայլողք և լուսաւորողք :

Եւ այց թէ հրէայք կամակորութիւն անեն, թէ
Քրիստոս ասաց՝ իմ թագաւորութիւնն չէ յայսմ աշ-
խարհի. և թէ՛ երբ որ կամեցան առնել թագաւոր՝
փախուստ տուաւ : Եւ թէ, Քրիստոս այնքան փա-
ռօք լի էր, որպէս արեւն լուսով. որ կարծու-
թիւնն չունէր փառաց երկրաւոր թագաւորութեան. վասն զի
ձեռամբ փոխանորդացն զաշխարհ ամենայն կառավա-
րէր. « Եւ զամենայն բանիւ զօրութեան իւրոյ » .
Եւր. Ե. 3 :

Եւ ոչ է պարտ յաւելուլ ՚ի գեղս գեղեցիկին. վա-
սն զի կերպասի վրայ թէ կտոր մի կտաւ որ ձգես՝ այն
կերպասին վայելութիւն չէս կարեր տալ. մանաւանդ
թէ կը տգեղացնես : Եւ ամենապէս թագաւորութիւնն
Քրիստոսի ՚ի ներքուստ յատուածութենէն գոլով.
որն ըստ մարմնոյն հաղորդեաց զայն թագաւորութիւնն,
ծածկելով զաստուածային թագաւորութիւնն
քօղով մարմնոյն՝ նման երեսացն Սոլսէսի. այն պատ-
ճառովն ասաց՝ իմ թագաւորութիւնն չէ յայսմ աշ-
խարհի : Իսկ հաւատացեալքն տեսին և վկայեցին, թէ
« Տեսաք մեք զփառս նորա՝ զփառս իբրեւ զմիածնի առ
՚ի հօրէ՛ լի շնորհօք և ճմարտութեամբ » :

Եւ դարձեալ Լճիստոսէլ ասէր ՚ի գրքոյ աշխարհի,
թէ աստուած ՚ի կատարն երկնից բնակի. և ձեռամբ
պաշտօնէից՝ զաշխարհս ամենայն կառավարէ : Ինչպէս
Վարեհ նստելով ՚ի Շօշ և յԿրատանս, տիրէ ամե-

նեցուն ձեռամբ պաշտօնելից . զի անպատուութիւն է
 թագաւորաց ձի թամբել, կա՛հ կարասի ժողովել, և
 զայլ ցած ծառայութիւնս առնել : Նմանապէս և Վրիտ
 տոսի պատշաճ էր տիրել աշխարհի՝ ձեռամբ հրեշտա
 կաց, և զեկեղեցի կառավարել՝ ձեռամբ եպիսկոպոսաց,
 և զերկրաւոր թագաւորութիւնս՝ ձեռամբ մարմնաւոր
 թագաւորաց :

Թէ ասեն հրեայքն, թէ Հիւրկանոս մեռեալ բար
 ձաւ թագաւորութիւնն (Յուդայի . արդ ոչ յաջորդեաց
 Սէսիայն զթագաւորութիւնն Վաւթի : Վսեմ թէ,
 Հիւրկանոս մեռաւ, և իւր թագաւորութիւնն յինքն
 միայն վերջացաւ . բայց այն որ ունէր զլուսն թագա
 ւորութեան հիմն՝ յայտնեցաւ . և ծանոյց թէ ինքն էր
 ակնկալութիւնն հեթանոսաց, զի ՚ի ծագիլ արեգական
 արուսեակն այլ չի ծագեր և այլ չերելիր : Եւ դարձեալ
 Հիւրկանոս ոչ էր յաղգէն (Յուդայի, այլ Վատացի, և
 նորա համար՝ Սատթէոս և Վուկաս՝ զնա ոչ զնեն յաղ
 գահամարն Վրիտոսի . այլ փրկիչն մեր ծագեցաւ յաղ
 գէն (Յուդայի, և յարմատոյն Վաւթի . եբր . ե . 14 . և
 Եպ . Ի . 16 : Եւ բարեգ ասեն թէ ծագեցաւ, որ
 երբեմն ծածկեալ էր յաղգին (Յուդայի և ՚ի նսեմ օ
 րէնսն Սոփսի :

Վարձեալ Վաւթի ասէ բերանովն հօր աստուծոյ .
 « Եսաց տէր ցտէր իմ, նիստ ընդ աջմէ իմմէ՝ մինչե
 կելից զթշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց » : Տէր
 ասէ՝ վասն աստուածութեանն . և նիստ ասէ՝ վասն
 ժամանակաւոր առեցեալ մարդկութեանն : Եւ Վա
 նիէլ՝ Բ . 44 . վասն թագաւորութեանն Սէսիայի ասէ .
 « Եւ յաւուրս թագաւորացն այնոցիկ՝ յարուսցէ աւ
 տուած յերկնից զթագաւորութիւն, որ յաւիտեան
 ոչ եղծանիցի », և այլն :

Վասն երրորդ դժուարութեանն ասեմ, թէ Վրիտ
 տոս յառաջին գալստեանն դալոց էր չարչարելի կեր
 պիւ . զի եկն պաշտել և տալ զանձն փրկանս փոխա
 նակ բազմաց . և այս պաշտօնս ոչ կարէր լինիլ առանց
 մարմնոց, ինչպէս որ արեւն մեզ չի կարէր երևիլ առանց

օգոյ և ամպոյ : Լ՝ՈՒ մեղք մարդկան անհուն էր վասն լինելոյն ընդդէմ անհուն արարչին . և ոչ որ կարէր վճարել ՚ի սոսկ ստեղծուածոց . վասնորոյ մարդարէն Լսայի ասէ՝ « Ը պատգամաւոր որ , և ոչ հրեշտակ , այլ ինքնին տէր փրկեաց զնոսա » : ԿԳ. 9 : Քանզի ոչ որ կարէ զպարտս այլոց վճարել , եթէ ոչ այն որ կարէ վճարել . և պարտական է վճարելոյ վասն երաշխաւորութեանն . այլ ոչ որ կարէր վճարել՝ եթէ ոչ աստուած . և ոչ որ պարտ էր վճարել՝ եթէ ոչ մարդն : Լ՝րդ Քրիստոս գոլով աստուած կարող եղև մարդ և պարտական . և ըստ արժանւոյն վճարեց :

Հարցանեմ ես անհաւան հրէից . յորժամ մարդոց կնիքն որ կորնչի , ում պարտք է որոնել և գտանել . յայտնի է որ կնքոյ արքայն : Լ՝ՈՒ մարդս կնիք աստուծոյ էր՝ կրօնաւալ մեղօք . ուրեմն հարկ էր կնքոյ արքայն որոնել և գտանել . և այս ոչ լինէր առանց խաչի և չարչարանաց : Ըրպէս և ոչ ազատութիւնն Իսահակայ առանց խոյին , որ օրինակ էր Քրիստոսի խաչեցելոյն . որ զայն տեսաւ Լ՝բրահամ յԻսահակայ խաչաբաժն և ՚ի զննեալ խոյն՝ փոխանակ Իսահակայ , և ուրախ եղև նշանաւ զննելի սրդւոյն և խոյիւ ազաւ տեցելոյն :

Լ՝ւ գարձեալ՝ երբ որ Քանիւն ի ԿԲ Եօթներորդն լցուաւ , պէտք էր տուած նշանին համեմատ՝ մեռանէր օծեալն Քրիստոս . Գանիւն . Թ. 26 : Լ՝ւ այս յայտնի է , որ յետ մահուանն Քրիստոսի՝ Լ՝բուսաղէմ ապականեցաւ ՚ի Տիտոսէ . բարձան և զոհքն . սղծեցաւ և տաճարն ըստ կանխասացութեանն Քաւթի թէ , « Լ՝ւ տուած՝ մօին հեթանոսք ՚ի ժառանգութիւնք . սղդծեցին զտաճար սուրբք » : Քարձեալ՝ այնքան զոհք և պատարագք եղեն ՚ի հին օրէնս . և յամեն տարի ՚ի տօնի քառութեան՝ բոլոր խորայեւացիքն ՚ի մեղաց քաւեալք կը լինէին . բայց ինչո՞ւ համար յամեն տարի ՚ի նոյն մեղս կային . հարկաւ այն պատարագներն ուժ չունէին բոլորովին ՚ի մեղաց լուանալոյ :

Վասն որոյ ասաց Քաւթի՝ « Ի՞նչ զոհս և ընդ պա-

տարազս ոչ հաճնցարո՞ւ : Վայց որովհետեւ ով Վաւիթ՝ որ աստուած չէր հաճեր նե՛, ինչո՞ւ համար հրամայեց . անշուշտ , չէ՞ս մի գիտեր ասե՛ ով մարդ , անոնք ստուեր էին , միթէ ստուերն բունին գործն կ'անե՞ մի . զոր օրի նսի գրեալ հայն 'ի Թղթի , կամ գինին ամանի կամ շիշի մէջն՝ կարե՞ն մի զմարդն յագեցնել և ուրախ առնել . ոչ երբէք : Արեմն յայնժամ կը հաճի աստուած ընդ պատարագս արդարութեան , յորժամ ուխտեալ զուարակն երանէ 'ի սեղան խաչին պատարագ :

Հարցանեմքեզ ո՞վ հրէայ . երբ որ Յուդայի՝ Յակուբայ որդւոյն պատմութեանն լուացուաւ գինիով , և աբեամբ խաղողոյ հանգերձք նորա , զի՞նչ էր պատմութեանն , եթէ ոչ կուսածին մարմինն . զի՞նչ և հանգերձն , եթէ ոչ եկեղեցին , զորս լուաց Քրիստոս՝ աստուածացեալ արեամբն : Ճ.Ն. Խթ. 11 : « Օ՛ի կարմրացան ձորձք նորա իբրեւ հնձան կոխողն » : Ե.այ. 64. 1 : Սա էր որ հայեր և ոչ որ օգնէր և 'ի Թիկունս հասաւ նէր . ոչ Սովսէս օրինօքն , և ոչ Մհարօն պատարագօքն . զի կորուսեալն մեղօք ոչ էր պատկեր ոչխարի , եղին և այծու . այլ աստուծոյ պատկերն էր՝ անկեալն և կորուսեալն . զոր միայն աստուծոյ հնար եղև իջանել յերկնից , մարմնանալ և գտանել և փրկել :

Վասն զի սամարացի պահագանն խորայէլն՝ արթունն աչօք՝ անցեալ 'ի մարդկային բնութիւնս անխորիսելի աստուածութեամբն՝ ետես զանկեալն և գթացաւ . պատեաց զվերս նորա իւզով շնորհաց , և գինեաւ աբեանն իւրոյ , և էած յեկեղեցին : Օ՛ի 'ի հնումն աւմենայն ինչ արեամբ կը սրբուէր . և առանց հեղման արեան չի լինէր Թողութիւն ասե՛ առաքեալն . Եփ. Բ. 22 : Եւ Քրիստոս մի անգամ մատուցաւ պատարագ՝ վասն բառնալոյ զմեզս մարդկան :

Վասն չորրորդ գծուարութեանն ասեմ , թէ երեք տեսակ էր օրէնքն Սովսէսի . բարոյական , գաղափարական և խորական : Վարդականքն՝ էին տաճարականաց օրէնքն : Վատապատանականքն՝ էին հատուցանողականք պատժոց . ակն ընդ ական , ատամն ընդ ատաման , ա-

քիւն ընդ արեան, վերք ընդ վիրի: Իսկ խորականքն՝
էին որպէս զոհքն, պատարագքն, և այլն:

Ըրդ քրիստոս եկաւ յաշխարհ՝ հաստատեց զբարս-
յականն. զմի շնորն, զմի սպանաներն, զմի գողանարն
և զայլն, որք և բնականք կոչուէին. զի ամենայն ազ-
գի յատուկ էին: Թէ զոր ինչ կամիս թէ արասցեն քեզ
այլք, դու այլ նոցա արա նոյնպէս. կամիս թէ զքեզ
սիրեն, սիրեա և դու: Կամիս որ պատուեն զքեզ,
դու ևս պատուեա զնոսա: Կամնապէս՝ չէս կամիր որ
այլք զքեզ հարկանեն, մի աներ և դու. չնս կամիր
որ այլք ցանկան կնոջդ և ընչիցդ, մի ցանկար և դու
նոցա կնոջն և ընչիցը. որ տասնաբանեայ օրէնքն՝ ասոնց
վրայ կը կայանան, այսինքն խտորիլ ՚ի չարէն, առնել
զբարի. և ըստ Եսայեայ, գաղարիլ ՚ի չարէն, ուսա-
նիլ զբարիս գործել:

Եւ զՎատաստանականն՝ Քրիստոս կակղացոյց ա-
սելով, «Սի կալ հակառակ չարին». զմէկ երեսն զարնու
զին, դարձն և զմիւսն: Իսկ զխորականն՝ որպիսի էր
Թրիատուլթիւնն, զոհքն, պատարագքն, և շաբաթա-
պահուլթիւնն՝ (որ մասամբք բարոյական էր և մա-
սամբք խորական) յայլ ևս կատարեալն հասոց: Արպէս
զմարմնաւոր Թրիատուլթիւնն, ՚ի Թրիատուլթիւնն հո-
գեւոր, որ է կորիլ ՚ի մեղաց. զի ասէ առաքեալն,
«Թրիատուլթիւնն մեք եմք որ հոգւով զաստուած
պաշտեմք»: Եւ զանբանից զենմունքն փառաւոր ա-
բաւ՝ հաղորդութեան խորհրդով մարմնոց և արեան
իւրոյ. և զշաբաթն՝ կայացոյց ՚ի հանգչիլն ՚ի մեղաց,
և յօրն կիրակի:

Ըրդ՝ Քրիստոս ոչ փոխեաց զօրէնան և ոչ խափա-
նեաց. այլ զպակասութիւն նոցա լոյց: Կոչպէս կ'ասէ
սուրբն Վիսնէսիոս, թէ պատկերհանն որ պատկերին
վերայ ներկով և ոսկւով որ կը լեցնեն, չի ասուիր
պատկերին լուծիչ, այլ լրացնող և վայելչացնող: Այն-
պէս և Քրիստոս՝ օրինացն Սովսէսի պատիւ տուաւ
շնորհօք և կատարելութեամբ. արդ չի խափանեց հիմ-
նովին, այլ լոյց զթերութիւնսն: Եւ և՛ հին օրէնքն

նսեմ էր և մուժն, որ չկարէր զսիրտ մարդկան լուսաւորել. անոր համար ՚ի լեառն Սինայ տրբուեցաւ ամպով, մշուշով, երկրաշարժութեամբ և հրով:

Այլ նոր օրէնքն՝ տրբուեցաւ ՚ի սուրբ Սիօնի լեառն՝ լուսով, և քաղցր շնչմամբ հողմոյ. որ այս օրինակեցաւ յայն անոյշ և մեղմ քաղցրասիւզ հովն առ Լիզելայիւ մարդտրեխն, յորում աստուած ցուցաւ և խօսեցաւ ՚ի Վորէբ՝ Լիզելայի հետ: Օ՛ի հրով, սաստիկ հովով և շարժով, կ'իմանամք զհին օրէնքն, որ ասոնց մով տրբուաւ. զի լեառն Սինայ ծխիւր ասէ հրով. կը շարժէր սաստիկ հովով, և կը դողացնէր զլեառն և զսիրտ լողացն. մինչև և Սոփեսա ասէր, թէ զահի հարեալ եմ և դողամ. և ժողովուրդն չէր հանդուրժէր ՚ի լսելն. այլ նոր օրէնքն՝ քաղցր Յիսուսի Վրիստոսին մերոյ օրէնք էր, անոր համար պայծառ լուսով և մեղմիկ զեփիւռով տրբուեցաւ:

Նսեմ՝ այն օրէնքն մէկ ազգի մինակ տրբուեցաւ, որ զանոնք կը պարտաւորէր. և շատ մարդիկ առանց նորա կարեւին փրկիլ. սակայն նոր օրէնքն՝ ամենայն ազգի տրբուեցաւ ընդհանրապէս. ինչպէս ասաց Տէրն. «Վնաւ ցէք յաշխարհ ամենայն. քարոզեցէք զաւետարանն արքայութեան ամենայն արարածոց»: Երիտաստել աւսեր է, թէ մէկ գեղ մի որ շատ ցաւոց դեղ է, ալ առաւել ընդունելի է քան զայն՝ որ մէկ ցաւոյ. և որոյ ծախքն քիչ է և արդիւնքն շատ, այլ առաւել պատուելի է քան զայն՝ որոյ ծախքն շատ է և զօրութիւնն սակաւ: Եւ այսպէս է օրէնքն Վրիստոսի՝ ամենայն ցաւոց և ազգաց դեղ և ծախքի արժան, այս ինքն ՚ի սէրն կապեալ: (Գոստինոս ասէր է, թէ «Լալ զսէրն և արա զինչ և կամիս զբարիս»:

Եթէ կամակորութիւն անեն հրէայքն, թէ Պողոս առաքեալն ինչո՞ւ խափանելի կ'ասէ զօրէնսն Սոփեսի, և հաստատուն զօրէնսն Վրիստոսի. Բ. Լիւք. Գ. 11: Որ խափանելին էր՝ փառք էր. սրչափ ևս որ կալոցն է փառք իցէ: և Ա. Լիւք. ԺԳ. 10: Յորժամ գայցէ կատարեալն, փոքրն ՚ի շատէս խափանեցի»: Լսեմ

Թէ, Վրիստոս զտուերն խափանեց, զանկատարն կա-
տարեց, և ոչ Թէ զօրէնքն բարոյական, որպէս Թէ
արեւն 'ի ծագիլն՝ խափանին լոյսք աստեղացն վասն իւ-
րեանց տկարութեանն, և ոչ Թէ զլանայ նոցա արե-
գակն։ Օ՛ր զոչինչ կատարումն գործեցին օրէնքն Սոլ-
սէսի վասն իւրեանց տկարութեանն և անշահու-
թեանն՝ ասէր է Պօղոս առաքեալն. Լէբ. Է. 19։ Ինչ-
պէս որ անզօր գեղ մի՝ չկարենայ զծանր հիւանդու-
թիւն մի բժշկել։

(Օրէնքն Սոլսէսի՝ կ'արգիլէր զաչքն, իսկ օրէնքն
Վրիստոսի՝ կ'արգիլէ զսիրան. «Որ հայի 'ի կին մարդ-
առ 'ի ցանկալ, շնացաւ ընդ նմա 'ի սրտի իւրում»։
Օչյա ևս խմացիր, որ օրէնքն Սոլսէսի՝ հինգ բան կը
պարունակէր, նախ՝ զբարոյականսն, երկրորդն՝ զգա-
տաստանականսն, երրորդն՝ զյատուկ օրինականսն, չոր-
րորդն՝ զխորհրդականսն, հինգերորդն՝ զխոստմունս
պարգեւաց և զսպառնալիս պատժոց։

Բարոյականն է տասն պատուիրանքն, զոր Վրիս-
տոս կատարեց և հաստատեց ասելով. «Եթէ կամիս
'ի կեանս յաւիտենական մասնել, պահեա զպատուի-
րանսն»։ Եւ յաւելլուց միայն զբաշխումն ընչից, և
զուրացումն կամաց, և զբարձումն խաչին իւրոյ։

Եւ Եթէ ասեն հրէայք, տասն պատուիրանաց մէկն
ալ չարաթն էր՝ զոր խափանեաց Վրիստոս։ Եւեմ Թէ,
չարաթն ոչ էր զուտ բարոյական, այլ խառն էր 'ի
խորականէն, վասն զի հրէայքն 'ի չարաթի օրն կարէին
վասն կենաց իւրեանց պատերազմանել ընդ Թշնամեաց,
և եփել զկերակուրս, և գնալ 'ի մօտ տեղիս զբօսնելով,
և ութօրեայ զողջայն Թրիստուել յաւուր չարաթու,
կամ 'ի ջրհորն անկեալ՝ զէշն և զեղն հանել. այլ զուտ
բարոյականաց դէմ՝ բնաւ ամենեւին ոչ կարէին բան ինչ
դէմ անել. զոր օրինակ կերպով մի՝ շնալ, գողանալ,
ցանկալ, սպանանել և մեղք չի համարուիլ։ Այսմ Թէ
ինքն Վրիստոս՝ 'ի տղայական հասակին յանձն էառ զա-
մենայն օրինականսն և կատարեց. իսկ 'ի չափ հասեալ՝
զգորտան սրբեաց յաւուր չարաթու. զանդամալոյձն

բժշկեաց. և աշակերտացն թոյլ ետ կորզել զհասկ և ուտել զի տէր՝ էր շաբաթուն, թէ և որդի մարդոյ ըստ մարմնոյն :

Առ երկրորդն ասեմ, թէ Վրիստոս զգատաւորաւ նախնան մեղմացոյց՝ յողորմութիւնն կապելով, ուստի և եկեղեցին Վրիստոսի խնամօք վարի ընդ մահաւ պարտան. և որ դիմէ յեկեղեցին, օծիքք ձեռք չի տուած՝ կ'աղաւթի : Այլ Պօղոս պատուիրէ տերանց վասն ծառայից՝ խնամով առնել զպատուհասն : Այլ ինքն Վրիստոս՝ զոչ ևս մեղանչելն՝ ապաշխարութիւն գրաւ կնոջն շնացելոյ՝ փոխանակ քարկոծման :

Առ երրորդն ասեմ, թէ Վրիստոս լոյս զօրինական օրէնսն, զթրիստութիւնն և զպատարագ աղաւնեաց վասն սրբութեան ըստ օրինացն Աստուծոյ յընծայեցմանն ՚ի տաճարին, և զտօնսն, և այս մինչ ՚ի ժամանակակէտ հօրն. զի տղայականք էին : Այլ իբրեւ ըստ մարմնոյ հասակին այր կատարեալ եղեւ, զոգաւ յականսն խափանեց. զոմանս ինքնիրեն, և զոմանս առաքելովքն :

Առ չորրորդն ասեմ, թէ Վրիստոս զխորհրդականսն լոյս, որպէս էր ուտել զգառն պասեքական սննամոր հացիւ : Բայց երբ որ չարչարեցաւ, ինքն նախաարիւզ գոլով այն զենմանցն, զստուերն արգիլեց. «Այլից զօրէնսն Աստուծոյ, զոր խօսեցաւ ՚ի Ալեքսիոս, և այլն :

Առ հինգերորդն ասեմ, թէ Վրիստոս կատարեց ըզխոտամունսն. որ վասն գալստեան իւրոյ, դարձման հեթանոսաց, թողութեան մեղաց, և յաւիտենական փրկութեան : Բայց թէ ասեն հրէայքն, Վրիստոս լուծեց զթրիստութիւնն ՚ի ձեռն առաքելոց՝ որ էր օրէն յաւիտենական. կամ թէ զշաբաթն լուծեց՝ որ էր օրէն յաւիտենական. և զգառնազենութիւնն ևս՝ որ օրէն յաւիտենական էր. նմանապէս զտօն քաւութեան և զայլն. զզոհսն և զնուէրսն, զհացն առաջաւորութեան. և այլն :

Դեմ թէ, առ հրէայսն այլ է ժամանակաւոր յաւիտեանն, որ օհօլած ասի. և այլ է մշտնջենաւոր յա-

ւիտեանն , որ սեփական , սեղա և ուղղակի ասի : Այլ վասն
 թրխատութեան և զոհից և շաբաթուն՝ միշտ գրեալ
 է օհօյմն , որ ժամանակաւոր է . և ոչ մինն յերկոյ սեփական ,
 կամ սեղա , կամ ուղղակի : Ժամանակաւոր յաւիտեան է
 այն , թէ ծառայն որ չի կամի ելանել ի տանէ տիրոջն ,
 հերիւնով ծակեացն զսրանջա նորա , և եղիցի ի տան
 նորա ծառայ ի յաւիտեան . իբրեւ թէ մինչև ի մա-
 հուան օրն . և այն որ ասէր Վաւիթ . « Զաւիտեան
 ոչ մուսցաց զարդարութիւնս քո » . այսինքն զամենայն
 առուրս կենաց իմոց :

Վրդ Քրիստոս ոչ լուծեց զհանջնաւոր յաւիտե-
 նական օրէնան . որպիսի է մի շնարն , մի սպանաներն
 և այլն . այլ որք յեա երկար ժամանակաց կարէին ի լա-
 ւադոյնն դառնալ . որպէս մարմնաւոր թրխատութիւնն՝
 ի հոգեւորն . զոհքն և պատարագքն՝ ի խորհուրդ հա-
 զրդութեան . լուսացմունքն՝ յարտաւոյս ապաշխարու-
 թեան , և այլն : Արեւմն չեն կարեր ապացուցանել զժա-
 մանակաւորսն և զխափանելիսն մշտնջնաւոր յաւի-
 տեանական , այլ մինչև ի գալն Քրիստոսի իմանալոց են՝
 որ տէրն էր օրինաց . « Տէր է որդի մարդոյ և շաբա-
 թու » : Այլ և՛ ոչ թէ այն հնոց օրինաց խորականացն
 ասի յաւիտեանականն , այլ վասն նշանակեցելոցն նորօր .
 զի մկրտութիւնն է մտացական , և թրխատութիւն հո-
 գեւոր ի մեղաց . և պատարագն նորոյս օրինաց՝ նշա-
 նակեալ զատկական գառամբքն , են յաւիտեանականք :

Արեւմն ստուերքն անցին , և նախատիպքն այն ըս-
 տուերացն՝ մտացին . որպէս և ի գալն բանին աստու-
 ծոյ՝ լուսաց ձայն բարբառոյն նորա Զօհաննէս մկրդ-
 ախն : Այլ թէ և խափանեալ ասեմք զխորական օրէն
 սրն Սալսէսի , ոչ է զարմանք , զի մոլեկան մեկնիչ
 դպիրքն և ծերքն շատ բան յաւելցուցեալ էին . ըստ
 այնմ . « Աստուցանեն վարդապետութիւնս զմարդկան
 պատուիրեալս » . կամ թէ , « Թողիք զսրատուիրանսն
 ստուծոյ վասն ձերոյ աւանդութեան » : Այլ կամ թէ ,
 Օրինքն աստուած խոստացեր էր բերանովն Արեմիայ՝
 ԼԱ. 33 տալ զօրէնս իւր հոգեւորս՝ ի հոգիս և ի միտս

հաւատացելոց իւրոց . և լինիլ նոցա աստուած . և հաւատացեալքն լինիլ նմա ժողովուրդք :

Արդ հրէայքն դադարեցան ՚ի լինելոյ ժողովուրդ աստուծոյ . զի դեռեւս կը հեռնին կեղեցի օրինացն և ոչ ներքին հոգւոյն . և այնու նմանին կապիկ , որ զընկուզի կեղեւն խածնելով , կը նայի որ լեզիւ է , ՚ի բաց կը ձգէ . չփորձեր զմիջին քաղցրութիւնն : Ամանապէս և մարմնապաշտ հրէայքն կը տեսանեն զնեղ և անձուկ ճանապարհ հաւատոյն Քրիստոսի , որ ըստ կեղեւոյն լեզի կ'երևի , ՚ի բաց կը ձգեն զհաւասան նորա , ոչ իմանալով զներքին քաղցրութիւնն հոգեկոսն : Բայց 'Բաւիթ կ'ասէ թէ՝ « Ղաշակեցէք և տեսէք զի քաղցր է տէրոյ . և կամ թէ՝ « Բաղցր են ՚ի քիմն իմ բանք քո (Զիսուս ,) քան զմեղր բերանոյ իմոյ » :

Սաան որոյ ձեղի պէս թանձրամիտ և կամակոր աղէկն՝ իմաստնաբար խօսքն չ'աղդեր . զի ՚ի ճշմարտութենէ զերես դարձուցիք ըստ վկայութեանն Արեւմտայ մարգարէին . Բ. 27 . « Դարձուցին յիս զթիկունս և ոչ զերեսս իւրեանց » : Աւ միշտ կեղեւոյն կը հեռնիր . ՚ի ճշմարիտ Անսխայէն յետ դարձայք , և մուրախան Աեռին կ'աղասէք : Սակայն բնութեան մեր եղբարք լինելով կ'ողորմիմք ձեզ , և կամիմք կամաց կամաց ըզձեր հիւանդութիւնն բժշկել . և զերակն ձեր շօշափելով զներքին և գաղանի հիւանդութիւնն իմանալ , և զգեղն ցուցանել թէ ի՞նչ պակաս էր Քրիստոսի լինիլ ճշմարիտ Անսխայն , որ դուք ձեր բաղդը ունակիս բրիք , և ետ մնացիք :

Այլ ինչ միայն թէ մարմնասէրք գտլով , զամենայն հոգեւոր զրուցաարութիւնս մարգարէից՝ մարմնաւոր իմացայք և կարծեցիք և դեռ այնպէս կ'իմուհայք : Այլ ըստ Պօղոսի առաքելոյն « Գիրն ապանանէ . այլ հոգին կեցուցանէ » . և ըստ Քրիստոսի ասիցն , « Օքանն զոր ես խօսեցայ՝ հոգի և կեանք են » : Բայց պէտք է որ մարգարէից նախադուշակութեամբ՝ զձեր դժուարութիւնները մերժեմք , և այլաբանութեամբ խորհրդական կերպիւ գրածներովն հաստատեմք թէ

գուք 'ի մէջ ծովու աստուածաշունչ գրոց՝ մէկ կաթիլ ջրոյ կարօտ էք մնացեր, և 'ի ծարաւոյ կը մեռանիք: Ապա ուրեմն կարգաւ նայիմք, թէ զոր ինչ արար Քրիստոս, և յանձն նորա զի՞նչ դէպքեր անցան, գըրեալք են 'ի սուրբ գիրս օրինակաւ և բանիւ՝ թէ ոչ:

Արդ՝ մէք առնուիմք 'ի բանից սուրբ վարդապետաց, զորս առին նոքա 'ի սուրբ գրոց. և ջուցանեմք՝ թէ Քրիստոս արտաքոյ սուրբ գրոց ոչ գործեաց ինչ. և ոչինչ կրեաց մինչև 'ի մահն, որ ոչ հաստատեին զինքն՝ լինիլ Սէսիայն փրկիչ աշխարհի:

Ասին՝ զի թէ կոչեցաւ Յիսուս՝ որ է փրկիչ, 'ի բազում տեղեաց յայտնի է. «Տէր հայր մեր, տէր փրկիչ մեր, և նա փրկեացէ զմեզ». Եւայ. 14. 22: Եւ օրի նակքն եղան Սոփես 'ի Փարաւօնէ փրկելով զհարաբայէլ, 'Էդէսն՝ 'ի Սաղիամացւոց, և այլք գատաւորք 'ի պէս պէս ժամանակս:

2. Թէ կոչեցաւ Նազովրեցի՝ որ է ծաղկեալ, յայտնի է բանիւ. «Իզնեսցի գաւազան յարմատոյն Յեսուայ, և ելցէ ծաղիկ յարմատոյ անտի». Եւայ. 3. 1. և ինքն Քրիստոս ասաց՝ «Եւ ծաղիկ գաշտաց, և շուշան հովտաց». Եւդ. Բ. 1: Օսաղիկ գաշտի կոչի, որ ինքնաբոյս է և ոչ տնկած ձեռամբ մարդկան, յօրինակի կուսական յըութեանն և ճննդեանն. և ասոր օրինակն եղաւ Յովսէփ գեղեցկին ծաղկեաց պատմութեանն, և Նազովրեցի Սամիսն քաջն. Դւպ. 3. 7:

3. Թէ ծնաւ 'ի Իւթղէհէմ՝ Սիբիաս վկայէ «Ով Իւթղէհէմ, 'ի քէն ելցէ ինձ իշխան». Ե. 2. և եթէ այն ծնեալն 'ի Իւթղէհէմ՝ չէր սոսկ մարդ, այլ և աստուած, վկայէ նոյն մարդարէն. «Թէ եւք նորա 'ի սկզբանէ աւուրց աշխարհի». իբր թէ նախ քան զըստեղծանիլն աշխարհի: Այսմ նման է բանն իմաստնոյն: «Յառաջ քան զամենայն բլուրս ծնաւ զիս». Աւսլ. Ը. 25: Իսկ օրինակն եղև Դաւիթ ծնեալն 'ի Իւթղէհէմ:

4. Թէ ծնաւ 'ի մէջ անբանից մարին 'ի մէջ երկուց կենդանեաց եղին և իշայ, Ամբակում վկայէ. Գ. 2: «Ի

մէջ երկուց կենդանեաց ծանխցիս դուռ : 1) ասն զի
եղն ճանաչեց իր սնուցանողը, և էշն զմուր տիրոջն .
սակայն քան զեղն տիմար, և քան զէշն յիմար հրէայքն
չի ճանաչեցին զնա՝ մինչև որ 'ի խաչ բարձրացուցին .
և 'ի զօրութենէ արարեալ նշանայն և յարութեանն
կարկեցան. և կաշառօք զարեն կամեցան իրր մառախու-
ղով ծածկել՝ թէ աշակերտքն 'ի գիշերի և կան գողացան
զնա : Եւ ինքն ասաց . « Յորժամ բարձրացուցանէք
զորդի մարդոց, յայնժամ գիտասցիք թէ ես եմ » : () րի-
նակն եղև Յովսէփ գեղեցիկն . որոց եզբարքն չի գիտա-
լով զանգին մարգարտի արժէքն՝ 'ի հօրն ձգեցին, և
վաճառեցին զաղտան գերիի պէս : մինչև որ զնա աս-
տուած բարձրացոյց 'ի Ադիպտոս, և ապա թէ եղ-
բարքն ճանաչեցին, և ականաց երկրպագին թէ Յով-
սէփ է տէր աշխարհին :

5. Թէ 'ի մօրէն պատեցաւ խանձարուրով . Յօբ . 1. Ը .
9 ասէ . « Եղի նմա զմէզ 'ի հանդերձ յորժամ ծնաւ
յորովայնէ մօր իւրոց » . և թէ՝ « Օտրեգակն ծածկեցից
ամպով » . Եղի . 1. Բ . 7 . օրինակն եղև Սովսէս՝ եղեալ
'ի սրտուեղէն սնտուկի :

6. Թէ ծնաւ 'ի ժամանակի ընդհանուր խաղաղու-
թեան 'ի ժամանակս () գոստոս կայսերն, ասէ Ղաւիթ .
« Օտաղեսցի յաւուրս նորա արդարութիւն՝ բազում
խաղաղութիւն » : Եւ օրինակն եղաւ Սողոմոնի ժամա-
նակի խաղաղութիւնն, որ 'ի ժամանակի խաղաղութեան
չինեց զտաճարն զարմանալի՝ յօրինակ տաճարի բանին
աստուծոյ տիրամայր սուրբ աստուածածնին . որ 'ի
ծնանիլն զՅիսուս՝ երգեցին հրեշտակապետքն յերկիր
խաղաղութիւն :

7. Թէ 'ի մէկ կոյս աղջկանէ ծնաներոց էր՝ ասէ Լյսայի .
« Լհա կոյս յղացի և ծնցի » : Եւ օրինակն եղև մորե-
նին վառեալ և ոչ այրեալ . և արեւելեան դուռն տա-
ճարին, յորում ոչ որ եմուտ և ել, բայց միայն Յի-
սուս աստուածն խրայելի :

8. Ի՞նչըր աշխարհ իմացաւ զծնանիլն Սէփային՝ աշ-
խարհագիր առնելովն () գոստոս կայսերն, որպէս 'ի ծա-

դիւ արեգական, ամենայն աշխարհ լուսաւորի, և ոչ որ
Թադիցէ ՚ի տապց նորա. նաեւ, աշխարհագիր եղեն
երկնային հրեշտակքն, իջանելով ՚ի Բէթղէհէմ յեր-
կրպագութիւն նորածին մանկանն, բայց հին աւուրց
աստուծոյն. «Լիզն ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ բազ-
մութիւն զօրաց երկնաւորաց» :

9. Թէ նոր աստղ մի երևեցաւ ՚ի ծնանիլն Քրիս-
տոսի Բաղտամ դիւթ մարդարէն (Կայիափայ ամբարիշտ
քահանայապետին պէս) գուշակեց. թէ «Օագեացի
աստղ Յակոբայ». Թ. 17 : Վանդի երկուքն ալ
ակամայ շարժեցան յաստուծոյ՝ զճշմարտն մարգա-
րեանալ. ինչպէս որ էլն Բաղտամու : Իսկ օրինակն եղև
այն հրեշտակն որ գնայր առաջի որդւոյն խորայելի՝ լու-
սեղէն ամպոյ և սեան նման. որ խորայելոցոց լոյս
կ'անէր, և եգիպտացոց խաւար. զի և Քրիստոս սի-
րողաց իւրոց լոյս է, և հրէից խաւար կ'երևի. «Սի-
րեցին մարդիկ զխաւար առաւել քան զլոյս» :

10. Թէ մագքն եկին յերկրպագութիւն ընծայիւք և
պատարագօք՝ ասէ Բաւթիթ, «Թագաւորք արաբաց և
սաբայ պատարագս բերցեն նմա». և Եսայ. 2. 3, ասէ,
«Վնացեն Թագաւորք ՚ի լոյսքս. ամենեքեան ՚ի սա-
բայէ եկեացեն բերել քեզ զոսկի, և կնդրուկ, և փր-
կութեան տեսուն առցեն զաւետիս» : Թէ ասեն հրե-
այք, այնորիկ վասն Սողոմոնի ասացան : Լսեմ թէ,
վասն Սողոմոնի ասացան՝ որ էր պատկեր Քրիստոսի,
որ կոչեցաւ Իէշէթի՝ այսինքն սիրելի տեսուն. և Սո-
ղոմոն, որ է խաղաղութիւն : Լի սակայն՝ Սողոմոն
սիրելի կոչեցաւ ասուերի նման, և խաղաղութիւն կո-
չեցաւ՝ վասն խաղաղացուցանելոյն աստուծոյ զժամա-
նակ Թագաւորութեան նորա. այլ Քրիստոս բնութիւն
՚ի հօրէ աստուծոյ սիրելի էր՝ և է. և ինքն բոլորովին
խաղաղութիւն է. զի նա է խաղաղութիւն մեր որ
հաշտեցոյց զհայր աստուած հետ աստուամբ ծառայի
մարդկայինս բնութեան :

11. Եթէ Քրիստոս Թրիասեցաւ և զիւր դրած
օրէնքն կոտարեց՝ յայտնի է. և թէ ինչո՞ւ համար

Թրիատեցաւ՝ սրով հետեւ սկզբնականն և ներդարձական մեղք չունէր։ Ասեմ թէ, զմեր պարտքն լեցնելու հաւմար, և ուսուցանելոյ զմեզ հոգեւորապէս թրիատիլ 'ի մեզայց. քանզի այս օրէնքս՝ մէկ նշան մի էր 'ի մեջ հրէից, որ աստուածապաշտքն և որդիքն Աբրահամու կը զատուէին 'ի հեթանոսաց, իսկ մեր նշան քրիստոնէութեանն՝ եղև մկրտութիւնն, որով կը զատուիմք իբր որդիք աստուծոյ 'ի մարմնաւոր որդւոցն Աբրահամու։ Աւ այն հարկաւոր օրէնք չէր թրիատութիւնն՝ որ առանց անոր մարդ ազատութիւն չի գտներ. վասն զի կանայքն և ութ օրէն առաջ մեռած մանկուներն՝ չունէին թրիատութիւն և կը փրկուէին, բայց մկրտութիւնն ընդհանրապէս ամենից գեղ է, արանց և կառնանց և միօրեայ մանկանց, որ առանց այն գեղին կարելի չէ փրկութիւն և առողջութիւն գտնել։

Իսկ Վրիատոսի թրիատութեանն օրինակ եղև Թրիատութիւնն Ասահակայ, զի Աբրահամ զմիածինն ետ թրիատել, և հայր աստուած զՎրիատոս, այսինքն սրով օրինաց, և սրով աղքատութեան, և ինքն Վրիատոս զինքն թրիատեց, յամենայն կեանս իւր սրով խռնարհութեան։ Աւ գեղեցիկ օրինակ գոյով Վրիատոսի՝ Յեսու որդի Նաւեայ, որ էր և անուանակիր Յիսուսի, երբոր թրիատեց զորդիսն խրայելի, 'ի մեռանիլն՝ ըզբարեղէն սուրբն եղին հետն և թաղեցին, և երբ Վրիատոս մեռաւ 'ի խաչին և թաղեցաւ, հին օրէնքն և թրիատութիւնն թաղուեցան իբրև անպէտք, Յէսուս. ԻԿ. 31։

12. Թէ 'ի ծնանիլ նորա՝ անմեղ մանկուներն Ռէթղէհէմի վկայեցին սրովն շերտիգէի, և մինակ Յիսուս Սէսիայն ազատելոյ էր զինքն 'ի մահուանէ՝ կենաց և մահու տէր լինելովն, այս ևս օրինակեցաւ 'ի խեղդումն և 'ի կոտորումն մանկանցն խրայելի 'ի յԱգիոպոս. որ 'ի ծնանիլն Սոլսէսի՝ սկսաւ այն չար հրամանն 'ի Փաւլաօնէ, և մինակ Սոլսէս ազատութիւն գտաւ։ Աւ թէ այն մանկանց մօրերու աղաղակն յերկինս վերացաւ, Նրեմիաս մարդարէն գուշակեր է թէ. «Չայն գու-

ժեպոյ ՚ի Հաւանոյ, լալու մն, ողբումն, և աշխարհումն
յոյժ ո. Երեմ. ԼԱ. 15 :

Լ. 10 մանկունքս կտորեցան ՚ի զատկին դառնաղե-
նութեան, և օրինակ եղան Քրիստոսի դառն մա-
հաւանն. զի որպէս նորա վասն Քրիստոսի, և Քրիս-
տոս վասն նոցա զտարտան վճարեալ : Եթէ Քրիստոս
ծնեալ, քառասնորեալ դալոյ էր ՚ի տաճարն, գրե-
ր է Սաղաքիաս. Գ. 1. « Զանկարծակի եկեացէ տէր ՚ի
տաճար իւր զոր գուքն խնդրէք » : Ուր Սաղաքիաս՝
ծածկապէս ցուցանէ զՔրիստոս լինիլ աստուած. քանզի
ասէ՝ « Տէր ՚ի տաճար իւր », ուրեմն այն տաճարն՝
Քրիստոսի տեառն անուամբ էր շինեալ, և յանուն
նորա որբագործեալ :

13. Թէ փախեալ գնաց ՚ի Աղիպտոս, գրե-
ր է Յովսիփ ԺԱ. 2. « Աղիպտոսէ կոչեցից զորդի իմ » :
Թող չասեն անհաւան հրէայք, թէ այն վասն մեր է
գրեալ. վասն զի մարգարէն բաղմութեամբ չի խօսիր,
թէ զորդիս իմ, այլ թէ՝ զորդի իմ : Ասե՛ թէ կուգին
Եղիպտոսաց ինկան փշրեցան ՚ի գնալն Քրիստոսի Ա-
ղիպտոս, Եսայ. ԺԺ. 1, ասէ՝ « Տէր նստեալ ՚ի վերայ
թեթեւ ամպոյ՝ եկեացէ Աղիպտոս, և շարժեցին ձե-
ռագործք նոցա » : Թեթեւ ամպ էր սուրբ աստուա-
ծածինն, այսինքն ցամաք յերկրաւոր ցանկութեանց,
յորոյ ՚ի գրկին բաղմելով Քրիստոս գնաց Աղիպտոս :

14. Թէ դառնալոյ է Աղիպտոսէ, և մկրտուելոյ
է ՚ի Յօհաննէս մկրտչէն, և զաւագանն մկրտութեան
հիմնելոյ՝ ասեր է Օլաբարիաս մարգարէն. ԺԳ. 1.
« Զաւուր յայնմիկ եղիցի ամենայն տեղի աղբիւր բա-
ցեալ ՚ի լուացումն մեղաւորի » : Օի որպէս հրէայք որ
մինչև չանցին ՚ի Յորդանանէ՝ չի մտան յերկիրն աւե-
տեաց յօրինակ մկրտութեան, այսպէս և որք չի մկրտին
հաւատովն Քրիստոսի՝ չեն կարեր մտանել յերկնից ար-
քայութիւնն, որ է երկիր աւետեաց նոր հաւատաւ-
ցելոյ : « Որ ոչ ծնցի ՚ի ջրոյ և ՚ի հոգւոյ », և այլն :

Եւ եթէ ձայնն հօր լսելի եղեւ, Ղաւթի ասէ.
« Չայն տեսան ՚ի վերայ ջուրոյ » : Եւ թէ՛ Յորդանան

յետ դարձաւ որպէս յանցանքն տապանակին, Վաւթ ասէ. «Օհ էքեղ ծով զնի տեսեր և փախեար. և դու Յորդանան զի՞ դարձար անդրէն ։ Եւ թէ ջախջախեց և փշրեց Վրիտտոս զգլուխ վիշապին ՚ի վերայ ջուրց, յայտ է ՚ի Վաւթէ, և օրինակն է ՚ի Սոլմէս, զի Սոլմէս զգլուխ Փարաւոնի ջախջախեց ՚ի վերայ կարմիր ծովու, և Վրիտտոս զգլուխ խմանալի վիշապին ՚ի ջուրսն Յորդանանու ։

15. Թէ Վրիտտոս պահեաց քառասուն օր ծով, օրինակն է Սոլմէս, որ պահեց քառասուն օր, և առաւ զպատգամս աստուծոյ, և Վրիտտոս՝ թէպէտ անկարօտ էր, բայց մեղի օրինակ լինելու համար, պահեց քառասուն օր, և ապա թէ սխեց ՚ի քարոզութիւնն նոր աւետարանին. և բժշկել և կոչել ՚ի հաւատն ։ Եւ թէ նա էր լոյս հեթանոսաց ՚ի բանալ զաչս մտաց, ասէ մարգարէն. Եսայ. ԽԲ. 6. «Եւ թէ նա էր առ հասարակ լոյս հրէից և հեթանոսաց ։ Եսայ. ԽԲ. 2 ։

16. Թէ պայծառացաւ ՚ի թարօր լերինն, օրինակն է Սոլմէս, որոյ երեւոյն լուսաւորեցան ՚ի Սինայ լերինն. թափօր և Հերմոն՝ յանունն նորա ցնծացան, զի ձայնն հօր՝ ՚ի Յորդանանու լսելի եղեւ մինչև ՚ի Հերմոն, թէ դա է որդի իմ սիրելի, և յայլակերպիլն՝ լսելի եղեւ ՚ի թափօր ։

17. Եթէ նա էր որ երևելի սքանչելեօք զիւր քարոզութիւնն կը հաստատէր, կ'ասէ Եսայ. ԼԵ. 5. «Յայնժամ աչք կուրաց բացցին, և ականջք խից լուիցեն ։

18. Թէ իշով և յաւանակով մտաւ Ղերուսաղէմ, և արտաքսեաց ՚ի տաճարէն զգնողս և զվաճառողս ։ Չափար. Խ. 9. «Եթանձ տանքս եկեր զիս ։ Սաղ. ԿԸ. 10 ։

19. Թէ զհացն և զգինին սրբազործեաց ՚ի մարմին և յարիւն իւր, օրինակն էր հացն և գինին Սելքիսեդեկի, որ յառաջ երբեք Մբրահամու երբոր նա յաղթութեամբ դարձաւ. զի և այս հոգեւոր կերակուրս և բնակելիս, զկարիս մարմնոյ յաղթողաց կը տրորուի ։

20. Թէ լուաց զոտս աշակերտացն, օրինակեցաւ

յԼ'բրահամ, որ լուաց զոտս երեք հրեշտակացն, լու ա նալ պարտ է և զոտան Քրիստոսի, որք են աղքատքն, նման ոտից անարդք և ցածք յաչս մարդկան: Բայց ձեռօք լուանալիք, այսինքն ձեռօք ողորմածաց, զի ու զորմածքն են ձեռք Քրիստոսի, սրովք Քրիստոս լու ցանկ զաղքատն: Բանաս զձեռն քո, և այլն:

21. Եթէ վաճառեցաւ երեսուն արծաթի ՚ի Յուդայէ, ասէ Զաք. ժԱ. 13. «Եւ կռեցին զվարձս իմ երեսուն արծաթի»: Իսկ օրինակն եղև Յովսէփ գեղեցիկն, վասն նախանձու՝ յեղբարցն վաճառեալ Իսմա յէլացւոց:

22. Եթէ ՚ի պարտիղին Գեթսեմանի մտաւ աղօթել՝ սկիզբն առնելով չարչարանաց իւրոց, յայտ է. զի պէտք էր որ գեղն պատշաճ լինէր հիւանդութեան. զի ՚ի պարտիղի դրախտին անկաւ մարդն, պէտք էր յանկից լինէր կանգնումն: Ինչպէս որ այբի կնոջն հեծանն՝ ջրին տա կէն վեր չելաւ, մինչև որ Եղիսէ զփայտն ՚ի ջուրն չի ձգեց. Դ. Թագ. 2. 5: Ս'ասն զի որ կամի զանկածն կանգնել, հարկաւ պիտի խոնարհի: Սեղք մարդկային ծանրացեալ քան զերկաթ՝ իջոյց զնա մինչև ՚ի հող և ՚ի գոթոս. պէտք էր կանգնողին Քրիստոսի խոնարհիլ մարմնով մինչև ՚ի հող, և ասառածութեամբն ընդ հոգւոյն իջանել մինչ ՚ի գոթոս, և կանգնել զանկեալն: Սորա կատարեալն եղև ՚ի մահուանն Քրիստոսի. քայց օրինակն այսօրիկ եղև Իսահակ, որ էջ ՚ի գաշան մտա ծել վասն գալստեան հարսին իւրոց Ուերեկայ:

23. Եթէ ուշաթափեալ անկանի յերկիր, և այն ՚ի ծանրութենէ մեղացն Միամայ. գրէ Եսայ. ծԳ. 4. «Եւ զմեզս մեր բառնայ»: Եւ թէ, «Տէր մատնեաց զնա առ մեզս մեր»: Եւ թէ՝ «Յանօրէնութեանց ժողովրդեան իմց ՚ի մահ վարեցաւ»: Որ զայս մեզս Միամայ՝ իւրն համարելով, բերանովն Մաւթի ասէ. «Միօրէնութիւնք իմ բարձրացան քան զգլուխ իմ. որպէս բեռն ծանր՝ ծանրացան ՚ի վերայ իմ»: Եւ ասոր օրինակն եղաւ կենդանի նոխաղն, որ զմեռածի արիւնն ՚ի վերայ իւր առեալ՝ կը թողուէր գնալ յանապատ. Դև. ժԶ. 5: ԻԱ. 22:

24. Լէթէ 'ի Հօւդայէ համբուրեալ մասնեցաւ ,
ասէ Ղաւիթ . « Որ ուտէր ընդ իա հայ . յաճախեաց
առնել ինձ խաբէութիւնն » : Իսկ օրինակն Հօւդայի
եղև Հօվաբ , որ զԱմեսայի համբուրելով , սպաննեց .
Բ . Թափ . Ի . 9 :

25. Լէթէ կապուեցաւ ձեռքն 'ի յետս , ահա զայս ան
զգամ հրէայքն խոտտովանեցան . Թէ « Լապեւոցուք զար-
դարն՝ զի դժպհի եղև մեզ » . Իմաս . Բ . 12 : Ողբ . Դ . 20 :
Լէթէ բանտարկեցաւ , օրինակն է Հօվսէփ գեղեցիկն .
և Լըբմիսս . Տ . 20 . Երեմ . 1 . 6 :

26. Լէթէ իբրև կառղած շունք Թափեցան զինուորքն
'ի վերայ նորա և քարշեցին տարին յԱրուսաղէմ , ասէ
Ղաւիթ բերանովն Քրիստոսի . « Հուրջ եղևն զինև
շունք բաղումք . և ցուլք գէրք պաշարեցին զիս . Օա-
կեցին զձեռս իմ » . և այլն :

27. Լէթէ յըմբռնին Թողուեցաւ յաշակերտացն ,
պատմեն աւետարանիչքն , և վկայեն մարգարէքն . զի
Ղաւիթ բերանովն ասէ Քրիստոս , « Հեռի արարեր
յինէն զբարեկամս և զճանօթս իմ » . և Թէ , « Բարեկամք
իմ և ճանօթք իմ հեռի եղևն յինէն » . Սաղ . Ձե . 9 . 14 :
Լու Զա . ԺԳ . 7 , ասէ , « Հարկց զհովիւն , և ցրուեացին
խաշինքն հօտին » :

28. Լէթէ ապրտակեցաւ 'ի Սաղքոսէ , ասէ Լըբմիսս
'ի յողան . Գ . 30 . « Սատուցէ հարկանողաց զճօտս
իւր . լլցի նախատանօք . և Յօբ . ԺԵ . 25 , ասէ . « Լմբարձ
զձեռս իւր ընդդէմ տեառն . և առաջի ամենակալին
ընդվեցաւ » :

29. Լէթէ նախատանօք պապանեցաւ , մինչ հարկա-
նէին զճօտան , ինքն ասաց բերանովն Լոպեայ . Տ . 6 .
« Օթիկունս իմ ետու 'ի հարուածս . և զճօտս իմ
յապտակս . և ոչ դարձուցի զերեսս իմ յամօթոյ ընդ-
երեսս Թքանելոյ » :

30. Լէթէ անօրէն դատաւորքն և իշխանքն ժողո-
վեցան 'ի չար խորհուրդ սպանման նորա , ասէ Ղաւիթ .
« Իշխանք ժողովեցան 'ի միասին՝ վասն տեառն , և վասն
օճեկոյ նորա » . Սաղ . Բ : Լու օրինակեցաւ այս 'ի Հօվսէփ ,

յորժամ եղբարքն ասացին. «Լ՛հա երազատեսն գայ,
եկայք սպանցուք զնա»։ Ծ. Լ. 19 : Լ՛յսպէս ա-
սացին և չար մշակքն. «Եկայք սպանցուք զնա»։ Մ. 38 :

31. Եթէ՝ ածեալ առ Պիղատոս, անմեղն մճռեցաւ
ի մահ, և Քարաբբայն արձակեցաւ : Լ՛յս օրինակեցաւ
յերկու նոխազս այժեաց, որոց մէկն զենեալ, միւսն
կ'արձակուէր զնալ յանապատ. Ղ. Լ. Ժ. 8 :

32. Եթէ՝ ի չարախօսիլն լուռ եկայ, ասէ՝ Վաւիթ,
«Ի հակառակիլ մեղաւորին առաջի իմ» լուռ եղէ»։ և
թէ՝ «Ի ուռ եղէ և խոնարհեցայ» : Եւ ըստ Լ՛սացեայ,
Ծ. Ժ. 7, «Եւ առ վշտին ոչ բանայ զլերսն իւր, իրբև
որոջ առաջի կարջի անմեղն է կայ»։ և այլն : Եւ թէ՝ վասն
այնորիկ յիմարի տեղ գրաւ զնա Հերովդէս՝ ձերմակ
լաթ հաղցնելով, (որպէս թէ ծաղրելով իւր խելագար,) այս
օրինակեցաւ ի Վաւիթ, որ առ երեսս այսահար
ձեացաւ առաջի Լ՛նքուս արքային : Ա. Թ. Գ. Լ. 13 :
Օ՛ր Քրիստոս իմաստութիւն աստուծոյ էր՝ խելագարիլ
չէր կարեր. այլ միայն այնպէս ձեանայր լուրովն :

Լ՛յսպէս Սոկրատէս ի մէջ խնձոյից նստած՝ ամե-
նեին չէր խօսեր. մեկ մարդ մի ասաց թէ, արդեօք այս
մարդս՝ լեզու չունի մի, եթէ յիմար է որ չի խօսիր.
Սոկրատէս ասաց թէ՝ յիմարն ոչ երբեք կարէ լուր :
Ս'անաւանդ՝ որ թէ Քրիստոս խօսեր, զիւր անպարտ
լինիլն կը հաստատեր և կ'աղատուէր. բայց ազդ մարդկան
առանց նորա չարչարանացն փրկութիւն չէր գտաներ.
զի և ոչխարքն առաջի զենողին որ չեն խօսիր, այն է
վասն անմեղութեան, և ոչ վասն յանցանաց :

33. Եթէ մերկացաւ, այս օրինակեցաւ ի Նոյ նա-
հապետն. Ծ. Լ. Թ. 21 : Օ՛ր Նոյ անկործ գինեաւ ուր-
բեալ մերկացաւ. և Քրիստոս սիրով մարդկայինս
բնութեան արբեալ մերկացաւ. նաև օրնակեցաւ ի
Յովսէփ, որ անցաւ ի հալաւիցն, միայն թէ չի մասնե-
ղողջախոհութիւնն. Ծ. Լ. 1Թ. 12 : Եւ Քրիստոս ասաց,
«Ի՞նչ յանդիմանեցէ զիս վասն մեղաց» :

34. Եթէ ձաղեցաւ կշտամբանօք, ասաց Վաւիթ

բերանովն, «Լիզէ ես խոշտանկեալ զօրհանապազո՞ւ. և թէ, «Եղովկեցան առ իս տանջանք զոր ես ոչ գիտացի ո՞ւ: Իբր թէ չէի յուսար մինչև յայս օրինակ, թէ աղգմարդկան այնքան պիտի լըբանայ ընդդէմ՝ բարերարին իւրոյ, մինչև ՚ի ձաղկել զնա, «Օ թիկուհս իմ՝ հարին մեղաւորք ո՞ւ:

35. Լթէ փշով պոսկեցաւ, այս օրինակեցաւ ՚ի խոյն կախեալ ՚ի ծառէն Սաբեկայ, և ՚ի մօրենին վառեալ և ոչ այրեալ. Ճնն. ԻԲ. 13. և Ելէց. Գ. 2:

36. Լթէ զծիրանի զգեցաւ նախատական՝ կերպով արտաքուստ, սակայն ճշմարիտ թաղաւոր էր ՚ի ներքուստ. այս օրինակեցաւ ՚ի Յեսու քահանայն, որ զգեցեալ էր զհանդերձս աղտեղիս. Զաթ. Գ. 3: Ի՛նչոյ յեայտ չիանալի կերպիւ երևեցաւ հրեշտակայ ՚ի համբարձմանն կարմիր արեամբ ՚ի մարմնի. Եսայ. ԿԴ. 2:

37. Լթէ գաղանաբարոյ զինուորքն ՚ի ձեռս նորաստուին զեղէգն ՚ի տեղի գաւազանի. որ ասոր համբերութիւն չկարեւոր անել ասաց Ղաւթիթ, «Սաստեա ՚ի գաղան եղեգանց ո՞ւ: Լը թէ զկնի այս ձաղանացս՝ Պիլ զատոս ցոյց տուաւ զՅիսուս ժողովրդեանն՝ ՚ի գութ շարժել զնոսա ՚ի վերայ այնպիսի երևմանն, ասաց Լսաւ յի, ծԳ. 2, «Տեսաք մեք զնա և ոչ գոյր նորա տեսիլ և ոչ գեղեցիկութիւն ո՞ւ:

38. Լթէ ածաւ ՚ի Ղողգոթայ մեռանիլ ՚ի մէջ երկուց աւաղակայ՝ Լսայի ասէ. ծԳ. 12. «Ի՛նչ անօրէնս համարեցաւ ո՞ւ: Լը զիշխանութենէ խաչին ասաց. Թ. 6. «Սանուկ ծնաւ մեզ, որոյ իշխանութիւն իւր ՚ի վերայ ուսոց իւրոյ ո՞ւ: Լը ինքն ասաց. ԵրԳ. Դ. 6. «Գնացից ես ՚ի լեառն զմօսոյ ո՞ւ. այսինքն ՚ի լեառն լեզուադոյն չարչարանայ: Իսկ և օրինակեցաւ Եսահակ բարձեալ փայտիւն՝ որ գնայր ՚ի տեղի զենման. Ճնն. ԻԲ. 6: «Ըլ պէս որով առաջի կարչի ո՞ւ. Եսայ. ծԳ. 7:

39. Լթէ ՚ի խաչին բեկեռեալ բարձրացաւ՝ բերաւ նովն Ղաւթի ասաց, «Օսկեցին զձեռս իմ և զոսս ո՞ւ. ևն. Սաղ. ԻԱ. 18. և Զաթ. ԺԲ. 10, ասէ. «Հացեցին ՚ի նա յոր խոցեցին ո՞ւ: Լը օրինակեցաւ ՚ի սանդուխն

Յակոբայ, և յօձն սղնձի, առ որ հայեցողքն բժշկվէին .
Թ. 15. 8 : Սկսան զի փայտիւ ծառոյն մահացաք,
փայտիւն խաչին կենդանացաք. զի խաչն է փայտ կենաց :
Լէթէ արտաքոյ Լըուսաղբի գրանն խաչեցաւ որ յա-
մենից տեսնուէր, նշանակեցաւ ՚ի յԼրբէլ, որ ՚ի դաշան
զենաւ ՚ի Կայենէ, իբր արտաքոյ խնամոյ՝ հօրն : Լը փան
Քրիստոսի ասէ Պաւիթ բերանով անզգամացն . « Լը
տուած եթող զնա, եկայք հալածեացուք և հապուք
նմա » : Լը Թէ՛ էարբ քոցախ և լեղի . « Լըտուն ՚ի
կերակուր ինձ լեղի », և այլն :

40. Լէթէ ծաղրէին զնա ՚ի վերայ խաչին, ասէ Պաւ-
իթ ՚ի բերանոյ նորա . « Լմենեքեան որք տեսնէին՝
այսն առնէին զինն չրթամբք . և շարժէին զգլուխս
խրեանց » . Ս. 15. 9 : Թէ՛ վիճակ արկին ՚ի վերայ
հանդերձին . « Լ վի՛ պատմու ճանի իմոյ վիճակս արկին » :

41. Լէթէ վառն խաչահանուաց և այլոց աղօթեաց ա-
սելով, Հայր Թող սոցա : Ե. 12, ասէ . « Լա ըզ
մեղս բազմաց վերացոյց » : Լէթէ զաջակողման աւազակն
արդարացոյց և փրկեց, օրինակն է Պաւիթ, որ ՚ի մեղաց
ասէն՝ լեց ՚ի Նաթան մարգարէէն, Թէ՛ « Տէր անցոյց
զքե զմեղս քո » . Բ. Թ. 13 : Որոց երկուքն ալ
օրինակ և յուսադրութիւն եղան ամ զզնացեալոց : « Լէթէ
ամբարիշտն դարձցի, կելով կեցցէ » . Ե. 21 :

42. Լէթէ զմահն իրեն մահուամբն յաղթէր, յայտ
նի է՝ որ խոնարհեցոյց զգլուխն և ապա Թէ աւանդեաց
զհողին . որ այլքն յետ մահուան կը խոնարհեցնեն ըզ
գլուխս իւրեանց . Ո. 14 :

43. Լէթէ խաւարմամբ արեգակնն ճանաչեցին ամ
արարածք զնա Թէ արարին է . նոյնպէս պատառիլ վա-
րագուրին, շարժիլն երկրի, ճեղքիլ վիմաց, բանիլ դե-
րեզմանաց, և յառնել մեռելոյն . Ա. 9, ասէ .
« Սոցէ արեգակն ՚ի միջօրէի, և խաւարեալի լոյս ՚ի
տուէ » . և Յ. 30, ասէ . « Տայ նշանս յերկինս
՚ի վեր », և այլն :

Լէթէ բարձք աւազակաց խորտակեցան, և Քրիս-
տոսի ոչ, խորհրդաբար գրեալ է . Ե. 46, « Օրսկր

նորա մի բեկանիցէք ՚ի նմանէ ։ այսինքն զղատկական
գառինն, և գառիկ մեր Քրիստոս է զենեալ ՚ի խաչին ։

45. Եթէ յետ մեռանելոյն լացեալ եղև ՚ի մօրէն և
՚ի հօհաննու, ասէ Զաք. ժ. 11. « Զառուր յայնմիկ
սաստկացի կոծ մեծ յըրուսաղէմ » ։

46. Եթէ թաղեցաւ, բայց մարմինն նորա ոչ ապա-
կանեցաւ հոտելով կամ նեխելով ասէ Ղաւիթ. « Ոչ
տացես սրբոյ քում տեսանել զապականութիւնն ։ Վասն
զի աստուածութիւնն որ առաւ զմարդկութիւնն, իբր
թէ պաշտանով օծեց զմարմինն, և ոչ ՚ի մահուանն
հեռացաւ ՚ի մարմնոյն. օրինակն եղև Զովհանն, որ ՚ի
փորոյ կիտին ել անապական ։

47. Եթէ իմա ՚ի դժոխս հանել զկապեալն. Եսայի
Ի. 22 ասէ. « Դողմեացեն զժողովս նորա ՚ի կապանս,
և պաշարեացեն յամուրս, և յետ բազմաց ազգաց պ-
ցելութիւն եղիցի նորա », և Զաք. թ. 11 ասէ, « Եւ
դու արեամբ ուխտի քո՝ արձակեցեր զկապեալս քո
յանջրդի գբոյ » ։

48. Եթէ փառօք և իշխանութեամբ յարեաւ ա-
ռանց օգնականի, որ էր ազատ և ՚ի մեռեալս. ասէ
Ղաւիթ. « Նորդեացի մանկութիւն քո որպէս զարծուց »,
և ժ. 11 Սաղմ. ասէ. « Զուցցես ինձ զճանապարհս
կենաց », և այլն ։ Երդ. Ը. 14. « Դարձրացի թաղաւոր
մեր ՚ի շտեմարանս և ՚ի դահոյս մեր իբրև արմաւ ու
կեղէն », և Յ. 17. 2, 3 ասէ. « Ողջացուցէ զմեզ յետ
երկուց առուրց. և յառուրն երբորդի յարիցուք և
կացցուք առաջի նորա » ։

49. Եթէ համբարձաւ փառօք, ասէ Ղաւիթ. « Եւ
՚ի բերովքէս՝ թռեաւ սրացաւ նա ՚ի թևս հողմոց », Սաղ.
ժ. 11 ։ Դարձեալ ասէ. « Եւ ՚ի բարձունս և գերեաց
զգերութիւնն », և այլն ։ Դարձեալ, « Տէր յերկինս պառ-
բաստեաց զաթոռ իւր » ։ Եւ թէ ինքնիշխան հրամանաւ
և զօրութեամբ մտանէ յերկինս՝ ասէ. « Համբարձէք
իշխանք զգրունս ձեր ՚ի վեր, և մոցէ թաղաւոր փա-
ռաց » ։ Եւ թէ՛ նստաւ ընդ աջմէ հօր. « Լոաց տէր
ցաւեր իմ, նիստ ընդ աջմէ իմմէ » ։

50. Եթէ յերկնից առաքեց զհոգին սուրբ գեաօբէն, ասէ Յովէլ. Բ. 28. «Յաւուրս յետինս հեղից յազաւ իմմէ ի վիժ ամենայն մարմնոց»։ Եւս է գեան հրոյ ըստ լուսոյ, և ոչ ըստ կիզողութեան։ Արթէ և կիզու, սակայն զմեզս մարդկան կիզու և սննդացուցանէ, և զարձիճն ի յասկւոյն որոշէ և արտաքսէ, սակայն լուսաւորէ զմիտս մարդկան յամենայն իմաստս և ի գիւտութիւնս։ Եւոր համար հրաձե, ու լեզուի նման հանգեաւ ի սուրբ առաքեալն, ի նշանակել՝ Թէ ուսուցանէ ի ներքուստ և լուսաւորէ, և արտաքուստ տայ խօսիլ և բարբառիլ։

51. Թէ գայ ի վերջն աշխարհի դատել զկենդանիս և զմեռեալս ի ձորն Յովսափաթու՝ կալով ի յօդս ի լերինն ձիթենեաց, ասաց Օպրարիա, թ. 4. «Կացցեն ոտք նորա ի վերայ լերինն ձիթենեաց»։ Եւ ի հինգ համարին ասէ. «Եկեացէ հասցէ տէր աստուած իմ, և ամենայն սուրբք ընդ նմա»։ Օ նմանն ասէ և Սաութէոս, Ի. 31. «Յորժամ եկեացէ որդի մարդոյ փառօք իւրովք, և ամենայն հրեշտակք ընդ նմա»։ Օ ի ի հին օրէնս՝ սուրբ ասէին հրեշտակաց. իսկ արդար և կուտարեալ կ'ասէին՝ առաքինի ծառայիցն աստուծոյ։ Եւ Յովէլ. Գ. 12 ասէ. «Յարիցեն և ելցեն ամենայն ազգք ի ձորն Յովսափաթու, զի անդ նստաց ի դատել զամենայն ազգս»։

Յաղագս համաձայնութեան որոց աւետարանչաց։

Յետ այսքանի մի հարցումներուս, յայս երկրորդ բանախօսութեանս՝ կամիմք յայտնել և զմանս տեղիս դժուարին կամ անհամաձայն երեւեալ յաչս հրէից ի մէջ դրուածոց աւետարանչացն, զի ըստ ասից գոհակաց, խլրտին ցուրտն է պատճառանք։ Եւ մանաւանդ եթէ հակառակացն ճշմարտութեան հրէից և հեթանոսաց ոչ պակասին սուտ առարկութիւնք և վէճք, և ոչ մեղքրիտունիցս պակասին ճշմարիտ առարկութիւնք և զիմադրութիւնք։

Նաև եթէ նորա Վոդիաթու որովն պարծենան, մէք Վաւթի ցարովն և պարսեաիւն դէմ կ'եւանեմք, և իրենց որովն զգլուխ լեզուի նոցա աստուծով կը հատանեմք. որպէս որ Վաւթի զգլուխն Վոդիադու գործիքով անուանն (Յիսուսի, ՚ի Վաւթի տէր և տաւաւած խոստովանեցեայն: Վասն զի Վաւթի ասաց Վոդիադու թէ՝ «Վաւ գաս ՚ի վերայ իմ որով և գեղարդեամբ, և ես գամ ՚ի վերայ քո անուամբ տեառն դորութեանց» . Ա. Թագաւ . Ժէ . 45 : Օր և յայլուր խոստովանեցաւ զնա տէր իւր՝ հաւատար հօր աստուծոյ, ասելովն թէ՝ «Նայ տէր ցտեր իմ. նիստ ընդ աջմէ իմմէ, և այն :

Նախ թէ ասեն հրեայք. վասն էր Սատթէոս զաղգահամարն Քրիստոսի յԱբրահամէ վայր կ'իջանէ մինչև ՚ի Յովսէփ. և Վուկաս ՚ի վեր կ'եւանէ ՚ի Յովսէփայ մինչև յԱդամ և առ աստուծաւ : Նսեմ թէ Սատթէոս և Վուկաս նմանին այն հրեշտակացն՝ որք ելաւ նէին և իջանէին ՚ի սանդուխ աստիճանին (Հակոբայ նահապետին . և այն սանդուխն օրինակ էր իջման Վաւին աստուծոյ մարդեղութեանն)՝ որպէս մէկ ծայրն յերկինս էր եղեալ, և այս է Քրիստոսի հաւատարութիւնն ընդ հօր աստուծոյ, և միւս ծայրն՝ յերկիր կառուցեալ, այս է մարդկութիւնն նորա ՚ի մերս բնութիւն միաւորեալ :

Նոր համար Սատթէոս ՚ի բարձրութենէ Վանին աստուծոյ սկսեալ ՚ի խոնարհ կ'իջանէ, և Վուկաս ՚ի խաւարհութենէն սկսեալ ՚ի վեր կ'եւանէ : Թուի թէ Վաւթի նշանակաւ մի զայս կ'իմանայ որ ասէ՝ «Բարձրեալ ես դու յերկինս աստուծաւ, և յամենայն երկրի են փառք քո» : Օնմանն ասէ և Պօղոս, «Որ ելն զԵնչ է, եթէ ոչ զի նախ էջ ՚ի ստորին կողմն երկրի» : Եփես. Դ . 9 :

Երկրորդ՝ եթէ ասեն, Յովսէփ աստուծահայրն որովհետև հաղորդ չէր ՚ի ծնունդն Սէսիային (Յիսուսի, ինչո՞ւ համար մուծանեն զնա Սատթէոս և Վուկաս յաղգահամարն Քրիստոսի : Պատասխանեմ. թէ բաւական էր Յովսէփայ նշանուած լինին սրբուհւոյ կու-

սին. զի հոգին սուրբ քոյց զթերուծիւն հայրութեան նորա, ոչ նիւթականապէս, այլ արարողապէս. որպէս և աստուած ոչ է նիւթական պատճառ ստեղծուածոյ, այլ արարողապէս միայն:

Եւ որովհետեւ մարքն ոչ մտանէին յազգահամարն, աւետարանիչքն զՅովսէփ ցուցին ճշմարիտ նախնի Քրիստոսի ՚ի Յուդայէ և ՚ի Վաւթէ կարգաւ թուելով: Վանդի ասեմ թէ, մէկ մարդ մի արտ մի գնէ, և ՚ի մէջն սափար մի ոսկի գանէ, այն արտին պատճառովն՝ այն ոսկին ալ իւրն է, թէ և ինքն թաղած չի լինի յարան՝ բայց բազդն այնպէս բերաւ:

Եւ յայէս և Յովսէփ առաւ մէկ արտ մի զսուրբ կոյսն Սարիամ, և բազդովի ոսկւոյ գանձ գտաւ ՚ի նմա զՅիսուսն. այն ոսկին՝ պատճառաւ արտին՝ իւրն կը սեւ պուի և որդի կ'ասուի: Վաւ՝ որպէս որ Յակոբ նա հապեաւն յիրմենէ չի ծնած զորդինն Յովսէփայ՝ իւրն որդիացոյց զԵփրեմ և զՍանաւ, և միշտ որդիք Յակոբայ կ'ասուին, նմանապէս և Յովսէփ հաղորդ չէր Քրիստոսի ծննդեանն, և բազդովի եղև հայր Քրիստոսի՝ պատճառաւ խօսնացր լինելուն Սարիամու մօր տեառն. նմանապէս և Միամ չի՝ կած ծառոյն յինքենէ՝ տէր կոչեցաւ:

Երրորդ՝ եթէ տեսն, որովհետեւ Սարիամ ծնաւ ըզ Յիսուս, այն ծնած Յիսուսն մանաւանդ որ Վեռացի պիտի ասուէր՝ քան թէ յազգէն Յուդայի. զի Վեռաս՝ զԵփրեմաբէթ ազգական կ'ասէ Սարիամու, և Եփրեմ բէթ ՚ի դատերացն Մարթնի էր: Պատասխանեմ թէ, Սարիամ՝ իրաւի ՚ի մօր կողմանէն այսինքն Մենայի էր Վեռական. բայց ՚ի կողմանէ հօր իւր Յովակիմայ՝ էր ՚ի զարմէն Յուդայի, զոր Սաւթէոս շեղի կ'ասէ:

Երդ պատճառաւ հօրն էր ՚ի զարմէն Յուդայի. իսկ պատճառաւ Մենայի մօր իւրոյ՝ էր Վեռացի և ազգական Եփրեմաբէթի. որպէս զի և Վեռական ազգին՝ կերպիւ ինչ հաղորդ լինէր Յուդայեան թագաւորութեամբն, ըստ այնմ Շարականին, «Որ զխորհուրդն Երասհամաւ նահապետին մեր ըստ հոգւոյ՝ քահանա

յախան և Թագաւորական գաւազանացն միացեալ
ցուցեր այսօր 'ի Ղ'նայէ :

Թէ ասէն հրէայք . ամեն ազգ յիւր ազգէն պիտի
աղջիկ առնայր և տայր : Ընեմ թէ , այո , այո ընդհան-
րական օրէնք էր վասն քահանայապետիցն , բայց հարկին
պատճառաւ՝ կարէին ոմանք յուրիշ ազգէ առնուլ զազ-
ջիկ . ինչպէս որ Յովիտա քահանայապետն՝ առեալ
էր զ(Սարէթ զգուտարն Յովրամայ արքային . Բ . Մ'նայ .
ԻԲ . 11 : Եւ 'ի կատարիլ Բենիամինի ազգին՝ հրաման
եղաւ մնացեալ արանց յափշտակել զաղջկունս յոր ազ-
գէ և իյցէ , և առնել իւրեանց կանայս . Դաթ . ԻԱ . 21 :

Եւ գարծեալ՝ որովհետեւ կանայք յազգահամարն
չէին կարէր մտանել՝ մինչև որ արուք ազգին չի վերջա-
նային . այլ սուրբ կոյսն ունէր զՅովսէփ խօսնայր , և
Յովակիմայ էր փեսայ և օրինական որդի , իբր թոյլ-
տուութեամբ Սարիամու մօր տեառն՝ Յովսէփ մտաւ
յազգահամարն՝ յաջորդ եղեալ Թագաւորութեանն
'Կաւթի : Վասն այնորիկ 'Քրիստոս պատճառաւ Յով-
սէփայ նշանածին Սարիամու՝ կոչեցաւ որդի 'Կաւթի ,
և ժառանգ 'Կաւթի Թագաւորութեանն . որպէս և
Ըդամ ինքնարոյս պողոյն երկրի , իշխան կոչեցաւ ա-
ռանց սերմանելոյ զնոսա . ըստ այնմ , Երկիր ետ զպը-
տուղ իւր : Եւ ըստ տեառն ասից , Երկիր ինքնին բերէ
զպրտուղ : Ըստ առաջնոյն՝ Յովսէփ ոչ սերմանելով եղև
հայր 'Քրիստոսի . և ըստ երկրորդին՝ սուրբ կոյսն ինքն
իրեն բերաւ զպրտուղ իւր զՅիսուս 'Քրիստոս . Մարկոս .
Դ . 28 :

Չորրորդ՝ ասէն հրէայք , թէ երբ որ նշան մի
արուի վասն մէկ պատահման թէ յանկարծակի լինելոյ
է , նախապէս այն նշանն պիտի յայտնուի , և ապա թէ
պատահմանքն : Ուրեմն Լքաց Թագաւորն անկածու-
թիւն ունէր 'ի Հռափմայ արքայէն Ըսրուոյ և 'ի
Փակէէ արքայէն Իսրայէլի . և Լոսայի յուսադրեց զԼք-
քաց թէ մի վախնար 'ի Հռափմայ և 'ի Փակէէ արքա-
յից : Եւ եթէ ասես ով Լքաց թէ ինչպէս չի վախ-
նամ . և զի գուցէ կռապաշտ ես , բայց մէկ նշան մի թէ

կ'ուղեւ՝ թէ չես ուղեր, աստուած պիտի տայ. թէ որ
 գնշանն անսնես եղեալ, այլ կասկածդ կը մնայ մի, ահա
 մէկ կոյս մի որ յղանայ և ծնանի առանց մարդոյ, կը
 հաւատամ թէ աստուած դքեղ ՚ի Հռասիմայ և ՚ի
 Փակէէ կ'ազատէ : Որ թէպէտ Աբաղ կեղծաւորաբար
 նշան չուղեց՝ թէ ոչ խնդրեցից և ոչ փորձեցից զհեր,
 սակայն՝ աստուած արաւ զայն նշանն առաջի Աբաղու,
 և նա ապահով եղաւ իր վախէն :

Պատասխանեմ, թէ ով հրէայք՝ ցոյց տուէք մեզ
 ո՞վ էր աղջիկն այն, որոյ դուստր էր, անունն զի՞նչ էր,
 և ծնած զաւկին անունն զի՞նչ էր : Այլ թէ մայրն՝ կին էր
 Աբաղու, ուրեմն չէր կոյս, և ոչ էր նշան յղանալ
 կնոջն. և թէ ծնածն Աղեկիա էր, այս ևս սուտ է,
 զի մարդարէն՝ զանուն տղին Ամանուէլ ասաց և ոչ
 Աղեկիա : Սնանաւանդ որ, Աբաղ քսան և հինգ տա-
 րուան էր, և տասն և վեց տարի թագաւորեաց, իսկ
 Աղեկիա՝ քսան և հինգ տարուան թագաւորեաց,
 ուստի երբ որ Աբաղ թագաւորեաց, յայնժամ Աղե-
 կիա՝ տասն և վեց տարուան էր. Դ. Թագ. ԺԶ. Զ. և
 ԺԸ. 1 : Ուրեմն այս մարդարէութիւնս՝ ոչ կատարեցաւ
 Աղեկիա :

Դարձեալ՝ աստուած, և բնութիւնն, և արուեստն,
 պարապ տեղ բան չեն աներ. այլ Աբաղ նշան չի խընդ-
 րեց, և աստուած տուաւ, կ'երևի թէ ՚ի զուր տեղն
 արար և ոչ ՚ի վկայութիւն հաւատոյ. և շահ չեղաւ
 այն կռապաշտին : Սնան զի մէկ դեղ մի որ հիւանդն
 անորժելով չուտէ, իրեն օգուտ չընէր : Արկիրն ծա-
 բաւ պիտի՝ որ եկած անձրեւն զիւր արդիւնքն ցոյց տայ,
 ապա թէ ոչ անձրեւոտ օրը հաւուն ջուր տուող շատ
 կ'ըլլայ կ'ըսուի : Ուրեմն աստուած զայն նշանն պահեց
 Աբաղ թագաւորէն ՚ի յապագայ ժամանակն Սէփայի
 յղացման և ծննդեան ՚ի կուսէն Սարիամու, որ ըս-
 տոյդ նշան և սքանչելիք կ'առուէր :

Թէ որ ստեն կռապաշտ հրէայքն, թէ ձեր Յի-
 սուսի անունն երբ կոչեցաւ Ամանուէլ : Ասեմ թէ,
 Յիսուս և Ամանուէլն զնոյն նշանակութիւն ունին.

Թէպէտ ըստ ձայնին կը զանազանին , զի Յիսուսն է փրկիչ , և Լամանուէլն է՝ ընդ մեզ աստուած : Իսկ աստուած ընդ մեզ օրպէս կարէ լինիլ , եթէ ոչ փրկելու : Ինչպէս որ Հրեշտակն երևեցաւ Վեդէոնի և աւսաց , Տէր ընդ քեզ հզօր զօրութեամբ . Վեդէոն ասաց , եթէ Տէր ընդ մեզ էր , ընդէր գտին զմեզ չաբիքս այտորիկ . Դաք . 2 . 12 : Արդ եթէ տէր ընդ նոսա եղեալ էր , ՚ի դերութենէն յայնմանէ ապահով և ազատ եղեալ էին . տես ուրեմն , եթէ տէր ընդ մեզն՝ ի՞նչ պէս փրկիչ և Լամանուէլ ասել է . զայս և նոյն Հրեշտակն մեկնեց Վեդէոնի , որ յետ այնորիկ ասաց նմա՝ « Լըթ զօրութեամբդ քով այդուիկ՝ և փրկեսցես զ՝աբայէլ ՚ի ձեռաց Սարիամու » :

Արդ՝ Լսայի գուշակեց զաստուծոյ մարդասիրութիւնն ընդ մեզ՝ ծածուկ անուամբ Լամանուէլի . իսկ Վարրիէլ ասաց դնել զանուն ծնիցելոյն ՚ի Սարիամայ՝ Յիսուս : Լսայի իբր վարագուրով նշանակեց զփրկչական անունն Յիսուսի . իսկ Սատթէոս՝ տեսածին պէս , կամ ՚ի Հրեշտակէն լսածին համեմատ առ Սարիամ՝ կոչեց բերանովն Սարիամու՝ Յիսուս :

Եւ ևս զայս ալ գիտացիր . Թէ ինչո՞ւ համար մէկն մեկնողաբար ասաց Լամանուէլ , և Վարրիէլ ասաց՝ Յիսուս . անոր համար՝ որ Թէ յատկապէս Լամանուէլ կոչած էր Սարիամ զանունն Յիսուսի , ծածուկ խորհուրդն յայտնի կ'ըլլար , Թէ ահա կոյսն յղացեալ և ծնեալ , և որդին Լամանուէլ կոչեալ՝ ոչ այլ որ է եթէ ոչ Սէսիայն : Իսկ ինչպէս որ կամեցաւ Յովսէփայ հետ նշանել (կամ ըստ ոմանց պսակել) որ Յովսէփայ իբր վարագուրով ծածկէ զկուսութիւնն Սարիամու որ սատանայ չիմանայ , նոյնպէս և Հրեշտակապետն չատայ դնել զանունն Լամանուէլ , այլ՝ Յիսուս . որ զկոյսն և զորդին ծածկէ ՚ի սատանայէ :

Իսկ Թէ ասէն հրեայք , ապա Սատթէոս ինչո՞ւ ասաց զԼամանուէլ : Ասեմ Թէ , երբ որ Սատթէոս գրեց զաւետարանն , ալ կասկած չի կայր զանունն յայտնելոյն , զի բանն զկատարումն առեր էր :

Թէ որ ասէն հրէայք, Լսացի ալ՞ա կ'ասէ, որ է թաքուցեալ և ոչ կոյս: Ըսեմ՝ Թէ, ալ՞այն ևս կոյս ասել է. զի կուսանաց թաքնութիւն կը վայելէ, մինչև որ կարգը լին և յայտնի լինին: Սիրոյ ԽԲ. 9. համարն կ'ասէ բայցայցաւ. Թէ կոյս թաքուցեալ՝ տքնութիւն է հօր. տես որ ալ՞այն և թաքուցեալն զկոյս կը նշանակէ: Լսացէս աստուած ասաց, Թէ որ մէկ մարդ մի՛ կոյս աղջիկ մ'առնու և վատահամբաւ ընէ, Թէ մերձեցայ յայս աղջիկս և ոչ գտի զսա կոյս, առեալ հայրն և մայրն զաղջիկն՝ հանցին զկուսութիւն աղջկանն առ ծերակոյտն 'ի դուռն. Օրին. ԽԲ. 13: Լ'րդ տես Թէ կոյսն ինչպէս ալ՞այ կ'ասվի, այսինքն ծածկեալ:

Թէ ասէն հրէայք, Լսացի երիտասարդուհի կ'ասէ և ոչ կոյս: Ըսեմ՝ Թէ, և երիտասարդուհին՝ կոյս ասել է. ապա Թէ ոչ զիսորդ ցանկութիւնն ներքինաց անկուսացուցանէ զերիտասարդուհի¹, որպէս ասէ Սիրաք, Ա. 3: Եւ եթէ կատաղօրէն ասէն, Թէ աղջիկ ասէ Լսացի, ասեմ՝ Թէ, և աղջիկն 'ի սուրբ գիրս՝ կոյս ասել է. զի եղբարքն Ուերեկայ ասացին, «Կոչեոցուք զաղջիկն և հարցցուք», ծնն. ԽԲ. 57. զոր 'ի 25 համարին՝ զնա կոյս ասէն, «Կացցէ կոյսն առ մեզ», և այլն:

Բայց հրէայք կամակոր գողով, զնշանն նախ ասէն եղեալ, նախ քան զյաղթութիւնն Լքազու զՀռատիմ և զՓակէէ: Եւ ես ասեմ, յիրաւի այս գուշակումս Լսացեայ՝ նախկին էր քան զնորա յաղթութիւնն, զի 'ի յաւիտենից նախասահմանեալ և վճռեալ էր: Օր մարգարէից սովորութիւն է՝ վասն ստոյգ լինելի բանից, երբեմն և զչեղածն իրբւ եղած վկայել, իբր Թէ աչօք բայօք 'ի մօտոյ տեսանելով. այսպէս ասէ Դանիէլ, Ե. 9. «Տեսանէի և աթոռք անկանեին. և հինաւուրցն նստէր»: Եւ զայս ասէ վասն աւուրն դատաստանի. և զչեղածն եղածի պէս կը տեսանէ: Կամի ասել և աստուած, ով ամբարիշտ Լքազ՝ դու

¹ Սիրաքայ հայերէն հին թարգմանութեան մէջ այսպէս գրուած է՝ «Երբեքն ցանկայ կուսի կուսութեան ու բնագրին երիտասարդուհի բառը կոյս թարգմանելով»:

ի մօտուց նշան չեա խնդրեր, կամ զշարժիլ երկնից, կամ զպատասխիլ երկրի. կայ դու, ես մէկ նորատեսիլ նշան մի անեմ յաշխարհի մէջն, որ մարդիկ այն ժամա նակին զմայլին. զազեղն իմ գնեմ ՚ի կուսի արդանդն, որ չէ թէ գէւաստիմ և զՊակէէ յաղթէ, այլ զստա նայ իւր զօրօքն. և զաշխարհ ամենայն՝ աղաաէ ՚ի նորա գերութենէն:

Եթէ ասեն անհաւան հրէայքն, թէ վերահաս հիււանդութեան, ի՞նչ շահ ունէր այնչափ հեռաւոր տեղն: Պատասխանեմ թէ, և ձեզ ի՞նչ շահ ունի Սէսիայն որ դեռ ևս յոյս ունիք թէ գալոց է. միթէ խոտացուած շնորհք խկոյն ան առննին պիտի կատարուի. միթէ աստուած չէ՞ր կարեր Լէրահամու խոստացած ժամանակն տալ զԽահակ՝ որ տարով պայմա նաժամ տուաւ. «Ի գալ ամի ՚ի սոյն օրս գամ առ քեզ, և Սառա ՚ի գրկին ունիցի զորդիդ. ճնն. ժԸ. 10:

Կամ թէ Լյայի. Ե. 8. որ յետ 67 տարւոյ ասաց զբարձուիլ Լիփրեմայ թագաւորութեանն, ի՞նչ շահ ունէր Լէրազու, որ յահէն շնորհ էր եղեր. և յիրեն ժամանակն չի պիտի կորնչէր իւր երկիւղալին: Կամ թէ աստուածպաշտութեանն Յովսեայ բարեպաշտին՝ որ չորս հարիւր տարի ետե գալոց էր, ի՞նչ շահ ունէր նշան տալն մարգարէին ՚ի վերայ սեղանոյն Իէթելայ՝ առաջի Բրովամու որդւոյն Կաբատայ կռապաշտ թա գաւորին: Որ ասաց ՚ի վերայ սեղանոյն. «Սեղան սեղան՝ այսպէս ասէ տէր. ահա որդի ծնցի տան Իաւթի Յովսիա անուն նորա. և զծնեցէ զբուրմն բարձանցդ որք զծնեն ՚ի վերայ քո. Գ. Թափ. յԳ. 2:

Որ եթէ վասն մասնաւոր պատահարաց՝ աստուած ասպաղայ խոտամուկն կ'անէ նշանաւ, ապա որչափ վասն ընդհանրական փրկութեան ազգի մարդկան պէտք էր նշան տալ զկուսի յղանալն և ծնանիլն: Կեցցես բրիտանեական հաւատք. որ ՚ի վերայ հիման առաքելոց և մարգարէից շինեալ ես. և դրուկն դժոխոց հրէայք, կռապաշտք և հեթանոսք՝ ոչ կարեն շարժել զքեզ, ըստ խոտամանն Քրիստոսի առ վէմն հաւատոց ՚ի սուրբ

առարկելն Պետրոս : Ի քեզ փայլին գաղանի բանք մարգարէից՝ փայլեալք ՚ի սառուերէ օրինաց : Ի քեզ են ճշմարիտ խորհուրդք, և ճշմարիտ աւետարան, ճշմարիտ սքանչելիք, և յաւիտենական կեանք :

Օհ ըլլամք զի տէր իմ Յիսուս Քրիստոս, որ ըզմեզ արժանի ըրեր ևս քոյ սուրբ հաւատքիդ : Կամա կոր հրէաներն անգամ թող հեռանին զքեզ փնտռելով գանալ, վասն զի յաւուր ահեղ դատաստանին՝ տէր ևս անաչառ դատաստանի և դատաւոր ամենեցուն՝ :

Հինգերորդ՝ եթէ ասեն. Սատթէոս զՅովսէփ որդի Յակոբաց ասէ, իսկ Ղուկաս՝ որդի Հեղեայ. միմէ մէկ մարդոյ կարելի է երկու հայր լինիլ : Պատասխանեմ թէ, ՚ի մէջ հրէից օրէնք էր՝ որ թէ մէկի մի եղբայրն առանց զաւակի մեռանէր, միւս եղբայրն զնորա կինն կ'առնայր, և յանուն մեռելոյն զաւակ կը յարուցանէր, որ անուն մեռելոյն չի ջնջվէր յաշխարհէ, վասն զի դեռ յարութեան յոյսն անյայտ էր յայն ժամանակներն :

Արդ Նաթան և Սէլբի ՚ի զանազան ժամանակս՝ ՚ի մէկ կնոջէ մի՝ Լսթա անուամբ՝ ծնան մէն մի որդի. զի Սատթան որ իջաւ Սողոմոնիւ, կալաւ զԼսթա իւրն կին. և թողով մէկ որդի մի Յակոբ անուն՝ մեռաւ Սատթան, Յետ այնորիկ Սէլբի անուն այլ ոմն որ էջ Նաթանաւ՝ վասն գորոյն ՚ի նոյն ցեղէն, այլ ոչ ՚ի նոյն սերունդէն, զթողեալն ՚ի Նաթանաց զԼսթա՝ առաւ ՚ի կնութիւն, յորմէ ծնաւ որդի՝ Հեղի անուն, և այսպէս ՚ի պէս պէս առճմից հարց, լինին Յակոբ և Հեղի համամայր եղբարք : Ար Յակոբ զկինն եղբոր իւրոյ Հեղեայ՝ անորդի մեռելոյն առաւ, և ծնաւ զՅովսէփ այրն Սարիամու, որ ըստ բնութեան՝ որդի եղև Յակոբաց. իսկ ըստ օրինաց՝ եղաւ որդի Հեղեայ :

Ենոր համար Սատթէոս ասէ, թէ Յակոբ ծնաւ զՅովսէփ. իսկ Ղուկաս ոչ ասէ թէ ծնաւ Հեղի ըզՅովսէփ զի օրինաց որդի էր և ոչ բնութեան : Վասն

¹ Եսովազ գուգու կիսի կելթին, իթմեթիլեր իթիգաթ :

Կամալն շիր հաշան կելթին, տիւլէր վոյ, գաթ պէ գաթ :

այնորիկ Վուկաս զօրինաւոր որդիան թուելով, ոչ երբեք ասէ թէ՛ ծնաւ . այլ՝ ոչ յարարերականաւ վարի . զի մի՛ ի յԱղամ հանելով զծնեալն , և Աղամ ծնած լինի յաստուծոյ . որպէս և Վրիստոս ըստ աստուածութեանն : Վասն որոյ երբոր գայ ժամանէ Վուկաս ի մարմնաւոր նախնեաց թուելով զազգահամարն Վրիստոսի , ի վերջն կնքէ ի վերայ Վրիստոսի զանուան աւտուծոյ որդիութեան . որ չիմացուի թէ որպէս այլքն , նմանապէս և Վրիստոս յաստուծոյ ստեղծաւ ըստ աստուածութեանն , որ է անկարելի , թէ անստեղծ բնութիւնն՝ ստեղծուած գառնայ , կամ ստեղծուածն բնութեամբ՝ անստեղծ :

Վեցերորդ՝ թէ ասե՛ն , որովհետեւ կանայք չեն մաներ ի յազգահամարն , Սատթէոս ինչու համար կը յիշէ զԹամար , զԲահայ , զՀուսթ , զՎերսաբէ և վերջապէս՝ զՎարիամ մայր տեառն : Եւսմ թէ , Սատթէոս չէ թէ զանոնք ազգի համար կը յիշէ , զի թէ այնպէս լինէր , ինչպէս որ զնորա՝ նոյնպէս և զկանայս այլոց յիշելոց էր . և կամ զանոնք . առանց արանցն թուելոց : Սակայն՝ վասն պատահական պոռնկութեանց , թէ աստուած ի պոռնկաց չի զգուիր , այլ կը սրբէ՝ ի սուրբ ծառայս իւր ի միաւորիլն . ըստ այնմ , «Օ որ աստուած սրբեաց՝ դու մի՛ պիլիճ համարիր» :

Եւսպէս և ոչ Ովսէէ պղծեցաւ պոռնիկ կին առնելովն . զի հրամանն աստուծոյ՝ ելից զթերութիւնն նորա և մարբեաց զպոռնիկն . նաև զի ողորմութիւնն աստուծոյ՝ հռչակեցի ի քաւելն զմեզս նախամարցն Վրիստոսի : Եւ թէ՛ կարէ աստուած յանպիտանեաց առնել պիտանիս . որպէս ի միոյ կաւոյ՝ զանօթ պաւտուական և անարգ :

Բայց զտիրամայրն կնքէ ի վերջն՝ ոչ յիշելով ըզՅովսէփ , թէ ծնաւ զՅիսուս . զի Վրիստոս՝ զմարմինն և զմարդկութիւնն մինակ ի սուրբ կուսէն առեալ էր՝ ներգործութեամբ հոգւոյն սրբոյ , որ ընդ զտեղի հօրն . ոչ թէ զընտութիւնն իւր հաղորդելով մարդկութեանն Վրիստոսի , այլ ներգործելով և կազմելովն արարողաւ

պէս . վասն որոյ Հոգին սուրբ ոչ ասի հայր Քրիստոսի , այլ միայն մայր նորա ըստ առժան յարեանէ նորա : Որպէս և զառաջին մարդն ՚ի հոգւոյ կազմելովն՝ ոչ ասի այն մարդն հաղորդ աստուածայնոյ բնութեանն , այլ արարեալ միայն ՚ի բոլորից պատճառէն . թէպէտ մարդն ստեղծեալ՝ երբեմն կ'ասուի որդի աստուծոյ . ըստ այնմ , « Ոչ սա է հայր քս որ ծնաւ զբեզ , և այլն :

Եւ թէ երբեք՝ թէ ասեն . Սատթէոս՝ յետ ծնանելոյն Քրիստոսի ՚ի ծնողացն առեալ և փախեալ կ'ասէ ըզ Յիսուս Եւրիպոս . իսկ Ղուկաս կ'ասէ թէ , յետ քառասուն աւուր բերին զնա յընծայումն ՚ի տաճարն : Տէս թէ սրբան հակառակ են խօսեր : Պատասխանեմ թէ , Սատթէոս իսկոյն զկնի ծնանելոյն՝ կը ճառէ և զմկրտութիւնն . միթէ զերեսուն տարին կ'ուրանայ մի , քաւ լիցի : Վմանապէս՝ զոր ինքն Սատթէոս պակաս է թողեր վասն քառասնօրեայ ընծայմանն ՚ի տաճարն , Ղուկաս զնորա պակաս թողածն լրացուցեր է :

Օի մինչև որ մոգքն եկին յետ տասն և երեք աւուր ծնանելոյն ըստ ոմանց և յամեցան քանի մի օր և յետ դարձան , Հոգին սուրբ կապեց զմարն Հերովդէի , որ բնութիւն չարաւ վասն ծնողեանն Քրիստոսի , մինչև որ քառասուն օրն լմնցաւ , և եկն Քրիստոս ՚ի տաճարն , և գգուեցաւ ՚ի Սիմէօնէ , և Սիմէօն արձաւ կուեցաւ ՚ի կապիցն . ապա թէ ՚ի նոյն գիշերին երեւեցաւ հրեշտակն Յովսէփու , և ասաց՝ առնուլ ըզ մայրն և զորդին և փախչիլ Եւրիպոս :

Ու թէ երբեք՝ թէ ասեն . որովհետեւ Վաբբիէլ ասաց Սարիամ կուսին՝ թէ « Որ ծնանելոյն է ՚ի բէն՝ սուրբ է » , ինչու համար առ ՚ի մարբիլ գնաց յընծայումն ՚ի տաճարն : Սեմ թէ , զիւր գրած օրէնքն կատարելու համար , ապա թէ ոչ՝ թրփատման և մկրտութեան ևս չէր կարօտ . բայց յանձն առաւ , զի զթրփատութիւնն՝ իւրով թրփատութիւն լուեցուցէ՝ ՚ի ծանրութեն զմեզ աղատելով , և հոգեւորապէս զթրփատութիւն հաստատելով :

Իսկ զմկրտութիւնն յանձն առաւ , որ մեզ զգուռն երկնից ճանապարհին բացցէ , զի « Որ ոչ ծնանի ՚ի Զրոյ

և ՚ի հոգւոյ, ոչ կարէ մտանել ասաց յարքայութիւնն երկնից ո: Որպէս և հրէայք մինչև որ չի թրիառեցան ՚ի Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ, Զէս-Ե. 2. 7 չկարացին մտանել յերկիրն աւետեաց: Ըրդ թրիառութիւնն այնքան ուժ ունէր, մինչև ՚ի մուծանել յարուսաղէմ յերկիրն աւետեաց զազգն Իորայէլ՝ առաջնորդութեամբն Յեսուայ. իսկ մկրտութիւնն ուժ ունի մուծանել յերկիրն՝ առաջնորդութեամբն Յիսուսի Քրիստոսի նախապիսն Յեսուայ:

Եւ դարձեալ՝ Քրիստոս եմուտ ընդ օրինօք. զի զորս ընդ օրինօք են՝ գնեացէ: Ըրդ՝ Քրիստոս ոչ և թէ վասն մարբուելոյ ՚ի մեղաց ընծայեցաւ ՚ի տաճարն, այլ զի էր անդրանիկ. և անդրանիկքն բաժին աստուծոյ էին. Եււ. 14: Կամ թէ խոնարհութեամբ յանձն էառ զիւրն և զմօր իւրոյ մարբեցողութիւնն վասն մեր, և ոչ վասն իւր և մօրն մարբութեան. քանզի լիութիւն շնորհաց նորա, նախ ՚ի մայրն պիտի իջանէր՝ իբրև ՚ի խողովակ դրախտին, և յանկից իջանէր առ այլս:

Ընոր համար և զայս խոնարհութիւնս ինքն և մայրն յանձն առին, զի ցուցցեն թէ «Ըստուած՝ ամբարտաւանից հակառակ կայ, և տայ զշնորհս խոնարհաց ո: Եւ որպէս Սարիամ քոյրն Ըհարօնի յառաջէր և ըղ թմբուկն հարկանէր, նմանապէս և մայրն աստուծոյ յառաջել պիտի քան զամենայն կուսանս և զկանայս շնորհօք:

Իններորդ՝ թէ ասեն, ըստ աւետեացն Պարբիէլի Սէփայն պիտի թագաւորէր ՚ի վերայ տանն Յակորայ, և ոչ ՚ի վերայ ազգին հեթանոսաց. Ղ-Ի. Ը. 32: Պառասխանեմ թէ, թագաւորել բառս ոչ միշտ նշանակէ զմարմնաւորապէս թագաւորելն, այլ և յաստուածաւ կոյս կողմանէ զտիրելն. որպէս և զԸբրահամ կոչեցին որդիքն Քետայ՝ տէր և թագաւոր. Տն. ԻԳ. 6: Ըյապէս և Քրիստոս օրինաւոր ժառանգն աթոռոյն Քաւթի՝ թէպէտ կարէր և քաղաքական օրինօք տիրել յաշխարհի և փառք ցուցանել, բայց ՚ի վերայ փառաւորեալ աստուածութեանն ոչ կամեցաւ ցնցոտի մարմ

նաւոր Թագաւորութիւնն ցուցանել, իբր նոքօք զինքն
փառաւորելով. զի «Այ փառաւորի փառաւորեալն
վասն առաւելութեան փառացն». Բ. Կրդ. Գ. 10 :

Իայց Քրիստոս եկաւ ոչ պաշտօն տանուլ, այլ
պաշտել և տալ զանձն իւր փրկանս փոխանակ բազ-
մաց : Եւ որովհետեւ պաշտօն ունէր կատարելու, կեր-
պարանափոխ եղաւ, մինչեւ որ պաշտօնը կատարէ. և
յերկրորդ գալտեանն գայ փառօք 'ի դատել զկենդա-
նիս և զմեռեալս : «Հորժամ գայցէ որդի մարդոյ,
յայնժամ նստցի յաթոռ փառաց իւրոց ». Մատ. ԻԵ. 31 :
«Լ'Թոռք անկանէին, և հին աւուրցն նստաւ. և նմա
տուաւ իշխանութիւն և պատիւ և արքայութիւն. և
ազինք և լեզուք նմա ծառայեցեն և արքայութիւն
նորա յաւիտենական. Դանիէլ. Ե. 9 : Ե. 27 :

Իայց կամակոր հրէայքն թէ յայտ օրինաւոր թաւ-
գաւորէս ապստամբեցան և անհնազանդ եղան, ինչ
յանցանք կայ Թագաւորին. ինչպէս որ երբեմն անար-
գեցին զտունն Վաւթի և ասացին. «Օ ինչ բաժին
կայ մեր ընդ Վաւթի և ժառանգութիւն ընդ որդ-
ւոյն Հեսսեայ ». Գ. Թագ. ԺԲ. 16 : Թէ որ մէկ մի
զաչքն փակէ յարեւու դէմն և չի տեսնէ, արեւուն
ինչ պակասութիւն. միթէ անոր չիտեսութեանն՝ ա-
րեւն պատճառ կը լինի, քան լիցի. բայց թէ նա զիւր
յիմարութիւնն կը յայտնէ :

Եւ յայտ և հրէայքն ուրացան զճմարիտ Թագա-
ւորն, և զկայսրն կոչեցին իրենց Թագաւոր. ասելով՝
«Չիք մեր Թագաւոր բաց 'ի կայսրէն » : Եւ յորժամ
Գոթոզիա Թագաւորեց բռնութեամբ, և Յովաս մա-
նուկն որդի Թագաւորին Ոքոզիայ 'ի Թաքստի էր, մի-
թէ օրինաւոր Թագաւոր չէր մի : Բ. Մնայ. ԻԲ. 11 :
այո՛, բոտ որում որդի, ապա և ժառանգ :

Իայց՝ հրէայքն 'ի բնէ տիրատեացք գործի, որ ըզ-
տունն Վաւթի անարգեցին, և զՈքոզիամ որդին՝ Նա-
բատայ սիրեցին. այսպէս և զՀիսուս Թագաւորն տանն
Յակոբայ անարգեցին, և զկայսրն հարկանող՝ Թագա-
ւոր կոչեցին : Նոր համար և աստուած հայր ասաց

առ որդին . « Խնդրեա յինէն և տաց քեզ զհէթանոսս
'ի ժառանգուի և իշխանուի . քեզ ընդ ամ ծագս երկրի :

Իսկ հէթանոսք՝ հաւատովն Մարահամա՝ տուն
Յակոբայ կ'առնին . և ճշմարիտ տուն Յակոբայ՝ եկե-
ղեցին է . զի ըստ մարմնոյ որդիքն Յակոբայ՝ թողին
զառնն Յակոբայ . Եսայ . Բ . 6 : Վասն որոյ և հէթա-
նոսք յաղորդեցին և ասացին . « Երբա 'ի ձեռանե-
քումմէ մերժեցան . մեք ժողովուրդք և խաշն արօտի
քոյ » : Եւ Յով . Ե . 9 . « Իսկ ոչ ժողովուրդք իմ . և
ոչ ժողովուրդքն՝ ինձ ժողովուրդք . չաղբամեալք՝ ողոր-
մեալք . և որդիք աստուծոյ կենդանուոյ » :

Երբեմն գնաց մեծն Միգլեթանդր 'ի Թէբայիդ քա-
ղաքն տիրել նմա : Իսկ նիսա անուն մէկ փառահար բա-
նաստեղծ մի գէմ ելաւ , շատ գովեց զնա . և 'ի վերջն
ասաց թէ , դու սով Միգլեթանդր՝ Թէբայեցի ես և ոչ
Պէլլացի . իբր թէ Նեքթանիբոսի որդի , որ էր վերջին
Թագաւորն Եգիպտոսի : Եւ այս բարկացաւ Միգլե-
թանդր և ասաց , որովհետեւ ես Թէբայեցի եմ սով կոյր՝
ինչու համար չասացիր Թէբայեցուոյ , թէ Միգլեթանդր
մեր ազգակից է՝ գէմ չի կենամք նմա , այլ և օգնու-
թիւն անեմք . զի մեծ փառք է մեզ՝ թէ ազգակիցն
մեր մեզի տիրէ , քան թէ Եգիպտացիքն :

Նմանապէս և ազգին Իսրայելի մեծ փառք և պա-
տիւ էր , եթէ զՔրիստոս Թագաւոր ընդունէին , և
և ոչ զկայսրն . բայց ժողովուրդ զոր ոչ գիտէր՝ ծա-
ռայեաց նմա հաւատով . իսկ բուն ժողովուրդքն , իւ-
րեանց բաղդին աքացի դարկին և յետ չոգան : Նաև
զայս ևս իմացիր , որ Բանն աստուած Թագաւորեաց
'ի վերայ տանն Յակոբայ 'ի յաւիտեան՝ առնելով ըզ-
մարմին յորդուոցն Յակոբայ , և անբաժանելի միաւո-
րելով զառեալ մարդկու թիւնն յանձն իւր 'ի յաւի-
տեան : Բայց այնմ , « Յիսուս Քրիստոս երէկ և այսօր՝
նոյն և յաւիտեան » . Եփ . ԺԳ . 8 : Կամ թէ տուն
Յակոբայ են ամենայն հաւատացեալքն 'ի նա , յորոյ
վերայ Թագաւորէ Քրիստոս 'ի յաւիտեան . զի
նա եղև ակնկալութիւն հէթանոսաց , զի Թագաւո-

բեայ հոգեորայէս և հաւատով 'ի վերայ հեթանոսայ . և մնայ թագաւորութիւն նորա յաւիտեանս յաւիտենից :

Տասներորդ՝ Եթէ ասեն . վասն էր Սատթէոս 'ի բայ ձգէ զերեք թագաւորսն . այսինքն զՈքոզիա , զՅովաս , և զԼմասիա : Ոմն հրէայ բարբաւնց , թէ վասն այնորիկ 'ի բայ ձգեր է , որ երեք չորեքասանքն լման գան : Պատասխանեմ թէ , Ոքոզիա խառնեալ էր զինքն ընդ ազգն ամբարշտին Յէզաբէլի , անոր համար մինչեւ յերիս ազգս՝ ոչ յիշեալ լինի յազգահամարն Քրիստոսի . զի հայր Ոքոզիա առեալ էր 'ի կնութիւն զգուստրն Լմիլ արբային Իսրայէլի : Եւ Ոքոզիա ևս փեայ եղեալ ամբարիշտ տանն Լքաաբու , և բարուց նոցա հետեւեալ մինչև 'ի վախճան՝ խորհրդով պիղծ մօրն իւրոյ . Գ . Թագ . Ը . 27 . Բ . Մնայ . ԻԲ . 3 : Իսկ և Յովաս ոչ յիշի . զի սպան զուրբ քահանայապետն Լզարիաս 'ի սրահի տաւ ճարին . Բ . Մնայ . ԻԴ . 21 :

Իսկ Լմասիա թէպէտ զօրացեալ յատուծոյ յաղթեայ զԼզովմայեցիսն և սպան քսան հազար այր , սակայն փոխանակ գոհանալոյն զատուծոյ , դասատուածս Լզովմայեցւոյ պաշտեց և ոչ լուաւ խրատուց մարգարէից . և վասն այն ապերախտութեանն՝ Զնջեցաւ յազգահամարէն Քրիստոսի . Բ . Մնայ . ԻԵ . 11 . 14 : Քանզի աստուած յօրէնսն խոստացեալ էր՝ զմեզս հարց՝ հատուցանել մինչև յերիս և 'ի չորս ազգս . Ելից . ԼԴ . 7 :

ԺԱ . Եթէ ասեն . Վարբիէլ ասաց վասն Քրիստոսի թէ , թագաւորեսցէ 'ի վերայ տանն Յակորայ 'ի յաւիտեան . այլ Քրիստոս ապրեցաւ երեսուն և երեք տարի , և չորս ամիս , ապա ո՛ւր է 'ի յաւիտեան թագաւորել նորա : Պատասխանեմ թէ , Քրիստոս ըստ որում մարդ , կեանք նորա երեսուն և երեք տարի և չորս ամիս հաւմարեալ լինի . այլ որովհետեւ մարդկութիւն նորա՝ յատուածութիւնն անբաժանելի միաւորեալ էր , թագաւորութիւն նորա յաւիտենական էր վասն միաւորութեան ընդ յաւիտենականին : Եւ վասն այնորիկ Քրիստոս 'ի Վանիէլէ կոչի որդի մարդոյ վասն ժա

մանակաւ որ մարդեղութեան . եւ հասանիլ ասի մինչեւ 'ի հին աւուրցն , ըստ յաւիտենականի աստուածութեանն . Դան . Է . 13 : Վասն զի 'Քրիստոսի մարդկութիւնն 'ի թագաւորական ազգէն 'Վաւթի' միաւորեալ ընդ թագաւորական ազգի եւ էութեանն աստուծոյ , անբաժանելի է : Եւ որպէս զմարդն 'ի պատուական մասնէն հոգւոյ՝ կոչեմք բանական եւ իմացական , եւ ոչ 'ի կողմանէ զգալի մարմնոյն . նմանապէս եւ զՔրիստոս եւ զթագաւորութիւն նորա՝ յաստուածութեանէն կոչեմք յաւիտենական , եւ ոչ 'ի ժամանակաւոր մարդկութենէն , որ երեսուն եւ երեք ամաց եւ չորս ամաց էր :

Վրա եւ ես հարցանեմ . ո՞վ խղճալի եւ ողորմելի հրէայք . աստուած ասեր է բերանովն Վրեմիայ . 19 . 20 . թէ որպէս ոչ սք կարէ խափանել զտիւն եւ զգիշերն , նմանապէս եւ զուխտն իմ որ ընդ 'Վաւթի , առ 'ի չլինելոյ 'Վաւթի որդի աթոռակալ նմա եւ նստող յաթոռ նորա : Վրա հազար եօթը հարիւր յիսուն եւ եօթը տարի է¹ , որ միշտ գիշերն ու ցերեկն անշարժ պէս կ'ընթանան եւ ոչ խափանին : Վրդ ցոյց տրվէք մեզ զորդին 'Վաւթի , թէ ո՞ր է եւ ո՞ր կը թագաւորէ : 'Այց մեք տամք զմեկնութիւն նորա , թէ որպէս տիւն ու գիշերն շարունակ անշարժ կ'ընթանան , նմանապէս եւ 'Քրիստոս որդին 'Վաւթի՝ կը թագաւորէ յերկինս եւ յերկրի 'ի ձեռն երկրաւոր թագաւորաց ծառայից իւրոց՝ առանց փոփոխման :

Վրպէս ասէ Վանիւլ . Է . 13 . թէ այն իմ տեսած որդւոյն մարդոյ՝ տուաւ իշխանութիւն եւ պատիւ եւ արքայութիւն , եւ ամենայն ազգք նմա ծառայեցեն . իշխանութիւն նորա իշխանութիւն յաւիտենական , եւ թագաւորութիւն նորա ոչ եղծանիցի : Վր 'Վաւթի թագաւորութիւնն եղծաւ եւ ջնջեցաւ՝ բաց 'ի 'Քրիստոսէ որդւոյն 'Վաւթի : Որ թէ այնպէս

¹ Յայտնի է որ հեղինակին տպել տուած տարին 1757 թուականն է . ինչպէս որ Հայոց ՌԻԼԶ թուին՝ Կ . Պօլիս տպուած Զէն Հոգեւոր գրքին մէջ ալ , նոյն թուականը գրուած էր , ուստի վերջէն տպեալներուն շնորհիւ ուղղել տալու չ'գատուեցաւ :

չի լինէր, գիշերն ու ցերեկն ալ խափանած պիտէին . այլ ինչպէս որ անոնց խափանիլն կարելի չէ, նմանապէս և Վրիստոսի Թագաւորութեանն :

Եւ դարձեալ ինչպէս որ նոր օրէնքն անխափանելի է, նմանապէս և ազգին քրիստոնէից՝ ժողովուրդ առ տուծոյ մնալն 'ի յաւիտեան : Վանգի նոյն Երեմիա, ԱՅ. 33, յետ ասելոյն՝ Թէ « Տոյ զօրէնս իմ 'ի միտս նոցա և եղէց նոցա աստուած » : Յետոյ կ'ասէ Թէ, Եւ յսպէս ասէ տէր՝ որ ետ զարեգակն 'ի լոյս տունջեան, զլուսին և զաստեղս 'ի լոյս գիշերոյ, ազազակ 'ի ծռ վու, և գոչեն ալիք նորա, և Թէ զադարեոցեն օրէնքս այսորիկ յերեսաց իմոց, ապա և ազգն իսրայելի (այսինքն ազգն քրիստոնէից) զադարեոցեն 'ի լինելոյ ազգառաջի աչաց իմոց զամենայն աւուրս :

Տես հիմոյ մի աչացու հրէայ . որ վասն հին օրի նոց այսպէս չուխտեց աստուած, իբր զի ոչ ըստ ուխտին զոր ուխտեցի ընդ հարս նոցա, այսինքն գրով, խտրական պատարագօք և Թրիստութեամբ . այլ Թէ՝ Տոյ զօրէնս իմ՝ յաւիտենական 'ի սիրտս նոցա և 'ի միտս նոցա : Ար Թէ այս նոր օրէնքս խափանեացին, ապա և ժողովուրդն իմ նոր իսրայել քրիստոնէայքն, խափանեացին 'ի լինելոյ ինձ ժողովուրդ :

Եւ նոր ուխտիս և նոր օրինացս՝ դուք հրէայք ընդունակ չեղայք, այլ միայն հեթանոսքն . ուրեմն հեթանոսքն միայն են նոր ժողովուրդք աստուծոյ : Ար Թէ և գիշերն ու ցերեկն՝ արեգակն և լուսինն կա ըսացեն խափանիլ 'ի չարժմանէ յետ աւուրն դատաստանի, սակայն քրիստոնէայքն 'ի լինելոյ ինձ ժողովուրդ մի խափանեացին 'ի յաւիտեան : Եւ այց Թէ որ հրէայք ըստ գրոյն վասն իրենց համարին զայս բանս, ասեմ, Թէ այն ևս եղև 'ի ժամանակս առաքելոց, որ հարիւր քառասուն և չորս հազար հոգիք կնքեցան հաւատովն Վրիստոսի, և 'ի վերջն աշխարհի՝ բոլորապէս դառնալոց են 'ի Վրիստոս : Եւրանի տամ նոցա առաքայ փրկութեանն, այլ վայ տամ նոցա վասն այժմու անհաւատութեանն և խտտաբոսութեանն :

ԺԲ. Լիթէ ասե՛ն. ուրեմն Քրիստոս ձեզի եթէ
 Թագաւոր եկաւ, ինչո՞ւ համար դուք չունիք Թագա-
 ւորութիւն: Պատասխանեմ թէ, ինչպէս որ մեր ըստ
 հաւատոյն որդիք Լէւրահամու եմք, նմանապէս և
 ըստ հոգւոյ՝ ազգ և Թագաւորութիւն Քրիստոսի
 եմք. զի զՔրիստոս ունիմք Թագաւոր ՚ի հոգիս մեր,
 և նախաւ պարծիմք. և կարեմք ասել ըստ Ղաւթի
 առ նա, թէ «Պարծանք զօրութեանց մերոց դու ես
 տէր, և ՚ի կամս քո բարձր եղիցի եղջիւր մեր»: Բայց
 եթէ մարմնաւոր Թագաւորութիւնն լաւ էր և առ-
 տուծոյ կամացն հաճոյ, վասն էր յորժամ ՚ի Սամուէլէ
 Թագաւոր խնդրեցին, ասաց աստուած, ով Սամուէլ
 դու մի հոգ բնեք. զի ոչ զքեզ մերժեցին, այլ զիս.
 զի մի Թագաւորիցեմ ՚ի վերայ նոցա. Ա. Թագ. Ը. 7:

Սամուանգ՝ իրենք որ քանի Թագաւոր չունէին,
 և այժմ ևս նոյնպէս, ինչպէս պատուիրանացն տատու-
 ծոյ հնազանդք էին, և այժմ ևս նմանապէս, (բայ ՚ի
 քրիստոնեական հաւատոյ.) և յորժամ յետ Ղաւթի՝
 Թագաւորութեան որ տէր եղան՝ միթէ կուռք մնաց
 որ չի պաշտեցին. և խայտառակութիւն մնաց որ չի
 գործեցին: Եւ մեր ըստ հոգւոյ զՔրիստոս ունիմք
 Թագաւոր, և ըստ ժամանակաւոր տէրութեան՝ զՂա-
 մայիլեանց Թագաւորն, որոյ աստուած բարեբաղդու-
 թիւն տացէ, և քաղցրութիւն սրտի ՚ի վերայ ամենայն
 աղքատ հպատակաց իւրոց՝ և մեզ:

ԺԳ. Լիթէ ասե՛ն. Սատթէոս գրեր է, թէ Յով-
 սեփ ոչ գիտաց զՍարիամ, մինչև ծնաւ զորդի իւր
 զանդրանիկ: Ուրեմն գիտաց զնա յետ ծնանելոյն, և
 վասն էր կոչս կ'ասէք զնա: Պատասխանեմ թէ, մինչև
 բառն յայն տեղն՝ յաւիտեան ասել է. վասն զի Ղա-
 ւթի Բերանովն հօր աստուծոյ կ'ասէ առ որդին թէ,
 «Լիստ ընդ աջմէ իմմէ՝ մինչև եղից զԺշնամիս քո
 պատուանդան ոտից քոց»: Սիթէ յետ պատուանդան
 անելոյ զԺշնամիս նորա. այլ ոչ ևս նստելոց է ընդ
 յաջմէ հօրն, քաւ լիցի. մանաւանդ մշտապէս նիստ
 ասել է:

Վարձեալ Սեբօղ գուսարն Սաւուղայ ոչ ծնաւ
ասի մինչև ցօր վախճանին իւրոյ . միթէ յետ մա-
հուանն ծնաւ մի . Բ . Թագ . 2 . 23 : Այսպէս ագուաւն
ոչ դարձաւ յետս , մինչև ՚ի ցամաքիւ ջրոյն . Ճն . Ը . 7 .
միթէ յետ ցամաքելոյն դարձաւ մի . քաւ լիցի : Այլ
ոչ դարձաւ ասել է : Նմանապէս և այն , թէ « Աս ընդ
ձեզ եմ մինչև ՚ի կատարած աշխարհի » . միթէ յետ
կատարածին չէ՞ ընդ առաքելոյ : Նմանապէս իմանալի
է և այն մինչևն , որ բնաւ ամենին չի գիացաւ բլ-
մայր տեառն ասել է : Օ ի նա էր արեւելեան դուռն
տաճարին , ընդ որ միայն աստուած մտաւ և ելաւ .
և որպէս ՚ի մօանեւն աստուծոյ ՚ի նա կոյս մնաց մայրն ,
նմանապէս և յերանելն . Եղե՛լ . 44 :

Եթէ ասեն . Սաւթէոս անդրանիկ ասէ զՔրիստոս
կուսին Սարիամու . այլ անդրանիկն այն է , որ ուրիշ
եղբայր ունենայ : Պատասխանեմ թէ , անդրանիկն՝
առաջին ծնածն է , թէ ուրիշ եղբայր ունենայ , կամ
չունենայ . թէ որ չէ , միածնի մայրն և հայրն՝ անդ-
րանիկան ծնողք չեն ասուիր , որ է ընդդէմ խեղաց .
վասն զի բաւական է անդրանիկութեան՝ առանց այլ
եղբայրաց առաջնածին լինիլն :

Այսպէս Աբէլ զանդրանիկս խաշանց իւրոց՝ (որ
առաջին ծնունդքն էին այլք չի ծնած) երեւ աստու-
ծոյ սրտարագ : Այժմ հրէից հարցանեմ . դուք ձենէ
զատ ուրիշ ազգի՞ որդի աստուծոյ կ'ասէք մի . ոչ եր-
բէք . վասն զի մեզի համար ասաց կ'ասեն աստուած ,
թէ « Որդի անդրանիկ իմ Իորայէլ » . Եղե՛յ . Դ . 22 :
Ուրեմն՝ որպէս դուք մինակ որդի կ'ասուէիք աստու-
ծոյ . նմանապէս և Քրիստոս մինակ անդրանիկ է աս-
տուածածնայ կուսին :

ԺԵ . Եթէ ասեն . Յակոբոս նահապետն՝ նշան
տուաւ Սեփային գալստեան՝ զպակասիլն իշխանու-
թեան ՚ի Յուդայի ազգէն . Ճն . Թթ . 10 . իսկ Սաւ-
թէոս կ'ասէ , թէ ՚ի ծնանիլն Յիսուսի յաւուրս Հե-
րովդէի արքայի Հրէաստանի . ուրեմն կայր յայն ժա-
մանակն մեզ թագաւորութիւն : Այնմ թէ , այս խա-

բէութիւնն է . զի Հերովդէս Մկաղանայի էր , և աղ-
գաւ Լիզովմայեցի , որդի Միթիդատրեայ . այլ ոչ յաղ-
գէն Յուդայի , և յորդանոցն Դաւթի : Եւ յորժամ
հարցուց , թէ ո՞ւր ծնանի արքայն հրէից . զպիլքն և
փարիսեցիքն ասացին թէ , ՚ի Բեթղէհէմ Հրէաս-
տանի . ինչո՞ւ ասացին թէ , դու ևս մեր օրինաւոր
արքայն :

Երբ երբ որ ծնաւ Քրիստոս , իշխանութիւնն Յու-
դայի պահատեր էր . և ՚ի Քրիստոս նոր շառաւիղեցաւ ,
և կանգնեցաւ ՚ի կործանմանէ . Աճ. Է. Բ. 11 : Բայց
զայս երազս՝ իւրն համար տեսաւ Հերովդէս , որ ՚ի
պահապիլ իշխանութեանն Յուդայի՝ զինքն կործեց
գող Սէսիայն : Նոր համար զինքն նախանձաւոր հրէայ
ձեացոյց , և զաղգահամարութեան իւրոյ զգրբերն
այրեց , և զտաճարն փառօք զարդարեց : Բայց սուտ
երազ . զի ոչ էր յաղգէն Յուդայի , և ոչ յաջորդ
Դաւթի . այլ Լիզովմայեցի , և ասելի հրէից :

ԺԶ . Եթէ ասեն հրէայք . Սարիամ կին կ'ասուի
Յովսէփայ . Մատ. Ա. 20 . « Սի երկնչոր առնուլ զՍա-
րիամ կին քո » : Ուրեմն եթէ կին էր , չէր կոյս : Պա-
տաթառնեմ թէ , նշանածն ՚ի հին օրէնսն կին կ'ասուի ,
որպէս Յակոբ ասաց Վասն Սաքէլի , թէ « Տուք ինձ
զկինն իմ , զի մոից առ նա » . Ժն. ԻԲ. 21 : Եւ սակայն
Սաքէլ դեռ կոյս էր . նմանապէս և Սարիամ կոյս էր .
Բնչ փայթ որ կին ասուի Յովսէփայ :

Եւ դարձեալ ինչպէս այր անուոնն ցեղի անուոն է ,
կ'ուզէ կարգըված լինի , կ'ուզէ չի կարգըված . նմանա-
պէս և կին անուոնն՝ իգականաց անուոն է . կ'ուզէ
հարսնացած լինի , կ'ուզէ աղջիկ և կոյս : Ինչպէս և
հայն թէ խմորած լինի թէ անխմոր , հայ է և ոչ
այլ ինչ , վերջապէս :

ԺԷ . Եթէ ասեն . Սիմէոն՝ զՔրիստոս « Ի՞նչ ՚ի
յայանութիւն հեթանոսաց » կ'ասէ , « Եւ փառք իւ-
րոյ Ժողովուրդեանն Իսրայէլի » . Ղա. Ի. Բ. 32 : Բայց
Քրիստոս մեղի փառք չեղաւ , մանաւանդ թէ կոր-
ծանման պատճառ . Պատաթառնեմ թէ , արժան էր

ձեզ ով հրէայք. զի դուք խողի նման՝ զմարդարոխ յարդն չիմացայք. այլ ՚ի պինջս ձեր կախեալ՝ ՚ի արդմուտան թաղեցիք. այլ թէ անհաւատիցդ կործանումն եղև, հաւատացելոց նորա նահապետաց և մարդաբեկից փառք և սրտիւ եր: Ինչպէս ասաց նոյն երաւ ների ծերն Սիմէօն, թէ «Սա կայ ՚ի գլորումն և ՚ի կանգնումն բազմաց ՚ի մէջ Իսրայելի, և ՚ի նշան հաւաւակու թեան:

Սասն որոյ և Լսայի ասէ՝ «Լհաւասիկ գնեմ ՚ի հիմունս Սիօնի վէմ՝ ընտիր գլուխ անկեան պատուաւան ՚ի հիմունս նորա, և որ հաւատացէ ՚ի նա՝ մի ամաչեացէ՞. Եսայ. ԻԸ. 16: Լիւ բա Պօղոսի. Հռօմ. ԺԱ. 19. «Լսիցես՝ ոտքն փշրեցան՝ զի ես պատուաւ տեցայ. բարւոք է՝ անհաւատութեամբն փշրեցան, և դու հաւատովք հաստատեցար: Իսկ եթէ ՚ի լոյս եկն հեթանոսաց, այս ևս գրեալ է. «Եղովմարդ որ նստէր ՚ի խաւարի, ետես զլոյս մեծ: Եսայ. Թ. 2: Օի այս լոյս եր որ ասաց հեթանոսաց. որ ՚ի կաւ պանսդ էք ելէք. և որք ՚ի խաւարիդ՝ թէ յայանեցաւ բուք. զմանէ ասաց ատուած հայր. եզի ՚ի լոյս հեթանոսաց. Եսայ. ԽԺ. 6:

ԺԸ. Լթէ ասեն. Վրիստոս եթէ աստուած եր, զինքն ինչո՞ համար չի յայանեց աստանայի, իբր իւր թշնամւոյ առաջն. այլ զփորձիլն յանկէց յանձն առաւ: Պատասխանեմ թէ, Վրիստոս կամեցաւ փորձիլ որպէս մարդ՝ առ ՚ի ծածկել զաստուածութիւն իւր. որպէս և մարմնով եկն յաշխարհ՝ փոխեալ կերպարանաւ. զի հնարիւք և ճարտարութեամբ բմբռնեայէ զշարն և ոչ կարողութեամբ զօրութեան: Որ թէ ոչ, աստանայ պիտի ասէր թէ՝ ես մարդոց հեռ մրցեցայ, բայց յաստուծոյ յաղթուեցայ:

Լիւ դարձեալ աստուած յանմարմնութեանն յայանի համարձակ կ'ասէր զիւր աստուած լինիլն, զի մարմին չունէր. բայց Բանն աստուած երբ որ մարմնացաւ, և կերպարանափոխ եղև, իր կերպարանափոխութեանը կը վայելէ որ սրբան հնար է զինքն ծածկէ, և ժողո

վերդոց գաղտնիքը խմանայ. գիտէր Յիսուս թէ զինչ կրէր 'ի մարդն : Յետոյ փորձեցաւ , զի մեզ փորձելոցս օգնէ . զփորձ առեալ՝ կարօզ է և փորձանաւուրացն օգնական լինիլ . որպէս և մահուամբ իւրով յաղթեւ զմահ :

Եւ դարձեալ՝ զի մէք խրատուիմք թէ որքան որ սուրբ ալ լինիմք , չիմանամք զմեզ ապահով 'ի վնասուց : Եւ դարձեալ . Քրիստոս մեզ կամեցաւ զմրցելոյ կերպն ուսցնել . որ երբեմն կեղծելով զինքն կը ձգէ 'ի գետին , և այնպէս զթշնամին կը յաղթէ : Կայց Յիսուս Քրիստոս զայստիկ յանձն առաւ , այլ զաստուածութիւն իւր չի կամեցաւ յայտնել . վասն զի , զգինտ ոսկին չի կամեցաւ 'ի քիթ խողին կախել . « Ս'ի արկանէք ըզմարգարիտս ձեր առաջի խողից , զի մի՛ առ ոտն կոխիցեն :

Գատօն անուն մէկ խմատուն մարդ մի կայր ժաւմանակաւ , յիր կենաց ժամանակն մէկ հեղ մի կնոջն խորհուրդ մի բացեր էր , քանի որ կենդանի մնաց յաշխարհի վերայ՝ միշտ կը զոջար . ապա Քրիստոս աստուած զիւր թաքուն աստուածութիւնն ի՛նչպէս յայտնէր սատանայի : Սանաւանդ որ Քրիստոս զսատանայի խորամանկութիւնն յայտնի խայտառակեց . զի ասէ աւետարանիչն Յովհաննէս թէ « Արդին աստուծոյ վասն այնորիկ յայտնեցաւ , զի լուծցէ զգործս սատանայի . Ա. ԶԺԷ. Գ. 8 : Վասն զի յառաջին Ադամայ հետ երեք կերպ հնարքով կռուեցաւ և ձգեց . կարծեց թէ՛ գուցէ զայս նոր Ադամս ալ՝ անոր պէս խաբեմ և ձգեմ :

Առաջին հնարքն որ արար Ադամայ և Եւայի՝ էր որկրամոլութիւնն , որ ասաց՝ ինչո՞ւ համար պատուիրեց աստուած չուտել յամեն ծառոց դրախտիդ : Երկրորդն էր սնափառ հրաբարութիւնն , որ ասաց՝ լինիցիք իրրեւ զաստուածս : Երրորդն էր հոգեւոր ազահուութիւն , որ ասաց՝ գիտել զբարի և զչար : Այս երեք կերպ հնարքովս մօտեցաւ և առ նորն Ադամ :

Եւ իս որկրամոլութեամբ , որ ասաց թէ՛ ասա զի

քարինքդ հայ լինիցին . Վրիստոս կարկեց զբերանն ասելով թէ՝ « Այ միայն հայիւ կեցցէ մարդ , այլ ամենայն բանիւն աստուծոյ » : Երկրորդ սնափառ հպարտութեամբ , որ ասաց՝ յաշտարակէ տաճարին զքեզ ՚ի վայր ձգէ . զի հրեշտակաց պատուէր եղած է վասն քոյ , զի ՚ի ձեռաց վերայ բառնան զքեզ՝ որ ոտքդ ՚ի քարն չի դպչի . ասաց Վրիստոս , թէ գրած է մի փորձեր զտէր աստուած քո . քանզի այն կը փորձէ զաստուած , որ կամակորութեամբ զինքն վտանգի մէջն կը ձգէ . կամ թէ կարողութենէն ՚ի վեր բանի մէջ կը խառնելի , որ է յանգիւնութիւն . և կ'ասէ թէ աստուած կարող է զիս ազատել : Երրորդն ագահութեամբ , անոր համար ցոյց տուաւ զաշխարհիս փառքերն և ասաց , զայս ամենայն քեզ տամ , և թէ ինձ երկրպագութիւն ընես . որ ասաց Վրիստոս՝ կորիւր ով չար . գրած է թէ՝ աստուծոյ քո մինակ երկրպագութիւն ընես , և զնա մինակ պաշտես :

Արդ պէտք էր որ Վրիստոս չարին լսէր , և նորա խօսքովն բան անէր . մանաւանդ որ սատանայ չէր ասեր թէ , գիտեմ որ աստուծոյ որդի ես . այլ թէ՝ և թէ որդի աստուծոյ ես : Իսկ որովհետեւ սատանայի փորձելոյն զՎրիստոս՝ կը հաւատաս ով հրեայ , ուրեմն և հրեշտակներն որ զնա պաշտեցին , հաւատա ու վստահ եղիր , վասն զի զանոնք ասողներն՝ զայն ալ ասեր են :

ԺԹ . Թէ որ ասեն , Սատթէոս և Ղուկաս յետ քառասուն աւուր ծովին կ'ասեն զփորձիլն Վրիստոսի ՚ի սատանայէ . Մատթ . Դ . 3 : Իսկ Սարկոս Ը . 13 . ասէ՝ « Օ աւուրս քառասուն փորձեալ ՚ի սատանայէ » . ուրեմն ներհակ են խօսեր : Ըսեմ թէ , զայն քառասուն օրն վասն պահոց պիտի իմանամք և ոչ վասն փորձովելոյն . զի փորձիլն՝ մէկ անգամ եղաւ ՚ի լրման քառասուն աւուր ծովին , և ծովն քառասուն օր էր . զի սուրբն Սարկոս՝ զայն բաներն որ Սատթէոս ընդարձակագոյն է պատմեր , կրկնաբանելու հարկ չըլլալուն համար համառօտ է անցեր :

Ի. Թէ ասե՛ն. Վրիստոս ասաց, Մատ. Ե. 17. « Այ՛ եկի լուծանել զօրէնս կամ զմարդարէս՝ այլ ընուի՞ր, և յետոյ այն գլխոյ մէջն քանի՞ կերպ օրէնք փոխեց : Օ՛ր փոխանակ մի սպանաներ պատուիրանին, ասաց՝ չի բարկանալ, և փոխանակ մի շնար պատուիրանին, աւսաց՝ չի հայիլ ՚ի կին մարդ՝ սիրոյ և ցանկութեան կամքով, և զարձակելն կնոջ արգիւեց, և զայլ կին առնուին շնութիւն կոչեց : Աւ օրէնքն զսուտ երգումն արգիւեց, և ինքն ընդհանրապէս ամենեկն շերդնուլ ասաց : Աւ օրէնքն՝ ակն ընդ ական, ատամն ընդ ատաման ասեր է. և ինքն՝ չարին հակառակ մի կենար ասեր է, և համբերել ամենայն անիրաւութեանց : Աւ օրէնքն զընկերն սիրել ասեր է, և ըզթշնամին ատել. և ինքն ասեր է՝ սիրել և զթշնամին : Ասև զօրինաց այլայլովն՝ փոքր է ասեր յարքայութեանն :

Վ ասն առաջնոյն կ'ըսեմ թէ, Վրիստոս եկաւ յաշխարհ՝ ընուլ և կատարել զօրէնս և զգուշակմունս մարդարեւից. և աներկբայ լըցց : Ինչպէս զթլփատութիւնն, զքառասնօրեայ գալն ՚ի տաճարն, զպատիւ տօնից և զառնազննութեան : Բայց ասեմ թէ՛ մէկ պարտք մի՛ երկու հեղ կը տրովի մի, միթէ հայրն վճարելէն ետև, որդիքն ալ դարձեալ պիտի տա՞ն մի պարտքի տիրոջն. քաւ լիցի : Վրիստոս յԱսացեայ կոչեցաւ « Հայր հանդերձելոյ աշխարհին » . Եւայ. Թ. 6 :

Արդ նա մեզի հայր լինելով, զպարտս մարդկային բնութեան վճարեաց. զօրէնքն լեցընելով, և զմարդարեւից գուշակմունքն կատարելով. այլ ի՛նչ հարկ՝ որ նորա որդիքն ալ կրկին հատուցանէին : Սանաւանդ՝ այն օրէնքներն՝ իրեն գալստեանն առաջնորդ մի էին. կամ թէ մէկ յառաջընթաց. թագաւորն՝ որ իր տեղը հասնի, այլ առաջնորդի կամ յառաջընթաց մէկին պէտք կը մնայ մի : Արամ թէ այն օրէնքներն դատտիարակ և կարգ կանոն սորվըցնող խնամածուի պէս բան մի էին, բայց տղայն որ մեծնայ չափահաս որ լինի,

ալ կը կարօտի մի դաստիարակի և սորվեցընողի ,
բնաւ . Գալ . Գ . 24 :

Ըրդ Վրիստոսի գալստեամբն՝ մեր պարտքն վճա-
րեցաւ . մարդս չտխաճաս եղաւ . հաւատովն նորա
արդարացաւ : Ենոր համար ասաց Պօղոս առաքեալն .
Գալ . Գ . 25 . « Եւ իբրեւ եկին հաւատքն , ոչ ևս ընդ
դաստիարակաւ եմք . քանզի ամենեքեան որդիք աս-
տուծոյ էք հաւատովք ՚ի Վրիստոս Եիսուսոյ : Եւ ան
այն բանովն յայանի կը լինի Թերութիւն օրինացն .
անոր համար ասաց Վրիստոս՝ « Ոչ եկի լուծանել այլ
լնուլ » : Ինչպէս մեկ տուն շինուած լինի առանց ծեփի
և նկարուց . երբ որ ծեփել և նկարել տան , զտունն
կը քակեն Թէ կատարեալ կ'ընեն՝ յայանի է որ զսա-
կանն կը լեցընեն : Եբր . Ե . 19 . « Օղինչ կատարուին
գործեցին օրէնքն . և ոչ ՚ի յաջնիւ յուսալին առ աս-
տուած զմեզ մուծին » :

Վմանապէս և երկնաւոր օրէնագիրն Վրիստոս՝ նա-
յեցաւ ՚ի Թերութիւն օրինացն , որ ծանրութեան
համեմատ արդիւնք չունէր . այլ արտաքուստ կոշտ
շինած տուն մի էր՝ արեամբ անբանից և արեամբ
Թրիստութեան , և այլ զգուելի գործողութիւններով .
բերաւ փոխանակեց շնորհալից և վայելուչ արարողու-
թիւններով . ՚ի հաւատն , և ՚ի սէրն , և ՚ի մկրտու-
թիւնն , և յայլ խորհուրդ եկեղեցւոյ կապեց զիւր զօ-
րութիւնն և օրէնքն . և զիւր շնորհն և գթութիւնն
ալ օգնական տուաւ և յուսով արքայութեան թեթե-
ւացոյց . որ մարդիկ պատճառանք չանեն թէ դժուա-
րին են , չենք կարեր պահել և կատարել : Օպս նա-
խատեսելով Վաւիթ մարդարէն ասաց թէ , « Համե-
նայն կատարածի տեսի զվստճան , յոյժ անգործ էին
ինձ օրէնք քո » . չասաց թէ օրէնքն Սափեսի , այլ քո :

Երկրորդ բանին համար ասեմ թէ , Վրիստոսի
օրէնքն անմեղուկ և հեզ օրէնք էր : Որ ինչպէս յան-
մարմնութեանն կակղաբար և խոնարհ կերպով կը վա-
րուէր ընդ մեղաւորաց , և կը համբերէր յուսով
գարձման նորա , և ոչ մէկէն ՚ի մեկ ՚ի մեղանշէն պա-

տիժ կու տայր . ինչպէս կ'ասէ Սողոմոն . Իմաստ . ԺԲ . 18 :
 « Դու որ տիրեսդ զօրութեամբ՝ հեղութեամբ դա-
 տես զմեզ . և բազմաւ խնայութեամբ գարմանես » :
 Լսապէս և ՚ի մարմնանայն՝ զայն խտուութեան օրէնքն
 մարգաստանութեան՝ կակղացոյց :

Եւ որովհետեւ մարդիկ անզգամ են , որ թէ քիչ
 մը առիթ գտնեն՝ խիստ անգութ կ'ըլլան և թէ որ
 զայրանան քիչ մը բարկութեամբ՝ մարդ կ'սպաննեն ,
 թէ որ դատաւորէն և զինուորնեղէն ակնածութիւն
 չունենան , անոր համար սպանութեան արմատը՝ որով
 հետեւ բարկութիւնն է , զայս մեղքս կամեցաւ յար-
 մատէն կարել : Իայց թէ ասես . դատաստանի մէջն
 ողորմութիւն չի վայելէր , զի աստուած ասեր է թէ՝
 « Ս'ի ողորմիր անանկին ՚ի դատաստանի » . ՂԷ . ԺԺ . 15 :
 Եւ թէ , այս , յորժամ որ երկու մարդ՝ ՚ի միասին մե-
 ղաց մի տէր որ լինին , և իրաւամբ արժան է զերկուսն
 սպանանել , պէտք չէ որ աղքատ բլլալուն համար ու
 զորմիս , և մեծատուն բլլալուն համար մարդահաճու-
 թիւն ընես . այլ զերկու հաւասար յանցաւորն ալ ՚ի
 միասին դատես , վասն զի արդարութիւնն և իրա-
 ւունքը զայն կը պահանջէ :

Իայց թէ որ ասես՝ բնաւ ողորմիլ պէտք չէ , այս
 անգթութիւնն է : Ինչու որ աստուած ալ ձեզի ով
 հրէայք բարկացեր և Իարեւացւոց մատներ էր ՚ի գե-
 րութիւն . նայեցաւ որ Իարեւացիք զձեզ խիստ կը
 նեղացնէին , ասելով՝ « Լստուած եթող զնոսա . եւ
 կայք հալածեսցուք զնոսա » : Եւսաց բերանովն Եսայի
 մարգարէին . ԽԷ . 6 . « Ես բարկացեալ էի ՚ի վերայ
 Ժողովրդեան իմոյ՝ զի պղծեցին զժառանգութիւն իմ ,
 ես մատնեցի զնոսա ՚ի ձեռսքո , և դու ոչ արարեր ՚ի
 վերայ նոցա զողորմութիւն » : Երգարեւ՝ արդեօք այս
 խօսքս քեզի սրճափ ակորժելի է . գիտեմ որ կ'ասես ,
 այս աստուծոյ այնպէս կը վայելէ . ուրեմն և Քրիստոսի
 աստուծոյ նմանապէս :

Վասն զի այնպէս պատուիրելով . չասաց թէ բնաւ
 պէտք չէ սպանանել , զի դատաւորին և զինուորական

իշխանութեան հարկ է վասն արդարութեան արժա-
ժանաւոր և իրաւացի տեղն սպանանել, որ մարդ-
կային գաղանութիւնն զբազուի. թէ որ չէ, մէկ բզ
մէկ կ'ուտէին: Այլ ասաց եթէ դատաւոր և զինուոր
չես, և յատուծոյ չունիս իշխանութիւն, չէ թէ մի
սպանաներ կ'ատեմ, մանաւանդ թէ մի բարկանար. զի
բարկութիւնն է արմատ և հիմն սպանութեան:
Փռն և սեղն փնտտակար՝ որ քաշեն արտի մեջէն,
պէտք է որ թողուն զարմատն ՚ի հողի մէջն որ դարձեալ
բուսանի, եթէ յարմատէն հանեն. այս յայտնի է:

Ահա մարդիկ զայս գթալիւր սովորութիւնն աստու-
ծոյ խափաներ էին. անոր համար եկաւ յառաջին վի-
ճակն դարձուց. իբր ասելով թէ՝ ով մարդիկ դուք իմ
պատկերն էք. ես ստեղծողն ձեր ողորմած եմ, դուք ալ
այնպէս ողորմած եղիք. բանգի մարդն որ ՚ի հայելին նայի,
մարդու պատկեր ցոյց կու տայ և ոչ առիւծի պատկեր:
Ուրեմն մարդս որ աստուծոյ պատկեր է ՚ի հոգւոյ կող-
մանէ, պէտք է որ իրեն ստեղծողին պէս ողորմած լինի.
և ամեն պարսպ բանի համար բարկութեան չի գայ:

Այլ իբրորդ բանն ալ այսպէս է. որ կամեցաւ շնու-
թեան փոխարէն, զաշքերն արգիլել ՚ի ծուռ մտօք
հայելոյ. վասն զի աշքն է առաջնորդ սրտին, և փոք-
րիկ գող՝ որ մեծամեծ գողերու կ'երթայ դուռն կը
բանայ, զսիրտն ՚ի ցանկութիւն շարժելու պատճառ
կը լինի: Ուրեմն ինչպէս ասաց Յօբ երանելին, Յօբ.
ԱՅ. 1, Քրիստոս ալ պայման դնել կամեցաւ աչացն,
որ կոյս աղջիկ ալ որ լինի՝ չի նայիմք ցանկանալու
մտօք. իբր օտար կրակով զմեր սիրտն այրելու համար¹:

Արորդ բանին համար ասեմ թէ, ՚ի քարասրտու-
թենէ ձերմէ եղաւ ով հրէայք, որ Սովէս գիկնն
արձակելու հրաման տուաւ, զի շատ սպանութիւն
կը գործէիք, թէ որ այնպէս չէր պարսպ թողուցեր:
Քանզի աստուած Աքամայ և Աւայի համար ասաց թէ՝
“Աղիցին երկուքն ՚ի մարմին մի”:
Աւ Քրիստոս ասաց

¹ Ձիւն տօղբու տան է մին օրնա գ չէ թինձէ,

Պարսի սինէն աշք գ օմա կէ չինձէ:

Թէ, Օրը աստուած զուգեաց՝ կոպեաց՝ և հաստա տեաց, մարդ չունի հրաման արձակելու և քակելու :

Ուրեմն Վրիստոս չէ Թէ նորահաստատ օրէնք սահմանեց, այլ մանաւանդ զառաջինն նորոգեց : Իսկ Թէ որ ասեն, շնութեան պատճառաւ Թողուլ ասաց, ասեմ Թէ, Թողուլ ասաց, բայց վերստին զուրիշ առնուն, և զԹողածն առնուն արգիլեց, այլ ասոր հնար, միմիայն ժուժկալու թիւնն է մինչ ՚ի հաշտին, և կամ մինչ ՚ի մէկին մեռնիլն, զասոր ընդարձակն՝ աես ՚ի քառասուն և վեց համարն :

Չորրորդին համար ասեմ Թէ, Վրիստոս ոչ արգիլեց զօրինաւոր երգումն. զի և ինքն շատ տեղ ասաց, ամէն ամէն ասեմ, որ ասել է, իրաւ իրաւ կ'ըսեմ ձեզի, որ հաստատական երգումն է, այլ ասաց Թէ, այնքան ճշմարտախօս տէր եղիք ձեր խօսից վերայ, որ երգման կարօտ չի լինիք, այլ ձեր ճշմարտախօսութիւնն լինի ՚ի տեղի երգման : Սանաւանդ Թէ այս խօսքովս կամէր ասել Թէ՝ պարսպ տեղը և ձեզի ստիպմունք չեղած տեղն ալ, որ ՚ի քենէ երգումն չեն ուղեր՝ խօսիցդ հաւատալու համար. այլև առանց երգմանդ որ կը հաւատան լողքն, սովորու թիւն մի աներ ստեպ ստեպ զերգնուն : Վասն զի զաստուծոյ բարձր և զմեծ անունն կը Թեթիցնես՝ ամեն անշահ բանի համար ՚ի բերանդ սոռնելով : Օ, ի և աշխարհիս իշխաններն՝ Թէ աղէկ Թէ վատ՝ որ լսեն Թէ մէկ մարդ մի զիրենք ՚ի բերանն է առեր՝ կը բարկանան, որչափ ևս աստուած¹ :

Հինգերորդին համար ասեմ Թէ, Վրիստոս ոչ խափանեց զընական օրէնքն. զի կ'ասէ Թէ, զոր ինչ կամիք Թէ արասցեն ձեզ մարդիկ, արարէք և դուք նոցա, և զինչ որ չէք կամիր որ այլք ձեզի անեն, մի անէք և դուք նոցա : Այլ կամէր ասել Թէ, դու որ դատաւոր և զինուոր չես, քո ձեռօքդ դատաստան մի տեսներ, Նաև Թշնամիիդ հետ՝ յայն աստիճան մի

¹ Սահիպ զատեմ ոչ սեպիւնն, բեպպի իթմէ ամիդ :

Իթմաճ օլմա սէն եէմինէ, շուհուտին իթմէ իթմիդ :

ընկնիր՝ որ զաչքդ հանելու չափ բարկութեան գայ ։
Վասն զի՝ մի կալ հակառակ չարին ասելն , զայն ցոյց
կուտայ . իբրու թէ կրակին և թրին հետ՝ մի յան-
դրգնաբար գնար . և եթէ չէ՝ զքեզ կ'այրեսս կը վերա-
ւորես ։ Օ՛րս ուսմբին դէմ՝ կարծր բաներն չեն դիմա-
նար . բայց՝ բուրգն և բամպակն կը դիմանան¹ ։

Վեցերորդին համար ասեմ թէ , Քրիստոս բոս
որում առտուած էր , և մարդս՝ անար պատկեր , այլ
առտուած միշտ բարի կը կամենայ և իր թշնամեաց .
զմեղաւորաց հայն և ջուրն չի կորէր , զարեն ՚ի վե-
րայ չարաց և բարեաց կը ծագէ . կամէր ասել թէ ,
դուք ալ ձեր ստեղծողին պէս՝ ձեր թշնամեայն բարի
արէք , բարի կամեցէք , որ լինի թէ՝ ՚ի ձեր բարի անե-
լուն պատկառին և ՚ի չարէն դադարին ։ Արդուք ձեր
բարի կամենալովն՝ որ զանոնք ՚ի խղճմանք ձգէք և ՚ի
գթութիւն բերէք , նոցա հոգւոյն փրկութեան պատ-
ճառ լինիք ։ Ասե չար մարդն և ատելին՝ շատ անգամ
մարդոյ բարութեան պատճառ կը լինի . ինչպէս կ'առօր
թէ , վատ դրացին՝ զդրացին ստացուածոյ տէր կ'անէ ։

Ասե զայս ալ իմացիր , որ զատելին և թշնամին
այնպէս պիտի սիրես , որ զանոր անարդ ընթացքն ալ
չի սիրես . իբրեւ մարդ պիտի սիրես . բայց զմեղքն
ատես ։ Ասե առտուած յօրինաց մէջն չէ ասեր , թէ
զթշնամիս ատեցէք . այլ թէ զսիրելին սիրեցէք ։ Այց
խարդախ և նենգաւոր հրէայ օրինականները՝ յասկեց
հաներ են թէ , ուրեմն թէ որ զսիրելին պէտք է սի-
րել , զթշնամին պէտք է ատել ։

Այլ թէ որ զթշնամին ատել պէտք էր , Ադամաւ
յեցիք Ասաւայ աղգն՝ Ասկովբայ աղգին խիստ թշնամի
էր , էր շատաց առտուած՝ թէ զԱդամայեցիքն ատե-
ցէք . այլ շատ հեղատաց թէ , զԱդամայեցիքն մի
նեղէք . զի եղբայր ձեր է . Օրին . Բ . 4 ։ Եւ զնմանն
տես Եւլի . ԻԳ . 4¹ ։

¹ Ագիւստին հայնն չազիր օրս .
Դեֆոնին հէմ զայլթինն գատիր օրս ։

² Եղիկէն եղիք իթմէք , հէր ատեմ իշի տիր .
Քեմէղէն եղիք իթմէք , եր ատեմ իշի տիր ։

Եւթներորդին համար ասեմ թէ, ով որ օրէնսդ իր չէ, և կամենայ ինքնագլուխ զօրէնք մի փոխել, և օրինաց մտայն համեմատ չի մեկնէ և այնպէս չուսուցանէ, այնպիսին իրաւի օրինաց ուսուցիչ չէ. մանաւանդ թէ յօրինաց վերայ իրր թէ իշխան և դատաւոր է: Ինչպէս ասեր է Յակովբոս առաքեալն թէ, «Եւթն զօրէնան դատիցես, ոչ ես առնող օրինացն՝ այլ դատաւոր. Յով. Գ. 11: Իայց թէ որ տուող օրինաց որ լինի՝ յիր օրինաց վերայ իշխանութիւն ունի: Ինչպէս աստուած զնութիւնն միշտ արգիլեց. և Յովսէփ մարգարէին հրաման տուաւ երթալ մէկ պոռնիկ կին մի առնուլ. Յով. Գ. 1: Թեպէտ ասեմ թէ, աստուած այն հրամանովն՝ նախապէս սրբեց զայն պոռնիկն ի մեղաց, և ապա թէ՛ մարգարէն ի սրբեալն մերձեցաւ:

ԻԱ. Թե որ ասեն. Վրիստոս երբեմն ասեր է թէ, «Եւթն իմ քաղցր է և բեռն իմ փոքրոգի». Մատ. 29: Երբեմն ասեր է թէ, «Եւթն ընդ նեղ դուռն». Սաւ. 13: Եւթմ թէ, Վրիստոսի օրէնքն որ ի սերն է կապվեր, յիրաւի քաղցր լուծ մի, նաեւ թեւ թեւ բեռն մի է. իսկ նեղ և անձուկ դուռն՝ կ'ասէ զճանապարհն արքայութեան, որք են բարի գործքն: Եւ այս յայտնի է որ նեղ դուռով քիչ են գնացողքն յարքայութիւնն. և լայն դուռովն մեղաց՝ անհամար են ի դժոխս գնացողքն: Իայց՝ թեպէտ ճանապարհն արքայութեան նեղ է՝ սակայն քաղցր և թեթեւ է: Եւ Վաւիթ մարգարէն կ'ասէ թէ, «Յամենայն կատարածի տեսի զլախճան. յոյժ անդորր էին ինձ տաւ տուիրանք քո»:

Երդարեւ ժիր և արի մարդոց՝ առաքինութեան ճանապարհն շատ դիւրին կ'երևի. սակայն ծայլ և պղերդ մարդոց՝ դժուարին: Ինչպէս կ'ասէ Սողոմոն. Ամ. 1. 13. «Պատճառս դնէ վատ և ասէ. առիւծ ունի զճանապարհս. և զանցս հրապարակաց սպառնողք: Օր օրինակ ասեմ թէ, նշտրակն որ զմարմինն կը ծակէ, դժուար և ցաւալի կ'երևի մարմնոյն. այլ

յուսով առողջութեան՝ առաջի մտայն քաղցր է :
Նմանապէս և արքայութեան ճանապարհն որ է բարի
գործքն՝ դժուար և դառն կ'երևի , բայց յուսով
արքայութեան քաղցր և թեթև է յաչք քաջ մարդոց¹ :

ԻՔ. թէ ասեն . Սատթէոս , Ը . 27 , երկու գիւա-
հար ասէ բնակեալ ՚ի գերեզմանս , և Սարկոս . Ե . 12 .
և Ղուկաս Ը . 32 . մէկ ասեն : Լսեմ թէ , Սարկոս և
Ղուկաս անոր համար մէկ կ'ասեն , զի գեն լէգէօն ՚ի
մէկն էր բնակած , որ խիստ թշուառ վայրենի էր .
անոր համար զայն մէկի վիճակն են պատմեր . բայց
մէկն հանգարտ և անվիաս էր՝ զանց են արեր . և
Սատթէոս ՚ի թիւն է նայեր . և ՚ի մէկ տեղ պատմեր :
Կամ թէ հայր և որդի էին , անոր համար զանց են
արեր երկու աւետարանիչքն :

Լսպէս Սատթէոս . Ի . 30 . երկու կոյր կը պատմէ ,
որ ասացին « Ողորմեաց մեզ » . և Սարկոս . Ժ . 46 . և
Ղուկաս . ԺԸ . 35 . յանուանէ Բարաթմէոս կոյր մի
կ'ասեն : Ուրեմն հայրն Տիմէ , և որդին Բարաթմէ կը
կոչվէին . զի Բարաթմէ ասելն , որդի Տիմէի ասել է .
այլ որդին մասն է հօրն : Եւ կամ զի հայրն շատ կանչ
ուրառող էր , անոր համար Ղուկաս և Սարկոս մէկ
են ասեր . և Սատթէոս ՚ի թիւն է նայեր՝ երկու է
ասեր . սյոպէս իմացիր և վասն գիւահարաց :

Լսա թէ շատ կամակորին հրեայք . թէ տարբեր
են պատմեր : Ես ալ կ'ասեմ թէ , Լքրահամու
երեք հրեշտակ երևեցան . և Սովսէս երբեմն ըզ
մէկին պատմութիւնը կ'անէ , և երբեմն զերեքին .
քանզի հաւասար ասացին թէ , ուր է Սառա կին
քո . և Լքրահամ ասաց , ահա վրանի մէջն է : Եւ
յետոյ կ'ասէ Սովսէս իբր ՚ի մէկի բերանոյն , դար-
ձեալ եկից առ քեզ ՚ի ժամանակի այսմիկ ՚ի գալ տարի :
Յետոյ որպէս թէ այն հրեշտակն իբր աստուածա-
ցեալ՝ կ'ասէ Սովսէս թէ , « Եւ ասէ տէր ց'Լքրա-
համ » : Եւ յետոյ դարձեալ կ'ասէ Սովսէս . « Յարու-

¹ Մահիկեանն լսթիֆ իտէր ճէֆայի .
Բատթիթիլէ շէրսն կէօրսն սէֆայի :

ցիալ արանցն հայեցան յերեսս հինգ քաղաքացն Սա-
ղոմայուոյն : Եւ յետոյ դարձեալ կ'ասէ Սոլսէս . « Եւ
ասէ տէր՝ միթէ թաքնն ինչ իցէ յ՝ Բրահամէ ծա-
ռայէ խմէ : Եւ դարձեալ զերեքին պատմութիւնն
կ'անէ . ՚ի ծն . ժԸ . գլուխն մինչ ՚ի վերջն : Որ թէ
զվարագոյրն ձեր աչաց և մտաց վրայէն յետ ձգէի
ով հրէայք , յայտնի համարձակ կը տեսնէիք զխորհուրդ-
սուրբ երրորդութեանն յերեք հրեշտակաց վիճակին :
Ուրեմն և աւետարանիչքն նման Սոլսէսի՝ երբեմն՝
զհայրն մինակ են յիշեր , և երբեմն զաղայն հետ հօրն :

Իդ . թէ ասեն . Վրիստոս զմէկ անդամալուծ մի
բժշկելու ատեն ասաց թէ՝ թողեալ լիցին մեզք քո ,
և ՚ի արտնջալն ոմանց , ասաց թէ՝ « Իշխանութիւն
ունի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեզս . և յետ
բժշկելոյ զանդամալոյձն՝ ժողովուրդքն զատուած ըզ-
ատուոյն այնպիսի իշխանութեան մարդկան փառաւո-
րեցին . կ'ասէ Սատթէոս ինն մինչև յութն համարն :
Ըրդ որդի մարդոյ էր , և ի՞նչպէս զմեզք կը թողուր .
և դուք աստուած կ'ասէք :

Եւեմ թէ , դուք ով հրէայք այնպէս կամապաշտ
ազգ մի էիք , որ աստուած զձեզ յԵգիպտոսէ այնքան
անհամար հրաչքներով աղատեց , տարաւ ՚ի Սինա .
և երբոր աստուած ՚ի Սինա լեառն ձեզի օրէնք կու-
տայր և կ'ասէր թէ , « Եւր Իսրայէլ տէր աստուած
քո տէր մի է . դուք զայս ձայնս կը լսէիք , և ոսկե-
ղէն հորթին համար կ'ասէիք թէ , « Եւս է աստուած
քո Իսրայէլ . որ եհան զձեզ յերկրէն Եգիպտացուոյն .
Եւր . ԼԲ . 7 : Ըրդ թէ որ յանմարմութեանն աստու-
ծոյ այնպէս արիք . Վրիստոս որ ձեզի ասէր թէ , ես
եմ աստուած քո որ թողում զմեզս քո . արդեօք որ-
չափ կատաղութեամբ բարկանալու էիք , թէ ահա
դու մարդ ես՝ և զքեզ աստուած կ'ասես :

Եւոր համար ՚ի գործոցն ուսոյց զաստուածութիւնն
իւր . և զանունն ծածկեց . և ասաց թէ , իշխանու-
թիւն ունի այս ձեր որդի մարդոյ կարծածնիդ՝ յերկրի
վերայ թողուլ զմեզս : Ուրեմն աստուծոյ պէս իշխա-

նութիւնն ունեցողն և ջնջողն մեղաց, սոսկ մարդ չի կարէր լինիլ: Այլ ապստամբ խումբն՝ չկարաց զարմաւնալ ՚ի վերաց մեղաց քաւելոյն, որչափ որ ՚ի վերոյ բժշկութեան անդամալուծին, անոր համար զարմաւցան թէ, այս ինչչափ զօրութիւն է որ աստուած այս մարդոյն տրվեր է:

Իայց թէ որ Վրիտտոս զանդամալոյծն կարաց բժրչիլ, կարաց և զմեղքն թողուլ. վասն զի այն անդաւմալուծութիւնն ՚ի մեղաց յառաջ եկեր էր. զպատճառն առաջ կորեց բարձաւ ՚ի միջոյ, և յետոյ յայն պատճառէն առաջ եկած պատահմունքն, ինչպէս աւսեմ թէ, կրակն է պատճառ հրկիզութեանն. երբոր զկրակն բառնաս, հրդեհն կը շիջանի:

Արդ այն անդամալուծութեան պատճառն մեղքն էր. թէ որ զհրդեհն կարաց մարել, յայտնի է թէ առաջ զկրակն մարեց: Արմիմ ասել. թէ որ զանդաւմալոյծն կարաց բժշկել, յառաջադոյն զմեղքն քաւեց. որ մեծ է քան զանդամալուծին բժշկութիւնն: Այլ ինչպէս որ զծառի արմատն կտրես, ստերնն ու տերեւները կը չորանան, նոյնպէս անդամալուծին մեղքն արմատ էր, առաջ զայն կտրեց Վրիտտոս ՚ի սկէն, և ապա թէ զաատկացեալ անդամալուծութիւնն բժրչիկեց. ուրեմն աստուած էր որ զմեղքն անդամալուծին թողուց: Իայց թէ Սէսիայն աստուած էր, ՚ի մեղաց թողութիւն տալոյն յայտնի էր, նայիմ թէ մարգարէքն գուշակեցին մի, թէ ՚ի գալն Սէսիայի զմեղքն իսրայելի պիտի քաւեր:

Եւ Լսայի. Ի. 9. «Իարձցի անօրէնութիւն Յապոբայ. և այս է օրհնութիւն նորա՝ յորժամ բարձից ՚ի նմանէ զմեզս նորա»: Եւ զարձեալ. Լսայի. Խ. 2. կ'ասէ թէ, «Վահանայք միսիթարեցէք զլորուսաղէմ. թողեալ լիցին դմա մեղք իւր»: Եւ յետոյ փութալ կը մարգարէանայ վասն Յօհաննու մկրտչին ասելով, «Չայն բարբառոյ»: Եւ յետոյ Ժ. համարն կ'ասէ, «Իհաւա սիկ աստուած ձեր. ահաւասիկ տէր տէր գայ զօրութեամբ»: Եւ գլխաւ որ բանն է որ կ'ասէ թէ, «Սիւ

Թար լիցի յղեացոյ, իբր թէ յղի կնոջն նման զմեզս յղացողաց՝ միտթարող լիցի, զի և Վաւիթ զմեզքն՝ յղացումն կ'ասէ. բստ այնմ, «Յղացաւ զցաւս և ծնաւ զանօրէնութիւնն»։ Եւ Երեմիա, 15. 33. յետ ասելոյն՝ թէ «Տաց զօրէնս իմ՝ ի սիրտս նոցա», յետոյ կ'ասէ ի բերանոյ Սէսիային. զի քաւիչ եղեց անօրէնութեանց նոցա, և զմեզս նոցա այլ ոչ ևս յիշեցիցոյ, ուրեմն՝ Սէսիայի գալուստն էր վասն քաւելոյ զմեզս մարդկան և ներելոյ։

ԻԳ. Թէ տսեն, Սատթէոս, Թ. 18. պատմէ թէ իշխան մի եկաւ առ Վրիստոս և ասաց. գուստրն իմ արդ ևս վախճանեցաւ։ Եւ Սարկոս Ե. 22. ասէ ի բերանոյ այն Սյորոս անուն իշխանին, թէ գուստր իմ մեռձ է ի մահ։ Եւ թէ ի գնալն ի տուն իշխաւնին, պատգամաւորքն եկին պատմեցին զմահ գոստրն նորա։ Եւ Ղուկաս Ը. 41. պատմէ նման Սարկոսի, բայց աւելի և այլ բան ասէ, թէ Վրիստոս ասաց, ոչ է մեռեալ աղջիկն՝ այլ ննջէ։

Եւեմ թէ, և Սատթէոս համեմատ խօսի Սարկոսի և Ղուկասու, զի ոչ ասէ յիշխանի բերնէն, թէ գուստր իմ մեռաւ. այլ թէ՝ արդ ևս մեռաւ. իբր ասել է թէ՝ գուցէ մինչև հիմա մեռաւ. արդ հայրն յաղջկան մօտ եղած ատենը՝ դեռ չէր մեռած։ Օյ Սատթէոս համառօտիւ կ'անցնի զպատմութիւն հրաշից այս մեռած աղջկանս, (զի միայք ունի և այլ ինչ պատմել՝ զաչք բանալն երկու կուրաց) և Սարկոս և Ղուկաս՝ տեսան որ Սատթէոս զաչք բանալ կուրացն ընդարձակ է պատմեր՝ պարապ թողուցին, և ինչ որ պակաս մնացած էր՝ մեռնելու լուրը բերողոց բանն, և Վրիստոսի ասելն թէ՝ մի՛ լար զի աղջիկդ ոչ է մեռեալ՝ այլ ննջէ, զասնիք պատմելով՝ զպատմութիւնն լրացուցին։ Եւ թէ ասեն, ահա Վրիստոս ասաց թէ ոչ է մեռեալ աղջիկն, ուրեմն արթնցուց։

Եւեմ թէ, միթէ զքնացածն՝ հայր և մայրն չէին կարէր արթնցնել. այլ ինքն անոր համար այնպէս ասաց, որ ամենեքեան վկայէին, թէ ոչ է ննջած,

այլ մեռած է . որ յեապ չասէին թէ՛ զքնացածն ար-
թընցուց : Եւ անոր համար մեռած աղջկան մօտն՝
զհայր և զմայրն աղջկան թողուց . որ թէ քնացած լի-
նէր՝ հայրն և մայրն արթնցնէին . և թէ մեռած լի-
նէր , զՎրիստոսի յարուցանելն իրենք պատմէին : Վ ասն
զի ապերախտ հրէայքն դպիրքն և փարիսեցիքն՝ միշտ
պատահութիւն կը փնտռէին՝ որ զՎրիստոսի արած
հրաշքներն սուտ հանելով ձանձրնել չի տային :

Ինչպէս որ ՚ի ծնէ կուրին . որ մինչ չէին հաւատար ,
կանչեցին զհայրն և զմայրն և հարցուցին . յեապ ու-
նոնց ալ չհամոզուեցան , կանչեցին վերստին զուսա-
ւորեալ ՚ի ծնէ կայրն , և իրեն բերանովն պատմել արվին .
՚ի ծնէ կայրն՝ հօգւով և մարմնով լուսաւորեցաւ . և աւե-
սանողքն աչօք՝ կուրացան մութ : Աւրեմն Վրիստոս
ասաց , ոչ է մեռեալ՝ այլ ննջէ . զի որ կարէ և զօրու-
թիւն ունի յարուցանելոյ , մեռածն ալ յանոր առջևն
քնացած է :

Եւ որովհետեւ աղջկնաին տասն և երկու տարեկան
և անմեղ էր , առաջի Փրկչին Վրիստոսի՝ հօգւով կեն-
դանի էր . զի զքնացածն արթնցնելն որչափ դժուար
է , այնչափ ալ դժուար չէ աստուծոյ առջևն զմե-
ռեալն յարուցանել . մէկ մի ևս , որ մէք յուսով յա-
րութեան զմեր մեռելներն՝ իբր թէ առ ժամանակ մի
քնացած իմանալու համար , Վրիստոս ննջած կոչեց
զանուն մեռելոյն : Եւ թէ որչափ դիւրութեամբ յա-
րոյց՝ զարմանալի է :

Վ ասն զի և Եղիա յարոյց , բայց ազաչեաց զաս-
տուած՝ թէ « Դարձցի շուռչ մանկանս . և եղև այն-
պէս » . Գ. Թագ. Ժէ. 21 : Զարոյց և Եղիսէ՝ յաղօթս
կալով , ՚ի վերայ մեռած մանկան անկանելով , զբերան
իւր ՚ի վերայ բերնին դնելով , և զաչքերն ՚ի վերայ
աչացն , և կծկելով և տաքցնելով , և եօթն անգամ
գնալով գալով . Գ. Թագ. Դ. 33 : Իայց Վրիստոս ոչ
այնպէս , միայն հրամանաւ և բանիւ . որպէս որ յրա-
տեղծանելն կը հրամայէր և ՚ի չգոյէ կը լինէին , նմա-
նապէս և զմեռեալքն այնպէս կը յարուցանէր : Կամ

Թէ՛ որովհետեւ Վրիստոս զայն աղջկին վաղվազակի յարուցանելոց էր, և քուն առնելոց չափ ժամանակ տալոց մահուան, անոր համար ստուգիւ մեռածն առաջի այլոց՝ քնացողի մը պէս էր առաջի նորա՛:

Ի՛հ. Թէ՛ որ ասեն. յաւուրս Սէսիային պիտի խոր խաղաղութիւն լինի: Ինչպէս ասեր է Վաւիթ. Սաղ. ԷԸ. 7: «Օ՛րադեպի յաւուրս նորա արդարութիւն. բազում խաղաղութիւնն»: Լ՛յլ Վրիստոս ասեր է. Մաթ. Ժ. 34. «Ոչ եկի արկանել զխաղաղութիւն յերկիր՝ այլ զսուր: Լ՛ւ Յօհ. ԺԳ. 27 ասեր է Թէ, Օխաղաղութիւն թողում ձեզ: Լ՛րդ ասոնք ինչպէս ներհակ չեն:

Լ՛սեմ Թէ, ի՛նչ հրէայք՝ զայն Վաւթի սաղմոսն դուք ՚ի վերայ Սողոմոնի կը մեկնէք. և յորժամ կա միք հաջել ՚ի վերայ աւետարանչայն, կը դարձնէք ըզդեկն ՚ի վերայ Վրիստոսի: Ի՛այց փայթ չէ. յիրաւի այն սաղմոսն ՚ի վերայ Վրիստոսի վայելուչ կը լինի. քանզի կ'ասէ Վաւիթ, Թէ «Յաղօթս կայցեն առնա յամենայն ժամ, և զօրհանապաղ օրհնեցեն զնա»: Լ՛ւ Թէ՛ «Լ՛ղիցի անուն տեառն օրհնեալ յաւիտեան. զի յառաջ քան զարեւ է անուն նորա»: Ի՛բր Թէ յառաջ քան զատեղձանիլն արեւու:

Որ ասոնք՝ Սողոմոնի վայելուչ չեն լինիր. զի այն շատ յեաւե արեգական ստեղծեալ էր եղեր, և մարդ էր, և առ աստուած աղօթող. ուրեմն ճշմարիտ Սէսիային վրայ կը պատշաճի այն սաղմոսն: Լ՛ւ Վրիստոս չէ Թէ խաղաղութեան հնարող մինակ է, մանաւանդ Թէ ինքն է խաղաղութիւն երկնաւորաց և երկրաւորաց. որ զմարդն՝ ընդ աստուծոյ, զաստուած՝ ընդ մարդոյ, և զայն ամենայն կը պահէ միշտ իրենց կարգին վրայ: Ի՛այց որ ասեր է. «Ոչ եկի արկանել խաղաղութիւն յերկիր՝ այլ սուր»:

Լ՛սեմ Թէ, նախապէս ոտը և խռովութիւնն յաշխարհի վերայ ինչո՞ւ համար կը լինի, եթէ ոչ վասն

¹ Ճան տեախիմ պիբ գուշ արբ. գուշ գաֆէտան ուշար պիբ կիւն.

Իբւտա կիւն գաֆէտէ գօր. իտեր զինտէ պիւս պիւթիւն.

խաղաղութեան . զի երբ կը տեսնեն մարմնաւոր թա-
գաւորք՝ թէ ուրիշ մէկ ապստամբ մի յայտնի , կամ
թէ մէկ բռնաւոր մի յառաջ կու գայ՝ զիւր երկրին
խաղաղութիւնն կը շփոթէ , հարկաւ սուր կ'առնու-
'ի ձեռքն՝ զխռովութիւնն կ'արգիլէ , և դարձեալ զխա-
ղաղութեան կարգն յառաջին աստիճանն կը բերէ :
Սովսէս մարգարէն ինչպէս մարդ էր . հեղ և խռ-
նարհ , անոխակալ՝ և սրբազան անձ մի էր , որ իրեն
համար զինչ կ'ասէին , և զինչ որ կ'անէին՝ համբերու-
թիւն կ'անէր . և ինքն իրեն համար գրեւ է . Թո-ոյ .
ԺԲ . 3 , թէ « Լ՛յրն Սովսէս՝ հեղ էր յոյժ քան զամե-
նայն մարդիկ » : Վասն զի Լ՛հարօն և Սարիամ՝ զինքն
բամբասեցին վասն Սեփօրայ եթովպացի կնոջն , և
ինքն չի խօսեցաւ :

Լայց այս հեղ և խոնարհ գառը՝ երբ որ դատն՝
աստուծոյ պատուոյն և փառաց համար բացուաւ ,
դքարեղէն տախտակ օրինացն աստուծոյ՝ գետինն զար-
կաւ խորտակեց , և որդւոցն Վեւայ հրաման ըրաւ
թէ՝ զէնք առէք , ով որ ոսկեղէն հորթին երկրպագեր
է , անխնայ ջարդեցէք . որ մէկ ժամուն մէջն՝ քսան և
երեք հազար մարդիկ ջարդել տուաւ . և զաստուծոյ
վրէժն առաւ : Վմանապէս և Սեփայն յորժամ զինքն
բամբասէին , հալածէին , յերեսն թքանէին , և մինչ
'ի խաչ որ բռնեցին՝ հեղ գառին նման ընդունեց :

Լայց յոր ժամանակ կը տեսանէր զաստուծոյ հօր
պատիւն՝ յոռից տակ ընկած , յայնժամ զօրեղ առիւծ
մի կը դառնայր , և զաստուծոյ վրէժն կ'ուղէր որ առ-
նէր : Եւոր համար երբ եկաւ յաշխարհ , և տեսաւ որ
աշխարհի մարդիկ թողեր են զպատիւն աստուծոյ ,
բոլորովին մարմին են դարձեր . եվելօք աշխարհի հետ
բարեկամ , և աստուծոյ հետ սաստիկ թշնամի են
եղեր , ապստամբ սատանայի եղբայրագիր եղած են ,
և այն նենգաւոր բանասերուն՝ զաստուծոյ երկիրն
իրեն սեփականելով ստացեր է : Լայց թէ՛ այսպէս
չի լինիր , այս խոր խաղաղութիւնս վնասակար է . զի-
նուորքս հեղգացեր են , խորամանկ սատանային հետ

պատերազմ մը բանալ հարկ կ'ըլլայ, հօր աստուծոյ քաղաքն, վերստին առ ինքն դառնայ :

Ինչու որ խոստ հարկաւոր է վասն աստուածապաշտութեան, և իրաւունքն 'ի յիւր բնիկ տէրն դառնալու համար, մէկ պատերազմ մի բանալ, որ աստուածապաշտութեան պատուոյն համար՝ հայրն ալ յիւր որդին չի խնայէ, և ոչ որդին 'ի հայրն : Այլ թէ հայրն՝ որդւոյն մնաս անէ զաստուած պաշտելոյն համար, կամ թէ՛ որդին հօրն, մէկ սէր մի ձգեմ յիրենց սրտի մէջն, որ զմէկ մէկի բնութենէն տրուած սէրն մոռնան, և աստուծոյ սիրովն բորբոքին, զի ես հուր եկի ձգել յաշխարհի մէջ. և ուրիշ ի՞նչ բանի կարօտ եմ. մանաւանդ թէ՛ բորբոքելուն :

Արեմն ով անմիտ հրէայ, միթէ այս խռովութեանս խռովութիւն մի կ'ասուի. ի՞նչպէս քաղցր է այս առուտուրը : Իսկ այն որ աստուածային խաղաղութեան համար էր, անոր համար ասաց թէ՛ «Օխաղաղութիւն թողում ձեզ, զխաղաղութիւն զիմ տամ ձեզ » : Ար ձեր մարմինն՝ ձեր հոգւոյն հպատակ լինի, և ձեր հոգին՝ աստուծոյ հնազանդ լինի. ձեր մարմինն զձեր հոգին չի զրկէ, և ձեր հոգին՝ դաստուած չի զրկէ. և միշտ հակառակող լինիք աշխարհի, մարմնոյ, և սատանայի, և թշնամեացն հաւատոյ հետն. որ ըզմարմինն ձեր զուրկ հանեն 'ի մարմնաւոր ցանկութեանց, և զձեր ազատութիւնն՝ ծառայ դարձնեն վասն իմ : Վանդի և Սիբիաս մարդարէն, Ե. Գլ. նշան գալստեան Սէսիային կ'ասէ զայս հակառակութիւնս, թէ մարդոյ թշնամին՝ իր ընտանիքն պիտի լինին, « թշնամիք առն՝ ընտանիք իւր » :

Ի. Զ. Թէ ասեն, մեծ վկայն ձեր Սէսիային՝ էր Յովհաննէս Սկրաիշն. բայց թէ որ 'ի Յօրդանան լսեց զձայնն հօր 'ի վերայ որդւոյն, թէ դա է որդի իմ սիրելի. ապա ինչո՞ւ համար երկբայեցաւ, ու լուր ուղարկեց Քրիստոսի, թէ « Ի՞նչ ես որ գալոց ես, թէ այլում ակնկալուք. Մատ. ԺԱ. 3 : Լուգ. 1. Ե. 19 :

Ասեմ թէ, Յօհաննու Սկրաիշին աշակերտքն՝ զիւ

րենց վարդապետն քան զՔրիստոս մեծ կը կարծէին . բայց կը տեսանէին որ Քրիստոս մեռեալ կը յարուցանէր , և իրենց վարդապետն բնաւ մէկ հրաշք մի չէր արեր : Արդոր տեսան , թէ Քրիստոս ՚ի Նային քաղաքի դրանն՝ զմէկ միամօր որդի մի մեռեալ յաւրոյց ՚ի մեռելոց՝ (ինչպէս կ'ասէ Ղուկաս . Է . 11) , գնացին սրտովեցին Յօհաննու Ակրտչին զարմանք քաշելով , և մէկ կերպիւ մի նախանձ քաշելով , թէ ինչո՞ւ մեր վարդապետն բնաւ մէկ հրաշք մի չարաւ , որ մեծ կը կարծէին քան զՔրիստոս վասն չուտելուն , և չի խմելուն , և ծոմապահութեանն , և լռակացութեանն . և վասն Քրիստոսի աշակերտացն մկրտելոյն , ՚ի նախանձ շարժեցան : Քանզի կը տեսանէին որ կողմն Յօհաննու Ակրտչին կը քրչիկնար , և Քրիստոսի կողմն կը շատնայր . Յօհ . Գ . 26 : Որոց ասաց թէ՝ ոչ կարէ մարդ ինքն իրեն բան մի անել , թէ որ յատուծոյ տրուած չի լինի . և զայն տեսայն տեղն , թէ Յովհաննէս Ակրտչին ինչպէս յայտնի համարձակ վկայու թիւն տուաւ Քրիստոսի աստուածութեանն :

Արդ՝ դուք ո՞վ աշակերտք իմ , տեսիք զնորա մեռել յարուցանելն , և յանկէց չիմացաք թէ նա աստուած է . նա տուա խօսիլ չի գիտեր . գնացէք հարցէք իմ բերանովն , որ նա զձեր կասկածք վերցընէ՝ թէ ո՞վ է նա : «Օ ի ես տեսի և վկայեցի վասն նորա , թէ նա է որդին աստուծոյ» . Յօհ . Ա . 34 : Ի՛այց՝ թէ դուք ինձի չէք հաւատար , իմ բերանովս գնացէք հարցուցէք . և զինչ որ ասէ ձեզ , և թէ որ հրաշագործութեամբ կը հաստատէ զինչ լինիլն , անկասկած հաւատացէք որ իմ վկայած որդին աստուծոյ է :

Անոր համար՝ թէ Յովհաննէս հաստատուն էր ՚ի վերայ հաւատոյն և հաւատարիմ , և անխախտ ՚ի հաւատոյն , յետ գնալոյն աշակերտացն Յօհաննու՝ ասաց Քրիստոս . թէ՝ «Օ ինչ ելիք տեսանել յանապատի . եղէ՞գն շարժուն ՚ի հողմոյ» : Որպէս թէ ըսել կամեցաւ : Եթէ Յովհաննէս որ աշակերտացն բերանովն ինձ հարցաւ , թէ՝ «Ղուկաս որ գալոցն ես , թէ ոյ-

լում անկախութեամբ ու Սիթէ եղէգի նման ՚ի հովէն շար-
ժեցաւ, քաւ լիցի : Եւ որ առաջուց ինձի համար
վկայեց թէ, սա է որդին աստուծոյ . միթէ հիմա
երկբայեցաւ և զվկայութիւնն փոխեց, բնաւ ոչ . այլ
զայն իւր աշակերտաց տարակցսը փարատելոյ համար
արար :

Ինչպէս ասեմ թէ, Սամուէլ մարգարէն զՍաւուղ
որ թագաւոր օծեց, զերկմտութիւնն Սաւուղայ կա-
մեցաւ մերժել՝ մէկ քանի յայտնի նշանօր : Առաջին
նշանն՝ երկու մարդոց վաղելն գէպ ՚ի յինքն, և աւել
տիտ տալն թէ՛ գտնելան իշխանք հօրն քոյ : Երկրորդ
նշանն էր, թէ յերթալդ ՚ի կաղնին Գեբօրայ, երեք
մարդ պիտի քեզ հանդիպին, մէկն բարձած երեք ուլ,
մէկն երեք աման հաց, և մէկն տիկ մի գինի . որ քեզ
ողջոյն տան և երկու կտոր հաց : Երրորդ նշանն՝ որ
՚ի մէկ լեռնակ մը բլուր աստուծոյ ասած որ մանես,
մարգարէից խումբի պիտի դպիս, ձեռքերնին թմբուկ
սենեցող և սաղմոսողք օրհնութեան . և դու ալ
հետ նոցա՝ միասին պիտի սկսիս մարգարէանաս . և
չդիտցած երգերդ՝ հետ նոցա ասես : Ար թէ այս
նշաններս մէկ մէկի յետև հանդիպին նէ, գիտացիր
որ աստուած զքեզ յատկապէս թագաւոր օծեց ՚ի
վերայ իւրայելի . Ա . Թագ . Ժ :

Այսպէս և սուրբն Յովհաննէս աներկբայ կը հա-
ւատայր զՔրիստոս որդի աստուծոյ, բայց իւր աշա-
կերտքն կասկածի մէջն էին . զանոնց կասկածն փարա-
տելոյ համար՝ ուղարկեց Քրիստոսի մօտն որ երթան
աչօք տեսնեն, Քրիստոսի ըսած հրաշքներէն՝ մարբեր-
նին հանդարտի : Այսպէս նշան տուաւ աստուած՝
ճշմարիտ մարգարէից, թէ որ ասածնին յանկարծ կա-
տարուի, գիտցէք որ ես զրկած եմ . Օրին . ԺԸ . 22 :

Նմանապէս և Փիլիպպոս՝ Նաթանայելի ասաց թէ՛
զՍալմէսի և մարգարէից ըսած Սիսիայն գտաք ՚ի
Նազարէթ : Ասաց Նաթանայէլ, միթէ կարելի է որ
՚ի Նազարէթ բարի մարդ յառաջ գայ . ասաց Փիլիպ-
պոս թէ, եկ և տես : Կարէր ասել և սուրբն Յով

Հաննէս Սկրտիչն իրեն աշակերտացն թէ՛ ես տեսի
և վիպեցի թէ նա է որդին աստուծոյ . թէ որ չէք
հաւատար՝ իմ բերնովս գնացէք հարցէք . և ձեր
աչօքն զհրաշքներն տեսէք որ կասկածնիդ վերնայ .
Նաև եթէ ըսեմք , Յովհաննէս Սկրտիչն՝ որովհետև
մարդ էր , կարելի էր որ երբեմն գաղանի բաներն
աստուծոյ չի գիտնար . զի և հրեշտակներն անգամ
զայն կարեն իմանալ մինակ , զոր աստուած յայտնի
կ'ընէ : Նմանապէս և Յակոբ նահապետն մարգարէ
էր , բայց զՅովսէփայ ողջ լինիլն չիմացաւ , և ասու
ղացն չի հաւատաց՝ մինչև որ զնշաններն տեսաւ .
Ճ.Ն. ԽԴ . 26 :

Այսպէս և յիշխէ մարգարէէն ծածկեց աստուած
զՍօմնացու տղեկան մեռնիլն . զի երբոր եկաւ յօտքն
անկաւ , և Վեհղի աշակերտն բաց վարեց , ասաց
իշխիս թէ՛ « թոյլ տուր գմա . զի անձն նորա ցաւաւ
գին է . և տէր թաղաց յինէն և ոչ պատմեացոյ . Դ .
ԹԹԳ . Դ . 27 : Ի՞նչ գժուար՝ որ ասենք թէ և Յով
հաննու Սկրտչէն՝ մէկ խորհրդոյ մը համար՝ ծածկեց
զվիպած նորա , որ հրաշքներով հաստատէ զաստուա
ծու թիւն իւր : Եւ կամ թէ ասեմ , Յովհաննէս չա
սաց թէ՛ դու եիր որ գալոց եիր . այլ թէ « Դու ես
որ գալոցն ես , թէ այլում ակնկալուքոյ : Որպէս
թէ՛ ուրիշ ժամանակի ձգեց զբանն :

Սասն զի գիտէր որ ինքն պիտի շուտով նահատաւ
կուէր ՚ի Հերովդէսէ , և Քրիստոս պիտի իջանէր ՚ի
գոգն Աբրահամու ՚ի գժօխս յաղատել զհոգիսն . անոր
համար հարցուց Քրիստոսի , թէ երբոր իջանեմ հոգւ
ւով ՚ի գժօխս , ՚ի բանտի եղած ծառաներուդ ի՞նչ
աւետիս տամ . թէ ինքն պիտի գայ շուտով զիս և
զձեզ աղատէ ասեմ մի , կամ թէ յիւր տեղն ուրիշ
մէկ մի պիտի զրկէ , և զմեզ այն իւր ծառային զօրու
թեամբն մի պիտի աղատէ ասեմ մի . ինչպէս զՍարայէ
լացիսն յԳգիպտոսէ՝ ձեռօքն Սոփեսի և հրեշտակին
վերակացու թեամբն . բայց այս օրինակ է և ոչ իսկու
թիւն բանին մտացն :

Լ՝յլ թէ հրէայն շատ կամակորի՝ թէ մարգարէն չի գիտնալուն համար կու գայր. վասն զի հարցմունքն՝ չգիտնալն ցոյց կու տայ : Պարսպախն : Լ՝սա թէ՛ և աստուած Լ՝գամայ հարցուց թէ, Լ՝գամ ո՞ւր ես . միւ թէ աստուած չէ՞ր գիտէր ուր տեղ լինիլն Լ՝գամայ : Ուրեմն՝ թէ այսպիսի հարցմունքներն որ աստուծոյ ալ կ'ըսուի, որ ամենատես և ամենազէտ է, որչափ և վասն Յովհաննու Սկրտին որ մարդ էր :

Ի՛հ . թէ ասեն, Սատթէոսի. ԺԱ. 13 . Քրիստոս ասեր է թէ՛ « ()րէնք և մարգարէք մինչև ց(Յովհաննէս մարգարէացան», իսկ Ղուկաս. Գ. Դ. Բ. 17 . առեալ 'ի (Յովելեայ՝ վասն հոգւոյն սրբոյ հեղմանն ասեր է 'ի բերանոյն աստուծոյ թէ՛ « Հեղից յսգւոյ իմմէ 'ի վերայ ամենայն մարմնոյ և մարգարէացոյն » : Եւ 'ի Գ. Դ. ԺԳ. 1 . ասի թէ, « Ի՛նչ յ(Նախիք վարդապետք և մարգարէք » : Եւ զ(Քարոս՝ մարգարէ կոչէ Ղուկաս . ուրեմն Յովհաննէս ոչ եղև վերջին մարգարէից :

Եւեմ թէ, Յովելեայ բանն է վասն մարգարէութեան լեզուաց գիտութեան. զի 'ի գալստեան հոգւոյն սրբոյ որ առաքեալքն և աշակերտքն սկսեցին զանազան լեզուաւ խօսիլ, լսողներն զարմացան. թէ ի՛նչպէս կ'ըլլայ որ ասոնք յայն երկիրներէն չի ծնած չի սնած՝ գիտեն և խօսին զօտար ազգաց լեզուքն : Յայն ժամ Պետրոս առաքեալն զայն բանն Յովելեայ 'ի մէջ բերաւ վասն լեզուաց գիտութեան և մարգարէութեան : Ասեւ մարգարէութիւնն՝ մինակ ուրիշ ժամանակի գալիքը գիտնալուն համար չասուիր, այլ և մարգարէութիւն կ'ասուի օրհնելն զաստուած, և կամ զմիտք սուրբ գրոց իմանալն :

Եւաջնոյն համար տես Ա. Թագ. Ժ. 5 . որ Սամուէլ մարգարէն՝ զերգիշներն և զօրհնողքն աստուծոյ՝ մարգարէ կը կոչէ. զի 'ի Սամուէլի ժամանակն՝ զատ 'ի Սամուէլէ մարգարէ չկայր. բայց երգիչք և սաղմասաաց մարգարէք շատ կային : Երկրորդին հաւար ասեմ թէ, մարգարէից գրոց մեկնողացն ալ՝ մար-

գարէ կ'ասէ Պօղոս . ինչպէս կ'ասէ թէ՛ « | աւ է մարգարէանալ քան 'ի լեզուս խօսիլ : Օ'ի որ 'ի լեզուս խօսի՝ զանձն իւր չինէ , և որ մարգարէանայ՝ զեկեղեցի չինէ » :

Իբր թէ որ զմարգարէից բանքն մեկնէ և յայտնի անէ , զեկեղեցւոյ ժողովուրդն կը պաշտպանէ և կը զարգացընէ : Կամ թէ մարգարէ կ'ասուէին՝ ընթերցողքն մարգարէից գրոց , ինչպէս կ'ասէ Պօղոս . Ա . Կորն . ԺԴ . 29 . « | Մարգարէք երկու կամ երեք խօսեալցին , և այլքն քննեցեն : Իբր թէ ընթերցողքն կարգաոցեն երկու երեք բան մարգարէական , և վարդապետքն քննեցեն և մեկնեցեն : Իսկ թէ յ'նախորդ մարգարէք որ կային կ'ասէ (որք էին Իսաակ , Դանիէլ , Իսայէն և Սօղոս) անոնք ալ աստիճանաւոր ընթերցողք էին . և յորժամ հոգին սուրբ ասաց թէ՛ որոշեցէք ինձ զ'Իսաակ , և ըզ Սօղոս , երկուքն ձեռնադրու թեամբ առաքելոցն՝ եպիսկոպոսք օրհնուեցան : Վասն զի յետ Քրիստոսի գալստեան՝ փակուեցաւ մարգարէութիւնն . զի ամենիկն վասն նորա գալստեանն կը մարգարէանային :

Ինչպէս ասեմ թէ՛ արեւն գալուն յետե , ալ պետք չի մնար առաւօտեան ասողին . այսպէս և Քրիստոսի գալոյն յետե , այլ մարգարէից կարօտութիւն չի մնաց : Օ'ի երբոր մարգարէութիւնքն մինչև 'ի Յովհաննէս կատարուեցան , յայնժամ եկաւ տէրն մարգարէից , որ մի ըստ միջէ զանոնց գուշակած բանքն կատարէր , և կատարեց 'ի վերայ խաչին . մինչ ասաց թէ՛ « Իհա ամենայն ինչ կատարեալ է » : Իբր թէ մարգարէից գուշակմանքն դեռեւ լրումն առին , Իսկ հետզհետե սուրբ մարդիկ որ աստուծոյ ողորմութեամբն մարգարէացան , ինչպէս Յովհաննէս Սկրիպին , Յօհան Ուկերբեանն , Լպիւիան Լիպրացին , մեծն Աերսէս :

Ընտրեալ երբեմն մօտիկ պատահելիքներն մարգարէացան , երբեմն վասն Քրիստոսի երկրորդ գալստեանն . և շատին իմաստութիւն կ'ասուէր , քան թէ մարգարէութիւն : Վանդի հոգւոյն սրբոյ շնորհն՝ երբեմն

զիւր սուրբ ծառաներն՝ մէկ մէկ բանի իմաստուն կ'անէր . բայց այն իմաստուններն՝ մարգարէ չէին ասուիր : Ինչպէս Մարութ գուշակեց մեծ սով լինիլ ՚ի ժամանակս Աղսղիտ կայսերն , և զՊօղոսի կապանօք տանիլն ՚ի Հռովմ . Գրծ . ԺԱ . 28 . և ԻԱ . 11 : Բայց մարգարէ չի կոչուեցաւ . զի մէկ ծաղկով գարուն չի գար : Սանաւանդ Թէ Յովէլ մարգարէն՝ կանանց համար ալ ասեր է մարգարէանալ՝ և յառաքելոց ժաւմանակն կային լեզուապէտ առաքելուհի կանայք . բայց բնաւ չկայր կին մարգարէ : Եւ Թէ հարցանես , Թէ Յովհաննէս ինչո՞ւ համար մարգարէից վերջին կ'ասուի :

Եւսմ Թէ , զի ինքն երեւակ աստղին պէս՝ զարեւ գալն Քրիստոս մատամբն ցոյց տուաւ . և որչափ որ վերջին եղաւ այլոց մարգարէից , այնչափ Քրիստոսի մօտ լինելով , առաջին և մեծ կոչուեցաւ . և մարգարէութիւնն ամենից՝ ՚ի նա կնքեցաւ :

Թէ որ հրէայք , Մատ . ԻԳ . 34 . և Ղաւ . ԺԱ . 49 . ասեն ՚ի Քրիստոսի բերանայն , Թէ « Եւսաւասիկ ես առաքեմ առ ձեզ մարգարէս » : Ուրեմն Թէ որ տաւ կաւին կային առաքելի մարգարէք , Յովհաննէս Աղբաւիչն չեղաւ վերջինն մարգարէից : Եւսմ Թէ , մարգարէք՝ կոչէ Քրիստոս զիւրեան աշակերտսն և առաքեալն . վասն զի պիտի քարոզէին զերկրորդ գաւլուստն Քրիստոսի և զյարութիւնն հասարակաց , այլ ոչ էին նման Լսայեայ և Յովհաննու Աղբաւիչն . զի Լսայի և այլ մարգարէք , գալոց է բսելով կը մարգարէանային . և Յովհաննէս՝ աւելի քան զանոնց մարգարէացաւ : Վասն զի գալոց է բսելով իմացոյց՝ « Որ զինի իմ գալոցն է , առաջի իմ եղև » . և Թէ բոտ աստուածութեանն նախ եր այն գալոցն՝ ասաց , « Օի նախ քան զիս եր » : Եւ Թէ պատրաստ եկած ըլլալուն համար՝ ասաց , ահա Քրիստոս . և Թէ ՚ի խաչին մեռանելոց է , ասաց՝ « Վառն աստուծոյ որ բառնայ զմեզս աշխարհի » : Եւ Թէ երկրորդ անգամ գալոց է՝ ասաց , « Որոյ հեծանոցն ՚ի ձեռին իւրում սրբել ըզ

կալ իւր, և ժողովել զցորեանն ՚ի շտեմարանս. և ըզ
յարդն այրեցէ անշէջ հրով:

Երդ՝ Յովհաննէս համառօտ խօսքերով, մեծամեծ
բաներ մարգարէացաւ. և աստուած կնքեց ՚ի նա ըզ
մարգարէանալն վասն առաջին գալստեանն Քրիստոսի,
անոր համար եղաւ վերջինն և գլուխն մարգարէից: Նա
ևս արդար և հաւատարիմ մարգոց ալ՝ մարգարէ կ'ա
սուի. և ասոնք ալ յառաջ քան զՔրիստոս եկան, և
յետ Քրիստոսի անհամար: Ընոր համար Քրիստոս
ասաց թէ, «Եւրբեմ մարգարէս և իմաստունս, և ՚ի
նոցանէ սպանանիցէք. որպէս զի եկեցցէ ՚ի վերայ ձեր
ամենայն արիւն արդար»: Ուրեմն տես որ մարգարէ
անունով, կ'իմացուին նաեւ հաւատարիմ արգարքն:

ԻԸ. Թէ ասեն, Քրիստոս զՅովհաննէս Լզղիա կո
չեց՝ որ չէր Լզղիա. Մաթ. ԺԱ. 14: Եւեմ թէ, Յով
հաննէս Սկրտիչն իրաւ անձամբ չէր Լզղիա, զի անուն
և գաւառն և ժամանակն այլեայլ էին. բայց գործոց
և վարուց կողմանէ շատ յարմար էին: Վասն զի Լզղիա՝
զՂաթայար թագաւորն և զկին նորա Յեզարեւ յանգիւ
մանեց վասն կռապաշտութեան և վասն Նաբովթոյ
այգւոյն համար. և Յովհաննէս զՀերովդէս և զՀե
րովդիադա՝ վասն շնութեան:

Եւ ինչպէս Լզղիա մաշկեղէն գօտի էր կապեր ՚ի
մէջքն, նմանապէս և Յովհաննէս: Եւ ինչպէս Լզղիա
աստուածային նախանձով իբր թէ կրակ դարձեր էր
կռապաշտներուն վրայ, այնպէս և Յովհաննէս Սկրտ
տիչն, որ զհպարտ դպիրքն և փարիսեցիքն՝ օձ և ծը
նունդ իժից կը կոչէր: Եւ ինչպէս Լզղիա՝ երկրորդ
գալստեանն Քրիստոսի քարոզիչ պիտի գայ, և զՆեոն
պիտի յանգիմանէ, նմանապէս և Յովհաննէս Սկրտիչն՝
զՀերովդէս, և զայլ նմանակ նորա չարերն. վասն զի
այս նմանութիւնս՝ ՚ի գործոց և ՚ի վարուց կ'առնուի
և ոչ թէ յանուննէ, ՚ի տեղւոյն և ՚ի ժամանակէն:

Ինչպէս ասեմ թէ, աստուած ՚ի սուրբ գիրս հուր
կ'ասուի, հզօր առիւծ, բայց ոչ հուր է՝ և ոչ առիւծ.
այլ վասն ամենակարողութեանն կ'ասուի: Եւ Սէ

սիայն՝ յԵրեմիայէ մարգարէէն՝ Դաւիթ կը կոչուի .
Երեմ. Լ. 9 : Պատճառն է , որ Դաւիթ անունն՝ հզօ-
րածեռն կ'իմացուի . և Քրիստոս՝ զօրութիւն աստու-
ծոյ է : Եւ ինչպէս Դաւիթ զամենայն կամս աստուծոյ
կատարեց և զսիրտն աստուծոյ հանգչեցոյց , այսպէս
և Քրիստոս . Ուրեմն և Յովհաննու Սկրտչին՝ նմանա-
բար՝ Քրիստոս Լիզիա ասաց . ոչ թէ վասն անձին և
անուան և տեղւոյն , այլ վասն գործոցն նմանութեան .
զի մէկն՝ առաջին գալստեան , և մէկն՝ երկրորդ գա-
լստեանն կարապետ և յառաջընթաց պիտի լինի : Ու-
րեմն պաշտօնովն , զօրութեամբն և հոգւովն , Յով-
հաննէս Սկրտիչն՝ էր այլ ոմն Լիզիա . տես Ղ. Ի. Բ. 17 :

ԻԹ. Թէ ասէն , Քրիստոս իրեն համար և Յով-
հաննու Սկրտչին ասաց թէ՝ « Լիզն Յովհաննէս ոչ ու-
տէր և ոչ ըմպէր . և ասէին դե գոյ 'ի նմա : Լիզն որդի
մարդոյ՝ ուտէ և ըմպէ » : Տես որ որդի մարդոյ ասաց
իրեն և ոչ աստուած : Եւթմ թէ , այն որ զինքն մարդ-
կոչեց , դարձեալ այն էր որ ասաց թէ « Յառաջ քան
զլինին Լէրա համու եմ » : Եւ միթէ մէկ անուն մի
որ մէկ բանի մի դրուի , զարտաքին երեւոյթն մինակ
պիտի նայիմք . Յակովբ՝ զիւր որդին Յուդա՝ կորիւն
առիւծու ասաց , միթէ ինքն առիւծ էր :

Եւ աստուած որ ասաց բերանովն Յովսէի . Ե. 14 ,
« Եւ եմ իբրեւ զյովսղ 'ի վերայ Լիբնեմի , և իբրեւ
զառիւծ 'ի վերայ տանն Յուդայ : Եւ ԺԳ. 8 . որ ասաց՝
« Պատահեցաւց նոցա իբրեւ արջ քաղցեալ » : Սիւթէ
աստուած առիւծ և արջ էր , քաւ լիցի : Եւ թէ որ
չէր՝ և ասաց թէ եմ , ինչ արդէւք կար՝ որ զինքն
մարդ ասէր՝ որ էր . բայց սոսկ աստուած չէր , զի և
կատարեալ մարդ էր : Եւ և զայն խօսքն՝ 'ի բերանոյ
բամբաստողաց որ ասաց , թէ ինձի և Յովհաննու Սկրտ-
չին՝ այսպէս մականուններ կը դնէք : Բայց որ զկրտին
յերկաթի մէջն ծածկած տեսներք , զայն երկաթն մի-
այն լոկ երկաթ մի իմանամք , գայլախաղի մէջն՝ կրակ
կենալ չիմանամք մի . կամ թէ զոսկի 'ի հոգն տեսնելով ,
Խոյն հոգ մինակ ասենք և ոսկի չասենք մի . այսպէս

և Վրիստոս Թէպէտ կատարեալ աստուած և կառաւրեալ մարդ էր, բայց հասարակաց կարծիքին համեմատ, զինքն մարդ կ'ասէր. և բրած հրաշքներովն՝ զիւր աստուած լինիլն յայտնի կ'ընէր:

1. Թիւ ասեւն, Վրիստոս զհայրն մինակ ասաց տէր երկնի և երկրի. Մատ. ԺԱ. 25. ուրեմն հայրն առ տուած մինակ է տէր բոլոր աշխարհի: Եւսմ թէ, իսկայն զայն ալ ասաց թէ՝ «Եւնայն ինչ տուա ինձ ՚ի հօրէ իմմէ: Եւ որովհետեւ որ Վրիստոս զինքն որդի կ'ասէ, հետ հօր աստուծոյ մինակ տէր է, զի Վաւիթ կ'ասէ թէ՝ «Ժառանգութիւն առն' որդիք են»: Ինչպէս կ'ասուի պարսկերէն թէ (Հիւսի- Ժիւսի, Ժիւսի- Ժիւսի): Եւ Յովհաննէս Աղբաթիս ասաց թէ՝ «Հայր սիրէ զորդի, և զամենայն ինչ ետ ՚ի ձեռս նորա»: ԶԵ. Գ. 35: Եւ ինքն Վրիստոս յետ յարութեանն ասաց թէ՝ «Տուա ինձ ամենայն իշխանութիւն յերկնս և յերկրի»: Մատ. ԻԸ. 18: Եւ Պօղոս առաքեալն կ'ասէ թէ՝ «Եւ զամենայն բանիւ զօրութեան իւրոյ»: Եբ. Ը. 3: Որպէս թէ այն զօրութեամբն՝ առ տուած հայր՝ զաշխարհ ամեն կը պահպանէ ՚ի ձեռին իւրում. և զոր ինչ կ'անէ՝ նովաւ կ'անէ. որպէս որ մարդն՝ իւր ձեռօքն կ'ըմբռնէ զինչ և իցէ. «Օ ի նա վաւ կեամբ, շարժմբ և եմբ»: Գործ. ԺԷ. 28¹:

ԼԱ. ԹԷ ասեն, Վի՛ս Մար. ԺԱ. 28 ասաց՝ « Ոչ որ ճա-
նաչէ զորդի՝ եթէ ոչ Հայր, և ոչ զՀայր որ ճանաչէ՝ եթէ
ոչ որդի, և ում որդին կամիցի յայտնել: Ուրեմն և
դուք քրիստոնեայքդ՝ ոչ ճանաչէք զՀայր և զորդի: »

Երկրի թեթևությունը, այսինքն ճանաչելովք՝ Քրիստոսի և հօր

1 Էպիփրոսե ճագը օրուհուս բի՛ պիտի տեղավի՛ն տեղ իմի՛, քիմ՝ քի զարպիտե
տեղմ իլե՛ պիտի քիտեմտեմ վա՛րա-լու-րաւ • ամի պլա՛ն վա՛րա լու տե՛ղի գա-
պաւ՛ խախւ • Իմ տնայվա՛ն բե կիլեկե՛նձե՛ք • պիտի քիտեմ տնայապա՛ իշին • կից-
իշե՛ պիտի շատա՛ր վա՛րաւ • Ենթա՛նին, տե՛նիւր պազա՛ր ֆագա՛ր տեղավի՛-
քիմ վա՛րաւ • վա՛րան տե՛ղի քի • ալլա՛ն վա՛րաւ • Նե՛ պազա՛րուն • տե՛ր
վի՛ն տե՛ղի քի • պի՛ն տալա՛ն վա՛րաւ • Լաթին պազա՛րմ քի Նա՛նկի զալմիմ
տե՛ղի իլե վա՛րաւ •

Հայր դու լուսնաան ինձ իր դամի կինն է ապառի ինձ ալըր :

Ոչեի ապրիտ օգան քիշի ապրտ էլ թաղի աւելի սանըր :

Հէր իշին խալիգի հազարը գալ էլինան իշինիր :

Սանմա անսրդ պահելի եա արեմոե պիր շիօփ թիթընիր :

աստուծոյ հաւատար, բայց կը ճանաչեմք մեր հասու
զուլթեանը չափ : Օ ի մեք կը ճանաչեմք զհայր և
զորդի և զհոգին սուրբ՝ իբրև մեր ստեղծող, բայց
հայր զորդին, և որդին զհայր, և հոգին սուրբ ըզ
հայր և զորդի, և հայր և որդի՝ զհոգին սուրբ կը
ճանաչեն էականապէս, և ինչպէս որ իսկուծիւնն է,
զի ՚ի սուրբ երեք անձինքն չկայ պատահական ճանաչ
չումն, այլ բուն էական ճանաչումն : Բայց Քրիստոս
մեզ խոստացաւ թէ, ում որ ևս յայտնեմ զհայր և
զիս, այն կարէ իմանալ և ճանաչել : Վասն զի ինչպէս
զարեգակն՝ մեզի յայտնողն և ցոյց տուողն՝ իրեն ճա
ռագայթն և լոյսն է, զի թէ արեգական լոյսն որ չի
լինէր, մեք զարեգակն չէաք կրնար տեսնել, վասն
որոյ « Դուսով երեսաց քոց տեսնեմք զլոյս » ասաց
Վաւիթ հօր աստուծոյ գէմն :

Եւ ինքն Քրիստոս ասաց՝ « Ոչ որ կարէ դալ առ
հայր, եթէ ոչ ինն » : Եւ թէ՛ « Հայր՝ ծանուցի զա
նուն քո մարդկան » : Եւ յայտնաւ զորդին՝ հայրն աս
տուած մեզ կը յայտնէ, ինչպէս ասաց Քրիստոս վասն
Պետրոսի, թէ՛ « Եւրովն և արիւն ոչ յայտնեաց
քեզ, այլ հայր իմ որ յերկինս է » : Եւ թէ՛ « Ոչ որ
կարէ դալ առ իս, եթէ ոչ հայրն ձգեացէ զնա առ
իս հաւատով » : Օ ի այս ճանաչելը՝ է հաւատով, և
ինչպէս արեգակ որ ասես, իսկոյն կ'իմանաս զլոյսն և
զճառագայթն, այսպէս և հայր ասածիդ պէս՝ կ'իմա
նաս զորդին, զի առանց որդւոյ՝ հայր չի լինիր, և
որդի ասածիդ պէս՝ զհայր կ'իմանաս, այսպէս հայր և
որդի մեկզմէկ կը յայտնեն և որդին՝ զինքն և զհայր՝
մեզ յայտնի կ'ընէ :

¹ Սէր օրուր պէտն՝ նուր պէհրի իլէ,
Փետէրի աղիդ՝ նուր Սէսի իլէ,
Նէ՛ միւմբին նուրի՝ միհրիմանէ քեմեք,
Խալի նուրի՝ եպտեն տիւր իմ մեք,
Էպետի հայաթ՝ աւրն տիւր իմի,
Քի եօգտան իմ տի՛ վար պու, տը մի,
Բուհար քի սալին՝ վիճուա ի շնտե,
Ընըն ինն տիւր՝ նէ վար պիհուտե,
Ընէ մէ հայաթ՝ օ՛ արբ գերիմի,
Քիմ գատիր անա՛ օլա տավէճի :

ԼԲ. Թէ ասէն, Քրիստոս հոգւով սրբով ասաց հանել զգւս. Մատ. ժ. 28, Ուրեմն ինքն ոչ էր հա նողն՝ այլ հոգին սուրբ, Լսեմ թէ, ՚ի մէջ սուրբ երրորդութեան խորութիւն չկայ. նաեւ ՚ի տկարութեանէ չէ որ հոգւովն սրբով հանեմ կ'ասէ. այլ որ պէս Գաւթ զամեն արարածներու զօրութիւնը և արդիւնքը հոգւովն սրբով կ'ասէ. ըստ այնմ, «Լէ հոգւով բերանոյ նորա ամենայն զօրութիւնք նոցա» : Լէ Սողովման կ'ասէ թէ, «Հոգի տեսան եկից զտիեզերս» : Իմաստ. Ա. 7 : Լէ ոչ կարեմք ասել թէ, հոգին սուրբ մինակ է լցուցիչ երկնի և երկրի. զի աստուած ասաց թէ, «Օ երկինս և զերկիր ես լնում» : Երեմ. Ի. 24 :

Լսապէս ալ երբ Քրիստոս կ'ասէ թէ, հոգւովն սրբով հանեմ զգւս, պէտք չէ խմանալ թէ այլևայլ զօրութեամբ կը հանէ. այլ թէ որովհետեւ ամենայն գործ բարութեան առ հոգին սուրբ կը վերաբերի, և զգւս մերժել ՚ի մարդոց՝ գործ բարութեան է, անոր համար ասաց թէ՝ հոգւովն սրբով կը հանեմ. իբրև թէ մէկ զօրութեամբ : Ինչպէս յերեք մատին մէկ զօրութիւն կենայ, և երեք մատով մէկ քար մի՝ մարդ ըմբռնէ վեր առնէ : Կամ թէ արեւուն լոյսն ասէր թէ՝ ես ջերմութեամբ խմով կը տաքցընեմ զօգն. միթէ լոյսն ՚ի տաքութենէն տարբեր մի կը լինի :

Վասն զի Քրիստոսի մարդանալուն զատ, այլ ամենայն գործքն երրորդութեան հաւատարբ են. ինչպէս ասեմ թէ, երկու աչքն կը տեսնեն մէկ լուսով, և երկու տկանքն կը լսեն մէկ օգով : Օ ի որ ասէ թէ՝ ես կ'անեմ զայս բանս՝ այս ինչով, ինչպէս՝ կտրեմ զգայտն սղոցով. ոչ ինքն մինակ է կտրողն և ոչ սղոցն, այլ ՚ի մէկ տեղ. զի գործին մինակ չի կարէր կտրել :

Լմանապէս ասաց Լսայի՝ ժ. 15. «Սի թէ վերա նայցէ փայտատ առանց փայտահարի. կամ բարձրա նշլից սղոց առանց ուրուք ձգելոյ : Ուրեմն Քրիստոս ոչ հանէր զգւս հոգւով սրբով, ոչ միայն հոգին սուրբ էր հանողն, այլ և ինքն Քրիստոս : Լսապէս և հայր

աստուած ասաց՝ Զաքար . Դ . 6 . “ Այլ զօրութեամբ
մեծաւ և ոչ ուժգնութեամբ , այլ հոգւով իմով ասե-
տէր ամենակալ ” : Այլ թէ հոգին սուրբ մինակ էր
անաղն և ոչ հայրն ընդ նմա , քաւ լիցի . այլ ՚ի
միասին :

ԼԳ . Թէ ասեն , Վրիտառս , Մար . ԺԲ . 31 , ասաց՝
թէ ով որ զօրդի մարդոց հայհոյէ՝ թողցի նմա՝ բայց
հոգւոյն սրբոց հայհոյողին մեղքն չի թողուի . ուրեմն
զինքն սոսկ մարդ ասաց , և զհոգին սուրբ՝ աստուած :
Ըսեմ թէ , հոգւոյն սրբոց հայհոյութիւնն է անգեղջ
մեռանիլ . նախանձ ընդդէմ եղբոր շնորհացն . և կամ
հոգւով սրբով եղած հրաշքներն՝ ասել թէ , սատանայ
հրաւիրելով է : ԼԺԼ Վրիտառս որ ասաց թէ , հոգւովն
սրբով հանեմ զդէս . աստուածաստեաց դուք հրէ-
այքդ կ'ասէիք , թէ իշխանաւն գիւաց կը հանէ : ԼԷ
որովհետեւ զհոգւոյն սրբոց գործքն՝ գիւաց վրայ գրիք ,
Վրիտառս ասաց թէ՝ այս մեղքս անթողելի է . որպէս
թէ այնպիսին՝ զբարին չար կ'ասէ , և զչարն բարի .
կամ թէ՝ զաստուածային գործքն գիւաց կուտայ . այլ
գործքն հոգւոյն սրբոց և որդւոյն՝ միով զօրութեամբ
են . ուրեմն ով որ զհոգին սուրբ հայհոյէ , այնպիսին
և զօրդին կը հայհոյէ : Բայց թէ ինչո՞ւ ասաց՝ թէ որ
հայհոյէ զօրդի մարդոց թողցի նմա :

Ըսեմ թէ , որովհետեւ աստուածութիւն որդւոյն՝
մարմնով ծածկուած է , զայն հայհոյողն անգիտու-
թեամբ կ'անէ , անոր համար գիւրաւ թողութիւն
կ'առնու . բայց հոգին սուրբ որ աղբիւր բարութեան
է , սարդ և մաքուր և անմասն է ՚ի մարմնոց , անոր
հայհոյողին մեղքն գժուարաւ կը թողուի : Ինչպէս
որ մեծ յանցանք է մարդուն որ զմէկի մի հոգին հայ-
հոյէ , զի հոգի մարդոյն՝ աստուծոց պատկեր է . քան
թէ որ զմարմինն հայհոյէ՝ որ անասնոց պատկեր է ,
անոր համար յանցանքն քիչ է :

Նմանապէս՝ ով որ զբարութեան գործքն՝ չար գի-
ւաց տայ , անոր մեղացն գժուար թողութիւն կը լինի .
զի հոգին սուրբ՝ “ Նշող է մշանջնաւոր լուսոյն , և

Հայերի անարատ աստուծոյ ազդեցութեանն, և պատկեր առատութեան նորադ. Իմաս. է. 26 : Իսկ Քրիստոս մարդկութեան կողմէն, մարդ է՝ և պատկեր մարդ. անոր համար տլոր զայն Հայհոյէ՝ սոսկ զուրկ կարծելով, այն կը մեղանայ, բայց գիւրաւ թուութիւն կը գտնէ : Օյ Քրիստոս փասն նմանութեան զոր ունի հետ մարդոյն և եղբայր է, մեր տկարութեանն տեղեակ է և փորձ բրած, շուտով կը թողու. ինչպէս ասեր է Պօղոս՝ թէ « Որ զփորձ առեալ է, (ոչ մեղաց, այլ տկարութեան) կարէ և փորձանաւորաց օգնական լինիլ » :

Ընդ. թէ ասեմ, Քրիստոս՝ Մատ. ծԲ. 40, զինքն Յովնանու մարգարէին նմանեցոյց. և երեք տիւ երեք գիւշեր ասաց լինիլ ՚ի գերեզմանի, և չեղև երեք օր լման : Իսկ թէ, այն նմանութիւնն չէ այնչափ երեք աւուրն համար, որչափ որ Յովնանու՝ կէտ ձկան փորին մէջ լինելուն, և Քրիստոսի՝ ՚ի գերեզմանի : Եւս, Քրիստոս որ յաւագ հինգշաբաթին որ պատարագեց ըզմարմին և զարիւնն, որպէս թէ թաղուեցաւ ՚ի սիրտս առաքելոց : Եւս Յովնան մարգարէն ալ՝ երեք աւուր յետեւ Նինուէ պիտի կործանի ասաց և չեղաւ, միթէ սուտ մի խօսեցաւ, բաւ լիցի, այլ աստուած Նինուէացոց զեղջն տեսաւ, և իւր հրամանն փոխեց :

Եւսպէս ըսենք թէ՝ երեք օր էր թաղմանն Քրիստոսի և ՚ի գերեզման կենալոյն, բայց սակաւիկ ինչ փոխուեցաւ՝ լման աւուրց կողմանէ. այլ ոչ եղև փոփոխութիւն ՚ի կողմանէ գերեզման կենալոյն, և երեք աւուրց կողմանէ. զի յամեն օրէ՝ մասն ունէր թաղումն Քրիստոսի. յուրբաթէն երեք ժամ յաւանդմանէ հոգւոյն մինչև ՚ի ցերեկն, յուրբաթէ մինչև ՚ի կէս գիշերն՝ մէկ օր. ՚ի կէս գիշերոյն մինչև շաբաթի կէս օրն՝ մէկ օր, եղաւ երկու. ՚ի շաբաթի կէս օրէ մինչ ՚ի կիւրակէի արշալոյսն որ յարեաւ Քրիստոս՝ մէկ օր, որ եղաւ երեք օր. այսինքն՝ ուրբաթ, շաբաթ, կիրակի. Աղէովպեանքն ալ ասացին՝ « Հանգերձ ամենայնիւ այս երրորդ օր է, յորմէ հետեւ այս

գործեցաւ ։ Այսպէս Վրիստոս յիշխուան մէկ ժամ մնացած ժամանակն՝ օր ցերեկ կոչեց . Մաթ . Ի . 6 ։

Արեւմն օր ասածն՝ ըստ սովորութեան սուրբ գրոց պիտի նայինք , այլ ոչ ըստ աստեղագաշխոյց հաշուին , որ քսան եւ չորս ժամ կ'առնուն զմէկ օրն ։ Այլ սուրբ գիրն 'ի մէկ վայրկեանի մէջ պատահած բանին անգամ օր կ'ասէ . ինչպէս ասաց Ադամայ վասն պողոյն , « Յուրում աւուր ուտիցէք՝ մահու մեռանիցիք » ։ Իբր թէ որ ժաման եւ վայրկեանին որ ուտէք ։ Արեւմն Վրիստոսի թաղումն 'ի գերեզմանի , երեք աւուրն ալ հազորդ լինելով՝ երեք օր կ'ասուի ։ Բայց կատարեալ եւ ամբողջ նմանութիւնն՝ կ'աւերվի 'ի փոք ձկանն լինին (Յովնանու , եւ Վրիստոսի 'ի գերեզմանի . զի այն երկատարեալ նշան՝ զոր Վրիստոս տալ խոստացաւ , զի 'ի սուրբ գիրս նաեւ ժամանակին եւ տարւոյն՝ օր կ'ասուի . Ճնն . 2 . 3 . « Լղիցին աւուրք դոցա ամբ հարկւր եւ քսան » . այսինքն ժամանակ դոցա ։

Այսպէս 'ի վերջին ժամու աւուր գործուածն՝ բոլոր աւուր անուհոյն կը յիշեմք . ինչպէս մէկ մի արեւը մտած ատենը 'ի հեռու տեղաց գոյ , եւ կամ արշալուսին , 'ի հարցանելն թէ երբ եկիր , կ'ասէ թէ՝ շաբաթ օրն , վասն արեւ մտած ժամանակին . կամ թէ 'ի կիրակի օրն , վասն արշալուսին . տես որ մէկ մէկ ժամ ալ ունեցած լինի յօրէն , բոլոր աւուր անուամբն կ'աբոշուի ։ Այսպէս Վրիստոսի թաղումն՝ կցորդութիւն ունէր յուրբաթէն , 'ի շաբաթէն , եւ 'ի կիրակէէն . անոր համար երեք տիւ եւ երեք գիշեր ասացաւ . զի տիւն՝ լոյս ասել է , եւ գիշերն՝ մութ , թէ լման եղեր թէ պակաս ։

ԼԵ . Թէ ասեն , Վրիստոս՝ Մաթ . ԺԵ . 4 . որ այլոց պատուիրէր , թէ « Պատուեա զհայր քո եւ զմայր » . եղաւ որ անգամ մը քարոզելու ատեն՝ ասացին . « Ահա մայր քո եւ եղբարք քո՝ կան արտաքոյ եւ խնդրեն խօսիլ ընդ քեզ » ։ Այս մօրն յարգութիւն չանելոյ կերպիւ պատասխան տուաւ թէ , « Այլ են իմ եղբարք . զի որ առնէ զկամս հօր իմոյ որ յերկինս է , նա է իմ եղբարք եւ քոյր եւ մայր » ։ Այլ զաշակերտսն ցոյց ետ ասելով ,

Թէ « Լ'չա մայր իմ և եղբարք իմ » : Ուրեմն որ այսց հրամայեաց պատուել զճնորհն , ինքն ոչ պատուեց :

Ըսեմ Թէ , Քրիստոս միշտ պատուեց զմայր իւր 'ի մանկութենէն մինչև յաւանդել Հոգւոյն . զի տասն և երկու տարեկան եղած տունն էր նմա հնազանդ . զի մայրն աստուծոյ՝ իրբև մէկ կանոն մի էր բարի վարուց որդւոյն , և մէկ տաղանակ մի ամենայն առաքինութեանց . այնքան՝ որ կարէր զորդին աստուծոյ՝ իրեն կանոնին հպատակ ընել և հնազանդեցնել : Օ՛ի որպէս Քրիստոս հնազանդ էր հօր աստուծոյ , որ ասաց՝ « Հայր եթէ հնար է՝ անցցէ բաժակս այս . ապա Թէ ոչ արբից զսա՝ եղիցին կամք քո » : Եւ Թէ , « Ես զհաճոյսն նորա առնեմ հանապազ » : Եւ ըստ Պօղոսի , « Հնազանդ եղև մահու չափ » : Երգ ինչպէս որ զհայրն պատուեց , զմահն ընդունեց , Թէ նորա կամքն կատարեալ լինի . նմանապէս և զմայրն պատուեց նման հօր աստուծոյ , և յանոր կանոնէն չելաւ :

Վասն զի տեսաւ որ մայրն իւր՝ բոլոր հոգւովն և մարմնովն աստուծոյ կամայն , սրբութեան և մաքրութեան , մէկ տաղանակ մի էր , ինքն աստուած գուրով՝ անոր կանոնին հնազանդեցաւ . և արտաքոյ ժաւանակի՝ զժուրն 'ի գինի փոխեց անոր պատուոյն հաւմար : Բայց որ ասաց Թէ , ո՞վ են իմ եղբարք , չասաց Թէ՝ ո՞վ է իմ մայր . զի կամէր ասել Թէ , ձեր կարծածին նայելով՝ Յակոբոս , Սիմօն , Եսուդա և Ուլսէ չեն ինձ համամայր եղբարք . զի մայրն իմ՝ զիս մինակ է ծներ : Եւ ինչպէս որ կը կարծէք՝ Սարիամ մայրն իմ՝ չէ ինձ այնպիսի մայր , ինչպէս որ առհասարակ են ամենայն ծնեալք . զի ես 'ի նմանէ առանց հօր ծնեալ եմ , ինչպէս որ 'ի հօրէ աստուծոյ առանց մօր :

Ուրեմն՝ այն պատասխանով չափազանց յարգութիւն մը բրաւ մօրն . և զհօր աստուծոյ հրամանին և կամաց հնազանդողքն , այն իրեն մինակ մօրն նմանեցոյց : Ինչպէս Պօղոս վասն պսակի խորհրդոյն ասաց Թէ , « Խորհուրդս այս մեծ է . բայց ես ասեմ 'ի Քրիստոս և յեկեղեցի : Իբրև Թէ պսակն ունի ըզ

նմանութիւն Վրիտտոսի միաւորութեանն հետ եկեղեցւոյ : Այսպէս զատուծոյ հօր խնոյ կամայ կատարողքն , այլ ուրիշ մեծ բանի չեմ կարեր նմանեցընել , եթէ ոչ մօր խնոյ , որք իբր բարի գործովք՝ զիս կը ծնանին . և ինձ՝ երկրորդ մայր կը լինին :

Կաես բարեգործ և հաւատարիմ մարդիկն թէ արք թէ կանայք՝ որովհետեւ կամայ հօր խնոյ աստուծոյ կը հնազանդին , ինձի շնորհօք եղբարք և քորք են : Որ ես թէ բնութեամբ եղբայր և քոյր ունեցած լեւեի , կամ ՚ի հօրէ աստուծոյ ծնեալ , և կամ ՚ի մօրէս ՚ի Վարիամայ , (որ քաւ լիցի , զի միածին էր Վրիտտոս՝ թէ ՚ի հօրէ աստուծոյ , և թէ ՚ի մօրէն Վարիամայ .) պատշաճապէս և զանոնք՝ այն իմ բնական եղբարց և քերցս կը նմանեցընեի :

Իսոց դարձեալ եղբայր և քոյր յանուանէ չեմ զբըկեր զնոսա , որ անոնք ալ իրենց չափովը ժառանգորդ լինին աստուծոյ հօր խնոյ բարեացն և պարգեւացն : «Օյ թէ որդի՝ ապա և ժառանգ» , ասեր է Պօղոս առաքեալն : Եւ վասն այնորիկ «Վրիտտոս եմուտ ընդ օրինօք , զի զորս ընդ օրինօքն իցեն գնեսցէ . զի մէք զօրդէգրութիւն ընկալցուք» . Գալ. Դ. 4 : Իսոց թէ ՚ի մանկութենէն մինչեւ յաւանդել հոգւոյն . զի և յայն ժամանակն զմայրական պատիւն ՚ի տեղն պահելով , յանձն արար զկոյս մայրն՝ կոյս աշակերտին Հովհաննու աւետարանչին : Դարձեալ յարգեց և ՚ի մահուանն մօր իւրոյ՝ ինքն գալով յաւանդել զհոգի նորա . և յետ մահուանն՝ ՚ի յերկինս վերափոխելով հոգւով և մարմնով¹ :

Լ.Չ. Թէ ասեն , թէ որ Վրիտտոս անոխակալ ոմն

¹ Հիշ պիտի թէ մօրիկ եօզ՝ շօլ պիտի գըզա ,

բի օլա վախտե՝ օ իսկուրա հա :

Բէպիտ իբրամ՝ հաշա՝ քի զայրի օլա :

Բի պիտ գըզ պիտիտ՝ Մի վալի տօղա :

Ճիւմէ նա բանիլէր՝ մի շիտգ արբ անա ,

չիմէ քի նէմիլէր՝ շէմէ քի եկրտա :

Ընքն տօմէնիկէ՝ քիմ քի որդնա :

Պէ միւրաւ չոգ մալ՝ պա եմիլ խիւտա :

էր, ինչո՞ւ առակօք և նմանութեամբ կը խօսէր որ չի մանան. Մատ. ԺԳ. 13 : Ըսեմ թէ ճարտար բժիշկն որ վախկոտ հիւանդին մօտն կ'երթայ, յանկարծ մահուան խօսք չի բանար, մանաւանդ թէ՛ մեղմիկ կերպով և յուսադրութեամբ կ'իմացնէ ընտանեացն զհիւանդին վտանգաւոր վիճակը : Եւ յայէս երկնաւոր բժիշկն Քրիստոս՝ եկաւ յայս հիւանդանոցի նման աշխարհս, թէ յանկարծ ասէր զմահ մեղաւորաց՝ կը յուսահատէին. կամ թէ որ զբարձրագոյն խորհուրդներն և գաղտնի եղած բաներն մէկէն 'ի մէկ բանայր, իբր թէ զմարդարիտն առաջի խողաց կը ձգէր, և զսրբութիւնն՝ շանց. որ հակառակ կը լինէր իւր պատուիրաւնին, թէ «Սի տայք սրբութիւն շանց. և մի արկաւ նէք զմարդարիտս ձեր առաջի խողաց» :

Եւոր համար՝ զարտաքին կեղևն ցորենին՝ կուտայր վայրենամիտ հրէիցդ, և զմիջին հիւթն իւր աշակերտաց. նաև 'ի կատարումն բանին Դաւթի, թէ «Եւ ցից առակօք զբերան իմ» : Եւ Եսայեայ բանին, թէ «Եւ լսելով լուիջիք՝ և մի իմասջիք. և տեսնելով տեսջիք և մի գիտասջիք : Սանաւանդ թէ առակով և նմանութիւնով եղած բանն՝ զմարդն հետաքրքիր կ'անէ, և իղձը կը շարժէ :

Եւ որովհետև դպիրքն և փարիսեցիքն՝ մանր մանր սնտոի բանից կը հեռուէին, Քրիստոս ալ հեղաբար կը քարոզէր, և առակով կը սորվեցնէր, որ տեղեակ ըլլան, և որպէս զի շուտ գտնալով՝ շուտ կորսուած չըլլան, զի դիւրաւ գտնուած բանն, յարգ չունենար : Ըրդ՝ և Քրիստոս կամելով զստուածային բարձրագոյն բանն իւր յարգոյ ընել, առակով և նմանութեամբ խօսեցաւ՝ յանարժանից ծածկելով 'ի գոյրաց և 'ի փարիսեցւոց, և արժանաւորացն միայն յայտնելով իւր աշակերտացն :

Եւայց թէ ասեն, ապա ինքն Քրիստոս վասն է՞ր ասաց՝ թէ անոր համար առակով կը խօսիմ, որ լսեն՝ և ոչ լսեն, և տեսնեն ու չի տեսնեն. որ չի դառնան և բժշկեմ զնոսա : Արեւմտ չէր կամենար զգառնալն

մեղաւորաց . և կը նախանձէր 'ի բժշկելոյ . որ կ'ասէր
թէ , « Այլ է պիտոյ բժիշկ ողջոյ՝ այլ հիւանդաց » :
Եւ թէ՛ « Այլ եկի կռել զարդարս , այլ զմեղաւորս
յապաշխարութիւն » : Ասեմ թէ՛ թէպէտ Վրիտտոս
կամէր զփրկութիւն ամենից , այլ ոչ կամէր բռնաբար
իր փարախն քաշել զոք , այլ յիրենց կամացն թողուլ՝
որ հաւատալն հաճոյական լինի :

Իայց դպիրքն և փարիսեցիքն՝ զիրենք արդար և
հաւատարիմ կը կարծէին , Վրիտտոս ասաց ընդ հենդն
թէ որովհետեւ անոնք արդար և հաւատարիմ մարդիկ
են . չըլլայ թէ յայտնի խօսելովս՝ դառնան յիրենց
կեղծ հաւատարմութենէն և 'ի հրէական կեղծաւո-
րութենէն , և բժշկելոյ զիրենք հարկ լինի ինձ : Օ ի
անոնք՝ անոր համար չեն ուզեր լսել և իմանալ և
հաւատալ սրտիւ՝ որ 'ի մէջ հիւանդութեան կ'ուզեն
մեռանիլ՝ քան թէ յինէն բժշկուիլ : Ինչպէս որ երբ
զ'ազարոս յարոյց , նախանձեցան և ասացին , « Օ ինչ
արասցուք՝ զի այրն այն բազում նշանս առնէ » . և
խորհուրդ արին՝ թէ զ'ազարոս ալ սպանանենք :

Տես որ առաւել կ'ուզէին կոյր և խուլ , մեռած
և հոտած մնալ , քան թէ հաւատալ 'ի Վրիտտոս և
արդարանալ : Ինչպէս որ Սողովմոն կ'ասէ այն անդաւ-
մաց բերանովն թէ , « Օ անր է մեզ տեսանել զնա .
զի աննմանք են այլոյ կեանք նորա . և աննման են շա-
ւիղք նորա . Իմաս . Բ . 15 :

Տես որ անոնց նենդութեանը և կամակորութեանը
պատճառ եղաւ որ Վրիտտոս զիրենք չբժշկեց . ու-
րեմն զայնպիսի նենդաւորները ինչպէս բժշկէր և լու-
սաւորէր : Սուրբն Վիտնէսիոս ասեր է թէ , լ'թենա-
ցիքն՝ աստուծոյ տուած գիտութեամբը՝ զաստուծոյ
իմաստութիւնն կ'եղծանեն . և զայն միայն որ իրենց
տուեր է՝ թէ զմտաց աչքերնին բանան , և զպար-
գեւոյն իմաստութեան ճանաչեն և պաշտեն , անոնք
ընդ հակառակն այն աստուծոյ տուած գիտութեամբն՝
զկուռբերն գտնել կը ջանան և պաշտել : Ամանապէս
և դպիրքն ու փարիսեցիքն՝ Վրիտտոսի աստուծոյ պար-

դեաճ առողջութեամբն, և տուած լուսովն կուրա-
ցեալք, զառողջատուն և զլուսաւորին կ'ուրանային :

Ուստի արդարադատ որդին աստուծոյ՝ չկամեցաւ
որ զիրեն սուրբ հոգեւոր իմաստութիւնն նոցա յայտ-
նէ. զի անոնք բժշկուելու և տեսնելու մտօք չէին
ուղեր զբժշկուիլն և զտեսանելն, մանաւանդ թէ
վասն հաշելոյ 'ի վերայ նորա : Ինչպէս որ զդե հա-
նելն սատանայի զօրութեամբ կը հաշէին, և 'ի շարա-
թի օրն արած բժշկութեանն՝ յանցանք կը դնէին :
Ուրեմն հարկ էր որ կոյր մնային, և մահաբեր ցաւով
մեռնէին, քան թէ Քրիստոսի արած երախտիքովն՝
բարերար փրկիլն դէմ դնէին :

Եւ եթէ որ ասացին թէ, ինքն ասեր էր թէ «Ոչ
է պիտոյ բժիշկ ողջոյ՝ այլ հիւանդաց» . և թէ «Ոչ
եկի կոչել զարդարս» : Եւսմ' թէ, այս ևս հեգնական
էր. զի Քրիստոս մեղաւորաց հետ սեղանակից կը լի-
նէր : Եւ որովհետեւ բժիշկ էր երկնաւոր և հոգեւոր,
հոգւով հիւանդաց հետ կը տեսնուէր, կը բամբասէին
թէ ինչո՞ւ սա զմեղաւորս ընդունի և ուտէ ընդ
նոսա :

Քրիստոս ասաց թէ, ով գպիրք և փարիսեցիք,
դուք յաչս մարդկան արդար և առողջ էք, ուրեմն
ձեզի դեղ հարկաւորութիւն չունի. «Ոչ է պիտոյ
բժիշկ ողջոյ՝ այլ հիւանդաց» : Եւ որովհետեւ դուք
արդար և հաւատարիմ մարդիկ էք, ապաշխարու-
թեան կարօտ չէք. իմ բանս և գործս՝ հետ մեղաւո-
րաց դարձին է. և հետ հիւանդաց առողջացնելոյն :
Իսկ դուք՝ առողջ, լուսաւոր և սուրբ մարդիկ էք,
կարօտութիւն չունիք իմ շնորհաց և ողորմութեանս .
անոր համար ալ իմ խօսքերս առաւելով կը խօսիմ առաջի
ձեր. զի դուք իմաստուն մարդիկ էք, այլ կարօտ չէք
իմաստուն լինելու : Բայց իմ աղքատ աշակերաններս՝
խոնարհ՝ հեղ մարդիկ են ձորի նման, որ զնւր շնոր-
հացս 'ի վերուստ կը թափեմ որ առողջանելով ողորա-
բերեն : Իբր թէ առականերուս միայն անոնց կը բա-

նամ, որ զերկնից արքայութեան խորհուրդներն իմա-
նան և այլոց քարոզեն¹,

Լէ. Թէ ասեն, Վրիստոս երբեմն զինքն տեսնող-
ներն երանեց, Մատ. ԺԳ. 16. և երբեմն զոչ տեսնող-
ներն և զհաւատացողքն. Յով. Ի. 26: Այն, Վրիս-
տոս յայն տեղն ալ զհաւատով տեսնողներն երանեց,
տես որ Թովմայի առաքելոյն ասաց թէ՝ «Այդ զի
տեսերդ զին և հաւատացեր», Երանի անոր՝ որ մարմ-
նաւոր աչօք չի տեսած՝ հոգւոյ աչօք տեսանէ զին և
հաւատայ:

Ահա՛ թէ որ ասեմք, զՎրիստոս մարմնով տե-
սողքն ալ երանելի կը լինին՝ ինչ արգելք կայ, զի
Վրիստոսի մարմինն՝ իբր թէ դուռն է արքայութեան
նորա, որպէս ասաց թէ՝ «Ես եմ դուռն. ընդիս
եթէ դք մտցէ՛ կեցցէ և ելցէ և ճարակ գտցէ»: Այսինքն
թէ՛ սովոր մարդեղութեանս հաւատովն յիս
որ գիմէ, նա կը մտանէ և ՚ի տեսութիւն աստուա-
ծութեանս. և ՚ի դուրս կ'ելանէ տեսութեամբ մարդ-
կութեանս. և իբ հոգւոյն ճարակ կը գտանէ և երա-
նելի կը լինի:

Աւրեմ հաւատոյ աչօք տեսողքն աստուածու-
թեան և մարդկութեան նորա՝ երանելի կը լինին. զի
առանց հաւատոյ՝ և շատ մարդիկ տեսան և կուրա-
ցան, որպէս դաիւրքն և փարիսեցիքն. ինչպէս ասաց
Վրիստոս, «Տեսին զիս՝ և ատեցին զիս և զհայրն իմ»: Հե-
րովդէս կը ցանկայր զնա տեսանել. տեսաւ միայն
մարմնոյ աչօք, և կուրացաւ հոգւոյ աչօք, զի այսին
արար՝ սպիտակ հանդերձ հագցնելով ՚ի նշան կու-
րութեան իւր հոգւոյն. Վրիստոսի ճերմակ լաթ
հագոյց, և իրեն հոգւոյն՝ անհաւատութեան սեւա-
ղգեստ:

¹ Քիմբի օրս այլաք կ'սնիր,
Անէսիտե պիթոս պիւ կիւլ,
Հէր քիմ սերին փէտ խօնձէ,
Հայաթտար օրս ալինձէ:
Մարութին տիւր խառնի խիւտա,
Քերեմիդ գարր տայիմա:
Իւշթիւր պշմու տրք հէմ անա,
Նիմիթի խար օլմադ բէվա:

Ով որ լինէր խոնարհ հեղ մարդ,
Ի կուրծքն իւր բացուէր մի փարդ:
Որքան ըզգլուէն ՚ի կոր առնէր,
Այնու հետով զկեանս հաւաքէր:
Իսկ հոգարտին ոտին աստուած,
Որ ոչ առնու հոտ ինչ շնորհաց:
Ըզդարանոց ուղտուն ունի,
Միշտ փուշ առել է արժանի:

Լ՛րդ համեմատեալ զաչօք տեսողսն և չի հաւատա-
ցողսն ընդ տեսողաց աչօք և հաւատացողաց հոգ-
ւով, երանելի կ'ասէ զտեսողսն և զհաւատացողսն,
և զչ տեսողսն աչօք մարմնոյ, և զհաւատացողսն հոգ-
ւով հաւասար կերպիւ կը երանէ :

ԼԸ. Թէ ասէն, Վրիստոս՝ Մաթ. ԺԳ. 37. զինքն
կոչէ որդի մարդոյ. ըստ այնմ, « Որ սերմանէ զբանն՝
է որդի մարդոյ » : Ուրեմն ընդդիմանաց հօր աստուծոյ
վկայութեանն՝ որ 'ի Հորդանան ասաց, « Վա է որդի
իմ սիրելի » : Լսեմ թէ, այս երկու բանքս՝ ներհակ
չեն մէկ մէկի. զի ներհակն այն է, որ մէկ բանի
վրայ այլեայլ ասուի. ինչպէս հրեշտակին որ ասեալք
թէ, մարդ է և հրեշտակ՝ ներհակ կը լինէր. բայց
Վրիստոս որ որդի աստուծոյ էր՝ որպէս հայր աս-
տուած վկայեց, նաև որդի մարդոյ էր՝ ինչպէս որ
ինքն ասաց. վասն այնորիկ ասոնք ներհակ չեն :

Ինչպէս Լստուածաշունչ գիրքն՝ երբեմն զմարդն՝
սոսկ հոգի կ'ասէ. զոր օրինակ՝ « Լօթանասուն հոգի
իջին յԵգիպտոս » . Եւր. Ա. 4 : Եւ երբեմն սոսկ հոգ
և խոտ կոչէ. ինչպէս կ'ասէ Լսայի, « Լմնայն մարմին
խոտ է » . Եսայ. Խ. 6 : Եւ Լբրահամ զինքն հոգ և
մոխիր ասաց. և Վաւիթ՝ որդն, և ոչ մարդ : Բայց
հոգ և մոխիր և որդն անուանց ներքե՝ կ'իմանամք և
զհոգի ունել նոցա, և հոգի անունովն կ'իմանամք և
զմարմինս նոցա :

Եմանապէս՝ յորժամ որ Վրիստոս զինքն մարդ կ'ա-
սէ, կ'իմանամք զնա և աստուած. և երբ հայր աս-
տուած զնա որդի իւր կ'ասէ, կ'իմանամք զնա և որդի
մարդոյ : Բայց յայն տեղն զիւր աստուած լինին յայտ-
նեց, որ ասաց՝ « Լապեպցէ զհրեշտակս իւր » : Եւ
հրեշտակքն՝ նորա կ'ասուին, վասն նորա ստեղծուած
լինելոյն. ինչպէս կ'ասէ Վաւիթ, « Ո՞րար զհրեշ-
տակս իւր յոգիս » . Սալ. ճԳ. 4 : Լսապէս պիտի իմա-
ցուի և այն բանն որ ասաց Վրիստոս, « Չիք
մարդարէ անարգ՝ եթէ ոչ յիւրում գաւառի և
յիւրում տան » : Վասն զի զինքն մարդարէ ըսե-

լուն համար, չէ թէ լիկ մարդարէ չի պիտի իմա նամք, զի նաև աստուած էր :

Օր օրինակ ասեմք թէ, տաքցած երկաթն ջերմ է. ուրեմն հուրն ալ աւելի ջերմ է որ զերկաթն կը ջերմացնեն : Սարգարէքն էին հրացեալ երկաթ, ինքն 'Քրիստոս' էր հուր ծախիչ աստուած. անոր համար և զմարգարէքն աստուած կոչեաց, իբր թէ հրացեալ երկաթ և կոչմամբ աստուածացեալ. ըստ այնմ, « Իսկ եթէ զնոսա աստուածս ասէ՝ առ որս բանն աստուծոյ եղև » : Իբր զի տուող շնորհաց և մարգարէութեան :

Ուստի՛ ինքն աղբիւրն մարգարէութեան, և առաքողն, և խօսիլ տուողն, որովհետեւ մարմնով եկաւ և երեւցաւ, մարգարէ և գլուխ մարգարէից կոչեցաւ. որպէս և Սովետս ասաց, « Սարգարէ յարուցիէ ձեզ տէր աստուած ձեր յորդուոց ձերոց :

ԼԹ. Թէ որ ասեն, 'Քրիստոս յետ կերակրելոյն զհինգ հազարսն՝ ել ՚ի լեառն կալ յաղօթս. Մատ. ԺԿ. 21 : Աւրեմն առ աստուած աղօթողն որպէս կարէ աստուած լինիլ : Եւեմ թէ, 'Քրիստոս զհացն բաղմալ ցոյց՝ ըստ որում աստուած էր. և յաղօթս եկաց՝ ըստ որում մարդ էր. զի ինքն էր որ կ'աղօթէր, և ինքն էր որ կը լսէր աղօթից իւրոց. կ'աղօթէր որպէս ըզմարդ, և կը լսէր ինքն որպէս զաստուած :

Ինչպէս ասեմ, թէ հրացեալ մէկ սուր մի՛ կ'այրէ և կը կտրէ. որովհետեւ հուր է՝ կ'այրէ, և զի սուր է, կը կտրէ. բայց զերկուքն ալ՝ ինքն է անողն : Եւսպէս և սուրբն Հօհանն Սահեբերանն յաղօթս պատարաւ գին կ'ասէ թէ, « Եւ ասն զի դու ես որ մատուցանես, և մատչիս. և ընդունիս, և տաս :

Խ. Թէ ասեն, ոչ ոք երբէք ընտրութեամբ մարդկան՝ աստուած կացուցանի : Իսկ 'Քրիստոս վկայութեամբ Պետրոսի յայտնի արար զիւր աստուած լինին. յորժամ հարցաւ թէ զո՞վ ասեն լինիլ վասն իմ. որ Պետրոս ասաց, « Ի՞նչ ես 'Քրիստոս որդի աստուծոյ կենդանւոյ. Մատ. ԺԳ. 16. և Մար. Ը. 29, միայն 'Քրիստոս ասաց և ոչ որդի աստուծոյ կենդանւոյ. և

ՂԵՒ. Թ. 20, զՔրիստոսն աստուծոյ: Ըսեմ թէ, Պետրոս ոչ ընտրեաց և աստուածացոյց զՔրիստոս, այլ հօր աստուծոյ շնորհօքը՝ վկայեաց թէ որդի աստուծոյ է:

Ինչպէս զմէկ զուտ ոսկի մի նայող լաւմայափոխն՝ որ կը տեսանէ՝ կը ճանաչէ և կ'ասէ թէ, լաւ ոսկի է, չէ թէ այն ոսկւոյն լաւ ասելով, իբր թէ ոսկիացոյց գնա, այլ միայն զոսկի լինիլն վկայեց. բայց թէ ընտրել, կամ որոշել ալ ըսուի՝ դարձեալ փոյթ չէ: Վասն զի և Յեսու որդի՝ Նաւեաց մօտ մահուանն ասաց իւրայել ազգին, թէ «Ինորեցէք այսօր՝ թէ զի՞ պաշտիցէք». ՅԵՍՈՒ. Թ. 15: Վանդի յամեն իրաց մէջ՝ պէտք է լաւագունին՝ զառաջին պատիւն և արժէքը տալ. այլ աստուած ամենայն լաւագունից, օգտաւ կարաց, գեղեցկաց, բարեաց, համեատից և միակաց միակն է: Ուրեմն պէտք է զայն ընտրել ի պաշտօն, և նմա միայնոյ տալ զգերագոյն պատիւ և պաշտօն:

Իսկ Քրիստոս է լոյս և ճառագայթ՝ այն աղբիւր հօրն աստուծոյ, ուրեմն նմա ընդ հօր, և հոգւոյն սրբոյ՝ պէտք է ընտրելագոյն պատիւ և պաշտօն: Նման Յեսուայ որդւոյն՝ Նաւեաց ասաց և Եղիս մարգարէն առ կռապաշտ տասն ցեղսն. «Սինչև յերբ կաղայք յերկուս հետս, եթէ տէր է աստուած՝ գնալ ցէք զհետ նորա, և եթէ Ռահազ է՝ գնացէք զհետ նորա». Գ. ԹԺ. ԺԸ. 21: Ուրեմն և Պետրոս ընտրեաց յայնմ թեամբն հօր աստուծոյ՝ զլաւագոյնն ամենայն պաշտելեաց և ասաց, «Իսկ ես Քրիստոս որդի աստուծոյ կենդանոյ»: Եւ երբ որ վասն խորհրդոյ մարմնոյ և արեանն՝ ոմանք յաշակերտացն շիւթեցան, Քրիստոս ասաց երկտասանիցն, «Սիթէ և գուք կամիք երթալ»: Եւսաց Պետրոս, «Տէր առ ով երթիցուք. բանս կենաց յաւիտեանականաց ունիս», ՅԿ. 2. 69:

Եւ թէ Սարկոս՝ միայն Քրիստոս ասաց, և Ղուկաս՝ Քրիստոսն աստուծոյ, չէ թէ պակաս խօսեցան քան զՍաթթէոս, այլ զնորա երկարօրէն պատմածն բաւական համարեցան և չի կրկնեցին: Նաև Քրիստոս

անունս որ օծեալ սափ, այնպէս յատուկ էր Վրիտասի որ մինակ զորդին աստուծոյ կը ցուցանէր, որ աստուածու թեամբն օծեցեալ էր. և ոչ այլոց թագաւորաց և քահանայից նման լսի խառնեցեալ իւզով, և կամ հաղորդակցութեամբ մինակ աստուածացեալ:

ԽԱ. Թէ ասեն, Վրիտաս զՊետրոս վասն մարդա հաճութեանն երանեց. զի Պետրոս զնա աստուած ասաց, Վրիտասի ախորժելի եկաւ, զնա երանեց վէմ ասաց. Մատ. Ժ. 2. 17: Լսեմ թէ, մարդահաճութիւնն այն է՝ որ մէկ մի զմէկ մի գովէ, որ այն գովութեան բանն ՚ի վերան չի գտնուի. այլ Պետրոս Վրիտասի աւելի գովութիւն չի տուաւ, այլ որ ինչ էրն՝ զայն ասաց, և Վրիտաս չէ թէ զինքն աստուած կոչելուն համար երանեց, այլ որ յայանութեամբն և շնորհիւն հօր աստուծոյ ճանաչեց:

ԼՅԼ թէ զաստուած խոստովանողն չէ մարդահաճ, և այն խոստովանութեանն համար պատուոյ արժանի է, աւել թէ՝ աստուած զինչ ասաց բերանովն Վաւթի առ Սողոմոն, և նկատմամբ նորա առ Վրիտաս. «Կա կարգացեալ առիտ հայր իմ ես դու. աստուած բնդունող փրկութեան իմոյ: Կա անգրանիկ արարից զնա, և բարձր քան զամենայն թագաւորս երկրի»: Սաղ. 28. 28: Ուրեմն թէ որ այս մարդահաճութիւն չէ, նմանապէս և այն:

ԽԲ. Թէ ասեն, Վրիտաս երբեմն զՊետրոս երանեց, և վէմ եկեղեցւոյ ասաց, երբեմն ստանալ ասաց. որ մէկ մէկի ներհակ են: Լսեմ թէ, ամենայն անուն՝ որ կը դրուի մէկ բանի մի վերայ, զանոր էութիւնն և բնութիւնն կամ թէ յատկութիւնն ցոյց կուտայ: ԼՅԼ Պետրոս որովհետեւ զՎրիտաս որդի առ տուծոյ ասաց, զանոր բուն էութիւնը ցոյց տուաւ: Վրիտաս ալ որովհետեւ զիւր եկեղեցին յայս քարիւ և զաւանութեան վերայ պիտի շինէր, ասաց թէ՝ «Վու ես վէմ»: Իսկ այն ասացեալ եկեղեցին՝ Վրիտասի չարչարանքն պիտի շինուէր, որ Պետրոս չէր կամենար զՎրիտասի չարչարուիլն, զի շատ կը սիրէր զնա:

Լնոր համար Վրիստոս ասաց թէ՝ «Լըթ յետս իմ սատանայ» : Դու ինձ յայս պարագայիս հակառակ ել բեկեցար . զի արդէս դու վէժ՝ կարես լինիլ իմ եկեղեցւոյն , թէ որ ես իմ չարչարանօքս զայն եկեղեցին չի կառուցանեմ : Աւտի ժամանակին կարեորութեանը համեմատ՝ երբեմն վէժ ասաց , երբեմն սատանայ . որ է հակառակ : Լյապէս Սիւսէս երբեմն զանոնք արծուոյ ձագու նմանեցոյց , և աստուծոյ՝ որդի անդրաշնիկ կոչեց . բայց որ տեսաւ թէ յետ մահուանն՝ անոնք ՚ի կռապաշտութիւն սկիտի դառնային , յաստուծոյ ապրստամբ դիւայ զոհոյ՝ սողոմոնցի և գոմօրացի կոչեց . տես Օւրն . ԼԲ . 15 . մինչև 42 համարն :

ԽԴ . Թէ ասեն , Սատթէոս , ԺԷ . 1 . և Սարկոս Թ . 1 . յետ վեց աւուրն կ'ասեն զայլակերպութիւնն Վրիստոսի . և Դուկաս . Թ . 28 . յետ ութն աւուր . ուրեմն հակառակ խօսեցան : Լսեմ թէ , Սատթէոս և Սարկոս յետ վեց աւուր կ'ասեն , մինակ զմիջին օրերն հաշուելով . այլ Դուկաս՝ զառաջին օրն՝ յորում ըզՊետրոս երանեաց , և զվերջին օրն յորում այլակերպեցաւ միասին հաշուելով յետ ութն աւուր կ'ասէ :

Բայց մէկ փափուկ մեկնութիւն մի ևս կայ յայս բանիս վերայ . զի որովհետև աւետարանիչքն զմէկ մէկի պակաս թողածն լմնացեր են , (Սատթէոս . ԺԷ . 9 . և Սարկոս . Թ . 8 .) զՎրիստոսի կենալն ՚ի լեառն թափօր՝ մէկ օրն չեն պատմեր . այլ ասեր են թէ՝ «Իբրեւ իջանէին ՚ի լեռնէ անտի» : Իսկ Դուկաս . Թ . 37 . կ'ասէ թէ՝ «Լլ եղև ՚ի վաղիւն մինչ իջանէին ՚ի լեռնէ անտի» : Տես որ զերանելն ՚ի լեառն , և զիջանելն՝ այլ և այլ օր կ'ասէ , որով կը լմնայ ութն օրն : Իսկ մեկալ աւետարանիչքն՝ միայն զպայծառակերպելոյ հրաշքն են գրեր . և ՚ի լեառն զայն գիշերուան կենալն պարապ են թողեր . անոր համար վեցական օր ասեր են :

ԽԴ . Թէ ասեն , Վրիստոս՝ Մ** . ԺԷ . 10 , ասաց վասն Լիլիայի՝ թէ պարտ է գալ . և յետոյ ասաց , թէ Լիլիա եկեալ իսկ է : Լսեմ թէ՝ զառաջինն ասաց բուն

խոյ Լճիկայի համար, և զերկրորդն վասն նմանական Լճիկայի սրբոյն Յովհաննու Սկրտչի: Որպէս և Սառ թէոս ասաց յետոյ, թէ՛ «Յայնժամ ՚ի միտ առին աշու կերպքն, թէ վասն Յովհաննու Սկրտչի ասաց»: Տես և ՚ի քսան և վեց գլուխն:

Խե. թէ ասեն, Վրիստոս ասաց թէ՛ ով որ ունենայ մանանկոյ չափ հաւատք, զիւսներն կը շարժէ. Մատ. Ժ. 19. և Սարկոսի վերջն, նշան տուեր է իւր հաւատացողացն, թէ ձեռքերնին օձ բռնեն՝ փխտ չանէ. և ՚ի լեզուս խօսին. և ՚ի վերայ հիւանդաց ձեռք դնեն և բժշկեն. և այս նշաններս այժմ չկայ: Ուրիմն դուք քրիստոնեայքդ չէք կատարեալ քրիստոնեայ:

Եւսմ թէ՛ Վրիստոսի ըսածն ամեն ատենի համար չէր. այլ մինչև ՚ի ծաւալին հաւատոյ և աւետարանին. որ ասածներն աներկբայ կատարեցան. զի խիստ հարկաւոր էին ՚ի վիպութիւն հաւատոյ: Ինչպէս Սովսէս և Լհարօն շատ հրաշք գործեցին յԵգիպտոս, զի հարկաւոր էր, ապա որ ժամանակն փոխուեցաւ, այն հրաշքներուն ալ կարօտութիւն չի մնաց: Ինչպէս որ տէրն մարգարէից որ եկաւ, այլ մարգարէութիւնն խափանեցաւ. այսպէս և ՚ի ծաւալիլ աւետարանին, հրաշից հարկաւորութիւն չի մնաց:

Թէպէտ շատ սուրբ ծառայք աստուծոյ՝ ժամանակ ժամանակ արարին զայն հրաշքներն: Եւսմները կապեցին, ինչպէս սուրբն Երբայ Սարկոս: Վիշապներն սպանին, ինչպէս սուրբն Թէոթորոս և Վերգէոս: Ի լեզուս խօսեցան, ինչպէս սուրբն Լփրեմ ՚ի սարկաւադ լինին: Օձս ՚ի ձեռս բարձին, ինչպէս սուրբ առաքելն Պօղոս: Սահացու դեղ արբին և չի փխտեցան, ինչպէս սուրբն Յովհաննէս Լետարանիչն ՚ի Հռովմ: Օլերինս ՚ի տեղաց փոխեցին, ինչպէս սուրբն Սարկոս հռովմայեցին՝ ՚ի լեռան թարմակիայ: Եւ սուրբն Վրիգոր սքանչելագործն փոխեաց զիւսուն ՚ի տեղէն, որ շինման տաճարին արգելք կ'անէր: Եւ սուրբն Իլարիոն՝ յերկիրն թաթարաց՝ մինչ ծովն լեռան պէս գիղացեալ կու գայր ՚ի վերայ Լփիտօրայ քաղա-

քին, ընդդէմ լեռնացեալ արեւն ի վերայ աւազայն խաչ կանգնեաց՝ որ լեռնացեալ արեւն յետ դարձան. զայս արաւ սուրբն Նարին, զի բռնաւորն թաւթարաց՝ ծաղը կ'անէր զխոտաւ մնալիստոսի։ Օգոստոս ալ պէտք է իմանալ, որ հաւատն երկու կերպիւ կ'ասուի։

Ըստ ինձ հաւատն է որ արդարացուցիչ կ'ասուի. զի առանց հաւատոյ՝ հնար չէ հաճոյանալ աստուծոյ. վասն այս հաւատոյս ասաց Քրիստոս, «Որ հաւատայ և մկրտի կեցցէ, և որ ոչ հաւատայ դատապարտեսցի»։ Երկրորդ՝ հաւատն է, որ կ'ասուի հաւատ սքանչելեաց. ինչպէս ասաց տէրն՝ «Եթէ ունիցիք հաւատս քան զհաւան մանանիոց, ասիցէք ջրերինս՝ փոխիր և անկիր ի ծով՝ և զիցի»։

Ըստ ինն է յոյժ հարկաւոր. և ով որ չունենայ՝ կը դատապարտի։ Երկրորդն՝ ով որ ունենայ առանց զառաջինն ունենալոյ, նա ևս կը դատապարտի։ Ինչպէս յաւուր դատաստանին շատք ասելոյ են թէ՝ «Տէր ոչ յանուն քո մարգարէացաք, և դէս հանաք. և զօրութիւնս բազումս արարաք»։ Իսկ լսելոյ են թէ՝ «Ոչ դիտեմ զձեզ»։

Խօ. Թէ ասեն, Սէսիայն պիտի գոյր ի հարկաւոր հանձնութենէ ազատել զազգն իւր. այլ Քրիստոս Սէսիայն ձեր՝ չէ թէ ազատեաց, այլ և ինքն զերկրամեան հարկին՝ տուաւ ի Վափառնայում. Մատ. Ժ. 23։

Ըսեմ թէ, բարի և առատաձեռն թագաւորին և մեծատունին վայելուչ է որ պարտք չունենայ, և զայլոյ պարտքն հատուցանէ։ Ինչպէս որ Երեմիա և Յովհաննէս Սկրիպտիս թրիատու թեան կարօտ չէին. զի յարգանդէ սրբուած էին. բայց դարձեալ վասն աստուծոյ հրամանին կատարմանն թրիատեցան։ Եւ Ըրահամ հայրն հաւատոյ՝ նախ քան զթրիատին արդարացաւ. և սակայն թրիատեցաւ։ Եւ յայտն և Քրիստոս ազատ էր և որդի թագաւորի, թէ աստուծոյ հօր և թէ Վաւթի, բայց զերեն դրած օրէնքն կատարելոյ համար՝ եւ զերկրամեանն։

Այլ որ ասեն թէ, պէտք էր ՚ի հարկապահանջութենէ զխրայել ազատել, և ինքն հարկ տուաւ : Ասեմ թէ, Վրիստոս ոչ եկաւ վասն մարմնաւոր ազատութեան, այլ վասն հոգեւոր ազատութեան. վասն զի սատանայ զիրեն պատկերն գերի էր արեր և ստրկի պէս կը ծառայեցընէր. եկաւ այն որ պատկերին բուռն էր՝ ազատ անել ՚ի հոգեւոր գերութենէ. նաև Սողովման և Եղեկիա Թագաւորքն՝ Վրիստոսի Թագաւորութեան պատկերն էին, բայց Սողովման Վերամայ արքային Տիւրոսի հարկ տուաւ վասն մայրի տախտաւից, քսան քաղաք. Գ. Թագ. Թ. 11 : « Եղեկիա ետ հարկս Սենեքերիմայ՝ երեք հարիւր տաղանդ արծաթ և երեսուն տաղանդ ոսկի », Գ. Թագ. ԺԸ. 14 : Նաև Հերովդէս որ զտաճարն ՚ի հիմանց շինեց, և դուք հրէայքդ կարծեցիք թէ նա է Սիսիայն, հարկ ետ Հռովմայեցւոց, և ոչ որ ասաց ՚ի ձէնջ թէ դու ոչ ես Սիսիայն, զի Սիսիայն հարկ չի պիտի տայ և դու կու տաս :

Իսկ Սիսիայն բոլոր աշխարհի երկնի և երկրի տէր էր, ինչ պէտք ունէր հարկ տալ. իբր թէ ՚ի ծովէն դաւաթ մի ջուր առնուլ և դարձեալ ՚ի ծովն լեցընել, իբր թէ զիրենն իրեն տալ, այլ նմա պարտ էր տալ զիւր բարին այլոց որ կարօք էին. վասն զի կ'ասէ Վաւիթ վասն նորա, թէ « Սիսիայ և ետ աղքատաց, արդարութիւն նորա մնաց յաւիտեանս յաւիտենից » : Այլ և զաղքատութիւնն ըստ մարմնոց այս հարուստ Թագաւորիս, և Օլաքարիս մարգարէն յայտնի արար, որ յէջ և յաւանակ նստելոց ասաց, և ոչ յարագընթաց ձիանս :

Իսկ թէ հարցանես, թէ սատերն ինչ էր որ ՚ի ձկան բերանոյն առաւ Պետրոս առաքեալն, ոմանք ասեն թէ՝ Սիմոն ձերուռոյն ոսկի գրիչն էր : Իսկ ոսկի գրիչ չի լինիր, և գրիչին սատեր չի ասուիր : Եւ զի Սիմոն ձերուռին հոգւով սրբով լի էր. ՚ի վերայ կուսական ծննդեանն Վրիստոսի ինչպէս երկրայութե կ'երթայր, և ահա կոյս յղացին ինչպէս կը եղէր :

Ուրեմն ասելի է թէ՛ այն սատերն ձող արծաթ էր երկու սիկղ, չորս տրամ. որ նոր ստեղծեց Քրիստոս ՚ի բերան ձկանն. վասն զի արծաթէ կեր և խոյճ չի լինիր, և ձուկն զարծաթն չի կարէր ուտել: Արդ՝ որ զայն արծաթն ստեղծեց և եդ ՚ի բերան ձկան, առաջին կարթին Պետրոս առաքելոյն հանդիպեցուց:

Խէ. Թէ ասեն, աստուած միայն կարէ թողուլ զմեզս՝ զի է ամենակարող. ինչպէս կ'ասէ Աստուծոյ մարգարէի բերանովն, թէ «Աս եմ որ ջնջեմ զանօրէնութիւնս քո վասն իմ, և զմեզս քո ոչ ես յիշեցից»: Այլ Քրիստոս՝ Աստուծոյ. ԺԸ. 18. ասաց առաքելոյն թէ՛ «Օր կապիցէք յերկրի, եղիցի կապեալ յերկինս. և զոր արձակիցէք յերկրի, եղիցի արձակեալ յերկինս»: Արդ Քրիստոս զաստուծոյ իշխանութիւնն ետ ստեղծուածոց:

Այսմ թէ՛ այս դատարկ զրոյց է. զի և աստուած առաջ Սովետի մարգարէին, թէ «Ահա ետու զքեզ աստուած փարաւօնի»: Իբր թէ իմ փոխան՝ տէր և իշխան կացուցի զքեզ ՚ի վերայ նորա. Եփ. Ե. 1. Սիմէ Սովետ աստուած եղև: Այլ որպէս որ Սովետն երկրորդ աստուած, և աստուծոյ պատժողութեան կողմանէն իշխան եղև ՚ի վերայ Փարաւօնի, նմանապէս և Քրիստոս զառաքեալն արձակման և կապման փոխանորդ արար. որ ինչպէս զամեն հրաշքները Քրիստոսի անուամբն կ'անէին, այսպէս և ըզմեզս կը թողէին անուամբն սրբոյ Երրորդութեան և հաւատովն Քրիստոսի: Այսպէս աստուած ասաց վասն Աստուծոգոսնորայ, թէ «Եւթակ ոսկի է ՚ի ձեռին իմում. ում կամիմ արբուցանեմ զնա». Եբ. Ժ. 7:

Տես որ աստուած շատ անգամ պատժոյ և զօրութեան գործերն՝ այլոց ձեռքն կ'անէ, և ինքն կ'ասուի արարողն, այսպէս և զմեզն կը թողու միջնորդութեամբ այլոց, և ինքն է թողողն: Իսկ առաքեալն և քահանայապետը, այսինքն եպիսկոպոսունք և քահանայք, իբրև աստուծոյ պաշտօնեայք՝ կը թողուն և կ'արգելուն. վասն որոյ՝ աստուծոյ գործոյն փոխա-

նորդ. և կատարողք կ'ասուին : Այսպէս ամենայն մարդարեքն ամենայն լուսաւորեալք յաստուծոյ՝ միջ նորդու թեամբ հրեշտակացն՝ աստուած էր լուսաւորող նոցա . թէպէտ առնէր միջնորդութեամբ հրեշտակաց :

Իսկ. Թէ ասեն, Մատ. ժԸ. 19. Վրիստոս ասաց թէ՝ «Լէթէ երկու ի ձէնջ միաբանեացին յերկրի վասն ամենայն իրաց, զինչ և խնդրեցեն՝ եղիցի նոցա ի հօրէ խմէ որ յերկինս է » : Լէ սակայն կը տեսանեմք որ շատ մարդիկ կը միաբանիք յեկեղեցին, և չէք առնէր զխնդրելն ձեր :

Այլ թէ, խնդրած բանն՝ աստուծոյ փառացն վաշտուչ, և խնդրողին օգտակար պիտի լինի : Իսկ ոչ որ գիտէ աներկբայ՝ զաստուծոյ հաճելին, և զիրեն շահաւէտն . անոր համար երբեմն աղօթքն և խնդիրքն չի կատարուիր : Այսպէս Սոլմէս խնդրեց տեսանել զերեսն աստուծոյ, և զյետոյսն ցոյց ետ աստուած . Եւէ. ԼԳ. 23 : Ըրբհամ խնդրեց ներսդութիւն տալ Սողոմոնեցւոց՝ և չեղև . ՃԼ. ժԸ : Տես և Լըբմիայի ժե. որ աստուած ոչ լուսաւ աղաչանացն նորա . այլ ասաց՝ «Լէթէ կացցեն Սոլմէս և Սամուէլ առաջի երեսաց խնոց, և ոչ եղիցի անձն իմ ընդ նոսա » : Տես և Լղեկիէլի, ժԳ. 14 :

Ըրդ թէ պահասութիւն եղև Սոլմէսի և Սամուէլի, Լայի, Հովբայ և Ղանիէլի աղաչանաց հաճոյ չի լինին, եղիցի և մերն նոցա նման . և թէ որ չէ՝ և մեզ պահասութիւն ոչ է որ ամեն խնդիրք մեր ընդունելի չի լինի : Իսկ և այնպէս մեք կը հաւատամք, թէ շատ խնդիրք մեր՝ ընդունելիք կը լինին առաջի աստուծոյ, յորժամ բոլոր սրտանց որ աղաչեմք : Առ նաւանդ. թէ՝ Վրիստոսի առածն վասն մեզաց թողու թեան է . և մեք կը հաւատամք՝ որ յորժամ խոստովանհայրն և խոստովանորդին որ կը միաբանին վասն մեզաց թողութեան յանուն Վրիստոսի, հայրն առտուած աներկբայ կուտայ զայն խնդիրքն՝ և հոգւովն սրբով կը քաւէ յանունն Վրիստոսի : Եւ այս մեզաց

Թողու թիւնս՝ է ամենայն խնդիրք և ամենայն փափաքանայ կատարուին . իսկ այլ խնդիրք՝ կամ աստուծոյ հաճելի չեն, և կամ մեղի օգտակար չեն . և վասն այնորիկ թէ աստուած որ տայ, կը բարկանայ, և թէ որ չի տայ՝ կ'ողորմի . զի տղային և արբած մարդոյն ձեռքն կրակ և սուր տալ է :

Այսպէս ձեզ ով հրէայք՝ լսրամարդի տուաւ . և դեռ ևս բերաննուդ մէջ, բարկացաւ : Խնդրեցիր թագաւոր, տուաւ զյաւուդ . բայց 'ի տալն՝ բարկացաւ : 'Իաւիթ խնդրեց Ադամայ կերպարանքով մեկ որդի մի, տուաւ նմա բարկանալով զ'Բիսաղոմ . բայց փրբան փորձութիւն բերաւ . այն որդին 'ի գլուխն 'Իաւթի, յայտնի է :

ԽԹ . Թէ ասեն, Սովսէս հրամայեաց տալ Թուղթ մեկնելոյ և արձակելոյ . և Քրիստոս որ ասաց՝ «Ոչ եկի լուծանել զօրէնսն, արդիւրեւով զինաթողութիւնն՝ լուծեց զօրէնքն Սովսէսի . Մատ. ԺԺ. 6 :

Այնմ թէ՛ Քրիստոս լուծեց զօրէնքն Սովսէսի, և հաստատեց զօրէնքն աստուծոյ : Վասն զի աստուած՝ Ադամայ և Լւայի համար ասաց թէ՛ «Լիցցին երկուքն 'ի մարմին մի» : Լւ Քրիստոս ասաց՝ «Լորդ զոր աստուած զուգեաց, մարդ մի մեկնեցէ» : Օ ի 'ի մէջ առն և կնոջ՝ այնքան միաբանութիւն և կցորդութիւն կայ, որ մարդ զնական հայրն և մայրն կարէ թու զուլ, և ոչ կարէ թողուլ զկինն :

Քանզի ասաց Ադամ վասն Լւայի, «Այժմ սա ոսկր յոսկերաց իմոց, և մարմին 'ի մարմնոյ իմմէ . սա կոչեսցի կին, զի յառնէ իւրմէ առաւ» : Լւ առ ասուած ասաց՝ «Վասն այսորիկ թողցէ այր զհայր և զմայր, և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ . և եղիցին երկուքն 'ի մարմին մի» : Ուրեմն կինն՝ որպէս զոսկերս և սրպէս զմարմին է առն իւրոյ :

Այլ մարդ՝ զիւր մարմին և զոսկերսն ոչ կարէ բռն ժանել 'ի միմեանց . նմանապէս և ոչ կարէ արձակել զբաղաքական մարմին իւր, այսինքն զկինն . ապա թէ ոչ՝ ընդդիմանայ աստուծոյ և կը լինի մարդասպան :

Դարձեալ՝ Քրիստոս զմիաւորեալ Հոգին և մարմինն՝ յաւիտեանս յաւիտենից անմեկնելի ունի և ոչ կարէ բաժանել զինքենէ . և Պօղոս առաքեալն՝ զՔրիստոսի միաւորութիւնն օրինակ կու տայ միաւորութեան առն և կնոջ ասելով թէ՝ «Խորհուրդս այս մեծ է . բայց ես ասեմ ՚ի Քրիստոս և յեկեղեցին : Օյ Քրիստոս՝ ինչպէս որ զմարդկայինս բնութիւն յիւր անձն Հարսնացոյց միաւորելով . այսպէս բնդ եկեղեցւոյ միաւորեցաւ և ասաց , «Լսա բնդ ձեզ եմ զամենայն աւուրս մինչև ՚ի կտարած աշխարհի :

Դարձեալ՝ այս բաժանումս Հակառակ է և բնութեան . զի թէ բաժանումն՝ օրինաւոր եղած լինէր , բնդէր աստուած զերկուքն մէկ կ'անէր : Դաւե ստուած կարէ զմարդոյ շինածն քակել , և անիրաւ չի ասուիր . բայց թէ որ զաստուծոյ շինածն քակէ , աստուածամարտ և աստուծոյ Հակառակ կ'ասուի . այլ աստուած ՚ի սկզբան՝ զայրն և զկինն մէկ արաւ . և Քրիստոս ասաց , «Օր աստուած զուգեաց՝ մարդ մի մեկնեացէ : Ուրեմն ոչ Սովսէս , և ոչ այլ ոք կարէ քակել զաստուծոյ շինածն :

Բայց՝ կարէր քակել զՍովսէսի սխալ բրածը , զի Սովսէս վասն խտտարտութեան հրէից հրամայեաց արձակել զկանայս՝ որ սպանութիւն չի գործէին : Տես որ Քրիստոս չասաց թէ , «Լստուած վասն խտտարտութեան ձերոյ՝ հրամայեաց արձակել ձեզ զկանայս ձեր» , այլ թէ «Սովսէս» : Դմանապէս և հրէայք չասացին թէ , «Լստուած բնդէր հրամայեաց արձակել զկանայս» , այլ թէ՝ «Սովսէս» :

Ըրդ Սովսէս որ լոկ մարդ էր , Քրիստոս կարաց զանոր շինածն քակել , և զօրէնքն աստուծոյ՝ յիր առաջին կերպին բերել . վասն զի աստուած՝ մէկ մարդ և մէկ կին ստեղծեց և միաւորեց . մարդկային չար ցանկութիւնն՝ զկանայքն բազմացոյց , և խտտարտութիւնն հրէից՝ զարձակին ՚ի Սովսէս հնարեաց : Քրիստոս նոր օրէնսդիրն եկաւ՝ զաւերեալ և խախտեալ օրէնքն աստուծոյ՝ յիրեն առաջին կերպին հա-

տայց . մէկ մարդոյ մէկ կին , և զայն ասաց անբաժան
ներէլ :

Այլ թէ վասն էր ամուսնութիւնն անբաժանելի
է . վերոյգրեալ պատճառներն թէպէտ բաւական են ,
բայց ժողովելի է որ ամբողջ գանուխն : Ասին զի աս-
տուած կապեց , և մարդ չկարէ քակել : Արկրորդ՝ զի
յամուսնութեան լինի միաւորութիւն . այլ թէ որ
քակելի լինէր , պէտք չէր միաւորել : Արբորդ՝ զի
մարդ կարէ թողուլ զհայրն և զմայրն , և ոչ կարէ
թողուլ զկինն . ըստ այնմ , « թողցէ այր զհայր և ըզ-
մայր , և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ » : Չորրորդ՝ զի
կինն է ոսկր և մարմին առն . այլ ոչ որ զոսկրն և ըզ-
մարմին իւր կարէ ՚ի բաց ձգել , նմանապէս և ոչ բա-
ժանիլ ՚ի կնոջէն : Հինգերորդ՝ զի պսակն է ՚ի խոր-
հուրդ միաւորութեանն Քրիստոսի և եկեղեցւոյ .
այլ Քրիստոս ՚ի մարմնայն իւրմէ և յեկեղեցւոյ անբա-
ժանելի է : Աւրեմն և պսակն նմանապէս անքակտելի
պիտի մնայ մինչև ՚ի մահ . զի մահն մարդոյ՝ իւր յա-
ւիտենականին եզրն է : Վեցերորդ՝ պէտք էր անբա-
ժանելի մնալ պսակն , որ մեծագոյն սէր լինէր ՚ի մէջ
կողակցաց : Աթենքերորդ՝ զի զգուակս իւրեանց հայրն
և մայրն գիւրութեամբ մեծցընէին : Աւթերորդ՝ զի
՚ի վերայ զաւակաց իբրև ՚ի վերայ հասարակ բարեաց
խնամբ տանէին :

Բայց թէ ասեն , վասն պոռնկութեան կնոջ կամ
երկանն , կարեն մէկ զմէկ թողուլ , զի Քրիստոս ասաց ,
« Աթէ որ թողցէ զկին իւր , և ոչ վասն բանի պոռ-
նկութեան , և առնիցէ այլ՝ շնայ , և որ զարձա-
կեալն առնու՝ շնայ :

Ասեմ թէ , եօթն պատճառ կայ՝ որ մարդ զնա-
ցեալ կինն չի կարէր թողուլ : Առաջին՝ թէ որ ինքն
ալ նորա նման շնացեր է : Արկրորդ՝ թէ որ ինքն եղև
պատճառ շնութեան նորա : Արբորդ՝ թէ որ յետ գիտ-
նալուն զշնութիւն կնոջն , դարձեալ ՚ի հետն միաւո-
րեցաւ : Չորրորդ՝ թէ այրն հեռու երկիր գնաց , և
կինն գիտցաւ թէ մեռեր է և ամուսնացաւ , յորժամ

այրն ողջ յետ դառնայ՝ առ իւր այրն պիտի դառնայ, և կամ թէ, այրն լսեց թէ կինն իւր մեռեր է և այլ կին առաւ. թէ որ կնոջն ողջ լինելն խմանայ, զյետի առաձն պիտի թարկէ : Հինգերորդ՝ թէ որ կինն սուտ կարծիքով սխալած՝ ուրիշ մարդոյ հետ անկեր՝ գիտնալով թէ իւր այրն է : Վեցերորդ՝ թէ բռնու թեամբ մէկ ուրիշ մարդ մի ՚ի գլխոյ հաներ է : Եւ յոթերորդ թէ յանհաւատութեան ժամանակն պայման զրին երկուքին մէկն՝ առնուլ զիրեար և հաւատալ. երբ պայմանին դէմ կեցաւ մէկն և չի հաւատաց, կարէ մէկայն թողուլ զոչ հաւատացողն, և պատժելն է. մանաւանդ թէ այր մարդն : Եւ ութերորդ պատճառն է բարոյական. զի ոչ երբէք մէկ մարդ մի զցաւալի աչքն կը հանէ այլ կը ջանայ բժշկել, և ոչ որ զբորտ ձեռքն կը կտրէ, այլ կը ջանայ առողջացնել. և ոչ որ զցաւած գլուխն պիտի կտրէ, այլ զցաւն բժշկէ : Եւ յսպէս և ոչ որ պարտի զնացեալ կինն արձակել, այլ բժշկել :

Վասն զի թէ որ ինքն շնայած լինէր, չէր կամեր որ կինն յիրմենէ բաժանուէր. այսպէս և ոչ ինքն պիտի բաժնուի ՚ի շնացեալ կնոջն, եթէ ոչ անկողնով մինակ, այլ ոչ զայլ կին առնելով. այլ համբերելով, կամ մինչև ՚ի մեռանիլն, և կամ մինչև ՚ի հաշտիլն : Եւ այց թէ այրն և թէ կինն՝ որն որ յանցանաց տէր լինի, այլ այնուհետև զպարտքն չի կարէր ուղել յանցանք չունողէն, զի իւր իրաւունքը կորոյս. այլ ան պարտն՝ երբ և կամենայ կը խնդրէ և կ'առնու :

Իններորդ պատճառն է, զի թէ վասն շնութեան հրաման լինէր արձակելոյ այր զկին՝ կամ կին զայր, շատ և անթիւ զըպարտութիւն և ստութիւն կը ծնէր յաշտարհի ՚ի մէջ առն և կնոջ. զի զշնութիւն պատճառ կը բռնէին և մէկ զմէկ կը զըպարտէին յանիրաւ տեղն վասն ատելութեան և կամ վասն չար ցանկութեան իւրեանց և աչք ձգելոյն առ այլ : Եւ յսպէս Ղենացիք տեսան որ կանայք զարս կը դեղեն, իրենք ալ օրէնք դրին առ հասարակ, թէ որոյ այրն որ մեռ

եի, կինն մինչև ՚ի մահն իւր՝ այլ չամուսնանայ, և այս պատճառովս դադարեցան կանայք նոցա պրասպանութենէ. վասն զի ալ յոյս չկայր:

Վերջապէս ինչ պատճառով լինի թող լինի. հարկաւ քրիստոնէին արձակել զկին և առնուլ զայլ՝ ոչ գոյ հրաման, թէ վասն պոռնկութեան՝ և թէ վասն այլ ինչ պատճառի: Իսկ թէ երկուց մէկն զհաւասան ուրացեալ իցէ. և կամ առածն խաբկանօք խիստ մօտ աղգական եղած լինի՝ արգիլեալ ՚ի կանոնաց. որպէս թէ որ զեղբօր աղջիկն, կամ զհօրաքոյր և զմօրաքոյր, և կամ հօրքրոջ և կամ մօրքրոջ զաղջիկն առեալ իցէ, քակելի է: Կամ երկուց մէկն նախ քան զամուսնաւ նալն՝ ամուլ իցեն, կամ այրն ներքինի, և կամ աղջիկն խեղանգամ՝ որ չկարենայ զպարտքն հաստուցանել. այսպէս ևս սպանողն կնոջ՝ մշտնջենապէս զրկին յաւուսնութենէ ընդ այլոյ:

Վմանապէս կախարդներն և դիւական վհուկներն՝ մշտնջենապէս խելառներն՝ չեն կարեր ամուսնանալ: Կամ թէ երկուքն ՚ի միասին կուսութիւն ուխտեցին անմերձ մնալով, կամ թէ մէկն միւսոյն կամօքն ուխտէ վասն աստուծոյ կուսութիւն՝ առանց մերձենալու, միւսն կարէ ամուսնանալ. այլ կուսութիւն խոտաւցողն չի կարեր. զի ուխտի հաւատոյն՝ անարգող և պոռնիկ կը լինի:

Իսկ վասն շնութեան՝ միայն անկողնով առ ժամաւ նակ մի բաժանելիք են և ոչ զայլ առնելով: Օ ի և ինքն աստուած թէպէտ ՚ի մեղաւորէն կը գարշի, բայց զինամբն չի կտրէր ՚ի մեղաւորէն. զի կ'առէ Եսայեայ ԽԳ. 24. «Ի մեղս քո և յանօրէնութիւնս քո վերաւ կացու եղէ քեզ»: Եւ որովհետեւ խնամօղ և տիրող կնոջն՝ այրն է, ըստ այնմ՝ «Եւ այր քո դարձ քո՝ և նա տիրեսցէ քեզ»: Աւրեմն ոչ պարտի արձակել ըզ խնամելին, այլ անկողնով միայն բաժանիլ առ ժամաւ նակ մի՝ մինչև ՚ի հաշտիլն կամ ՚ի մեռանիլն:

Վասն զի պոռնկելով առն և կնոջ՝ որն և իցէ, պսակն ոչ լուծանի. որպէս և մեղանշնելով որ՝ զքրիւ

տանէ ախան կնիքն զմկրտութեան և գրոշմին, աստուած ոչ բառնաց ՚ի մեղանշողէն : Վմանապէս շնութիւնն և պառնկութիւնն ոչ բառնան զկապ պսակին, այլ բաժանէն միայն առ ժամանակ մի՝ և այն անկողնով մինչև ՚ի հաշտին :

Նաև եթէ Քրիստոս վասն շնութեան արձակել հրաման տուեալ էր և զայլ առնելոյ, ոչ ասէին աշաւ կերպքն՝ եթէ այդպէս վտանգ իցէ բնդ այր և բնդ կին. լաւ է չամուսնանալ : Վասն զի մեծ վտանգն յամուսնութեան, և դժուարութիւն այն է, որ մարդ զնոցեալ կինն և կամ կինն զնոցեալ այրն բնդ ունի վասն աստուծոյ հրամանին և համբերէ :

Ծ. Թէ ասեն հրէայք, մէկ մի Քրիստոսի որ ասաց «Վարդապետ բարի» Քրիստոս զայս խօսքս չընդունեց. այլ ասաց թէ՝ «Չիք որ բարի բայց մի առ տուած» : Դ՞ուք. ԺԸ. 19 : Ուրեմն ինքն ոչ էր աստուած որ զբարի անունն չընդունեց :

Այնմ թէ, գշտակ գրածն՝ ծուռ իմացայք ով հրէայք. զի Քրիստոս չասաց թէ, ես ոչ եմ բարի. այլ թէ՝ եթէ ինձ բարի կ'ասես, պարտիս և առ տուած ասել : Ինչպէս մէկ մարդ մի թագաւորն տեսնէ, և զնա իշխան կոչէ, թագաւորն դառնայ և ասէ թէ, իշխան անունն՝ միայն թագաւորին կը վաշելէ. ուրեմն իշխան կոչելուդ տեղը, թագաւոր պէտք է իր ասել ինձ որ իշխանութիւնն ալ մէջն է : Երգ՝ Քրիստոս չէ թէ զբարի անունն չընդունեց. այլ զայն անունն աստուծոյ մինակ վայելուչ ասաց. զի բնութեամբ բարի՝ միայն աստուած է : Արով կամէր ասել, թէ բարի կոչելուդ դո՛ւ եմ, բայց պարտիս գիտնալ՝ թէ բարի անունն աստուծոյ մինակ յատուկ է, ուրեմն վասն է՞ր ասես զիս բարի՞ առանց աստուած ասելոյ, որ եթէ բարի ասես, հաւատա և զիս դո՛ւ աստուած : Օրինակի համար՝ մէկ մի կրակին ասէր թէ, ո՛վ կրակ, կարի ջերմես, և կրակն ասէր թէ, կարի ջերմն ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ հուր. ուրեմն և հուր պիտի ասէիր զիս : Նշնպէս եթէ արեւուն ասէր որ, ո՛վ դու գերասաց

ճառ լուսաւոր . և նա ասէր , թէ գերապայծառ լուսաւորն՝ արեգակն է . ուրեմն արեգակն պիտի ասէիր զիս , որ միայն գերապայծառ լուսաւոր եմ :

Բայց թէ Քրիստոս զայս բարի անունս յիր վերայ ասաց՝ յայտնի է . զի Քրիստոս գաւառապետ ևս կ'առաւ . և յորժամ զմշակաց վարձն տուաւ , և առաջնոց մէկն արանջաց վասն մէկ դահեկանին , ասաց նոյն գաւառապետն թէ՝ « Բնկեր չի զրեւմ գլեզո , և այլն . այլ եթէ ակնքս չար է՝ զի ես առատ եմ : Այս առատ բառս ոչ այլ ինչ կրնանակէ , եթէ ոչ բարի . զի բարւոյն է առատօրէն պարգևել զիւր բարին . որպէս որ արեւն առատ է ի տալն զլոյս իւր , և վասն այնորիկ բարւոյն՝ աստուծոյ պատկեր ևս կ'առաւ : Եւ առ Լատինս՝ փոխանակ առատ բառին , գրեալ է բարի , իբր զի եթէ ակնքս չար է , զի ես բարի եմ : Մատ. Ի . 15 : Այսպէս և որ առ մեզ , Յով. Ժ . 11 , գրեալ է՝ « Ես եմ հովիւն քաջո , առ Լատինսն գրեալ է՝ Ժաւոր պծնոս , այսինքն հովիւ բարի : Եւ յերգս Շարականին ասի վասն Քրիստոսի , « Հովիւ բարի՝ խնդրեա զիս մուրերալս : Եւ յերգս պահոց ասի , « Իր մուրերցայ ի հօտէ քումմէ հովիւ բարի » :

Ը. Թէ ասեն , պատանի մեծատուէնն որ եհարց Քրիստոսի , « Օրհնէ բարի գործեցից » և այլն . Քրիստոս յաւելլ ի վերայ պատուիրանի սիրելոյն զհարց և զմարց և ասաց , « Եւ զքնկերքս իբրեւ զանձնքոյ , որ ոչ գոյր ի մէջ պատուիրանին :

Եւեմ թէ , թէպէտ ի մէջ տանն պատուիրանաց ոչ գոյր , բայց կայր յօրէնան Սովետի . Ղև. ԺԺ . 18 . ուրանօր ասի , « Եւ մի խնդրեացէ վրէժ ձեռնքո : Եւ ընդ որդւոց ժողովրդեան քո՝ ոխս մի ունիցիս . և սիւրեցես զքնկերքս իբրեւ զանձնքո , զի ես եմ տէր » :

Ը. Թէ ասեն , Քրիստոս Մատ. Ի . 23 . ասաց Որդւոցն որոտման , թէ « Աստուցանել յաջմէ իմմէ և յահեկէ ոչ է իմ տալ , այլ որոց տուեալ է ի հօրէ իմմէ » : Ուրեմն չկարէր տալ զպարգևն , որ ի յըմ պուսն բաժակին չարչարանաց հրաւիրէր :

Ասեմ թէ՛ Քրիստոս զամենայն ինչ զոր և կը գործէր, ինքն էր գործողն. բայց զհայրն աստուած պատուելոյ համար՝ առ նա կը վերաբերէր, իբրեւ առ աղբիւրն ամենայն կարողութեան, յորմէ և ինքն ունէր զնայն կարողութիւն: () Երկնակի համար ասեմ թէ, արեգական լոյսն ասէր թէ՛ թէպէտ զաշխարհս ևս կը լուսաւորեմ, բայց իմ աղբիւրն արեգակն է. չէ թէ ինքն չէր լուսաւորողն, այլ զի յարեւն ունելով զլոյսն և անբաժանելի ՚ի նմանէ, անոր համար արեգական տայր զլուսաւորէն:

Այսպէս և Քրիստոս հօր աստուծոյ ճառապօստ թէ և լոյս գողով. զինչ և առնէր և գործէր՝ առ հայրն կը վերաբերէր: Որպէս և վասն վարդապետութեան իւրոյ կ'ասէր թէ՛ «Ինչն զոր ևս խօսեցայ՝ ոչ է իմ, այլ հօրն որ առաքեացն զիս»: Այլ թէ՛ «Ես ետ ինձ զպատուէր զինչ ասացից և զինչ խօսեցայ»: Ամանապէս և նստուցանելն ՚ի յաջմէ և յահեկէ իւրմէ, էր մի հաւասար գործ ընդ հօր. բայց վասն պատուոյ՝ առ հայրն վերաբերէր: Այսպէս Յովաբ՝ զօրապեան Վաւթի թագաւորին, Ուրբաթ քաղաքն պաշարեալ էր, և մօտ էր առնուլ զնա. լուր ուղարկեց Վաւթի մարգարէին թէ չուտով հասիր, և դու առ զքաղաքն յաղթուլ թեամբ՝ որ անունն քեզ լինի և ոչ ինձ. Բ. Թագ. ԺԲ. 27:

Այսպէս և որդին աստուծոյ՝ որովհետեւ հօր աստուծոյ մի միայն կարողութիւն և ներգործութիւն ունէր, որպէս թէ բազումն և ձեռքն և մատուցէն՝ միակ զօրութեամբ քարչէին զպարան մի, նորա հաւմար և զիւր գործն՝ առ հայր կը վերաբերէր: Որպէս և երբեմն զգործն հօր՝ առ ինքն կը վերաբերէր. ըստ այնմ թէ, «Օ՛ի ոչ եթէ հայր դատէ զոք, այլ զամենայն դատաստան՝ ետ որդւոյ իւրում. զի ամենեքեան պատուեսցեն զորդին, որպէս պատուեն զհայր»: Այլ թէ՛ «Որպէս հայր յարուցանէ զմեռեալս և կենդանի առնէ, նոյնպէս և որդի զորս կամի՝ կենդանի առնէ»: Աւերմն որպէս հայր նստուցանէ յաջմէ և յահեկէ,

Նմանապէս և որդի միով զօրութեամբ և կասօք ըող-
հոգւոյն սրբոյ՝ նստուցանէ . վասն զի ոչ է իմ տալ
ասելն է , իբր թէ ևս չունիմ զայլ զօրութիւն 'ի հօրէ
ատուածոյ որիչ և տարբեր . այլ յորժամ որ նա տայ ,
և ևս ընդ նմա կուտամ : Օ՛ի 'ի տալն բաղկին , կու-
տայ և ձեռքն . և 'ի տալն բանին , յայտնի է որ նախ
կուտայ միտքն : «Եւ զոր հայր առնէ , զնոյն և որդի՝
նմին նման դործէ » : Իբր թէ զոր ինչ հուրն առնէ ,
և ջերմութիւնն հրոյն նմանապէս առնէ :

ԾԳ . ԹԷ ասեն , Սատթէոս Ի . 30 . երկու կոյր
կ'ասէ նոտէին 'ի ճանապարհին Լըբբովի . և Սարկոս .
Ժ . 46 . որդի Տիմէի Բարաթմէոս կոյր նոտէր կ'ասէ
յանցս ճանապարհին . իսկ Ղուկաս . ԺԲ . 35 . մէկ կոյր
կ'ասէ . որ ներհակ է միւս աւետարանչացն :

Լըբմ' թէ՛ երկու գժուարութեան որն որ զօրաւոր
է , զայն լուծելու է : Ըրդ՝ Սատթէոս երկու կոյր
կ'ասէ և զանուանքն չի յիշեր . այլ Սարկոս յայտնի
կ'ընէ՝ թէ նորա հայր և որդի էին . հօր անունն Տի-
մէոս , և որդւոյն Բարաթմէոս . իբր՝ որդի Տիմէոսի :
Իսկ Ղուկաս որ մէկ կ'ասէ , զհայրն միայն կը յիշէ ,
և զորդին իբրև զմասն հօրն՝ զանց կ'առնէ . քանզի
սովորութիւն է սրբոյն Ղուկասու՝ շատ բան զօրու-
թեամբ իմացընել ըստ կերպի փիլիսոփայից :

Օ՛ր օրինակ . յորժամ կը պատմէ զՅիսուսի գնալն
'ի տաճարն յամեն տարւոյ , զձնողաց գնալն կ'ասէ ,
և զՅիսուսի գնալն՝ զօրութեամբ և հետ նոցա կ'իւ
մացընէ . ՂԳ . Բ . 41 . ուր կ'ասէ թէ՛ «Եւ երթային
ճնողքն նորա ամի յամի յԵրուսաղէմ 'ի աօնի զատկին » :
Եւ չասեր թէ՛ և Յիսուս ընդ նոսա : Ս' ասն զի յայտնի
է՝ մանաւանդ որ անոր համար կ'երթային : Եւ յայտնի
զՏիմէոս կուրին անունն բաւական համարելով , զորդ-
ւոյ անունն զանց է առեր . զի համբաւաւոր կոյր էր
Տիմէոս , և դիտէր որ թէ զնա յիշէր , և որդի նորա
հետն կ'իմացուէր . անոր համար պարտապէս թողեր :

ԾԴ . ԹԷ ասեն , Սատթէոս՝ ԻԱ . 2 . էչ և յաւա
նակ՝ յիշէ . և Սարկոս . ԺԱ . 2 . և Ղուկաս . ԺԲ . 29 ,

միայն յաւանակ ասեն. և Յովհաննէս. ԺԲ. 14, էշ մի
գտեալ և հեծեալ կ'ասէ. այլ երկու աւետարանիչքն
համաձայն յաւանակ ասեն, այսինքն՝ Սարկոս և Ղու-
կաս. իսկ Սատթէոս՝ էշ և յաւանակ, և Յովհաննէս՝
միայնակ՝ էշ ասէ, որ ներհակ են միմեանց։

Ըսեմ թէ, այս չորս աւետարանիչքս մինչ վկայու-
թիւն առնուին ՚ի Օսրբարիայէ, որ զԹագաւորն եկեալ,
՚ի վերայ իշոյ և յաւանակի նորոյ նստեալ ասէ։ Սուրբն
Սատթէոս ըստ բաւականին առնու գէշն և դաւա-
նակն։ Եւ Սարկոս և Ղուկաս՝ դաւանակն միայն. որ
զհանգամանս իշոյն թողուն, և լցուցանեն ՚ի Սատթէ-
ոսէ և ՚ի Օսրբարիայէ։ Եւ Յովհաննէս մինչ ետես ըզ-
յաւանակն յիշեալ յերկուց աւետարանաց՝ ինքն ոչ
կրկնաբանեաց, այլ դասածն Օսրբարիայի վկայութիւն
բերելով, և դաւանակն կը յիշէ. և մարգարէու-
թեամբն Օսրբարիայի՝ զիւր պակասութիւնն լցուցանէ։
Իսկ թէ հարցանես՝ թէ Քրիստոս առաջ յէշն նըս-
տաւ թէ յաւանակն։

Ըսեմ թէ՝ ըստ վկայութեանն Յովհաննու յառաջ
յէշն նստաւ մինչև ՚ի մօտենալն Արուսաղէմ և ՚ի տա-
ճարն. և յորժամ Արուսաղէմ և ՚ի տաճարն մտաւ՝
այսինքն՝ ՚ի դրսի դուռն Արուսաղէմի յարեւելից, յի-
շոյն իջեալ յաւանակն նստաւ. և այս չէր առանց
խորհրդոյ։ Օր էշն կը նշանակէր զազգն հրէից՝ որ
ստիւրած էին բեռնակրութեան օրինաց, բայց օրինօք
չկարացին մտանել Արուսաղէմ և ՚ի տաճարն երկնից.
և կամ Արուսաղէմ ՚ի տեսութիւն խաղաղութեան։
Իսկ յաւանակն կը նշանակէր զանկարժ ազգն հեթա-
նոսաց, յորոյ վերայ հանգեաւ տէրն, և տարաւ մինչև
յարբայութեան տաճարն երկնից կամ Արուսաղէմ։
Եւ վասն այնորիկ յետինքն, այսինքն ազգն հեթանո-
սաց՝ եղեն առաջինք, և մէկ ժամ բանելով յայգի
եկեղեցւոյն, առին մէկ մէկ դահեկան. Մաթ. Ի. 9,
որ կը ցուցանէ զվատքն արբայութեան, և զվարձքն
աշխատանաց առաքինութեան։

Ծե. թէ ասեն, Քրիստոս չունէր էշ և յաւանակ,

այլ միշտ հետիտա կը քալէր, ապա վասն էր ասաց՝
 թէ «Յորժամ լուծանէք զէջն և դաւանակն, և և թէ
 որ հարցանէ, վասն էր լուծանէք, աստջիւր թէ՛
 տեսան իւրեանց պիտոյ են»։ Մատ. ԻԱ. 3։

Ըսեմ թէ, Քրիստոս որովհետեւ աստուած էր,
 երկինք և երկիր իւրն էին, որպէս կ'ասէ Գաւիթ.
 թէ՛ «Տեսան է երկիր լիւ իւրով, աշխարհ և ամե-
 նայն բնակիչք նորա»։ Այլ մարդիկ աւանդապահ են.
 յորժամ որ աւանդի տէրն ուղէ, այնուհետեւ պահու-
 զին պէտք չի մնար, շուտով յանձնել հարկ է. ինչ
 պէս որ հրէայք Լգիպտոսի մէջ, խաբկանօք կողոպ-
 տեցին զսկի և զարծաթ Լգիպտացւոց, և կողոպ-
 տիչ չքուեցան, վասն զի տիրօջը հրամանաւն արարին։

Այսպէս և Քրիստոս որդի աստուծոյ լինելով, ա-
 մենայն հայրենական բարեաց նորա տէրն էր՝ զի կ'ըսէ
 Գաւիթ թէ՛ «Ժառանգութիւն առն որդիք են».
 արդ. Քրիստոս ալ իւր ստացուածոց վրայ իշխանու-
 թիւն ունէր, և իւր ստացուածքը ուղելու տաւն,
 չկարաց մէկ մարդ մի գէմ գնել, զի տեսան որ աւանդի
 տէրն էր ուղողը՝ լուռ կացին։

Տ.Օ. թէ ասեն, Քրիստոս ՚ի լեւնէն Չիթենեաց
 ՚ի դառնալն ՚ի քաղաքն, զանպատու թգենին անիծեց,
 Մատ. ԻԱ. 18. և Մար. ԺԱ. 13. ասէ՝ թէ ոչ էր ժամա-
 նակ թղոյ, ուրեմն ՚ի զուր տեղն անիծեց՝ որովհետեւ
 ժամանակն չէր։

Ըսեմ թէ՛ բանն ոչ էր ՚ի ժամանակն և յոչ ժամա-
 նակն, այլ յանպատուութիւնն. որ նշանակէր այն թգե-
 նին զկեղծաւորսն, որք ունին զտերեւ բարեգործու-
 թեան, և ոչ զպտուղն. արդէս և բռեալ սպիտակ
 գերեզմանքն, ունին զտկերս մեռելոյ՝ և ոչ զկեն-
 դանիս ՚ի մէջ իւրեանց։ Այլ թէ ասեա՝ ապա վասն
 էր անիծեց զթգենին՝ որովհետեւ չէր ժամանակ թղոյ։

Ըսեմ թէ, երկիւղ ձգելոյ համար ՚ի սիրտս ան-
 պատրաստ և կեղծաւոր մարդոց. զի թէ յանդէպ
 ժամանակի պտուղ չի առնող թգենին կ'անիծուի, ապա
 արջափ՝ որ պատրաստ ժամանակ ունենայ իր ձեռքը, և

զինքը ծուլութեան տայ, և չաշխատի բարեգործութեան: Վասն զի ինչ և իցէ ժամանակ մը չի կրնար արգելք լինիլ բարեգործութեան: զի ամենայն ժամանակ յարմար է 'ի գործել զբարին, միայն մեղք գործելոյ ժամանակ չէ սահմաններ աստուած: Այսպէս կը պատուիրէր սուրբն Պօղոս Տիմոթի աշակերտին, վասն քարոզութեան աւետարանին՝ թէ « Հաս 'ի վերայ ժամու և տարածամու »:

Աւրեմն՝ ո՞վ որ այն անպտուղ թղենւոյն պէս պատշառանք բնէ՝ թէ ժամանակ չունիմ բարի գործելոյ և զանց առնէ, կ'անիծուի 'ի Վրիստոսէ: զի աստուած որ չար գործելոյ ժամանակ չէ ստեղծեր, նա զժամաւ նախն բարեգործութեան կը գողանայ, և ժամանակ կ'անէ չար գործելոյ՝ և վասն բարեգործութեան կ'ասէ թէ՛ չունիմ ժամանակ:

Այլ այն թղենին անպտուղ՝ կը նշանակէր և բղհրէայոն, որպէս և յայլում տեղւոջ ասաց Վրիստոս առ այգեւորան պահապան հրեշտակն. թէ « Այս երեք տարի է որ դամ խնդրել զպտուղ 'ի թղենւոյդ և ոչ գտանեմ, կտրեա զդա, զիմոր զերկիրդ խափանէ »:

Այսպէս և այս թղենիս անպտուղ՝ կը նշանակէր զհրէայբն, որ 'ի ճանապարհս մովսիսական օրինաց տնկեցեալք էին, և Վրիստոսի՝ քաղցելոյն մերս փրկութեան, զպտուղ բարեգործութեան չէին տար, նորահամար անիծուեցան և չորացան, զի անէծքն աստուծոյ ստուգապէս կը ջնջէ զհիւթն շնորհաց, և այլ ոչ կարեն պողպեցել: Օր օրինակ՝ « Կարծուցանես զերեսսքո 'ի նոցանէ, պակասին և 'ի հող դառնան »:

Եւ Աստի ծէ. 10. ասէ. « Փոխանակ զի թողեր զաստուած փրկիչքո և զտէր օգնականքո ոչ յիշեցեր, վասն այսորիկ տնկեցես զառնկ անհաւատ և զերմն անհաւատ. յաւուր յորում տնկեցես՝ վրիպեցիս »: Եւ զոր ժամանակն՝ վասն բարեգործութեան ժամանակ առնել պիտոյ է, և կարողութիւն կենալոյն յետոյ՝ զոր պատուիրեալն ևս, պատուիրանի պէս կատարել:

ԾԷ. Թէ ասէն, ամէն հարցման պէտք է նախ պատասխանը տալ, և յետոյ ուրիշ տարակուսելի բան հարցանել, այլ Վրիտտոսի՝ որ հարցին քահանայաւ պետքն և ծերքն, Թէ «Արմի իշխանութեամբ առնես զայդ, և ո՞վ ետ քեզ զիշխանութիւնդ զայդ»։ Մատ. ԻԱ. 23։ Վրիտտոս պատասխանի չի տուած, ուրիշ գժուարին խնդիր մի մէջ բերաւ, և զնոցա հարցումը խափանեց, որ ընդդէմ է կատարեալ իմաստնոյ։

Ահա Թէ՛ Վրիտտոս իբրեւ զատուած՝ ըմբռնեաց զխորագէտս ՚ի խորագիտութեան իւրեանց, զի քանի անգամ փորձեցին որ Վրիտտոսի իշխանութիւնն յատուծոյ էր, որպէս երբեմն մինչ զանդամոլոյժ մի բժշկեց, «Օւրմացան ամենայն ժողովուրդքն, և փառաւոր արարին զատուած զառւիշն այնպիսի կարողութեան մարդկան»։ Մատ. Թ. 8։ Եւ յայլուր ասացին Թէ՛ «Այ դք կարէ զայդ նշանագ առնել՝ զոր դուդ առնես՝ եթէ ոչ աստուած իցէ ընդ նմա»։ Յժ. Գ. 2։ Եւ ՚ի ծնէ կայրն որ մարմնով և հոգւով լուսաւորեցաւ, ասաց հոգւով կուրացեալ հրէիցն, «Թէ ոչ էր այրն այն յատուծոյ՝ ոչ կարէր առնել ինչ»։ Յժ. Թ. 33։ Արդ՝ Վրիտտոսի բոլոր բանն և գործքն, կը յայտնէին զնորա աստուածութիւնն և իշխանութիւնն։ Աւրեմն՝ ինչ հարկ ունէր հարցանել, Թէ Արմի իշխաւ նութեամբ առնես զայդ։ Այսն զի ՚ի մէջ կռապաշտից անգամ օրէնք կայր, որ ով դք հարցանէր Թէ պէտք է պաշտել զաստուած և պատուել զճնորդս, ըզնա կը դատապարտէին իբրեւ մոլորեալ։

Եւ Արիտտոսէլ ասեր է Թէ, ով դք որ հարցանէ Թէ արեգակն ընչ է Թէ խաւար, պէտք չէ այնպիսի չիմարին պատասխան տալ, այլ հարկ է անոր զաչքն լուսաւորել։ Այսպէս և Վրիտտոսի բոլոր բանքն և գործքն՝ աստուածայինք էին, և յայտնի էր աստուածային իշխանութեան ունեւն, և անով կ'ընէր, այլ ինչ հարկ էր հարցանել։

Օր օրինակ՝ մէկ մարդ մի ՚ի հեռուստ լուսաւոր բան մի տեսանէ և չիմանայ, մօտ եղողացն պէտք է

հարցանել թէ՛ արդեօք ի՞նչ է այն, բայց թէ մօտ երթայ և խմանայ թէ կրակ է, այլ ի՞նչ պէտք է հարցանել թէ այս կրակ է մի, զի աչքը կը աեսանէ, և ջերմութիւնը կ'զգայ:

Երկրէն թէ որ հրէսքն յիմար և յիսակալ չլինէին. Վրիստոսի բանն և գործքն կը վկայէին թէ աստուծոյ իշխանութեամբ, և ինքն աստուած գոյով կ'առնէր, և իւրեանց հարցածին պատասխանն ՚ի մէջն էր. վասն զի զի՞նչ լինիցն, և որո՞յ իշխանութեամբ խօսելն և գործելն գիտէին, որ աստուծով էր և աստուածային: Եւ այն հարցման մէջն, պատրաստ էր նոյա հարցման պատասխանն, զի անոնք հարցին թէ՛ «Որով իշխանութեամբ առնես զայդ, և ո՞վ ետ քեզ զիշխանութիւնդ զայդ»: Վրիստոս ասաց թէ, «Հարցից և ես ձեզ բան մի, տուր ինձ պատասխանի. մկրտութիւնն (Յովհաննոս՝ յերկնից էր թէ ՚ի մարդկանէ)»: Որ թէ ասէին յերկնից, Վրիստոս ասելոց էր թէ՛ ասդա նորա վկայութեանն (որ զիս գառն աստուծոյ և որդի աստուծոյ ասաց և բարձող մեղաց աշխարհի. և թէ՛ «Եւ չեմ արժանի լուծանել զխրացս կօշիաց նորա», և թէ՛ «Յառաջ քան զիս էր», և թէ՛ «Որ ՚ի վերուստն գայ, ՚ի վերայ է քան զամենայն. և զոր ինչ ետես և զոր լուսւմ վկայէ») էր չի հաւատացիր: Ուրեմն յայտնի եղաւ՝ որ ես նորա վկայութեանն հաւանածս որովհետեւ գառն աստուծոյ և որդի աստուծոյ եմ, յայտնի է որ յաստուծոյ ունիմ զիշխանութիւնս զայս՝ քարոզելոյ, յանդիմանելոյ և սքանչելիս գործելոյ. ուրեմն յայտնի եղաւ թէ՛ որով իշխանութեամբ առնեմ զայս:

Եւ զայսպիսի առարկութիւն, որ մեկէն ՚ի մեկ դժուարին խնդրոց դժուարին պատասխան կը լինէր, ոչ որ կարէր առնել, թէ և նոյն իսկ Պատան լինէր կամ Վրիստոսէլ: Օյ թէ մկրտութիւնն Յովհաննոս յերկնից էր և յատուկ հրամանաւն աստուծոյ, ուրեմն Յովհաննէս զայն մկրտուածն՝ գառն և որդի աստուծոյ ասելով, աստուած և որդի աստուծոյ գա-

ւանեց զնա . ուստի և Վրբխառս ՚ի վերուստ և ՚ի հօրե
աստուծոյ ունեցած կը լինի զիւր իշխանութիւնն :

Օչոյս ևս պէտք է իմանալ, թէ հրեայք գիտէին
զՀմարտութիւնն, գիտէին և զմկրտութիւնն Յով
հաննու յերկնից հրամանաւն աստուծոյ, բայց վասն
չար նախանձու իւրեանց ստեցին թէ չեմք գիտեր :
Եւ զայս Վրբխառս մէկ ուրիշ առակով յայտնի բրաւ,
թէ գիտէին զնա և գիտութեամբ սպանին : Կնչպէս
Սաթթէոս . ԻՆ. 33 համարն . տանուաւրն առ մշակ
ներն ծառայս ուղարկեց՝ առնուլ ՚ի սրղոյ այդւոյն,
և նոքա զանազան պատիժներով զնոսա սպանին . յետոյ
յղեց զիւր որդին . չար մշակքն՝ որ տեսին զորդին,
ասացին թէ՝ «Սա է ժառանգն, եկայք սպանցուք և
սպանին :

Ըրգ՝ գիտէին հրեայքն զՎրբխառս որդի աստու
ծոյ, և աստուծոյ իշխանութեան տէր լինել, բայց
առ նախանձու կուրացան և ատցին թէ՝ չեմք գի
տեր . այսինքն զմկրտութիւնն Յովհաննու՝ թէ յերկ
նից և թէ ՚ի մարդկանէ . ոչ գիտեմք : Օխ թէ յերկ
նից ասէին, հարկ էր հաւատալ նորա մկայութեանն,
և զՎրբխառս՝ որդի աստուծոյ հաւատալ և աստուծոյ
իշխանութեան տէր լինիլ զնա : Բայց որպէս ասէ
իմաստունն՝ «Օչոյս խորհեցան և խաբեցան, զի կու
րացոյց զնոսա չարութիւն իւրեանց » . Իմաս. Բ. 21 :

Եւ լեթէ ասէ որ, թէ Պօղոս ինչո՞ւ համար ասաց՝
«Օր ոչ որ յիշխանաց աշխարհիս պսորիկ ծանեաւ .
զի թէ էր ծանուցեալ, ոչ արդեօք զտէրն փառաց ՚ի
խաչ հանէին » . Ա. Կրն. Բ. 8 :

Եւեմ թէ՝ իշխան աշխարհիս կոչէ զդէսն, որոց
գլուխն էր Սադայէն, զոր Վրբխառս իշխան աշխարհի
կոչէ . Յօհ. ԺԶ. 11 : Թէպէտ սուրբն Յօհան Սկերե
բան՝ իշխանօք աշխարհի, իմանայ զՊիղատոս և զՀե
րովդէս և զքահանայապետն, «Օխ ոչ գիտէին » ասէ
« թէ այնպէս պայծառանայ խաչն, և աշխարհիս փր
կութիւն լինի, և աստուած բնդ մարդկան հաշտի, և
քաղաքն նոցա անկանի, և զվերջին չարիսն բնդունի » :

Բայց հրեայքն՝ զնա աստուած բարերար չի ճանաչեցին, անոր համար զնա ճանաչելոյ են աստուած դատաւոր արդար ՚ի կատարածի աշխարհի :

Սակայն թէպէտ բոլոր իշխանքն ոչ ճանաչեցին ըզնա, բայց ճանաչեցին բազումք, որպէս Նաթանայէլ որ ասաց՝ « Ուրբի դու ես որդի աստուծոյ, դու ես թագաւոր Իսրայէլի » . ԶԵԿ. Ե. 49 : Նիկողիմոս որ եկեալն էր առ նա ՚ի գիշերի զառաջինն, և ասաց առ Քրիստոս, « Ուրբի՛ գիտեմք զի յաստուծոյ եկեալ ես վարդապետ » . ԶԵԿ. Գ. 2 : Էւ Յովսէփ Լքեմաթացին, որ էր այր բարեպաշտ և արդար և աշակերտ հաւաւ տացեալ : Էւ մոգքն՝ Սէլքոն, Պասպար և Պաղտաւ տար, որք յայտնութեամբն աստուծոյ՝ ՚ի ծնանելն ծանեան զնա, և հաւատով եկին յերկրպագութիւն նորա աստեղն առաջնորդութեամբ :

ԾԸ. Թէ ասեն, Քրիստոս օրինակաւ հարսանեաց մի ցուցանէ զկոչումն ՚ի ճաշակումն հաղորդութեան, և ՚ի հարսնարանին մէկ մի միայն գտաւ անգարդ . և Քրիստոս վասն մեկին՝ պէտք չէր ասել թէ՛ զի բաւ զումք են կոչեցեալք և սակաւք են ընտրեալք . այլ պէտք էր ասել, սակաւք են կոչեցեալքն, և բազումք են ընտրեալքն . զի յայն կոչուեքէն մինակ մէկ մի դատարարեցաւ . Մատ. ԻԲ. 14 :

Ըսեմ թէ՛ այն բազում կոչուածներովն և սակաւ ընտրուածներովն՝ ոչ է իմանալի վասն յայն կոչուեան գանուողաց, այլ զի յառաջ շատք կոչուեցան և հրաժարեցան, որք էին հրեայք, և յետոյ յանցից ճանապարհաց, այսինքն՝ ՚ի մեղաց և ՚ի կռապաշտութենէ՝ կոչեցան հեթանոսք ՚ի հաւատն և յեկեղեցին և ՚ի հարսանիս հաղորդութեան որդւոյ թագաւորին հօր աստուծոյ Յիսուսի Քրիստոսի : Որ թէպէտ հաւաւ տով մոին յեկեղեցին, բայց բազումքն (որ այն մէկովն կ'իմացունին) չունենլով զհանդերձ բարի գործոց այն կոչուեքին արժանի, կապեալ ոտիւք և ձեռքք կը հաւնուն ՚ի խաւարն արտաքին : Նաև այն առակին միտքն, շատին և քրքին համար չէր, այլ վասն ընտրելոյ և

դատապարտելոյ, թէ արժանաւորքն կոչին յեկեղեցին, և արժանիք կը լինին մարմնոյ և արեանն Վրիտտոսի և յաւիտենական կենաց, և որք սոսկ հաւատով կը մտանեն յեկեղեցին և առանց բարի գործոյ, կը մեղաւորին, և կապեալ ձեռք և սախւք կը ձգուին ՚ի դժոխս :

Եւ այց թէ փրկեալքն շատ են՝ թէ դատապարտեալքն, ասաց Վրիտտոս՝ «Բազումք են կոչեցեալքն, և սախւք են ընտրեալքն» . օրինակն էր ՚ի ջրհեղեղն՝ որ ութն հոգի մինակ փրկեցան, և ՚ի Սոդոմոյեցիան՝ որ Ղովտ և երկու դստերքն զերծան, և ՚ի յարդն և ՚ի ցորեանն . զի յարդն շատ է և այրելի, և ցորեանն սախաւ և ՚ի շունմարան արքայու թեան ժողովելի, և յուռկանն ձկնորսաց, որ թէպէտ բազմազան կենդանի կ'ըմբռնէ, բայց բարիքն մինակ կ'ընտրուին :

ԾԹ . Թէ ասեն, Վրիտտոս պիտի գայր ՚ի հարկապահանջութենէ ազատել զԽորայէլ, բայց ինքն ասաց՝ տալ զհարկ կայսերն . Մատթ. ԻԲ. 17 : Եւ իմ թէ, Վրիտտոսի հոգ չէր ազատել ՚ի ժամանակաւոր հարկէն և ՚ի պահանջէն, այլ ՚ի յաւիտենական դատապարտութենէն . և զիւր պատկերն զհոգիս մեր՝ ազատելոյ ՚ի մեղաց և յանհաւատութենէ . իսկ այն պահանջքն և տուրքն հոգւոյ մնաս չունէին : Եւ այց հրէայք մէկ բան հարցին, և Վրիտտոս վասն էր երկու կերպ պատասխանի տուաւ, զի ասաց՝ «Երթայք տուք զկայսերն՝ կայսեր և զսատուծոյն՝ աստուծոյ :

Եւ իմ թէ՝ հրէայք զպարտքն որ աստուծոյ օրինաց և պատուիրանաց էր՝ անփոյթ առնէին և չէին հոգար հատուցանելոյ . և վասն հարկի կայսերն հոգ կ'ընէին : Եւ որ համար Վրիտտոս ասաց թէ՝ զաստուծոյ պատիւն և պաշտօնն՝ զտասանորդն և զողջակեղան և զհոգիս ձեր որ է պատկեր աստուծոյ, աստուծոյ տուէք, և զպատկեր զհարկն կայսեր՝ տուէք կայսերն . զի մի ումէք պարտական գտանիցիք, բայց զմիմեանս սիրելոյ ըստ առաքելոյն :

Եւ այց հրէայք՝ որ կը կարծէին թէ Սաիայի գա-

լըստեամբն պիտի ազատուէին ՚ի հարկապահանջութենէ կայսերն, չէին մտածեր թէ այն հարկապահանջութիւնն՝ մեծ նշան էր գալստեան նորա, որ ցուցանէր զպահասին իշխանութեան և գաւազանին նոցա ՚ի տանէն Յուդայի: Որպէս ասաց Յակոբ նա հապեան ՚ի յօրհնութիւնն Յուդայի թէ՝ «Մի պահա սեցցի իշխան ՚ի Յուդայէ, և մի պետ յերանաց նորա, մինչև եկեսցէ այն, որոյ իւրն են հանդերձեալքն»:

Ըրդ՝ յայտ յանդիման նշան էր գալստեանն նորա՝ հարկիլն հրէից տէրութեանն Հռովմայեցւոց, որ կայսեր պատկերադրամովք և տուեալ հարկովն կ'իմա ցուէր, ուրեմն պահասեալ էր իշխանութիւնն Յուդայեան ազգին: Օ ի Հերովդէս Անգլիպարոսի որդին որ Ադալմայեցի էր՝ տիրեալ էր նոցա, հրամանաւ կայսերն (սակաւ ինչ յառաջ քան զճնունդն Քրիստոսի) որ զմանկունան Իւթղէհէմի կոտորեաց:

Իայց թէ ինչո՞ւ համար հրէայքն զայս խորամանկ հարցումն արարին Քրիստոսի: Անոր համար որ յաւուրս աշխարհագրին՝ մէկ Յուդա անուն գալիլեացի մը, և մէկ Թիւզաս անուն ապստամբ մը ելան, սուտ մէսիայ ձևանալով. և առացին թէ՛ պէտք չէ որ աստուածապաշտ հրէայքն հարկատու լինին կապալաւորից, և շատ մարդիկ հետ իւրեանց մոլորեցուցին, որ յետոյ ՚ի կայսերացն Հռովմայեցւոց փճացան և կորեան մաւ հուամբ: Աւտոի չարամիտ հրէայքն՝ զայս խորամանկութիւնս յառաջ բերին և փորձելով հարցին, որ թէ ասէր՝ ոչ է պարտ տալ հարկս կայսեր, նոյնժամայն մասնէին զնա Հռովմայեցւոց, որպէս որ ՚ի ժամաւ նախ խաչելութեան զրպարտեցին թէ՛ արդելու ՚ի տալոյ հարկս կայսեր, որ Քրիստոս ընդ հակառակն բերէր թէ՛ «Տուք զկայսերն կայսեր»:

Ըրդ՝ եթէ Մէսիայն պիտի գայր ՚ի կայսերի հարկապահանջութենէն ազատէր, ինչո՞ւ համար ամբաստանութիւն բրին թէ՛ «Ըրգելու ՚ի տալոյ հարկս, և այլն»: ուրեմն Մէսիայի գալն չէր վասն բառնալոյ զհարկապահանջութիւնն կայսեր ՚ի պարանոցէն հրէից,

այլ վասն հոգեկան փրկութեան 'ի մեղաց' 'ի գթօխոց
և 'ի կոռոյ աղատութեան :

Կ. Թէ ասէն, վասն յարութեան մեռելոց՝ յԱստու-
ծաշունչ գիրքն շատ վկայութիւն կայր. (տես Յովբայ.
ժԴ. 13. և ժԺ. 25. և Եսայեայ. ԷԶ. 19. և ԿԶ. 14.
Եղեկիէլ. ԼԵ. 1. 9. 'Իանիէլի. ժԲ. 13. Յովնանու.
Բ. 11. Սոփանիայ. Գ. 8.) վասն էր Քրիստոս զգարդ
վկայութիւնքն թողեալ, և յիշոյց յերեք գլխոյն վեց
համարէն անյայտ վկայութիւն երեք, թէ «Մայ առ-
տուած 'ի մօրենւոյն, ես եմ աստուած Մբրահամու,
աստուած Իսահակայ և աստուած Յակովբայ 7. և չէ
ստուած մեռելոց այլ կենդանեաց :

Ասեմ թէ, որովհետեւ Քրիստոս Սաղուկեցւոյ
սխառասխան տուաւ. որ եօթն այր առնող կնոջն հա-
մար ասացին թէ՝ 'ի յարութեան օրն՝ որուն 'ի նոցանէ
կին լինելոց է. իբր թէ ծաղրելով զյարութիւնն մե-
ռելոց. որոց Քրիստոս ասաց՝ թէ 'ի յարութեան՝ կին
առնուլ չկայ. զի հրեշտակաց պէս են : Բայց որով
հետեւ Սաղուկեցիքն 'ի Սոփեսի հինգ գրքէն զամ'
գիրք չէին ընդունիր. և 'ի Սոփեսի գրոց մէջն յայտնի
վկայութիւն չկայր վասն յարութեան մեռելոց, անոր
համար Քրիստոս 'ի նոցա ընդունած գրոցն վկայու-
թիւն բերաւ վասն յարութեան մեռելոց զայն բանն :
Օհ թէ յարութիւն մեռելոց որ չկայր, Մբրահամու՝
Իսահակայ և Յակովբայ հոգիքն՝ ոչնչացած պիտի լի-
նէին. ուստի ջնջուած և ոչնչացած բաներու համար՝
մարդ անգամ չի կարէր տէր ասուիլ, ուր մնաց թէ
աստուած :

Արդ՝ նորա առ աստուած կենդանիք էին հոգւով,
որ յարութիւն պիտի առնէին, և ապա թէ Մբրա-
համ, Իսահակ և Յակովբ պիտի կոչուէին. վասն զի
սոսկ հոգւոյն՝ մարդ չի ասուիր, նմանապէս և ոչ լոկ
մարմնոյն : Ուրեմն առաջի նախատեսութեանն աստու-
ծոյ՝ անոնք իբրեւ թէ յարուցեալք և կենդանիք էին.
անոր համար ասաց յետոյ՝ «Ոչ է աստուած մեռելոց,
այլ կենդանեաց : Եւ ոչ մեռեալքն կարեն զնա օրհ-

ներ, որպէս ասէր Եղեկիա Թադաւորն, այլ կենդանիքն կարեն օրհնել:

Արդ՝ Թէ հոգին Աբրահամու՝ Իսահակայ և Յակովբայ կենդանիք են, և առաջի աստուծոյ նախառե սուրբեանն իբրև Թէ և մարմնով յարուցեալք, ուրեմն գեղեցիկ վկայութիւն էր այն բանն վասն հասարակաց յարութեան: Այլ դարձեալ մէկ իր մը կամ էակ մը՝ առ աստուած՝ այլ առաւել գոյութիւն, կայութիւն և էութիւն ունի, քան Թէ ինքն առ ինքն, ուստի և առաքեալն ըսաւ Թէ՝ «Առկա կեամք, շարժիմք և եմք» Գ.բ. Ժե. 28: Այլ որպէս օր կեանք և շարժող մարմնոյն հոգին է, այսպէս և արարչական պատշառ, կեանք և շարժող հոգւոյն պատճառաբար՝ առ աստուած է. «Օ ի հոգիք արդարոց ի ձեռնն աստուծոյ են, ոչ մերձեցցի առ նոսա մահ» ասէ Սողոմոն. Իմաստ. Գ. 1:

Աւրեմն՝ Աբրահամու, Իսահակայ և Յակովբայ հոգիքն առ աստուած կենդանիք գոյով, և ի ժամաւ նախի իւրեանց յարութեանն՝ առ մարմնն իւրեանց միաւորելիք. այլ ամենայն ժամանակ՝ առաջի աստուծոյ պատրաստ են. և առաջին կամ վերջին՝ չկայ առաջի նորա: Արդ՝ որպէս Թէ անոնք կենդանիք էին, ասաց աստուած՝ «Եւ եմ աստուած Աբրահամու, Իսահակայ և Յակովբայ»: Վասն զի ինչպէս ասացի ի վերն, սոսկ հոգւոյն և լոկ մարմնոյն՝ մարդ և անհատ անուամբ Աբրահամ՝ Իսահակ և Յակովբ չաւորի: Ասե զի աստուած՝ կենդանեաց աստուած կ'ասուի, և ոչ հոգւով մեռելոց, որպէս և Թադաւորն՝ կենդանի մարդոց Թադաւոր է, և ոչ ի վերոյ մեռելոցն և ի գերեզման իջելոց, զի ծաղր առնել է՝ զԹադաւորն կոչել մեռելոց Թադաւոր. այսպէս և զաստուած՝ հոգւով և մեղօք մեռելոց:

Այլ թէ ասեն, որովհետեւ Քրիստոս ի յաղգէն Դաւթի էր, ինչո՞ւ համար երբ որ հարցուց Թէ՝ Քրիստոս քի որդի է, և հրեայք որ ասացին Թէ՝ Դաւթի, ինքն չընդունեց զանոնց ասածն, այլ ասաց

Թէ՛ «Վաւիթ զնա տէր կոչէ. զիմորդ որդի նորա իցէ» :
Ըրդ եթէ որդի Վաւթի չէ, ուրեմն և ոչ է Սէսիայն :

Ըսեմ թէ, հրէայք միայն ՚ի մարմնոյ կողմանէ զնա
ասացին որդի Վաւթի, ինչպէս էր և Սողոմոն. բայց
Քրիստոս էր և այլ ինչ, այսինքն որդի աստուծոյ,
Ըրդ Քրիստոս ՚ի մարմնոյ կողմանէ՝ որդի էր Վաւթի,
և յաստուածութեան կողմանէ՝ տէր և աստուած էր
Վաւթի : Եւ զայս՝ աստուած ՚ի յաւիտենից տպաւո-
րեց ՚ի Դէամ, որ ՚ի հող մօրէ արար զմարմինն, և
փշմամբ ստեղծեց զհոգին, և յերկուց միաւորութե-
նէն արար անհատ անձն մի. և ասաց վասն այն միա-
ւորեցեալ անհատին թէ՛ «Ընա Դէամ եղև իբրև զմի
՚ի մէնջ» . այսինքն ոչ իբրև զմեզ, զի երեք անձինքն
ոչ էին մարմնանալոց, այլ միայն որդին աստուծոյ,
անոր համար ասաց, «Իբրև զմի ՚ի մէնջ» : Ըլլ Դէամ՝
յարարեալ հողոյն և ՚ի ստեղծեալ հոգւոյն յայլևայլ
բնութեանէ՝ եղև մի անձն. թէպէտ ՚ի մասանց ստեղ-
ծեցեալոց : Ըլլ անմարմին հոգին Դէամայ՝ ունէր ըզ-
նմանութիւն աստուածութեանն Քրիստոսի, և հա-
զաչէն մարմինն՝ զնմանութիւն (առեցեալ ՚ի կուսէն)
մարմնոյն Քրիստոսի. զի որպէս Դէամայ մարմինն ՚ի
կոյս հողոյ առնուաւ, նմանապէս և Քրիստոսի մար-
մինն ՚ի կոյս մօրէ :

Ըրդ՝ Քրիստոս ՚ի կողմանէ մարմնոյն՝ էր որդի
Վաւթի, և ՚ի կողմանէ աստուածութեանն՝ տէր և
աստուած էր Վաւթի. թէպէտ վասն միոյ անձնաւո-
րութեանն՝ համանգամայն էր որդի աստուծոյ, և որդի
Աստուածածին կուսին : Ուրեմն՝ Քրիստոս ոչ ուրա-
ցաւ զորդի Վաւթի լինիլն. այլ կամեր ասել թէ, ձեր
վկայութեանն կը հաւատամ, զի եմ յաղգէն Վաւթի.
բայց ըստ վկայութեանն Վաւթի, եմ և տէր նորա.
հաւասար ընդ հօր : Վասն զի նստիլն ընդ աջմէ աս-
տուծոյ, ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ ասել ընդ նստողին՝
համահաւասար. զի ընդ աջմէ Թագաւորին ով կարէ
նստիլ, եթէ ոչ հաւասարակիցն նորին :

ԿԲ. Թէ ասեն, Քրիստոս ասաց, Մատ. Իգ. 1.

«Հաթուն Սովետի նստան դպիրքն և փարիսեցիքն» : Այլ Սովետ՝ կամ աթոռ չունէր, և կամ թէ քահալ նայապեան կը նստէր, ուրեմն սխալ է գրեալն : Այնմ թէ, Սովետի աթոռովն՝ ոչ է պարտ իմանալ զփայտաշէն աթոռն : այլ զվարդապետութեան իշխանութիւնն : Այս թէ ոչ պէտք էր ասել՝ յաթոռն Ահաբօնի (ուր պէտք էր նստիլ քահանայապետին) նստան դպիրքն և փարիսեցիքն : Իսկ թէ աթոռով վարդապետական իշխանութիւնն պիտի իմացուի, յայտնի է ՚ի Վրիստոսի բանէն, որ յետոյ ասաց թէ՝ «Օր ինչ ասիցեն ձեզ՝ արարէք և պահեցէք. բայց ըստ գործոց նոցա մի առնէք. զի ասեն և ոչ առնեն» : Որ այս բանիւս՝ Վրիստոս ցոյց ւտ, թէ բանն նոցա ոսկի էր. բայց իրենք (որ բանին խօսողքն էին) պղինձ էին. կամ թէ շան տըկի մէջն՝ մեղր ունէին լցեալ :

ԿԳ. Թէ ասեն, Վրիստոս՝ Մաթ. ԻԳ. 8, ասաց թէ՝ «Այլ զոր կոչէք վարդապետ. զի մի է ձեր ուսուցիչ» : Այլ յետոյ՝ Մաթ. ԻԸ. 19, ասաց թէ «Աշա կերտեցէք զամենայն հեթանոսս. ուսուցէք նոցա պահել զամենայն զոր ինչ պատուիրեցի ձեզ» : (որ է գործ վարդապետի) : Ուրեմն Վրիստոս ներհակ խօսեցաւ իւրեան :

Այնմ թէ, Վրիստոս էր երկնաւոր վարդապետ՝ և արեգական պէս զոյսն յինքենէ ունող. իսկ աշակերտքն Վրիստոսի՝ էին փոխանորդք և երկրաւոր վարդապետք, և լուսնոյ նման զոյս վարդապետութեան ՚ի Վրիստոսէ առողք. անոր համար ասաց թէ՝ «Ուսուցէք նոցա զոր ինչ պատուիրեցի ձեզ» : Այլ ոչ ասաց թէ՝ ուսուցէք զինչ և կամիր :

Վասն զի ինքն ըստ որում երկնաւոր վարդապետ էր, անօրինաբար ՚ի հօրէ առեալ էր զվարդապետութիւնն. ըստ այնմ, «Աս ւտ ինձ զպատուէր զինչ ասացից և զինչ խօսեցայց» : Այլ թէ՝ «Օր եսն իստիմ, որպէս ասաց ինձ հայրն՝ այնպէս խօսիմ», ԶԵԿ. ԺԲ, 50 : Այլ կամ թէ ոչ անօրինաբար, այլ որպէս որ զէութիւն աստուածութեանն ՚ի հօրէ ունէր, նմա

նապէս և զիմաստութիւնն : Իսկ առաքեալքն՝ յայն ինքնալոյս արեգակնէն առին զլոյս որպէս զլուսին . վասն որոյ ըստ չափու իւրեանց՝ լուսաւորք և վարդապետք կոչեցան . իբրև թէ աւանդապահք և փախանորդք նորա վարդապետութեանն :

Իսկ թէ ասեն , փոխանորդ եղողք՝ բուն չի կոչուիր : Ըսեմ թէ , ուրեմն և Սովսէսի վրայ պէտք չէր որ աստուած անուեն դրուէր , իբր թէ փոխանորդ աստուծոյ . բայց Սովսէս որ աստուծոյ կողմանէ փոխանորդ և իշխան կացուցաւ ՚ի վերայ Փարաւօնի , կուչեցաւ աստուած Փարաւօնի . Եւլյ . Է . 1 . տես որ փոխանորդն՝ բունին անուեն կը ժառանգէ : Կամ թէ՛ մի կոչիցիք ասէ ուսուցիչք միայն բանիւ , այլ և գործով : Վանգի այնպէս ուսուցանէին դպիրքն և փարիսեցիքն , այսինքն աւանց գործելոյ՝ զոր ուսուցանէին : Ըսլ Քրիստոս նախ առնէր , և ասլ ուսուցանէր . և կամէր որ իւր աշակերտքն ալ՝ գործով լինէին վարդապետք , և գործով զանուեն ժառանգէին :

Ս ասն զի և Քրիստոս չասաց թէ՛ մի լինիք վարդապետք և ուսուցիչք , այլ թէ մի կոչիցիք . իբր զի սոսկ անուամբ աւանց գործոց մի ցանկայք կոչիլ վարդապետք և ուսուցիչք՝ այլ գործով հանգերձ , որ ՚ի հրէից բաբունեացն զատուած լինիք , զի նորա ասեն և ոչ առնեն . ուրեմն միայն կոչմամբ են վարդապետք և ուսուցիչք , և ոչ գործովք , արդ՝ դուք ով իմ աշակերտք , մի լինիք անուամբ միայն ուսուցիչք՝ այլ մանաւանդ և գործով :

Բայց զհաւատարութիւնն մի մոռնայք՝ զի եղբարք էք , և որքան որ ես երկրի վերայ եմ , երեւելապէս ես եմ ձեր վարդապետն և ուսուցիչն . այլ յորժամ վերանամ ՚ի ձէնջ յերկինս , դուք այլոց լինելոց էք երեւելի վարդապետք . և հոգին սուրբ՝ ձեզ ան երեւթ վարդապետ և ուսուցիչ , ըստ այնմ թէ՛ « Ուսուցէ ձեզ զամենայն , և յիշեցուցէ ձեզ զամենայն զոր ինչ ասացի ձեզ . զի յիմմէ անտի առցէ » : Ըսինքն յիմ ասացեալ բանիցն , և կամ թէ ՚ի յիմ

բնութեան հօրէն առցէ և պատմեցէ ձեզ : Որով կամէր ասել, թէ որքան յերկրի վերայ եմ, դուք աշակերտք էք և ուսանողք, այլ յորժամ որ վերանամ, հոգւոյն սրբոյ յանձնեմ զձեզ ՚ի յուսուցանել աներևութապէս, և դուք այլոց լինիջէք վարդապետք երևելապէս, ըստ այնմ՝ « Կնացէք այսուհետև աշակերտեցէք զամենայն հեթանոսս : Եւ որ համար Պօղոս առարեալն՝ զինքն վարդապետ հեթանոսաց կոչէր յառկապէս :

ԿԳ. Թէ ասեն, Քրիստոս զերկար աղօթքն խռտեց, որ ասաց գորաց և փարիսեցւոց, թէ « Պատշառանօք երկարէք զաղօթս, զի աւելի դատաստան ընդունիցիք »: Մատ. ԻԳ. 14 : Եւ քրիստոնեայք երկար ունին զաղօթս, ուրեմն պիտի շատ դատաստարուին :

Եւ եւթի, սխալ խմայեր են, վասն զի ով որ պարապ տեղը անօգուտ խնդրուածք ընէ յաստուծոյ, և կամ խաբէ զաղքատն թէ՛ քեզի համար աղօթք պիտի անեմ՝ ինձ դրամիկ տուր, աներկբայ կը դատաստարուին : Իայց ինչպէս որ պարապ տեղն՝ քիչ աղօթքն շատ կ'ասուի, նմանապէս ՚ի շահաւէտ տեղն՝ շատ աղօթքն ալ քիչ կ'ասուի : Քանզի շատ այն է, որ տաղտկալի կերպով լինի : Իսկ քրիստոնէից աղօթքն՝ աստուծոյ հաճելի և ընդունելի խնդրուածք են, ուրեմն ոչ են երկար, այլ են օրհնութիւնք աստուծոյ :

Եւ վասն այս օրհնութեանս կ'ասէր Վաւիթ մարգարէն թէ՛ « ()րհնեցից զտէր յամենայն ժամ, յամենայն ժամ օրհնութիւն նորա ՚ի բերան իմ » : Նմանապէս և սերովեքն ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի անդադար կ'օրհնեն զաստուած, և ոչ ասին երկարաբանք : Նաև զի նման հեթանոսաց զատախօսութիւնն արգիլեց Քրիստոս, և ոչ թէ նման աստուածապաշտից զերկար աղօթքն, զի հեթանոսք՝ որպէս Ռահաղու մարգարէքն մինչ ցերեկոյ հաչէին, թէ լուր մեզ Ռահաղ, կամ խնդրէին ՚ի կռոյ ստացուած, զաւակ և այլ ինչ մարմնաւոր, իսկ դուք ասաց, մի խնդրէք զայն որ ինքնիրեն կու գայ, այլ աղօթեցէք, և զօգուտն ձեր,

և. դատաւծոյ վայելուչն խնդրեցէք որ տայ, որ այս չէ երկար աղօթք՝ ըստ որում օգտակար է :

Կէ. թէ ասէն, Վրիստոս զսեղանն մեծ և սուրբ ասաց՝ քան զպատարագն որ 'ի վերայ սեղանոյն, ուրբմն և պատարագն մարմնոյ և արեան փոքր է քան զձեր քարեղէն սեղաններն. Մատ. ԻԳ. 19 :

Նսեմ թէ, 'ի հնումն այո՛ սեղանն քան զպատարագն մեծ էր և սուրբ. այլ 'ի նորումս ոչ այնպէս, այլ պատարագն է որ սրբէ զսեղանն. զի սեղանն կը լինի վասն պատարագին. այլ 'ի հնումն՝ պատարագն կը լինէր վասն սեղանոյն : Եւ զի տես որ որովհետեւ հրէայքն զսեղան տաճարին չունին, չկարեն զոհել. ինչպէս ասացին երեք մանկունքն. « Ոչ գոյ 'ի ժամաւ նախի այսմիկ ողջակէզք և զոհք. և ոչ տեղի տալոյ երախայրիս » : Դան. Գ. 38 :

Եւ թէ առանց սեղանի պատարագ չի լինիր, յիշատակ է. զի և սեղանն կը նշանակէ Վրիստոս և ըզսուրբ խաչն. առանց որոց ոչ կատարի խորհուրդ խաչին որ է պատարագն : Եւ ոչ վասն այնորիկ սեղանն մեծ կը լինի քան զպատարագն, որպէս և երկաթն է որ կը տալէ զսկին, բայց սկին պատուական է քան զտալոյն :

ԿԶ. թէ ասէն, աստուած ասաց՝ թէ « Օ երկինս և զերկիր ես ընում » : Եւ Դաւիթ ասաց՝ թէ « Յամուս նայն տեղիս է տերութիւն նորա » : Եւ Վրիստոս ասաց, Մատ. ԻԳ. 22. « Որ երդնու յերկինս՝ երդնու յաթոռն աստուծոյ. և յայն որ նստին 'ի վերայ նորա » : Ուրբմն Վրիստոս՝ անպարագրելոյն տեղ սահմանեց :

Նսեմ թէ, Վրիստոս զերկինքն աթոռ աստուծոյ ասելով, ոչ ասաց թէ յերկինս կը պարագրուի. զի և Լսայի յես ասելոյն թէ՝ « Օ երկինս և զերկիր ես ընում », նոյնն և ասաց բերանովն աստուծոյ, թէ « Երկինք աթոռ իմ են և երկիրս՝ պատուանդան ոտից իմոց » : Եւ թէ յանպարագրութեան կողմանէ ասես, ահա ոչ երկինք և ոչ երկիր կարեն զնա պարագրել և ամփոփել : Ինչպէս ասաց Սողոմոն, « Ընա երկինք և

երկնից երկինք՝ դքեզ ոչ կարեն ասնիլ . և զխորհրդաւնն զոր շինեցի : Եւ ասա Ռաբիթ ասեր է թէ , « Տէր 'ի տաճար սուրբ իւրում . տէր յերկինս յաթոռ իւրում » :

Եւ թէ վասն էր երկինքն աթոռ աստուծոյ կ'աւտի : Ըսեմ թէ՝ վասն բարձրութեանն , գեղեցկութեանն , անսպականութեանն , զօրութեանն և ներգործութեանն : Արով առաւել կ'իմացուին հրեշտակքն՝ յորս աստուած իբր 'ի յաթոռջ կը հանդիս քան թէ յերկինքն : Ըստ այնմ թէ , « Եւ 'ի բրովքէս և թռեալս , սլացաւ նա 'ի թեւ հոգւոց » : Եւ աստուծոյ շնորհն 'ի յերկինս առաւել կ'երևի . վասն այնորիկ երկինքն՝ աստուծոյ աթոռ կ'աւտի : Սնանակ թէ՝ Քրիստոս՝ ժողովրդոց մտօքն խօսեցաւ . որ կը կարծէին զաստուած 'ի յերկինս բնակիլ և բազմիլ : Եւ ևս մարգարեայն Քրիստոսի աստուծոյ մերոյ՝ յատկապէս աթոռ է երկինքն :

Կէ . թէ ասեն , Քրիստոս ասաց՝ թէ « () րէնք և մարգարէք՝ մինչև 'ի Հովհաննէս մարգարէացան » . իբրև թէ կնքուեցաւ մարգարէութիւնն 'ի Հովհաննէս , զի Հովհաննէս՝ զՔրիստոս դեռ չի տեսած մարգարէացաւ . և երբոր տեսաւ և ասաց թէ , « Ըսա Քրիստոս գառն աստուծոյ » , այլ մարգարէութեան պէտք չի մնաց . Մատթ . ԺԱ . 13 : Եւս նոյն Սաթթէոս , Խ . 34 , վասն էր ասաց թէ՝ « Ըսա ասիկ ես առաքեմ առ ձեզ մարգարէս , և այլն » : (Երկնեցաւ այս հարցումս , այլ յոյժ չէ :

Ըսեմ թէ , ամենայն մարգարէք մինչև 'ի Հովհաննէս մարգարէացան , թէ Բանն աստուած գալոյ է 'ի մարմնանալ . և երբոր մարմնացաւ , այլ այնուհետև կնքուեցաւ մարգարէութիւնն որ վասն մարմնանալոյն : Վասն զի երբ որ եկաւ կատարեալն , տեղի տուաւ անկատարն . ինչպէս 'ի գալ արևուն , ծածկին աւտեղքն : Եւ մարգարէքն առակով խօսեր էին , պէտք էր որ օրինակաց մտքերն մեկնուէր և բացուէր :

Ըրդ Քրիստոս զսուրբ առաքեալն՝ մեկնիչ առաւ

քեց մարդարեւական խորին բանիցն, անոր համար և նորա մարդարեք կոչուեցան: Ինչպէս իմաստութեան հեռեւոքն՝ իմաստասէր կ'ասուի, այնպէս և մարդարեւութեանց թարգմանիչ սուրբ առաքեալքն՝ մարդարեք ըսուեցան: Եւ դարձեալ առաքեալքն մարդարեք կոչուեցան վասն լեզուաց գիտութեան. ինչպէս կ'ասէ Յովէլ. Բ. 28. « Հեղից յոգւոյ իմմէ 'ի վերայ ամենայն մարմնոյ և մարդարեւացին »: Եւ զայս վկայութիւն երէր Պետրոս առաքեալն վասն զարմացողացն 'ի վերայ լեզուաց գիտութեւ առաքելոցն. Գործ. Բ. 17:

Դարձեալ՝ առաքեալքն էին մարդարեք, զի զպաշտօնից մարդարեւացան. որպէս Միգարոս՝ զսովոյն, և զՊողոսի կապանօք տանիլոյն 'ի Հռովմ. և Յովհաննէս աւետարանիչն՝ 'ի Վրիստոսէ մինչև յերկրորդ դար լուստն: Դարձեալ էին իմաստունք. զի զեկեալ Սէսիայն ճանաչեցին մարմնաւոր և հոգեւոր աչօք: Դարձեալ էին դպիրք. զի զօրինաց և զմարդարեւից առաւելով խօսածներն կը մեկնէին. « Օ 'ի Վրիստոս եբաց զմիտս նոցա ճանաչել զգիրս. Ղա-՛. ԻԲ. 45:

ԿԸ. Թէ ասեն, Վրիստոս զՕլաքարիա սղանեալն 'ի տաճարին՝ որ էր որդի Յովիադայ՝ ասէ որդի Բաբբեայ, որ է սխալ: Եւեմ թէ, յիբաւի սղանեալն 'ի տաճարին Օլաքարիա քահանայապետն՝ որդի էր Յովիադայ. Բ. Մնաց. ԻԲ. 20. ուր փոխանակ Օլաքարիայի՝ գրեալ է Միգարիա: Եւ թէ ինչո՞ւ համար որդի Բաբբեայ ասաց Վրիստոս:

Նախ՝ զի ըստ Օործորեցւոյն երկանուէն էր: Երկրորդ՝ Բաբբեայ կը թարգմանի օրհնող և բարբբանող տեառն. և յիբաւի Յովիադա քահանայապետն՝ եղև օրհնող աստուծոյ, և պատճառ աստուածապաշտութեան: Երրորդ՝ որ Յովիադա Բաբբեայ, կը թարգմանի որդի օրհնութեան. և այն է Յովիադա, որ ընցուաւ օրհնութեամբն աստուծոյ, և պատճառ եղև օրհնելոյ զաստուած: Չորրորդ՝ որ Յովիադա կոչեցաւ իմաստուն և լուսաւորիչ Յովասու արքային. Դ. Թաճ. ԺԱ. 9. և ԺԲ. 2. « Եւ իմաստութիւնն՝ լուսաւոր և

անթառամ է » . Իճապ . 2 . 13 . « Եւ իմաստութիւն
լուսաւոր առնէ զերեսս մարդոյն » . Ժողով . Բ . 1 :

Ուրեմն և Յովիազա՝ իմաստութեան պատճառաւն
կոչեցաւ Բարաբիա , որ է որդի օրհնութեան . և ոչ
դոյ մեծ օրհնութիւն՝ քան զպարգէն իմաստութեան :
Ինչպէս որ Պղատոն ասէր վասն իմաստութեան , թէ
« Լ՛յսպիսի այլ ինչ բարի ոչ է տուեալ յաստուծոյ
առ մարդիկ » : Եւրդ՝ այս Յովիազա Բարաբիաս քահա-
նայապետիս որդին Օլաբարիա՝ սպանաւ ՚ի մէջ տաճա-
րին առաջի սեղանին ողջակիկաց . Բ . Մնայ . ԻԲ . 22 :

Եղա թէ հարցանես , թէ ինչո՞ւ համար յարենէն
Լբէլի մինչև յարիւնն Օլաբարիա որդւոյ Բարաբիայ ՚ի
հրէից պիտի խնդրուի : Եսեմ թէ , Լբէլ և Օլաբա-
րիա՝ հաւասար կերպիւ արդարք եղան . զի որպէս
Լբէլ ՚ի Կայէն եղբօրէն , այնպէս և Օլաբարիա ՚ի Յու-
վաս թագաւորէն մարտիրոսացան : Եւ ինչպէս որ
արիւնն Լբէլի առ աստուած կը բողբէր վրէժ առ-
նուլ ՚ի Կայենէ , նմանապէս և արիւնն Օլաբարիայի .
որպէս որ ասաց , թէ « Տեսցէ տէր և դատեսցէ » .
տես Բ . Մնայ . ԻԲ . 22 : Եւ թէ զի՞նչ տեսցէ : Հրեայք
ասեն , թէ արիւնն Օլաբարիայի՝ ՚ի տաճարի որմոյն
անջնջելի մնաց : Ուրեմն կամէր ասել , տեսցէ առ-
տուած զանջնջելի արիւնն իմ ՚ի վերայ որմոյն և դա-
տեսցէ :

Եղա ինչո՞ւ համար Քրիստոս չասաց թէ , և զիմ
արիւնն խնդրեցոյ է ՚ի ձեռք : Եսեմ թէ՝ Քրիստոսի
արեանն գին և փոխարինութիւն չկայր , և բոլոր
դժոխոց տանջանքն ալ , Քրիստոսի արեանն հեղման
մեղաց՝ հաւասար պտտիժ չէին կարեր լինիլ սպանողաց
նորա . անոր համար զիւր արենէն զանց արար : Եւ
դարձեալ՝ տնոնց արիւնն կը բողբէր առ աստուած՝
վրէժ առնուլ . այլ Քրիստոսի արիւնն կը բողբէր , և
զթողութիւն կը խնդրէր ՚ի հօրէ աստուծոյ սպանո-
ղաց իւրոց : Օյ վասն Լբէլի ասաց աստուած առ
Կայէն . թէ « Լբիւն եղբօր քոյ՝ յերկրէ բողբէ առ-
իս » , այսինքն վրէժ խնդրել . իսկ Քրիստոսի արիւնն

աղաղակէ զԹողութիւն ինդրելով 'ի հօրէ աստուծոյ :
Ուստի թէպէտ 'ի կողմանէ անպարտ արեանն ունէր
զնմանութիւն ընդ Մեծի և Չաքարիայի , այլ ոչ 'ի
կողմանէ վախճանին և գնոցն . զի վախճան Քրիստոսի
արեան հեղմանն՝ էր փրկութիւն աշխարհի . իսկ նու
յայն ոչ . և նոցա արիւնն՝ միայն իւրեանց գին էր .
և Քրիստոսին անգին և անչափ :

Այլ թէ ասես , թէ վասն էր Վրացի և Յովսէփ
Թադաւորին մեղաց պատիժն անկանելոց է 'ի վերայ
հրէից : Ասեմ թէ , հրէայք ըստ չար բարուց և առ
երախտութեան , ոչ պակաս գտան քան զՎրացի և ըզ
Յովսէփ կռապաշտ և ապերախտ Թադաւորն . զի 'ի
Յովսէփա քահանայապետէն Թադաւոր եղև Յովսէփ ,
և աստուածապաշտութեամբ լուսաւորեցաւ 'ի նմանէ ,
և յետոյ զորդի նորա զՉաքարիա արդար քահանայա
պետն քարկոծելով ետ սպանանել : Նմանապէս և հրէ
այքն՝ նոցա նման արարին Քրիստոսի և առաքելոցն ,
անոր համար 'ի նոցա հետ պիտի դատապարտուէին ,
և դատապարտեցան գերութեամբ և սպանմամբ 'ի
Վէսպիանոսէ և 'ի Տիտոսէ . և միշտ մնալոց են ատե
լիք մարդկան և ելեալք յաշտոյն աստուծոյ :

ԿԹ . Եթէ ասեն հրէայք , թէ Քրիստոս Սիսիայն
ձեր՝ 'ի խաչին աղօթեց առ հայր աստուած , թէ
« Թող սոցա զի ոչ գիտեն զինչ գործեն » : Ուրեմն ոչ
էր պարտ որ յետոյ դատախազ լինէր Տիտոսի :

Ասեմ թէ , Քրիստոս որպէս 'ի պատարագելն վասն
արեան իւրոյ ասաց , թէ « Այս է արիւն իմ որ
վասն ձեր և բազմաց հեղանի 'ի Թողութիւն մեղաց » :
Այսպէս և մինչ 'ի խաչին աղօթեաց , թէ « Հայր
Թող սոցա զի ոչ գիտեն զինչ գործեն » : Յիրաւի թէ
պէտ աղօթեց վասն ամենեցուն , այլ ոչ ամենեքեան
օգտեցան յաղօթից նորա . որպէս և ոչ կայրքն լուսա
ւորին 'ի ծագիլ արեւուն :

Այլ աղօթք նորա ներգործեցին 'ի կաղցափրտան ,
և անպտուղ արին զաղօթք նորա խտտափրտքն . որ
պէս և ապառաժ քարինքն թէպէտ ընդունին զանձ

բենն ՚ի մակերևոյթս և յերեսս իւրեանց. այլ ոչ ՚ի մէջն. վասն որոյ անպատու դք մնան. և ՚ի կարծրութենէ իւրեանց ոչ կակղանան: Այսպէս և դուք խտտախրաք և անթիբատք սրտիւք և ականջօք, ոչինչ շահեցայք յարենէ նորա: Օ ի թէպէտ Քրիստոս անպարտ զձեզ ցուցանէր առաջի հօրն, թէ «Այ գիտեն զինչ գործեն», այլ այն էր վասն իւրոյ անտխակալ բարուցն, և ոչ թէ վասն ձեր անպարտ լինելոյն:

Այսպէս Վաւիթ երբեմն անյիշաչար եղև առ Ամէի անխճանողն իւր. թէ տէր ասաց Ամէի անխճանել ըզՎաւիթ: Եւ այց յետոյ Սղոմմոնի կաակաւ պատուիրեց, թէ յետ մահուան իմոյ՝ զնորա պատիժը տալ, և նա կատարեց: Եւ թէպէտ Վաւիթ օրհնէր զիւր հալաւ ծիւնն, բայց զվրէժինդրութիւնն աստուծոյ յանձնէր ասելով՝ «Աստուած օրհնութեան իմոյ մի լուեր. զի բերան մեղաւորի՝ բերան նենդաւորի բացաւ ՚ի վերայ իմ»: Որ կամէր ասել, թէպէտ ես անտխակալ լինիմ ՚ի վերայ իմ թշնամիներուս, բայց զիմ դատաստանն դու տես. զիմ դատախազութիւնն ընդ նոսա՝ դու սանձահարէ. «Ահ մեծ է անկանել ՚ի ձեռս աստուծոյ կենդանւոյ»:

Հ. Թէ տեսն հրէայք, Վմովս Թ. 11 ասէ թէ՝ «Գալոց Ահաբայն՝ զանկեալ և զխորճանեալ յարկն Վաւթի շինելոց և կանգնելոց է»: Իսկ Քրիստոս՝ Ստոթէոս. Ի. Գ. 38 ասէ թէ՝ «Թողեալ լիցի տունդ ձեր աւերակ»: Ուրեմն ներհակ է բանն Քրիստոսի գուշակութեանն Վմովայ:

Իսմ թէ, որպէս բժիշկն ոչ ևս խնամ ասնի հիւանդին՝ յորժամ նորա խրատին չհետեիր և ըզտուած գեղն ՚ի գործ չի ածէր, նմանապէս և Քրիստոս երկնաւոր բժիշկն՝ յորժամ ետես թէ իւր վրկական գեղօքն՝ նորա կը վարին ՚ի կորուստ անձանց իւրեանց, վասն այնորիկ զանձնիշխանութիւնն նոցա չի բռնադատեց ստիպաւ. այլ թոյլ ետ ասելով, «Կորուստ քո ՚ի քէն է Խորայէլ»: Եւ թէ «Իժկեցաք զՎաւիթն, և նա ոչ բժկեցաւ. վասն այնորիկ թողաք զնա»: Այսպէս և հրէայք դատախարակեցան ՚ի Քրիստոսէ հո-

գեւոր գեղերով, բայց հաւու ձագուց նման չի վաղեցին 'ի ներքոյ թեոյ գթութեան նորա . վասն այնուրիկ ձիգ 'ի բաց թողան 'ի նմանէ : Իսկ աստուծոյ պարապ թողուլն, աւերման նշան է . ուրեմն Քրիստոս աստուած էր, որոյ պարապ թողելովն նորա յաւերու թիւն ժամանեցին :

Նաև միթէ Սովետս չասաց մի, թէ «Լստուած տարածեաց զթէս իւր որպէս զարծուի և բարձեալ բերէր զնոսա . և որպէս զարծուի 'ի վերայ ձագուց իւրոց գթացաւ » Օրին . ԼԲ . 11 : Եւ սակայն վասն տաճարին և աղգին իւրեանց՝ թէ որպէս սպառնացաւ 'ի կռապաշտիլն նոցա , յայտ է Բ . Մնաց . Է . 19 . «Եթէ դարձջիք դուք և թողջիք զհրամանս իմ, և պաշտիցէք զաստուածս օտարս . բարձից զձեզ յերկրէն զոր ետու ձեզ , և զտունս զայս զոր սրբեցի անուան իմոյ , 'ի բաց դարձուցից յերեսաց իմոյ . և տաց զնա յառակ և 'ի պատմութիւն յամենայն ազգս : Եմենայն որ անցանիցէ առ նովաւ զարմացի . թէ ընդէր արար տէր երկրիս և տանս այսմիկ : Եւ ասացեն՝ վասն զի թողին զաստուած հարցն իւրեանց » . և այլն :

Երդ թէ նշան բարեհաճութեանն աստուծոյ ընդ Եբրայեցիս՝ էր կայութիւն տաճարին և քաղաքին Երուսաղէմի, յայտ է թէ այժմ ոչ են աստուածապաշտք : Օ՛ի թէ վասն կռապաշտութեան եօթանա սուն տարի մնացին գերի և աղատեցան, ուրեմն այժմ քան զկռապաշտն վատթար եղան սպանանելով ըզ Քրիստոս և ոչ հաւատալովն առ նա . և այս՝ 1757 տարի է՝ որ գերի են և ցրուեալք 'ի մէջ ազգաց :

Թի՛ որ ասեն , ապա դուք Հայք և Հոռոմք բրիտանեայք էք , ո՞ւր է ձեր մեծութիւնն և փառքն : Եւեմ թէ , մեզ՝ աստուած այնպիսի խոստմունք չէր արած՝ որպէս որ Եբրահամու և զաւակաց նորա . այլ ըստ իւր կամացն տուեր էր՝ և էառ . ոչ տալովն մեք աստուծոյ հաճելիք եղաք , և ոչ յետ առնելովն՝ ատելիք :

ՀԱ . Թի՛ ասեն հրէայք , 'ի դալ Սէսիային՝ մէկ

լէռ մի պիտի բարձրանայ յայլ իմն լերան վերայ. «Լուսուռն աստուծոյ 'ի վերայ գլխոց լերանց»։ Եւայ, Բ. 2։ Բայց այս չեղաւ յայտնի, ուրեմն չէ եկեալ Սէսիայն։

Լսեմ թէ, լէռ մի 'ի վերայ այլ լերին բարձր՝ է սուրբ եկեղեցի 'ի վերայ սինակօկային. որպէս Սիօն՝ բարձր ասի քան զՍինայ։ Սասն զի անդ օրէնք խըռտու թեան տրուաւ 'ի Սինայ. իսկ 'ի Սիօն՝ տրուաւ օրէնք հոգւոյն սրբոյ, օրէնք գթութեան և ազատութեան. «Ի Սիօնէ ելցեն օրէնք»։ Լու այսպէս նոր լեռնն սուրբ եկեղեցի՝ բարձրացաւ 'ի վերայ հնոց լեռնն Սինայի և սինակօկային նոցա ժողովրդեան. «Ի նիալք շնորհս փոխանակ շնորհաց»։ Օյ որպէս յետ յիսուսն աւուր գառնաղենութեանն յԱգիպտոսի քաղաքն՝ տրուաւ հին օրէնքն ձեռամբն Սովետի, այսպէս յետ յիսուսն աւուր զենմանն Վրիստոսի 'ի խաչին, և ազատելոյն զմարդիկ 'ի դժոխային Լգիպտոսէ, 'ի պէնտէկոստէին տրուաւ նոր օրէնքն 'ի հոգւոյն սրբոյ 'ի Սիօն։

ՀԲ. Լսեն հրեայք, թէ ամենայն ազգք պիտի երթան առ այն լեռն 'ի Սէսիայն. Եւայ, Բ. 3։ Բայց առ Վրիստոս ոչ եկին ամենայն ազգք. ուրեմն չէ եկեալ։ Լսեմ թէ, թէպէտ 'ի ժամանակս Վրիստոսի՝ սակաւ հեթանոսք եկին 'ի Վրիստոսի հաւատն. որպէս Լքգար թագաւորն, և հարիւրապետն Ղուռ կիանոս և միւս հարիւրապետն ամենայն տամբ իւրով. բայց քարոզութեամբ առաքելոց՝ յամենայն ազգաց հաւատացին 'ի Վրիստոս. զի ամենայն ազգք որ կ'ատէ, 'ի տեղի բազմաց ամենայն ազգաց հաւատաւ ցելոց ասել է։ Ինչպէս կ'ասուի, թէ «Լուսի Սողովմանի կայր ամենայն Իսրայէլ»։ Գ. Թ. 4. Ը. 14։ Բայց կանայք և մանկուհիք չկային. այլ ամենայն ասելն՝ վասն ներկայ եղեալ բազմութեանն պիտի իմացուի։

Եյսպէս ամենայն ազգ որ կ'ատէ, իբր թէ յամենայն ազգաց պիտի հաւատան 'ի Վրիստոս ասել է. և այն՝ քարոզութեամբ առաքելոցն. զի «Ինչ ամենայն երկիր ել բարբառ նոցա»։ Լու Վրիստոս զեկե-

ղեցի իւր՝ նմանեցոյց ուռկանի, յորում գտանեաց էին ամենայն տեսակ ձկուներ, այսինքն յամեն կերպ ձկանց ըստ տեսակի և ոչ ըստ անհատից: Այսպէս ասի, թէ՝ «Ամենայն կենդանի էր ՚ի տապանին»: Ասել է թէ՝ յամեն տեսակ կենդանեաց կային ՚ի տապանն. այլ ոչ ամենայն անհատն:

ՀԳ. Ասեն հրեայքն, թէ Սիւրայն մեկ նոր տաճար պիտի շինէ. ինչպէս ասէ Օլաքարիա մարգարէն. Զ. 12. «Ահա այր՝ և ծագումն անուն նորա, և ՚ի ներքոյ իւր ծագեացէ և շինեսցէ զառն տեառն: Բայց Քրիստոս զայս ոչ արար:

Ասմ թէ, այս բանս ըստ կեղեցին՝ կ'իմացուի վասն Օօրաբաբէլի, և ըստ հիւթոյն՝ կ'իմացուի զՍիւրայէն. զի նա շինեց տուն և տաճար իւր զեկեղեցի՝ նման տապանին՝ Այի՝ ամեն ցեղ կենդանեաց բնակաւրան. և ոչ նման տաղաւարին Աբրահամու, կամ Սուղովմանի տաճարին մինակ հրեից բնակարան. «Տաճար աստուծոյ սուրբ է, որ էք դուք» (ասէ առաքեալն): Եւ թէ՝ «Իուք տաճար աստուծոյ կենդանւոյ էք»: Յաջա աստուծոյ մեկ հոգի մի զարդարելն շնորհօք, այլ առաւել է քան զմարմնաւոր հաղար տաճարաց շինեին: «Աս եկից և բնակեցայց ՚ի միջի քում ասէ տէր»: Վկայէ Սովսէս մարգարէն. ԳԼԳ՝ 12. 12: Եւ ասա այս է Սիւրայն շինած տաճարն: Բայց խորհրդական տաճար մի ևս չինեց Քրիստոս՝ զկուսական առեալ մարմինն միաւորաբար. զորմէ ասաց, քակեցէք զտաճարդ մահուամբ խաչի, և ես չինեցից յերիս աւուրս փառաւոր յարութեամբ:

ՀԴ. Ասեն թէ, ՚ի ժամանակս Սիւրային՝ ազգ յաղգի վերայ սուր ջի պիտի քարշէ. Եսայ. Բ. 4, որ ոչ եղև ՚ի գալն Քրիստոսի: Ասմ թէ, այո՛ւ եղև. զի յայն ժամանակն՝ Օգոստոս կայսրն միահեծան կ'իշխէր աշխարհի. և ոչ կայր սրտերազմ և վեճ ՚ի մէջ ամենայն ազգաց. հրեշտակքն ևս վկայեցին, երկրի խաղաղութիւն աւետելով: Սիւսիցէ հրեայն, թէ խաղաղութիւնն միշտ պիտի մնայր:

Լսեմ թէ, միշտ բառս՝ յամեն տեղ յաւիտեան
ցոյց չի տար. այլ՝ բաղում՝ ժամանակ: Լսապէս ևս՝
մեկնազէնքն Լսորոց՝ ոչ ևս ելին յերկիրն Խորայելի.
բայց ելին յետ մահուանն Եղիսէի. Դ. Թափ. 2. 23:
Լս Յակովբ ասաց հրեշտակն, «Լինուն քո ոչ ևս կու
չեսցի Յակովբ, այլ Խորայել»: ՏՆ. ԼԵ. 10: Լս սա
կայն յաւթն տեղիս յետ այնորիկ կոչի Յակովբ:

ՀԵ. Լթէ ասեն հրեայք, թէ յաւուրս Սէսիային՝
վայրենի կենդանիներն՝ յետ բնտանի կենդանեաց պի
տի շուրջ գան. Եսայ. ԺԼ. 6. «Լնակեսցի գայլ բնդ
գառին. և ինձ առ ուլու մակաղեսցի. և այլն»: Իսկ
այս ոչ եղև ՚ի գայն Քրիստոսի:

Լսեմ թէ, այս կերպս խօսելոյ՝ է խօսակցութիւն
մի բոս սովորութեան աշխարհի. զի յորժամ մէկ արւ
դարագատ և զօրաւոր իշխան մի տիրէ մէկ երկրի, և
գողք և անգգամք որ պակասին, առակ է որ մարդիկ
կ'ասեն, թէ գայլ և գառն մէկտեղ կ'ապրին. իբր թէ՝
մէկ մէկի վնաս չեն աներ: Սի այլաբանական մտք՝
Յուդա որդին Յակովբայ նահապետին՝ կոչի առիւծ,
Իենիամին՝ գայլ, Վան՝ օձ. բոս յատկութեան ապաւ
գայ դիպուածոց և ոչ բոս բնութեան:

Լսապէս և ՚ի գալստեանն Քրիստոսի, գայլաբարոյ
յափշտակողքն՝ ընդ անմեղ գառանց, և պիտակոտ
բնձու նման նենգաւորք՝ ընդ սուրբ հաւատով մեղա
ւոր ուլուց ՚ի մէջ եկեղեցւոյ պիտի ճարակին մարմնով
և արեամբ տեսան: Կամ վայրենի գաղան կռապաշտ
ազգքն հեթանոսաց՝ ընդ հաւատացեալ հրէից պիտի
համաձայնին: Արպէս յայտ է ՚ի գործս առաքելոց, թէ
«Պետրոս մտեալ ՚ի տունն Կուռնէլիոսի հարիւրապե
տին եկեր զհաց. և գայթակղեցան ՚ի հրէից գար
ձեալքն»: Իայց հոգին սուրբ ցոյց էր տուեր Պեռ
րոսի՝ ոչ խտրել ՚ի մէջ սրբոց և պղծոց յետ հաւատաւ
պիղծ կենդանեօքն, զոր աստուած սրբելոց էր զնոսա
մկրտութեամբ:

Վասն զի առիւծն յարդ ուտելով ընդդէմ իւր

բնութեան, ինչ նշան եղած կը լինի. միթէ Վրիստոսի գալն յաշխարհ, կենդանեաց յատուկ բնութիւնները այլայլելու համար էր՝ քաւ լիցի. այլ զմարդիկ ՚ի մեղաց և ՚ի դժոխոց ազատելու, և ըստ բարուց՝ ՚ի չարէն մեղաց աւ բարին շնորհաց փոխելոյ։ Իայց հրէայքն դեռ ՚ի ներքոյ ստուերի կան. քօղ ունին ՚ի վերայ երեսաց, այսինքն քօղով ծածկեալ զխտուածաշունչ գիրսն. և ոչ վերանայ այն քօղն ՚ի նոցա մտացն երեսաց, մինչև որ չի դառնան առ Վրիստոս՝ ըստ առաքելոյն. անոր համար՝ զամենայն սուրբ գիրս՝ ըստ մարմնական կերպի կը մեկնեն։

Հ. Ծ. Լսեն հրէայք, թէ Սիւրայն ՚ի գալն՝ զԹլիաւտութիւնն պիտի հաստատէ և ոչ թէ վերցնէ։ Լսեմ թէ, նոցա մտացն համեմատ՝ Սիւրայն իրենց համար գալոց էր յաշխարհ, որ մարմնաւոր ազատութիւն տայր, և թագաւորութիւն հաստատէր. իսկ հրէայքն երբ բարձին զԹլիաւտութիւնն՝ որ Վրիստոս գայր և հաստատէր. զի ՚ի գալն նորա բոլորքն թլիատեցեալք էին։ Իայց Վրիստոս գալովն յաշխարհ՝ զհոգեւոր թլութիւնն, ՚ի մեղաց զկտրումն պիտի հաստատէր. որպէս ասէր Լըբմիա, թէ «թլիատեցէք զանթլիաւտութիւն սրտից ձերոց»։ Եւ ըստ առաքելոյն՝ Փիլիպ. Գ. 3. «թլիաւտութիւն մեք եմք, որք հոգւով զաւտուած սրտեմք»։

Եւ մանաւանդ թէ Վրիստոսի գալն յաշխարհ՝ վասն փոխելոյ էր զհին օրէնքն դերութեան՝ յօրէնաշնորհաց ազատութեան։ Իսկ օրէնքն Սովսէսի՝ զթլութիւնեալն պարտաւորէր. Եւլ. ԺԲ. 48. ըստ այնմ թէ, «Ի պատեքի դառնէն ամենայն անթլիատ մի կերիցէ»։ Եւրդ՝ դառն զատկական օրինակ էր Վրիստոսի զենմանն ՚ի խաչին, և ոչ որ ՚ի մեղաց անթլիատ՝ զնա կարեռուտել. այլ Պօղոս առաքեալն ասէ. Գալ. Ե. 3. թէ «Եւ կայեմ ամենայն մարդոյ զի թլիատիցի, եթէ պարտական է զամենայն օրէնսն կատարել»։ Ուրեմն Վրիստոս նոր օրէնք տալ որ եկեր էր, ոչ ևս պէտք էր ըզթլիաւտութիւնն հաստատել։

Նաև՝ եթէ թրխատութիւնն հարկաւոր լինէր ՚ի փրկութիւն, հրէից անթրիատ կանայքն ո՞րպէս փրկելոյ էին, և ո՞րպէս ՚ի դրախտն արքայութեան մտանելոյ : Ամ թէ՛ Աբրահամ առանց թրխատութեան՝ ինչպէս վկայեցաւ հաճոյ լինիլ աստուծոյ : Նաև՝ զի թրխատութիւնն ոչ էր յաւիտենական օրէնք, թէ և այնպէս գրած է . քանզի և վասն Քրիստոսացւոյ երկրին ասաց աստուած Աբրահամու, թէ «Քեզ տաց զերկիրդ զայդ և զաւակի քում յաւիտեան » : Բայց յայտնի է որ հրէայք ՚ի յաւիտեան չի մնացին յերկիրն աւետեաց :

Նմանապէս և թրխատութիւնն օրէն յաւիտենաւ կան որ կ'ասուի, շատ ժամանակ կը նշանակէ, այսինքն մինչ ՚ի գալուստն Սէսիային . որ տալոյ էր փոխանակ նորա, զօրէն մկրտութեան վերստին ծննդեան : Աւրեմն օրէնն թրխատութեան ոչ էր յաւիտենական, այլ նշան էր միայն՝ զորդիան Աբրահամու ջոկելոյ յայլոյ ազգաց . և իսկզբանէ ոչ էր հրամայեալ վասն այլոյ ազգաց՝ որք հաւատովն Քրիստոսի պիտի արգարանային և որու չուած լինէին յանհաւատից :

Հի. Ասեն թէ, Սէսիայն որդւոյ և զաւակաց տէր լինելոյ է . «Անձինք ձեր տեսցեն զզաւակ երկայնաւ կեաց » . Եսայ. ԺԳ. 10 : Եւ Պաւլոս առէ, թէ «Օգուակ նորա յաւիտեան կացցէ » : Բայց Քրիստոս չունէր զաւակ՝ զի կուտութեամբ եկաց մնաց . և այլն :

Ասեմ թէ, Ասայի զաւակ երկարակեաց կոչէ ըզ Քրիստոս՝ յետ յառնելոյն ՚ի մեռելոյ . զի այն բոլոր դուռին ՚ի վերայ Քրիստոսի է . և ՚ի վերն՝ Ասայի նախ ասէ թէ, «Եւ տէր կամի սրբել զնա ՚ի վերայ անտի » . այսինքն ՚ի վերայ մահուանն : Եւ ապա ասէ թէ, «Աչք ձեր տեսցեն զզաւակ երկարակեաց » : Այսինքն ըզ Քրիստոս յաւիտենականապէս յարուցեալ ՚ի մեռելոյ . զի ոչ ասէ՝ զզաւակս, այլ զզաւակ՝ որ է Քրիստոս : Նմանապէս և բանն աստուծոյ առ Պաւլոս էր վասն Սէսիային որ ՚ի յաւիտեան կելոյ էր :

Բայց՝ հրէայք թէ առաւել կամակորին վասն բազ

մութեան զաւակաց Սէսիային, ահա ամենայն քրիստոնեայք՝ են նորա հոգեւոր որդիք. զի ամուլ և այրի եկեղեցին հեթանոսաց, Վրիստոսիւ բազմածին եղև, և բազմածին Սինիօկայն՝ նուազեցաւ ՚ի ծննդոց. Եւայ. ԾԴ. 1: Պօղոս առաքեալն ասէ, «ՍԼ մեք եղբարք ըստ հաւատաց որդիք եմք Վրբահամու»: Ս ասն զի և Վրբահամայն հաւատովն մեռաւ թէ յորդոց իւրոց Սէսիայն ծնաներոց է և յաշխարհ գալոց. «ՍԵ ոչ յարենէ, և ոչ ՚ի կամաց մարմնոց, և ոչ ՚ի կամաց առն՝ այլ յաստուծոց ծնան»:

ՀԸ. Մեն հրէայք, թէ ՚ի ծնանիլ Սէսիային՝ արեւգահն պիտի եթնապատիկ պայծառանայ, և լուսինն արեգակնն պէս լուսաւոր լինի. Եւայ. Լ. 26. բայց այս չեղև ՚ի ծննդեանն Վրիստոսի:

Մեմ թէ, այս ոչ էր լինելոց յառաջին գալստեանն, այլ յերկրորդին. զի առաջին գալուստն ծածուկ էր, որպէս անծրև ՚ի վերայ գեղման, որ յիջանէն ձայն չի տար: Եւ թէ այն բանն զերկրորդ գալստենէն է, յայտնի կը լինի յետագայ բանիւքն թէ, «Վայ յետ բազում ժամանակաց՝ վառեալ բարկութեամբ և լի փառօք: Օ ՚ի յառաջ եկաւ հեզութեամբ և աղքատութեամբ՝ նստելով յէշ և յաւանակ, յերկրորդումն արդար վրէժինդրութեամբ, որ ասի բարկութիւն. և լի փառօք՝ փոխանակ աղքատութեանն:

ՀԹ. Մեն հրէայք, թէ յաւուրս Սէսիայի՝ ազգն Հուդայի փրկիլոց է. Եթե՛, ԽԳ. 6: «Հաւուրս նորա՝ փրկեցի Հուդա. և ԼԳ. 16: Իսկ Վրիստոս զներհակն արար. ուրեմն ոչ է նա մէսիայն:

Մեմ թէ, Վրիստոս որպէս զհասարակաց արեւամենից լոյս ծագեցաւ. բայց աչք ունեցողքն, այս ինքն հաւատացողքն ՚ի նա փայլելցին զլոյս նորա. ուրեմն Վրիստոս իր կողմանէ՝ արար փրկութիւն ամենից. բայց չորացեալ ծառերն յայն կենաց ջրէն չի դալարեցան. և կամաւ կուրացեալքն չի լուսաւորեցան. Օ ՚ի Վրեմիա մարգարէն կարծեօք յայս նկատելով աւաց, թէ «Վհա աւուրք գան ասէ տէր, և յարու-

ցից Ղաւթի ծագումն արդարութեանն, Որ կամի
ասել, այս արդարութեան արեգակս՝ զընդունակս
լուսոյ իւրոյ մինակ կը լուսաւորէ. զի ոչ է արդարու-
թիւն՝ զանգործս և զգործողս յայգւոջ՝ միապէս վար-
ձատրել. կամ թէ զկոյրն և զտեսողն միակերպ լուսա-
ւորել, որ թէ արար Քրիստոս, այն է գործ ողորմու-
թեան և ոչ գործ արդարութեան։ Իայց որովհետեւ
Քրիստոս առ ոչխարս կորուսեալս տանն Խրայէլի
եկաւ, ուրեմն առ հասարակ ամենից փրկիչ եղաւ։
Եւ ինչո՞ւ համար Երեմիաս՝ միայն վասն ազգին Յու-
դայի փրկութեանն կը խօսի։

Նախ ասեմ թէ, ամենայն խոստովանողք և հաւա-
տացողք անուանն Քրիստոսի՝ Յուդայի անք կոչին. զի
Յուդա՝ խոստովանութիւն և գոհութիւն կը թարգ-
մանի։ Եւ վասն Քրիստոսի տես յԱւետարանի զբանն
Յովհաննու. «Որ հաւատաց յորդի՝ ընդունի զկեանս
յաւիտեանական. և որ ոչն հնազանդի որդւոյ՝ ոչ տեսցէ
զկեանսն»։ Յօհ. Գ. 36։ Եւ ինքն տէրն ասաց, «Եթէ
որդին զձեզ ազատեսցէ, ճշմարիտ ազատք լինիջիք»։
Եւ Ղանիէլ, ժԳ. 1. ոչ առ հասարակ ասէ զփրկութիւն.
այլ թէ, «Ի ժամանակին յայնմիկ ապրեսցի ժողովուրդ-
քս՝ ամենայն որ գտցի ՚ի դպրութեան կենաց»։ Եւ
թէ մինչեւ ուսցին բազումք. և ոչ թէ՝ ամենեքեան։
Ուրեմն ոյք որ ՚ի գիրն փրկելեաց գրեալք և նախա-
սահմանեալք էին յոր ազգէ և իցէ, հաւատացին և
փրկեցան. զնմանն տես Գործ. ժԳ. 48։

Երկրորդ՝ ազգն Յուդայի յատկապէս փրկեցաւ
յանձն Քրիստոսի. զի ՚ի Յուդայի ազգէն ծագեցաւ
և մարմնացաւ Քրիստոս. Եբր. Ե. 14։ Երրորդ՝ ՚ի սա-
կաւ ժամանակի Պետրոսի մէկ քարոզութեամբն՝ երեք
հազարք հաւատացին. և ՚ի սակաւ աւուրս՝ եզեն
հինգ հազար։ Եւ մինչեւ որ Պօղոս դարձաւ յիւր
քարոզութենէն՝ հաւատացեալքն բիւրաւորք եզեն.
Գործ. ԻԱ. 20։

Ահա Սէսիայն այսպիսաբար եղև փրկիչ ազգին
Յուդայի և բոլոր աշխարհի. որ գերբնական փրկա-

ւորութեան նորա վախճան մի լիցի ասաց Վարդիէլ հրեշտակապետն : Երբորդ ասեմ թէ, աւագոյ չափ անթիւ որդիքն Վաւթի, են հաւատով որդիքն Սէսիային, իսկ Ղևտացիքն՝ են համայն կղերիկոյքն քրիստոնէից :

Թէ որ կամակոր հրէայքն ասեն, թէ յԱհարօնի Ղևտացւոց որդւոցն դեռեւս կայ մեզ բարունապետ (այսինքն Խաթմ պաշ) : Ասեմ, եթէ այն՝ ճշմարիտ քահանայապետ որ եղած լինէր, նախապէս յորդւոցն Վաւթի թագաւոր ընկեր ալ պիտի ունենար. զի առտուածն գերօրհնեալ՝ նախ զՎաւթի որդիսն է թուեր, և յետոյ զՂևտացիսն : Արդ՝ որովհետեւ ըստ մարմնոյ թագաւորութիւն չունիք յազգէն Վաւթի, և ոչ ունիք քահանայապետութիւն յազգէն Ղևեայ : Եւ թէ պարծիք ունիլ, այն նորահնար է և շուք մարդոյ. այլ ոչ ճշմարիտ մարդ և ոչ քահանայապետ : Այսն զի Սէսիայ թագաւորն մեր յաւիտենական՝ ոչ է ըստ կարգին Ահարօնի. այլ ըստ կարգին Սէլքիսեդեկի. Եբր. Է. 15 : «Վու ես քահանայ յաւիտեան ըստ կարգին Սէլքիսեդեկի» . Սալ. ճԹ. 4 : Այսպէս խօսի և Վանիէլ զյաւիտենական արքայութենէ Սէսիայի, թէ «Հատեան նստցի. և արքայութիւն նորա արքայութիւն յաւիտենական. և ամենայն իշխանութիւնք նմա ծառայեսցեն» . Է. 14 և 27 : Իայց թէ այժմ ոչ ամենայն իշխանութիւնք նմա ծառայեն հաւատով, այլ ծառայեն նմա ըստ կառավարութեան :

Եւ թէ Վաւթի թագաւոր, «Ամենայն ազգք ծառայեսցեն նմա. որ ոչ պատշաճի Սողոմոնի, այլ Սէսիային : Ասեմ թէ, ըստ մեծի մասին՝ աշխարհի թագաւորք քրիստոնէայք են. և ծառայեն նմա ըստ վճռոյ սուրբ Աւետարանին. իսկ յաւուր դատաստանին և անդր, ամենայն թշնամիք նորա՝ իբրու թէ՛ ոտից պատուանդան նմա լինելոց են. «Ասաց տէր ցաւեր իմ. նիստ ընդ աջմէ իմմէ մինչև եզից զթշնաւ միս քո պատուանդան ոտից քոց» :

Այլ, եթէ ասեն հրէայքն, և մէկ նշան գալտեան

Սէսիային այն էր, որ ՚ի գալն նորա շարժելոց և կործանելոց էին ամենայն ձեռագործ կուռք. Եսայ. ԺԹ. 4. Բայց դուք վերստին նորոգեցիք զկուսպաշտութիւն՝ ձեռագործ և դեղագործ պատկերս առնելով ընդդէմ հրամանին աստուծոյ. «Ս' առնիցես դու քեզ կուռս ըստ ամենայն նմանութեան». Եւլ. 1. 4.

Եւսմ թէ, Վրիստոս եկեալ յաշխարհ՝ նստելով ՚ի դրկի թեթեւ ամպոյ սուրբ աստուածածնին՝ գնաց Ղազարոս, և հին պատմութիւններն վկայեն՝ թէ յիրաւի ձեռագործքն Լգիպոսացւոց կործանեցան ՚ի մտանելն Յիսուսի Վրիստոսի ՚ի քաղաքն Հերմուպոլիս. Բայց այն ձեռագործքն ունէին զնմանութիւն օձի, քարբի, կոկորդիլոսի, արեգական, լուսնի, լուսնե թագին. կամ ամբարիշտ մարդկան, որպէս Բեկայ և Սերապիս չաստուածոյ, որ էր ցլադուխ. և նշանակէր զՅովսէփ երախտաւորն Լգիպոսացւոց.

Երդ՝ նորա որք փուճ և ջնչին անմասն յաստուածութենէ կուռքեր էին, (զորս հեթանոսք ՚ի տեղի աստուծոյ կը պաշտէին, թէ ներքսապէս աստուածութիւն գոյ ՚ի նոսա. որպէս և Վրիստոսէլ ՚ի գրքոջ աշխարհի աստուածային մարմինս կոչէ զաստեղս երկնից) արժան էր որ այնպիսի սուտ չաստուածքն կործանէին ՚ի գնալն ճշմարիտ աստուծոյ Սէսիային. Բայց որովհետեւ Վրիստոս եկաւ յաշխարհ զձեռագործսն կործանել. ՚ի վերայ տապանակին քառութեան կային երկու քերովբէք. և տաճարի որմունքն լիբ էին քերովբէից պատկերօք. Եւլ. 1. Ե. 20. և Գ. Թագ. 2. 23. Եւ երկոտասան ձոյլ պղնձէ եղներ ՚ի ներքոյ ծովուն աւազանին. նոյն գրքոյ Ե. 44. Թողում տասն և երկու եղներն, և երկու առիւծքն ՚ի կայարանի իւրում զառիւծքն, զեղնիքն, և զքերովբէքն. 29 համարն. Եւ դեօք զանոնք ալ կործանեց մի. ոչ երբէք. Ուրեմն այնպիսի որ սուտ չաստուածոյ, և ընդդէմ աստուծոյ հրամանին կուռքեր էին՝ զանոնք կործանեց. բայց անոնք որ աստուծոյ հրամանաւն էին՝ չի կործանեց. որպիսիք էին քերովբէքն.

Եւ դարձեալ ասեմ, թէ Եսայի վեցթեան ետես զսերովքէսն շուրջ զաստուծով. միթէ մեզանչէց ՚ի միտքն ապաւորելով զպատկեր նոցա. Կամ թէ՝ Սոլ սէսի մտացն մէջ աստուած ապաւորեց զձեւ և զկերպ խորանին վիտյութեան և քերովքէից. որ նա անոնց օրինակովն և նմանութեամբն որ ՚ի մոխն պահէր էր՝ շինեց և կազմեց. միթէ Սոլսէս սուրբ մարգարէն կռապաշտութեան հեղինակ եղաւ. քաւ լիցի. Վասն զի կ'ասէ Սողովմն. Իմաս. ԺԴ. 8. թէ « Ենիծեալ է ձեռագործն և որ արար զնա » : Եւն ձեռագործն անիւ ծեալ է, որ նմանութիւն սոսկ ստեղծուածոց է. զոր կռապաշտքն բնութեամբ իրր աստուած կը պաշտէին : Եւս աստուած արգելեց զկուռք շինելն ՚ի նմանութիւն իւր, ինչ կերպիւ որ լինէր. զի Սոլսէսի և Իսրայէլացւոց ՚ի լեառն Սինայ՝ բնաւ մէկ նմանութիւն չտուաւ աստուած :

Եւս մեք որ Քրիստոսի և սրբոց պատկեր նկարեմք, չէ թէ զանոնց նիւթն և նկարներն կը պաշտեմք, քաւ լիցի. զի գիտեմք որ յանոնց մէջն աստուածութիւն չիայ, միայն զանոնց տէրն ՚ի միտք բերելու համար կ'անեմք : Ինչպէս ասեմ, թէ հոգին սուրբ անմարմին է, ձեւ ու նմանութիւն չունի. բայց որովհետեւ ազաւնակերպ և հրեղէն լեզուաց կերպիւ երեւեցաւ, զայն մեզ երևած ձևն կը նկարեմք : Կամ հայր աստուած՝ հին աւուրց կ'ասուի վասն յաւիտենակաւ նութեանն, սպիտակ պէօք կը նկարեմք. որք ՚ի բնութենէ պնայիսի ձեւ ու նմանութիւն չունենին, և դեռ ևս չունին :

Եւ որովհետեւ բանն աստուած մարմնացաւ, զանոր պատկերն մտացածին չեմք նկարեր. այլ իբրեւ ճշմարիտ մարգարեցի : Եւ զսրբոց պատկերքն իբր յիշատակ ՚ի միտք նկարելի և նոցա վարուցն հետեւլու համար կը նկարեմք : Ոչ պաշտելով զձեռագործն և զնկարին. այլ կը պատուեմք՝ երևելի այն նշաններովն զնոցա բուն տեարքն. որ մեր արած պատիւն նոցա պատկերաց, հեռի է ՚ի կռապաշտութենէ՝ որքան

արևելք յարևմտից և երկինք յերկրէ : Դայց՝ ՚ի լեռոն Սինայ՝ աստուած թէ Սոխէսի և թէ որդւոյն Խորա յէլի պատկեր նմանութիւն ցոյց չի տուաւ . և պատուէր բաւ որ իբր թէ պատկեր չընեն իր կերպարանքին . ապա Լսացեայ մարգարէին ինչո՞ւ համար յաթոռոյ վերայ երևեցաւ . Եւայ . 2 . 1 : Կամ Լղէկիէլ մարգարէին՝ կերպարանօք մարդոյ ՚ի վերայ աթոռոյն . և զհրեշտակսն՝ չորս կենդանեաց դէմքով . Եւէի . Ա . 10 . 26 :

Արդ երբոր կամեցաւ թէ չանեն պատկեր , աննման և անձեւ երևեցաւ , և երբոր ձեռով երևեցաւ , թոյլ տուութիւն արաւ անելոյ : Օ ի թէ գրեալ լինի պատմութիւնն և կամ նկարած , պատմութիւնն է նախաւարդին պատկեր ՚ի միան մարդոյ , և նկարեալն՝ պատկեր աչաց . կուզես զայս բնգունէ , կուզես զայն : Ի հարկէ կուց մտօք չի լինելուն յեռե , ինչ պատկեր որ լինի՝ չէ կուպաշտութիւն : Օ ի պատկերն շուք է պատկերի տիրոջն , և երբոր մէկ թագաւոր մի անցանէ , և ՚ի շուքն նորա մէկ մի թքանէ , և կամ ըզպատկերագրամն ոտից՝ կոխան որ անէ , պատժոյ արժանի է թէ ոչ . այո : Այսպէս ով որ անարդէ զպատկերն Քրիստոսի կամ սրբոյ՝ նմանապէս պատժոյ արժանի է . զի այն հայհոյանքն շքոյն կամ շքադրամին՝ թագաւորին կը համարուի . նմանապէս անարգութիւնն պատկերաց , անոնց տիրուանցն կը սեպուի :

2Բ . թէ որ ասեն , Սէսիայն պիտի գայր՝ զթագաւորութիւնն Յուդայեան և Դաւթի պիտի հաստատէր . բայց ձեր հաւատացած Սէսիայի գալը տեսնն , ՚ի հիմանց կորաւ մեր իշխանութիւնն . վերջն յայտնի է :

Արեւ թէ , Սէսիայն դեռ չեկած՝ ձեր Յուդայեան թագաւորութիւնն բարձուած պիտի լինէր . ինչպէս ասաց Յակովբ նահապետն յօրհնութիւնն Յուդայի որդւոյն իւրոյ թէ « Սի պակասեցի իշխան Յուդայ , և մի պետ յերանայ նորա . մինչև եկեսցէ ակնկալութիւնն հեթանոսաց , որ տերն է հանդերձելոյ աշխարհ » :

հին ր. ճ.ն. իթ. 10 : Ուրեմն թաղաւորութիւնն
Ղաւթի յաղգէն Յուդայի հաստատութիւն գտաւ
յանձն Սէսիային :

Ոմանք կամակոր հրէայք՝ սուտ յուսով զերենք կը
խաբեն , թէ մէք դեռեւս իշխանութիւն ունինք ՚ի
տասն ցեղան գերեալս ՚ի Սաղմանասարայ՝ առ գե-
տովքն Ղովղանայ և զերամբքն Սարաց . Դ. թագ . ժե .
6 : Իայց թէ սուտ է այս կարծիքս , յայտ է . զի թա-
ղաւորութիւնն ձեր ուլ հրէայք՝ Յուդայի աղգէն և
՚ի Ղաւթի զաւակացն պիտի յառաջ դայր և եկեր էր ,
և ոչ ՚ի յաղգէն Ուրեմնի կամ այլոց : Սիբիաս մար-
գարէն ասէ՝ « Դու Բեթզէհէմ տուն Լիբաթայ ,
սակաւաւոր իցես լինիլ ՚ի հազարաւորս Յուդայ . ՚ի
քէն ելլէ ինձ լինիլ իշխան Իսրայէլի . և եւք նորա ՚ի
սկզբանէ աւուրց աշխարհի » : Այլ ոչ Ղաւթի , և ոչ
Սողոմոն , և ոչ այլ որ ունէր զսկիզբն նախ քան զաշ-
խարհի ստեղծանիլն . Մէսիաս . Ե . 2 :

Այլ ձեր սուտ յոյսն պարագ է . զի ՚ի Բեթզէհէմ՝
չատ ժամանակէ ՚ի վեր՝ մէկ տուն անդամ հրէայ չի
կայ ՚ի Ղաւթացւոյ աղգէն զատ , այն ևս երկբայելի .
զի և նոցա սերունդքն՝ տասն և մէկ ցեղից պէս կորած
և անյայտ են եղեր : Եւ այս վասն անտանելի մեղաց
ձերոց , որ զեկած ճշմարիտ Սէսիայն չի ընդունեցիք .
և Նեոան գալուն յոյս էք դրեր : Նաև՝ զի Յակովբ
նահապեան՝ տասն ցեղից իշխանութեան համար չասաց .
այլ տուած նշանն վասն գաղտեան Սէսիային , պակա-
սիլն էր գաւազանի և իշխանութեան յաղգէն Յու-
դայի . « Սի պակասեցի իշխան Յուդայ , և մի պետ
յերանաց նորա , մինչև եկեցեք նմա հանդերձեալքն .
և նա է ակնկալութիւն հեթանոսաց » . ճ.ն. իթ. 10 :
Սանաւանդ՝ որ այս 1757 տարի է՝ որ ձեր իշխա-
նութիւնն բարձուեր է . տապանակն , տաճարն , մար-
գարէութիւնն , սեղանքն , օրէնսդիրն , ատեանն և
այլ ամենայն հոգեւոր և մարմնաւոր հանդէսքն ձեր
բնաջինջ եղեր են վասն մեղաց ձերոց՝ որ զեկած Սէ-
սիայն չի ընդունեցիք : Այլ զի դուք Յակովբայ նահա-

պետի ասածին յոս ունիք . և հակառակ հոգւոյն սրբոյ՝ որով նա խօսեցաւ . զասածն նորա կը ստէք , և ուրիշ ազգի աներեւոյթ իշխանութեամբն զձեզ կը մխիթարէք :

Ասան զի մօտիկ Պօղոսն գետոյն՝ կը հնարեն մէկ ուրիշ գետ մի՝ Սարատիօն անուն, որ յերկրաշափոց և յաշխարհագիր հեզինակաց մասցն հեռի է՝ որքան որ երկիրք յերկրէ : Արովհետեւ այն ասացեալ Սարատիօն գետի ստութիւնն յայտնի կ'ենէ, Սարի Սանասէ անուն ոմն խաբերայ՝ և պատրուկ կուրութեանն հրէ-
կց . չեմ գիտեր՝ ինչպէս , բայց կարծեօք նոր տապան մի կազմեր՝ Այեայ նման , և զայն իւրեանց սուտ իշխանութիւնն և տանցեղքն՝ ՚ի լեւանցն Սարաց անցուցեր է ՂՊերիկա : Տես թէ ստութիւնն ինչպէս կարկատ կը փնտռէ ՚ի կարկատել զինքն :

Յիմար հրէայ , ձեր յոս դրած իշխանութիւնն՝ Այրուսաղէմ պիտի լինի և յազդէն Յուդայի . ինչ բան ունիք ՚ի Սարատիօն գետն և ՂՊերիկայ . (որ հազիւ թէ ՂՊերիկայ երեք հարիւր քսան և երեք տարի է որ գտնուեր է) : Յոր այն երկիրն՝ բայց ՚ի լեռնցի և բարբարոս կռապաշափոց՝ այլ ուրիշ ազգ չի կայր . թէպէտ այժմ գտնուին զանազան ազգ բրիտանեայք , թէ երկրացիք և թէ այլևայլ ազգ բրիտանեայք . իսկ ՚ի լեւինս Սարաց ոչ գտանին բնաւ հրէայք , այլ միայն տաճկացեալ ազգն Քրդայ :

2Գ . Եթէ ասեն , ամօթ է ասել զաստուած գալ յորովայն կնոջ բնակիլ , որպէս ասաց Օլաբէոս մէկ հրէայ մի առ սուրբն Լթանաս՝ Լքեքանդրու հայրապետն :

Եւեմ թէ , որպէս պատասխան ետ սուրբն Լթանաս այն հրէին , և ես պատասխանի տամ թէ՝ առ տուած չի զզուիր յորովայն կուսին բնակիլն , որովհետեւ ինքն է ստեղծող որովայնի , թէ կնոջ և թէ առն , այլ և ամենայն անդամոց նոցա . և ինքն է սրբողն յորովայնի մօրն զմանուկն : Ինչպէս սրբեաց ՂՊերիկա յարգանգի մօրն և ասաց , « Ինչեւ ստեղ-

ճեալ էիր յորովայնի, զիտեմ զքեզ, և մինչև ելեալ էիր յարդանդէ, սրբեցի զքեզ. Եւթ. Ը. 5 :

Իսկայ ասկէ զատ, Քրիստոս աստուածն մեր՝ չէ թէ մեզօք աղանդեալ ՚ի կուսի որովայն բնակեցաւ, այլ մանաւանդ ՚ի սուրբ և յանարատ կուսի որովայնն, որ այն տաճարին համար ասաց Պաւլոս, թէ « Սուրբ է տաճարքս սքանչելի արդարութեամբ » : Եւ ինչպէս որ արեւն ՚ի վերայ մեռելոց ծաղկելով՝ ինքն չի աղաւտուիր, մանաւանդ թէ մեռելոց շահ կ'անէ չորցնելով զժահահոտութիւնն նոցա, այլ առաւել աւտուած, որ ուր որ բնակի, կը սրբէ զնա և կը մաքրէ. զի թէ զմեզս մեր սրբելով չի աղաւտուիր, ինչչափ ևս ՚ի մաքուր արդանդի բնակելով :

ՁԴ. Եւ թէ ասեն, Եսայի ասեր է՝ թէ « Օղորտ տոհմն նորա ով պատմեացէ » : Իսկայ Սաթթեոս և Ղուկաս կը պատմեն զազգատոհմն նորա յԱդամայ մինչև ՚ի Յովսէփ, և ՚ի Յովսէփայ մինչև ՚ի յԱդամ :

Եւսմ թէ, Քրիստոս ՚ի մարդկութեան կողմանէ՝ պատմելի ազգ ու ցեղ ունէր. այլ ՚ի կողմանէ աստուածութեանն՝ միայն զաստուած հայր ունէր ան պատմելի և անազգ : Մանաւանդ՝ զի ՚ի հոգւոյն սրբոց էր յղացումն ըստ արարչութեան կերպի, և ոչ ըստ նիւթական պատճառի. նորա համար անպատմելի կ'աւտուի ազգատոհմն նորա :

Եւ թէ ասեն, ուրեմն հոգին սուրբ փոխանակ առն խառնակեցաւ ՚ի Սարիամ : Եւսմ թէ, հոգին սուրբ արարողական պատճառ եղև կազմութեան մարմնոյն Քրիստոսի յարենէ կուսին. ինչպէս որ զրիչն պատճառ է ծիրանագոյն պատկերին, այլ ոչ նիւթական պատճառ. ինչպէս որդանն կարմիր՝ այսինքն գլխի վրէժն ծիրանի ներկին : Ասմ թէ որպէս աստուած ըզհոյն կազմեց Ադամայ մարմին, բայց ինքն ոչ էր հոգւոյն նիւթ մարմնոց նորա, այլ միայն արարչական պատճառ, այսպէս և հոգին սուրբ՝ արարչական պատճառ էր և ոչ նիւթական :

ՁԵ. Եւ թէ ասեն հրեայք, թէ բանն Յակովբայ

նահապետին յօրհնութիւնն Յուդայի, կաաարեցաւ ի Վաւիթ որ էր յազգէն Յուդայի: Պատասխանեմ ըստ որոյն լ'թանասի, թէ Վաւիթ առաջին եղև իշխանացն որ ի Յուդայի զարմէն և ոչ եղև վերջինն. և ոչ ի պակասիլ Յուդայեան իշխանութեանն եկն Վաւիթ, այլ գեռ ի սկզբանն. բայց Յակովբ' ի պակասիլ իշխանութեանն Յուդայի ասաց զգալուստ Սէսիային: Սննաւանդ թէ՝ Վաւիթ ոչ եղաւ ակնկալութիւն և յոյս հեթանոսաց, այլ միայն հրէից. իսկ Յակովբ նահապետն զայն զալոց Սէսիայն՝ ակնկալութիւն հեթանոսաց ասաց:

20. Եթէ հրէայք ասեն, միթէ Սէսիայն և քղ հեթանոսս կոչելոց էր ի կեանս: Ըսեմ թէ այն. վասն զի Վաւիթ յետ ասելոյն ի բերանոց Սէսիային, «Տէր ասաց ցիս որդի իմ ես դու, և այլն»: Յետոյ կ'ասէ ի բերանոց հօր աստուծոյ առ որդին, թէ «Ինդրեա յինէն և տոց քեզ զհեթանոսս ի ժառանգութիւն և յիշխանութիւն քեզ մինչև ի ծագս երկրի:

Թէ որ կամահորի հրէայն, թէ Վաւիթ իրեն հաւմար ասաց՝ «Տաց քեզ զհեթանոսս ի ժառանգութիւն»: Ըսեմ թէ, Վաւիթ երբ ժառանգեաց զհեթանոսս. զի թէպէտ տիրեց Վաւիթ տասն և երկու ցեղից վերայ, բայց երբ տիրեց մինչև ի ծագս երկրի. և երբ իւր իշխանութեան ներքև ձգեց զհեթանոսս:

21. Եթէ ասեն, մասի յայտ է թէ Սէսիայն Քրիստոս զհեթանոսս կոչեց: Ըսա թէ, հեթանոսք ըստ որում մարգարէի և յայտնութեան տէր չեղան, բայց ի բնութենէ՝ աստուածսիրութեան կրակովն բորբոքեալք՝ ի զանազան իրաց և նմանութեան ներքև զաստուած կը փնտռէին, և յանուն աստուծոյ կը խնկարկէին. մինչև որ աստուած ողորմեցաւ նոցա, և զինքն յայտնեց ի ձեռն առաքելոց. և միակ մէկ նորաստեղծ աստղով կոչեց զհեթանոսս մոգան յերկրորդութիւն իւր: Արդուք արեգական լուսովն կուրացայք. զի յայտնի էր աստուած ի Հրէաստանի: Հեթանոսք մէկ աստղի լուսովն՝ զճանապարհն որ ասնի

առ տատուած գտան . ուրեմն հեթանոսաց երախաց-
րիքն եղան մոգ թագաւորներն :

ԶԸ . Եթէ ասեն , ինչէն յայտնի է գալուստ մա-
գուցն : Ըստ թէ , նախապէս մարդարէն Դաւիթ ասէ ,
« թագաւորք Ըրաբայ և Սաբայ՝ պատարագս բերցեն
նմա » , (այսինքն Վրիստոսի) : Երկրորդ վկայն Հերով-
դէս , որ նենգաւոր մտօք կոչեց զմագան՝ իմանալ ըզ-
տեղի ծննդեան նորա , որ երթայր սպանանէր զնորա-
ծին Սէսիայն . կարծիք ընելով , թէ նա եկեր էր զի-
րեն թագաւորութիւնն յափշտակել : Երրորդ վկայ՝
գերեզմանք անմեղ տղայոցն Ինթզէհէմի , որք վասն
Սէսիային՝ գառներու պէս մատաղ եղան ի Հերով-
դէս անգութ արքայէն :

Թէ ասեն հրէայքն , միթէ չէր մի կարէր Սէսիայն
արգելել՝ որ Հերովդէս չի կոտորէր զանմեղ տղայսն :
Ըստ թէ , միթէ աստուած չէր մի կարէր արգելել ըզ-
Փարաւօն որ զմանկունս ձեր ծովահեղձ չանէր . և թէ
կարէր՝ էր չաղատեց : Նմանապէս և աստ կարէր , բայց
կամեցաւ որ մարդարեութիւնն ապայուցուէր . թէ
« Չայն գոչեաց ի Հռամայ . լալումն և ողբումն » :

Եթէ ասեն հրէայք , այո Փարաւօն կոտորեց կամ
ծովահեղձ արար զմանկունս Երրայեցւոց , բայց աս-
տուած վրէժխնդիր եղաւ նոցա , և զՓարաւօն ի ծովն
խեղդեց : Ըսեմ թէ , և առաւելքան զԵրիպտացիս և
զՓարաւօն՝ աստուած պատժեց զՀերովդէս և ըզ-
հրէայքդ անդամ մինչեւ ցայժմ . և յաւիտեան տան-
ջուերոց էք աստ մարմնով , և ի հանդերձեալն անշէջ
հրով :

Թէ ասեն , Հերովդէս Եդովմայեցի էր որ կոտո-
րեց զմանկունսն , և զպատիժն գտաւ . մեք զինչ արա-
լաք : Ըսեմ , դուք ևս զճմարիտ թագաւորն ուրա-
ցայք , և զկայսրն կռապաշտ՝ ձեզի թագաւոր ընդու-
նեցիք ասելով , թէ « Չիք մեր թագաւոր բաց ի կա-
սերէ » . ինչպէս որ Սովետի ասացիք , թէ « Ս՛կ կա-
ցոյց զքեզ գատաւոր ի վերայ մեր » :

ԶԹ . Եթէ ասեն , Սէսիայի թագաւոր լինին

յայտնի է, բայց դուք աւելի անուշ կը դնէք՝ առտուած զնա ասելով և քահանայ։ Ասեմ թէ, Քրիստոս Անիայն՝ աստուած էր նաև քահանայ, մանաւանդ թէ քահանայապետ, զի Պաւլոս կ'ասէ թէ, հայր աստուած ասաց տեառն իմում Անիային, «Նիստ ընդ անիայն իմանէ»։ Այլ թէ թագաւոր էր՝ ասէ, «Պաւաղան զօրութեան առաքելոցէ քեզ տէր 'ի Ալեքսիէ, և տիրեացես դու 'ի մէջ թշնամեաց քոց»։ Այլ թէ՛ նա էր խկզքանէ առ աստուած և ծնեալ յառտուծոյ որպէս ճառագայթն յարեգակնէն, ասէ՛ «Ինդ քեզ է սկիզբն աւուրց զօրութեան, և 'ի վայելչութիւն սրբոց քոց՝ յարգանդէ յառաջ քան զարուսեակ ծնայ զքեզ»։ Այլ յառաջ քան զարե էր անուշ նորա։ Այլ թէ՛ յառաջ քան զարե էր, և յառաջ քան զարուսեակ, ուրեմն և անժամանակ էր, զի յառաջ քան զարեն՝ ժամանակ չկայր. այլ անկէտ յաւիտեան մի՛ միայն։ Աստի և Քրիստոս ըստ աստուածութեանն անժամանակաբար ծնեալ էր 'ի հօրէ։ Ահա՛ Քրիստոս քահանայ և քահանայապետ էր՝ ոչ ըստ կարգին Ահարօնի. այլ ըստ կարգին Անգլիոսեղեկի։ Ինչպէս կ'ասէ Պաւլոս 'ի բերանոյ հօր աստուծոյ, «Դու ևս քահանայ յաւիտեան ըստ կարգին Անգլիոսեղեկի։

Թէ որ բաջալեն հրէայք, թէ այն վասն Սողոմոնի էր գրեալ, ասեմ թէ, ընդ վայր են խօսեր. զի Սողոմոն քահանայ չեղաւ, և ոչ 'ի բոլոր կեանս իւր հաճոյ աստուծոյ դտաւ. մանաւանդ թէ չար ևս արարեալ՝ մեռաւ առաջի տեառն, և ինչպէս մնաց քահանայ 'ի յաւիտեան։ Ահա զի ոչ էր 'ի զարմէն Ահարօնի, և ոչ էր անհայր անմայր՝ որպէս Անգլիոսեղեկ որ օրինակ էր Քրիստոսի, զի Քրիստոս անհայր էր յերկրի, և անմայր 'ի յերկինս։

Սուրբն Աթանաս ասէ, ոչ եթէ քահանայ միայն էր, այլ մանաւանդ աստուած. և բնութեամբ առտուած գոյով, մարմին առաւ 'ի Սարիամայ կուսէն. որ մարդ լինէր՝ և վասն մեր մարմնով պատարագուէր, և զհացն և զգինին՝ մարմին և արիւն իւր անէր, և

աստուծոյ հօր ընծայէր 'ի մէջ եկեղեցւոյ 'ի յիշատակ արիւնային պատարագին որ 'ի վերայ խաչին, յոր օրիւ նստին երեւեցաւ 'ի Սեբիսեղեկ քահանայապետն : Այս եւրիշ քահանայից նման չօծուեցաւ իւզով. այլ մանաւանդ հոգւով սրբով օծեցեալ լինէր և մնայր քահանայ 'ի յաւիտեան :

ԶԹ. Եթէ ասեն, ի՞նչպէս 'ի յաւիտեան քահանայ մնալոց էր, որ մեռաւ առ Պննտացւոյ Պիղատոսիւ : Այն սուրբն Աթանաս, անոնք որ մեռեալք են խորհրդով զմահ նորա միայն տեսանեն. բայց կենդանիքն՝ զյարութիւն նորա կը նկատեն :

Թ. որ ասեն, թի՛ կարէ ապացուցանել թէ յարեաւ : Ասեմ թէ, 'Գաւիթ' որ ասաց վասն նորա թէ, « Ոչ թողցես զանձն իմ 'ի գժոխս, և ոչ տացես սրբոյ քուժ տեսանել զապականութիւնն :

Զ. Եթէ ասեն, ուրեմն մարդ էր Վրիստոս : Ասեմ ըստ սրբոյն Աթանասի, մարդ էր ըստ մարմնոյ, և աստուած ըստ հոգւոյ. և որովհետեւ մարդ էր՝ մեռաւ, և ըստ որում աստուած էր՝ կենդանի էր, և յարուցիչ իւրոյ մարմնոյն : Այլ թէ աստուած էր, ըստ Աստուծոյ. « Այլովպացիք և Սարայեցիք եղիցին քեզ ծառայք, և զինիքս շրջիցին, և քեզ երկիրպագցեն, և 'ի քեզ յաղօթս կայցեն, զի աստուած դոյ 'ի քեզ, և ոչ է այլ աստուած բաց 'ի քեն. դու էիր աստուած և մեք ոչ գիտէաք. աստուած Սարայելի փրկիչ, Ամաչեսցեն ամենեքեան՝ որք հախառակ կան նմա : Նորոգեցարուք առ իս կղզիք, զի Սարայել փրկեցաւ զփրկութիւն յաւիտենից, և մի ամաչեսցեն մինչև յաւիտեանսդ :

Եթէ ասէ հրէայն, տես որ Սարայել փրկի 'ի տեսանէ 'ի յաւիտեան, և ոչ հեթանոսք : Սուրբն Աթանաս ասէ, Սարայել կոչէ զսուրբ առաքեալսն : Թ. որ չէ, ձեզի ի՞նչպէս վայելուչ կը լինի, թէ մի ամաչեսցեն մինչև 'ի յաւիտեան, որ դուք եղաք յամօթ և նախատինք ամենայն ազգաց՝ կորուսանելով զամենայն զփառս ձեր զհոգւոյ և զմարմնաւոր, և Հռովմայեցւոյ ծառայելով :

Արդ՝ մինչև յայս տեղս՝ հաստակոտոր
 և նման մեղուաց ՚ի ծաղկանց ժողովեալ,
 աշխարհականաց ճաշակելի մեղր ու խոշ
 րիախ կազմեցաք ռամկական շարադրու-
 թեամբ։ Իսկ տակաւին ամենից օգուտ
 չանելով, որովհետեւ բազումք են յազդիւս
 մերում զՀայոց լեզուն իւրեանց չի գիտ-
 ցողք։ որք միշտ յաղբիւրն ծարաւի ըն-
 թանան և ծարաւ դառնան, վասն այնո-
 րիկ կամեցաք որ յայսմ երկրորդ մասին՝
 կարելի եղածին չափ պարզ տաճկերէն
 լեզուաւ՝ ուրոյն ուրոյն կարգաւ կարե-
 ւոր իրաց վերայ խօսիմք ծաղկաքաղ առ-
 նելով։ Այլ կազմել այլ իմն քրիստոնէա-
 կան վարդապետութիւն ըստ մտաց հայ-
 կականին՝ Քրիստոնէական ուսանելի կո-
 չեցելոյն։ Թեպէտ այլազան կերպիւ, այլ
 ոչ այլակերպ մտօր։

Աղջատահան Բրիտանոսի պատմութիւն և անդամութիւն	12	455
Աղբիւրն Բրիտանոսի 'ի խաչին' անոցուտ ամանց		456
Աղբիւրն Բրիտանոսի 'ի խաչին' անոցուտ ամանց		402
Առաքելային արձակուրդ և կապուղ		406
Առաքելային մարգարէք կաշին		455
Առաքուած և բնութիւնն և արհեստն ընդունայն ինչ շին անել		44
Առաքուած ծնանիւն և արհեստի նորին		4
Առաքուած արդին արդեն կարել մեռանել		42
Արհեստն Բրիտանոսի անցին		455
Արձակել զինն փառն պատմութեան արդեն խմանի		440
Առաքուածին ինչ խնայել միմեանց ներշնչել կ'երան և սակայն համաձայն են ճշմարտութեան		45
Առաքուածին առաքին և երկրորդ կըր ասին արդեն խմանի		446
Բանն Բրիտանոսի զնապարտութիւն թարգմանել		75
Բարեք և գործք Բրիտանոսի փայլք անանուածութեան նորին		420
Բարաքիս զինչ խաղճանին		454
Բարեք և աստուած ասին, նայն է 'ի փրկոյ Բրիտանոսի'		445
Գաղ ընդ գառին բնակիչն արդեն խմանի		444
Դառնի արդի ընդին' արդին կ'երայն ընդունել		427
Դեղատ և Երգա Գաղին արդին		425
Եկեղեցին Բրիտանոսի և բարձրացնան 'ի փրկոյ ընդին'		459
Երկա կաշի Բրիտանոսի		402
Երանելոց Բրիտանոսի ցանկացն և զայն անանուածութիւն		97
Երանելութեան Բրիտանոսի առ Գաղատ' շէր անանուածութիւն		404
Երկրորդն անանուածութիւն 'ի հարկէ անանուած'		404
Երկրորդն փառն էր անանուած աստուածայն ասի		452
Երկրորդութեան և միմեանն արհեստք		4
Չառակին Բրիտանոսի արդին		445
Չարաքիս' արդի Բարաքիս		454
Չարաքիս' արդին Բարաքիս' անանուածութիւն անանուած		426
Խմանել և Բրիտանոսի անանուած' մի և նայն են		44
Խմանել և Բրիտանոսի 'ի փրկոյ անանուած Բարաքիս' արդեն խմանի		54
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած		448
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած 'ի Բրիտանոսի'		442
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		25
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		40
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		404
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		447
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		45
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		407
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		4
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		425
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		58
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		89
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		422
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		456
Խմանել և Բրիտանոսի փառն էր անանուած անանուած		84

Մատթեոս՝ յայդ տէճամարն վասն էր զերեք թաց աւ որն ՚ի բաց ձգէ	1:2	54
Մարիամ՝ կուսին՝ կին ասուինք ինչ է		59
Մարմանաւորն Քրիստոսի վրկու թիւն աշխարհի		40
Մարմանաւորն Քրիստոսի հարկուս որու թիւնն		8
Մէօնայն՝ յախտնակաւն է ժամանակաւոր թացաւոր		45
Մէօնայն Քրիստոս առաւած եւ մարդ		45
Մինչեւ բառն քանի՞ նշանակու թիւն ունի		57
Միտ թիւն է երբեակու թիւնն աստուծոյ՝ վկայութեամբ հաստատի		4
Մկրտունի թիւնն է թրիատու թիւնն զօրութիւնն		50
Մոսէսի աթոռն զինչ իցէ		429
Մոսէսի հախտու թիւնն ոչ ներհակի ճշմարտութեան		45
Յէշ է յաւանակ նախին		446
Յիսուս էր խաչեալն է ոչ Յեսու Բարաբարայն		44
Յուդայն զինչ թարգմանի		445
Յովհաննէս Մկրտիւն ինչու զերկն մարդարէ կ'ատուի		84
Յովհաննէս Մկրտիւն վասն էր ասաց Քրիստոսի թէ զաւ եւս որ		
զարդ եւս, եթէ այլա՞մ անկալցուք		77
Կատուցանէն Քրիստոսի յանկէ եւ յահեկէ		444
Հնա թիւնն սակո՞ւ անկալեալ միայն բաժանելի		442
Դատաւորք ՚ի վերայ խմարհաւ թիւնն		97
Դատաւորք ՚ի վերայ սուրբ աստուածամանի		95
Ըրդի մարդայ եւ որդի աստուծոյ տակն մի է		98
Դատարացն նորայ՝ մեծ է քան զեղանն		452
Դասակերաց յարգութիւնն ՚ի հին օրէնս		449
Դասակին ՚ի մարդս ՚ի յորս կայանայ		4
Դասակերք նորայ օրինոյ ոչ են կուսք		450
Դեարուս վկայեաց զաստուածութենէն Քրիստոսի		99
Դեարտի վե՞մ է աստանայ կոչին՝ որպէս խմանի		404
Դասկին անքակտելու թիւնն		408
Սատանայի երեք կերպ հնարիք որտալն զԱղամ է զՔրիստոս		64
Սասերն ՚ի բերան ձիանն՝ ինչ էր		405
Սիրիզ զմեկերն իրբն զանն		414
Սքանչելիքն ՚ի վկայութիւն հաւատայ		403
Տաճարն բազում կերպիւ կուի		459
Տէր ասաց ջիս՝ որդի իմ էս զաւ		8
Քրիստոս աւ հայր ազնվելովն էս աստուած է		99
Քրիստոս արտաքց սուրբ զբոց ոչինչ զործեաց		28
Քրիստոս զգործս իւր աւ հայր վերաբերէր		445
Քրիստոս զօրէնքն ինչպէս յայցոյց է ոչ խախտեաց		22
Քրիստոս էր հանազն զգեւ՝ թէ հագին սուրբ		88
Քրիստոս ինչու՞ զինքն չի ծանոց աստանայի		60
Քրիստոս ինչու՞ կ'աւեր . իշխանութիւն ունի որդի մարդայ	74	86
Քրիստոս՝ մօրն կին զու տակալ, ոչ անարգեաց զնա		94
Քրիստոս՝ որդէս բա՛նէ զօրէնքն Մոսէսի		408
Քրիստոս վասն էր զինքն Յովնանու մարդարէին նմանցոյց		90
Քրիստոս վասն էր զՅովհաննէս Մկրտիւն Եղիս կոչեց		84
Քրիստոսի զօրէնս է զմարդարէս բա՛նանին՝ որպէս է		65
Քրիստոսի թողութիւնն տալն հիւանդին՝ ինչպէս		71
Քրիստոս ՚ի նախկին դարաւանն չարչարելի		49
Քրիստոսի հաւանն կամու՞մ է ոչ բանութեամբ		95
Քրիստոսի փառք էր պատարացին ՚ի խաչին		42
Օրէնքն Մոսէսի էին երեք կերպ		21
Օրէնքն Մոսէսի հինգ բան կր պարտաւորէր		24
Օրէնքն Քրիստոսի ամենայն ցուաց զեղ է		25
Օրէնքն Քրիստոսի է օրէնքն Մոսէսի՝ ինչպէս են		65
Օրէնքն Քրիստոսի զօրաւոր է օրէնքն Մոսէսի՝ տկար		25

Մ ՈՒ Գ Ը Տ Տ Ի Մ Է

Պաւ քիթաղըն իրիննի սեօնդէթիւտե՝ սրբա իլն պէյան իթմէք իոթէն ըիդ՝ պաղն իթիգաաթըդ իւզրն օլան նէսնէլէրի : Ապին՝ նէ չօգ տէրեանըն տէրունինն Ֆիրբին քէշթիոն սալմաղ իլն : (դէրա ինթիրաղ շէքմէլն տիր զարգ օլմաղննան) վէ նէ չօգ քննարկէրնտէ րեվանն օլուպ : սէֆինէի օթաւթմաաան ինթինապ շէքմէք իլն : Իլլա քի նէր շէլին վաաթմ ա օր թաար սէլամէթ վէ միւթէտիլ օլմաար՝ իլմի նիքմէթ Ֆիլսոֆաթըրն գալլի տիր : Աննէ քի նէսրն եօգաթըրնի՝ նէվա : աշաղըսը՝ սու : Էքիոի աաիի մաւ խաթաթալը : աննազ՝ ճէսիր քէօթիլա սէլամէթ տիր :

Գէշաթիք՝ իլմի նիքմէթին օրթա պապէթի սէլամէթ օլուպ : վէ ճաաե եօլ օթնազ հասնպի իլն : նէ սաղա վէ նէ սօլա չօգճա մէլիլ վիլմէք իոթմէմէ յիւպ : մաճաւապ միլլէթիմիլլին ճիւղի վէ քիւլլի Ֆիրբիլէրինն կէօրե՝ նիւ զաաի աալի ինաաֆ իլն գաթար գըլաթը : Չիւրա հազրէթի Սիւլէյման իպիի Տաւուս՝ Չարպի մէսէլ թիթաղընաա պալաթմա շ քի : նէ սաղա սաֆ նէ սօլա : թաթիլի շահանն՝ պիր զէրթէ շաճմա : Վէ Ֆաղլի ամէլ տաթի՝ պաւ նա քէզաթիք : Չիւրա Ֆիրբին եիւքեք տէրեաննի Ֆէրզանէլէք թաալիք օլու նաւր : աշաղըրն նաաանի աճաաղլըք : օրթաար Ֆիրաւէթ տէլիլը :

Փէս իտիի՝ պաւ հաղիր գալլարի տաթի : տէրեանըն տէրունինտէն վէ զէմնինին քէնաթինտէն գօթաւ շէքիւպ : նէ միղանի ալիլ իլն տէրեալի գօղ գապաւիլնէ ճէզպ իթմէկէ թաթիպ օլաուք : (քի տէնմէսին ալիլտէն թաշաա օլանդէրի՝ կէօյա շէքէր գաշըղը իլն՝ պահրի եօլմէք իոթմէր) վէ նէ Էֆաննէ մէսէլ կիպի եիւֆգա իթմէկէ ինթիմաթ էյլէտիք : Գի օլմապա պաւ զըլէրի տէրինիլինտէն լաթանէաար օլա : վէ պաղըլէրի եիւֆգալըղինտէն իթիգաաթըլըը : վէ տին խաաուսնտէ օլան սեօնդէթիմիլլի՝ զալիֆ զանն իլէլէ :

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՀԱՆԳԱՆԱԿ ԵՒԿԻԱԿԱՆ

1. աւատամբ ՚ի մի աստուած հայրն ամենաւ
կալ, յարարինն երկնի և երկրի. երևեա
լեաց և աներևութից: 2. Եւ ՚ի մի տէր Յիսուս Քրիս
տոս որդին աստուծոյ. ծնեալն յաստուծոյ հօրէ միա
ճին. այսինքն յեւթենէ հօր: Աստուած յաստուծոյ,
լոյս ՚ի լուսոյ աստուած ճշմարիտ յաստուծոյ ճշմարտէ
ծնունդ և ոչ արարած: Այն ինքն ՚ի բնութենէ հօր:
3. Որով ամենայն ինչ եղև յերկինս և ՚ի վերայ երկրի.
երևելիք և աներևոյթք: 4. Որ յաղագս մեր մարդ կան,
և վասն մերոյ փրկութեան՝ լցեալ ՚ի յերկնից: 5. Արմ
նացաւ, մարդացաւ, ծնաւ կատարելապէս ՚ի Արիւս
մայ որդոյ կուսէն 6. Հոգւովն որբով: Որով էաւ ըզ
մարմին, զհօգի, և զմիտ, և զամենայն որ ինչ է ՚ի
մարդ. ճշմարտապէս և ոչ կարծեօք: 7. Չարչարեալ,
խաչեալ, 8. Թաղեալ, 9. Յերրորդ աւուր յարու
ցեալ, 10. Ելեալ ՚ի յերկինս նովին մարմնովն նստաւ
ընդ աջմէ հօր: 11. Վալոյ է նովին մարմնովն և փա
ռօք հօր ՚ի գատել զկենդանիս և զմեռեալս, որոյ
թաղաւորութեանն ոչ դոյ վախճան: 12. Հաւատամբ
և ՚ի սուրբ հոգին. յանեղն և ՚ի կատարեալն: Որ
խօսեցաւ յօրէնս և ՚ի մարդարէս և յաւատարմնս:
Որ էջն ՚ի Յորդանան, քարոզեաց զառաքեալն, և
բնակեցաւ ՚ի սուրբսն: 13. Հաւատամբ և ՚ի մի մի
այն ընդ հանրական և յառաքելական սուրբ եկեղեցի:

Ի մի մկրտութիւն . յապաշխարութիւն . ՚ի քաւութիւն և ՚ի թողութիւն մեղաց : 14 . Ի յարութիւնն մեռելոց . ՚ի դատաստանն յաւիտենից . հոգւոց և մարմնոց : Յարքայութիւնն երկնից և ՚ի կեանսն յաւիտենականս :

Իսկ որք ասեն՝ էր երբեմն, յորժամ ոչ էր որդի . կամ էր երբեմն, յորժամ ոչ էր սուրբ հոգի : Կամ թէ՛ յոչէից եղեն . կամ յայլմէ ետեմէնէ ասեն լինիլ զորդին աստուծոյ՝ և կամ զսուրբ հոգին : Եւ թէ փութիսելիք են կամ այլայլելիք , զայնպիսիսն նշովէ կաթուղիկէ և առաքելական եկեղեցի :

Ի ՄՐԲՈՅ ԼՈՒՍԱԿՈՐԶԻՅ ՄԵՐԴԵ ԱՄԱՅԵԱԼ

Իսկ մեք փառաւորեսցուք՝ որ յառաջ քան զյաւիտենանս . երկիրպագանելով սրբոց երբորդութեանն և միոյ աստուածութեանն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ, այժմ և միշտ և յաւիտենանս յաւիտենից, ամեն :

ԲԱՆ ԼՈՒՆԹԻՆ .

ՊԻՐԻՆ ՏԻ ՔԵԼԻՄԱԹ

Էջվելա տին վէ իթիգատըմբղն գազի վէ շարթը՝ Նիկիոյ սորը
սինթթատն շարթնամիսի միւճիւպիւննէ .

1. **Ի**թիգատ խտերիղ եէք խիւտայէ՝ ճէմի գուտ
րէթքեանի փէտերի աղիղէ . օլ քի եօգ-
տան վար խլէտի եերի վէ կէօկի : 2. Վէ պիր էֆէն
տիմիղ եէք էվլատի Յիսուս Քրիստոս , օլ քի խպն
ուլլա՛ տրր . ալլահտան թէվլիտ օլմա : Ալլահտան՝
ալլա՛ , նուրտան՝ նուր . հադ ալլա՛ հադ ալլահտան
մէվլուտ , տէյիլ քի մախիւդ : Փէտերին խպնիւլ վա-
հիտի , օլ քի ալլահնն զաթընտան տրր : 3. Վէ անըն
իլէ վար օլաիլէր , նէ քի կէօքտէ , վէ նէ քի եերտէ
վարըդ վար իսէ . կէօրիւնիւր՝ վէ կէօրիւնմէղ : 4. ()Լ
քի առէմ ճինսին՝ վէ անըն խէլասը իչին՝ կէօքտէն նիւ-
ղուլ էթաի՝ 5. Ղէսէտլէնտի , ինսան օլաի , թէվլիտ
օլաի թէքմիլէն Աէրիէմ պիքիրէ գըղտան 6. խհի
գուտտուսուն գուտրէթի իլէ : Վէ անըն թէտպիրի
իլէ՝ ալաի ճիւմ , ու ճան , վէ Ֆիքր , վէ ճէմի նէ քի
ինսանտէ վար իսէ . հադիդաթա վէ շիւպհէսիղ :
7. Իպթիլա չէքիդ , սալդ օլունուպ , 8. Տէֆն օլունտի ,
9. Վէ իւչ կիւնտէն սօնղրա՝ գըլամէ օլաի . 10. Չը-
քուպ կէօկէ՝ օթուրաի փէտերին սաղընտէ : 11. Վէ
կէլէճէք տիր օ ճիւմի ինսանի իլէ . վէ աթանըն մէճաի
սալթանաթի իլէ թէճէսիւլ իթմէկէ տիրիլէրի վէ
էօլուլէրի . քի անըն փատիշահըղընըն նիհայէթի եօգ
տրր : 12. Իթիգատ խտերիղ տաիի ըուհուլլահէ . օլ

քի պի խալդ տըր վէ հէր վէճհ իլէ թէմամ, թէքմիլ տիր : () Լ քի էնտի Լօրտանան նէհրինէ . վաղ էյլէտի միւրսէլ Խալի . վէ սաքին օլտի էվլիատուլահ քիմնէլէրտէ : 13. Իթիգատ խտէրիզ տախի ֆագէթ պիր ճէմի վէ բէսուլի մուգատտէս Լիլէսիպէ : Վ է անտէ իճրա օլունան անճադ պիր թէմիտէ . վէ թէօլպէյի իսթիզֆարէ . տախի Կիւնահէլէրին մաղֆիրէթինէ . 14. Վ է վէֆաթ խտէնլէրին գըյամէսինէ . էպէտի շէրաաթի մէվլպէ . ճան իլէ թէնին՝ ճէննէթտէ տալ իսիլ օլմալէրինէ : Վ է էպէտիլ էպէտ հայաթտէ գալ մալէրինէ :

Լ սքին՝ անլէր քի տէրլէր՝ պիր էսնայի ղէմանտէ , եօգ իտի իպն . եսխօտ՝ պիր ղէման տախի վար իտի քի , եօգ իտի բուհուլահ : Լախօտ եօգտան վար օլ տիլէր . վէ եսխօտ՝ ղայրի վարլըգտան . պի խալդ , պի մէվթ իպնուլահի՝ վէ եսխօտ բուհուլահի . անճըլլայըն քիմնէլէրի լանէթ իլէ բէֆ իտէր ճէմի բէսուլի Լիլէսիպէ ճէմիէթ :

ՀԱԶՐԵԹԻ ՃԻԲՃԻՍ ՍՈՒՐԲԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԱԹԱՄԸԶԸՆ

ՇԱՐԹԱՄԷՍԻ

Լ սքին պիղլէր մէճտ խտէրիզ անը քի՝ էպէտիլ էպէտտէն ագտէմ իտի . սէճտէ գլմաղ իլէ մուգատտէս սէլասի հէմ պիր իլահլիլէ , փէտէր , վէ իպն , վէ բուհիւլ գուտուսէ , ամին :

Պատարիք զիս օրոնսն չէլիմալիւրին ինքնիւն, իսպիլի վէ մէջ
հոմիւրիւնսն արիւն :

Հաւատարմի մի աստուած հայրն ամենակալ . յարարին երկնի եւ երկրի :

Եւ վէլիւրի քելիմաթ իլէ ինանրըզ քի մէվլա պիր
տիր , վէ խամի աթա տըր , վէ գաւարէթքեանի տիր .
եւ երի վէ կէօկի եօգտան վար էտիւնի տիր : Օ իրա
պազի դայիֆ տին ալիմէր տէմիւնէր խալիքի պիր տին
վէ պիր իթիգատ լաղամ տէյիլ տիր . հէման հէրքէս
քէնտի իթիգատինէ կէօրէ խէլաս օլուպ սէլամէթ
պուլուր : Եւ քին պու՝ դայիֆ մէսէլէ , վէ քիւֆր օլ
տուզի նիւմայան տըր . զիրա աթէշփէրէսթլէր , շէմն
փէրէսթլէր , մըլթանի կէալփէրէսթլէր տախի՝ պիր
իթիգատ սահիպլէրի օլուպ խէլաս պուլմաղար . վէ
սէլամէթ եիւզիւնի կէօրմէզլէր . անըն իշին էվիլէլա
իթիգատ կէրէք մէվլանըն պիրլիկինէ , նիճէ քի տէ
յիլտի « Իթիգատ խալիլզ պիր ալլահ » :

Եւ ինճի քելիմաթ իլէ ինանրըզ քի օլ մէվլա՝ հէր
շէյէ գատըր տըր . օլ մէրթէպէ քի՝ հաթթա եօգտան
վար էթտի եւրի վէ կէօկի : Օ իրա պազի քէաղիպ
ալիմէր՝ տէրլէր խալիքի իքի եօգտան՝ պիր շէյ հատը
օլմաղ . նիճէ քի բազամըն սըֆըրլարի ճէմիէթինտէն
պիր սայի գուհուր իթմէզ : Եւ քին՝ պիզ իթիգատ խալի
րիլ քի ալլահըմըզ մասէմ քի՝ զբա շէյէրտէն շէյ փէյ
տահ իթմէկէ գատըր տըր . (նիճէ քի աթէշտէն՝ սու
նիւմիւնէսի՝ Պաղտատըն քիւլխանի , վէ կէօրտէն քիւ
քիւրտ) . քէզալիք գատըր տըր եօգտան հէր շէյի վար
իթմէկէ . զիրա անըն գուլիլէթինէ գարշու՝ պիր շէյ
կէլէմէզ : Եւ կէր քի կիւնէշնուր օլուպ , պէյաղ ճէմա
լինի ասիւմանի իթմէկէ գատըր տըր . եա նէ գատար
տախի՝ եէտի գաւարէթքեանի ալլահ՝ եօգտան վար
իթմէկէ :

Եւ շիւնճի քէլամ իլէ ինանրը վէ ինգիտա խալիլզ
քի՝ օ մէվլատէ՝ իւզնիւմիւ սէլասէ , եանի իւշ աշն

վար: Ի վիճակինն աթա տերիդ, քի օլ փեաւերի ազիզ՝
 շէմս միտալի տէյէլմ, քէնտի զաթընտան՝ նուր քէ-
 լամին թէվլիտ էթաի. վէ նէհը միտալի բուհուլահ,
 կէօյա նէֆէս կիպի սինէսինտէն ազըթաի. քի պուհ-
 լար՝ զաթի ալլահըն վարըղընտան տիրէր: Վէզալիք
 դատոր խոի՝ եէրի վէ կէօկի էմը իլէ եարաթմազա:
 Վէազիպին պիրիսի Վանիքոս նամընտա՝ խալթ խաէր
 խոի քի՝ իքի եարատան վար. պիրիսի կէօկի, մէլայիք-
 լէրի, վէ բուհիմիզի եարաթաի. վէ պիրիսի՝ կէօրիւ-
 նիւր վէ պօղուլուր դատիմսիդ շէյէրի: Պուհուհ իլին
 օ ազիզ 318 փաթըրիդէր՝ թէվլիտ վէ Ինճիլի շէրիֆին
 հիւքմիւնէէ գանուհ վէ շարթ քէթպ էթաիլէր քի՝
 ճահիլ մադուլէսի օլանլար իլէ եազըլմայալէր:

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Շ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

Ի՛նչի վարարն ի՛նչֆէրի, լատիլի, վէ Ռէվհուֆ պէյանիպէ պիր:

Եւ ի մի տէր Յիսուս Քրիստոս յորդին տառուծոյ, ծնեալն յառաւծոյ:

Թ Ե Ր Ճ Ի Ի Մ Է

Վէ պիր էֆէնաիմիզ Յիսուս Քրիստոս Իսնուէ
 լահէ. քի ալլահտան թէվլիտ օլմա տըր:

Թէվֆէր. Չիւնքի պազիլէր տախի աիլտըրադ օլուպ,
 քի տիւնեա ալէմի պիր ալլահ եարաթմըշ տըր. զանն
 էթաիլէր քի՝ օլ նուր վէ խիւտանըն ճէվճէրի տախի՝
 եարատըլմըշ մադուլէսի տիր, նիճէ քի տէտի Լըիտ,
 վէ պազիլէրի տախի: Չիւնքի էֆէնաիմիզ Յիսուս
 Քրիստոս կեահ իլահիլէթինի պէյան խաէր խոի միւ-
 ճիւղաթէր իլէ, վէ կեահ թէմամ ինտանէթլըլինի
 սապիթ խաէր խոի՝ եէմէկ իլմէք իլէ. աճ օլուպ, սու-
 սամադ, եօրուլմադ, վէ ույուլմադ իլէ. զանն էթաի-
 լէր քի՝ կէօյա պիրի պիրիսի իլինտէ գապլանմըշ, նիճէ
 քի ֆընտըգ՝ գապուզի իլինտէ. վէ եախուտ՝ պիր
 խանէ իլինտէ կէլիպ սաքին օլմուշ տըր օ ալլահըն քէ-
 լամի, օ էճիլտէն՝ իքի էվլատ տէտիլէր, նիճէ քի
 Վեստոր:

Անրն իշին սուրբ հայրապետէր տէտիլէր քի իմիւ
քառ էտէրիդ քի Յիսուս Քրիստոս ինսանիէթիլի
իլէ՝ պիր վիճուտ տիր, վէ զայրի զաթ տէյիլ տիր,
անձադ քի աթա ալլահնն զաթընտան տըր, վէ շէմս
տէն տողան նուր վէ նուրտան տողմա՝ ալլահնն պիր
կիւղէլիլի տիր : Վէ էօյլէ օլունձադ՝ տէ իմտի ալ
լահ տըր, վէ պիղլաթ նուր տըր՝ տողուրան շէմս իլէ
մաէն : Անրն իշին տէտիլէր՝ պիր էվլատի Յիսուս
Քրիստոս, օլ քի իպնուլահ տըր, տըրահտան տողմա :
(Օնէալն յասուուծոյ, ասուուած յասուուծոյ, լոյս ՚ի
լուսոյ, ասուուած ճշմարիտ՝ յասուուծոյ ճշմարտէ,
ճնունդ և ոչ արարած :) Աիճէ քի պիր ատէմ այնայա
պագսա՝ քէնտի քիսվէթինի կէօրիւր անրն իշինտէ՝
տըրան քիսվէթի կէօրմէզ : Քէզալիք՝ վէ աթաուլլահ՝
միրաթ այնա միսալի քէնտիտինի տուլուպ վէ կէօրիւպ
պիր նուր տողուրտի, քի անրն իսմինէ՝ իպնուլահ
տէնիլիլ :

Աիէր քի տէյէն օլուրտա, այնատա կէօրիւնէն
արադ տըր, վէ պինէֆա պագան տէյիլ տիր :

Այճէվապ քի, ճիւմանի նէսնէլէրտէ կէրչէք տիր
պու թէմսիլ, լաքին՝ ալլահտա մատէմ քի՝ զահիրի շէ
էօք տըր քէնտի զաթընտան զայրի, պիղլաթ նուր
տողար, վէ նուրտան նուր տողունձէ, էրքէկէ տիշլիէ
հաճէթ տէյիլ տիր : Օիրա՝ շէմստէն նուր՝ վէ ֆիրիւ
տէն քէլամ տողմադ, չիէքտէն կիւղէլիլ տողար կիպի
տիր, քի տալիմա տողմատա տըրլար, լաքին՝ նէ ար
թաղար, վէ նէ էքսիլիլէր : Քէզալիք՝ մէվլատէ իւչ
իւղնիւմ օլմադ իլէ՝ զաթը արթմադ վէ էքսիլմէզ :
Վէ չիւնքի պիր էսնատէ օլ նուր կէլիպ ինսանէթիլի
ալուր, իսաֆի օլմայա քի՝ ալան վէ անլնան՝ իքի էվլատ
օրտիլէր, անրն իշին միածին տէյիլտի, նիճէ քի, իքի
նէճէֆտէն կէօղիւն նուրի թէէտիր էյլէյէ, կէօղիւն
նուրի իքի օլմադ :

Վէ չիւնքի պապիլիլէրի տալի տէտիլէր, իպնուլահ
Իսա հաղլէթիլիլ շէրիք օլտի ալլահնն զաթընա, նիճէ
քի ալթուն՝ աթէշէ, լաքին պիղլաթ ալլահնն զա

Թժընտան տեյիլ խաի : Անքն իշին տէտիլէր՝ (նոյն ինքն
 ՚ի բնուԹենէ հօր.) (եանի՛ էն ասոր՝ զ աղիւղ ալթանըն
 զաթժնտան տըր.) զիրա ինսանտան՝ ինսան, արսլան
 տան՝ արսլան, վէ ալլահտան՝ ալլահ տօղար : Ապին՝
 տօղուրան շէմս՝ տօղան նուր իլէ պիր ալլահ տըր, իբի
 տեյիլ. նիճէ.բի.քէլամ ֆիբիբուէն տօղար՝ վէ եաղըլըր
 քեաղըր իւղէրինէ. քէլամ իբի օլնաղ, եինէ պիր տիր՝
 վէ ֆիբիբուէն պըրըմաղ : Վէզալըք՝ Ախուս Վրիստոս
 էֆէնախիլ տախի՛ քէլամ միսալի փետէրին ֆիբբին
 տէն տօղտու, անտէն պըրըմատը, վէ քեաղըր իւղէ
 բինէ եաղըրտը ինսան օրոսգտա, վէ եինէ պիր գալտը :

トト 2 トト 6 8 トト ツル 9 トト 10

Որով մեծնայն ինչ եղև յերկրնս և յերկրի : երևելիք և աներևոյիք :

他に於ては、

« Ի՞նչ անքննելի վար օլտի՛ նե՛քի կեօքանէ, վէ՛ նե՛քի
 Էէ՛բանէ նե՛սնէլէ՛ք վար իսէ՛, կեօքիւնիւ՛ք վէ՛ կեօքիւնմէ՛դ :

Թե՛ֆիլ : Չիւնքի ալլահտա իւշ իւզնիւմ վար տըր շիւսէնէսիզ, Օլմայա քի՛ դուտընթիւնի դուվլէթիւնի վէ իլահլիէթիւնի տախի իւշ զանն խաշէր . (վէ չիւնքի պալատէ զեբը օլունտի էվլէլէրի շարթիւնամէտէ քի՛ օ գատըր մէվլա վէ փէտէրի ազիզ խալիւ էլլէտի եէրի վէ կէօկիւ .) վէ քէլամուլլահ Բանն սափո-ծոյ պէրապէր անըն իլէ իլհադ տէյիլ խաի խալիզ իթմէտէ տէյէլէր , օ սէւ պէպաէն տիր քի տէտիլէր . վէ անըն իլէ վար օլտիլէր՝ նէ քի կէօքտէ վէ եէրտէ մէվճուտաթ վար իսէ : Օ իրա դուվլէթ դուվլէթիւտէն այրը տէյիլ տիր , վէ իլմ ա լիմտէն , վէ նարըն դարալի՛ նարտէն , վէ ագլ Ֆիքիրտէն՝

Վեզաղիք՝ օքեւամուլլահ Յիսուս Վրիստոս փեռեւ
բին պիլլաթ գուլվեթի, վէ ֆիբրին ազլի օլմազ իլէ
տիւնեա ալէմի խալգ էյլէտիբաէ՝ անաւէն խարիճ տե-
յիլ խաի . իլլա բի՝ պիր գուտրեթ իլէ խալգ էթաղիէր .
Վեզաղիք բուհումլլահ իւշիւնձի անձն տաթի՝ պիր գուտ-
րեթ իլէ վար էթաղիէր եէրի վէ կեօկի . Աիճէ բի
նէպի Տաուուա տէմիշ . (ալլահըն բէրէմի իլէ եէր տօյ

տու, վէ ալլահըն քէլամի իլէ՝ կէօք մէթին օլտու, վէ անըն նէֆսի բուհի իլէ հէր վարըղըն գուվլէթի։) Պուհա թէմամ վէ թէքմիլ էօրնէք օլմաղ, էմմա տէ յէլիմ.քի, կէօյա իւչ գաթ ուսէն իլէ՝ պիր լէնկէր վէ տէմիր՝ տէրեասէն չէքիլէ, վէ իւչ պարմաղ իլէ՝ պիր շէյ թութուլա։

Քէզալք՝ ալլահտու իւչ իւգնիւմ, վէ պիր գուվլէթ պուհլարա պէնգէր։ Օ իրա՝ նէ քի՝ խալգ օլտի վէ օլաճադ տըր, պիր գուվլէթ իլէ օլուր։ Պիրինճիլէ՝ տէյէլիմ գուտրէթքեանի, իքինճիլէ՝ եանի քէլամուլէ լահէ՝ իլմին պահրի, իւչիւնճիլէ՝ էյիլքէր մատէնի։ Ալէմին ճիրմի վէ պիւլիւքիւկիւհաէն՝ պիլիւրիզ փէտէրին գուվլէթինի, վէ էճնասի միւխէէ լիֆէ կէօնէ կէօն մախլուգաթլէրին պըր սէչիլիլին տէն՝ քէլամուլահըն իլմի տէրեասընի։ Վէ էյիք, սաղլըդ, վէ կիւզէլիլիլիտէն՝ բուհուլահըն էյիլքէրի մատէնին։

Վէ տախի՝ պիր շէյ թէքմիլ օլմատա՝ լաղըմ տըր էվէ վէլա գուվլէթ, իքինճիլի՝ իլմ ու ազլ, իւչիւնճիլի՝ բատէթ։ Իւչիւնտէն պիրի նօգասն օլուրտա, թէքմիլ օլմաղ օ իւչ, նիճէ քի պիր ատամ պիր խանէ եափմադ իսթէսէ, կէրէք տիր մալ, կէրէք տիր ազլ, վէ կէրէք տիր բատէթ։ Պիրիսի նօգասն օլունճա, խանէ թէքմիլ օլմաղ, ալէմի պիր խանէ կիպլի՝ եօգտան վար էթ տի խիւտա, գուվլէթ իլէ, ազլ իլէ, վէ բատէթ իլէ, քի պուհլարա իւչ իւգնիւմ վէ անճն տէրիզ, գուվլէթէ՝ փէտէր, ազլէ՝ քէլամուլահ, վէ բատէթէ՝ բուհուլահ։

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ԸԱՐԹՆԱՄԷ

Որ յաղագս մեր մօրգլան ե վասն մերոյ փրկութեան ինչալ ի յերկնից։

ԹԵՐՃԻՒՄԷ

Քի պէնի տաէմ վէ անըն խէլասը իչին՝ կէօքտէն նիւզուլ էթտի։

Թէֆուր, Սէնաթիպ միսալի տէյէլիմ.քի՝ շէմսին

նուրի եւրէ էնմէքտէն պայիս նէ տիր . թօփրաղէ խաւ
օխէթ վէրմէք , պիթէճէք շէյլէրի պիթիրմէք , էնվայի
ղէխայիրլէրի հաալը էյլէմէք , վէ մաստէնլէրի հալլ իթ-
մէք , զիրա հէր հանկը եւրէ շէմսին գուվլէթի քի
եւրիշմէզ , պէրր ու եապան տըր :

Հաղըթի խանուլահ տախի՝ տիւնեայա նիւզուլ
էթմէքտէն , ճէմի ալէմ պէրր ու եապան խաի : Իմրանի
միլլէթինտէն զայրի՝ րապպլի պիր զայրի միլլէթ թա-
նրմաղ խաի , անըն րատէթինի՝ հիշ պիր քիմսէ պիլմէզ
խաի . անըն իշին՝ պէրր ու եապան օլմուշ խաի . տին
տէն խմանտան պիխապէր խաի , ֆաղլիյէթ խուսու-
սինտէ տախի ճահիլ խաի : Լամահ՝ հաչան քի ալլահ
ինայէթ էյլէյիւպ՝ քէնտի նուրինի տիւնեայա իրսալ
էթաի խտ , տէրեա միսալի ալէմ տօլտու տին ու իման
իլէ . (Երաւ ամենայն երկիր գիտուէթեամբ տեառն
իրբն զնուրս որք ծածկեն զծովս :) Ա է հէր քէս աչնա
օլտի ալլահըն էմրինէ . խէլաս պուրտուլար կէշէն կիւ-
նահլարտան , շէյթան զարպինտէն , վէ նարի ճիհէն
նէմտէն :

Իկէր քի տէնիրտէ՝ հալէ միլլէթ վար տըր ալէմտէ
քի՝ ալլահը թանրմաղար :

Իշէվապ քի , մուգատտէր օլմուշ խտ , անլէր
տախի ելպէթտէ պիր կիւն Կնճիլի շէրիֆին թօրուհա
տախիլ օլուրլար : Օ իրա Հիսուս Վրիստոս էֆէնտի-
միզ պուլուրմուշ քի , հիշ պիր քիմսէ պանա տախիլ
օլամալ՝ աթամտէն անա ինայէթ օլմայինճէ . (Աջ ոք
կարէ գալ առ իս՝ եթէ ոչ հայրն երկնաւոր ձգեացէ
զնա առ իս :) Տախի կիզլի սէպէպլէր վար ալլահըն
տէրունի էսրարինտէ քի՝ պիղլէր վուգուֆ տէյիլիզ :
Ինճագ շու գատար պիլլիլիզ քի՝ ալիմ ալլահ՝ քէնտի
թէրաֆընտան կիւնէշին նուրինի պէյան էթաի ալէմ ,
նէճէֆ կիպի պիլլուր օլանլար միւնէվլէր օլմուշար .
վէ եկէր թաշա թէէսիր իթմէսէ նուր , էքսէքլիք շէմ
սին նուրինէ տէյիլ , իլլա քի՝ պէյնի գալըն քիմսէլէրին
տիր թագսիրաթ : Կախօտ՝ տէսթի տիպսիլ օլա ապի
քէվսէրի գաաղ իթմէշէ , կէօյա պաղխի իշիտիր էմմա՝

Թէզճէ ունուորր : Այսպէս՝ տեսլիկն աղղը գափա-
նըզ օլտա . կէօյա պիր քիմսէ ինատընա գափի օլուպ՝
իշիթմէյէ ալլահըն քէլամընը : Այսպէս՝ տեսլիկն աղ-
ղընը պիր քիմսէ աշաղղ չէվիրսէ՝ վէ տիպլինի մուս-
լուգտան թարաֆա . կէօյա ագսինէ հարէքէթ իթսէ
տին ու իման գափիլլէրինտէ : Այսպէս՝ ինայէթքանի
աղղալլահ , քէնտի ինայէթին գըյմէթինի կէօսթէրմէ
իշին՝ քիմինի քէնտի տինինէ տալլէթ էթմիշ՝ քի գաա-
րընը պիլէլէր , վէ քիմինի պօշ գօմուշ վագթի կէլին-
ճէյէտէք . քի տինտար օլանլար՝ պիլէլէր քի անըն
րահմի քէրէմի իլէ ինայէթ պուլմուշլար , վէ քէրէ-
մինտէն խալի օլանլար՝ գարանլըգտա գալմըշլար : Ո՛վ
խորք իմաստու թեանն աստուծոյ :

ՊԵՇԻՆՃԻ ԸԼԻԹՆԱՄԻ

Մարմնացաւ , մարդ օջաւ , ծնաւ կատարեալպէս ի սուրբ կուսէն Մարիամայ :

ԹԵՐՃԻԹԻ

Թէն ալոր , ինսան օլտու , տօղտու թէմամէն
Սէրիէմ պիքիրէ գըգտան :

Թէֆէր . Չիւնքի Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիլ
հաղըթիլէրի՝ քէլամուլահ Բան ապո-ծոյ տէյիլիր , քէ-
լամ վէ ագլ՝ հէր պար պէյան տէյիլ տիր , կեահ ֆիւ
քիրտէ սաքին պուլունուր՝ կեահ սէօյլէնիր , վէ կեահ
եաղըլըր քեաղըտ իւղէրինտէ : Յիսուս Քրիստոս ալ-
լահըն քէլամի՝ էպէտիտէն փեաթըին ֆիքրինտէ խի
կիլլի . աղղալլահ՝ օ քէլամին վագթի կէլինճէ՝ պիլլէ
պէյան էթմէք իսթէտի . Այէօյա քէօհի խաթթ իլէ՝
ապատի իւղէրինէ եաղալ քէնտի քէլամինի , քի ալէմէ
նիւմայան օլա վէ օգուհա :

Օ իրա նէպիլէր ճան աթըպ միւշթագ խէլէր օ
քիսլէթին ասլինի կէօրմէյէ : (Մբրահամ ցանկացաւ
տեսանել զօրն իմ .) Սլսէս նիյաղ էտէր խի մէվ
լայա քի՝ օ իրսալ խտէճէյինի , իրսալ էյլէ . Եւջ . 19 . 12 :
Տաուտ ֆիրեատ էտէր խի՝ իրսալ էյլէ ես մէվիս՝
սէնին ճէմային նուրինի վէ սըհէթինի . Սաղ . ԽԲ . 3 :

Վէ Սողովման խոնի Տաւուտ՝ տէր խոի . Կօլմ, իր
ասլ էյլէ՝ օ սէնին իլմին տէրեասինի՝ քի կէլէ պէնտէ
սպքին օլա, քի անտէն տէրս ալայլմ, վէ սէնին բա
տէթինի պիլէյլմ : Իմա . Թ . 10 : Վէ պիրիսի տախի
տէր խոի՝ նէ մութլու քի՝ սէն սէմայի եարուպ վէ
էնէ խոն : Օ իրա պիր քիմնէ՝ պիր շէյին թասվիրինի
կէօրիւնճէ՝ միւմքին տէյիլ քի անըն ապընը կէօրմէյէ
միւշթագ օլմայա :

Կէպիլէր էվլիալէր՝ իմ տէրեասինտէն պիրէր
մրդտար ապի քէվսէր սուին ալմըչար խոի . Էմմա՝ օ
տէրեանըն սէյիրինէ մայիլ խոիլէր : Կպքին՝ օ աղիզ՝
թէնտէն միւնէզզէ՝ օլմաղ իլէ՝ կէօրիւնմէսի միւմ
քիւն օլմայրպ , անլէրի արզուլէրինէ եէրիշտիրմէք
իչին՝ փէտէրի աղիզ՝ կէօյա շէմ կիպի նուրինի իրսալ
էյլէտի պէրրա՝ այնայա , եսնի Կէրիէմին պաթնինէ .
քի անըն՝ փաք վէ լալի միսալի գանընտան ալուպ ,
(օլ քի թէմամ ալա՝ խոի) թէմամ ինսան օլտու :
Վէ նիճէ քի՝ շէմին նուրի զէմինէտէք էնէր , Էմմա
շէմտէն այրըմաղ :

Քէզալիք՝ օ քէլամուլա՝ տախի՝ նիւզուլ խոուպ
էնտի ինսանիէթլիկէ . լաքին աթաուլա՝ տան այրը
մատր : Վէ նիճէ շէմին նուրի՝ գրքմըզի ճամտէն
թէնտիր խոէրսէ , գրքմըզի կէօրիւնիւր անըն նուրի .
լաքին՝ քէնտի րէնկինտէն թէսրիլ օլմաղ : Վէ ֆիքրին
քէլամի քեաղըտտէ եաղըլըր խէ , եինէ ֆիքրտէն
այրըմաղ վէ թէպտիլ օլմաղ :

Քէզալիք՝ օ քէլամուլա՝ Բանն սպասա՝ ինսանիէթ
լիկիմիզէ տախիլ օլուպ , մէճտինէ պիր նէսնէ նօգտան
կէթիրմէտի : Իշտէ պէօյլէճէ նէպիլէրին արզուլէրի
միւնգաթլ օլտու :

ԱԼԹԸՆՃԸ ՇԱԲԹԵԱՄԷ

Հօգուլն օրբով :

ԹԵՐՃԻՒՄԷ

Իսհի գուտսին մարիֆէթի իլէ :

Թէֆի . Չիւնքի օ քէլամուլա՝ աթաուլա՝ տան

անասրդ տողմուշ խոի էպէտինտէն էպէտ : Կէօյա քի՝
էկէր շէմս էպէտի օլայ խոի , անըն նուրի տախի պիւ-
լէսինձէ էպէտի օլմուր խոի , վէ գապիլ տէրիլ՝ նուրի
շէմստէն այրբմագ պիր զէրրէ զէման : Քէզալիք՝ օ
անասրդ մէվրատէն տողան նուր՝ աթասրդ անատան
տողունձա , բուհուլլահ առքէ հոգի՝ կէօյա պինա էմինի
վէ խալիֆէ կիպի օ միւպարէք գանա հիւսիւն վէրիպ՝
ինսանտա նէ քի վար իսէ՝ օ զէրրէ գանտան հասրլ
էթաի պիգուսուր : () Լ մէրթէպէ քի , կէօյա պիր
սինէք գանատի մրգտարինձէ՝ պիր մարանկօղ՝ պիր
գալիօն ետաիա հէր ալէթի իլէ թէմամ :

Վ է զէման միւրուր էթմէտի օ հիքմէթտէ : Եանի՝
գանըն ալնմասընտա , ազալէնմէսինտէ , ճանլանմա-
սընտա , վէ քէլամուլլահըն կէլիպ սաքին օլմասընտա ,
վէ իլահիլէթինէ քէլամուլլահըն իթթիհատ օլմա-
սընտա : Եա պունձա հիքմէթլէրի ափանսըղտան՝ քիմ
գատոր խոի թէքմիլ իթմէկէ , անձագ քի բուհուլլահ
հոգի՝ առքէ : Նիձէ քի պիր օտանըն փէնձէրէսին ալ-
տըգտա՝ զաֆիլ անսըղտան օտա իլի նուր իլէ միւնէվ-
վէր օլա զէման կէզմէղտէն : Նիձէ քի ալլահ՝ տիւնեա
ալէմի խալիք էթմէսինտէ՝ էմրին վէ խալիք օլանլէրին
մապէյնինտէ զէման միւրուր էթմէտի . (Եսայ և
եղեն .) էմր էթաի վէ խալիք օլտիլէր . քէզալիք՝ պու-
հիքմէթտէ եինէ էօլլէձէ պիլինէ :

Աթասրդ օղլանի օլ փէտա խոեր .

Մէտն իշինտէ թֆիլ օլ կէօյա խոեր :

Նէշէ երլլ բրդ միւրտէյէ օլ ճան վերիք .

Տէրաի պիտէրմանէ օլ տէրման վերիք :

Արով էառ զմարմին , զհոգի , և զմիտ . և զամենայն որ ինչ է 'ի մարդ .
Ճմարտապէս և ոչ կարծեօք :

Իմաի բուհուլլահըն թէտպիրի իլէ՝ ալտը թէն ու-
ճան , ու ֆիրք : Չիւնքի Յօհաննէս Վիանկէլիսթիս՝
եանի Վեաարանիչ տէտի , ալլահըն քէլամի թէն
օլտի . խաֆի օլմայա քի՝ ճանսրդ վէ ֆիքիրտիլ պիր
թէնէ կէլտի սաքին օլտի օ քէլամ . կէօյա պիր մապէյն
օտասընտա գափանքր միսալի : Նէշէ չօդ մէլանէթ

քիմնէլէր՝ պէջլէ տերլէր խոր. (Արպէս ասաց Ճանան
Լուտիքէս թէ ոչ մարմին առ խեղապէս, այլ առ աչօք
անց ընդ կուսի խողովակի նմանապէս:) Աէջյա քի
թէմամ ինտանէթլիք արմատը օքէլամ, անձադ քի՝
կեօղէ էջլէ կեօրիւնիւր խոր, վէ սու նիճէ քի քիւնկ
տէն ագտըգձա՝ քիւնկտէն պիր շէյ արմազ տէյիւ
խալթ էթտիլէր:

Հաշմ քի, օքէլամ՝ հաղըէթի Վերիէմէ սաքին
օլտուգտա՝ սատէ թէն տլոր տէյիւ աղնանա, եւիօտ
էջլէ կեօրիւնէ: Այա նէ շէքիլ, հէմ թէն ալտը, հէմ
ձան, վէ հէմ ֆիքր. քի ճէմիտինէ մէտար վէ իլաճ
խտէ խոր: Օիրա օ աղիզ՝ ալիմ թապիպ՝ ճէմի խմրաղ
լէրէ իլաճ իթմէկէ գաարը, վէ ճէմի իլաճլէրէ պիր
տիր.ք.քեան խոր. Այա զցաւս մեր երարձ. Եսայ. ԾԳ. 3:

Ե Ե Տ Ի Ն Ճ Ի Շ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Ե

Չարչարեալ, խաշեալ:

Թ Ե Ր Ճ Ի Ի Մ Ե

Իդրէնճէ շէքիպ՝ մապուպ օլտնտու:

Թէֆէր. Չիւնքի խաթթէլիկի շիտտէթինէ կեօրէ
լաղըմ տըր իլաճ. ինտանըն խաթթէլիկի մարաղն մէվթէ
րույ թուլթմուշ խոր. Աիւնահըն շիտտէթի փէք եա
ման օլուպ, սաղալմասի պիր վէճ՝ իլէ խմբեան օլմա
յուպ՝ միւհթաճ օլտու օլ եարար թապիպին իլաճ
լէրինէ: Օիրա՝ պէլի պաղը էսնալէրտէ խիւտաի քէ
րիմ՝ նէպիլէր, էվլիպլէր, սալիհ վէ սատըգ քիմնէ
լէր իրալ իլէտի խոր. էմմա՝ հէր պիրիտի անձադ
քէնտի տէրտին գայղըսընա մէշղուլ օլուպ՝ գուրպան
լար քէսիւպ՝ գանլար սաչըպ՝ րույի զէմինի գան իլէ
կիւլիսթան էթտիլէր: Ասքին՝ մատէմ քի մարաղըն
շիտտէթի զպէթ զարպուլ խոր, պիր վէճ՝ իլէ սա
ղալմաղա խմբեան օլմատը:

Այսպիսա նէպի՝ պիշարէլէրին տէրտինէ նաղար
խտուպ՝ տէտի. Պաշտան այաղատագ անլա սաղլըգ
եիւղի եօգ: Աէ իլաճ քեար խտէր վէ նէ եագը, նէ

մէլայիբլար իլէ, վէ նէ էլ չիլէր իլէ. անճաղ. քի քէնտի
կէլիւ՝ վէ անիլէրի խէլաս էյլէտի: Եսայ. Ը. 6. և ԿԳ. 9:
Լզդիսէոս նէպի՝ պիր միւրտէյէ տալէթ օլունտու
քի՝ վարա տիրիտէ. Վէէզի նամընտա շակիրտինէ
վէրտի էլինտէքի ասատընի, իրտալ էթտի քի՝ կէօ
թիւրէ օլ միւրտէնին իւզէրինէ դոյա վէ հայաթ վիրէ,
թէմպինի իւզրէ էյլէտի Վէէզի, միւմքին օլմատր,
թա քի քէնտիւսի վարըպ՝ տուվա իլէ էօլիւյիւ տիւ
րիլթտի:

Վէէզի իպրէթ խտի նէպիլէրէ, վէ Լզդիսէոսուն
ասատը՝ էսկի նօմոսլարա, պունլարտան պիր մէտար
պունմասի միւրտէ ինսան թապիաթը, թա քի քէլամ
ուլաս Զիսուս Վրիստոս էֆէնտիմիզ՝ ալտըզի թէնի
իլէ իպթիլա չէքմէյինճէ, մասլուպ օլմազ իլէ գուրու
էշճար խաչ իւզէրինտէ:

Մէվլա՝ խէլաս Լզդիսէոս թապիր օլունտու. հագգա
քի՝ էֆէնտիմիզէ օ իսիմ եագըշըր խտի. անճաղ՝ Լզդի
սէոս անա թէշպին վէ սատէճէ էօրնէք խտի: Նուհ
հագրէթէրի՝ թուֆանտան խէլաս պուլտու՝ աղաճ
տան ետիրլմը կէմի իլէ. թուֆան՝ ճէմի ալէմին
կիւնահի, Նուհ՝ Զիսուս Վրիստոս էֆէնտիմիզէ իւզ
րէթ. տապան կէմիտի՝ անըն խաչի սալպինէ թէշպին
խտի. քի անա պինիպ, իպքէնճէ չէքիպ, գան տէօ
քիւպ, մէքիր կիւնահըն թուֆանընտէն պիզի խէլաս
էյլէտի:

Պէնի Խորայէլ՝ Միրա նամ պիր գօնաղա կէլիւ՝
Սըրքտան չըգտըգտան սօնրա՝ սու պուլտուլար զա
յէթ աճը գէհիր. Սուսա նէպի ֆիրեատ էթտի ալ
լահա քի՝ պէն պու ճէմայէթէ նէ իլիրէյիմ՝ խահմանի
մէվլա՝ անա պիր աղաճ գըթատը կէօթէրիպ՝ սույա
պըրագ տէյի էմը էյլէտի. պըրագտըզի կիպի ապլէքէվ
սէր սույունա տէօնտի օ աճը սու: Մճը սու՝ ինսանըն
կիւնահը, իլիլմէզ պիր մանտ. Սուսա նէպի՝ իպրէթ
Սէսիհուլասէ, կէօրիւնէն աղաճ՝ անըն սալպի խաչը.
քի աճը սույա տիւշմէտիքճէզ, ինսանըն կիւնահինէ
շիֆա օլմատր:

Հաղթէթի Տաւուտ՝ օ տաղ փարչասի զէպէրտայի Պողիաթըն իւզէրինէ՝ չօպանղըգ ճէօկէնի իլէ վարըպ ֆէթհ էյլէտի . քեզալիք Յիսուս Քրիստոս՝ շէթանի լայինի : Պէնի Իսրայէլ Սըսըրտան խէլաս պուլտուլար էմմա, գուզուլարըն գանը իլէ գափուլարըն էշիքլէրինի պօյարլար խաի : Աղաճտան գաբու էշիքլէրի՝ խաչը կէօս թէրիը խաի . գուզուլարըն գանը՝ Յիսուս Քրիստոս քէլամուլասըն գանըն . օ խաչ վէ սալ՝ օ գուզուլըն գանը իլէ պօյանմատրգճաղ, ճէհէննէմ միսալի Սըսըրըն եատրըղընտան պիզ խէլաս պուլմատրգ : Օ իրա պու թէմսիլէր՝ թէվէքէլի բասթ կէլիշլի տէյիլէր իւտի , հէր պիլինտէ կիզլի սըրլար վար խաի :

Երեմիաս նէպի իշին՝ նիյէթ էթաիլէր Եահուտիլէր վէ տէտիլէր . կէլին աղաճ գազալըմ օ էթմէքէ , վէ էօմրիւնիւ քէսէլիմ տիւնեատան : Պէյան էշքէարէ Երեմիաս՝ Յիսուս Քրիստոս խոնուլասի կէօսթէրիը խաի . զիրա Երեմիաս՝ հայաթ վէրիճի էթմէք օլմատը . անճագ քի՝ էֆէնտիմիզ , նիճէ քի տէտի՝ պէն իմ՝անն քէվսէր :

ՍԵՔՒԶԻՆՃԻ ՇԱՐԹՆԱՄԻ

Թաղէալ :

ԹԵՐՃԻԻԹԵ

Տէֆն օլունտու :

Թէֆի . Ելպէթտէ ֆէվթ օլան՝ տէֆն օլունտուր : Եւրին՝ էֆէնտիմիզ փագ բուհինի թէսլիմ էթաիլտէ , զայրի մարիֆէթ տաիի կէօսթէրէճէք խաի ճիհէն նէմտէ : Օ իրա՝ շէմս կէօք եիւզիւնտէ օլտուգտա՝ եէր եիւզիւնտէ օլանլարա նուր վէրիը . վէ աիւշամ կիճէ էսնատընտա՝ եէր ալթընտա օլանլարա : Եֆէն տիմիզ սաղըղընտա՝ եէր եիւզիւնտէ օլանլարա նուրինի իհսան էյլէտի . (Յայնժամ աչք կուրաց տէպէն .) վէ վէֆաթընտա՝ բուհի վէ այրըմագ իլահիյէթի իլէ եէր ալթընա ճիհէննէմէ նիւզուլ էյլէտիկինտէ , անտէ գապղ վէ մահպուս օլանլարա՝ նուրանի իհսան էյլէտի խէլաս իթմէք իլէ :

Օգրարիաւ նէպի տէմիշ տիրքի, սէն ահտըն դանը
իլէ՝ չէօղուին խէլաս էթտին սէնին ճէօմաւթինի
սուսուղ գուլուտան. Չաթար. Թ. 11: Սուսուղ գու-
լու՝ ճիհէննէմ խոի: Հաղրէթի Լուսուֆ գուլուշա
տիւշիւպ չըգմատըգձաղ, Սըսըր շէհրինի տօյում էթ-
մէտի: Քէզմիլը՝ վէ Յիսուս Քրիստոս խպնուլահ
էֆէնտիմիլը՝ գուլու միսալի մէզարէ մէտֆուն՝ վէ ճի-
հէննէմ գուլուսինէ էնիպ՝ գըյամէ օլուպ չըգմատըգ-
ձաղ՝ տիւնեա ալէմ էյիլիկ իլէ տօյում օլմատը:

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՇԱՐԹՆԱՄԵ

Յարուցեալ յերբորդ աւուր:

ԹԵՐՃԻՄԵ

Ղըյամէ օլուու:

Թէֆէր. Տաւուտ նէպի տէմիշ վէֆաթի Սէսիա
իչին քի. Սէն ես բապպի՝ սէնին Գուտսինէ վէրանըգ
կէօւթէրմէտին. Սաշ. ԺԵ. 10: Օխրա անըն պալա-
սանլէնմիշ թէնի՝ պին երլ տախի մէզարտա դալըրտա
խոի՝ չիւրիւմէղ խոի: Լաքին՝ յարութիւն վէ գըյամէ
օլմատը իչին՝ տէմիշ. Սէն խպնինի՝ էօլիւմտէն գըյամէ
էյլէտին, անձադ քի՝ վէֆաթ օլանլար իչրէ՝ եէքթա
էզատ ու սէրպէստ տիր: (Լէ ՚ի մեռեալս ազատ):
Տէմէք խթէր խոի քի՝ անձադ քի պիրիճիք տիր քէն-
տու քէնտիսին տիրիլտէն:

Իմոի՝ սաաւ ինսան առէմ էվլատի՝ քէնտուսինի
տիրիլտէմէղ իլահլիթէթի օլմատըգձաղ: Պազի նէպիլէր՝
հալի հայաթլէրինտէ էօլիւ տիրիլթտիլէր, նիճէ քի
Լըղիաս վէ Լըղիսէոս. խուսուսա՝ Սէսիհուլահ Յի-
սուս Քրիստոս: Լըղիսէնին քէմիլլէրի տախի՝ էօլիւ
տիրիլթտիլ: Լաքին պիրքիմսէ քէնտիւսինի (էօլիւբ-
տէն սօնրա) տիրիլտէմէտի՝ խպնի մէվլա Յիսուս Քրի-
ստոս էֆէնտիմիլտէն զայրի: Ինճիլի շէրիֆաւ՝ իքի
եէրտէ էզէլտէն պուլուրմուշ խոի քի, հիւբիւմաթլմ
վար ճանրմը ֆէտա էթմէյէ, վէ թէքրարէն տիրիլթ-
մէյէ: Ալ է եահուտի գըսմի միւճիւղաթ նըշանէսին

Թալապ ի թախքտէ՝ տէտի քի, պու սէհրայի սէօքիւն, վէ պէն իւչ կիւնէտէք թէքմիլ եափայլմ, Վմտի՝ հէմ մեռեալ էօրիւ, հէմ կենդանի եափրճը: Եօրիւ՝ մատեմ քի ինսան, կենդանի եափրճը՝ մատեմ քի ալլահ: Օ իրա Պետրոս աղիղ առաքեալ տէմիշ տիր. (Օ ի անհնարին էր նմա՝ ըմբռնիլ ՚ի մահուանէ:) Կէօյա քի՝ միւսքին տէյիլ իտի էօրիւմ անը թու թուպ դապղ իտէ իտի: Գարջ. Բ. 24:

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՇԱՐԹՆԱՄԷ

Եւեալ ՚ի յերկինս նստաւ ընդ աթմէ հօր:

ԹԵՐՃԻՄԷ

Այրաճ իտիւպ սէմայէ՝ օթուրտու աթանըն սաղընտա:

Թէֆիլ. Երանիւթի խուսուսինատ օ քելամուլ լահէ էնմէք տէյիլը, մատեմ քի ինսանիէթլիկիմիղի քէնտիսինէ ճէղպ էյլէտի. վէ օլ քի հէր եէրտէ հաղըր իտի, զայրի թարղ կէօրիւնտի:

Կէօյա քի փէրթէվսիղ կէօպէյինտէ՝ շէմին նուրի թէմէքիւն օլա. վէ շէմա՝ եինէ քէնտի տէրէճէսինտէն հարէքէթ իթմէյէ, լաքին կէօթէ չրգմագ տէնիր՝ օ ալլաղի ինսանիէթլիղին սէպէպի իլէ: Այիճէ քի քէհըրիւպար՝ սամանի, վէ մրգլաարղ թաշի՝ տէմիրի քէնտուսինէ ճէղպ իտիւպ՝ հէր նէ եանա իաթէր իտէ շէվիրէ: Այախօտ շէմսին սըճագլըղի՝ պուլու թլարըն մարիֆէթի իլէ՝ չայիր չիմէն իւղէրլէրինտէն՝ չիլէրի իրթիֆայէ շէքէ: Այախօտ՝ ինսանըն կէօրկէսի ապլինէ ուլուպ՝ հէր նէ ճանիպէ տէօնէրսէ, քէնտի կէօրկէսի տախի՝ անաէն շաշմայա՝ պէրապէր հարէքէթ իտէ:

Այախուգաթի մէվճուտաթ, ճիւմլէսի ալլահըն կէօրկէսի կիպի տիրլէր. վէ ինսանիէթլիք էֆէնտի միղտէ պէլի զայրի թարղ, էմմա եինէ խալիօ օլուն մուշ տէյիլը. անճագ քի իլահիլէթին մէճտինէ տախիլ: Քէղալըք՝ վէ օ քելամուլլահ՝ ալլահըն նուրի մէճտի օլմաղ իլէ, պու զէմինէ նիւղուլ իտիւպ, գա

տիմի մէքեանինտէն շաշմայուս , չի միտայի ալտուղի
ինսանիէթլիկի իլէ՝ կէօկէ բէվանէ օլտու : Ալ է չիւնքի
սլու ալէմտէ տայիմա սկյասէթ չէքէր խաի ալտուղի
ինսանիէթլիկի իլէ . քի եէսար՝ վէ սօլ տէյիլիր . ճէմի
սրգլէթինտէն սօնրա՝ կէօկէ չրգուսլ ինսանլըղի իլէ
բահաթ սլուլտուղի՝ փէտէրին սաղ եանինտէ օթուր
մադ տէյիլիր : Վի օլմայեա ֆիքր խտէլէր սլաղի քիմ
սէլէր՝ քի ինսան օլտուգաա , զաթը մէճտինտէն թէս
տիլ օլտու , վէ նուրի զիյասինէ նօգսան կէթիրտի :
Պուսնու նէսլի Տաւուտ էգէլտէն տէմիշ խաի հաղրէթի
փէտէրին լիսանի իլէ քի , (Ասաց տէր ցտէր իմ , նիստ
ընդ աջմէ իմմէ մինչև եգից զթշնամիս քո պատուան
դան ոտից քոց) Ալէյա քի մէվա՝ պէնիմ մէվլամէ
տէտի քի՝ սաղըմա օթուր . թա քի սէնին տիւշմէնիլէ
րինի սէնին այաղինէ թուրասլ վէ պլինէթ թաշի խաին
ճէյէտէք :

Ալ է սլու տաիսի մալիւմ օլա քի՝ օթուրմադ բահաթ
օլմադ տէմէք իլէ , օլմայա քի իլահիյէթինէ պէհու
ղուրլըդ մանասընտա օլալըմ : Օ իրա հաղրէթի ալլահ
ալէմի խալդ էթտիքտէն սօնրա՝ բահաթ օլտու տէյի
Ալտէս մարգարէ տէ սլուլտուրուր . քի մէվլայա մախ
սուս տրր իլէտիքտէ՝ հուղըր իլէմէք , զիրա անա
գէվդ քէօլէսի տիր ալէմի գօրումադ , պէսլէմէք , հրֆղ
իթմէք : Ապրին՝ չիւնքի օ խպնուլլահ հաղրէթլէրինին՝
ինսանիէթլիկի իլէ՝ բախնէտար օլտու պիլ հիւսնիւ
րատէթ , բահաթ վէ հուղուր էթմէք տէյիլիր փէտէ
րին սաղընտա օթուրմասընա : Ալ է տաիսի՝ ալլահա՝
սաղ , սօլ տէյիլմէդ , անճադ քի զայրի թատլիր իլէ .
նիճէ քի ուլումադ , օյանմադ տէյիլիր : Հաշան պիր
ճիւղիճէ գահր խտէր , վէ սօշ գօրսա , կէյա կէօղտէն
իրաղ էթմէք կիպի , անա ուլումադ տէյիլիր . վէ հա
շան քի հարէքէթէ կէլիրսէ , անա օյանմադ տէյիլիր :

Վէզալիք՝ վէ Ախուս Վրիտոս էֆէնտիմիլին
ֆէվլիթի չէյթանը աղիմ գահր իլէ ֆէթհ խուսլ հա
րէքէթէ կէլիիշ խաի . կէյա քի օ էսնատէ այաղ իւղէ
րինտէ խաի . վէ հաշան քի տիւշմանլէրի ֆէթհ խուսլ

հուղւորէ կէտի իսէ , անա օթուրմագ թապիր օլու-
նուր : Սէ տախի սաղընտա օթուրմագ տէմէք , կէօյա
քի պէրապէրլիղընտէ տէմէք տիր : Աիճէ քի շէմսին
նուրի՝ շէմստէն եատ օլմայրալ՝ անտէ սաքին օլմագ
տէլիլէ : (Օագէ արեգակն , և մոսնէ արեգակն , և
ի տեղի իւր ձգի . ԺՂ . Ա . 5 :

Շէմս աօղար , կէօյա նուրուլաճ փէտէրի շէմս
տէն , թէմէքիւն օլուր , կէօյա փագ նէճէֆ միսալի՝
Սէրիէմին պաթնինտէ . եէրինէ տախիլ օլուր , մէլէ
լանըն սաղընտա պէրապէրլիկի հուղւորի միւրիւվիլէ
թինտէ : Սէ սէպէպի քի՝ պիղտէն ալարղի ինսանիէթ-
լիկի իլէ՝ էօղիւր տիլէյէ պիղիմ իչին փէտէրտէն . (Սր
և բարեխօս իսկ է վասն մեր .) քի շէֆաաթճի տիր
պիղիմ իչին : Օիրա՝ մատէմքի քէրամուլաճ տըր՝ էօ-
ղիւրիւմիղի գապուլ էտէր . վէ մատէմքի թէն խու-
սուսինտէ պիղէ ագբան տըր՝ շէֆաաթճի տիր : Աիճէ
քի պիր էլմաս թաշի՝ մատէմքի սէրթ տիր՝ թաշ տէ-
յիլէ . վէ մատէմքի նուր իլէ միւնէվիլէր տիր , շէմսէ
ագբան տէլիլէ . էմմա պիր էլմաս տըր՝ իքի տէլիլ տիր՝
թարղի ախէր օլմաղ իլէ :

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՇԱՐԹՆԱՄԷ

Գալոց է նովին մարմնափն և փառք հօր՝ ի գատէլ զկենդանիս և զմեռեալս
օրոյ թագաւորութեանն ոչ գոյ վախճան :

ԹԵՐՃԻԿԷ

Ալէլճէք տիր ճիսմի ինսան իլէ , վէ աթանըն սալ-
թանաթի իլէ , առալէթ իւղրէ թէճէսսիւս էթմէյէ
տիրիլէրի վէ էօլիւլէրի . քի անըն փատիշահլղընըն
նիհայէթի եօգ տըր :

Թէֆէր : Չիւնքի՝ պաղի հէրետիկոսլար տէմիլէր
խոի քի՝ խաշ իւղէրինտէ իքէն՝ Մէսիհին իլահնէթի
ինսանիէթլիկինի թէրք խոուպ եատ օլուր : Ախսոս՝
ինսանիէթլիկինի շէմս իչինէ գապղ խոուպ՝ թէնաիլ
կէօքէ միրաճ էթաի . անըն իչին տէտիլէր՝ կէլէճէք
տիր օ ինսանիէթլիկի իլէ :

Նիճէ քի Համբարձում կիւնիւնտէ՝ իքի մէլայիքի աղիղէր՝ առաքեալարա տէտիլէր, պու Յիսուս մէսիհոսլահ՝ պէօյլէճէ կէլէճէք տիր, նիճէ քի սէմայէ կիթտիւնի կէօրտիւնիւղ: Ապքին՝ խաֆի օլմայա քի՝ իլահիյէթիտտէն պրըրըպ էօյլէ կէլէճէք տիր, հաշմ, իլլա քի՝ աթանըն սալթանաթի իլէ, քի անըն վէ քէնէ տիւսինին պիր տիր մէճտի վէ սալթանաթի:

Վէ չիւնքի աթալէրէ առէթ տիր քի՝ էվատլէրինի քէնտիլէր թալիմ էթմէղլէր, վէ թէէտիպ ու կիւշմալ էթմէյէ՝ գըյամաղլար, դայրի ուսթայէ վէրիլէր: Վէ-ղալիք՝ աթաուլահ՝ իպնի հապիպինէ՝ թալիմ իչին թէպլիմ էյլէտի միւմին օղուլուգլարինի: Իմաթի թալիմ վէ թէէտիպ էթմէսինի տախի՝ անա սրփարիշ էյլէտի, (Հայր ոչ դատէ զոք, Լայլն): Վէղալիք՝ էֆէն տիմիզ սապըգա պույուրմուշ իտի քի՝ աթաուլահ՝ հիշ պիր քիմսէյէ թէէտիպ կիւշմալ իթմէղ, իլլա քի ճէմի շէրաաթը իպնինէ վէրմիշ տիր, նիճէ քի շէմս միւնէվէլէր էթմէսին վէ Կադմասըն՝ նուրինէ վէրմիշ օլա:

Սալիհի օ նուրէ իտեր միւնէվէլէր,
Ֆատիղլէր օ նարտէն որուլմաղ հիշ զաֆէր:

Իմաթի շէրաաթ անա միւֆէվիպաղ օլմաղ իլէ, էօլիււլէրին վէ տիրիլէրին շէրաաթի թէֆթիլին թէէտիպ վէ կիւշմալի՝ օ Վէսիհոսլահէ սրփարիշ օլուճմուշ տրր, քի օ շէրաաթ քէսէճէք, վէ անըն փատիշահըղընըն սօնու ախիրի Եօգ տրր: Պուճու Շէպրայիլ՝ էղէլտէն ինհա էթաթի իտի հաղըէթի Վէրիէմէ քի՝ (Թազաուրու թէան նորա վախճան մի լիցի): Օ իրա մատէմ քի կիւնէշ՝ կիւնէշ տիր, նուր՝ անտէն պրըրմաղ, քէզաւ լիք՝ աթաուլահըն միւլքիէթի անա էպէտ միւատէթ տիր:

Փատիշահըգ իտու միւսէլլէմ տիր անա,
տիլէմէղ քիմսէ անա չիւն իւշէրա:
Հիշ միւլքիտէ ամըն Ենպաղի Եօգ,
փատիշաթ տրր հէմտէմ ու հէմրաղի Եօգ:

Հաւատարմը և ի հոգին սուրբ ։ յանկըն և ի կատարեալն ։ Որ խօսեցաւ ։
 յօրէնս և ի մարգարէս և յաւետարանս ։ Որ եջն ի յորդանան ։ քարոզեաց
 զառաքեալն ։ և բնակեցաւ ի սուրբսն ։

ԹԵՐ ՃԻՒՄԷ

Իթիզաթ իտէրիզ տախի՝ բուհն գուտտէ, օլ քի
 պիխալգ տըր վէ թէքմիլ ։ Օլ քի սէջլէտի նօմոս
 թէնպիհաթլէրին, վէ նէպիլէրին գալպինէ, վէ Ինճիլի
 շէրիֆտէ ։ Օլ քի նիւզուլ էլլէտի Հորդանան չայըն
 տա, վէ վաղ էլլէտի իրսալ օլլանան Մէսիհի, վէ էվ
 լիյալէրտէ սաքին օլտու ։

Թէֆէր ։ Չիւնքի բուհուլաւ հոգին սուրբ՝ հէր էյ
 լիլին քեանի վէ քիմեառ տըր, օլմայա քի զանն օլլանա
 (Մակեդոն գալլինէ կէօրէ) իրզմէթքեար փայէսինտէ,
 ու վէքիլհարճ միսալի ալլա սարֆ էտիճի ։ Օ իրա՝ (ան
 ըստեղճ) պիխալգ վէ թէմամ մէվլա տըր, փէտէրի ա
 զիլին զաթընտան ագար՝ պիր չէշմէ տիր, վէ իլահի
 յէթի իլէ պիր զաթ տըր՝ աթա ու իպն իլէ մահն,
 (համագոյ և միասնական) օլքի չէմսին սըճագլըլինէ
 թէշպիհ օլլանուր ։

() Խոի Մովսէսէ թէմպիհլէրի վէրիճի, վէ մէվ
 լանըն հիւանիւ բատէթինէ՝ գանուէն սահիպի վէ բէհ
 նիւմա, վէ էնպիլյալէրին գալպինէ՝ նուր իհսան էտի
 ճի, վէ տիւրպիւն միսալի՝ իրագ օլան նէսնէլէրի հա
 զըր մէվճուա կէօսթէրիճի, վէ ինայէթլու Մէսիհին
 թէմպիհլէրինէ՝ պիր ուսթատի քեամիլ խալիֆէ ։ Օլ
 քի սուրբ եկեղեցիտէ սաքին էվլիյալէրի քէնտիսինէ մե
 քեան էտիճի ։ Վ է նէ շէքիլ հէր շէյին՝ նապ ու զիւտ
 տէսինէ՝ բուհ տէնիլի, պէրբահ բուհ (հոգին սուրբ)
 օ միւպարէք չէշմէտէն օլմաղ իլէ, (Հոգի մաաւոր,
 պարզ, նուրբ վէ յստակ) տէնիլի ։ Վ է ֆիլ վագի
 էյլէ՝ տիր, զիրա պիլզաթ՝ մէվլա աթանըն զաթըն
 տան՝ անըն իլէ պիլզաթ պիր մէվլա տըր ։

Իմոի պազիլէրի անա ալլահըն ինայէթի պարֆէթ
 տէրլէր իսէ, պիզ անա՝ բուհուլաւ տէրիզ, զիրա օլ
 աղիզ տիր քի՝ ինայէթ իհսան էտէր տալիմա ինսանըն

գալիսնէ : Այնքերին պաղըսի դառուլ էտէր , պաղըսի էթմէզ , ագսինէ հարէքէթ էթմէք իլէ անըն էմրինէ վէ սուրի թէտպիրինէ . անըն իշին գահրին տէն՝ ինայէթինի տիւր վէ պայիտ էտէր պաղըլէրտէն . մէվլատէ գահր օլմանզ՝ էմմա տէմիշէր :

Թիւնտի պատի գահր իլէ օլ պիր նազէր .
Գալմի տաի էրլէտի զիր ու զէպէր .

ՕՆ ԻՒՉԻՒՆՃԻԻ ՇԱՐԹՆԱՄԻ

Հաւատամք եւ ի մի միայն կաթուղիկէ եւ տուարեւտան եկեղեցի :

ԹԵՐՃԻՒՄԵ

Իթիգաթ էտէրիզ անճադ պիր իլլէսիայէ . օլ քի ճէմի վէ բէսուլի տիր :

Թէֆէր . Օյրա հաղըէթի առէմտէն պէրիւ՝ հիշ պիր էսնատէ՝ ճէմի ալէմ՝ ճէմիէթսիզ , վէ միւմին տիզ օլմատը : Առէմին ճէմիէթինտէ՝ էվլատ ու թօլունըարընտա , իթիգաթ տին իւ իման վար խաի Առ հուն զէմանինէտէք . զիրա գուրպանլար քէսիպ՝ խաւ տէթլէր , սէճտէլէր գըլարլար խաի . վէ իթիգաթ էտէրլէր խաի ալահըն վարըղընա : վէ Առ հուն զէմանինտէն Սուսայատագ քէզալլը : Օյրա քի մէվլա՝ անտէն ադտէմ՝ քէնտիսինին վարըղլին անճադ պիրտիր միշ խաի . պիր Սուսայա պէյան էթմիշ խաի քէնտի պիրլլինի : Վէ Ինճիլի շէրիֆտէ՝ իւշ իւգնիւմ վէ պիր դաթ ու թապիսթ օլտուղինի : Աքին Առէմտէն՝ թա մահշէր կիւնիւնէտէք՝ (ճշմարիտ Նիկեղեցի) պիր տիր , էմմա կէօնակէօն միսիլլիւ վարիշէր իլէ :

Ի մի միրտութիւն . Ինանրըզ քի՝ քիլիսատէ պիր քէրէ տիր վաֆթիզ . (Ս)ի միրտութիւն . մի աստուած . մի հաւատ : Իմաի օքի վաֆթիզի միւքէրրէր էտէր , ալահըն պիրլլինի ինքեար խոուպ , (բազմաստուած հերձուածող) վէ վութիէրէսթ օլուր : Օյրա մէվլանըն իւշ իւգնիւմ պիր ալահըղընա , դատիմի շա հիա՝ վաֆթիզլին պիրլլին տիր , քի թէպտիլ օլունմանզ . պիր նիշան վէ պիր մէօհիւր տիւր :

Վէ վաֆթիզի միւքէրրէր խտէն , վէ պիրլլինէ իիւ

Թիլլալ վերէն, Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիզին պիր քերրէ էօլմէսինէ դանաաթ էթմէզ. վէ անրն խաչ իւղէրինտէ չէքտիյի իսքէնճէյի՝ աղ կէօրիւր։ Կնքեար էտէր տախի՝ մէվլանրն սուրբ Լըրրօրդութիւն (եանի սէլասի, պիր զաթ, վէ պիր իլահի) օլտուղինն։ Վէ պէյէնմէյիս օ մէվլայա՝ եանի՝ Լըրադրիասէ, իլլա քի՝ քէնտի դավլի իսթի իւղրէ՝ պիր ճէտիտ Լըրրօրդութիւն փէյտահ էտէր։ Վէ Լըսայիաս նէպիտէն սիթէմ իշիտիր՝ քի տէմիշ, Ում նմանեցուցիք զտէր, և ուրոմ նմանութեան նմանեցուցիք զիս, և բարձրացայց ասէ սուրբն, Եսայ. Խ. 18, 25։

Ղատրի քիւլլի էտէր տախի անա՝ քի Թէքրարէն վաֆթիղ էտէր. զիրա՝ Պօղոս առաքեալ Լըրայեցիւ լէրին մէթթուպին ալթընճի ֆասլընտա վէ տէօրտիւն ճիւ պէյիթինտէ պույուրմուշքի, միւմքին տէյիլ տիր պիր քերրէ Թէմիտ օլանլարա՝ (քի չէնիսին ալտրլար ինայէթուլահըն նիմէթինտէն, վէ իլհագ օլտիլէր բուհուլահէ, վէ չէնիկիր օլտիլէր օլ մահպուպ ալլահըն քէլամինէ, վէ մահշէր կիւնին դուվլէթինն։) Կէօյա քի հէր փերս օլտուգտա՝ Թազէլէնմէք Թէօպլէ ու իսթիղֆար իլէ. վէ Թէքրարէն սալպ էթմէյէ սայ էտէրլէր՝ քէնտի նէֆսլէրի իշին օլ իպնուլահի, վէ Թէքրարէն քէնտիլէրին բէզիլ իտէլէր։ Վէ եինն օլ մէթթուպին օնունճու ֆասլընտա, եիրմի ալթընճը ատէթինտէ պույուրուր. (Պիլէրէք եաղըլանլար իշին՝ գուրպանլար տախի քեար էթմէզ, իլլա քի անլէրէ դալաճաղի սէօնմէզ աթէշ տիր։ Օյրա անլէր փայլմալ էտէրլէր իպնուլահի, վէ անրն միւպարէք գաւ նընի՝ գարըջդ գանն էտէրլէր. քի անրն իլէ փաք օլ տիլէր։ Վէ նիմէթալիսշ աջիօն փնէվմա բուհուլահէ քիւֆր էտէրլէր։)

Կէր տէրսէ օլ մութաասիպ, քի պաղի միլլէթին ջէրօմօնիա ատէթի՝ նէ իւչ քէրրէ սույա պաթրրմագ կիպի տիր, վէ նէ Թէմամ վիւճիտինի սույա կէօմմէք կիպի։

Լըլէլապ, Թադտիր՝ Թէտպիրի պօղար տէմիլէր։

Պու խուսուստա՝ էկէր պիր քիմսէ ահտինադս խուսալ՝ ջէրոմնիատէն պիր նօգսան պիղէ իթսէ, մատեմքի վաֆթիզին ճէվէրինէ նօգսան կէթիրմէզ, վաֆթիզ թէմամ օլուր: Լաքին՝ քէնտիսի թաղիրէ միւստահադ օլուր: Պօքքիւրիոս մուխալլիթի՝ մէզազ խտէրէք վաֆթիզ էթտիլէր պաղի ըէֆիզլէրի: Լաքին եէք մէվլա՝ Լախադրիաս՝ քէնտինին խամի շէրիֆին սապիթ՝ վէ սա հիհէ չըգարմազ իշին, մէզաքի կէրէք եէրինէ գաւ պուլ էղէտի: Լադրմբսէ հին տախի վաֆթիզինի՝ քէզալէք: Վէ տախի՝ պիր քիմսէ էլի իլէ պիր իշ իշէսէ, սիւալ օլունտուգտա, պէն մի էթտիմ տէր, եօգսա էլիմ մի:

Պետրոս առաքեալն փայլնի ելիգամազ իսթէտի էֆէնտիմիզ: Փէգրօս չէքինիպ տէտի, հաշմքի էպէտի պէնիմ փայլիմի ելիգայասըն: () Լտէմ էֆէնտիմիզ տէմէտի մի քի, սէնի ելիգամատրգձա՝ պանա իլհադ տէշիլին, մահրումսուն պէնտէն. նիշին տէմէտի քի՝ սէնին պաղինի ելիգամատրգձազ: Լաքի՝ փայլէրին ելիգամատինի՝ ճէմի վիւճուտին իւղէրինէ զամմ էթտի: Իմտի գապիլիզ զէմանտէ՝ քի վազրթ եօգ տըր, զայրի թարզ տախի օլուր իսէ մանի տէշիլ տիր, անճադ քի մէզադ եօլու, վէ իւշէնմէք հասէպի իլէ օլ մայա:

Փէս պու տախի՝ աճայիպ վէ հէյրանտա դալաճադ պիր մանա: Քի Վէօն իմիէրաթոր՝ Պաղտատ խալիֆէսինին սիւալլէրինէ ճէվապ վէրտիքտէ՝ տէմիշքի, ճէմի Խրիսթիանլէր՝ էպէտի հայաթըն չէշնիսի վաֆթիզի ալտիլէր. վէ ճիւզի քիւլլի միւղաքէրէ իշին զայրի միլլէթլէր տէ, վէ իլաքի թահթի հիւքիւմա թինիզտէ օլանլէր տէ, մատեմքի Խրիսթիան տիրլէր, թէրրարէն վաֆթիզէ մէօթթաճ տէշիլլէր. զիրա մաւ պէշնիմիզտէ պաշլըճա գուսուր եօգ տըր:

Ի յարութիւնն մեռելոց . 'ի դատաստանն յաւիտեանից . հոգւոց և մարմնոց :
 Զարթոյցութիւնն երկնից և 'ի կեաննն յաւիտեանականս :

ԹԵՐՃԻՒՄԷ

Այլըստէլէրին գըյամէսինէ . վէ հուզուրի մահճէր կիւնիւնէ՝ ճան իլէ թէնէ մահէն . ճէննէթէ վէ էպէտի միւտտէթէ :

Թէֆտիւր . Չիւնքի սու ալէմտէ՝ հէմ սու էսնատէ՝ հէր նէ քի էքէրսէ պիր քիմսէ , պիր կիւն լաղըմ քի անիւրի պիլէ . (Օր ինչ և սերմանէ որ՝ զնոյն և հնձէ :) Պու ալէմտէ չօգ սատրղ քիմսէլէր՝ զարուրէթ իչննտէ՝ տայիմա րահնէտար օլուրլար , վէ զալըմ զատտար եաւ րամաղլար՝ պախթ ու տէվլէթ իչննտէ տիրլէր : Օ հուզուրի մահճէր մէյտանիտէ՝ պիր չարչը փաղար տրը գուրուլուր , հէր քէսին մաթաի պէլլի օլուր , վէ հէր քէս տմէլինէ կէօրէ էճրինի ալըր :

Ապրին յաւիտեանական դատաստան տէմէք , շէրաւ աթի էպէտ . կէօյա էպէտի քիւրէյէ վաղ օլունմասինէ տէյիլըր , քի ճիհէննէմ թապիր օլունուր : (Այ գուտէրէթլի րապպիմ՝ գուլունու խէլան էյլէ էֆէնաթմ :) Ամմա՝ օ էպէտի շէրաաթ իլէ՝ քիմի էպէտի ճէննէթէ լաղը օլուր տմէլինէ կէօրէ , վէ քիմի էպէտի ճիհէննէմէ՝ թէնի վէ ճանը իլէ մահէն : Օ իրա միւլնիւտիւլէր տէտիլէր՝ ճան զայ օլուր վէֆաթտէ , վէ րաֆաւ զիլէր՝ ճէսէտ տիրիլմէզ գըյամէ օլմազ տէյի քիզս էտէրլէր իտի :

Վէ պաղիլէրի տախի՝ ճէննէթի պին երլըզ տէտիլէր . կէօյա պին երլ մըգտարի զէման միւրուր էտէ՝ ճէք : Ամմա՝ ճչմարիտ վէ սահիհ Քիլիսէնին ճէմիլէթինտէ՝ սու իթիգաթ վար քի , ճան վէ թէն՝ չիւնքի պէրապէր զէվգ ու ճէֆա չէքտիլէր , մուգապէլէսինի տախի պէրապէր ալաճաղար :

Ակէր տէրսէ պիր քիմսէ . ճէմի զէման՝ Վտէմահն թա մահճէր կիւնիւնէտէք՝ անճադ պիր տաղիգէ պիր զէրրէ տիր . օ ճիւզի զէման իչննտէ իչլէնէն տմէլ

տախի՛ պէլլի . էյիմտի նէ՛ հպէտի ինայէթ ետրաշուր սատըգ զէ սալին՝ քիմսէլէրէ . վէ՛ նէ՛ հպէտի ազապ լազըմ՝ քէմ՝ քիշիլէրէ :

Լշէկապ . Սատեմ՝ քի՛ մէվլա հաղընթիլէրի բահման ու բահիմ տիր , սատըգ գուլլարինէ՛ պիր եռտուում սու իշին տերեայի վէրիր՝ քէնտի էմրինէ իթաաթ էթ տիրէրի իշին : Օ իրա խօշունա կէլիր կէօրիւնճէ , քի քէնտի գուլու՝ պիր զէրրէ մըգտար զէմանին՝ անըն հուզըրինէ ֆիսաա իթմիշ . քէնտիւսի տէ անա թիւ քէնմէզ հպէտ զէմանին պաղըշլար : Ա է չիւնքի քէնտի գուլու , զէվզ ու սէֆահաթտէն տէսթքէշ օլտու , հպէտի քէնտի ճէմալի իլէ՛ օ սատըգի հպէտի մութ լու էտէր : Լնճազ անլէր քի քէնտի զէմանլէրինի կիւնահ էօլունա զայ էթաիլէր , առալէթքեանի մէվլա տախի՛ անլէրէ ազապ էտէր՝ քէնտի թիւ քէնմէզ հպէտի զէմանինտէ : (Լըթիյին արդարքն ՚ի կիւնսն յաւիտեանականս և մեղաւորքն ՚ի տանջանսն յաւիտեանականս :)

Խէյանէթ քէօլէյէ՛ հպէտի քիւրէկ :

Սատըգ սաֆ գուլունա՝ փաղլափա շէօրէկ :

ՀԱԶՐԵԹԻ ԺԻՐՃԻՍ ՍՈՒՐԲ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԷՓԵՆՏԻՄԻՉԻՆ ՇԱՐԹՆԱՄԵՍԻ .

Իսկ մեր փառաւորեացուք որ յառաջ քան զյաւիտեանս , երկրպագանելով որոյ Երրօրգութեանն և միոյ աստուածութեանն հօր և օրդւոյ և հոգւոյն որոյ , ամէն :

ԹԵՐՃԻԿԻՍԻ

Լաքին պիղլէր մէտհիսազ էտէրիզ անը քի՛ էն էւ զէլտէն հպէտիլ հպէտ իտի . սէճտէ գըլմազ իլէ սէլասի հէմ եէք իլահլիկ . փէտէր , իպն , վէ մուգաառ տէս շէրիֆ բուհուլլահէ , ամին :

Թէֆէլի . Ակիկայ սուրբ վէ աղիզ ճէմիէթին՝ շարթ ու իթիգաթ ու գալիլէրինի կէօրաիւքտէ սուրբ Վրիգոր Լուսաւորիչ Էֆէնտիմիզ , քի անա կէթիւրմիշ իտի սուրէթինի օղլու սուրբ Միստակէս , քէնտիւսի տախի գապուլ խուպ ինգիատ պիրլէ՛ պունու տէյիւպ միմիէ յիպ մէօհիւրլէտի . (Լաքին պիղլէր էյէր վէ մէտհ

էտե՛րիդ անը քի՛ էն էղէլտէն էպէտիլ էպէտ իտի :
 Թէ՛մէննա պի՛րլէ սէճտէ գըլմաղ իլէ սէլասի ու եէք
 իլահիէ . աթա , ու իպն , վէ բուհի գուտսէ , ամին :

Փէս՝ մէվլատէ իւչ իւզնիւմ տէմէք՝ մէվլանըն պի՛ր-
 լիկինէ հիչ պի՛ր զէրրէ մըգտարի նօգսան կէթիրմէղ .
 հէմ՝ լայրղինէ կէօրէ թէշպիհ պուլունմաղ . անճադ քի
 ինսանըն ֆիքրինէ՝ գանսըն տէյիւ՝ պաղի մէնագիպլէր
 վէրիլմիչ : Աիճէ քի՛ տերեա , չայ , ու չէշմէ՝ պի՛ր սու
 օլուպ՝ անճադ քի իսիմլէրի պաշգա : Աէ չիչէկին
 գատտի , բէնիկ , վէ գօգուսի իւչ կէօրիւնիւր՝ էմմա
 իւչի տախի պի՛ր չիչէք տիր : Շէմս քէնտիւ գութ-
 պինտէ օլուպ՝ շէքլի սույա էնսէ , վէ սուտան պի՛ր
 սյնայա վուրսա՝ օ շէմս իւչ օլմաղ՝ իւչ եէրտէ կէօ-
 բիւնմէք իլէ :

Այախօտ՝ պի՛ր եէք , վէ վահիտ տէմէքլէ՝ պի՛րլէք
 իւչ օլմաղ . եինէ օ պի՛ր տիր միւքէրրէր օլան : Այախօտ՝
 ինսանըն ֆիքրի , աղլը վէ ճանը պի՛ր . անճադ քի՛ իսիմ
 լէրի պաշգա պաշգա օլմաղ իլէ , ճան իւչ օլմաղ : Այա-
 խօտ՝ պի՛ր նէճէֆտէ իւչ բէնք օլա՝ օ նէճէֆ եինէ
 պի՛ր գալըր : Օ իրա՝ մատէմքի ճէվհէրի պի՛ր օլա՝ իւչ
 սրֆաթ տէմէք իլէ՝ իլահիլէթի , գուտրէթի , իլմի ,
 կիւղէլլիկի իւչ օլմաղ . իլա քի օ սէլասլըդ՝ ալլահն
 պի՛րլիյինի զայէթ սապիթ իտէր . զիրա չօղլըդ մանասը՝
 օլ գատար անտէն իրադ վէ պախտ տիր քի՛ հաթթա
 պի՛ր տէյիպ կէշմէլի տէյիլիղ . իլա քի զայէթ ելլայէ
 պի՛ր տէմէտիրճէ : Հաթթա պու մէրթէպէ պի՛ր քի՛
 մէվլա հէր շէյէ գատորը իքէն , քէնտիւսինի իքի եթ-
 մէյէ գատորը տէյիլ տիր տէսէք՝ եաղըլմայըղ :

Օ իրա էկէր իքի եթմէյէ գատորը օլսա քէնտիսինի ,
 հիտապըղ տախի եթմէյէ անճապա գատորը օլմաղ մի
 իտի տէյիւ՝ էլպէթտէ տէյէն պուլունսր իտի : Ամմա
 մատէմքի՛ իսալդ օլունուր կիպի գուհուրա կէլէլէր
 իտի՝ էյ իմաի իսալիդ օլմաղլար իտի : (Այսինքն՝ մինչ
 ստեղծմամբ գային յառաջ , ստեղծող լինիլ չկարէին .
 զի ոչ ինքն աստուած՝ զստեղծուածն կարէ ամենեւին
 ինքեան համագոյ տունել , և ոչ ստեղծուածն յայն առ

տիճան կարէ ելանել մինչև ցանատեղծ լինիլ, զի առ տուածային ճշմարտութեանն ևս ընդդիմանայ, որպէս թէ զսուտն առնել ճշմարիտ :

Իմտի պիղիմ ի թիգատիմիլ մեվլա վահիտ վէ իւչ իւգնիւմ տէմէք իլէ՝ պիսեար ու չօգ տէմէք տէյիլ տիր . զերա օ թէսլիս՝ շօլ մէրթէպէ պիր տիր վարլըգ խուսուսինտէ քի , օ պիր՝ հէմ պիր՝ հէմ օ պիր՝ եինէ սէլաս . անձագ քի՝ իսիմ ու իւգնիւմ իլէ սէշիլըլէր : Իմտի թէսլիս տէմէք՝ իւչ ալլահ տէմէք տէյիլ : Ալէ շէրիք միսիլիւ տէյիլ . զերա շէրիք՝ քի օրթադլըգ թաւ պիր օրլնուր՝ անա տէյիլը քի, իւչ քիմնէ պիր արայա մալ գօյուպ՝ զարարի ֆախտէի պէրապէր փայ էտէրլէր . վէ իւչիւ պաշգա պաշգա աաեմ, վէ մալլէրի տախի քէզալըք , վէ հէր քէս սերմայէսինէ կէօրէ ֆայիզ ալալէր :

Անձագ հաղրէթի մեվլա՝ անա գըլաս տէյիլ . զերա պիր թէսլիս՝ պաշգա պաշգա վարլըգ տէյիլ . վէ թաշ րատան մալ ալլալ՝ եէքաիլ օրմաղա մէօթմաճ տէյիլ . Թապիաթ պիր՝ զաթ պիր, նէ արթար, վէ նէ էքսիլ լիւր . ֆայիզի զարարի եօգ : Անէլա՝ իւչ շէշիմնէ՝ պիր նաղար օլտա , օ կէօղլէրէ օրթագ տէնիլմէղ : Հէմա, նուրի , վէ հարի՝ օրթագ տէյիլլէր . պիր շէմա տէյիլ լիւրլէր . անձագ քի ֆէրգի պու գատար քի՝ իւչի պիր շէմա, լաքին՝ նուր իլէ , հարի՝ (սըձագլըղի) շէմառն , վէ շէմա՝ անլարտէն տօղմա տէյիլ :

Քէզալըք՝ Յիսուս Վրիստոս քէլամուլլահ , վէ րուհի գուտա . աթատէն . անձագ աթա՝ անլէրտէն իլէրիյէ կէլմէ տէյիլ : Իշտէ պուսլար պիր զէրուրի՝ զայիֆ թէմնիլլէր տիր . վէ ադլի գանտրըմաղ իշին թէշպիհ ալլըրըլէր . եօգսա հաղրէթի մեվլա՝ հէր էօրնէքտէն խալի տիր : Հասըլի քէլամ . (Օ էրրորդու թիւնն քննել յանգնութիւն է . հաւատալն բարեւ պաշտութիւն . ճանաչելն կեանք յախտենական :) Օ սէպէպտէն՝ սուրբ Վուսաւորիչ աթամըղ՝ Ախիկայ սինէ հօգօսուս գալլիլ քիֆայէթ էտէր տէյիլ՝ թէֆթիշինէ մէմուր օրմայրալ՝ անձագ քի մէտհինէ մէշղուլ օլտու :

Ճեզէրի պիւ՛ հեմ ապի պիւ, սէլառ իւզնիւմ՝ հեմ զաթի պիւ :
 Սէն ֆիքրինէ վիւմէ զահմէթ, տինէ տալան պուլ սէն բահէթ :
 Սէն մէլայիք պիւէ օլտան, էֆդուն պիւմէբաէն կէօլ օլտան :
 Նէ գաւար քի իւրվէ շքտան, էէրիշմէգին շէօյլէ ճէսան :
 Տին գանատին դամա էլտան, շաշմա թարիգի ինճիլտան :
 Տերան ալ սէն բուհուլահտան, թէշքքիւր գլլ իհաննիտան :
 Անի իլլէ սէն բէհնիւմա, սիւրճեղ փային հիշ տալիմա :
 Աքիզ փէտէր տիւր տէսթիկիւր, սիւտ խթէսէն վիւմէզ զէհիւր :
 Նուրին իթմիշ տանա պէլան, շաշմա նուրու եօլտան հէման :
 Սօն հուզուրտէ սէնտէն էանա, ճէփապ վէրիւր Սէսիհ մէփու :
 Էթմիկի միւնիւզաթինտան, պիլ վէ սէշմէ տնի հազտան :
 Սըրշա իլէ սէն ճէփէրի, պէյ իթմէ կէլ սէն զէրուրի :
 Տինիմիլտէ եօգ տըք գուսուր, ֆաղիլէթլէ օլուր մէսրուր :

ԲԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ՁՍՏԵՂԾՄԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԻ :

ԻՔԻՆՃԻ ՔԷԼԻՄԱԹ

Ղէհանի ալէփն խալիֆ օլտար պէյահիւքէ փիւ :

Ո՛րհանի ալէմ էպէտիտէն օլմայրու, մէսէլա
 շէշմ վար՝ կէօրիւնէն քէպլինաթ եօգ : Ալէօյա
 ալէմին պլինասի եօգ իքէն՝ բէսմի մէփանըն ֆիքրինտէ
 խաի . վէ նէ զէման միւրատի ալիլէրի օլտու խէ՝ էմը
 էյլէտի : Ալէ թիւքէնմէզ խաղինէսինտէն՝ եօգտան վար
 օլտու ճէմի ալէմ . կէօք վէ զէմին՝ քիւլլի մէփճու
 տաթլար իլէ : Աքին էն էփլէլ զէմանըն իլք խաթի-
 տասընտա, վէ զէրրէ նօգտասընտա՝ թէմէլ պըրապտի
 եէրի վէ կէօկի . վէ գալան կիւնլէրտէ՝ զիննէթ իլէ
 տօնաթտի սէմայի վէ զէմինի : Վմտի շիմտէն սօնրա՝
 սիւալ ճէփապ միսալի կիրէլիմ եօլա :

ՍԻՒԱԼ ՊԻՐԻՆՃԻ

Ալվէլա սիւալ էտէրիմ քի՛ ինայէթ պուլուրապըզ,
 աճապա միւմքիւն մի խաի եօգտան վար էթմէք, զիրա
 տէրլէր քի՛ իքի եօգտան պիւր շէյ հասըլ օլմազ :

Լյճէ՛լաւ, Պէ՛լի ալլահն զուտրեթինէ էօլչիւ, միւ
զան վէ գարար օլմաղ, վէ պիլ.քի՛ պիր շէյէ ազըլ
էրիշթիրէմէտիլմիզ թաղաիրտէ՝ տէմէսէք կէրէք.քի
օլմաղ վէ միւմքինի կօզ տըր : Օ իրա Սուսա հազ
րէթլէրի պուլումնւշ.քի՛ զահիրտէ այան օլան՝ պիզէ
մախտուս, վէ կիզլի օլանլէր՝ մէվլայէ : Վ է աղիզլէրին
պիրիսի տէ տէմիշ.քի, իթիզաթ էտէլիմ.քի՛ պիզլիմ
ֆիքրիմիզէ սըզմաղ տախի չօզ շէյէ գատըր տըր օ
մէվլա : Հէօրալէրէ՝ (բանաստեղծ) տէնիր, կէօյա քէ-
լիմաթ եարատըճի վէ փէյտահ էտիճի :

Լկէր.քի թապիաթ պուհա գատըր տըր՝ քի (ալէմ
տէ հէր նէ շէյ վար խէ՝ ճէմիսինտէն իպրէթ ալըս
արայըղ էպէաթի միլզուհնէլէր փէյտահ խտէր) իլլա
քի հաղրէթի ալլահ, քի քէնտի էօղիւնի՝ նիւմիւնէ
խտիւս՝ մախլուգաթի եարատըղ փէյտահ էլլէտի
ֆիքրինտէ օլան րէսիմլէրէ կէօրէ, Չիւն նուրանի
շէմա՝ քէնտիսինտէ րէնքլէր կօզ իքէն՝ չիէքլէրէ, մա-
տէնլէրէ կէօնէկէօն րէնքլէր վէրմէյէ գատըր՝ ալլահն
զուտրեթի իլէ :

Իմաի խէլլագի ճիհանի՝ հիսասըղ էթմէյէ գատըր
պիլմէլի, չիւնքի քէաինաթի կօզ իքէն՝ վար էթտի :
Վ է տախի մէվլա՝ հէր խուսուստա թէքմիլ վէ քէմալ
տըր, վէրանըղ, ֆէսատ, նօգսանըղ էսէրի անտէ
կօզ տըր, էմմա ճէմի ալէմ՝ ֆէնայէ ֆէսատէ գարիս
տըր, վէ կիտէ կիտէ քէամիլլիզէ վարըրար, (վէ սա-
տէղալէք, հէր քէմալին պիր զէվալի, հէր զէվալին
պիր քէմալի) : Իմաի էկէր.քի ալլահն զաթըր էօղիւն
տէն օլալար խտի, պու ֆէսատլէրտէն խալի վէ էմին
օլուրլար խտի, իմաի կօգտան չիւնքի վար օլտիլէր,
էօգլուղա մէյլ էտէրլէր, կիւն պէ կիւն չիւրիւյիւս
ֆէնայա եիւզ թուլթարլար, պուհտան պէյան օլուր
քի, կօգտան վար օլմալար տըր : Օ իրա էկէր.քի
ալլահն զաթինտէն օլալար խտի, նօգսանըղ օլմասա
կէրէք խտի էօղլէրինտէ :

Վ է տախի՝ մէվլա տայիմ պիր գարար օլուս՝ գա-
մէր կիպի էքսիլիպ արթմաղ, իլլա քի շէմստէն էֆզուհն՝

հէր պար արի վէ փաղ օլուպ, մախլուգաթ կէօնա
կէօն թէպօղի վէ թաղէի ր ալմատէ, ասիւման տախի
թիրշէ կիպի գափրուլուպ պէրգարար օլմայրպ խապաթ
էտէրլէր քի՝ անձագ պիր ալլահ տըր պագի ու գա
տիմ, քի հէր ֆէսատտէն թաշրա տըր, (Լայց դու
նոյն ինքն ես, և ամբ քս ոչ անցանէն, ամենեքեան
իրբև զձորձս մաշեպցին և որպէս զմագաղաթ գալա
րեպցին:) Ապրին սէն հէր պար օ շէքիլ սին, վէ զէ
մանին կէչմէզ, ճէմիտի էտլապ կիպի աշքնուրլէր, վէ
թիրշէ կիպի գափրուլուրլար:

Յաղագս առաջնոյ աւուր ստեղծագործութեան:

Պէրի՛նձի՛ կէ-նէ-ն ամէլէ խալֆէ պէյանի՛նքէ փի:

ՍԻԻԱԼ, ԻՐԻՆՃԻ

Սօրմագ այրպ օլմայա, էվլէլքի կիւնտէ՝ բապղիլ
ալէմին նէ եարաթաղ, գըսսաձա վէ մուխթասարի
քէրէմ ինայէթ պուլուրուպ ագլըմը գանտըրասըն:

Լ՛շէշապ, Լ՛շ հապիպիմ վէ տօսթում, չիւնքի հագ
րէթի Սուսա պուլուրմուշ տըր, իլք խպթիտա հագ
րէթի ալլահ վար էթտի ասիւմանի վէ զէմինի: Լ՛մտի
ղինէթլէրինտէն մաատա՝ ասիւմանէ պէճիտ օլանլէրի՝
ասիւման իլէ, վէ զէմինէ լաղըմ օլանլէրի՝ զէմին իլէ
պէրապէր եարաթաղ: Լ՛շ իմտի կէօք իլէ մաէն վար օլ
տիլէր մէլայիբլէր, վէ անլէրին մէքեանի նուր իլէ միւ
նէվլէր կէօք: Օ իրա եէտի (մօրրական) սէյեարէլէր՝
քի հարէքէթլի երլորղլար տըր, վէ սայիր նիւձումլէր
քի ֆէլէքի սապիթտէ տիլլէր, (եէրտէն եէրէ հարէ
քէթ էթմէղլէր) անլէրի տէօրտիւնձիւ կիւնտէ վար
էթտի:

Վէ տախի օ էզէլքի զէմանըն իլքինտէ եարաթաղ
զէմանի՝ շէմ հէնիզ վար օլմաղտէն, կէօյա քի արշըն
օրջ՝ պիր պէզ միսալի: Օ իրա շէմ իլէ միւվաղէնէ
օլուր զէման, (Լ՛րեգակն է չափ ժամանակի): Տախի
եարաթաղ տէօրթ տարերքի, քի արապլի՝ էնատիրի
արպայէ թապիր օլունուր, կէօյա աթէշ իլէ հալա,
սու իլէ թօփրագ: Օ իրա պունլար՝ թէնէվի շէյլէրէ

վէ ճիւմանի նէսնէլէրէ մէվատ տիրլէր, Տախի եա-
րաթալը գանլը գուլու կիպի ճիհէննէմի, մէքեան օլ-
մագ իւղըն՝ քէպիր վէ թէօլպէ իսթիղֆար էթմէյէն
կիւնահքեարլար վէ շէյթան իշին : Օ իրա ճիհանի ա-
լէմ՝ մէվանըն պիր սէհրա թախթի տիր. հէմ սատըգ
գուլարընա մէքեան լաղըմ իտի, հէմ գաթլէ վաճիպ
քիմնէլէրէ թէրսհանէ վէ գանլը գուլու, պիրի ճէն
նէթ, պիրի ճիհէննէմ :

Պիրի մէքեան տախիլէրէ զէվգ ու սէֆա :

Պիրի մէքեան զախիլէրէ ճէվգ ու ճէֆա :

Յաղագս երկրորդի աւուր ստեղծագործութեան :

Իշինճի Իննէն ալէի Խալի պէյանիպէ Գիր :

ՍԻՒԼԼ, ԻՒՉԻՒՆՃԻԻ

Բուհանի փէտերի աղիղիմ, իքինճի կիւնտէ հաղ-
րէթի մէվա նէ խալգ էյլէտի :

Իշինճապ. Պէնիմ բուհանի օղլում. չիւնքի թէմէլ-
տէն սօնրա պինա գուրուլուր, հաղըթի ալլահ՝ եէրի
վէ կէօքի՝ հէր շէյէ թէմէլ տէյի պրրագալը, անաէն
սօնրա լաղըմ իտի քի մէվատլէր հաղըր օլտուգտա՝
հանկիսի հանկի եէրէ մինասիպ իտէ, պրըրպ կէօյա
իշէ միւպաշիրէթ էյլէտի :

Իմտի՝ չիւնքի հաղըթի Սուսա տէմիշ տիր քի՝
ապի տէրեա իլէ՝ եէր եիւղի գափանըգ վէ սիւթիւր
իտի, էմր էթտի հաղըթի ալլահ՝ քի օ ապի տէրեա
սույի օրթատընտան պէօլիւնէ, նըսֆի միւտէվիլէր
քէմէր օլուպ սէմայէ սաքին օլա, վէ նըսֆի եէր եիւ-
ղինտէ չուգուրլարի տօլտուրա, քի զէմինին պաղի
եէրլէրի գարա օլա, վէ պաղի եէրլէրի տէրեա, էմրի
իլէ մաէն՝ իշ եէրինի պուլու : Եթին չիւնքի զէմինէ
պու քէրէմի էյլէտի, սէմայէ տախի լաղըմ իտի զիննէթ
վէրմէք, մախսուս պիր կէօք տախի երտըղլար իշին
պինա իտիւպ, վէ էլմաս միսալլէ լաճիվէրտ եիւղինէ
օ սէմայէ թէմէլին էյլէտի, կէօյա օ կէօք եիւղինէ
անլարը մրիւատը, վէ անլէրէ կէօրէ մախսուս հարէ-

քէթ թայեին էթմէյոււտ՝ օ սէմանըն հարէքէթինէ տախիլ օլտիլէր :

Վ է օ ապի տերեայի՝ իբի փայ էթտիքտէ՝ օ քի սէմայի ախթէրլէր իւղէրինէ թէմէքին էթտի խտ , ապի սէմա , վէ պիլլօրի տախման թապիր օլուհաու . վէ օ քի զէմինին չուգուրլարինտէ գալտը խտ , ապի տերեա տէյիլտի : Վ է չիւնքի հալատան տախի իւֆգասըն՝ կէօյա բուհինի իւրվէ չէքտի խտ , զէմին իւղէրինտէ գալան սու՝ թօրթու կիպի՝ ածը վէ թուղլու գալտը : Պաղիլէրի տէմիչլէր քի , չէմին շիտտէթինտէն տերեա նըն տիպի եանմաղ իլէ՝ անտէն զուհուր խտէր տերե եանըն ածը օլմասը : Վ քին պու զայիֆ մէսէլէ տիր , զիրա չէմին հարի՝ օն պէշ արչըն միգտարի անճագ քի թէէսիր էտէր տերեայա . լաքին եէր վար քի՝ տէրինւ լիյի եիւզ , իբի եիւզ գուլաճ պիլէ օլուր , վէ եինէ՝ ածը տրը սուլարը :

Վ է պաղիլէրի տէմիչլէր քի , չէմն պուլուլթարըն զարպի իլէ , կէօյա սիւնկէր կիպի սուլուն իւֆգասինի իւրվէ չէքէր՝ գուսուրի ածը գալըր : Վ քին պու տա ագլէ սրղմաղ . զիրա էկէր քի էօյլէ օլա խտի , տերեա նըն իւֆգասի թիւքէնէրէք՝ քէնտիտի գուրուլուպ թաշ քէսիլտէ կէրէք խտի : Վ քին սահինի պու տրը քի , էն էգէլի ալլահ թաալա տերեա ապինի ածը եալ տաթմը , քի հայլանաթլար գօգմասընլար , վէ սէֆիւ նէլէր՝ թուղլու ապ իւղէրինտէ՝ ասան վէ գօլայճա հարէքէթ խտիլէր , վէսսէլամ :

Յաղագս երրորդի աւուր ստեղծագործութեան :

Իւլէ-նէ՛ն կէ-նէ-ն տիլէ իսլիմ պէյ-նի-պէ Գիլ :

ՍՒԻԱԼ ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻԻ

Չիւնքի Նէֆէսուլլահ քիթապըն սէօհպէթինտէն օտան կէլմէզ , վէ չէնիսին սիւքքէրտէն էֆղուն լէթիֆ տիր , սիւալ էթմէյէ հիճապ օլմայա . իւչիւնճիւ կիւնտէ նէ՛ վար էթտի խտ հաղրէթի ալլահ՝ ինհա էթմէնիզտէն զայէթ մէսրուր օլուրում :

Ինչէպէս . Ի՛յ պէնիմ իլմէ թալիս օղլում : Իւչիւն
 ճիւ կիւնտէ՝ զէմին իւզէրինտէ տաղընրդ սուլարը՝
 տէրէլէրէ ճէմ, տէրեայէ վէ կէօլէրէ թահմիլ էթ-
 տիքտէն սօնրա, էմր էյլէտի քի՝ զէմին սուլանմիշ
 պաղէ կիսի՝ պիլա թուխում, գըղ օղլան միսալի՝
 թիւրիւ թիւրիւ սէպղէվաթլէր, փանձարլէր վէ
 հանդէ, թուխում իլէ մահէն պիթուրէ : Ա՛ է հէր պիւ
 բիսի թուխում իլէ քեամիլ թէքմիլ պիթտիլէր . վէ
 բուշի զէմինի տօնատըս՝ հէրձայի կիւլիւթան վէ պօս-
 թան օլուս, բէնկեամիզ դատիֆէյէ տէօնտի : Օ՛րա
 չիւնքի՝ էյլիք քեանի բապպիլ ալէմին՝ սէմայի երլորդ
 վէ նիւճումլէր իլէ՝ կէօյա չըրաղտան միսալի շէմիլէր
 իլէ միւզէյէն էյլէտի, օ չըրաղտանէ կէօրէ՝ լալէլի
 պիր տիրէթ վէ սէպղէվի պիր պաղէ տախի լաղըմ
 խտի զինէթ, քի չըրաղան թէքմիլ օլա խտի : Վ՛ի եա-
 րատըրաձադ ատէմէ, վէ հայվանաթ ճինսինէ՝ դառ
 ու զախիրէ ճէմի հաղըր պուլունա . քիմի էքըլ օլուն
 մադ իլին, քիմի իլաճ, վէ քիմի տախի կէօլէրէ բու-
 շէնլիք վէրմէք . վէ քիմի բահլէյէտի իլէ՝ ատէմին պէյ-
 նինէ ֆէրրահ, վէ պուրնինէ զէվգ պաղըչայա : Ի՛մմա
 պաղէլէրտէ օլան շէմիլէր՝ անձադ քի չիւէրլէրին բէնկ-
 լէրինի կէօթթէրիլէր՝ զայրի հիւսիւն անլարա վէրէ-
 մէղլէր : Ա՛պրին սէմանըն՝ շէմի միսալի երլորդարի՝
 չիւէրլէրէ վէ սէպղէվիլէրէ՝ հէմ բէնկ, հէմ չէշնի,
 հէմ բահլէյէ իհսան իտէրլէր :

Խեղագի ճիւնան ալէմի գըլորդատ թէճէլի .

Հէր շէյի պիրեր հալ իլէ էթմիշ միւթէնէլի :

Պէրկի տիրէթանի սէպղի տէր նազարի հիւշէար .

Հէր ֆէրէգի տէֆթէրիթ մարիֆէթի կիրախէար :

Յաղագս չորրորդի աւուր սոն զԾագործութեան :

Տէօրալ-նճէ- Ի-նի-ն տիլէ Խալիլ պէյանի-պէ Կիլ :

ՍԻԻԱԼ ՊԵՇԻՆՃԻ

Վ է նկայալ իտէրիմ՝ տէօրտիւնճիւ կիւնտէ նէ՝ վար
 էթտի հաղըրէթի հադ՝ պէյան պուշուրասը :

Ինչէպէս . Ի՛յ իլմէ միւսլթէլա աղիղիմ, ալահիւ-

ալէմ սէն պիր նէրախպան գուրուպ, այագ այագ սէմայէ չըգմագ իսթէրսին՝ երլաուղէրին սէյրինէ ճան աթրպ. վէ անտէն սօնրա՝ ֆաղիլէթլէ՝ անլարի փայլ նէ ըիքեապ խուուպ՝ ճէննէթէ տախիլ օլմաղա միւրատ խտէրսին. հէման հէքքէսէ ալլահ նասիպ իլէյէ, ամին :

Իմտի մալիւմինիզ օլա քի. տէօրախնձիւ կիւնտէ՝ չիւնքի ճէմի նուրլարըն խասի ալլահ՝ քէնտի նուրուն կէօղկէսինի նուրի էնվէրլէր իլէ կէօսթէրմէք իչին՝ խայգ էթտի շէմսի, գամէրի, վէ պիլ ճիւմլէ երլաղլէրի : Հէմսի՝ նուրանիլէրին չէշմէսի կիպի, վէ գամէրի՝ շէմսէ վէքիլ կիպի, վէ երլաղլէրի՝ գարղ էօտիւնձ ալանլէր կիպի :

Պաղիլէրի տէմիշէր քի՝ շէմստէն զայրի՝ քէնտիլիւղինտէն միւննէվիլէր եօգ տըր, կէջա քի գամէր՝ վէ սայրի նիւճումլար՝ անտէն նուր ալուրլէր, կէջա կէվնէրի թաշէր միսիլիւ՝ զիրա կէօրմէտիքձէզ՝ ըրք վէրմէղլէր : Վլպէրտոս տէմիշ քի՝ շէմս միւննէվիլէր խտէր երլաղլէրի, ըքին եագըն օլունձէ՝ նուրինտէն մահրում խտէր անլէրի, նիձէ քի պիւյիւք ալէֆ՝ չըրայը սէօնտիւրիւր՝ քէնտի թարաֆա զայիֆի չէքմէյիլէ :

Հէմս՝ եիւզ ալթմըշ գաթ պիւյիւք տէնիւր զէմինտէն, քէնտիլիւղինտէն նուրանի վէ միւննէվիլէր. զայրի սէյարէլէրէ գըլաս օլմայըպ. զիրա անլէր մէօհթաձ տըրլար անըն նուրինէ : Վէ լաքին գամէրտէն զայրի՝ ճէմի երլաղլար միւննէվիլէր տիրլէր. զիրա աղիղ Պօղոս առաքեալ տախի տէմիշ քի, (Նտղ քան զասող պայծառ է փառօք.) կէջա երլաղլ երլաղլտան տահի միւննէվիլէր վէ նուրանի տիր մէճտ իլէ : Հէմ օլ մէրթէպէ պիւյիւք նիւճումլէրի զեյասըղ խայգ էթմէք՝ վէ զայրիսինէ միւհթաձ էթմէք՝ նասէղա խտի :

Հէմ տախի՝ շէմս իլէ գամէր պու զէմինէ թայեին տիրլէր նուր վէ ըրք վէրմէյէ. տէյիլ քի պալատէ սաքին օլանլէրէ : Օյայիֆ կէօղլէրէ ատու, սաղ կէօղլէրէ սէվիլիւ տիր. զէմանի այիրա վէ ֆաօլ խտէր, նէճասէթիլիւ եէրլէրտէն քիրլէնմէղ, Չամուր գապ

լէրի փէքլէտիր . փէք շէյլէրի եռւմշատըր . չիշէքլէրի աչար . միլլէլէրի եէթիշտիրի . սաֆ նէսնէլէրէ թէն սիր խտէր՝ էմմա գատիմի գալմաղ . չէշմին կէօրմէքլի յինի կէրի թէփէր : Ահրտէն իւֆիւնէթի եօգարի չէքէր . փայափայ ալէմին ինսաֆլէրին՝ ղլլասի իլէ միւճէվլէտ խտէր : Պիղէ գարիպ օլուճաղ՝ եաղ խտէր , վէ պայիտ ուղաղ օլուճաղ՝ գըշ : Ալէմին չէշմի վէ պիր կէվշէր թաշի տիր . սէմանըն օն իքի պուրճինտէ՝ օթուղար կիւն մէքս խտէր : Պիր սէնէտէ քէնտի տէվլ ըինի թէմամ խտէր . վէ կիւնիւ՝ եիրմի տէօրթ սասաթ տա՝ ապի սէմանըն հարէքէթի իլէ թէքմիլ խտէր :

Ղամէր՝ կէճէյէ պտընըգ վէրիր . շէմատէն նուրինի էօտիւնճ գարղ ալըր . կեահ էքսիլիր՝ կեահ ար թար . խիւսուֆ օլուհուր՝ եանի թութուլուր . (նէ դաման քիւրըշյի ղէմին պէյն էլ շէմա վէլ գամէր թաւլասըթ խոուպ արարլարսա :) Ալէ լէքէլի կէօրիւնիւր՝ եէրին կէօրկէսինտէն . գաշէր կիպի քէմանլէնիր՝ հաչան քի ըրագլէնիր շէմատէն . ղիրա միւճէվլէտ օլուր , եանի կիպլէնիր պիզտէն . սէմայէ սուլթան տէնիր : Օիրա շէմա եէտի սէյեարէլէրին միւեանինտէ՝ եանի օրթասընտա օլուպ , անլարլէն խասսէ ճէղղ խոուպ՝ իլհաղ օլուր . վէ թէնղիլ խտէր գամէրէ , վէ գամէր տախի նէֆշ խտէր ալթընտա օլան նէսնէլէրէ :

Ճէտիտ օլուհնճա՝ էքին էքմէսի եէկ տիր . ղիրա օլ էսնատէ խասսէ իլէ տօլու արըր : Ապին քէրէսթէյի՝ պըն էսկիսինտէ քէսմէլի . ղիրա օլ ղէման իւֆիւնէթ աղ օլուպ աղաճլէրտէ՝ չիւրիւմէղ քէրէսթէ : Հէմին արտընճա բէվանէ օլուրսա՝ տօլար , իլէրիյէ կէշէրտէ՝ ղայիֆլէնիր . գամէրտէն զուհուր խտէր պահըն էն մէսի վէ գալգմասի . օթուղ կիւնտէ տէվլ խտէր օն իքի պուրճի . քի Ահրտէն տէնիրլէր : ()ն սէքիղ գաթ նօգսան տըր եէրտէն . լաքին շէմա գատար կէօրիւնիւր՝ ալլաղ վէ պիղէ եաղըն օլտուղինտէն : Հէր պիր նիւճիւմլէրտէ կէօնէկէօն խասսէ վար տըր . լաքին պիղ մէվլանըն իհսանինտէն թէշէքքիւր էթմէլիլ , քի ճէմի անլէրի աստէմին խըղմէթինէ թայիին

էթմիշ տիր : Ագիլտար օլանլարէ՝ դուռ տըրլար , պի ադըլ օլանլարէ՝ զիյանքեար . Երեմ. Ժ. 2 . սէմաննն նիւ ճիւմէրինտէն՝ խէվֆ չէքմէյինիզ տէմիշ հաղբէթի ալ լահ . զիրա անլէրին սուլի հալլէրինն ույմայանլար , անլարտան զարար չէքմէլլէր :

Վէ հիքմէթուլահ՝ անլէրի անձագ քի սէնէյէ , այա , հաֆթայա , կիւնէ , վէ սաաթա , Եաղմուրա , դուրագըղա , սօլուդ վէ սըճագըղա նիշան վէրմիշ տիր պիզէ . վէ տէյիլ քի՝ ճիւզի քիւլլիւ բատէթիւ միզէ զապիթ վէ հիւքիւմտար : Անձագ քի՝ նէֆսի աղ տըրլալ՝ պաղի նասեղա հարէքէթէ սէպէպ օլուրլար . նիճէ քի ֆիլ՝ դըրմըղի բէնկի կէօրիւնձէ , ճէնկճի կիւ պի աղկընլանրր : Ապքին ինսան ճինսինէ՝ ալլահ տիզկին վէ տիւմէն իհսան էթմիշ խէվֆ ու հիճապի , իլիմ ու ֆաղիլէթ սէվտասըն . քի անլէր իլէ առեմ քէնտիսինի զապիթ խտէր , վէ հայվանաթտան սէչիլիւ : Ապքին հայվանլարտա չիւնքի տիզկին ու ադըլ տիւմէնի Եօգ տըր , պիթէքիֆ նէ Եէրէ օլուրսա սիւրսալ խտէրլէր :

Հիփօկրատըն թաալիրինի պիր պիմէ կէօսթէրտիք տէ , թալամին էթաի անի՝ հըրսլի վէ հէվայի նէֆսէ թապի պիր քիմնէ . լաքին Հիփօկրատ տէտի քի՝ պէլի վագի տըր թալամինի , լաքին իլմին հալվէսի իլէ , արդու հըրսին ունուտուպ , փագ ու սաֆ օլտում : Իմտի Երլորզլարըն հիւքմի վէ սէյեարէլէրին զարպի՝ ազլի առեմէ զիյան ու զարար իթմէզ : Աէր Էօյլէ օլմասա խաի՝ ինսան հայվանտան սէչիլմէզ խաի , իլլա քի անլէր կիպի՝ սէյեարէլէրէ զապու՛ն վէ փայպէնտ Եասիր օլուր խաի :

Ազիլ օլ տըր հալինն շագիր օլա :

Նէֆսինի զապիթ իթմէկէ դատըր օլա :

Քիմ քի իըշմին իւտա էյ թաղէ ճիւփան .

Ղուտտէտէն օլ տեմ խէլաս օլա հէման :

Էպլէհիւն օլ տըր պիզայէթ պէտթէրի .

Քիմ Եիլէր նէֆսինն ույուպ սէրտէրի :

Յաղագս հինգերորդի աւուր տակ զճագործութեան :

Պէշիճի, Կէնի-ն տէլի Խալիկի պէյապիւսի պիւր :

Ս Ի Ի Ա Լ Ա Լ Թ Ը Ն Ճ Ը

Արք զհնապուր՝ էկէր պիր եւերտէ պալ մայտառն պու-
լուրսա, անաէն այրըմաղ : Այ իմաի պէն հազիրըլերի՝
շիւնքի պէնի ատէմ իմ, պալ շէշնիսին ալըպ՝ արք գա-
վանինիզէ միւսպթէլա թէշնի օլուպ՝ տօյունճա շէշնի-
կիր օլմադ իսթէրիմ : Իմաի պէշնիճի կիւնտէ նէ քի
վար իթաի իսէ ճէնապիւլ պարի՝ ալան իթմէնիզտէն
զայէթ մէսրուր օլուրում :

Լշէվապ . Ալլահալէմ՝ սէն ճէմի պահրի՝ շէքէր
գաշըզի ֆիրքին իլէ՝ էօլմէք իսթէրսին : Հօշ, իրին
տէրեաար Յիսուս Քրիստոս Ա՛նսիհուլլահ՝ ֆիրքինիզի՝
նուրի իլմի իլէ զանիմէ իլլէյէ : Պէշնիճի կիւնտէ օլ
գուարէթքեանի ալլահ՝ ապի տէրեայա էմր էթաի քի՝
նէ գատար հայվանաթ լաղըմ իսէ, եէր եիւզիւնէ զիւ-
նէթ վէրմէք իշին՝ զուհուրա կէլսիւլէր : Ա՛ն հայվանա
տայիր՝ նէ գատար գուշ վէ թույուրլար լաղըմ իսէ՝
վար օլունլար :

Պիլ էմրի իսիւտա՝ ափանարզտան պահր տէրեա՝
կէյա քի մահզէնլէրինտէն վէ խաղինէսինտէն՝ ճիւմլէ
հայվանաթի զուհուրա կէթիրիպ տաղի վէ թաշի,
եէրի վէ կէյի՝ ենվայի հայվանաթ իլէ փիւր իլլէտի .
զիրա նիճէ քի նուր պիր եւերտէ զուհուր իտերտէ,
զէման կէլմէզտէն օ եէրի միւնէվիլէր իտէր . քէզալըք
ճէնապիւլ պարի՝ քի հէր եւերտէ հաղըր տըր, խալիֆէ
վէ ուսթատ քէնաիսի, ապի տէրեա՝ ենկէզ վէ մէվատ
անըն տէսթի շէրիֆինտէ օլուպ՝ նիճէ էմրի հիւմա-
յունլէրի օլուր իսէ, տալլանըպ էմրինէ կէօրէ հա-
րէքէթէ կէլսիլէր :

Ա՛ն օ ուսթատ ալէմին մէմարինէ՝ պույրըգ գուլի
օլտիլէր : Ա՛ն անըն՝ վար, վէ ճէմ էթաիւկի մէվատ ու-
քէրէսթէտէն՝ անա թէսլիմ իթաիլէր : Օիրա ճէմի
հայվանաթլէրին ենվալէրին՝ ապի տէրեատէն վար իլ-
լէտի գատըր մէվա, անըն իշին ճէմի հայվանաթլէր՝

ղկեատե սինճէ ապէ մէյլ էտերէր : Պու ճէմի ճանաւ վարէրին աղալէրինի՝ ճիւմ ու ճէսէտէրինի՝ քէմիք վէ ջնագլէրինի , սինիր ու տամարլէրինի , վէ (զգաւ յուլիւն) էհլատի էնտէրուկլէրինի , վէ զահրէլէրինի , ամմէ վէ խասսէ պիր ճիւմլէ զէրբէտէն հասըլ օլանլէրի , պիր նաղարի պագըշ վէ էմրի իլէ՝ էէրլի էէրինճէ աճայիպէն թէմէքքիւն իլլէտի : Վ է հէր պիր հայլանաթէ՝ ճինսինէ կէօրէ կէօնէկէօն թապիաթլէր վէ ատէթլէր իհասն իլլէտի :

Արխատուէլ ճէմի ալէմի պիր ճէնկ օրտուսինէ թէշ պին իթմիշ , վէ հաղրէթի մէվլայի՝ պիր սէրապէրէ : Աիճէ քի տէմիշ՝ մէհթէրանէ վէ ճէնկ պօրուսի չալը նըք իսէ , քիմի սիլահլանըք , քիմի չասըրլէրի տէվշիւրի , քիմի աթը էյէրլէր , քիմի սիլահլանա սէկիրտիր , քիմիսի գալգանի օմուղինէ ալըք , քիմիսի քէմանըն վէ զըրգըն կիլինիր : Վէզալլէք վէ հաղրէթի ճէնապիւլ պարի՝ պիր մէհթէրանէ էմրի իլլէ՝ ճէմի ալէմի խալգ՝ վէ հէր պիրինի պաշգա պաշգա իըղմէթէ թայէլին իթաի : Իմաի էմրին վէ վար օլմալէրին մապէնինտէ՝ զէման միւրուք իթմիշիպ՝ էմրի թէմամ թէքմիլ էյլէտի զէմին ու հալայի , վէ սուլար իշինտէ օլաճագ հայլանլէրի : Վուշըսրի կէօկէ հալայա , թալարլէրի՝ զէմինէ , մա հիլլէրի՝ տէրեպէ , կէօլլէրէ , վէ բմագլէրէ զինէթ օլմագ . վէ ինսանէ՝ քիմի թաամ՝ իշին , քիմիսի զէվգ ու ֆէրահ իշին , քիմինի պինէք վէ էիւք իշին , քիմի նին փօսթլին կիլմէք իշին , վէ քիմինի իլաճ իշին , պէնի ատէմէ պույրըգ գուլի իլլէտի :

Ֆիքրինէ գուշ կիպի օլ , աթիւմանէ բէվանէ օլ :

Լօպին օգտէն սէն հաղէր շէք , աշգի հագլէ տիփանէ օլ :

Գուշ վար քի էթ էէտիրիլլէր , գուշ վար տըք քի էթին էէրլէր : Թալմու օլան՝ սէնի էէրլէր , աճը օլան՝ թիւքիւրիւրլէր :

Մէրաի տըղան օլմա էալուղ , հէք կիւն սթթմա թուլթար անի , թիլքի պէտը օլմա սագըն , վէ նէ էպլէհ սէն էաղանի :

Հըրո ուճինտէն օլմա մահի , զարգ օլմատան հէմ շէք հաղէր ,

Սիւզէն իլլէ սէնի ալլէր , օլ քի արտան սէնին կէզէր :

Ալիմ գուշլէր թէլ գաֆէտտէ , պէնտ օլմիշլէր տիլ ուճինտէն , թէն գաֆէտտէն համաի պինէտ՝ նօլուր տալիմ սէն իլլէսէն :

Ճէմի ալէմ ամնա գուշ արք , գուշ օլունճա սէն մէվլայէ , համաի պինէտէ պիւլպիւլ օլ , զէվգ պաղըլս սէն իսիւտայէ :

Յաղագր ստեղծման մարզայն :

Այսին խալի օլմաը պէյանինի պէր :

ՍԻՒԱԼ, ԵՒՏԻՆՆԻ

Չէնիկիրան պիր Թահամըն լէղէթին ալընճադ ,
դարար գըմաղար եէմէքտէ . չիւնքի ալէմի տտէմէ
պիր մէճլիս կիպի նէֆայիս Թահամլէրէ Թէտարիք
էթաի մէվլա , սուֆրա պաշնտան հէնիղ խապէրտար
օլմաորդ , անտէն տաիսի պիր խապէր ալմադ՝ աճապա
միւմբին մի աիր :

Լչնէլապ . Լ՛յ օղուլ՝ սէն սէմատէն նիւղուլ խաուպ ,
նիւճիւմլէրի իւլլէ գոլուպ , սէյարէլէրին կէյա էն
սիւքի գամէրտէն խապէր ալմադ իսթէրսին . քի պէլի
կէօրիւնիւշտէ ալապ , էմմա խասսատէ Թէմամ պէր
գարար տրր : Օ իրա միւպարէք շէմ՝ հէր պիրիսինին
խասսալէրինէ իլճադ օղուպ , էն գարիպ գամէրէ Թէս
լիմ խտէր , վէ ինսանըն Թապիաթը տաիսի գամէրէ
քէղալք՝ հէր խալգին ակիրի վէ սօնու տրր . լարին
հէր պիրիսինէ իլճադ . վէ ճիւմլէնին տտէթլէրին քէն
տուսինէ ճէղպ իթմիշ տիր : Օ իրա Թաշէ իլճադ տրր
վարըղ իլէ . օթլուղէ իլճադ տրր՝ պիթմէք , վէ գատա
շէքմէք իլէ : Հայվանաթէ իլճադ տրր՝ կէօրմէք , իլիթ
մէք , գօգլամապ , սէյլէմէք , հար վէ սօլուղի սընա
մապ իլէ : Այլայիքէ իլճադ տրր տոյմապ իլէ : Ա է ալ
լահըն գութպէ տէրէճէի մէրաթէպէսինէ չըգմաղ
իսթէր գատրինէ կէօրէ՝ կէօղէ կիպի ասլինէ ույմապ
իլէ :

Ա է տաիսի ինսանա մախաուս տրր՝ տտէպ ու էր
քէան . զիրա հայվան՝ անճադ քի ֆայիտէսինէ վէ
ղէվգինէ Թալիպ տիր : Ա է տաիսի ինսան նիղամ վէրիր
հէր շէյէ աղըն միղանի իլէ . ֆիքրի իլէ՝ փէրթավ
խտէր ալլահ գաթընա : Անճադ՝ էկէր քի նէֆսինէ դա
պուն օղուրտէ , հայվանլար քիալէթինէ տաիսիլ օղուր .
չիւնքի հըրալէնիր խընգիր կիպի . տարըլըր քէլպ կիպի .
գամար՝ տարար՝ գուրա կիպի . զարէզ պաղէր մար
կիպի . Ա է տաիսի տտէմէ մախաուս տրր հէր շէյէ

մուհապպէթ իթմէք, թի ֆիքր սարֆ խտէր հէր շէյի տույմաղա. վէ հազզ խտէր թէֆհիմ իթմէքտէն, մէք-րուհ շէյտէն իկրէնիր՝ վէ հիճապ խտէր. հէյալի հա-րամի թանրը, շէհիրվարի օլմաղէ միւշթադ տըր, գա-նունա՝ շէրիյէ՝ թէմպիհէ տախի րազի տիր, մահճուպ հայվան տըր, կիւլէր՝ կիւլէշիր: Պիր քիւշիւճէք ալէմ տիր, (միքրօկօղմօս) հէր շէյին ատէթինէ տախիլ, րուհ՝ վէ թէհնտէն միւրէքքէպ, ճիսմանի քեյլինաթըն ճիւզիտէսի տիր:

Իմտի ճէհապի պարի՝ էյլիքքեանի օլմաղ իլէ, մուֆթ ու մէտճանէն՝ քէնաի էյլիքլէրինէ իլհապ էթ-տի ատէմի, թի անը թանըյա հէր էյլիքլէրին սէրվէրի վէ տէրէասը. վէ թանըմաղ իլէ անը՝ սէվէ, սէվմէք իլէ՝ էտինէ, էտինմէք իլէ՝ մութլի վէ միւրիւվիլէթլի օլա: Պու էվիլէլթի ատէմի եարաթտը մէվլա թօիրադ-տան, րուհ իլէ հայաթի ճան վէրտի: Նուհի խուսու-սինտէն՝ ինսան, ալլահա թասվիր տէնիր, վէ հիքմէթ թարաֆինտէն՝ (կէօյա ձրիական պարգէք խուսու-սինտէ) մէվլայա մէնէնտ տէնիր: Վտէմ ճինսի մէլա-շիքտէն տախի էֆզուհ՝ ալլահա թասվիր տէնիր, ֆիք-րի, զիհնի, վէ բատէթի էճլինաէն, պու իւշ նէսնէ պիր տիր ինսանտէ, վէ պուշպըրըն հասէպի իլէ, եէք սէլասի մէվլայա՝ ինսանըն րուհի մէնէնտ տիր:

Վէ տախի՝ նիճէ քի ալլահ ալէմին հաքիմի, քէզա-լիք վէ ատէմ ճինսի՝ գաստրինէ կէօրէ հիւքիւմտար տըր հէր նէսնէյէ, վէ նիճէ քի՝ ալլահ հէր եէրտէ տիր զաթը իլէ, վէ ինսանըն ճանը՝ ճէմի թէն իշրէ: Վէ տախի՝ մէվլա եարաթտը ատէմի ագիլտար, կիւ-նահտէն վէրհիլ վէ սէվմ խաիճի, հիւքմ իլէ գու-րէթլի: Տախի հազրէթի Վտէմէ վէրտի ալլահ թաս-լա ճէսէա՝ րուհինէ թապի, հըրստէն խալի, էօլմէք-տէն էզատ: () թէն՝ օլ էսնատէ՝ ասի տէյիլ խաի ճանըն էմրինէ, իլլա քի միւթի, րուհին սէպէպի իլէ՝ պիլամէվթ ու նամիւրտ, վէ հէր խուսուստէ միղա-նինտէ պէր գարէր օլմաղ իլէ: Վէ տախի հայաթ վի-րիճի միյվէնին խասսէսի իլէ, թի տայիմ պէսլէր խաի

անքն թէնինի . վէ իլլա քի մէվանքն հըֆղի էմանինտէ
օլմաղ իլէ :

Պուհլարտան մատաւ տէօրթ թիւրլիւ եարտըմճի
տախի անա բապլի իհտաս իլէտի : Վիվէլա՝ բատէթ՝
շէրլիէ մութապըք , քի պուհա ինսաֆ տէնիր : Եթինճի՝
շէրր իլէ գարշու մրրըլտամագ , վէ խայիրէ զայրէթ
իթտիրմէք : Եւշիւնճիւ՝ մարիֆէթ ֆէհմի , քի ագլինէ
նուր վիրիճի տիր , քի անքն իլէ թանըյա բապլիյի ,
տիւնեայը վէ քէնտինի : Տէօրտիւնճիւ՝ վէրտի աչգի ,
էմր ու բատէթինի գըղտըմագ , բապլիյի վէ ագրաւ
նինի սեվմէք իշին :

Տախի՝ պու խաքի Մտէմին ֆիրրինէ՝ պիր հէյրանւ
ըդ վագը խաիւպ՝ գապուրղասի ազմինտէն պիրին իիւ
բաճ , վէ անը ճիւսմ ու ճէսէտ իլէ տօլտուրըպ հայաթ
ու ճան վիրուպ՝ հազըթէթի Մտէմէ՝ զէվճէ նասպ իթ-
տի . քի օլ տրը ճէմի պէնի ատէմին պիւլիւք վալիտէսի :
Հազըթէթի Մտէմ անքն իսմինէ՝ հայաթ տէտի . կէօյա
հայաթի ատէմ ճինտինէ՝ վալիտէի էվիլէ :

Տախի՝ էմր իլէ՝ տիքտի պիր պաղէ տըրաթանի
հէր նատիրաթ մէյվէ իլէ , վէ կիւզէլ սօլմաղ ազաճլէր
իլէ տօլու : Վէ օ խաքի էվիլէ Մտէմի , վէ Հալիպայի՝
ճէննէթպան իթտի տըրաթէ , քի հէր մէյվէտէն եւ-
յէլէր պիրինտէն մատաւ վէ հէմտի սէնայէ տայիմ
մէշըւլ օլալար : Վաքին տիրիղ էթմէք հասէտի իլէ՝
մէն իթմէտի օպիր մէյվէտէն , անճագ քի սընամագ
իշին անլէրին իթտէթինի : Վշտէ պուհնճա թաղիմլէրի
կէօրիւպ շէյթանի լային (քի մէվլա իթտի գուլտարինէ)
վէ հալմ իթմէյիւպ՝ մար երլանէ կիրուպ ալտատըպ
ճէննէթտէն իիրաճ իթտիրաի օ մահճուպլէրի :

Օ իրա պագտը քի՝ հազըթէթի ալլահ՝ Մտէմին աղ-
մինտէն ալլապ՝ Հալիպայի խալիք իլէտի . վէ ազմին եւրի՝
եինէ պիքիրէ գըղ կիպի թէմամ թէքմիլ գալտը խսէ ,
էրպէթտէ պուհտա պիր հիքմէթ վար տրը՝ պու թէքին
էլամէթ տէյիլ տիր . զէման օլա քի պիր պիքիրէ գըղ-
տան՝ հազըթէթի Վէսի՝ իսնուլլահ՝ կէլէ տիւնեայա
թէն ալա , վէ անէսի թէմամ վալիտէ օլա , վէ հէմ

պիբիրէ գրդ գալա՝ տօղուրտու գտան սօնրա, վէ պէնի
հիւքիւմաթիմտէն մաղուլ իյլէյէ : Այա պուհուուն չա
րէսի . օ մէյիլէ հասէպի իլէ՝ ալտաթմադ՝ վէ գաղէպէ
կիրիֆթար իթմէք տիր իշ, քի սէ մայէ չըգուպ՝ պէնիմ
էէրիմէ թէմէքիւն օլմայայէր : Ա՛ է տախի պէն նուր
տէն՝ անյէր խաքտէն հաարլ օլուպ՝ օ սէմայէ աղիմէթ
իտէրլէր , միւ շկիւլ պիր մանա :

Քէնտին էօկմէք տաէթի շէյաթին տիր .
Քէնտին էօկմէղ օլ քի ճան արիֆի տիր :
Տէտի տաէմտէն աղաղիլ պէթտէր էմ .
Օլտի մէլուսն անըն իշին լա ճէքէմ .
Ատէմ օլմուշ արր թէվաղի պիրլէ խադ .
Նարի սէքքէշէքտէն օլտի տէրտինադ :
Պալտի տաէմ իղղէթ իթիդֆար իլէ .
Օլտի օ շէթման խօթ՝ իթիդպար իլէ :

ԲԱՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԻՒՉԻՒՆՃԻԻ ՔԵԼԻՄԱԹ

Իշէպի չէպայիր ու ալէմէ իլէնալէրին՝ լապիր ու հապքըն
պէյան իտէր :

ՍԻՒԱԼ ՊԻՐԻՆՃԻ

Վիվէլա սօրմադ այիպ օլմայա . նէ սէպէպտէն
ալէմին ֆապլինտէն սօնրա՝ կիւնահըն թապիւ
րին պէյան իթմէյէ ճան աթըլտի , պէյան պույրուլա :
Ի՛ ճէվադ . Ի՛յ պէնիմ նուրի տխտէ բուհանի օլ
լում . շիւնքի հաղթէթի Վտէմ ու Հապլա՝ հէնիզ օ
միւֆէրրի՛ն ճէննէթ թապիր օլուհուր պաղէնին սէ
ֆասըն սիւրմտէ , մէվանըն բառէթինէ մէշղուլ , վէ
միւպարէք թէնպիհին էտառէ գուսուր իթմէյիւպ՝
տօղրու բահէ բէվանէ օլմուշ իքէն , շէյթմանի լային
հաղմ իթմէյիւպ՝ օղրու միսպի դաֆիլ օ աղիղէրին
իւղէրինէ հիւճիւմ , վէ եարէլէմէք գաստի իլէ զա
րէղին պէյան իյլէտի : Ա՛ է եասադ օլման մէյիլէնին խաա

սէսինի պիր դայրի թարզ աղնատըպ՝ օ մահճուպէրի եօլտան շաշըրտի, վէ քէնտիլէրինի խալգ խտէն աղիդ խիւտանըն կէօղինէ խօր խլէտի :

Վէ պու հալ իւղըէ՝ անէր տախի սէֆասըն սիւր մէտէն՝ ճէֆայէ կիրիֆթար օլտիլէր, կէօյա քի՝ աշը եւմէտէն՝ թիւթիւնիւնտէն պօղուլտուլէր, (զիրա անճադ քի՝ իւչ սաաթ մըգտարի ճէննէթտէ սաքին, վէ մէվանըն թէմպիհինի թուլթամարդլարը իլին՝ ճէննէթտէն իխրաճ օլտիլէր:) Իշաէ պու սէպէպտէն ճաւիղ կէօրիւնտի՝ քեպինաթին խալգ օլմասընտան սօնրա՝ կիւնահըն թապիրինի պէյան իթմէք :

Յաղագո սահմանի մեղաց :

Իւտնի ֆլաֆլէ հապի Լարիֆի պէյանինպէ Կիր :

ՍԻԻԱԼ ԻՔԻՆՃԻ

Խասթէլէրէ ատէթ տիր՝ փերհիզ օլան շէյլէրին սէպէպինի թաղիպլէրինէ սիւալ իթմէք. քի նիլին շու թաամ՝ իսթիմալ օլմայաճադ : Պէն տախի կիւնահըն դարարընը՝ աթամըղըն ճէննէթտէն իխրաճ օլունմասինտէն տույտում, քի զէհիր միսալի պիր մ'աւնա իմիչ կիւնահ. էմմա թապիրինէ՝ հէնիզ վուգուֆ օլմատըմ, թապիրինտէն տախի՝ պիր մապլադ իլէ պէնի շէշնիկիր էլէ :

Իլճէվալ. Իշ պէնիմ շէշմիմ'նուրի, վէ ճանի աղիզ օղում : Ասաէզա խտի խասթէյէ՝ թապիպլինէ սիւալ իթմէք փերհիզին սէպէպինի, անճադ քի իսթիմատ պիրլէ՝ բաղի օլմադ ճալիզ խտի թէմպիհինէ : Ապրին՝ չիւնքի ինսանըն ֆիքրի պիր եէրտէ գարար դըմազ, տայիմա էֆլուն պիլմէյէ ճան աթար, վէ հէր նէսնէնին սէպէպլէրինի պիրմէյէ թաղիպ տիր : Վմտի՝ ճաւիղ տէյիլ տիր իսթէյէն ֆադիրէ՝ տուր վէ սապր իլէ տէմէք. իլլա քի՝ միւմքին մէրթէպէ նիյազըն դապուլ խտուպ, պիր սաաթ էվիլէլ մէսրուր իթմէլի պիշարէլի. խտէլիմ իմտի անա կիւնահըն թապիրինի :

Վիւնահ՝ եարատանա ասի օլմադ, վէ էմրինէ թէն

պիտանէր ինչ ինչ խմորներ և խմորներ տալ : Այն տալիս կը
նահա՛րատէր ինչ առիւծ ու ինսպէն մուղակի չա-
րաքէթ խմորներ : Այն տալիս կը նահա՛ր մեղանքն
էմբիսէն վէ թէնպիտանէ գարշը զոտ տէմք վէ ինչ
տալի : Այն տալիս կը նահա՛ր գառիմ ու պագա պիտա թա-
ղի , էյիլք քեանի պլահատան երկը չէվիլիպ , վէ ֆանի
նասապիթ նէսնէլէրէ պէնտ օլմագ տըր :

Չէնէ և մեղքն ըստ իրին :

Այնտէն ապը վէ շալի Ե՞ օլ :

ՍԻՒԱԼ ԻՒՉԻՒՆՃԻՒ

Այնքուն կը նահա՛րն ապը վէ զաթը նէ օլտուղինէ՛
հէնիդ փուգուք օլմագ , անձագ քի թապիլիստէն
խապէրտար օլուպ՝ էմմա ապը զաթը նէ տիր , վէ մախ-
լուգաթաթէն մի տիր , պէյան իթմէնիզաթէն մէմնուն
օլուրում . քի զայէթ էլ զայէ իբրահիմ իտիւպ՝ չէնիլիլ
օլմագ :

Ինչէվա . Այնտէն ապը զաթը ճէվէրի եօգ
տըր , անձագ քի տալի ֆագլըն էքսիլիլի տիր . վէ պիր
փուսիտէյի չիւրիւքլիք վէ նաչիդ նէսնէ տիր : Այնքէ քի
ահապ օտուն ետնա՛ս անա վարլըգ տէնմէդ , անձագ
քի վարլըգն էքսիլիլի տէնիլ : Բէգալիք վէ կը նահա՛
շէր ու պիր զէհրնագ զուհուրաթ տըր , ապը էքսիլ-
լիք տիր՝ վարլըգ տէյիլ : Այնքէ քի գարանիլք , խաթթէ-
լիք , պիրի նուրուն վէ պիրի սաղլըղն էքսիլիլի տիր-
լէր . լաքին վարլըգ իւզէրինէ ճիւլիւս իտիւպ՝ գարաք
գըրալէր :

Իմաի կը նահա՛րն ապը եօգլըգ տըր , մախլուգ տէ-
յիլ . զիրա ալահ՛ հէր շէյի եօգտան վար իթաի , վէ
հէր պիրիսինին մըգտարինէ կէօրէ՛ նէ քի ճայիդ
կէօրաի իսէ , էյիլք վէրաի : Այնքէ քի կը նահա՛ տալի
վարլըգ օլտա իտի , անիտէ պիր հալ ինչ թէսէլլայի
խաթր իտուպ՝ ինչէնէնէ՛ թաղի ու թէէտիպ իթմէդ
իտի :

Այն տալի՛ հէր շէյի պիրէր սէպէպ ինչ եարա-

տըպ՝ հաղորէթի Մտեմէ թէպիմ իլէտի : Ահնահանն սեպէպի եօգ տըր, վէ չէնիսի տախի շէրի տէյիլ տիր, չիւրիւքիք մանասընտա պիր դուհուրաթ տըր՝ այսորն լըղըն էքսիքիլի կիպի . թէմէլի պիր շէյ տէյիլ տիր : Լնճագ. քի՝ ճիւղի քիւլիլիլէթտէն վէ բասէթտէն իլէրի կէլեր պիր ֆանիլէք տիր . անըն իչին ատէմէ թէպիմ օլունմատը՝ քի պունու տախի դուլլանա :

Իկէր քի տէնիրսէ, խայրըր վէ շէրրի՝ ալլահ եա բաթմիլ տըր : Խայրըր եարաթտը պէլի ամէննա՝ քի սեպէպի վար տըր . լաքին՝ շէրրի եարաթմատը հաշմ, քի պիր շէյէ ֆայիտէսի վէ սեպէպի եօգ տըր : Իմոի շէրր լաֆղը իլէ՝ գաղէպի տուլաճաղըղ, քի կիւնահտէն հասըլ օլըր : Պէլի պու խուսուստա՝ շէրր ալլահտան տըր . զիրա հէր քէսին կիւնահաննա պէտէլ՝ օ տըր թաւ զիր իլէյէն : Սիսալ՝ գըթըղ վէ խասթէլէք վէրէն . ճիհէննէմէ էպէտի վաղ խտէն :

Իմոի պու գաղէպէր՝ եօգտան կիւնահտան հասըլ օլուրէր : Վաղէպի վէրէն՝ կէօյա չէքտիլիլէ իրալ խտէն վէզիր տիր . լաքին կիտէնին գապահաթինէ սէպէպ տէյիլ : Պունու քի թապիաթ գապուլ իլմէղ, եա նէ գատար էյլէքքեանի ալլահ : Աէ հաղորէթի Սուսա տէմիլ. քի . ծնն . Ե . 31 . Մլահ՝ նէ քի խալգ իթտի խէ, կէօրաիւ քի հէփիսի էյի տիրէր : Լն իմոի՝ կիւնահ էյի օլմամաղ իլէ, մախլուգ օլմաղ :

Յողագս ներգործութեան մեղաց :

Ահնահանն մալէ-մալէ շարար ու զէյանի պէյանիլիլէ գիր :

ՍՒԻԱԼ ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻԻ

Իվիլէլա պիլմէլի, քի շէրր տէմէք՝ իւչ թիւրիւլ օլուր . պիրի կիւնահ, պիրի գաղէպ, պիրի զարար ու զէյան : Ահնահանն թապիրինի՝ իքինճի սիւապտէն խաւ պէր ալ : Վաղէպ՝ կիւնահանն էճրի տիր . վէ զարար՝ ալլահանն ուլը ճէմալինտէն մահրուլ օլմագ տըր : Աիւ ճէ քի պիր զապիթ՝ պիր սէրքէչ եարամաղը եիւզինէ չըգարմատան գաթլ իթսէ, եարամաղըղ՝ կիւնահի

տիր. եկեղեցիներն չըզարմամասի, զարարի տիր. վե գաթի
իթմէսի, գաղէսի տիր: Այլեւիմ կիւնահըն խաստե-
սինէ. կիւնահտան իւզ թիւրլիւ զարար խապէթ իւ
տէր: Պիրի իշլէյէնին հալի հայաթինտէ, պիրի՝ վե-
ֆաթինտէ, վե պիրի՝ վեֆաթտէն սօնրա:

Հալի հայաթինտէ ինսանըն՝ խտէր պուշլարը:
Թապիաթըն թէմէլին երգար իհրադ կիպի. ֆիքրի՝
մէն խտէր տօղլու թանրմադտան. վե իշտահընի քէօր
լէտիր ֆաղիւլէթին հարէքէթինտէ. սօյար իւրեան
խտէր ալահըն վէրալի ինայէթտէն. քիրլէտիր ատե-
մին բուհինի. էպէտի ֆէվթէ՝ պօրճլու խտէր ինսանը:
Նիճէ քի օ մէյվէ իշին տէնիլտի. ճ.ձ. Բ. 17. Հէր
հանկը կիւն եէրսէն՝ էօլէճէքսին: Վալսի տէրուհին
ատեմին՝ աճըլատըր էքշի աշ խտէր, Երեմ. Բ. 19:

Կէօր քի նէ գատար ֆանի ու աճը տըր հագգի
սէնտէն տիւր իթմէն. Ա.Մ. 3: Թաշ միսալի
սէրթլէտիր ինսանըն գալսլինի: Փասիգ կիւնահըքար՝
հաշան քի ֆըսգըն տէրուհինէ էրիշիրսէ, նասիհաթ
տիյնէմէղ, զիրա ատեմի հալինտէն պիթապէր խտէր:
Նիճէ քի քէլս կէմի իշինտէ՝ պօղաղընտան պաղլու
թաշի տույմայա՝ թա քի կէմիտէն տէրեայա աթըրա:

Սահիհ հայաթտէն (քի մէվլա տըր) մահրում իւ
տէր. Ա. Թ.Մ. 1. Ա. 4. Նիճէ քի Սաւուղ թագաւոր՝
սինէսի իւղըն տիւշտիւ՝ քէնտի գըրճի իւղէրինէ վե
էօլտիւ: Ինսանի խտէր պիր զայրի ճիհէննէմ, զիրա
ֆասիգ ատեմ՝ թամահի իլէ՝ պիր աթէշ տիր, տիւն
եայի եուտա՝ գանաաթ իթմէղ: Օ ինա խուսու-
սինտէ՝ նէճատէթ կիպի գօգար. ահմադլըգ գարան-
լըղի տիր: Վուրա՝ վե զիւլալ տըր տէրուհի գալսլի
իլէ, սուտանըգ տըր՝ չիրք հալվէսի իլէ. շէյթան տըր՝
հարէքէթի իլէ:

Իմտի կիւնահ՝ ատեմի սօյար իփ իւրեան խտէր:
ճ.ձ. Ա. 2. Օ կմին պօշ վե թէտպիրսիղ խալ: Օ իրա
տիւնեայա մէյլ ու ինթիսապ խտէնլէր՝ գուրու մէմէ
էմէրլէր. Երեմ. Գ. 13. զիրա ապուքէվսէր չէշմէսին
գօյուպ, հայվանլէրին թօփուղի եէրինտէն ապ իշէր-

էր : Այստաւոր ատէմի չիւրիւմիւշ ահչապ կիպի , քի
անճադ կիճէտէ բշքդ վէրիւր . վէ օլթատէ եէմ միսիւ-
լիւ՝ մահչի սայտ խտէր . վէ քէնտինի եադմադ իշին՝
ահչապ տէվչիւրիւր սրթթընա : Վէ մէլունէ հէմ խըդ-
մէթ օլուր , քի իթտիյի խըղմէթինէ պէտէլ էպէտի
քէնտուսինէ աղապ խտէճէք տիր :

Տախի կիւնահ՝ ատէմին վէֆաթինտէ պու զարար
ու զկյանլէրի խտէր : Եբրահի կէթիւրիւր ատէմէ պու
այլէմին զկյնէթէրին . թաամ ու իշկիլէրին . խրէնտիւ-
րիւր տօթլարընտան . նուրտան , վէ հուզուրտէն . վէ
տախի ճէսէտինտէն մահրում օլուր , վէ օ սըֆաթ իլէ
պուլամաղ . իլլա քի մութասարըֆ օլմասին պիլէ իւ-
թէմէյիւպ . նիճէ քի թէնին եարրաի չիւրիւմիւշ օրսա
զիւլալտէն : Օ իրա ֆասիդ քիմնէ՝ խէվֆէնիւր թէնին
կէօրիճէք՝ քի եինէ կիյէճէք տիր : Վէ տախի ֆասիդ-
ատէմ՝ շաշգընլանր մէվթինտէ , շէյթան հիւճիւմին
իւզէրինէ կէօրիճէք՝ քի բուհինի գափտա կէրէք . վէ
խըսըմ ադրասպալէր՝ մալինի . Ուէ . Ե . 3 . տիւշմէնլէրի՝
թուլթ գափ խտէրլէր անի մէվթինտէ :

Վէ վէֆաթտէն սօնրա՝ կէօր քի ֆըսդ նէ զարար
խտէր ֆասիդէ : Հիճապտէ գալուր էթտիյի ֆըսդըն-
տէն . Կառ-մ . Գ . 5 . պէյան խտէյիմ սէնին պիպլինի :
Կիւշ խտէ վէ իշխտէ Սէսիհուլլահըն սիթէմինի քի՝
աճըղլիմտէ պանա թաամ վէրմէտինիլ : Բահաթ ու
նուրտէն մահրում օլա . Մաթ . ԻԲ . 13 : Տէրգինճիւր իւ-
լէյին շու եարամաղըն փայ ու տէսթինի , վէ տիւր
կիլէյին նուրտէն թաշրա : Ֆայխտէսիդ օլա անա տուա՝
վէֆաթ խտէն պու ճանա . (ճէննէթին հուզուրինի՝
իհասն իլէ եա բասպի) : Տինի Սէսիհեան ճէմիէթին
եարտըմի՝ անա ֆայխտէ գըլմայա . Եապ . ԻԶ . 14 :
Օ իրա գուրտու էօլմէդ . վէ նարի ճիհէննէմ սէօնմէդ .
տիւշէ ճիհէննէմէ . Յաթ . ԺԸ . 21 . էլ տէյիւմէն թաշի
կիպի : Այրըլա աղիղ մէվլատէն , վէ անըն գուլարի
մէճլիտինտէն . Մաթ . ԻԵ . 41 . տիւր օլուն պէնտէն էյ
լանէթ ուլլահլէր : Թէօլպէ ու խաթիլֆար իթմէք՝
թադէթտէն տիւշէ . Եբէմ . Ը . 20 : Լաղ կէչտի՝ հար

ման թիւքէնտի . հէր է թրաֆաէն բահմին ու մուտու
քէսիլէ . գանիլը գուլուտան՝ պիր ֆէրա խէլաս պուէ
մայա . ասըլուպ՝ պոզլուլմայա . չարմուղէ կէրիլիպ՝ տա-
լիմ աղըլլի տույա : ()գ իլէ վուրուլմաղէ ճան աթըպ՝
քիմնէ վուրմայա . պիր գաթըէ ասլէ հասրէթ գաղըպ՝
քիմնէ իհսան իթմէյէ : Պուսլարա կէօրէ պիհիսապ իղ-
բասլլէր տախի վար՝ էմմա ալանա սիլլիխինէք սաղ տըր ,
ալմայանա տաւուլ զուրնա աղ տըր՝ տէմիլլէր :

Պէ գէվֆգին սիւր բրաֆաղի տէր սանա .
թէվաթուր տըր հիշ օգ աէլաթ մի պանա .
Օլ հուզուրաէ քիլպլի դահիր օլտուգտա .
Չօգ արատուն պուլմասուն պիր բէհնիւմա :
Լալիգ մի տիր օօր ու սիւսլ օլմասա .
Չուլմ ու թատաին ֆըրգին ֆէսալ պուլմասա .
Սէսնմէղ աթէշ թմանա պիլէ օլմասա .
Կէտանլին կէօղ եաշի էէթմէղ մի տանա :
Անճագ վար տըր սահիշ մեղատի մահշէր .
Թէլլալէ վիլիլէ ֆիլլին խալըր ու շէր .
Նէթէթիմ հագ Ինճիլ շէհատէթ խտէր .
Էա սէրինտէն էքսիլէ մի գըլ մէկէր :
Պու իթիգաթէն սէլամէթ պուլան շօգ .
Շօլ քիլպլ իլէ բահէթ էիւղին կէօրէն եօգ .
Թէրքէշ իշթէ տալիմ գաղըր մի հիշ օգ .
Գան իշմէղ մի հէման գաղըր տալիմ թօգ :
Սէն փիլէնիւն գահմինէ տալանմայիպ .
Սէն շիր օլուպ անա գաստին աճայիպ .
Հագգ քի լալիքինէ վիրաէ՝ նէ ալիպ .
Ճիւրմի ֆըրգին տալիմ օլտուն մի գալիպ :
Օյան ֆագիր պու գաֆլէթաէն հալլէր շէք .
Ույգու տէկիլ պու վէֆաթ տըր հա՛ կէրէք .
Թէտալիլին կէօր ճէվապ վար տըր վիրէճէք .
Ըտալէթ սահիլի քէֆշէ կէլլէճէք :
Շէհրէարան զիլուլա՛ արքա մահնա .
Ըղլի Նիճէ տէփրէնուրաէ նէ եանա .
Պոյուն էկիւպ խտէրլէր հատու ու օննա .
Օ մինվալ իւղլէ գըլալլար թէմէննա :
Սէրալլէրտէն սիւր խտէրլէր գաղըմի .
Ագիլ ֆաղիլ ճնմ խտէրլէր տտէմի .
Հէման խիւտա պօշ մի գօմիշ ալէմի .
Նէ խթէրլէրաէ իթսիլլէր միւտտամի :
Սէրա տրալան տըր կէօղ գալիմաիշ կէօղէթլէր .
Նուշ իթտու կի պատէի պիր կիւն տէօրէր .
Սաղրէ պէտէլ նարտէն սիլա՛ ճգ էյէք .
Պիր վուրուլաէ ալէմի վիրան խտէր :

Ահա սեօգիւմէ իմ իմաստ գրու է՝ տառն՝
 Թեւ տարիք կէօր զէման էլտէյքէն մաստն՝
 Օ էսնատէ փահա վերիբոսն ալէմ՝
 Զէրբէ զէման տաթան եօգ ալտահալէմ՝

Յաղագս հպարտութեան :

Սաղմոս 114-րդ թիւ իմաստարար զէյտնիկն ալի :

ՍԻԻԱԼ ՊԵՇԻՆՃԻ

Արևնահըն մէքրուհ զլուուղինէ պինտէն՝ ալէտառէ
 վիյէ վուգուգ թահսիլ իթալինիդտէն մէմնուն զլ
 տուգ : Հախ ու տալ պուտաղինտէն տախի՝ պիղի
 խապէրտար իթմէնիդտէն՝ զայէթ մէսրուր զլուուգ :

Լիճիկալ . Արևնահ՝ պիր եհտի պաշլը էժտէր .
 Յայտ, ժե . 7 . վէ եհտի տալլը պիր զէհիրլի աղաճ տրը :
 Վէ տախի՝ պիր զիֆիրի տէրեա տրը , քի անտէն եհտի
 քմապ թաշար : Վէ տախի՝ ծան . 10 . 2 . եհտի զապուհ
 էօքիւղ կեալ տրը , քի եհտի սեմիւղ էօքիւղէրի խթիւ
 մալ խտէրլէր խաի ճարաղունուն ըույտսինտէ :

Լն էզէլքի պու էժտէրհանըն սէրի՝ վէ զէհիրլի
 աղաճըն տալլը՝ զիֆիրի տէրեանըն չայը՝ վէ զապուհ
 կեալիլէրին էօն այաղը՝ մաղրուրլըգ վէ խթիւպար
 թապիր զլունըր : Քի խալգըն սուի զաննինտէ քիւ
 չիւք , էմմա պիր քէպիր ենկէրէք , վէ շահմարան մարէ
 պէնզէր , զէհիրլինտէն քիմսէ խէլաս պուլամամիլ : Վէ
 տախի մաղրուրլըգ՝ պիր զէհիրնապ վալիտէ տիր , քի
 զէհիրլինի՝ սիւա եհրինէ էմտիրի հէր թըֆիլէ . իմտի
 թապիրին տախի կէօրէլիմ :

Սաղմոս 114-րդ տրը՝ պիր իգտամ պիրլէ ուլու փայէ
 արտընճէ եհլթէնմէք՝ եաղլիշ ֆարզի իլէ : Օ իրա մաղ
 ըուր քիմսէ՝ հասրէթ խտէր ալչաղինէ՝ քի փայէտէ
 ագրան զլմայալէր քէնտուսինէ : Լիւքսէկինէ , քի փա
 յէտար զլմուշար քէնտուսինէ : Լգրանինէ , քի նիլին
 պէրապէր զլմուշար քէնտուսինէ :

Պու կիւնահ՝ կիւնահլէրին էն իլքի թապիր զլու
 նուր : Լիլիլէքի սէպէպ՝ քի հէր ֆըսգ իլինտէ պու
 լունըր՝ նիմէթ թուղ կիպի . զիրա անտուղ հէր ֆըսգ

Թուղթուղ Թաամ տրբ : Հա կերչի՝ հէր կիւնահ զէ-
հիր , էմմա մաղրուրըգ սիւ լիմէն տիր , մարաղի մէվթ
խասթէլը իչինտէ՝ Թավուն տրբ , Զալէ . Դ . 6 . մաղ-
րուրուն խասմի մէվլա տրբ , վէ ինայէթին՝ Թէվաղիի
ալլադ կէօնիւլլիւ քիմնէլէրէ վէրիւր : Կումրուճա
գարփուղ իւզէրինտէ՝ տարը մէքս օլմազ՝ աշաղը էնէր ,
վէ ապ՝ բէվանէ օլուր իւճէ տաղըն Թէփէսինտէն
տէրէյէ : Սաւուղ՝ մաղրուրըգ հասէպի իլէ՝ տաղ կիւ
պի փատիշահլըղինի զայպ էթտի , վէ Տաւուտ՝ ալլադ
կէօնիւլլիւ օլմազ իլէ , ալլադ տէրէ կիպի պուլտու
տէվէթինի : Քէզալը վէ Ալլաղիլ՝ (քի Սաղայէլ տիր)
մէլայիքլէրին ուլուսի խաի , իսթիգպար իլէ խօր օլտու ,
տիւշաիւ փայէսինտէն , վէ եէրինէ նասպ օլունտու
Ալքայէլ հրէշտակասէտ : Իսթիգպար՝ մէլայիքի սէ-
մատէն կիրտապի ճիհէննէմէ սալտի , թէվաղի իպն
ուլլահէ ճիսմի ինսան կիլտիրտի , առէմի ճէննէթատէն
իխրաճ իլէտի . Դա՛ . Ի . 43 . գանլը օղրույի ճէն
նէթէ տաթիլ իթտի : Իսթիգպար՝ Ամրուլթ գալմին
պիր լիսանին՝ եէթմիշ իքի լիսանէ չէվիրտի : Թէվաղի՝
եէթմիշ իքի լիսանի՝ պիր լիսանէ ճէմ իլէտի օն իքի
հէվարփունէրտէ : Իսթիգպար՝ Աբուգոդոնոսոր Պաղ-
տատ փատիշահին՝ հայլանա չէվիրտի , Թէվաղի՝ հիւսնի
Կուսուֆ մահպուպի՝ Աբրա սուլթան իլէտի : Սաղ-
րուրըգ՝ Ֆըրաղունի՝ տէրեատա զարգ իլէտի : Թէ-
վաղի՝ հաղրէթի Սուսայի ֆէրիշթէ տէրէճէի մէրթէ-
պէսինէ Թէպտիլ իլէտի : Ղուպպէնին իսթի՝ եիւք
սէք օլտուղինտէն՝ մաղրուր կիպի՝ պիր շէյ հըֆզ իթ-
մէզ , տէրունի կէօք միսպի՝ հէր շէյէ՝ պաթնի գարն
օլուր :

Իքինճի սէպէպ , քի իսթիգպար՝ հէր Ֆըրաղն իլք
իպթիտասը տրբ , քի անըն իլէ մէլայիք՝ շէյթան օլտու՝
քի տէտի . Եսայ . Ժ . 13 . պէնիմ Թաթիթիմի սէմայէ
գօյուպ՝ մէվլայա պէրտպէր օլայիմ : Սէ հաղրէթի
Ատմէ տաթի պուրահի կէօսթէրտի . Տա՛ . Դ . 5 . քի
էկէր օ մէյվէտէն եէրսէնիդ , ալլահա մէնէնտ օլուր
սուսուղ :

Իւշիւնձիւ սէպէպ, քի անտէն տօղար հէր ֆրազ վէ կիւնահլէր: Օ իրա մաղրուր ատէմ՝ հէր ատէմ տէն իւսթիւն օլմագ իսթէր, աէրտնագ օլուր պիրիւ սինի կէօրիւնձէ՝ քի պէրապէր օլուր քէնտինէ, իշտէ պուհաան զուհուր իտէր հասէտ վէ զարեղ: Իհլէ զարեղ՝ քիմէ քի հասէթ իտէրսէ, տէրագապ թահլիլը քէնիր անա, իշտէ անտէն տօղար տարկընըզ վէ խըշմ, վէ քիմէ քի տարըլսա՝ էօճ ալմատըղի իշին՝ թասալա նըր, օլուր քէահլիլ ու թէմպէլ, թասա՝ իսթէր թէւ սէլլա, օլուր նէքէս թամաի: թամահ, քէար խասիս՝ տիւննէվի մալի իլէ տօյում օլուհագ, օլուր զէվզձի, եէյիձի, իշիձի: Օ էվգ՝ ալէֆլէնտիրիպ նէֆսի՝ իտէր զինայէ մէշըուլ, իշտէ պու հալ իւղրէ՝ ճէմի ֆրազըն՝ պաշի վէ իլքի տէնիր իսթիքպար, կէօյա՝ հէր տալէ քէրին քէօքի, վէ հէր պինանըն թէմէլի:

Իսնաի թուֆանտէն սօնրա՝ իսթիքպար օլտու թէւ մէլ՝ օ փալանկայա, քի Աէմրուտ մուպաշիրէթ իթտի եալիմայա՝ ուձի սէմայէ եէրիշիր, շխտէթի պարան՝ վէ թուֆանի աղիմէտէն էմին օլմագ իշին, լայքին գաւ տըր մէվլա՝ պիր պատի եսէր իլէ՝ թէմէլինտէն երգըպ եէր իլէ եէքսան իլլէտի: Վաղըուր օլանլէր տախի՝ պիր իւձէ փալանկա պինա էթսինլէր՝ քէնտիւ իսթիքպար լէրինի, վէ հալայա օգ աթուպ՝ սէմայէ փէրթալ էթսինլէր, քի պիր ճիւղի խասթէլըր բիւզկէարի իլէ՝ օ գատըր մէվլա՝ երգըպ վիրան իտէր անլէրին եալի տըղի պինայի:

Իմապի պիղձն Մնտիքոս իտի, քի թէնի շիշիպ՝ իճրանի սէլ կիպի ագըպ գուրտանտըգտա՝ լաշէսինին մէքրուհ գօգուսինտէն՝ քէնտի տախի իկրէնինձէ՝ տէւ մէյէ եիւզ թութտի. Բ. Մ. Թ. 11. լայրգ սէզա վէ ֆարպ տըր մէվլայա միւթի օլմագ, վէ պու շիւրիւք ճէսէտէ տայանմամագ, վէ էօլումիւ պու թէնին գապզէսի իգրէ՝ ալլահ կիպի սէմայէ իւրվէ ուշմամագ, նկայ իլէ ահտ ու փէյման իթմէյէ պաշըպըպ ալլահ աղիզէ, օլ քի անա քէրէմ, ինայէթ իթմէսէ կէրէք իտի, իշտէ հէր մաղրուրլէրէ՝ պուհուսն էմալի տօ

գուճաճադ տրբ : Լ. ֆէսոս փիագօփոսունա քէզալը
խապէր վերկտի . Յ. Կ. Բ. 5. Ֆիքրի իլէ նէրէտէն
տիւշտուն , վէ թէօլպէ իսթիգֆար իլէ էկէր միււ
սէմմա խէր խէն , սէրիէն կէլիպ՝ սէնին գուլէնի
թէմէլինտէն սարսար ինհիտամ խէրիմ :

Սաղըուրըն թէնի վէ ինատի՝ սանա գուլէ տիր ,
պիէմրի խիւտա՝ եէք իշարէթ իլէ՝ տարսըր վիրան
օլուր : Վէ տախի իսթիգֆարի քիմնէ՝ պատ իլէ տօլու
պիր իշքէմպէ տիր , քի պիր սիւղէն զախմի իլէ՝ տէ
շիլիր սէօնէր : Լ. ֆլաթթուն խանէսինէ՝ պիր տաղի ալիմ
կէլիպ՝ չարըղի իլէ մագաթլէրինի չիղնէլիպ՝ տէաի չա
րըղիմ իլէ փայխմալ խտէլիմ Պղատունուն իսթիգֆարինի .
Պղատուն տախի տէաի , էմմա սէն տէ իսթիգֆար իլէ
չիղնէյօրսուն հա՛ , Իշտէ պիրի պիրինին մաղըուրըղինի՝
պիրէր փէնա իլէ երգուպ վիրան իլէտիլէր : Իշտէ իկնէ՝
քի տօլու թուլումը սէօնտիւրիւր : Իսթիգֆարին մէվ
թինտէ տախի՝ պու տախի սահիհ տիր : Սաղըուր
Հերոպէս փատիլահ՝ պիր մէլպիքին ֆիւքէսինէ թա
գէթ կէթիւրէմէլիպ՝ օլ սաաթ գուրտլանըպ կէպէրտի :

Հէր քիմ պէս խոյ տրբ ա՛ կէրչի զինտէ տիր :

Չ ինտէ տանմա սէն անի քիմ միւրտէ տիր :

Յաղագս նախանշու :

Հասէր — շարէլ պէյանիւպէ պիւր :

ՍԻԻԱԼ ԱԼԹԱՆՃԸ

Քէպիր Ֆրսզըն իքինճիաինէ՝ հասէտ ու զարէզ
տէնիր . վէ թապիրի՝ էլ ալէմէ էյլը սայ իթմէմէք ,
վէ պախթ ու էյամինէ հասէտ իթմէք : Վէ տախի՝
էլ ալէմին էյլիլի իւղէրինէ թասաղանմագ : Հասուտ
քիմնէ՝ եէր սըչանի , եախօտ սըյգուշ միսալի՝ կիւնէ
շին նուրինտէն հաղղ իթմէզ , տայիմ էլ ալէմին քէ
տէրի իլէ սէմիրիր : Վէ էկէր քի գապիլ օլա՝ քէնտու
չէշմին նուրինէ տախի հասէտ խտէր . վէ ֆիլ վագի
էօլէ տիր : Արի հասէտ իլէ պաղըրինի եագար : Հասէտ
իլէ խըլմ՝ էքսիլտիր աաէմին էօմրինի : (Լախանճ և
սրամուտ թի՛ նուազէն զկէանս մարգոյ . Սիւրհ , 1. 26 :)

Էլ քէտէրի՝ քննաւորեն տիր սափա ,
 Պալիթի ազեմ՝ սինէսինէ տիր ճէֆա :
 Օլմա հիւրբեմ տիւշմէն իլըբտէ վէֆաթ .
 Պազի գալմաղ քիմսէյէ զիրա հայաթ :
 Չիւնքի կէօրսիւն տիւշմէն աթմիշ բահաթի .
 Հաղլըօ օլ սէն տէ՝ հէման գոյ զաֆլէթի :

Իհլի հասէտ՝ քէնտիւ քէտէրինտէն օլ հատտէն
 էրիմէղ, նէ գատար քի էլ ալէմին էյեամինտէն : Սուրբն
 Իասիրիսս տէմիշ, գօմէնունուն պազի մէյվէտար, թար-
 լասի պուղտայ իլէ փիւր, թափուգլարի սէմիրմիշ
 աղիմ դէմ ու տէրտ տիր հասուտուն սինէսինէ : Աւ-
 նէքա ֆէյլէսօֆ տէմիշ, քիմի քի զիբրիմիդտէն տիւր
 իտէրիզ՝ անըն տալթանիշին կէօզի իլէ պիլէ կէօրմէք
 իսթէմէյիզ : Աքին պի էմրի իիւտա, չօգ քէրրէ
 էհլի զարէզ՝ քիմէ քի հասէտ իտէր՝ անըն տէվլէթինէ
 սէպէպ օլուր : Սիսալի հաղլէթի Լուսուֆին գարբն
 տաշէրի, քի զարէզէ պինաէն՝ էօզ գարբնտաշէրին
 քէօլէ տէյի՝ պէյ իթտիլէր, էմմա մէվլա՝ անի Սըսրա
 սուլթան իլլէտի : Սաւուզ Տաւուտէ հասէտ իտուպ՝
 քէնտուսին մաղուլ, վէ Տաւուտի անըն թահաինէ
 ճիւլուս իլլէտի :

Իմաի պու ֆայշէնին պէշ տիւխթէրի գըզի վար
 տէմիշէր : Իվլէլա՝ քէն, ատուլը, տայիմ զարար իւ
 թէմէք քիմսէյէ, էյլիք իսթէմէմէք : Իքինճի՝ էլին քէ-
 տէրինաէ՝ սէվինմէք : Իւշիւնճիւ՝ էլ էյեամինտէն սը-
 գըմագ : Տէօրսիւնճիւ՝ կիզլիճէ դէմմ իթմէք : Պիւ-
 շինճի՝ թէվաթսուրէն դէմմ իթմէք, քի անաէն տալի
 ալա կէօրսիւնէ օ դէմմամ :

Սէ տալի՝ գաթի չիբբին տիր զարէղ, զիրա էհլի
 զարէզին սահիհ էօմրինի քէսէր : Աիճէ քի էքմէկ՝
 շախսի մէրտէ ֆայիտէլի, էմմա՝ սապի թըֆլիյէ զիյան
 տըր : Հասուտ ըսթթմալիւ քիմսէյէ պէնզէր, քի նէ-
 ֆայիս թաամտէն պիլէ զարար կէօրիւր : Հասուտըգ
 ալահա զայէթ զըթ տըր . զիրա՝ ալահ օլ մէրթէպէ
 էյլիք քէանի տիր քի, շէրրաէն տալի խայիր փէյտահ
 իտէր, լաքին էհլի հասուտ՝ օլ գատար ալապ տըր քի,
 խայիրաէն պիլէ շէրր փէյտահ իտէր : Ալահ՝ քէնտի

էյլիկինէ իշագ խտէր գուլունի . էհլի զարեղ հիշ :
 Վէ տախի՝ ալլահէ ատէմին էյլիկի՝ հաղմի քէօշէ տիր ,
 վէ՛ քիւտուրաթի՝ նախօշ : Վհլի զարեղ քիմսէյէ՝ ալ-
 լահտան աթա վէ ինայէթ օլունան՝ նախօշ կէօրիւնիւր :

Վէ նիճէ քի ֆաղիլ ատէմ , հէր նէսնէյէ կարտըմճի
 օլուր ֆաղիլնտէն , պունուն զրաթի՝ հէր խայիրլի շէյի՝
 հասուտլէր քէմլիկէ խտէր կարտըմճի : Ալէօյա նան իլէ ,
 կէտանըն էօմրիւնի քէսէր . նուր իլէ՝ դարանլըդ խտէր ,
 փանղէհիր իլէ աղլլար : Իմաի պունըար՝ ալթունի փիւ-
 բինճէ չէվլերլիլէր , ճէվհէրի չամուրա , պուղտայի՝
 սամանա , քէփսէր շարապլին՝ ապի մէվթէ , պալը՝ զէ-
 հիրէ , կիւնաուղի՝ կէճէյէ , վէրաի՝ թիքէնէ , պալա-
 տանի՝ ֆըշգըլա : Աննէթ օգուր նէպի Իսայի օ միալի-
 լիւ քիմսէլէրէ . վայ քիմ էյլէ ֆէնա՝ այաընլըդէ գա-
 րանլըդ , վէ թաթլըյէ աճը տէրսէ : Շէյթանտան
 պէթէր տիր էհլի զարեղ , զիրա օ ազրանինէ հասէտ
 իթմէղ . էհլի զարեղ՝ քէնաի չէշմինէ տախի հասէտ
 խտէր , թա քի ազրանըն պիր չէշմինի չըգարա :

Վէնէքա ալիմ տէմիշ քի , նէ մութիլ խաի՝ քի էհլի
 զարեղին հէր եէրսէ կէօլի օլայ խաի , քի ալէմին
 պախթի էյնեամի իլէ՝ սէրէնճամ չէքէ խաի : Լւշթիւր
 միապլի՝ գըրգ երլ սաղլար զարեղի : Վաթըր միապլի՝
 էօնիւնտէն կէչէնի գափար , արտտան կէչէնի թէփէր :
 Տախի՝ պէնղէր ևալուղ քէրիէ . էօնիւնտէն թիլքիւ-
 լէնիր՝ օղրունճա քսրրրր : Պէնղէր տախի Լւտայա՝
 պուս խտէրէք զամղ խտէր : Վէ պիտին ատէմէ , քի
 զարար իթմէյէնէ՝ զարար վէրիր . վէ շաշի ատէմէ՝ քի
 հիշ տօղրու պադամաղ :

Կէլ օլտա դաղ մէյիտ չէշմինէ մայիլ .
 քիմսէ էօմրին քէսիւղ իթմէ հէմ գայիլ :
 Մուրի հիւտի հասէտլէ սաղլար զէրրի .
 Եէմէղ հէմ ևէտրմէղ չէքէր հաղէրի :
 Պայ՝ կէտայէ քէրէմ իթմէք ճայիղ տիր .
 քէրէմտէ փէր տէմին չօրագ էյ գափար :
 Սաղի մէվա վէրինճէ նէ պու հասէտ :
 Հայիֆ սանա՝ հասէտլինէ հէմ լաննիթ :
 Փէրփանէ մի խալգ էթաի սէնի խիւտա :
 Մամ սէօնախիւրիւպ պօրճ էթաի՝ն մի սէն էտա :

Յաղագս անգանձեալն :

Պէտքի թամաքի քի ապը նիկողես :
Օւ քի իմ մէջ տակ մի խաղան եպետ :

ՍԻՒԱԼ ԵՆՏԻՆՃԻ

Չիւնքի ըսնի օրսրդ զուլումէթ էլինէ՝ պիրհասէ պիլ իգթիզա՝ սէվաշիլէրին տախի սէյր խաշէշիլ , խմաի թամա՝ նէ տիր թապիրինտէն խապէր վէրմէ նիզտէն էմին օլուրուդ :

Լչճէ-Լադ. Լըսնիալէմ թամադի ֆատլ իթմէք իլէ՝ պիր զայրի իլիմ թամաինէ էշդ իա օլմուշ կէօրիւնիւ եօրուդ :

Իտէլիմ անըն տէ ֆապինի իմէմամ :

Սէվաանիլէ իրաճ օլտան վէտէլում :

Թամաճ արը՝ պիրհաստէ վարլըդ սէվտասի . վէ տա խի՝ ճան աթմադ ալթուն ճէմինէ : Խասիս թամաճ քեար տաէմ՝ իւշ աղըղլի սիւլիւկէ պէնդէր՝ քի ապա տօյմադ պիլմէղ տիմաղի ֆէսատ իլէ . գանը իշէր՝ գուսար , վէ թէքրարէն իշէր . տէհանի իւշ աղլի . զիրա՝ եա քի էտինիւր մալի զուլմի իլէ , եա քի չալմաղ իլէ , եա քի մուրապպա իլէ : Պա իւշ տէհան իլէ՝ թամաի տաէմ՝ գըյար կէտայէ , էօքսիւղէ , տուլ՝ ու տէրտիւ մէնաէ : Աւա՛ . Լ . 15 :

Սիւլիւկիւն իւշ տիւխթէրի վար խի՝ զայէթ սէվէ կիւլիւ , վէ սունլար անի տօյուրմատիլէր : Ալէ տախի պէնդէր մար երլանէ , քի պալասան աղաճինի հասէտ իլէ պէքլէր , գոմաղ քի քիմնէ ալա , վէ քէնտուսի խթիմալ իտէմէղ : Ալէ տախի պէնդէրլէր արը զէն սուրէ , քի պալի տէվէրիլլէր չիշէքլէրտէն , վէ քէն տուլլէրի ֆէվթ օլուրար պալըղ իշինտէ : Վէ զայլք խասիս տաէմ՝ պալ կիպի տէվէրիլլ մալլ՝ ալաճին չիշէր կիպի գուլարընտան , ֆէվթինտէ էգըլ խտէրլէր վարիալէրի , քէնտիլլէրի ճիհէննէմ իշինտէ պալըղէ պաթարլար : Ալէ տախի թամաի տաէմ՝ պէնդէր էօրիւմճէ , քի ճիւղի զէմանտէ պաղըրնտէն թէլ չէ քիպ աղինի գուրար , պիր մուվաֆըդ պատի պարան իլէ երթըրըր աղի անըն :

Մուվաֆըդ պատ՝ էանաի ճէնկ՝ զուլմի զապիտ :
Էկաիս պարան՝ կէլէն քէտէր՝ քի էտէր զապիտ :

Քիմ պայ օլմագ⁸ տիլէրսէ , գաղայէ ուղըար⁸ տու-
ղաղէ տիւշէր՝ մէքրուհ սէփտայէ սալար քէնտինի , քի
ղարգ խտիւպ բուհի էօմրինի՝ ֆէվլթ ու զայ խտէր .
Ա . Տի՛ . Զ . 9 : Խասիս թամահքեար փուլթիերէսթ տե-
նիր , քի ֆարղին մէփանրն՝ տինին , ումուտուն , վէ
մուհապպէթինի՝ ալթուսէ կիւմիւշէ սարֆ խտէր . վէ
չիրքէ՝ պէնտէ օլուր , լանէթէ՝ սիփէր . Եփե⁸ . Ե . 5 :
Լանէթ օ խասիս պէնտէյէ՝ քի էֆէնտիտի ճէօմէրտ
օլա տէնմիշ , տայիմա միւհթաճ գալըր : Փուգարէյէ
ճիւղի շէյ եէթէր , թամահքեարէ՝ ալէմ եէթմէղ :
Ղէմի մախլուգէ զըթ արր : Սէլայիքլէրէ՝ քի ճէօմէր-
տանէ սաչարլար ալլահըն ինայէթինի : Սէմայէ վէ նիւ-
ճիւմլէրէ , քի քէնտիլէրինին նուրին՝ վէ բահմէթ ու
պատի սէպահլէրին՝ տիրիղ իթմէղէր եէրտէն : Հա-
վայա՝ քի նէֆէս ալըպ վէրմէտէ՝ եարտըմճը արր : Այ
ու տէրեայա՝ քի պուհճա նէֆայիս մէքիւլաթ վէրիւր ,
վէ գօշու արապա օլմուշ ինսանա :

Վէ պի էմրի խիւտա՝ հիչ պիր շէյ եօդ արր՝ քի
քէնտի էլիկին իհսան իթմէյէ ալէմէ : Անճագ քի թա-
մաի խասիս՝ գուրու չէշմէ , մէյվէսիղ պաղ , բըզգսըղ
շէմի , վէ զիյասըղ շէմա օլմիշ ալէմտէ : Վէ լաքին՝ խա-
ղինէ էտինմէք թամաի խամ նիլէթի իլէ , մէն օլուն
մուշ հէր քիմսէտէն : Ապրին՝ էհլի էյալ սահպլէրի՝
ճէմ խտէպիլիլէր հէլալինտէն՝ էվլատ պէսլէմէք իլին :
Վէ փատիշահլէր՝ մէմլէքէթին զապթ , հրֆղ , վէ
հիրասէթ իթմէք իլին , վէ տիւշմանլէրէ թիրեադ
օլմագ իւղրէ : Վէ սահիպ խիւտտամ քիմսէլէրէ ճա-
շիղ տիր՝ ֆուգարէ էթպայիլէրին պէսլէմէք , վէ տէր-
տիմէնալէրի կէօղէթմէք իլին : Օիրա եկեղեցի՝ խաղինէ-
տար արր ֆուգարէյէ , խաղինէ սահապի տէյիլ , սաչմաղ
իլին տէվշիրէճէք , խաղնէ ճէմ իթմէք իլին տէյիլ :

Վէ տախի՝ թամաի ատէմ էպլէհ պաղրիկան արր ,
ճիւղի⁸ պէհա իլէ պէյ խտէր ճէննէթ ու մէսիհուլէ
լահի , էմսալի Յուգա օթուղ զուրուշէ : Արխտիր
նէֆտինի , զիրա զահմէթ իլէ տէվշիրիւր , գօրգու իլէ
սագլար , տէրտ իլէ զայ խտէր : Օայ խտէր զիհնինի

ատեմին . ֆուրթունատէն գաջըս՝ դուճագլար դուր-
շունի տէնմիշ : Սոկրատէս ալիմ՝ կիւմիւշ քիւլիւշէ-
սին տէրեայա պրորադուս՝ տէտի , զարդ խեչիմ սէնի՝
քի զարդ իթմէյէսին պէնի : Երբթար ատեմին եիւրե-
յինի՝ թիքէն կիպի : Տիպիզ քիլէ , վէ նարի ճիհէն
նէմ կիպի՝ եէթէր տեմէզ : Տօյմազ պիր տէրեա կիպի .
ալէմին ըրմազլէրին ճէմ խտիւս՝ հիչ տիշարիւտ ադ-
մազ : Պու զիյանքեար անէտէն՝ եէտի թըֆի հասըլ
օլուր , եանի՝ պիթէրահըմըզ , զարար ու զիյան վէր-
մէք , պիհուգուրըզ՝ սէվտայի խամլէ ճէմ իթմէտէ .
ալմատա վէրմէտէ՝ եալան եէմին , ալտաթմազ ֆիթ-
նէպազըզի իլէ օղրունճէ , աշքեարէ ալտաթմազ .
զամզ իթմէք քիմնէյի ալէհէն :

Կէլ տէ սթիմէ սէն նիգամ՝ վէր զանի՝ օլ .
խատիսիկէ բուխտէթ վիւրմէ մանի՝ օլ :
Վարըզ սէնին փիւր կէտանըն բուհի տիր .
Պահր իլինտէ սուսուզ գալմիշ մահի տիր :
Սալ պուզտայի էֆզուսն օլմազ իթմէրտէն .
Մահշէր կիւնիւ պիրինս պին տեղէր սէն :
Փաղիր զէրէ կիւն կէօսթէր կէլ էյ զանի .
Շէշմինէ նուր վիր օլ միւճիգաթքանի .
Գահր խտիւս պէնտ իթմիշ խէն կէտայի .
Ըֆ էթ խէթտըզ օլմազ գուլ էյ տայի :

Յաղագս ծուլութեան :

Պերայի միւլէիւտիլէ վէ միւսալէհէլի . կէօյա իհմալլըֆ վէ
իւհիլլէ : պէյանիւտէ Գիր :

Ս Ի Ի Ա Ն Ս Ե Ք Ի Ջ Ի Ն Ճ Ի

Լվայիլտէ՝ անճագ մէրտիկէ՝ ֆաղիւլէթ տիրէր իւ-
միշ . իմտի անըն զըթտի՝ ֆըսգըն զայէթ նիքպէթի
տիր , չիւն քէմէր դուշանրպ կիրաթի սափաշէ , մէլուն
խաամիմիզտէն տախի՝ պիղի խապէրտա՛ր խլէ :

Լվէվապ . Սէնին զայրէթին էյ աղիզ՝ զայրէթ իլէ պիղի
կիրտապա սալըօր , իտէլիմ իմտի անըն տէ ֆաալինի :

Թէմպէլլը տիր՝ ախրէթէ տաիր հարէքէթտէն՝
իւշէնկէնլը կէօսթէրմէք : Վէ տախի՝ ֆաղիւլէթ ա-
մէլ իլին զայրէթ իթմէմէք , վէ իւշէնկէն օլմազ ալ

րահըն թէմպիհէրինին էտասինտէ . վէ կեցիւս կերէ-
րէք խրղմէթինտէ մէրտ օլմամագ . վէ ղէմկին օլմագ
էտասի խրղմէթտէ կիւճ ղաննի իլէ :

Պաւ նիքպէթի թէմպէլլիք՝ հէր գօլայ խրղմէթի՝
վէ ֆաղլի ամէլի՝ ղայէթ չէթին կէօսթէրիլ թէմ-
պէլին կէօղիւնէ : Ղէմ չէքէր թէմպէլ ֆարղի տէվէ՝
ճայիղի ամէլ . կէօյա օրուճ՝ փէրհիլ իպատէթ՝ վէ
ղկարէթտէ , քի պուհա թասա ու ղէմ տէնիր : Կա-
խօտ էմրի հաքի պօշ գօյուպ՝ րահաթին արամագ ,
քի պուհա թէմպէլլիք տէնիր . պու տուր մէրալիկին
ղըտաի : Օ իրա մէրալիք տիր՝ չէթին շէյէրէ էլ սու-
նուպ միւպաշիրէթ իթմէք . վէ քեահիլէ տիր՝ գօլայ
խրղմէթի՝ կիւճ ղանն իթմէք : Թէմպէլի պիր եէրէ
իրալ իթմէն , արսլան պէքէր եօլու տէր , վէ մէ-
տանի ճէլլապէր . Աւսի . 12 . 13 : Թահի թէմպէլ խար
թիքէն իլէ գափանըդ արը : Աւսի . 19 : Թէմպէլ
քիմսէ՝ գօրգապ թիւճճար տըր . էմմա ֆայիտէ իթ-
մէսի եօգ , ղարարը չօգ :

Թէմպէլլէրտէն չօգ ղարար խապէթ խտէր : Կվ-
վէրա իւ շէնկէն օլուր ալլահին թէմպիհէրին սագլա-
մաքնտա : Կննն թէրի իլէ նիմէթին եէ . Ճնն . Գ . 19 :

Իքինճի՝ լանէթ խթէր օլուր՝ ինճիր աղաճի կիպի .
քի պէրի ետփրաղինտէն ղայրի՝ ալա մէյվէսի եօլ խաի .
Մար . ԻԱ . 19 :

Իւչիւնճիւ՝ մութաղըգ օլմամագ իլէ հէր մախլու-
գէ . քի հէր պիրխի՝ խրղմէթլէրինէ մէշղուլ տիրլէր
բուղի շէպ . միալ շէմա , գամէր , քէվաքիպլէր , քի
տախմ հարէքէթտէ տիրլէր : Կհապ աղաճլէրի տախի՝
գըշ էսնասինտէ իւրեան օլուպ , գուվլէթին սագլար-
լէր , վէ ղէմանինտէ՝ տաթթ իւզրէ հարէքէթ խտէր-
լէր : Հայվանթթան տախի՝ խրղմէթլէրինէ մութայէտ
տիրլէր : Վսր մուրի գարընճատէն հիպլէթ ալ էյ
թէմպէլ . Աւսի . 2 . 6 :

Տէօրտիւնճիւ՝ թէմպէլ ղայ խտէր միւպարէք իւ-
թիգֆարըն ղէմանին , մէվլա ինայէթին , վէ ճէննէթին
միւլբիւէթին : Կուհանի գաղանճինէ օլուր մանի . ղի-

բա սլու ալէմտէ պաղիրկեանլըդ իթմէյէն՝ պիր շէյ
գազանմադ :

Պէշինճի՝ մէլանէթ թէմպէլլըք ֆըսգի՝ թիքէն իլէ
փիւր խտէր ինսանըն բուհինի : Քեահիլին թարլաթին
կէշաթմ՝ թիքէն իլէ աօլու խաի . Ասսի . Ի. 31 . զիրա
տուրիուն սու՝ գօգար , վէ գուլլանբլմայան խիլահ՝
փապանբր , վէ չիֆթ սիւրիւլմէյէն թարլա՝ թիքէն
լէնիր :

Ալթընճը՝ թէմպէլ շէյթանա մէքէան հաղըր խտէր .
զիրա քեահիլ առէմ՝ գուշ թիւյի եասարդ տըր խպիւ
սէ . վէ գափուսի ալըդ տըր հէր գազայէ . զիրա իշ
կիւղար առէմի՝ էկէր պիր ճին աղարըր , քեահիլի պին :
Վէ տաթի թէմպէլ առէմ՝ գափուսուզ պիր շէհր
տիր , վէ թիր ու քէմանէ նըլանկեահ :

Եւթինճի՝ նիզամէ իթթիլալ վէրիր . զիրա էքմէտէն՝
պիլմէք խթէր : Վէ քէտի միսալի պալըղա սէյիրտիր ,
էմմա հիչ սույա եագլաշմադ :

Սէքիղինճի՝ քեահիլ առէմ՝ չիրքէֆ ֆըսգէ քէն
տուսինի անպար խտէր . զիրա մէօհմէլ քիմսէ՝ հէր
գազէպէ չէշմէ տիր : Հաղըթի Տաւուա՝ սէֆէր
զահմէ թինտէն արամ սլուլուպ՝ Իերսարէյէ խօր պաւ
գըշէ պագըպ՝ մէյիլ վէրտի զինայէ . Բ . Թ. 4 . ԺԱ . 4 :
Բալլի Ինճիլ շէրիֆ տէր . Ալթինանըն ալիմլէրի՝ զայրի
իլմէ մէշըրլ տէյիլլէր խաի , անճագ քի նէվգուհուր
մասալ սէօյլէմէյէ , վէ կիւշ իթմէյէ . Գ. Բ. ԺԱ . 21 :

Տօգուզուհան՝ քէնտինի կէօսթէրիր էպլէհ պէր
բանի զիրա սայիգէ՝ կէօք կիւրիւլաիւսինտէն խէվֆ
լէնմէղ : Ալթը կիպի կիւրլէտի Յիսուս Քրիստոս վաւ
զնտէ վէ չարմըստէ , տաթի կիւրլէսէ կէրէք մահշէր
կիւնիւնտէ . զայէթ էպլէհ տիր օ՝ քի կէօզլին չէօփինի
ալմազ կէօզլնտէն : Այ միւրայի սօֆու՝ էվլէլա ալ
կէօզլնտէն չէօփինի . Մ. Բ. ԺԱ . 5 :

Պէրայի նկէկէմէն վէ փֆաւիի նէֆֆի Լաւի :

ՍԻՒԵԼ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ

Նէֆսի պողաղին խամի ալադ , լաբին կէօրիւնիւշտէ՝
նէֆսի թապիւթէ թապի կէօրիւնիւր . ինսանըն բու-
հինէ քէտէր վէրէճէք մաալ կէօրիւնմէդ . անըն տախի
ֆէսատինտէն խապէր վէրսէն նէ՝ օլուր :

Լիճէվապ . Լի աղիդ՝ հադգա քի կէօրիւնմէդ ախշ-
մէնտէն հադէր չէքմէլի . պողաղ նէֆսին թապիւրինտէն
տույաճաղըդ քի՝ նիզամնըդ եէմէք իշմէք սէվտաար տէ-
նիլըր . վէ հաթմէն պիրոււն խթիմալ ու էքլի քէպիր
թապիր օլոււուր : Ալ է վադթի զէմանսըդ եէմէք . նէ-
ֆայիս թաամէրի տրդուլէմէք . հայվանլարա ույմադ .
թապիւթըն տաիրէսինտէն չըգմադ : Պէլի՝ մանճա
եէմէք այիպ տէյիլ . անճադ քի՝ եօրսուդ սէվտա վէ
իշթա՛հ իլէ եէմէսի՝ փիս ու մէքրու՛հ արը : Նէֆսին
ուճինտէն չօգ զարար զիյան խապէթ խտէր :

Լվիլլա՝ պողաղինէ թալիպ օլան՝ ալթոււն դաշըլի
իլէ էքլ խտէր զէհիրի , վէ քէրկէրտէն պույնուզի գա-
տէ՛հ իլէ՝ իշէր աղու շէրպէթի : Իպէհտէրի Օւլ-
թարին՝ պու թադրիպ իլէ վէֆաթ իթթի . զիրա օլ
մէրթէպէ թալիպ խտի իշիլիէ քի՝ չարփայ հայվան կիպի
եիւրիւր խտի : Նէֆսէ թապի օլան՝ պէնզէր տախի
այիւյէ , քի պիթէքլիֆ նէ օլտա էքլ խտէր . մէյիլէ իլին
չըգար աղաճա , պալ իլին դրար դօվանի , իլաճ իլին
խթիմալ խտէր չաղանօղի , վէ էքլ խտէր մուրի (գա-
րինճայի) : Քէդալք վէ պողաղ եէսիրի՝ կեա՛հ իգթիզա
հասէպի իլէ , կեա՛հ լէզիր օլմադ պէհանէսի իլէ , կեա՛հ
իլաճ սէպէպի իլէ՝ նէ քի օլտա տօլարրրր դարնընա :

Իքինճի՝ առէմին բուհինի սէօնտիւրմէյէ պաիս օ-
լուր , նիճէ քի չօգ եաղ՝ գանաիլի : Շէր հանկի կիւն
խթիմալ խտէրսէնիդ փէրհիդ մէյիլէ տէն՝ եօլէճէքսինիդ .
Ճն . Բ . 17 : Չըգարրր ճէննէթտէն , նիճէ քի հադ-
րէթի Լտէմի : Հայվան կիպի խտէր . Ոինսի տտէմ

մուսազգէ մ' իտի , գըլմէթին պիւմէտի . պէրասպէր օլտու
հայրանա . Սաղ . ԽԸ . 13 :

Իւչիւնճիւ՝ նէֆսի պօղազ՝ զինայէ մէշղուլ իտէր
ատէմի . Բիւշիւնէ օղլու թէլէֆ իթաի մալինի՝ զիրա
զինայէ մէշղուլ օլտու . Ղա՛լ . ԺԵ . 13 :

Տէօրտիւնճիւ՝ տիմաղի ֆէսատ ատէմէ պէնդէր :
Ֆէլլէզօֆուէն պիրիսի՝ միւշթագ իտի թուրնանըն պօյ-
նինէ , բի չօդ էֆղուէն էքլ խլէյէ , զիրա չօդ եէյիճի
ատէմ՝ քէֆաֆի նէֆս իչին եէմէզ թաամի , անճագ
բի զէվզի իչին . զիրա չօդ եէմէսէ զէվզ օլմազ :

Պէշինճի՝ փուլթիւրէսթանէ զայէթ ալագ աբր .
զիրա անլէր ալթուէնէ թափարլար , չօդ եէյէն՝ իշկէմ
պէսինէ : Որոց աստուած որովայնն է . Փիլէպ . Գ . 19 :
Վիրացաւ ստուարացաւ . եթող զաւեր աստուած իւր .
Բ . Օրէն . ԼԲ . 15 . սեմիրաի թասլազ օլտու . խալիգի
րահմանի զերբինտէն չըգարալ :

Ըլթընճը՝ նէֆսինէ թապի օլան՝ բուհի դուտսէ իւ-
հագ օլամազ , Շիշաւոր մարգ՝ ոչ բնդուէնի զհօգւոյն ալ ,
Նէֆսէ թապի օլան ատէմ՝ ալահըն բուհինի դապուլ
իտէմէզ . զիրա ճէմի նէպիլէրէ՝ օրուճ փերհիզի իլէ
ինհա էթաի մէվա քէնտիւ էմրինի . Սուսայա , Լլիւ
ատէ , Տանիլէ : Օ իրա օրուճ , փերհիզ , ատէմին
զիհնինի փաքլէր նապ իտէր այնա միսալի՝ բի հէր շէյ՝
իչինտէ կէօրիւնիւր . էմմա իսլի այնէ կէօթթերմէզ :

Լէտինճի՝ բուհանի խրդմէթէ մանի օլուր , զիրա
չօդ եէյինճէ՝ ատէմ թէմպէլ օլուր օգումատա , եաղ-
մատա , իպատէթտէ , իսթիմատէ . զիրա սեմիզ իշկէմ
պէտէն՝ ինճէ մագամ , փէնտ ու իլիմ , զուհուր իթմէզ :

Սէքիզինճի՝ եաթագ իտէր ատէմի՝ մէլուէն իսլիզէ .
Պիզէ իզին վէր վարալըմ խընդիրլէրէ կիրէլիմ . Մալ .
Ե . 12 : Պէնտ իլէ թէնի աղտորր , բուհի՝ աղասընա
ասի իտէր . դուլուէնի չօդ պէսլէյէն՝ էնճամինտէ տսի
պուլուր :

Տօգուզուհնճու՝ սուչսուզ եէրտէ գանլը իտէր ս-
տէմի , նիճէ բի Հերովդէս շարապ քէյֆի իլէ՝ դաթլ
խլէտի Յօհաննէս Սկրտիլի :

Օրուհնձու՝ թէլէֆ խտէր պապատան գալան մայ ու
միրասի, Նիդ վաանեաց զինչս իւր :

Ազիւ ու տուր հալինե շագիր օլա :
հէֆաինին հէմ զապթինե՝ գատրր օլա :

Յաղազս բղջախոհութեան :

Սէրհէն զինա ֆլադի պէյանինպէ պիր :

ՍՒՒԱԼ, ՕՆՈՒՆ ՃՈՒ

Իլ ալէմ՝ չիւն պու մէքրուհ չիրքէ մէյլ՝ վէ տիւն
եայէ կէլմէլէրին անձագ պուհուհն իչին զանն խտէր
լէր : միւմքինի մէրթէպէ՝ պուհուհն ֆաալինի տախի
իլէյին, քի պաղիլէրի պու պալչըղի նէձատէթտէն
խէլաս պուլալէր : վէ չէնիսին ալմայանլէր՝ խթիմա
իթաիքտէ՝ չէքինէլէր :

Իլճէվապ. Լիմասթէնէս ալիմին աղղի զայէթ գօ
գար խմիշ. սիւալ էթաիլէր քի՝ սէպէպի նէ՝ օլա : Ճէ-
վապ իթաի քի՝ աղղըմ գօգտի՝ լիսանէ կէլմէյէնլէրին
ֆաալին իթմէք իլէ : Լտէմ ճինսի (էմրի հագ իլէ) հէ-
լալինտէն մաատա՝ հայվանաթտէն սէչիլմէք իչին՝ օլ
հաթտէն պու չիրքտէն իկրէնսէ կէրէք խաի, քի սալա
փէնտ ու նասիհէթէ մէօհթաձ օլմայա խաի : Լպքին
հէր ֆրադըն դէվգիլսի կէօրիւնիւպ՝ էճրինտէն պիտա
պէր օլմալ իլէ, աիդիլինսիլ աթ միտալի՝ հէր հանկի
գանձըղէ օլա՝ սիւրսալ խտէրլէր : Լմաի ինհա իթմէք
ճայիլ տիր՝ քի մէքրին վուգուֆ օլուպ չէքինէլէր :
Թաալիրի պու թալուհուհն, վէ իլաձ գապուլ իթմէյէն
տէրտին՝ շու չէքիլ : Օլինա տըր՝ գալպ ու ճէսէտին
հրա իլէ իմթիլաձ իթմէսի, մէքրուհ սէվաատէն զու-
հուր օլուպ. զիրա գալպի իլէ մէյլ իթմէաիքտէն սօն
րա՝ նաչարի վէ զէրուրի տէնիր :

Պու աթտէրին՝ եէտի պաշի վար : Լվիլէլա՝ էգատ
էգատ իլէ, քի հէնիլ նիքեահ ալթընտա պուլուհմա
միչլէր : Լքինճիսի ֆայչէլէք. չօզունա մէյլ իթմէք իլէ,
վէ աչքեարէ ֆայչէ իլէ եաթմագ : Իւչիւնճիւսի՝ նի-
քեահլի՝ նիքեահլի իլէ զինա իթմէք, քի պուհա քէլպ
լէք տէնիր, զիրա քէլպին մախտումի եօգ տըր : Տէօր-

տիւնճիւսի՝ գրդ պօղմագ տէնիր : Պէշինճիսինէ՝ սրբապօղծութիւն տէնիր, կէցա պիբիրլիսինի նէտիրսիդ սագլամադա ահա ու շարթ իտէնին՝ գրդըղլինի պօղմագ : Ալթընճիսինէ՝ խըօրմ ագրապայէ՝ զինա իլէ խիւյանէթ իթմէք : Այէտինճիսի լութիլիք տէնիր, օլլանա վարմագ . պալատէ զիբր օլանլէր հէփիսի մէքրուհ, լաբին լութիլիք՝ մէքրուհին մէքրուհի տիր, իսմինէ վէ քէնտուսինէ եիւդ պին լանէթ :

Պու ֆայշէ վալտէնին՝ սէքիդ պինթի վար տէնիր : Այվլէլա չէշմին բուհին քէօր իտէր . զիրա՝ զինատէ ատէմին ֆիբրի պօղուլուր . (աշիգ էլի քէօր սանըր, տէօրթ եանին տիվար ռանըր) : Աբինճի՝ ֆիբր իթմէմէք էօլլամի, վէ ճիհէննէմի : Բէշինճիւսի գատիմ սիզլիք . կեահ պուսնի՝ կեահ անի ֆիբրիլէնմէք : Տէօր տիւնճիւսի՝ քէնտի նէֆսին սիյանէթի, քի իսթէր չօգ եաշամագ, վէ չօգ զէվգ իթմէք իլին : Պէշինճիսի ալթէշէ սալմագ քէնտուսին, անճագ քի սէվտասինէ էրիշէ : Ալթընճըսի՝ ատալէթլի օլմագ թանգըր իլէ . զիրա ալլահ սէվմէզ զինաքեարի . իլլա քէնտի եարալլամին տէֆ իտէր զէնփարէտէն, Այէտինճիսի տիւնեա սէվտասի . մալ, սաղլըզ, գուվլէթ . քի անլէր իլէ՝ զէնփարէ իրէր հալլէսինէ : Աբիզլինճի՝ մաղֆիրէթ ու ահրէթ ումուտինտէն վէ ճէննէթին սալթանաթին տէն էլ չէքմէք :

Փէք զարաբու զէհլը տիր զինա, զիրա ալլահ վադրուհի սէվլէր, չէթման նէփագի : Աղաղիլ ուլուր նէմլի եէրտէ, բահաթ իտէր զինա իշինտէ . Յօթ. Խ. 16 : Օարաբ աըր էն ասըլ միւպթէլատինէ, Քիմ զինա իւտէրտէ . քէնտի ճէսէտինէ գըեար . Ա. Կ. 2. 18 : Իսթիլալ վէրլըր ալէմէ : Տաւաղ օլտուհըզ տալէան պէքճիսինէ . Յ. 1. Ե. 1 : Ճիհէննէմէ թէպիմ իտէր բուհինի : Խաննեաէն էքսիք օլմայէ գըլլը՝. Բ. Թ. 4. Ժ. 10. Տաւուտէ տէնտի Րէրաքէնին ահվալինտէ : Օպաուլ իտէր քէնտիսինի նէֆսինէ : Սատէմ քի զէնին սէօղլանէ ուլտուլ լանէթ կիրսին թօփրաղինէ . Ծ. 2. Գ. 17 : Օպ աղիլ իտէր : Շարապ ու զէն՝ էպլէհ իտէր

տտէմի . Յ՛վէ . Դ . 11 : Փրսգտէն խէլասըն միւմքինի՛ սէպէպինտէն գաշմագ : Շարթ իթտիմ՝ կէօղիմէ՝ քի պագմայիմ գրղ օղլանա . Յ՛Բ . ԼԱ . 1 :

Քիմ կիրիր սէօհպէթէ ահէնկէրէ .

Պուլաշուր էրղէթ գարասի պիր եկրէ :

Վ է տախի՛ վէֆաթ կիւնիւն ֆիքր իթմէք : Օ իքրինտէ թո՛ւթ էօղլւմ կիւնին . վէ էպէտ զինատէն էմին օլուրսուն . Սէրա՛ . Է . 40 : Ղայրէթ վէ գուլիլէթ իլէ տայանմագ . Տաւուտտան փագ , Սիւէյմանտան ալիմ , վէ Սամիսօնտան մէրտանէ շախս եօղ իքէն՝ պու զինա իլէ ֆուրթունայա օղրատիլէր , վէ փիւր իղարապ օլ տիլէր . քիմ գօրգմատի իսէ՝ փէրս օլտու : Վ է տախի՛ հէր պար մէշղուլ օլմագ պիր էյի ատէթ , քի իպլիս շէթան պօշ վագըթ պուլուպ՝ իխթիլաֆ վէրմէյէ : Նէֆսին քէօրլէթմէք՝ օրու՛ վէ իպատէթ իլէ : Նէք էլիլէլ պուլունաճագ էսնատէ՛ մէթին տուրմագ : () հաղըր օլա սէր ու բասինէ սէնին , ՃԱ՛ . Գ . 15 :

ՓԷՆՏՆԱՄԷ

Պու իհրադտէն քիմ իճթինապ շէքմէտի .

Լպի թուֆան անա ֆայտէ իթմէտի :

Օ էհիրլի մար պիր պագըլլէ մէվթ խտէր .

Չէշիտին ալմատէն փուրուր ֆէվթ խտէր :

Նիլէ մէրտան պու տու զագլէ ալմանտի .

Սահի կիպի թօրա տիւշիւպ պաղլանտի :

Կէր օլուրսան հէրս ու աղէ միւպթէլա .

Հէր եանինտէն իւպթինէ տիւշէր պէլա :

Նէֆս իլէ տիւնէպի թէրք եթ էյ փիւտէր .

Կէրմսուն թա կէօղլինէ խէվֆ ու խաթէր :

Նէֆս ուճինտէն նէլէ՛ միւրղի նամիւրատ .

Տիւշտի տամէ իլլէտի սէյատի շատ :

Պու մէյտէն նուշ խտէն տանմա ույուտի .

Ույուտտի տահի՛ անճագ քի էօլտի :

Պահր իշինտէ նիլէ քէլթի գայ օլուր .

Լնճա ֆատիգ պու զէհիրլէ պայ օլուր :

ԲԱՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՅԱՂԱԳՍ ԵՕԹՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԲԺՇԿԱԿԱՆԱՅ :

ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՔԵԼԻՄԱԹ

Եւրի շէֆտի ֆաղէլէրէն պէյանիքի Կիւր :

Հաղտէն տօթա օլան եկտի ֆաղէլէթ .
 քի անլեր վէրիլեր տէրալլը սըհնէթ :

Լ քի թիւրլիւ տէրա ու մարաղի մէվլէ կիրիֆ .
 թար օլտու պէնի ատէմ : Պիրի ամէլի խուսու
 սինտէն՝ եկտի ֆըսգի լանէթէ , քի եկտի ֆաղիլէթին
 զըտտի տիրլեր : Վէ պիրի տախի՝ բուհանի խաթէ-
 լիկէ , քի անլեր եկտի խորհուրդ սըրրի իլէ տէֆ օ
 լուրլեր . պու իքինճինին հէնիզ վազթի տէյիլ տու-
 սուն շիմարիլեր :

ՍԻՒԱԼ ՊԻՐԻՆՃԻ

Չիւն տէրալի սէյլէյէն օլուր՝ աճէպ օլմայա՝ քի
 նէտէն եկտի ֆաղիլէթ՝ եկտի պաշու աթտեր ֆըսգին
 զըտտի վէ իլաճի տիր . պէյան պույրուլա :

Լիլէվապ . Լիկեր քի շէյթան եկտի ֆըսգի էքմէյէ
 դատիր օլտու՝ ալլահըն թարլատի ինսան բուհինէ ,
 դուտրէթքեանի ալլահ՝ օրաղ իլէ պիշմէյէ դատըր
 տըր օ մէքրուհ աֆիօնի ճանըն թարլատինտէն : Վէ
 տախի՝ շէյթան եկտի ատէա թապուհի փէյտահ իթտի
 իսէ , մէվլա եկտի տիւրլիւ փանգէհիր իլաճ իթտի ան-
 լէրէ դարշու :

Լիլիլէլա՝ մաղըուրուղէ դարշու՝ նուրի իման վէրտի
 խաքի ատէմէ , քի անըն իլէ էվատի ատէմ՝ մաղըու-
 րէթին պաշինի փայլմալ իտէ , վէ ալլահըն ինամ իթ-
 տուկի նուրի իլէ՝ ֆիքրին վէ դալային՝ թէվաղի պիրլէ
 պույրուդ դուլի իլէյէ : Օ իրա տին իթիգատի՝ ֆէթհ
 իտէր ֆիքրին ինատինի , վէ ալթ իտէր ինսանըն զան-
 նինի . Բ . Կրն . Ժ . 5 :

Լբիւնճի՛ իլահյէ ֆաղիւլէթէ՛ ումուտ տէնիր , քի անըն իլէ ումուտ խտերիզ ահրէթին մէճախնի , վէ ալ լահրն վատի . քերէմ իթտուկինէ շիւպհէսիզ ինանբըրդ , քի էն գարիպ վէրիր մուսաահագընէ : Պու ումուտ վարեուզ միտալի՛ թամաի՛ գայա կիպի էղէր , վէ ումուտ հասըլ խտեր ինսանըն գալպինտէ , զիրա թամահասուզ՝ ալլահ գատոր տըր գուլունի պէսլէմէյէ :

Իւշիւնճիւսի՛ բշգի խիւտա վէ մուհասպպէթի հա գըքէթիլէ , քի անըն իլէ հասէտ ու զարէզ՝ եաթաճագ եէր պուլամազ : Օ իրա մուհասպպէթ՝ քիմնէյէ զարար զիւան իսթէմէզ . Հււ՛՛՛ . թգ . 10 : Պու իւշիւնէ՛ ֆաղիւլէթի իլահյէ , եանի՛ ապրոսփային առախն-թի-ն տէնիր :

Տէօրաիւնճիւսի՛ Իսկէմ-թի-ն , ֆէհմ ու ֆիրասէթ . պու տըր գահրէ՛ տարկընըզի՛ զապթ ու պէնա խտէն . զիրա թիրեազիլիք՝ ահմագըգտան իլէրի կէլիք , քի տէլի վէ սէրհօշ կիպի՛ հէր եէրէ սիւրսալ խտեր :

Պէշինճիաի՛ մէրալիք . քէսկինլիք , քէահիլ ու թէմ պէլլիլի ֆէթհի պապ խտեր , վէ օ տէրտէ՛ քէվսերի շէրպէթ տիր :

Լթընճիւսի՛ նէֆսի փաղըզ վէ ողմ-թի-ն՝ զիւ նայէ գարշու գալգան տըր :

Լէաիւնճիւսի՛ արդար-թի-ն վէ ատալէթ . սէֆայէթէ . քի որթմաղ-թի-ն տէնիր նիզամ՝ վիրուպ՝ արթըզ վէ նօգամնտէն թապիաթը մէն խտեր :

Յաղագս սահմանի առաքինութեան հասարակարար :

Լէսիլիյէ ֆաղ-լէթին հապթի իսպիլի պէյանիթէ պիլ :

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ք Ի Ն Ճ Ի

Չիւն ֆաղլի ամէլ՝ մարի էնկերէք ֆըսգին թիրեազի տիր՝ մէսմուխիզ օլտու , լաքին թապիրինտէն տախի պիլմէսինէ միւշտապ իմ :

Իլճէլապ . Պաղիւլէթ տիր՝ գալպին պիր էյի բուհանի բէնիկապըլըզի , քի անըն իլէ՛ էյի կէշինիր աւտէմ . վէ անի՛ քիմսէ՛ քէմ հարէքէթէ տախիլ խտէմէզ , զիրա մէվլա անի հասըլ խտեր ինսանըն զիքրինտէ : Մու-

հանի բէնկվարըդ տէնիր, քի ճէսէտին բէնկեավարըդ-
ղինառն սէշիլէ. անքն իլէ խօշ վէ էյի կէշինիր ատէմ,
զիրա պաղլի հարէքէթ՝ նէ խայիր տէնիր՝ նէ շէրր. նի
ճէ քի զէմանինէ կէօրէ, վէ գանուռն իւղլէ թատմ
խթխթալ իթմէք, ույուսմադ, կէղինմէք:

Պաղլաինէ՝ քէմ վէ շէրր տէնիր. նիճէ քի զինա,
հատիւտլէք, զուլմ ու զիյան: Վմմա ֆաղլի ամէլ տա-
յիմ էյիլիլէ տայիր նիշանկեա՛տրր. նէ սաղա սափը-
տորրր ատէմի, նէ սօլա, անճադ քի՝ միեանէ կէօն մէօ-
թատիլ րահի կէօղէր: Աիճէ քի՝ ճէսիր քէօփրինին եօ-
դարիտի հալա, աշաղիտի սու, օրթատի սէլամէթ տիր:

Վէ տախի՝ էյեամ ու քէտէրառէ՝ մաղրուր վէ շի-
քէսթ օլմամադ՝ ֆաղլիլին ատէթի տիր, քի օրթա պա-
պէթառն շաշմաղ, քէնտի ալէյհինէ՝ պիր ճահիլ եա իդ-
ղէթ՝ եա իթապ իթսէ, նէ արթար իդղէթի անքն՝ նէ
էքսիլիր քէմայինտէն: Վէ տախի՝ անի քիմսէ քէմ հա-
րէքէթէ տախիլ խտէմէդ, նիճէ թէվաղլի մաղրուրըդ
իլէ շէրիք խտէմէդ. էկէր խտէր խտէ, շէքէրի սիրքէյէ
խախալ խտէր՝ վէ թէվաղլիլէ պօղուլըր: Վի անի՝ մէվ-
լա հասըլ խտէր ինսանքն զէքրինառ տէնտի, զիրա ֆաղլի
վէրիճի մէվլա՝ էյիլէքքեանի տիր, անտէն քէմ շէյ զու-
հուր իթմէդ:

Վէ տախի՝ ֆաղլիւլէթ էյի ատէմէրառէ սաքինն օ-
լուր, վէ անդէրի խայիր սահիպի խտէր: Վէ տախի՝ ալ-
լահ անի պիղտէ խալդ խտէր՝ տէնտի, զիրա արն, ի-
ման, վէ քզի խիւտա՝ ալքէմաղէ պաղլու տէյիլ, ալ-
լահտան ինայէթ տիր, գալան տէօրտի՝ ատէթէ պաղլը
տրր, էօյրէնմէք իլէ գօլպլէնիր: Վէ տախի՝ ֆաղլիւ-
լէթ տիր գալպին նիղամի, զիրա ֆաղլիւլէթ՝ պիր նի-
ղամի փատիշահէ պէնղէր, հաշան տօղրու զէքր օլու-
նուր, էօլլանճէ պույրուլուր, վէ ատլի իլէ ինայէթ
գրլունըր:

Տէր Իլէէի ֆալէ մէլ :

ՍԻՒՆԼ ԻՒՉԻՒՆՃԻՒ

Չիւն Լ. ֆլաթուս տէմիւ. բի՛ իլիմ կիպի միւթէպէր՝
մէվլատէն իհասն օլունմուշ պիր շէյ եօզ տըր ատէմէ .
ֆաղլի ամէլ տախի՛ միւթէպէր ու իզզէթլի՛ մի տիր :

Լ. շէվապ. Պէլլ. իլիմ ու ֆիրատէթ բուհանի ֆաւ
զիւլէթ տիր ֆիքիրէ , անըն իշին միւթէպէր վէ իզ
զէթլի տիր : Լ. իմ՝ կէօյա բահնիւմա , վէ ֆաղըլ՝ բահ
վար եօլճի . իլիմ՝ խալիֆէ , ֆաղըլ՝ իշկիւզար : Լ. իմն
իզզէթինտէն՝ քէլիմաթ պազի գալսուն . ֆաղլի ամէ
լին իզզէթինտէն խապէր վէրէլիմ :

Լ. վիլէլա՝ ֆաղիւլէթ իզզէթլի տիր . զիրա ալլահ անի
խալիք խտէր ինսանըն բուհնտէ , բի նուր կիպի ֆիքրէ
զիյա վէրիր :

Լ. բինճի՛ արը զէնպուր կիպլի՛ անճադ. բի կիւզէլ չիւ
շէքլէրէ գօնար , էյի ատէմէրտէ սաքին օլուր . վէ քէմ՝
ատէմի տախի ազիզ միւթէպէր խտէր , էկէր . բի անա
միւթի օլուրսա . էմմա տիւնեանըն մալի վէ սալթաւ
նաթի՛ էյիլէ ֆէնայէ սաքին օլուր պէր գայտէ :

Լ. չիւնճի՛ նամտար խտէր ատէմի՛ երըսըզար իշինէ
շէմա ու գամէր կիպի : () Լ մէրթէպէ նուրանի օլա
ամէլինիզ՝ բի հարէքէթինիզտէն կէօրէնլէր խթիմա
խոուպ՝ համա ու սէնա խտէլէր աթանըզա՝ բի սէմատէ
տիր . Մաթ . Ե . 16 :

Տէօրախնճիւ՝ ճէննէթէ նայիլ խտէր ատէմի ֆաղլի
ամէլ : Ճէննէթ սէօզ իլէ օլմազ . իլլա. բի ֆաղլի ամէլ
իլէ . Ա . Կրն . Դ . 20 :

Պէշինճի՛ ինսանըն ճանինէ ֆաղլի ամէլ՝ պիր միպլի
եօզ բուհանի շիրինլիք տիր : Պինթի սուլթանին մէճ
տի տէրունի տիր . Սաշ . ԽԴ . 14 :

Լ. թընճը՝ ֆաղիլ ատէմին էճրի պէտէլի՛ ալլահ
տըր : Սանա բիրա պէն օլայըմ՝ Լ. բրահամ , ճ. ճն . ԺԵ . 1 :
Ֆաղիւլէթ չօզ շէյէ պէնզէր , Լ. թուհէ : Լ. թուսն օլ
նանուր փօթա իշինտէ , Սիբաթ . Բ . 5 : Լիզլի խաղինէյէ :

Մատ. ԺԳ. 44 : Ղէվհերի թաշերէ՛ տօնանմիշ պիր գաղ
կիպի՝ հէր գըլմէթի թաշեր իլէ : Ղէնկ ալէթինէ :
Պիղիմ սիլահրմիդ տիւնեալի տէրիւ տիր . իլա քի՛ բու-
հանի . Բ. Կրն. Ժ. 4 : Սէլվէտար աղաճէ : Լշի աղաճ՝
էրի մէյվէ վէրիւր . Մատ. Ե. 17 : Պու աղաճ՝ պիթէր
գօրգու իլէ , սուլանըր ինայէթ իլէ , քէօրլէնիր իման
իլէ : Պիթէր աշգ իլէ , պիւլիւր հալվէս իլէ , գուվ-
վէթլէնիր մուհապպէթ իլէ : Լէշիլլէնիր ումուտ իլէ՝
տալ պուտագ սալար՝ էօյին արտըն կէօղլէթմէք իլէ ,
շիշէրլէնիր նասիհաթ իլէ , միվլէնիր Փաղլի իլէ ,
էէթիշիւր սապր իլէ՝ տէվշիլիլիւր վէֆաթ իլէ :

Յողագո հուտոյ :

Տէր քի՛ն ու իլիֆաթ ֆաղլի Վէլանիլէ :

ՍԻՒԱԼ ՏԵՕՐՏԻՒՆ ՃԻԻ

Տին ու իման ումուտլէնտիլիմիղին ճէվհերի տիր .
Եբր. ԺԱ. 1 . քի իրագ վէ կէօրիւնմէշ շէյլէրի՝ ֆիքրի-
միզէ գարիպ կէթիրիւր տիւրպին միսալի՝ տէտիլինտէն
առաքեալըն՝ ագլըմ ճիւղի գանտը . վէ լաբին պու մա-
հալտէ՝ ճէվհերի նէ՝ կէօնէ պիլէճէյիլ , թէֆհիմ իթ-
մէնիղի բիճա խտէրիմ :

Լշէվալ . Պու թապիրտէ՝ ճէվհերի պիլէճէյիլ պիր
թէմէլ էէրինէ , քի անըն իւսթիւնէ պինա գուրուլըր՝
բուհանի եափըլա . ինայէթ՝ պու ալէմտէ , վէ ճէն-
նէթին մէճտի օ տիւնեաաէ : Իմտի ումուտըրմիղին
թէմէլի՝ իթիգատ տըր , ումուտ՝ իթտիլիմիղ շէյլէրին
մէթանէթի տէնիր : Օ իրա տին իթիգատի՝ պէյէնտիւ-
րիւր ֆիքրիմիզէ ումուտլէնտիլիմիղ նէսնէլէրի , ֆիքրի-
միզէ եագըն ու գարիպ կէթիրիւր իրագ շէյլէրի . նիճէ
քի ալէմին խալգ օլմասին , վէ մահշէր կիւնիւնի : Պու
հայաթի իման՝ ֆաղլի ամէլ իլէ տիրի տիր . զիրա՝
քիմտէ քի տին վար , ու ամէլ եօգ տըր , էօլիւ ասեմէ
պէնզէր , քի կէօղի վար՝ էմմա կէօրմէշ . չէշմէ՝ էմմա
սուսուշ : Լմէլիլ տին՝ էօլիւ տիր . Յ. Բ. 20 :

Յաղագս հասարակութեան հաւատոյ :

Պէտքի չէ մալէի իման որ պէն :

ՍԻՒԱԼ ՊԵՇԻՆՃԻ

Եւ ըստ հանի եփէնտիմ. նկարագրեալ իմ քի՛ պու
մահալտէ տինին քեմալէթինէ նէ լաղըմ տըր՝ իֆատէ
պուլուրասըղ :

Եւ ըստ հանի. Տինին թէքմիլինէ պիր գաչ ատէթ վար :
Եւ ըստ հանի տին գալի ու թէքմիլ օլմաղա՝ լաղըմ տըր քի՛
օ էգէլի հագգէ տայանմըլ օլա : Արձէ քի Սոլտէս ա
գիլպալիլ օլտուգտա, ինքեար իթտի պինթի Վրա
դունա էվատ օլմասին. երգանի կէօրտի ճէմաթ իլէ
սէրէնճամ չէքմսին, նէչէ քի՛ պիր միւտտէթ տիւն
եանըն ղէվգին սիւրմէտէն իտէ. Եւրոյ. ժԱ. 24 :

Եւ ըստ հանի միւղէնէն օլա աչգի հագ իլէ : Եւ ըստ հանի
Սարիամ Սագգաղէնայի, քի ղայէթ սէվմէք իլէ Սէ
սիհուլահի, նէճաթ պուլտի ֆըղինէ, վէ խէլաս
օլտու իթիգատ իլէ. Ղ. 47 : Եւ ըստ հանի սըտգի
պիւթիւն տինտար : Եւ ըստ հանի սըտգին թէմամ տըր.
միւրատինճէ իհսան պուլտըն. Մ. 28 : Տէօր
տիւնճիւ քի մէթին օլա ֆաղլի ամէլի իլէ : Արձէ քի
Կուռնէլիտ էիւղ պաշի. Գ. 2 : Պէշինճիսի քի
գուլիլէթիլ օլա : Եւ ըստ հանի աղիլ գուլարի իթիգատ
իլէ ֆէթհ իթտիլէր տիւնէայի. Եւրոյ. ժԱ. 34 : Եւ
թընճըսի քի ալլահըն էմրինէ՝ թտպի ու միւթի օլա :
Արձէ քի Խալիլ Խարահիմ. Տ. 4 :

Եւ ըստ հանի թէվաղի պիրլէ՝ (խոնարհութեամբ)
ալթ իտէ թապիաթըն կիւճիլիկին՝ սուրբ աստուա
ճաճին կիպի, քի տէտի Վարրիլէ՝ իշտէ հաղըր ճա
րիլէ իմ, օլտուն պանա վատի միւճտէն իւղըրէ : Եւ ըստ հանի
տին ու իման՝ Ինճիլի շէրիֆին շահատէթի իլէ, ղիյա
տէսինճէ մէթանէթ պուլտըր. ղիրա օ տինին սէվապի
էօգ տըր՝ էկէր աղիլ ղաննինէ տախիլ օլտպ գարար
գըլար իտէ :

Յաղագս ներգրծուած անհատաց :

Տէր Խասսէյի իմն :

Ս Ի Ի Ա Լ Ա Լ Թ Ը Ն Ճ Ը

Նէր նէսնէնին գլխմէթի՝ խասսէսինտէն պէյան օլլը . տինի Սէսիհին խասսէսինտէն՝ միւմքինի մէր թէպէ նապլ խլէ նիյաղ խտերիմ :

Ի չէիւղ . Սահիհ տին շիւպհէսիզ՝ տինի Իսա տըր , քի խասսէսին հէր պար կէօսթէրմիշ տիր : Ալիւնահ տէն խէլաս խտեր , նիճէ քի Սարխամ Սադդաղէնի : Իթիգատին սէնի խէլաս խլէտի . վար սէլամէթ իլէ . Ղո-ի . Է . 48 : Լտէմին գալպինի փաքէր : Իթիգատլէրի իւղէ՝ գալպլէրին փաքէլիպ . Գարծ . ԺԵ . 9 : Պու իթիլ գատ իւղէ , Վանլը օղլու ճէննէթէ տախիլ օլտու . Ղո-ի . ԻԳ . 43 : Քէօթրիւմէր սաղալաղ . էմմալէր նուր կէօրտի . միսքինլէր շիֆա պուլտու . էօլիւլէր տիրիլտի : Պու աճալիպլէրի՝ սալթ Սէսիհուլլահ իթմէտի , իլլա քի անըն իսմի իլէ չօղ քիմնէրէր :

Ի կէր էսքի նօմօստա՝ պաղիլէրի տախի միւճիւղաթ էթաիլէր խէ , եինէ կէլէճէք Սէսիհուլլահն իթիլ գատի իլէ իթաիլէր : Ի կէր Յեսու խպնի՝ Եաւի՝ շէմնի պէնտ իթաի խէ , անըն իսմինի թաշըր խտի . Յեսու . Ժ . 12 : Ի կէր Լսայի նէպի՝ շէմնի կէրի բէտտ իթաի խէ , անա քէղալք . Եսայի . ԼԸ . 8 : Օիրա՝ Յեսու , Լսայի , վէ Յեսուս՝ պիր մանէա տըր . Վէ եաղլիշ տինէ՝ ալլահ պու խասսէի վէրմէզ . Իսմի Սէսիհ օլ հատտէն գուվլէթէ մալք , քի էվլիեա ու էմպիեա՝ անա մոնթաղիր . վէ միւճիւղաթ իթաիլէր խէ՝ անըն իսմի իլէ իթաիլէր : Վէ հաշա՝ քի ալլահ եաղլիշ իլէ՝ եարտըմճի օլա . կէօյա քի՝ սիհիրպաղ վէ ճին տալէթ խտէնէ նասսար օլա :

Իմաի Իսալի գուլլարի՝ նէ իթիգատ իլէ իլէ միւ պաշիլէթ իթաիլէր խէ , անըն իսմինի վիբուպ՝ Սէսիհուլլահ իթիգատի իլէ էթաիլէր : Ալլահ տախի

միմէտի քի՝ պէլի սահիհ տիր պու իթիգատ, վէ իթաի անլէրին սըտգի միւճէպինճէ : Օ իրա մէվա՝ քիզը շէյէ սահիհ տիր տէմէղ, մէշհուր տըր քի՝ հագ տող բու իլէ տիր . տողբու սիւրսէր, էմմա՝ տիւշմէղ . եար տըմ՝ ալլահըն տըր :

Սէնագիպ իշին կիւշ իյլէ . սուրբ առաքեալն Պօղոս՝ Լթինայէ վարըպ, Ղիոնէսիոս էն պաշ հօճարէրի իլէ՝ տին խուսուսինտէ միւճատէլէ իթաիլէր . Պիր էօլիւ րաստ կէլիպ՝ Պօղոս աէտի Ղիոնէսիոսա, էկէր Սէսի հիմին խամի իլէ՝ պու էօլիւ տիրիլըսէ՝ ինանըր վէ իմանա կէլիւսիսին : Տէտի Ղիոնէսիոս՝ պիր քեաղըտ իւղէրինէ եանղ պանա՝ քի Օմայա սէօղինտէ իխթիլաֆ իտէսին : Պօղոս աէտի նէ մինասիպէթ, էկէր տիրլըսէն՝ հէր շէյ շիւպհէսիղ օլա, սէն սէօյլէ՝ քի՝ Պօղոսուէն իթիւ գատի իլէ՝ Սէսիհուլլահըն խամինէ՝ էյ էօլիւ՝ տիրիլ . տէտիլի կիպի, էօլիւ գըյամէ օլուպ՝ վէ Ղիոնէսիոս՝ տինի Սէսիհէ տախիլ օլտու . վէ չօգ փուլթիէրէսթլէրի տինէ կէթիրտի :

Սէօղիմիղ պիլմէյէնլէր իշին տէյիլ, անճագ քի պիլ լիպ տէ՝ քէնտիլէրին իղմագէ շէքէնլէր իշին տիր : Պու իման իթիգատի իլէ՝ մէճալ պուլտու Ղէնանիլէ ալլաթէթին գըղի . Մատ . ԺԵ . 28 : Պու իթիգատ իլէ՝ մուլթի օլունուր : Աէ՝ մուլթի քի կէօրմէյիւպ ինանալար . Յօհ . Ի . 29 : Սաամուր օլունուր գատիմ : Սէն իման իլէ մաամուր սուն . Յօհ . ԺԱ . 40 :

Պու տին թէմէլի իւղէրինէ՝ պաղիսի պինա խտէր էնտիլէ տիւշիւնմէսին՝ զէրր կիպի . պաղիսի սիմվաղին քիմ վաղ խտէր իթիգատսըղ՝ ինամ պիրլէ վաղ իթմէղ հագգ խուսուսինտէ . պաղիսի պինա խտէր ճէվհէրի թաշլէր՝ ֆաղլի ամէլ իլէ : Օ իրա իթիգատսըղ ատէմ՝ պինա խտէր գուլ իւղէրինտէ . պաղիսի օթլըգ՝ տիւն եէվի զէվգի : Պաղիսի գամիշ՝ լիսանի ասիրի՝ մէտտահ կիպի սէօյլէմէք իլէ :

Յաղագս յառայ :

Պէրայի առհասարակ :

ՍԻՒԱԼ ԵՒՏԻՆՃԻ

Ումուտ տիր՝ պիր շիւպհէսիզ ու սահին՝ ֆազիւ-
լէթ՝ պագայա միւրվէթին : Ինայէթի մէվլա վէ ֆա-
զիւլէթտէն իլերի կէլմիշ : Պու ումուտուն սէպէպի՝
ալլահն նիմէթի տիր, պիզիմ ամէլիմիզ տէյիլ տիր .
զերա պիզիմ ամէլիմիզ՝ անսրզ ֆայիտէլի տէյիլ տիր .
կէօյա զերրէ զէման իչինտէ՝ էպէտի մութլի օլմագ :
Օ իրա զահմէթսիզ կիւնտէլը ումմագ, էօլսուզ տըր .
(Էյյան թարց վաստակոց և աշխատութեան յանգրդ-
նութիւն է :)

Ումուտ պագայէ տիր, կէշէն իչին տէյիլ տիր : Եւ
ճագ քի կէլմիշ զահմէթ իչին օլուր . լաքին զահմէթ-
տէն սօնրա՝ բահէթ իչին տիր սըհհէթի : Ումուտլէ-
նիր ֆազիլ ատէմ . իթիգատ իտէր վէ ֆէնա ատէմ :
Շէննէթմէքեան օլանլէրտէ՝ ումուտ գալմագ . զերա
իլահազիր կէօրիւրլէր ումուտ իթալէքլէրինի :

Պու ումուտուն հաքիմի մէվլա տըր, էարտըմճիսի՝
ֆազիլ ատէմին ամէլի : Պազիսի ալլահա կիւվէնիր, քի
կիւնահինէ շիֆա պուլա : Սանա կիւվէնտիմ բապիմ
ութանմայրմ էպէտի . Սալ. Լ. 2 : Պազիսի ումուտլէ-
նիր ինամ իչին : Քիմ ալլահա կիւվէնիրսէ, անըն բահմի
պէտէն օլա տէօրթ չէվրէսինտէն . Սալ. ԼԱ. 10 : Պա-
զիսի ումուտլէնիր սէատէթլի օլմագա : Ելլահա կիւ-
վէնէն իտլաս պուլուր . Աս. ԻԱ. 25 : Եթալարըմըզ
սանա կիւվէնուպ՝ իտլաս պուլտիլէր . Սալ. ԻԱ. 5 :
Ելլահա կիւվէնէն՝ արսլան միտալի գուվլէթլի օլուր՝
պիր իճթինապ չէքմէտէն : Աիճէ քի Տաուուտ մէրտ
Վոդիաթտէն . Ա. Թագ. Ժե. 37 : Վէ սրբուհի Շա-
մունէ՝ պիր կիւն իչինտէ եէտի էվլատտէն չըգուպ՝
ասլա քէտէրլէնմէտի . Բ. Մ. Ե. 41 : Ումուտ իլէ
պալալէնիր ատէմին զիքրի : Ելլէր քի ումուտուն գօր-
լար ալլահա, նէվճիվան օլուրլար գուվլէթ իլէ :

Ումուտ՝ պէնդէր սաղաւարտէ, քի միզֆէր վէ տէ-
միր թաքիէ թապիր օլուհուր: Ալընըդ խէլաս թաքիէ-
սին պաշընըզա. Եփ. 2. 17: Տախի պէնդէր՝ Ղան
գուրթարան տէմիր լէնկէրէ. Եփ. 2. 19: Հայաթի
իլաճէ: Ալլահա կիւվէնտիմ՝ քի խասթէ օլմայիմ. Սալ.
ԻԵ. 1: Տախի պէնդէր միֆթահէ՝ քի աշար պապի ճէն-
նէթի, վէ իթիգատ էթտիլիլդէ սահիպ խտէր: Տախի
պէնդէր քէվսէր աղաճինէ: Ումուտլէրի քէվսէր իլէ
փիւր օլուպ. Իմաս. Գ. 4:

Իմտի՝ էկէր զարգ օլուր խէն պահրի ամանտէ,
ճան գուրթարան տէմիրտէն այրլմա: Ումուտ՝ տա-
շանաճադ ասա տրը՝ գօմա էրտէն: Մուհանի մուրապ-
պայէ աշիգ խէն, ֆազլի ամէլի պօշ գօմա. զիրա՝ ան-
լէր՝ փիւր խտէրլէր ումուտինի: Կէր թիւճճար մի-
սայի մալ ալմադ խոթէր խէն, պահասին հազիր իլէ,
Ղէննէթին միւլքիէթի՝ սէրէնճամ իլէ ալընըր: Ալլիմ՝
սէրէնճամ իլէ տուխուլ խտէճէյիլ պիլ օ բահմէթէ.
Գործ. ԺԴ. 21:

Յաղագս սիրոյն աստուծոյ:

Տէր աշիկ հագգ:

ՍԻՒԱԼ ՍԵՔԻՉԻՆՃԻ

Պէն աշըգ պէնտէնիլ՝ միւշթադ խոթիմ պու ապու-
քէվսէր՝ մէյտէն նուշ իթմէյէ, խապէթ օլտու զիք-
րիմէ կէթիրմէնիլ: Սիւնթազիր խոթիմ պուլմաղա՝ աշգի
հազգէ րէհնիւմա. իմտի թապիրինտէն վէ հէր խու-
սուսինտէն՝ պէնի տիլմա իլէ նազլ իլէ:

Ելճէլմա. Կէրլի՝ մուհապպէթտէն տօյուլմադ տէ-
տիքլէրի, անճադ քի աշգի հազգէ եարաշըր. տէ խճ
տի կիրէլիմ եօլա: Աշգի հազգ տիր՝ տէրուհի տիլ-
տէն, վէ ճանի կէօնիւլտէն՝ սէվմէք մէվլայի, քի քէն-
տուլիկինտէն էրզանի տիր սէվմէյէ. վէ բուհանի եօլ-
տաշլէրիմիլի սէվմէք՝ օ սէվկիւլիւ մէվլա իլին: Օ իրա
մահպուպ եարան, վէ տօսթի գատիմ տիմէք, անճադ
քի քիրտիւարէ եադըշըր. օլ քի մահպուպ կիւզէլ

լիկի զայրիտինստէն տիւննմէզ, քէնտիլիկինտէն զաթի ճէվհէրի կիւղէլ տիր. վէ ալէմ՝ անըն կիւղէլիկինտէն հիւսիւն պուլուր. Աիճէ. քի նիւճիւմիէր վէ կէօնէկէօն չիւէքիէր՝ (տէյէլիմ) շէմստէն :

Հազրէթի Ալիւլէյման տէմիշ Ալիմ. քիթապընտա. քի՝ էկէր նարէ, վէ ասպէ, վէ էկէր նիւճիւմիէրէ նազար գըլուպ՝ օ պէնտէլէրի ալլահ զանն իթտիլէր իսէ, պիլմէք լայիգ ու սէզա խտի՝ քի անլէրի խալիգ իտէն՝ տախի իւսթին տիր : Օ իրա կիւղէլիկին խալիֆէսի տիր՝ անլէրէ մէթանէթ վէրէն . Իմաս. ԺԳ. 3 : Իմտի անի՝ խալիս ու փաք գալպ իլէ՝ նամիւրայի իթիգատ իլէ սէվմէլիիգ : Խալիս ու փաք գալպ տէնտի, կէօյա՝ փաք զիհին ու զիբր իլէ անի տույմալըյըզ :

Յազագս զանազանութեան սիրոյ :

Պէրայի Իիլիլաֆի ճոհապղէլ :

ՍԻՒԸԼ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ

Բշգի իլահիյէ վէ մուհապպէթի մէվլանիյէ, լա նազիր վէ մէնէնտի օլմայուպ. լաքին ֆէրգ ու թարզ լաֆօի իլէ՝ պէնի պահրի թամաէ սալորնըզ. իմտի այան իթմէք իլէ՝ պէնտէնիղի մէսրուր իլէյէսիգ :

Ալճէվապ. Այ պէնիմ կիւղիտէ հապիպիմ. ինսաֆս քըզ ճինսի առէմ՝ գաննաթ իթմէյիւպ աշգի հադգ իլէ՝ օղրունճա օ խամի շէրիֆի չալուպ՝ չիրք իւսթիւնէ գօմիշէր : Ալ է ճիւղէիճէ մուհապպէթին լէղէթինէ չէշնիկիր օլուպ՝ հէր սէվտայի մէրապին առինի՝ աշգի հադգին իւղէրինէ նազլ իթմիշէր : Ապրին իւշ նէվի տէնիւր մուհապպէթ. պիրի թապիաթ մէշրէվի իւղրէ (սէր բնական). պիրիսի՝ տիվանէլիք վէ աշգիյալըգ սէվ տասի, զայէթ մէքրուհ սէվտա իւղրէ. պիրիսի՝ մադպուլի :

() մուհապպէթ. քի թապիաթտէն տիր՝ անըն իլէ հէր ույիւն թապիաթէ սէվիլիր, օլ քի էյիկէ իլհագ տըր : Աշգիալըգ սէվտասը՝ պաշա պէլա, վէ մէն օլուն մուշ մէքրուհ հարէքէթէ տայիր տիր : Գալտը քի՝

աշգրի մագպուլ մուհապպէթ՝ ալլահ, վէ ինսան պէն
նինտէ՝ հէրվէճ՝ իլէ մագպուլ տըր : Աիճէ քի շէֆգի
իլիմ, շէֆգի ֆաղիւլէթ, շէֆգի հագգ, շէֆգի ճէն
նէթ : վէ տախի պուշլարա տայիր օլանլէր :

Մագպուլի մուհապպէթ՝ ֆաղլի իլահիյէ տէնիր,
(առաքինութիւն աստուածային) . քի անըն իլէ սէվիւ
լիր մէվլա . քեար իշին տէյիլ, անճագ քի հէր վէճ՝
իլէ՝ էրղանի տիր սէվիլմէյէ : Աշգի թապիաթ իլէ
հէր քէս սէվէր քէնտինէ ֆայիտէլի վէ կէշինէճէք շէւ
լէրի : Աշգիալք սէվտասի՝ զայէթ մէքքուհ, վէ ան
ճագ քի սէֆա ու գէվգ իշին տիր . պու սէվտա իլէ՝
քիմիսի ալթուհէ, քիմիսի զինայէ մէշղուլ տըր :

Աշգի հագգէ կէլ էմին օլ էլ փիսեք .
Աշգի հագգէ գատր իթմէմէղսէն էկէր :
Սէն ճէվէրի նէճասէթլէ պէյ իթմէ :
Անտէն աթա օլան շէֆգի զայ իթմէ :
Հաշս սէնտէն պօգ պէօմէյի տէյիլ սին .
Նէճասէթլէ թէքէրլէնիպ կէղէսին :
Ճէվէր տաին գօմա հէր թաշ իւսթիւնէ .
Շէրիֆ իսմին վէրմէ մահպուպ եարինէ :
Եարի ստաթգ՝ տօթի գատրմ՝ պիր ալլահ .
Սեօղիւմ տինէ իթմէյէսին օմնրա աշ :

Յաղագս ներգործութեան սիրոյ :

Տէր Կէնէրի վէ Խալիլիէ արդի շէրիֆ :

ՍԻՒՆԼ ՕՆՈՒՆՃՈՒ

Չիւնքի պիղի եօգտան վար իթտի բապպի՝ վէ հէր
տէմ պէսլէր, օ վէճ՝ իլէ՝ ինսաֆի օլանէ՝ քիֆայէթ
խտէր իտի անի սէվմէյէ . պա խուսուս՝ քի վատ իթ-
միշ գուլարինէ ճէննէթի . լաքին պուշլար իլէ գանա
աթ իթմէյուպ՝ ալանէն նիշան իսթէրիլ վագի օլան
լէրտէն, քի նէ՝ հիւնէր վէ խասսա վար տըր աշգին
էսիրինտէ :

Լլէվալ . Լլլ աղիլ էկէր քի աշգին սէվտասի օլ
մայա խաի սէնտէ, էէլթէնիր մի խոլն օ մահպուպին
արտինէ : Պատապան աշուպ՝ ըէվանէ օլմագ տէրեատէ՝

վէ պիլմէմէք ըրև գկեարին հարէքէթին՝ աճէպ տիր :
 Ի՛մտի սէվահիլէրտէն տօլաշարագ աշգին հիւնէրին
 սանա պիլտիրէյիմ : Ի՛մտի պիլ.քի՛ աշգի մուհապպէթ
 կիւնահըն ճիւրմինի պաղըշլար : Լ՛ֆ օլսուհն պունուհն
 ճիւրմի, զիրա զայէթ սէվտի տէտի Յիսուս Սարիամ
 Սագգաղինէ. Դ. 1. Է. 47 :

Սուհապպէթ՝ գապահաթին ճիւրմինի զիրինէ ալ
 մաղ : Սէր՝ ոչ նախանձի. Ա. Կրն. ԺԳ. 4 : Սուհապ-
 պէթ՝ հասէտ իթմէղ. ֆիթ վէրմէղ. մաղուրլէնմէղ.
 քէնսու հագգընա թալիպ օլմաղ. սէվինմէղ էլ ալէմին
 գուսուրի իւզէրինէ : Լ՛շգի մէվլա՝ (սէրն աստուծոյ)
 թէնպիհտէ գուսուր իթմէղ. Քիմ.քի սէվէրսէ, թէն
 պիհի էտա իտէր. Զ. 1. ԺԳ. 8 : Լ՛տէմին գալպինի
 միւզէյէն իտուպ տօնատր : Սուհապպէթ՝ ատէմի
 քեամիլ ու պալիղ իտէր :

Պէն սիղէ տախի իւրլի րահ կէօսթէրէյիմ. սէրվէր
 պիր եօլ տրր մուհապպէթ. անսրղ էկէր լիսանի ափր՝
 վէ մէլայիգ լիսանընտան տախի խապէրտար օլսամ,
 եօղ փայէսինտէ իմ. ճէսէտիմի տախի գուրպան իթ-
 սէմ նար իլէ, վէ ճիւմլէ մալիմի վէրսէմ կէտայէ,
 մուհապպէթիմ օլմագտէն սօնրա՝ պիր շէյ տէյիլ իմ.
 զիլ վէ թուճ միսալի՝ սէտա վէրիճի էմ. Ա. Կրն.
 ԺԳ. 1 :

Սուհապպէթ՝ ալլահըն մէճտի սալթանաթինէ նա
 յիլ իտէր : Քիմ.քի սէվէրսէ պէնի, պէն վէ աթամ՝
 անա կէլիպ սաքին օլուրուղ. Յօհ. ԺԳ. 23 : Լ՛ըղանի
 գըրար աշգի հագգէ. քիմ սէվէրսէ պէնի, աթամտէն
 սէվիլիւր : Քէնտի վիւճուտինի ֆիտա իթտիրիւր ալ
 լահըն մուհապպէթի իլէ : Նիճէ.քի Լ՛բահամ աշգի
 հագգի իլէ՝ էվլատին գուրպան իթմէքտէն իճթինապ
 շէքմէտի : Սէ Պօղոս առաքեալ տէտի : Պէն էֆէնտիւ
 մին հուզուրինէ՝ հաղըր էմ րուհիմի ֆիտա իթմէյէ.
 Գ. 1. Է. 13 : Սէ Սէսիհ էֆէնտիմիլ տէտի : Պատէի
 քի պանա սուհտի աթամ, իշմէսէմ մի կէրէք. Յ. 1.
 ԺԲ. 11 : () էօլիւմ.քի մէվլանըն ըշգինէ տիր ապիքէվ
 սէր շէրպէթի տիր :

Պու աչգ փիււր օլուճէ ատէմին դալպինտէ՝ ճէնէն լծ չէշմէսի կիպի թաշար սէպիլ օլուր հէր պաղ ու պօսթանէ, ագրան ու էմապլինէ : Աչգ իլէ խալգ իւլէտի ալլահ ճէմի ալէմի : Աչգ իլէ ինտան ճիսմինէ տախիլ օլտու Սէսիհուլլահ, Յովհ. Գ. 16 : Արգնատիս թաշի կիպի՝ քէնտուսինէ չէքտի պէնի ատէմի, Յովհ. ԺԲ. 32 : Պէնի ատէմ մահի կիպի պու եէմ իլէ ալլէ լանուր, վէ ճէնէնէթին թօրինէ տիւշէր :

Կէլ բուհինի ֆիտա էթ աչգի հագգա :

Կէր տիլէրսէն անի իտէսին պագա :

Ճիւղի դէման իւրէ էտին միւտտէթին :

Օլ սէն ֆաղիլ ֆըսգին տիւր էթ ատէթին :

Մար պու էմմա բուհին իտէր միւնէվիլէր :

Եօլունա սէն իհիթիրսոգ չէքմէ ճան վէր :

Շէմնի միւրսթ իլէ՝ հիւպէթ ալ անտէն :

Եադար դալլին՝ քէնտի եանմաղ իհրագտէն :

Մար աչգինիլ եանար ֆըսգին դոյ օլուր :

Եմմա բուհի նուր մալ իլէ պոյ օլուր :

Յաղագս նշանաց սիրոյն :

Պէրայի էիլանի վէ ալմէթի ճահապիլ :

ՍԻՒԵԼ ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ

Մէ նիշան ու էսէր իլէ պիլինիւր սատիգանէ տօսթ լըդ վէ աչգիպըդ :

Լչճէլապ. Սատիգ տօսթ տօսթուն խաթրինի երգ մաղ, խաթրինի սայար, խամ թէքլիֆինտէ՝ ինճինմէղ, եիւքիւն դարորրոր, շաղլըղինտէ՝ շաղ օլուր, տէր տինէ՝ տէրման, թասա էսնատինտէ՝ պէրապէր թա սալանրր, մալինի՝ սիյանէթ իթմէղ տօսթուն ուղուրինէ : Հէր պար՝ դիքրինէ կէթիրիր, գուսուրինէ գալմաղ, եաղըլա՝ նասիհէթ իտէր, սիթէմին վէ փէնտին գապուլ իտէր, պրը սէչի պիլմէղ, ուղուրինէ ճան աթար, նէ իսթէրսէ՝ տիրիլ իթմէղ : Պախթ ու քէտէրինտէ՝ շէրիք օլուր, իլլաքի քէտէրինտէ, էյա մինտէ՝ սէվինիւր, գաղասինտէ՝ թասալանրր, իսթէրքի ալէմ քէնտուսի կիպի սէվէ սէվիլիւլին : Վարիպ օլա՝ հաղլ իտէր, իրագ ու պայիտ օլսա զէմ չէքէր :

ու մուտուն քէամէզ՝ ըրձասին գապուլ իտէր . քէնտիւ
սինի անտէն զայրի պիլմէզ . տօսթի սէվմէզսէ պիլէ ,
քէնտիսի սէվէր :

Յաղագս սիրոյ ընկերին :

Տէր ճաշապալէի գարշապալ :

Ս Ի Ի Ա Լ , Օ Ն Ի Ք Ի Ն Ճ Ի

Ըջքն չէւմէսի՝ ապի բէվան կիպի ագար . լաքին՝
հաննիկ պաղ ու պօսթանի սուվարմայի իտէ՝ պէյան
պույրուլա :

Ելձէլա . Ելէսսէվլյէ հէր էմալիմիդտէն՝ մուհապ
պէթի տիրիզ իթմէսէք կէրէք , անձապ քի՝ բահի հապ-
գէ՝ մանի ու միւզահիմ օլմայալէր , զիրա եօլսուզ մու-
հապպէթ՝ քէմալ իւզրէ պիր առապէթ տիր , պու իլա-
ճի՝ թադտիրձէ իսթիմալ իթմէլի : Կէօյա ֆասիգ առե-
մի շէօյլէ սէվէրիզ՝ քի անըն ֆըսգընի սէվմէյէլիմ :

Իմաի՝ պէնի ստէմ՝ տինի իսալի՝ քրիստոնէայ օբան
լէր՝ սէվէձէքլէր պիրպիրիսինի՝ պիղայրի քէնտիւլէրի
կիպի , զիրա պիրպիրիսինէ աղա ու էնտամ տիրլէր :
Վ է իլլա քի քրիստոնէայ գալմի քի՝ պիր աթա էվլատի՝
վէ պիր աւազանտան տօղմա տրրլար , պիր բուհ իլէ
տիրի՝ վէ տին գարբնտաշի , վէ պիր ճէննէթի ալայէ
թէվէձձիւհ իտէրլէր : Պու աշգի՝ պիղէ տէրս վէրիթ
թապիաթըն գանունի : Հէր նէ քի ումարսըն զայրի-
սինտէն , սէն տախի անի տիրիզ իթմէ անտէն . Մապ ,
Է . 12 : Սանա քէմլէք իսթէմէզսին , քէմ իթմէ սէն տէ :

Վ է տախի իպրէթ պաճաղըզ ճէմի հայվանլէրտէն՝
քի հէր պիրիսի ույկունին վէ էմալին սէվէր . վէ մա-
տէնլէր տախի էմալինէ իմթիզաճ իտէրլէր : Լաքին՝
սէվիլմէտէն՝ սէվմէսի տախի եէկ տիր , զիրա եկէր քի
սէվէրսէք՝ պիլլիրիզ , սէվիլլէրսէք՝ էօյլէ զանն իտէրիզ ,
Վ է տախի եկէր քի սէվէրսէք՝ էյլէք պիլլիմ , սէվիլլէ-
սէք՝ էյլէք զայրիսինին տիր : Սէվէրսէք՝ պօրճու մուզու-
էտա իտէրիզ , սէվիլլիրսէք՝ տէյին թալապ իտէրիզ ,
սէվէրսէք՝ գաղանբըզ , սէվիլլիրսէք՝ զայրլէրի գա-

զանքը : Սէքթէպի Սէսիհին շակիրողէրին պու տըր
էսէրի : Սէսիհին ալա թէնպիհին պու տըր պիղէ :
Թէնպիհիմ պէնիմ սիղէ պու տըր քի սէվէսինիզ պիւ
րիպիրինիզի . Յօլէ . ԺԵ . 12 : Պու տիւրպիւն իլէ՝ նազար
էտիճի օլուրուզ մէվլայէ : Լմնալինի կէօրիւպ սէվ
մէզսին՝ խիւտայի կէօրմէյուպ՝ նիճէ սէվէճէքսին . Ա .
Յօլէ . Դ . 20 : Լլահի կէօրէն եօզ տըր . կէր պիրիպիւ
րիմիզի սէվէրսէք , ալլահ պիղտէ սաքին օլուր :

Պէրսէ կէլ սէն էօզիւր իթմէ աշի եար .
Շէմսի նուրին տիրիզ իթմէ սէն հէմլար .
Ճէմիլիւզ նուրին ճէօմէրտ վիրմէտէ .
Կէլ սէն անի տօթմուս զայիթ սէվմէքտէ .
Իքի թէնտէ պիր ճան օլմազ նէ մանի .
Նըքք ճան պիլ հապիւզ եար ու ազրանի .
Հէր քիմ պէտ խույ տըր ա կէրլի զինտէ տիր .
Չինտէ տանմա սէն անի քիմ միւրտէ տիր .
Հէր քիմ սէօրէր ճիւրմ ու սչպին եիւզիւնէ .
Եարի սատիգ պիլ սէն անի էօզիւնէ :

Յազագա սիրոյ թշնամեաց :

Տէր ճաւապպիլի պիւլմն :

ՍԻԻԱԼ ՕՆ ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ

Հալա պիղ տօթմուսուղու կէրէյի կիպի սէվմէ
յիւպ , կիւճ թէքլիք կէօրիւնիւր տիւշմէնի սէվմէք :

Լլէլապ . Եւս տօթմում՝ հէման սէն իսթէր իտին՝
թութի կիպի՝ հէր պար սիւքքէր եէմէյէ . պազի եւ
նատէ՝ ֆօտուլա՝ փաքլալա ու պէօրէքտէն եէկ տիր .
էյլիկէ էյլիք իթմէք՝ հէր ատէմ իշի տիր , քէմլիկէ էյ
լիք իթմէք՝ էր ատէմ իշի տիր : Խալգ քի պիղի սէվէր
իսէ , վէ էյլիկի իլէ իրշատ իտէր իսէ , մէկէր քի պիղ
ֆազիլ ու էյլիէր մի իղ , սէն տախի անտէն իպրէթ
ալ : Տիւշմէնէ (բուհանի թարաֆինտէն) պիր ֆէրտ՝
զարար ու զիյան իթմէսէք կէրէք . իլլա քի տուա
իլէ եարտըմ իտէճէյիզ , քի ալլահ ինսաֆ վէրէ ,
թէօլպէ ու իսթիզֆարէ կէլէ , վէ ալլահըն էմրինէ
թապի օլա :

Վէ էկէր տիւնէվի մալ ճիհէթինտէն հըրսի ազմիշ՝

վէ ամմէյէ զարարի վար իսէ , Թաղիւ իլէ իրզալ վէրմէ-
լլիյի՞ քի իպրէթի ալէմ օլա : Տիւշմէնէ էյլէք իթմէք
կիպի՝ ինթիգամ ալմադ օլմադ , զիրա աթէշ իւզէրինէ
սու տօլտուրմագտան ֆէրգի եօգ : Ալէր տիւշմէնին
աճ իսէ՝ էքմէք վէր . վէ էկէր սուսուղ իսէ՝ սու վէր .
պունի էտինճէ՝ աթէշ եաղտըրըսըն անըն պաշինէ .
Հաւի՞ . ժԲ . 20) : Թապիլրի քի , անըն սօվումուշ գալ-
պինէ՝ նար աշգին տօլտուրուրսուէն . կէօյա մուհապ-
պէթինտէն էկէր սօվումուշ իսէ , բարտըրըսըն աշգ-
իլէ : Ապրին՝ էկէր քի ամմէյէ զարար վար իսէ , զա-
պիթէ միւֆէվիւաղ տըր . զիրա՝ զապիթէր նաֆիլէ
էէրտէ սիլահ գուշանմաղար , անճապ քի՝ ամմէնին բա-
հաթի իշին ֆարդ ալթընտա տըրլար : Արամաղը իպ-
րէթի ալէմ իթմէյէ , վէ բրդէհլլիէ սիյանէթ ու հիմա-
շէթ իթմէյէ մուսալլաթ օլմիշէր :

Յաղագս խոհն մութեան :

Պէրայէ պատիւի վէլ ֆիրասէլ :

ՍՒԻԸԼ ՕՆ ՏԵՕՐՏԻՒՆ ՃԻԻ

Նիյաղ օլունուր քի՝ պալատէ զիբրի միւրուր իտէն
իւշ ֆաղիլէթ՝ նիշին սաքաւաթային տէնիլտի , պէյան
պուրուրա :

Ելճէվապ . Ասաքաւաթային վէ իլահիլէ ֆաղիլէթ
տէնիլլէր , զիրա անլէրէ նիշանկեահ մէվլա տըր : Տին
ու իման՝ իթիգատ վէրիւր ալլահըն վարլըղինէ , ալէ-
մի խալիք իթմէսինէ , մահշէր կիւնինէ , վէ պուն-
լարա էմալ օլանլէրէ : Ամուտ , վատի քէրէմինէ շա-
հիտ տիր . վէ աշգի մուհապպէթ՝ անի էտինիպ՝ անըն
իլէ հէյրան օլմասինէ տէնիր :

Ապրին պու տէօրթ ֆաղիլէթ՝ ինսանա մախսուս
տէնիլլէր . քի անլէր իլէ պէնի տտէմ քէմալէթ պու-
լուր : Խոհն-թիւն , քի պատիրէթ ու ֆիլատէթ տէ-
նիր՝ տէօրթ եանըն կէօղէտիճի պիր ալլամ փատիշահէ
պէնղէր . քի ֆաղիլ , մէրտ , ու առալէթ սահապի օլա :
Ատէմ տախի՝ քէնտի վիճուտինի պու ֆաղիլէթէր

իլէ՝ քեամիլ ու պալիզ խտեճէք : Պատիրէթ իլէ ֆիք-
րինէ նիզամ վէրէճէք, մերալիք իլէ՝ խըշմինէ, զահիտ-
լիք իլէ՝ հըրս ու շէհվէթինէ : ատալէթ իլէ՝ ճէմի
ամէլ ու վիճաւտինէ : Հէմ տախի՝ ֆիքրինէ, խըշմինէ,
վէ շէհվէթինէ . քի հէր պիրիսի՝ ատալէթ իւզըէ նի-
զամ պուլալէր :

Ընըն իչին ատալէթէ՝ ֆազլի ամի ճէմի, վէ հէր
քէսին լայիգինէ կէօրէ վէրիճի ֆազլ տէնիր . զիրա
ատալէթ՝ հէր ֆազլիւլէթի ճէմ խտէր քէնտուսինէ, վէ
նիզամ վէրիք վէզն իլէ՝ վէ ճէզպ խտէր հէփիսինի :
Իմտի թուզ կիպի՝ հէր թաամէ լէզէթ վէրիք .
վէ վէզնէնին տիլի կիպի՝ արթըզի վէ էքսիսի ֆէրգ
խտէր : Օ իրա պատիրէթին իւրլի տէրէճէսինէ՝ ֆէր-
զանէլիք, վէ սիւլֆի տէրէճէսինէ՝ ահմազլըզ, օրթաւ
սինէ՝ ֆիրասէթ ու խոնէ-թի-ն տէնիր . պուշլարի
այիրտ խտէն՝ ատլի նիզամ արք :

Պու տէօրթ ֆազլիւլէթ իլէ՝ պէնի ատէմ, հէր իւ
շինէ ագլի էվլէլ օլուր, վէ հէր ֆըսգ իլէ՝ մէրա կիպի
ճէնք խտէր : Պատիրէթ իլէ՝ քէնտինէ նիզամ վէրիք .
էլ ալէմ իլէ՝ տալ ու տատ իլէ : Օ ինտէ գալիպ կէ-
լիք՝ զահիտլիք իլէ . վէ քէտէրինտէ մէրալիք իլէ : Վ է
տախի՝ ֆիրասէթ իլէ՝ խայրի վէ շէրրի պիրպիրխին
տէն այիրտ խտէր . մէրալիք իլէ՝ կիւճլիկինտէ, զաւ
հիտլիք իլէ՝ գուլանաճաղինտէ, վէ ատալէթ իլէ՝ իւ
նամ ու սաշմասինտէ : Պու տէօրթ ֆազլիւլէթ՝ կէօյա
տէրկեահ՝ բէզէնէսի տէնիրլէր . զիրա՝ նիճէ քի գաւ
փու բէզէնէ իւզէրինտէ տէօնէր, քէզալիք պէնի աւ
տէմին էօմրի՝ պու տէօրթ ֆազլի ամէլին իւզէրինտէ :

Վ է տախի՝ ֆազլիւլէթի շէհրիվարի տէնիրլէր . զիւ
րա՝ շէհրիվարլըզ էօյրէտիրլէր ատէմէ : Ղայրէթի տաւ
խի տէնիրլէր, զիրա զայրէթ իլէ էտինիրլէր : Տախի
սոշըալիս վէ ատէթի տէնիրլէր . զիրա ատէթ ու թաւ
պիաթ էտինմէք իլէ տօղարլար : Վ է տախի՝ ինսանի
տէնիրլէր, զիրա՝ ատէմի թէմամ ինսան խտէրլէր : Վ է
ինսան՝ պուշլար իլէ շէօհրէթ պուլուր պէնի ատէմ
իշինտէ : Վ է օլուր քի՝ ալահ՝ վէրկիսի իլէ, մէսէլա

պիր ահմադ՝ ագիւլ օլա . պիր քեահիլ՝ մերա օլա . պիր զինաքեար զահիտ օլա . վէ պիր զալիմ աաիլ օլա . պու վէճհ իլէ հէր ֆաղիւլէթ՝ ալլահ վէրիկտի տէնիր :

Յատկապէս յաղագս խոհմանութեան :

Այսպէս պատկերէի ու ֆէրաւէի պէյաիիքի պէր :

ՍԻՒԼԼ, ՕՆ ՊԵՇԻՆՆԻ

Լուծ օլանէ՝ թապիսթ հիւքմի տէնիր պիլիբիտիք . նէ էճիլտէն աաեթէ մախսուս օլան պասիրէթէ՝ ֆաղիւլէթ տէնիր , պէյան իթմէնիզտէն՝ զայլէթ մէմնուն օլուրը :

Լիլիլապ . Պասիրէթ՝ իբի թարզ անլանըր . պիր քի՝ սաֆի ագըլ էվլէլլէք տէնիր՝ քի անըն իլէ հէր քէս մէմնլ օլան իրզմէթինտէ՝ եօլունճա հարէքէթ խտէր . վէ պիրի քի՝ ֆիքրին գանունի միւճէպինճէ , բուհին զարար ու զիյանին սէշէր պիրի պիրիսինտէն , վէ զիքրինէ տօղրունճա բէհվար օլուր . վէ տօղրունտէն զայրի՝ պիր մէյիլ վէրմէզ վէ իթմէզ : Տիւնեատէն իկրէնիր , վէ տիւնեատէ օլան զէվգ ու սէֆատէն իբրահ խտէր . անճագ մէվլայի զիքր խտէր . վէ բուհին թանըմասինէ թալապ խոււպ՝ անա կէօրէ նիզամ վէրիք , պու հալ իւզրէ՝ պասիրէթ ֆիլլի՝ ֆաղիւլէթ տէնիր :

Պու ֆաղիւլէթէ մախսուս տըր կէշէնի զիքր իթմէք . էլ հաղըրի՝ կէօղէթմէք . վէ ախիրինտէն՝ իճթիւ նապ չէքմէք : Պունուն իշին տէնիլմիշ , նէ քի իշէր խտէն՝ էվլէլ ֆիքր իլէ քի անտէն նէ տօղար : Պու տըր ինսանի՝ արիֆ ու ագիլ՝ սահիպի թէաարիք մուր կիպի ֆիքրտար խտէն : Օիքր (յիշողութիւն) իլէ՝ ֆիքր խտէրիզ սէլէֆտէն կէշէնլէրի : Թէտպիր իլէ՝ թէտպիր սահիպի օլուրուզ ախիր ու սօնունտա :

Պասիրէթ պիր գանուն տըր՝ հէր ինսանիք ֆաղիւլէթէ . զիրա անըն իլէ աաեմ նիզամ վէրիք քէնախինէ , էհլն օյալինէ , վէ շէհիրէ : Տախի նիզամ վէրիք լիառ նինէ , վէզնի թէրաղի իլէ մագամ սէօյլէմէքտէ : Վէ ամէլի տէնիր քի՝ անըն իլէ շէրտէն եան վիրուպ խաշիրէ մէյիլ վէրիքի :

Պատիրէթ իւշ նեղի տէնիր . տիւնեղի , նաթիգի հայլանի , վէ մեղանիէ : Տիւնեղի տիր՝ կէշնեճէյի տեղշիրմէք իշին : Հայլանի նաթիգ տիր՝ կէջա ֆալիտէ իշին հարեքէթի : Սեղանիէ տիր՝ խղղմէթի ալլաւն զայրէթինտէ՝ մէրա օլմագ : Պատիրէթին մարիֆէթի՝ ալտանմամագ , վէ ալտաթմամագ :

Յաղագս ողջտիտհութեան :

Պէրայի իթիպալ , զտէպալ վէ Ժալլէ :

ՍԻՒԱԼ ՕՆ ԱԼԹԸՆՃԸ

Չիւնքի հըրս ու շէհվէթ՝ թապիաթա դարիպ տիր՝ նիշին անըն զըտարնա ֆաղիւլէթ (առաքինուի) տէնիր :

Լշէֆալ . հէր շէյին խարաֆի ֆըսգ տէնիր : Իմաթէկէր քի հըրս ու շէհվէթ գանուտան թաշրա օլուպ՝ ֆըսգ տէնիրսէ , անըն զըտարի զահիտլիք ու ֆաղիւլէթ տէնիր : Լնըն իշին զահիտլիք շէջլէ թապիր օլունուր քի , պիր շէիրվարի ֆաղիւլէթ տիր , փիւշման օլաճագ շէյլէրէ մայիլ օլմամագ . հէր խուսուտտէ վէգնին շաշըրմամագ . վէ իլլա քի նէֆսինի՝ ֆիքրին թէրաղիսի իլէ պէնա իթմէք . կէջա պօլունուրուգ պիրլէ՝ զինա հըրսինի՝ ֆիքրինէ թապի իթմէք :

Շէհիրվարի ֆաղիւլէթ տէնաթ . զիրա հայլան ճինսինտէ՝ թէրք ու առեպ օլմայուպ , պէր գայտէ՝ պիլա հիճապ հըրսլէրինէ ույուպ՝ հէր նէ եէրտէ օլլա չիֆթլէշիրլէր : Փիւշման օլաճագ շէյլէրէ մայիլ օլմամագ տէնաթ , կէջա հէլալինտէն մաառա՝ զայրիսինէ մէյիլ վէրմէմէք . անիտէ՝ զէմանինտէ , վէ եէրինէ կէօրէ : Լնըն իշին հէր խուսուտտէ վէգնին շաշըրմամագ տէնաթ . կէջա գանուտէն թաշրա հարեքէթ իթմէմէք : Թապիաթին՝ վէ էմրի հագգին՝ աքսինէ եիւրիւմէմէք . զիրա ինսանէ՝ հայլանի նաթիգ տէնիր . (պսինքն՝ կէնա գանի բանական) հէր շէյի՝ միզան ու վէգն իլէ գուլլանան :

Չահիտլիք՝ միւթէպէր տիր պիր գաշ վէճ՝ իլէ՝ զիրա միւզէյեէն խտէր տօնատըր ինսանըն բուհինի

ոյճախոհո-լիւն : Օիրա՝ նիճէ քի էլ էմէկի իլէ մէշուր
 օլուր մարիֆէթի ֆիքր , քէզալը նէֆսինի զապթ ի
 տէնէ՝ ազիլ տէրիզ , վէ տախի թէմէքքիւն խտէր ատէ-
 մի՝ ճէննէթի ալատէ : Լնըն իչին՝ հաչան հաղրէթի
 Լտէմ՝ վէ Լշայ՝ մէվանըն էմրինտէն չըգարըար խտ ,
 ահվալըրինտէ կիճիչըք զուհուր խոուպ , ճէննէթտէն
 իխրաճ օլտիլէր :

Տախի ուլու մէրթէպէյէ նայիլ խտէր ատէմի , նի-
 ճէ քի հաղրէթի Լուսուֆի՝ Սըսրա սուլթան իլէտի =
 Նար իչինտէ՝ նուր խտէր , (կէօյա թէն իչինտէ) նիճէ
 քի օ իւշ չօժուդլար՝ Բաբիլոն քիւլսանի իչինտէ՝ զա-
 յիէթ կէօրմէտիլէր : Վէ տախի՝ մէլայիք փայէսինէ
 տախիլ խտէր ատէմի , զիրա՝ անլէր թապիլաթտէն զա-
 հիտ ու փաք տիրլէր հըրսի զինատէն , ինսան՝ անլար-
 տէն ալա օլուր՝ նէֆսինի զապթ իթտիքաէ : Կիւլ միւ
 սալի օլուր զահիտ՝ թիքէնի հըրս իչինտէ : Պուլանմաղ
 ապի քէվտէր օլուր զահիտ՝ էսնայի թուֆանտէ :

Պու սոր ատէմին տիգիլինի՝ քի հարուն աթի զապթ
 խտէր : Աէմինն տիւմէնի՝ քի անի գուլանուր : Տէմիւ
 րին էյիտի՝ քի փասի տէֆ խտէր ալաթտէն : Օլ մէր-
 թէպէ քի ատէմին իթիպարին արթըրըր , շահլէր պիլէ
 կէօզլէրինտէն գըսգանրը իքէն սուլթանլէրի , շիւպ-
 հէսիզ հատիմլէրէ ինանուրլէր , եա նէ՞ գատար մաղ-
 պուլ օլուր՝ շօլ քիմ՝ բատէթ իլէ զահիտ ու փաք օլա =
 Լտէմին բուհինի՝ հէյաթի չիչէքլէր իլէ միւղէյէն իւ-
 տէր : Որպէս շուշան ՚ի մէջ փշոց , այնպէս է սիլքլին
 իմ ՚ի մէջ գտտերաց , Երգ . Բ . 2 : Նիճէ քի թէպէր
 թիքէնլէր իչինտէ , այնիհի պէնիմ մահպուպիմ՝ գըգ-
 ւար պէյնինտէ :

Օահիտըք՝ ատէմին բուհի շէշինի միւնէվիլէր իւ-
 տէր , անըն իչին Յօհաննէս աւետարանիչ՝ բէֆի քէլիւ
 մաթ սահիպի օլտու , քի պիքիլը ու փաք իտի : Սէմայէ
 բէվանէ խտէր , զիրա պու խապիլէթ իլէ՝ Պօզոս առա-
 քեալ՝ իւլիւնճիւ գաթ սէմայէ չըգտի ֆիքրի իլէ . Բ .
 Կրն . ԺԲ , 2 : Ղէննէթի ալանըն գուչարի՝ եանի ֆէ-
 բիլթէլէրի տէրէճէսինէ չըգարուր ինսանի : Օիրա մէ-

լայիբլէր կիպի՝ էփէնմէք վէ ճիմա պիլմէղէր՝ օ ճէննէ-
թէ նայիլ օլան աղիղէր . Մար . ԺԲ . 25 : Վէ տախի՝ ոչ
ջախոհո-թի-ն փաքլըղի՝ օրթա պապէթ սէլամէթ պիր
րահ տիր . նիճէ . քի ճէսիր , սու՝ վէ հալա մապէյնինտէ՝
օրթա պապէթ նէսնէ՝ հէր պար զէմսուղ եօլ տրր :

Օհահալըք՝ պէնղէտիր ատէմի Սէսիհէ , օլ . քի փայ
իւսթիւնէ տուրտու՝ շայիրալէրին արասընտէ օթուր-
տու իւլամէլէր օրթասընտէ , սալոյ օլունտու՝ իքի օդ-
րունուէն իշինտէ , սամանլըգ պէշիկէ գօնտու՝ իքի հայ-
վան արասընտա : Յօհաննէս աւետարանիչէ կէօրիւն
տիր՝ իքի զէրրին շէմիաան մապէյնինտէ : Տէֆն օլուն-
տու զէմինին ճէնանի իշինտէ . (ի սիրտ երկրի) Սէ-
մայէ բէփանէ օլտու հալա իշինտէ : Հուզուրի մահ-
շէրէ կէլէճէք տիր՝ տէրունի զէմին իշինտէ . Պուտաի
շէրիֆտէ՝ քի զէմինի պէյնի տէնիր :

Յաղագս արիւթեան :

Պէրայի շէճաթի՝ վէ Ռէրի իմալ :

ՍԻՒԱԼ ՕՆ ԵԼՏԻՆՃԻ

Շէճաթ վէ մէրտի իմալ՝ (արիւթիւն) պիր թիւ-
վանա վէ զօրմէնտի ամէլ օլտուղին պիլմիշիղ . լաքին
հայվանաթաւ տախի պուլունմաղին՝ նէտէ՝ն ֆաղիւ-
լէթ տէնիր :

Լշճէվալ . Հայվանաթաւ՝ արպանա մէրտ ու թիւ-
վանա տէնիր . լաքին թապիաթին իգթիզասընտէն
ճիւղէի . քիւլլի իլէ օլմատըղինտէն՝ ֆաղիւլէթ տէնմէղ :
Լաքին պէնի ատէմին մէրտիկի՝ անա գըլաս օլմայուպ՝
ֆաղիւլէթ տէնիր : Օիրա մէրտի թիւվանա՝ իւշ պա-
պէթ տիւշմանէ զալիպ կէլիր . ճէսէտինէ , տիւնեպէ վէ
շէյթանէ : Օիրա հէր կիւճ խըղմէթէ՝ պիփերվա մէրտ
արսլան կիպի սիւրսալ իտէր . եէկ զանն իտէր մէրտանէ
ֆէվթ օլմասինի , այիպ իլէ ալէմտէ կէշինմէսինտէն :

Վէ տախի՝ մէրա թիւվանալըգ՝ շէյլէ թապիր օ-
լունուր : Սէրալըք շէհրվարի ֆաղիւլէթ տիր , քի
ինսան բուհինի իճթինապի . բէտէրտէն՝ եիւքսէյէ

դադարորդ, վէ պիր ֆերտէ խելփ չէքտիրմէզ պիր շէտէն՝ անճադ քի մէքրուհտէն, վէ մէրտանէ կիպի չէքտիրիր պախթ ու դադայի: Վէ տախի՝ մէրտիք՝ խելփ չէքտիրմէզ ճան թէնտէն այրլմասինտէն, վէ թապիւ աթին սրգլէթինտէն փերվա ու միւզահիմ չէքտիրմէզ: Վէ անլէր քիմ՝ քեամիլիղէ երիշմիշէրսէ, ճէֆայի՝ սէֆա կիտի չէքէրլէր, իճթինապ չէքմէղլէր, տարլումաղլար, չիրք ֆէնայէ արղու իթմէղլէր:

Պասը ու թարիֆին իթտիք՝ կէօրէլիմ ճիւղէիտէ մէտհինտէն: Լվվէլա՝ մէրտին եօլու իշէք տիր, վէ քեահիլին՝ խար թիքէն իլէ փիւր, Ա. 19:

Բ. Իլիմ ու ֆաղիւլէթատ տախի օ չէքիլ, պիրի տօրու ֆաղլլ իլէ, պիրի ահմաղլըզ իլէ, Ա. Մ. Ե: Սէրտլէք խտէր տիւշմէնի ֆէթհ, քեահիլ՝ օլուր ալթ ու նիքպէթ:

Գ. Ընհանի մալ ու էրղաքին սագլար զայ իթմէզ: Հաշան մէրա փիւր սիլահ իլէ պէքլէր խէ խանէսին, սէլամէթ պուլուր մալ ու էմվալի, Ղ. 21:

Դ. Կէտայի՝ վարլու խտէր: Տէսթանիմէրտան՝ մալ իլէ զանիմէ օլուր, Մ. 12:

Ե. Ղէնէթի զօր իլէ գափար մէրտ, (Ընուհը յաւ փըշտակէն զնա, Մ. 12):

Զ. Գանտիլին եաղինէ գանաաթ իթմէզ, եէտէք իշին եաղ ալքը գաղ իլէ: Լին ձէթ ամանօք ընդ լապտերս խրեանց, Մ. 4:

Է. Սէրտ թիւվանա՝ թաշտան սու չըգարրը Սուս սէս կիպի, Ե. 6: Լաքին քեահիլ թէմպէլ ագար սուլի պիլէ գուրուար:

Ը. Սէրտ օլան քիշի՝ քէնտի իթիպարին ունուտուպ՝ հատտէն պիրուն իշէ միւպաշիրէթ խտէր: Ղայրէթ էտինիզ, վէ գուվլէթէնսին եիւրէյինիզ, Ս. 25:

Թ. Եքրահ իթտիրիր տիւնէէվի զէֆզ ու սէֆայի: Սուսա ագլլ պալիզ օլունճէ, Փարաօնուն գըղընա եվլատիէթի գապուլ իթմէտի, Ե. 24:

Ժ. Վաթթի սրգլէթտէ՝ սապրըք խտէր քիշիլի: Սուս հապլէթին աշգի վէֆաթ գատար զօրլու տըր, Ե. 6:

ԺԱ. Վաղա ու քէտեր վաղթինտէ՝ էօղկէ եօջ տաշ տրը : Թաճ ալմաղ ճէնքճի՝ Թա քի եօլունճա ճէնք իթմէղսէ . Բ. ՏԺ. Բ. 5 :

ԺԲ. Լաղլիշ սեվտայի՝ ֆէթհի սրաղ խտէր : Օլրա ճէնք մէյտանի տիր սու ալէմ աեմիշ հաղլէթի Լշիււ. Յօթ . Ե . 1 :

Պու մէրտլէք՝ քէնտուլիղինտէն ֆաղլւլէթ տիր . լաքին ճէնկեալէր միսալի՝ պիր դաչ ալլաթ ու սիւահէ միւհթաճ տրը :

Լվլէլա՝ մէրտանէ քիշլէ, լաղլմ տրը իլիմ ու հա լին փէնտ ու նատիհէթի . նիճէ Յուդա Սախաբէ՝ Թէսէլա քէլիմաթ իլէ, զայրէթ գուշաղին գուշան տրտի ալթը պին էթսրասինէ, քի չօղլուգտան իճ Թինապ չէքմէլէլէր . Բ. Մա՛ . Ը . 16 :

Լքինճիսի՝ մէրտանէլէրին զայրէթինտէն իսրէթ ու մէշգ ալմաղ իլէ : Նիճէ քի Լղիաղար քահանայ տէտի, Թիւվանա միսալի բէվան օլայրմ սու ալայտէն, քի փիրլիկիմէ լայրգ կէօրիւնէմ . Բ. Մա՛ . Զ . 27 :

Լւչիւնճիւ՝ Թալիմի ճէնկի էլտէն տիւր իթմէմէք իլէ . զիրա հաղլէթի գատիր մէվա, Քանան էլինէ վէրտի պէնի Խսրայէլի . լաքին՝ Թալիմ իշին՝ պաղի միլէլէթի գաթիլ ամ իթտիրմէտի, քի ճէնք վարիշին ու նութմայա Խսրայէլ գաթիլ . Դապ . Գ . 1 . 2 :

Տէօրտիւնճիւ՝ ումուտ, զահմէթին պէտէլի : Վայրէթ էտին՝ կէվէմէսին տեսթինիդ . զայ օլմաղ էլիւ նիղին զահմէթի վէ պէտէլի . Բ. Մա՛ . ԺԵ . 7 :

Պէշինճիսի՝ տիւշմէնին զայիֆլիկի, զիրա՝ խաամլ միդ շէլթան՝ զայէթ զայիֆ տիր՝ ֆէթհ խտէմէգ քիմ սէյի, անճադ քի մէյիլ վէրէնի : Վէ տախի՝ սրաղի պիւթիւն տուա՝ մէրտլիկէ տեսթիկիր տիր . նիճէ քի Սովսէս՝ էղլէրին սեմայէ գալտրըղա տուա իթտի խէ, ճէնքճիլէրի զալիս օլտիլէր տիւշմէն իւղէրինէ . Բ. Մա՛ . ԺԵ . 22 : Վէ տախի՝ ալահա Թէվէթիւլ օլմաղ իլէ : Նիճէ քի Սամիսան՝ պիր մէքքէս չէնկէսի իլէ՝ պին շախսի մէրտի գաթլ էլէտի . Դապ . ԺԵ . 16 :

Յաղագր Եւ Երկրորդ Թեմն Երկրորդ Թեմն :

Տէր Ֆալ-Էլի Երկրորդ :

ՍԻՒԼԼ ՕՆ ՍԻՒԼԼ ԶԻՆՃԻ

Չիւնքի հաղորդի հազգ՝ պաւ քեայինաթի ալէմի վէզն ու նիզամ իլէ եօդտան վար էթաի, վէ հէր նէն նէյի տալ ու տատ իլէ մէսրուր իլէտի, վէ օլ դանուն իւղրէ հէր պիրիսի հարէքէթ խտէրէր, շէմն ու դաւ մէր, ճէմի նիւճիւմէր, սէմն, ու զէմին, պահր ու հալա իլինաէ հալմանաթէր, վէ պիլ ճիւմէ մախլու գաթ, վէ իլլա քի պէնի տտէմ, չիւնքի պաւ նիզամ իւղրէ հէր պիրիսի հարէքէթ խտէրէր՝ նիլիւն առաւ լէթէ ֆաղիւլէթ տէնիր :

Իլլէլա, թապիւթ իւղրէ վէրիլէն նիզամանէ հիլ պիր նէմնէ չրգամաղ, հէր շէյ նասիպինէ կէօրէ ալուպ, ալալգէլէրինէ գանաաթ խտէրէր : Երբն շէյ թանի լային վէզնինի շաշրուպ, նասիպինէ գանաաթ իթմէյիւպ, իւրլէ չրգայլմ տէր իքէն, փայէսինտէն տիւլիւպ մէլլէն օլաւ, վէ պէնի տտէմ տախի տու զագ գուրուպ՝ վէզնինաէն չրգարաի նահազգ իլէտի :

Իմաի առալէթ իւղրէ հարէքէթէ՝ ֆաղիւլէթ տէն նիլտի, վէ շէյլէ ֆասլ ու թարիֆ օլունուր քի, աւ տալէթ տիր՝ հէր քէսին լայիգինէ կէօրէ՝ գանունի իւղրէ վէրմէք, քիմիսինէ իքրամ ու թաղիմ, քիմիսինէ եղապ ու թաղիր : Ալ է տախի դապիթտէն իհ թիրաղ շէքմէք, էմրինէ իթաաթ իթմէք, ագրանի իլէ մուհապպէթ, վէ ալաղինէ բահմ ու քէրէմ : Ալ է տա խի՝ առալէթէ մախտուս տրր ֆաղիլ ամէլին հէր պիւրիսինի եէրլի եէրինճէ սագլամագ : Սալիհ ու սատրգ ալլահըն գուլլարի՝ անըն վէրտիլի նիզամի իւղրէ՝ ահա ու էմանի էպէտ սագլարէր, վէ անըն ֆիքրինէ իւղրուպար օլուրէր : Առալէթի գատիմի օլ տրր քի, հազգըն բէմի վէ նիւմիւնէսի իւղրէ տիր, քի պիր ֆէրտ օ բէսիմանէն չրգամայա, հէր պար էմրինէ լէմէ մէննա գրլա :

Առալէթին ալթը առալէթ էսամի վար : Պիրիսինէ

«...սրբազան հայ առաքյալ Սիմեոն վէ տինտարըդ տէնիր . պու տոր մէվլաննիւ՛ն ֆագիւլէթ , ալլահըն խըղմէթինտէ մէջ զուլ օրմագ . վէ անա սէշմէճէ մախսուսէն գուլուղ իթմէք :

Եթե ինձ իսկնէ՝ ըստ մանկի տէնելի, քի անըն իլէ՝ խըսըմ
վէ ազրապայէ՝ խըզմէթ վէ տօսթըզ, էտէ՝ ճէյիլ կէ-
րէկի կիպի :

Իւշիւն ճիւղներէ՝ ինամ վէ շողէ տէնիր , անըն իլէ
սաղլարըղ աստթըղ էսերին խըղմէթինտէ էթէք տէր
միեան օրուպ , վէ հէք նէ ինամ կէօրմիւշ իսէք՝ էտա
սին իթմէք իլէ :

Տեօրաբանական սինէ՝ ինթրիգամ ու քէն տէնիր , քի
անքն իլէ հէր զուլմ ու զիյանին՝ (վէ զօր ու զարարին՝
ինթրիգամ գայտի իւզքէ տալլաճի օլուպ) մէնինէ սայ
խաէրիլ . նիճէ քի Սուլէս հազրէթլէրի՝ տինտաշինէ
եարտրմ խոխպ՝ զուլլաճքեարտէն գուլթարտի . Եւէյ .
Բ . 12 :

Պէշնէնձիսինէ՛, պակասն-իկէն մուհաֆիզէ՛ տէնիր ,
քի անըն իլէ՛ ատեմ պիր ուլու մէրթէպէյէ եէթիշիր ,
վէ խըզմէթէ թայէին օլունուր . նիճէ քի Սովսէս վէ
Տաւուտ՝ ետվաշըդ . հասէպի իլէ՛ աղմ փայէյէ լայըդ
օրպէր :

Այլ թմբածափնէ՝ ճշմարտութիւնն հագելդէթ ու սահել հէթ տէնիր, քի անըն իլէ՝ վարէ, վար՝ եօգ օրանէ՝ օյմուշ օրնոյանէ՝ օլմամըշ տէրիդ:

Վտալէթ՝ էպէտի միւտտէթ տէնիր, (արդարու թիւն մշտնջենաւոր է,) զիրա՝ ինսանըն բուհինի գաւտիմ ու էպէտի խտէր : Վէ տաթի սէմայի էլինտէ գալըր գատիմի, զիրա օ ալէմտէ՝ Խէհէն-Քի-ն պատիւրէթ հաճէթ տէյիլ՝ սագընաճաղ շէյ օլմամաղ իլէ : Վէրալիկէ իհթաճըգ եօգ, զիրա՝ ֆէթհ խտէճէք խատիմ եօգ : Օչահիալիկէ էհթաճըգ եօգ, զիրա ճէսէտին հրրսի պէնտ օլուր :

Շէրաաթ պէշ շէտէն պօղուլըր . բըշլաթտէն ,
գօրգուտէն , միւրայիլիքտէն . բէն ու զարեղտէն , վէ
աճմագլըգտան : | աբլին աբդաթն-ի-ն տալ ու տաա իթ-

մէյէ հարեքէթ վերէնէր պունլար տըր : Ի վիլէլա՝ ին սանըն տողըու գաստի . զիրա տողըու վիւճիւտէ՝ էյրի ֆիքըր եագըշմաղ : Լըինճիսի՝ Թապիւթըն գաստիմի մէյ լի , քի տողըուի զաթինտէն սէվէր : Իւչիւնճիւ՝ հալ վանլէր . քի չօգ շէյ էջրէտիրլէր պիղէ . առալէթէ գաւ ըիսլ՝ արսլան Թալիմ վէրիք պիղէ մէրտ Թիւվանա օլ մասըն : Ի էյլէկ տալ ու ինսաֆի . զիրա փիր ու մանտէ՝ աթաորնի պէսլէր : Լըսլան ալինտէն՝ գուշար կէշիւ նիր : Պըրլանղը՝ խանէտարլըգ էջրէտիր : Լըը զէն պուր , վէ մուրի գարընճա՝ իշկիւզարլըգ : Տէօրտիւն ճիւսի՝ մուաղղէմ քիթապլէր : էօլիւնճէյտէք ճէնըլ էշ առալէթ իշին . Սէրաֆ . Դ . 33 :

Վ է էկէր խապիյէթինտէն խապէր խթէր խէն՝ կիւշ իլէ : Սուլթու ու միւրիւվիլէթլի խտէր պէնի առէմի : Սուլթու օլա օլ քիմ Թէշնէ օլուր . Մաֆ . Ե . 6 : Վ է Պէտրոս հէվարիօն տէմիշ , էկէր առ ու առա իշին սիսաթէ չէքէրսէնիզ . մուլթու սիղէ . Ա . Պէֆ . Դ . 13 : Բաֆի խտէր աշգիւտասինի . Պալալէնիր առիլ տատ . Սէրաֆ . Ի . 30 : Պէնա խտէր ինսանըն հըրսինի . Պէտէնին պէնա խտէր առալէթ քէմէրի իլէ . Եսայ . ԺԱ . 5 : Իսէլաս խտէր ֆէվիթի էպէտիտէն : Լոտալէթ գուրթարըր վէֆաթ տէն . Ասմ . Ժ . 2 : Իէվէնթի Թաճ իլէ միւղէյեէն խտէր ինսանըն պաշինի : Պադա ու մուլթաղիք տիր պանա առալէթին Թաճի . Բ . Տիմ . Դ . 8 : Պէտէլ ու էճըին՝ իհասն խտէր : Լոտա խտէր պանա բապլիմ՝ պէնիմ առալէթիմէ կէօրէ . Սալ . ԺԵ . 25 : Լոտալէթ Թէմէքքիւն օլուր տին ու իմանտէ : Իթիգատ իթաի Լըրահամ մէվլանըն վատի քէրէմինէ , վէ առալէթ էէրինէ մագպուլ օլունտու . Հասմ . Դ . 3 : Տուպէ եարտըմճի օլուր : Լոիլլէր օգուտու , վէ մէվլա իշիթաի . Սալ . ԼԴ . 18 :

ԲԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՅԱՂԱԳՍԻ ԵՕԹՆ ՊԱՐԳԵՒԱՅ ՀՈԳԻՈՅՆ ՍՐԲՈՅ

ՊԵՇԻՆՆԻՔԻ ՔԵԼԻՄԱԹ

Ինչի մոգամբանին՝ էէպի իմա, պախիշ վէ նի՛յէլլէրի
պէյանինի պիր :

ՍԻՒԱԼ ՊԻՐԻՆՆԻՔԻ

էր ֆաղլի մէվլանիյէ՝ (ածային առաքինու
թիւնը) ալլահաան իմթա ու պերկիւղար վէ
պախիշ տիր պէնի առեմէ . լաքին՝ մախսուս եէտի
իմթա ու պախիշն՝ նէ՞ օլա, պէյան պույրուլա :

Իշէվապ. Պու եէտի իմթա ու ինայէթ՝ պալատէ
զիբը օլան եէտի ֆաղիւլէթին տեօթիկիրի տիր, քի
պունլար իլէ՝ եէտի ֆաղիւլէթին զահմէթլէրի գու
լայլանրը : Այիճէ քի պիր իշկիւղար, իաթիմա էտէճէք,
քի կիւնտէլիբտէն մաատա՝ պախիշ տախի վար տըր
իշին թէքմիլնտէ, պախիշն օէվտատի իլէ զայրէթի չօդ
խտէր իշէմէքտէ . քէզայիք՝ վէ ճէննէթին վատի քէ-
րէմնտէն մաատա, (քի ֆաղիլլէրին կիւնտէլիկի տիր)
իմթա ու պախիշի տախի վար տէյի իաթիմա էտէճէք,
ճանի կէօնիւլաէն ֆաղիւլէթէ միւպաշլրէթ խտէրլէր
ֆաղիլլէր :

Պու եէտի իմթա ու ինայէթ՝ եէտի քէպիր ֆըսգըն
զըտտի տիրլէր զիբա մէյուէն շէյթան՝ ալլահա զըտտ՝
եէտի ֆըսգի փէյտահ իմթա, քի պէնի առեմի խօր
խտէ հադգըն կէօզլնէ : Հազրէթի մէվլա բուհի գուտա՝
պու եէտի պախիշիլլի՝ ինամ իմթա պէնի առեմէ, քի
անլէր իլէ՝ ինտան օ եէտի ֆըսգի փայիմալ խտէ, վէ
տէրտինէ իլաճ իլլէյէ :

Պու եէտի իմթա ու պախիշիլլին՝ էվլէլլէրինին իամի
(իմաստութիւն) իլլիմ ու հիքմէթ տէնիր : Իքինճիլինէ՝
(հանճար) խորագ ու ֆէհմ տէնիր : Իւշիւնճիւսինէ՝

(խորհուրդ) թէտպիւր փէնտ ու նասիհէթ տէնիր : Տէօրտիւնճիւսինէ՝ (ղօրու թիւն) տիւալէրիւք պէհաւ տըրլըք տէնիր : Պէշինճիւսինէ՝ (գիտու թիւն) պիլիշ ու ֆազլ տէնիր : Ըլթընճըսինէ՝ (աստուածապաշտու թիւն) թազվա, խիւտալէրէսթլիք, եախօս՝ բահմանլըք տէնիր : Լէտինճիւսինէ՝ (երկիւղ) իճթինապ ու իհթիրազ :

Իճթինապ իլէ՝ բէտտ օլունուր մաղլուրլըք . թազվա ու բահմանլըք իլէ՝ հասիւտլիք . պիլիշ ու ֆազլ իլէ՝ խըմ ու տարիլըք . տիւալէրիւք ու պէհատըրլըք իլէ՝ քեահիլ ու թէնպէլլիք . թէտպիւր ու փէնտ իլէ՝ թամահքեարլըք . խարաք ու ֆէհմ իլէ՝ նէֆսի պօղաղ . իլիմ ու հիքմէթ իլէ՝ զինա ու շէհվէթլըք :

Յաղագս պարզէի իմաստութեան :

Տէր Իւսի Իլմ ու հիքմէթ :

ՍԻՒԱԼ ԻՔԻՆՃԻ

Չիւն թալիմ իլէ՝ օլունուր ալիմ, նէ՝ վէճհ իլէ իլթա ու պախշիլ տէնիր իլմի հիքմէթէ :

Իշճէլապ . () Էճիլտէն իլթա տէնիր, զիրա առաքէն ուրիշն ֆազիլէթի տախի՝ ալլահ վէրկիսի տիր : Ապրին մէվլանիյէ ֆազիլէթ տէն մաստա՝ տէօրթ ֆազիլէթի ինսանիյէ՝ դայրէթ իլէ էտինիլիլըք : Վէզալիք վէ իլիմ ու հիքմէթ չալըմադ իլէ հասրլ օլուն, էմմա վէրկի ալլահըն օլմաղ իլէ՝ (պարզէ) իլթա տէնիր : Աղղոմն տէմիշ, ալլահ իհսան իտէր իլմի, վէ անըն եիւզիւնտէն տիր ֆէհմ ու ֆազլ : Վէ օ իլիմ՝ քի մէվլա վէրկիսի տէշիլ տիր, անա տիւնեհվի, նէֆսի ու շէյթանի տէնիր . Յալ . Գ . 15 : Օ իրա օ տըր ալիմ՝ քի ֆազլի ամէլ իլէ, իլիմտարլըղինի սապիթ իտէր :

Օ՛մաղիլ պէտքեար աղլին վար իտէ ,
Խէվֆէթ իթմէ սանա՝ աղլն եար իտէ :
Հէր քիմ էհլի հալիմ օլա ու վաք տիլ ,
Փատիլահ տըր՝ պէնտէսի տիր անա իլ :

Վէ տախի՝ իլմի հիքմէթ իլէ թանրըրդ սէրպէստիէ ճէնապի հազգի . քի անը թանըմադ տըր պիղէ իֆթիւ

խոր. Ա. Թագ. Բ. 9: Վէ տախի՛ թալիմի իլմի իլէ
 Թանըլըր օ աղիզ, մէսէլա՛ ալլահի կէօրէն եօզ, էմմա՛
 ազլ իլէ պուլմուշաբ: Չէշմի բուհ իլէ՛ չէշնիկիր օլու-
 բըզ անըն լէզզէթինէ. վէ անըն իլէ օլուր պէնի աստէմ՝
 ազլի էվլէլ:

Իլմի հիքմէթ էշնիկնտէ պէնտէ օլ.
 Տէրկետահնտէ օյանիզ տուր զինտէ օլ:
 Կէր սէմայէ փէրթալ իթմէք խթէրակն,
 Ֆազլ ու իլմի չիֆթէ գանաստ իլէ՛ սէն:
 Կէր պու նարի բահնիւմա սէն խտպին՝,
 Օ ալէմտէ միհման օլմուշ պիլէսին:
 Պու ալէմն զէյնէթինտէն նէ՛ ֆայիզ,
 Կէօթէրէն նուր օլմայիննէ է՛յ աղիզ:
 Նուրի ալէմ պի ազլ ու ֆազլ օլտուգտէ,
 Չուրումաթ իշնտէն սանա նէ ֆայտէ:
 Կէօզն աշըզ տէրուտէ նուր օլմայա,
 Ֆիքրի վարքէն նուր իլմի եօզ՝ նէ՛ օլա:
 Պիսակլ իլմ նէ տիր սէն պիլ է՛յ փիսէր,
 Պիր շէշէր տիր քիմ պուլունմիշ պիտէմէր:

Յազագո պարգէի հանձարոյ:

Տէր Լիւ՛ ֆէհմ ու Խորագ:

ՍԻՒԱԼ ԻՒՉԻՒՆՃԻՒ

Ֆիրասէթ ֆէհմ ու խորագ՝ բի պիր տիր, զան
 նըմտէ ֆիքրին մարիֆէթի կէօրիւնիւր. վէ գատիմտէն
 իթա օլունմուշ մէվլատէն, նէ՛ վէշհ իլէ փէշկէշ
 տէնիր:

Լշէվապ. Տէտիք բի՛ ֆրսզին սէպէպի իլէ՛ ազլմ
 իթա ու ալլահ վէրկիսի՛ պէնի աստէմտէն զայ օլտու.
 վէ մէլուն շէյթան՝ բուխսէթ պուլուպ՝ պու թար-
 լայէ կէօնէկէօն զէհիրլի տէլիճէ էքտի: Քէրէմքեանի
 բուհի գուտս՝ շէյթանըն հէր պիր զէհիրլինէ պէտէլ՝
 պիրէր իթա իհսան իլլէտի:

Իմտի՛ զէքրին մարիֆէթի տէնիր ֆէհմ ու խորագ.
 լաքին՝ ալլահ վէրկիսի օլմազ իլէ, իթա ու ինայէթ
 տէնիր: Պունուս իլէ ֆէհմ խտէրիզ մէվլայի՛ տիւնեա
 ալէմ իլէ թաթպիզ խտէրէք. կէօյա՛ շէքէրի՛ շէքէրլի-
 տէն, ասը նուրի՛ միւնէվլէրտէն, վէ միւհթաճի՛ պիւ-

դու սուբստանս : Այլ է տախտի խորագ ու ֆէհմ իլէ՝ ֆիք-
րիմիլ միւնէվէր օլուպ, քիթապտէն աշնա օլուբուդ
մէվլայա . քի նիշին պաղի քէրրէ նուր տէնիր , տաթ-
լու տէնիր , վէ պունլարա տայիր՝ հաղբը խամի իլէ
ղիբը օլունուր : Օ իրա՝ բուհիմիղէ նուր վէրէն , խայրի
շէրրի այիրտ իթաիրէն , քէնաուսինի ֆէհմ իլէ պիղէ
պիրաիրէն՝ երինէ քէնտիսի տիր , վէ զիհիմիղէ լէղղէթ
վէրիճի , քի բուհանի շէյլէրի՝ իշթահ իլէ թալիմ իթ-
աիրէ . անըն իշին տաթլը ու լէղէթլի տէնիր : Պու
իթա իլէ՝ թէտպիր սահիպի՝ վէ կէօղի աշք օլուբուդ ,
քի շօլ միսիլլիւ հարէքէթտէն նէ տօղար :

Յաղագս պարգևի խորհրդ :

Տէր Իթա Լէպպիլ ու նասիհէթ :

ՍԻՒԱԼ ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻՒ

Թէտպիր փէնտ ու նասիհէթ՝ նէ կէօնէ պիլիննէճէք ,
պէյան պույրուլա :

Լշէվապ . Թէտպիր ու նասիհէթ՝ պիր աղնայիշ
տիր , յաքին թէտպիր՝ միւշալէրէ տախտի աղնանըր :
Նասիհէթ՝ իւշ թարգ :

Լվիլլա՝ նասիհէթ միւշալէրէ տէնիր . վէ միւշա-
վէրէ օլուր օ պիր կիւճ մասլահաթ իշին : Այլ է էնճամի
քի՝ ֆիքրէ թէմշիլէթ վէրիր . պու Խոնէմո-լի-ն պասի-
րէթտէն ուղագ տէյիլ՝ հէման պիր տիր :

Իքինճի՝ փէնտ ու նասիհէթ տէնիր օլ միսիլլիւ
թէնպիրէ , քի պօրճլու իթմէղ . ճայիղ տիր , էմմա
ֆարղ տէյիլ . նիճէ քի պույրումուշ էֆէնտիմիղ , պիր
էիւղիւն վուրանէ , չէվլիր օ պիր էիւղիւնի տախտի .
իթմէքտէ սէվապ , իթմէմէքտէ՝ թաղիր իճապ իթմէղ :

Իւշիւնճիլ՝ հէյրանի վէ ամէլի հարէքէթտէ՝ պասի-
րէթի Խոնէմո-լի-ն սէչմէք կիւճ մասլահաթլու նէսնէլէ-
րի . էկէր ֆաղլի էմր օլա , էկէր քի էմրի ճայիղի օլա .
պունա՝ տէրունի պասիրէթ Խոնէմո-լի-ն վէ իթա տէնիր :
Լպքին՝ օլ քի նասիհէթ ու փէնտ տիր՝ էմրի տէնիր . վէ
օլ քի պասիրէթ տիր՝ անճագ էյի ու ֆէնայի այիրտ խտի-
ճի տէնիր . զիրա պույրումաղ . անճագ քի կէօնթէրիր :

Յաղագս պարզեի զօրութեան :

Տէր Իւայի Գեղարքիս Կեհապըլը :

ՍԻՒԱԼ ՊԵՇԻՆՃԻ

Նէ տիր տիլալէրլըն թարիֆի թապիրի՝ պէյան պուրուլա :

Լըճէլապ . Տիլալէրլըք՝ գուվէթլի վէ ճիւերլի թապիր օլունուր , քի անըն իլէ սապր խտէր ֆաղիլ՝ հաւ չան սրգլէթ չէքէր իսէ ֆաղլի ամէլտէ : Վէ տախի պիր խայիրլը իլէ միւպաշիրէթ իթալիքտէ , տէրունի գուվէթի իլէ՝ մէրտանէ շիր միսալի իճթիրաղ չէքմէղ կիւճլիքտէ : Ֆաղլի մէրալիք՝ եադըն կէօրիւն նիւր գուվէթ , լաքին զայրի տիր . զիրա մէրալըք՝ ֆաղլի ինսանիյէ վէ ֆաղլի շէհիրվարի տէնիր : Լամմա գուվէթ իթա ու պարֆէ տէնիր :

Վէ տախի մէրալըք զայրէթ իլէ հասըլ օլուն , նիւ ճէ քի աթէշ իւֆլէմէք իլէ . լաքին՝ պու բիւղկէար միսալի , եախօտ՝ նար կիպլի ալըշտորրք աթէշի : Նի չալըշմաղ իլէ էտիրիր ինսան՝ եէվմիյէ կիւնտէլըք կիւ պի . պունի չալըշմատան՝ հիւրմէթ միսալի՝ զիյատէ պախշիւ ալըք : Նի հէր քիմ միւհիւմ էթսէ՝ թալիմ խտէր , պունի թալիմիլ ֆաղիլ ալա պիլըր . օ՝ պիր ա հէնի սիրահ տրր , պու՝ կէօյա քի սիլահէ սու վէրիճի վէ պիլէյիճի պիլէյի տիր : Նիս-իլէն կէօյա պիր փէհ լիվանըդ տրր , պու տիլալէրլըք՝ փէհլիվանէ պիր սիւրիւնէճէք եաղ տրր , քի խասմինտէն թուլթուլմաղ էտէր , օ զահմէթլի , պու եարտըմճի :

Յաղագս պարզեի զիտութեան :

Պէրայի Իւայի Իլ :

ՍԻՒԱԼ ԱԼԹԵՆՃԻ

Պասիրէթ ու ֆիրասէթ՝ աղնայիլիմտէ պիլմէք իլմի իլէ պիր կէօրիւնիւր , նէտէն պու՝ իթա ու ինայէթ տէնիր :

Լըճէլապ . Պասիրէթ ու ֆիրասէթ քի իսկէն-իլէն

տրր, շէհրովարի ֆազիւլէթ տէնիր. զիրա խոհեմութիւն
ֆիրասէթ թապիւթըն պինասինտէն հասարջ օլուր.
Իլմ ու ֆազլ իթիգատըն տին ու իման թէմէլինտէն.
Իլմէ մախտուս տրր՝ սահիպ օլանի թալիմ էթմէք տէ-
րունտէն, քի ճիւմհիւրի խեղալէ մապէյնինտէ եա-
ղըմայա : Ալիմէ իւջ շէյ լաղըմ՝ խեղալէ պէյնինտէ
էյիւ կէշինմէյէ :

Իվիլէլա՝ հաղըր ճէվասպ օլմարը՝ հաչան տին խու-
սունինտէ սէօհպէթ իտէր իտէ խեղալէ մապէյնինտէ :
Իքինճիտի՝ իճթինասպ շէքէրէք եան վէրէճէք շէրր իշ-
տէն : Իւշիւնճիւսի՝ քի տիւնէէվի վարըղլինի ֆէհմ
իլէ սարֆ իտէ : Վէ տաթի՝ իլմին տիր Բահայան-թիւն
գանուտի միւճիպլինճէ՝ ամէլինէ նիգամ վէրմէք, վէ
գատրինէ կէօրէ՝ ամէլին թատպիգ իթմէք ըրղայի
մէվլայէ. պու իլիմ իլէ՝ կիզլի շէրր պիրտ օլունուր.
կէօյա շէքէր իշինտէ, գան՝ ղէհիր :

Ֆազլ ու ալիմ օլան՝ պիլիր քէնաինի.
Բարտէն հիտէ պըր՝ սաղէր պաշ տինի.
Նեաէն հասարջ օլտու՝ վէ նէ հալտէ տիր :
Էօլիւ մի տիր աճէպ՝ եօգոս ղինտէ տիր :
Քէնտու հատտին պիլմէք՝ առեմ իշի տիր.
Օ տէկիլէն տիմէ շէյթան իշի տիր :

Յաղագս պարզելի ստաւածարշտութեան :

Պէրայի նիւթիլի Լաֆլա ու իի-պաթիլիլի :

Ս Ի Ի Ա Լ Ե Ե Տ Ի Ն Ճ Ի

Լապա-աջպալապ-թիւն՝ քի թաղվա ու խիւտափէրէսթ-
լիք թապիր օլունըր՝ նիլին իթա ու պարֆէք տէնիր :

Իշէլապ. Անըն իշին՝ քի ալլահը թանրմադ, ալլա-
հըն ինայէթի իլէ օլուր. զիրա Սէսիհուլլահըն տի-
նինէ պիր քիմնէ տաթիլ օլամաղ, թա՝ քի ալլահտան
ինայէթ օլմատըգճաղ. Յօհ. Զ. 44 : Վէ շիւնքի Հոգի
սուրը՝ աթանըն բուհի տիր, անըն ինայէթի իլէ պիղ
մէվլայի թանըրըղ իման իլէ. օ էճիլտէն խիւտափէ-
րէսթլիք ապա-աջպալապ-թիւն՝ իթա տէնիր : Վէ իւջ
շէյտէ գարար գըրսր :

Սեփանքն խրգմէթինտէ, մեփանքն խրգմէթի նէ՞ տիր տէրսէն՝ անի ուլու պիլմէք, հէր շէյտէն միւ- նէզզէհ, գուտրէթքեանի, իլմին պահրի, վէ էյիլէ- րին ճիւղէխտէսի: Եթինճիսի՝ իթիպար էթմէք շին և նոր իսսարանլարա. իթիպար էթմէք քի ալլահըն կէօյա նէֆէսինտէն նիտա օլուամիշլէր, վէ թէրքի էտէպ իլէ թէնպիհլէրին սագլամադ. վէ սայիէթ իւզրէ տէրս վէրմէք: Իւշիւնճիւսի՝ ուլուտան հիճադ չէքմէք. ագրան իլէ՝ ագրանճա կէշինմէք, վէ ալլադ ու կէտաւ լէրէ եարաւմ իթմէք:

Յաղագոս պարգէի երկիւղն:

Տէր Բեյի Էմինայ՝ ու Էմինալ:

Ս Ի Ի Ա Լ Ս Է Ք Ի Ջ Ի Ն Ճ Ի

Չիւնքի իճթինապ՝ պիր տէրուների գորգու տրր, եագըն գաղատէն զուհրր օլուպ, (ղայրի իթալէր միւ- ֆէրրիհ տիրլէր.) վէ սրգլէթ վէրիճի նիշին իթատէնիր: Լիճէլապ. Գորգու իլէ չիւնքի շէրրտէն էմին օլուր վէ գաղատէն խէլաս պուլուր ատէմ, իմաի շէրրտէն էմին վէ գաղատէն խէլաս օլան՝ ֆէրրահ օլուր. անըն իլին գորգու իթատէնիր: Օ իրա պու իճթինապի՝ գայպիմիզտէ՝ ալլահ հասը էտէր. քի քէնաի գուտրէ- թինտէն պիզ գորգարագ՝ ֆըսգտէն իրաղ, վէ ֆըս- գին սէպէպի իլէ կէլմիշ գաղատան խէլաս պուլուպ էմին օլալմ:

Լիկէր Յօհաննէս աւետարանիչ տէմիշ, իճթինապ չէքէն՝ մուհապպէթտէ քեամիլ տէիլ տիր. Տէմէլի քի, օ աղիլ տիւննէվի գորգու իլին սէօյլէմիշ. զիրա՝ մալ ճիհէթինտէն վէ ճիամին զարարինտէն իհթիրաղ չէ- քիպ՝ բուհին զիյանինտէն գորգմաղ խէ պիր քիմնէ, օ գաղէպէ կիրիֆթար օլուր, վէ ալլահըն աշգինտէն մահրում գալըր: Օ իրա էկէր քի տէրուների աշգ իլէ սէվէ խոի բապպիլի, մալ ու ճիամին զարարինտէն իճ- թինապ չէքմէղ խոի:

Իմոի պիլմէլի իզ քի՝ գորգու գաշ թարղ օլուր:

Պիր դօրգու վար՝ քի թապիւթ անըն իլէ հէր զաւ
րարը շէյտէն ինթիրաղ չէքէր . պու ինթինապէ՝ իթա
տէնմէղ, զիրա հայվանի նաթիւք՝ պուհուհն իլէ հայվան
կիպի դօրգար :

Եքինճիսինէ՝ ինթինապի ինտանյէ տէնիր, քի պիր
քիշի՝ ճիսմին զարարինտէն խէվիք չէքէր, ու ճանընը
աթէշէ եադար . պու ինթիրաղ՝ ալլահ վէրկիսի, վէ
իթա տէյիլ տիր :

Եւ չիւնճիւսի՝ տիւնէէվի տէնիր, քի պիր քիշի մաւ
ըն զիյանինտէն դօրգար :

Տէօրաիւնճիւսի՝ ինթինապի պէնտէվի տէնիր, (ծաւ
ռայաիւն երկիւղ) նիճէ պիր պէնտէ դուլ՝ աղատին
տէն դօրգար, քի թաղիր չէքմէյէ . քէզալիք՝ պուհուհն
իլէ դօրգուլուր՝ քի բապպի նարի ճիհէնէմէ աթմաւ
սին քէնտուսին . պու ինթինապ՝ իթանըն պիր նէվի
տիր վէ ալլահ վէրկիսի տիր, քի դօրգարադ՝ ֆըսգի
իշէմէյիլ՝ քի իւճրէթիմիզտէն մահրում օլմայալմ :

Պէշինճիսինէ՝ ինթինապի էգէլի տէնիր . պուհուհն
իլէ հէմ բապպիտէն դօրգարըղ, հէմ նարի սագէրտէն :

Ելլթինճիսինէ՝ ինթիրաղի էվլատյէ տէնիր, նիճէ
քի էվլատ տայիմ չալըշըր քի՝ աթասընըն ըիզատինտէ
պուլունա, վէ անըն ինճինմէսինի իաթէմէղ, գահըւ
լանմասուհն տէյի ինթինապ չէքէր . քէզալիք՝ վէ պիր
քիշի պու մինվալ իւզրէ դօրգաճադ քի՝ բապպիսինի
ինճինտիրմէյէ վէ անտէն տիւր օլմայա, վէ մահպուպ
եար ալլահտան այրլմայա :

Են սօնրաքինէ՝ ինթիրաղի հիճապի տէնիր, պու
էպէտի ու պադա տըր ճէննէթէ, նիճէ քի արղ աղաւ
լարի փատիւահըն գարշուսինտէ տիվան տուրուպ՝ հէ
միշէ դօրգուտա տիրլէր, վէ հիճապ էտէրլէր՝ անըն
ուլու վէ աղիմ տէվէթի իգալլինտէն, վէ քէնտու
լէրին խօր ու հադիր օլտուգլէրինտէն . պու էմալ
միւճիպինճէ ալլահ հիճապի :

Հագգ դօրգուսին կեր եար էթափն էօղիւնէ .

Հէրամ ու ֆըսգ հիշ կէօրիւնէղ կէօղիւնէ :

Չաթալ չէքիճ ահէնի տիր ինթիրաղ .

Գալլապէն չէքէր ֆըսգ մըմարին սանմա ալ :

Ազիլ ֆազիլ օլմադ իսթէրսէն էկէր .
 Շէրիք օլաւն դօրգու սանա սէր պէ սէր :
 Գօրգան առէմ խանէսինաէ փուր տիլշատ :
 Գօրգմայանէր էպէտ օլմազլար իրշատ :
 Նէմսիլ պուլաթ դօրգան առէմ օնէսի .
 Եաշին տիլէր դօրգմայանէն առէսի :
 Ինթինապլէ կէլ գազատան էմին օլ :
 Խալիլ կիպի էիւդէ եկրտէ դէմին օլ :
 Սէլամէթ բաճ իսթէր իսէն տլէմաէ :
 Ինթիրապ տիր սանա բաշլար պու պապտէ :

ԲԱՆ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

ՅԱՂԱԳՍ ՈՒԹՆԻՑ ԵՐԱՆՈՒԹԵԱՆՑ .

ԱԼԹԸՆՃԸ ՔԵԼԻՄԱԹ

ՍԵՔԻՁ ԸՏԵՏ ԹՈՒԳԱԹ ԳԵԼԸԹ ԳԵՅԸՆԵՆՏԵ ՏԻՐ .

Առաջին հարցումն հասարակարար վասն երանութեան :

ՍՈՒՆԸԻԼԻԻՆ ԻՆՆ ԽԵՍԵՎԵԼԻԻ :

ՍՈՒԱԼ ՊԻՐԻՆՃԻ

Չիւնքի մութլու միւրիւվիլէթլու գութլու , վէ
 էհլի ճէննէթ օլմադ՝ ալլահըն ճէմալինի կէօր
 մէսինէ իթիգատ էտէր միլլէթի մէսինէ . վէ անա նա
 զարկեաճ օլան՝ հէմլար մութլու օլուր , նիշին սէքիզ
 տէնիր՝ պէյան պույրուլա :

Իշլէվապ . Ալլահըն ճէննէթի՝ մէճտ իլէ փիւր ու
 միւղէյեէն տիր . վէ մէճտին հատտ ու իմքեանի եօգ
 տըր , բադամէ կէլմէղ , ագլէ ֆիքրէ սըղմադ : Օ իրա՝
 ալլահ՝ սատըգ ու սալիճ գութլարընա՝ օլ մէրթէպէ
 մէճտ ու սալթանաթ հազըր իթմիշ տիր քի՝ նի
 կէօղ կէօրմիւշ , նէ գութլադ իշլիթմիւշ , վէ նէ առէմին
 զիքրինէ կէլմիւշ . Ա . Կրն . Բ . 9 : Լաքին էֆէնտիմիլ
 Սէսիճ խանուլահ՝ տէրեա քէնարլէրինտէն՝ տէրեայի
 պիդէ սէյր էթտիլմէք իշին՝ գալպիմիլլէ սըղաճադ գա
 տար , չէշնիկիր էթմիւշ տիր պիդէ . զերա՝ տիլ իլէ թա
 պիրի միւմքին աէյիլ , հէման կէօրմէյէ միւհթաճ տըր :

Ղաւիթ մարդարէ՛ ճիւղի քիւլլի գուլագ միսաֆիրի
օլտուգտա՛ խապէր վէրմիշ քի՛ նիճէ քի իշիթտիքսէ
էօյլէճէ կէօրտիւք ալլահըն շէհրինտէ : Ամմա նէ՞
կէօրտի նէ՞ իշիթտի, թապիրինէ գատրը օլմայուպ՝
կէօրմէմիշ կիպի իղմաղ խտէր : Վէ պիղ տախի՛ պու
սէրֆիւրազլըղին վէ սէրվէրլլին թապիրինտէն շիմ
տիլլէր պօշ գօյուպ՝ նաղար էտէլիմ քի, պու մէրթէ-
պէյէ նէ՞ իլէ րէվանէ օլապիլիրիզ, վէ գաջ գըթա տիր-
լէր պիղէ տէսթիկիր օլուպ՝ պու տէրէճէյէ տախիլ
էտէնլէր :

Վիվէլքինէ՛ բուհանի կէտալըգ տէնիր, իքինճիւ
սինէ՛ մահճուպլըգ, իւշիւնճիւսինէ՛ եապլըգ, տէօր
տիւնճիսինէ՛ ատալէթ աճլըղի, պէշինճիսինէ՛ բահ-
մանլըգ, ալթընճըսինէ՛ տէրունի ճան փաքլըղի, եէ-
տինճիսինէ՛ սուլհ ու սալիհէ, սէքիղինճիսինէ՛ ատլ
ու տատ, կէօյա ֆաղլի ատլ իչին՝ իֆթիրայէ ուղլաւ
յուպ՝ գօլուլմագ :

Պու սէքիղ մութլուլըգ՝ ղէնճիրնամէ՛ պիրիպիրին
տէն շէօյլէ հասըլ օլուրլար : Ղուհանի կէտալըգտան՝
(քի ճան ֆուգարէլլի թապիր օլունուր, վէ թէքքի
սէվտայի ալէմ տէնիր) հասըլ օլուր մահճուպ եափաշ-
լըգ, զիրա՛ օ քի ղայէթ թէվաղի խիւպ՝ գահր էթ-
մէզ, խմտի հէմ օլուր մաղլւմ : Օլ քի օլտու մաղլւմ
ու եափաշ ու թէքքի տիւնեա, պու ճիհանտէ տէր
տիմէնտ վէ գուրպէթտէ գալըպ՝ սէմանն հասրէթի
իլէ ահ ու ֆիղան էտէր, եաքի քէնտի ֆըսգի իշին,
(վէ էկէր ֆըսգի կիւնահի եօզ խտէ, էլ ալէմին կիւ-
նահի իւսթիւնէ ղամկին օլուպ աղլէր, տէրտլի կիպի
գալուր եաս ու փուս,) եախօտ աղլէր՝ քի եաքը սա-
տըգ բապալխտէն տիւր օլմուշ տըր : Նիճէ քի տէմիշ
Տաւուտ նէպի : Վայ պանիա քի չօգճէ ղէման օլտու՝
տարի գուրպէթլիքտէ եապանտըղւմ, Սաշ՛, ՃԹԹ, 5 :

Վէ օ քի՛ աղլայաճագ կիւնահտան խէլաս պուլ-
մուշ, լաքին ալէմին ֆըսգին աղլէր, քի նիլին օ սա-
տըգ եար ալլահըն էմրինտէն թաշրա հարէքէթ էտէր
լէր՝ աճըղուպ սուսանըր մէվանն աալ ու տատինէ :

Խախտ ֆասիզիւրի էյեամտէ , վէ ֆաղիլլէրի քիւտիւրաթտէ կէօրիււյ , աճըղոււյ սուսանըր՝ քի հաչան ալահըն ատալէթինտէն հէր պիրիսի միւստահագինէ կէօրէ փայինի ալաճագ տրր :

Վէ պու միսիլլիւ ալահըն ատալէթինէ աճըղան , օլուր բահմանի , եա քի կէտալէրէ բահմ ու քէրէմ էթմէք իլէ , եախօտ պիագլլէրէ՝ փէնտ ու նասինէթ բահմինի տիւր էթմէյիււյ՝ բահնիւմա օլուր բահի հագգէ աօղլու : Վէ օլ քի բահմանի օլուր , տէրու նին՝ փաք ու խալիս էտէր հէր ֆըսգտէն : Վաքին մէլուն շէյթան՝ անճագ քի բուհի փաք քիմնէլէրէ զաւրէղ խոիււյ , իֆքիւ իֆթիրայա օղրատոււյ , հալգըն պէյնինտէ իսթիլալ պրաղըր , վէ խալգըն եիւրէյինի սօլլուարր օ փաքիդաթ քիմնէտէն : Պէլի օ քիշի՝ ատլէ տատի (արգարութիւն) իշին՝ պիհուղուր օլոււյ դօւ վուլուր զուլումքեարտէն , էմմա նէ մութլու քէնտիւսինէ : Պունի տախի պիլմիշ օլ քի՝ զէնճիր պիր հալգա իլէ օլմաղ , թա քի չօգ օլոււյ պիրպիրինէ կէճմէտիքճէ : Վէզալիք վէ մութլուլուղուն պիրի էքսիք օլուրսա , եախօտ տաղընըգ օլոււյ պաղիսի՝ ատէմի մութլու (եւրանելի) էթմէղլէր , իլլա ճիւմլէսի մէվճուտ օլմալլ :

Յագագս հոգւոյ աղբատութեան :

Իսկի իլէ կէքա օլմագլլէր պէյանինպէ պիր :

ՍԻԻԱԼ ԻՖԻՆՃԻ

Վէտալըգ՝ ալէմին այնինտէ վէ մալտար օլանլէրին զաննինտէ՝ պիր սուլթի ու ալագ Թարիգ աիր , նէտէն մութլու օլա բուհանի կէտա :

Լճէլալ . Լա իսթիման օլմամը՝ քի էֆէնտիմիզ պուլուրմը , օլ քի ալէմին կէօղիւնտէ իւլլի տիր , ալահըն տիլանինտէ սիւլթի տիր . քէզալիք՝ վէ կէտա ֆուգարէլէր : Վաքին բուհանի կէտալէր՝ ֆըսգ ու հէրամտէն հալի տիրլէր . անըն իշին դուլթլու միւրիւլվէթիւ օլուրլար . տիւնեա մուհապլէթինտէն էլ չէքմէք , կէօյա թէնին զէֆգինտէն , վարըղտէն

վէ ուլու փայտէն . զիրա անէրին այնինտէ՝ զէֆդ ու սէֆա՝ իգբահի տիր պիր ճէֆա :

Վ է տախի՝ ճան իլէ ֆուգարէ տիրլէր՝ թէվաղի քիմնէլէր , քի պատի քիւպարլիդտէն հալի՝ բուզ կեարի մաղբուրլըգտան թէհի տիրլէր . քի ալլահտան զայրի՝ հիչ պիր քիմնէտէն իհիթիրազ շէքմէղլէր . օլա քի՝ անտէն դօրգմայանլէրտէն իգբահ էտերլէր : Վ է տախի՝ բուհի կէտալէր տիր . քի հիչ պիր շէյէ մալլը տէյիլէր , վէ հէր շէյէ մալլը տիրլէր . Բ . Կրն . Զ . 10 :

Կէր թէվաղի փայ օլտինտէ նէ՝ մանի .
 Հէնիզ բիքեսայ փայինէ պիլ սէն տնի :
 Տաղի ալիօ՝ օլ էֆլաթուն տահրաթին .)
 փայմալ խլէ շարուգ իլէ զէյնէթին :
 Միւրտէ տիլ տիր պայ օլանլար ալէմտէ .
 Միւրտէ ճանի՝ զինտէ սանմա օ թէնտէ :
 Բուհի կէտա՝ օլ սէն ֆատիգ օլմա պայ .
 Գանաաթ գըլ շէհրիէար օլ կիլ սաղա :
 Աթմա հէլլի քէմիթ տօլու սին օլմա .
 Շէճէր սանորգ փիւր զէրտար օլ տայիմա :

Յաղագս հեղութեան :

▲ալիլի▲ վէ մահճապլլի▲ պէյանիէպէ պիլ :

ՍԻԻԱԼ ԻԻՉԻԻՆՃԻԻ

Չիւն Արիստոտէլ տէմիշ քի՝ պէնի ատէմ՝ պիր մահճուպ հայվան տըր : Իմաի օ քի քէնտի էօղլունտէն մահճուպ տըր , նիշին մութլու օլա :

Լչճէլապ . Սէկէր թապիաթտէն օլան ֆազլիլէթ՝ մութլու իթմէղ մի քիմնէյի . մէլայիգլար զաթը թապիաթտէն ֆարգի տիր : Վ է հէր ֆրսգ ու զինա թապիաթտէն խարիճ տիր . անրն իլլուն ֆազլիլէր մութլու օլուպ , ֆատիգլէր լանէթէ սիփէր օլուրար , քի գանուհտան թաշրա հարէքէթ էտերլէր : Իմաի մահճուպ օլան՝ փէմպէ սիլահ տըր . լաքին տէմիր ալաթի քէսէր . նէ եարէլէր , նէ եարէլէնիլր : Սիթէմ իշիթ սէ՝ դահր էթմէղ , մուհապպէթ քէլլմաթի կիպի դապուլ էտեր : Վէպուլթէր կէօկէրլին կիպի էօտի

եօգ տըր . անըն իշին հիչ պիր քիմսէյէ դարար ու զիյան էթմէզ . օլ քի տէրտտէն արմազ , տէրտէ կիւրիֆթար օլմազ տէմիշ Արիստոտէլ :

Աշվանըն պիր նէվի գուզուսի տիր եալաշ ատէմ . էկէր քէպիր՝ էկէր սաղըր՝ ճիւմլէսինէ խալիլ ու սէվէ կիւլի տիր . անըն իշին Յօհաննէս մկրտիչ Անիհուլան էֆէնտիմիզի՝ գուզույա պէնգէթտի : Վէ էֆէնտիմիզ տէտի քի , պէնտէն հիյպէթ ու խպրէթ արըն քի՝ մահն ճուպ ու թէվազի արչագ կէօնիւլիւ էմ : Վաղըմ աւ տէմ՝ եաղէ պէնգէր , քի գապտան տէօրիւլիւսէ՝ հիչ սէս ու սէտա չըգարմազ սու կիպի :

Եալաշըգ՝ վէ արւահա մախսուս պիր ֆաղիւլէթ տիր . նիճէ քի հաղըթի Սիւլէյման խպնի Տալուտ տէմիշ . սէն քի սահիպ խուրուճսուն՝ մահճուպանէ հըֆս էտէրսին ճիւմլէյի . վէ ազիմ հըֆս ու սապր իլէ՝ պէսլէրսին ալէմի . զիրա գարիպ տիր սանա գուտրէթ , հէր նէ վագըթ իսթէսէն գատըրսըն : Խա . ԺԲ . 18 : Կէյա էլ ալէմտէն գալպ ու գուլիլէթ արմազա էհն թաճ տէյիլ սին , նիճէ քի աթէշէ հաճէթ տէյիլ տիր հարինի էօտիւնճ արմազա . հէր նէ վագըթ էմր օլուհ սա , իշին կէօրիւր (ալահըն էլի ետի տըր , էմմա իշի փաք տըր) տէմիշէր : Վահճուպէր տախի քէզալիք՝ խըշմանէ հարէքէթ էթմէզլէր . հէր նէ զէման ահ էթսէլէր՝ մէվալը հաղըր պուլուրլար ինթիգամ արճի : Ալմա մաղըմըն ահինի՝ չըգար ահէսթէ ահէսթէ :

Յազագս երանութեան ազաւորութեան :

Եյա ու մալէթին մոլլուլուլի պէյանիսի պիլ :

ՍԻՒԵԼ ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻՒ

Եյա ու մաթէմ՝ ճէննէթտէն խարիճ օլմալը . նիշին մութլու տէնիր :

Ելճէվապ . Պէլի էյլէ տիր . լաքին կիւնահքեարլաւ րա տէսթիկիր օլուպ՝ ճէննէթէ տուխուլ խտէր : Աիճէ քի լոնէ՝ խիլիլի՝ տիքիլէն շէյէ կէչրիլ , էմմա քէնա տուսի անտէ գալմազ , պիզ տէմէյիլ քի՝ ճէննէթտէ :

եաս ու մաթէմ վար, անճադ քի՛ ֆըսդ ու կիւնահըն
իլաճը տըր : Օ իրա՛ն աղլամադ ու ֆիրեատ իթմէք՝
ճէննէթին պիր միֆթահի տիր : Կիւնահըն իւսթիւնէ
եաս ու մաթէմ էթմէք՝ կէօյա վարեուղ իլէ՛ հաճէր
ֆըսդի էզմէք տիր : Կէ տախի եաս ու մաթէմ էտէր
լէր՝ աղլահըն քեամիլ ու սալիհ գուլարը . քի պու
տարի ճիհանտէ՛ եարի սատըգ աղլահըն ճէմալինտէն
պայիտ ու իրադ, վէ տարի գուրպէթ իլինտէ միհման
օլմուշար :

Յաղաքս քաղցու և ծարաւոյ արգարութեան :

Այլ ու քառէ՛ աճըգհագ՝ իէշէ՛ օլագ պէյանիէպէ պիր :

ՍԻՒԱԼ ՊԵՇԻՆՃԻ

Աճըգմադ վէ սուսամադտան առլ ու տատ իլին ,
նէ՛ տույաճաղըղ :

Իլճէլագ . Առլ ու տատէ աճըգմադ վէ սուսամադ՝
պիր սէքքէշի հափվէս տիր՝ ֆաղիլէթէ տայիր . քի
տէրուհի աշգ իլէ միւշթագ օլուրուղ ֆաղլի ամէլէ :
Կէ տախի՛ առապէթքեանի բապպինին ճէմալին կէօր
մէյէ հասրէթ չէքէրիղ : Պու առլ ու տատին նիշան
կեահի՛ ճէնապի աղլահ տըր . զիրա պուհուսն տէրու
նինտէ տիր սաքին՝ տին ու իման , ումուտ՝ ու մէվլա
նըն աշգի մուհապպէթի : Պու նարի էօտ իլէ՛ հար
լէնիր վէ ըսընըր ինսանըն բուհի , քի հէր մախլուդտա
անըն էմրի էտա օլուհա :

Յաղաքս երանութեան ողորմածութեան :

Սէրհաթիլիլին հոլլուլուղէ պէյանիէպէ պիր :

ՍԻՒԱԼ ԱԼԹԸՆՃԸ

Տէրտխէնտ ու նաչար կէտալէրէ՛ բահմէթ ու մէր
համէթ էթմէք՝ ղայէթ սէվապլի պիր ֆաղիլէթ տիր .
ապ միալի՛ ֆըսդին նարինի սէօնտիւրիւր . էմմա պէ
տէլինէ բահմէթ պուլմագ նէ՛ տէմէքտիր՝ աղլամադա
միւհթաճըմ :

ԼՆԸԷԼԱՊ . Բահմէթ տէմէք՝ աշգի մէվլա իշին՝ ֆու-
գարէնին հալինէ մէրհամէթ էտիւսը՝ նօգսանին տօլ-
աուրմագ տէնիր : Վ է տախի՝ բահմէթ տիր քի տիւն
եալըգ իլէ էտինիրիզ ճէննէթլի . իշտէ բահմէթէ
պէտէ՛ ըրահմէթ պուլմագ : Լճմա ֆուգարէլիք՝ իքի
սէհիմ տիր . պիրի տիւնեալըգ նաչարըղի , պիրի բու-
հանի նաչարըղի . իքիտինէտէ եէտիշէր թիւրլիւ բահ-
մէթ վար :

Տիւնեալըգ բահմէթի , նաչարէրին աճըղընը տօ-
լուրմագ , սուսուղուղընը գանտըրմագ . իւրեանլիւրի
կիտիրմէք . զարիպլէրի միհման գապուլ էթմէք . եա-
սիրլէրի գուրթարմագ . խասթէնին վարըս խաթըրնը
սօրմագ , վէ սահխալիզ միւրտէյի տէֆն էթմէք :

Բուհանի բահմէթ տիր , սուլունուն ճիւրմինի
պաղըչլամագ . ֆասիգի ազարըրմագ . պիագլ էպլէհի
թալիմ էթմէք . փէնտ ու նասիհէթ էթմէք շիւպհէ-
տարէ . թէսէլլա էթմէք տէրտնագ . տուա էթմէք
կիւնահքեարին խէլասը իշին . վէ թալիլ իլ բուհ սա-
պըրը օլմագ՝ քէնտիմիղէ գատըր էտէնլէրէ : Լյլիլէ
էյլէր իթմէք՝ հէր ատէմ իշի տիր . քէմլիլէ էյլէր էթ-
մէք էր ատէմ իշի տիր տէմիշլէր :

Յաղագս սրբութեան օրօհ :

Պէրայի Լահիթի Գալայ :

ՍԻԻԱԼ ԵԵՏԻՆՃԻ

Նկիաղ էտէրիմ քի պու փագլըգ սէպէպի իլէ ին-
սանա նէ իհտա օլուր՝ պէյան պուլուրասըգ :

ԼՆԸԷԼԱՊ . Պու միւրիւվիլէթ իլէ՝ նէճէֆ ու միրաթ
միտալի՝ ինսանըն գալպի փաք ու նասպ օլուր օլ մէր-
թէպէ , թա քի մէվլայի կէօրմէյէ օ ալէմտէ լայըգ օ
լուր : Վ է պու ալէմտէ՝ իման իլէ կէօրիւսը՝ զայէթ
սէվմէյէ անի ճան աթար , աշիգի մէվլա՝ թա քի տիւն-
տէ բույասինտէ անի սայըգլար . վէ միւմբինի մէրթէ-
պէ անըն իլէ սէօհպէթ էտէր : Օ՛րա՛ էկէր քի ինսա-
նին ֆէհմի զիքրի՝ եաղըրմագտէն փաքլէնիւսը՝ վէ բա-

տեղի Ֆենայե մեյիլ վերմետեն խելաս պուլուբաս ,
 իման ու իթիգաթ իլե փիւր օլուր , վե ճիհանի ալեմ
 իչլնտե՝ մեվլայի սեյր էտեր , զիրա գալյի փաք օլմա
 յինճե , քիմսե կեօրեմեղ թանգրիսին :

Յաղագհ և բանութեան խաղաղութեան :

$$1) - \frac{1}{2} \pi = \sin \frac{1}{2} \pi - \frac{1}{2} \pi = \sin \frac{1}{2} \pi - \frac{1}{2} \pi = \frac{1}{2} \pi - \frac{1}{2} \pi = 0$$

U11 U12 U13 U14 U15 U16 U17 U18 U19 U20

Չիւն ճէնապիււ պարի՝ քէն ու զարեղ պիլիմէղ, նիւ ճէ քի զապիթ եարամաղը գաթլ էտէրսէ, զարեղ քէւ նի իշին տէյիլ, անճագ քի առալէթ իշին՝ եարամաղը իպրէթի ալէմ էտէր, նար տաթի եագար՝ զարեղին կիւամէք իշին տէյիլ, անճագ քի թապիսթատէն վէրիւ լէն խրզմէթինի էտա էտէր : Իմաի՝ հաղրէթի հագգ տաթի զարեղ սագլամաղ իսէ գուլունա, գուլուն գաթրի նէ՝ օլաճագ քի անըն իլէ սուլ՝ ու մուսալիհէ օլա՝ պէյան պուլբուլա :

Ինչէն-վաղ, Սուլէ ու մուսալիհէ՛ եախօտ պարբըտըր մագ-տէնիր, հաշան պիր առեմ ֆաղիլէթտէ գարար բըլար, վէ ալլահտէ պուլուր զէֆգ ու սէֆաաթինն, էմին օլմագլէ տիւնեատէն, ճիւմինտէն, ու շէյթան տէն, քի անլէրին թիր ու քէմանլէրի՝ անա թէէսիր էթմէղ: Իմոն պու մինվալ իւզըն՝ մէվլայէ գուլ օլան, սուլ՝ ու սալիհ օլուր մէվլա իլէ: Վէ հէր թարաֆտէն էմնիէթին պուլտուգաէ, միւտապիլէր պէշնինտէ՝ պարբըդգ վէ սուլ՝ էթմէյէ պաշ գօշար, մուսալիհ վէ սուլ՝ ճի օլուր, վէ ճէննէթին միւրիւվիլէթին պուլուր:

Յաղագս հաշվեցման վրան արդարութեան :

[illegible]

УТТ Ы. СОҒ. НТ. 2. НТ. 6. 8. НТ.

Իհիմալ տըր՝ պէլքի սիւրկիւն վէ իտքան օլու
 չուր ատեմ սուլու եէրտէ, անըն ճէքտիտի սէրէնճամ
 տալտի միննէթէ կէչէր մի :

Լշէէլայ . Սատամ քի՛ ատիլ պիր քիշլիէ օլմատըգ-
 ճէղ՝ միննէթէ կէշմէղ . իլլա քի պիսուչ եէրտէ՛ շօլ
 միսիլլիւ ֆէլաքէթ կէլտի իտէ պաշքնա , նէ մութլու .
 զիրա՝ եօլէ օլմատըղը հալտէ , հէր գաղէպէ կիրիֆ-
 թար օլանէ՝ նէ մութլու տէմէլի իտիք : Լֆէնտիմիղ՝
 էնճամինտէ պէյան էթմիշ պուշու առաքեալարրն իււ-
 զիւնտէն քի , նէ մութլու սիղէ , հաչան սիղի դօվար-
 լար՝ իսքեան ու թաղիր էտէրլէր , վէ հէր քէմ՝ սէօղի
 վէ իֆթիրայի էտէլէր , իրչատ օլուն՝ սէվինին . զիրա
 էճրինիղ՝ ճէննէթտէ էֆղուն օլուր : Պու սօնրաքինի
 տախի՝ ազիմ սուրք վարգապէտլէր՝ զայրի միւրիւվիլէթ
 եէրինէ սայուպ , տօգուզ տէմիշլէր միւրիւվիլէթի ,
 լաքին պու սէքիզլնճիսինին թապիրի տիր՝ պաշգա
 տէշիլ :

Պու տըր մէրտլիյի՝ խապի ճէնկճիլէրինին . պու
 տըր մէհէնկ թաշը՝ խալիս ու գալպ մատէնլէրին .
 պու տըր միզանի թէմամ ու նօգսան զարպլէրին :
 Խաֆի օլմայէ քի , ճէննէթ փայէսի վէ մախսուս իա-
 մի , էն էղէլքի միւրիւվիլէթէ , բուհանի կէտալիէ ,
 վէ ատլ ու տատ իշին իսքեան օլանլէրէ վէրիմիշ . հէմ
 պու ատլ ու տատէ մուֆաթլազ տըր հէր պիրինին թէճ-
 բիւպէսի : Ըճապա՝ հէր եափաշ ու մահճուպ ինա-
 յէթտէն մի , եօգսա թապիաթըն իգթիզասինտէն մի
 մահճուպ օլմուչ՝ պու միզան պէյան էտէր : Սըզլէթ
 ու սէրէնճամ , վէ իֆթիրա վազթինտէ էկէր սապր
 օլտու իտէ , պէլլի քի մահճուպըղը տէրունի տիր :
 Պիր քիշլ ահ ու ֆիզան էտէր իմիշ , աճապա կիւնա-
 հի իշին մի տիր , եօգսա մալ ու մահպուպ իշին . պու
 մէհէնկտէ սընանըր : Բահմէթ էտէր սէքեաթ վէրիր
 իմիշ . պու քիւրէտէ զալլ օլմայինճէ՝ զէր ու ահէն
 օլտուզին պէյան էտէմէղ , սայրիլէրի տախի քէզալլէր :

հայվանի նաթիգ քիտվէթին զայ, վէ հայվանի զայրի նաթիգ քիտվէթինէ կիրուպ՝ նասեզա հարաքէթէ շուրու էթտիլէր։ Մըն իշին քերեմբեանի մեվլա՝ Աուհ զէմանինտէ պիր իբի թէնպիհ իլէ՝ պէնտ էթտի պէնի ատեմի։ վէ Սըսըրտէն խեշաս խոուպ՝ բուհի էմրաղէ լէրինէ՝ օն թէնպիհ իլէ իլաճ էյլէտի՝ Սովսեմին վաւսէթտի իլէ։ վէ նուր վէրտի՝ անլէրին ճան կէօղլէրինէ։ Ապրին՝ անլէր օ շէմմի նուր իլէ երնէ տօղրուրահի զայպ էթտիլէր, թա քի Սէսիհուլլահ էթտիլէ պին՝ իլաճ ու ինայէթինէ միւհէթաճ օլտուլար։ օլ քի տէտի՝ պէն իմ բահ, պէն իմ հադիգէթ, պէն իմ հայեաթ։ վէ պիր քիմսէ՝ ճէնապի աթաուլլահա տաթիլ օլամաղ՝ պէնի բահնիւմա էթմէտիքճէզ, զիրա՝ անլին իթիգատի տէրկեահի ճէննէթ, վէ պապի պէհիլթ տիր։

Ապրին՝ թէնպիհին էթտիլէրինտէն պու պապտէ խաւ պէր վէրէլիմ։ Թէնպիհ տիր՝ էմրի մեվլա, պիր Ֆէյլի էթմէլէ՝ էմրի տէնիր։ նիճէ քի՝ սէվ սէնին բապպինի։ Օ քի էթմէմէլէ տիր՝ նէհի տէնիր։ նիճէ քի՝ զինա էթմէ։ վէ սայիրլէրի տէ պուհա տայիր։ Մըլէր քի էմրի թէնպիհ տէնիրլէր՝ հէմլար պօրճլու էտէրլէր, էմնա՝ միւտամ էթմէլլէր, նիճէ քի աթանա, վալի տէնէ, թաղի էյլէ։ Հա կէրլի՝ անլէրէ պօրճլուլուզ իբրամ էթմէլէ։ լաքին էկէր քի պիլի ալլահըն եօրուհ տան մէն էթմէլլէր իսէ։ զիրա՝ օ էսնատէ՝ թանղըլի միլի էֆղուհ սէվիպ, անլէրտէն եան վէրէճէլիլ։

Ապրին նէհի թէնպիհլէր, էպէտի պօրճլու էտէրլէր։ քի պիր վէճ՝ իլէ իմբեանին պուլամայիլ թէպտիլ ու թաղէիր էթմէլէ։ նիճէ քի՝ զինա էթմէ, չաւմա, գաթլ էթմէ։ պուհլարտէն եան վէրմէք, վէ թաղէիր էթմէք իմբեանի եօգ տր։

Պուհու պիլմէլի՝ քի պու էմրի վէ նէհի թէնպիհէ՝ տաթիլ օլմուշ զաթի էթտիլաթ իւզրէ թէնպիհաթլէր։ Օ իրա նէհի թէնպիհէ տաթիլ տիր՝ օլ քի տէնիր։ նէ քի իսթէմէզսին՝ քի սանա էտէլէր, սէն տէ էթմէ զայրիսինէ։ Սթէմէզսին գաթլ օլմասին, գաթլ էթմէ։ Սթէմէզսին մալինէ էլ տէսթ սուհա, էլ մալինէ սուհ

մա տէսթին : Իսթէմէզսին բրզինէ քիմնէ նօգսան կէ-
թիրէ, էլին բրզնա կէշմէ : Սալ ու էմիլայինէ, վէ
զէվճէնէ իսթէմէզսին քի թամա էտէլէր, թամա էթ-
մէ սէն տէ էլին մալինէ ու այալինէ :

Վ է էմրի թէնպինէ (քի տէնիր, նէ քի իսթէրսին
սանա էտէլէր, էյլէ սէն տէ անի զայրիսինէ) տախիլ
տիր պուշլար, ճանի կէօնիւլտէն վէ տէրուէնի տիրտէն՝
սէվ րապպինի, թաղիմ ու իքրամ էյլէ աթա ու վալի-
տէնէ, շէնպիհ սավատտօ կիւնիւնի թաղիմ իլէ սագլա :
Վ է պու թէնպինէրին պաղխի մէվլայէ տայիր, վէ
պաղխի եօլտաշէրիմիզէ տայիր տիր : Անրն իչին՝ իքի
հաճէրի լէհվ իւզէրինտէ քէթպ օլուհմուշ խոի :

Վիվէլքինտէ եազըմըշ խոի իւշ թէնպինէ : Վիվէլ-
քի, մէվլանրն թէվհիտ պիրլիյին զիքր էտէր խոի .
աթաուլաշը պէյան էթմէք իլէ : Երինճիսի սահիհէթ
իւզրէ եէմին իչին, վէ սահիհէթ տիր Սէսի իպնու-
լաշ : Իւշիւնճիսի բուհանի իրզմէթէ մէշղուլ օլմագ-
խապաթ կիւնիւնտէ, Տուհուլաշի պէյան էթմէք իլէ :

Երինճի լէվհտէ՝ եէտի թէնպինէ եազըմըշ խոի մու-
հիպպ եարան վէ եօլտաշ իչին : Վիվէլքի իլէ՝ էյլիլ-
միզէ իլհագ էթմէք աթա ու վալիտէմիզի, (թաղիմ
էյլէ վալիտէնէ) : Վալան ալթըսը՝ մուհիպպի եարան
իչին, քի անլէրէ քէմլէք էթմէլիլիմ, ամէլ ու ֆէյլ իլէ,
տէրուէնի դալպ իլէ, վէ լիսանիմիզ իլէ :

Ամէլ ու ֆէյլ իլէ՝ դէյան էտէրիզ իւշ թարզ, եա-
խօտ պինէֆս քէնտու էօղլէրինէ, գաթլ էթմէք իլէ .
անրն իչին պուլուրմուշ, էօլթիւրմէ, եախօտ զէվճէ-
լէրինէ, միսալ՝ դինա էթմէ, եախօտ մալ ու էմիլայի-
րինէ, միսալ՝ չարմա : Վ է տէրուէնի դալպիմիզ իլէ՝ զա-
րար էտէրիզ եարանէ իքի թարզ, եա հայվանի նաթի-
զինէ, կէօյա զէվճէսինէ, միսալ՝ աշիգ օլմա եարանին
էհլինէ, եախօտ՝ հայվանաթինէ վէ էմիլքինէ, միսալ՝
աշիգ օլմա էլին վարլիզինէ : Աախօտ լիսանիմիզ իլէ,
միսալ՝ եալան շահիտլէք էթմէ եարանին հագդինէ :

Եւ եմաներ աստուած քո՝ մի ունիցիս զայլ աստուած առաջի իմ, եւ մի արարցես քեզ կուռս ըստ ամենայնի նմանութեան :

ԳԵՐԱՅԻ ԹԵՆԳԻՆԻ ԵՎՋԵԼ

Պէն իմ սէնին բաղարի ալլահըն, էտինմէյէսին զայրի ալլահ հուզուրիմտէ, վէ էթմէյէսին քէնտինէ փութլար՝ զինհար թէշպինհէն :

ՍԻՒԱԼ ԻՔԻՆՃԻ

Հէր նէսնէնին նիզամի գատիմէսի վէ ատալէթի՝ չիւնքի հազրէթի հազգ տրր, հէր շէյի՝ միզանի ատլի իլէ խալգ էթմիշ տիր. գատիմի վէրտուկի նիզամ քիւ ֆայէթ էթմէզ մի խոի ճիւմէյէ, քի թէնպիհաթ իլէ պէնտ էթտի պէնի ատէմի :

Լճէլապ. Չիւնքի ատէմի բահաթ վէ էմր սահիպի խալգ էթտի մէվլա, կէօյա տիւշէր գալգար, քի հէր նէսնէտէն սէչիլէ. օլտու քի մարաղէ մէվլթէ կիրիֆէ թար օլտու պէնի ատէմ, եարատանին էմրինէ իթաաթ ու ինգիատ էթմէմէք իլէ. ճայիզ ու միւգթէզա խոի թէնպիհաթ իլէ՝ օլ էղէլքի գարարէ կէթուրմէյէ պու տէրտիմէնտի, քի ճան կէօղինի աշուպ իւրեան օլտու զին պիլուպ՝ տէրտինէ տէրման պուլա խոի : Լմտի՝ ճայիզ խոի թէնպիհաթ իլէ պէնտ իթմէյէ պու հաւ բուն աթի, վէ տիգկին իլէ սէրքէշլիլինի զապթ էտէ խոի, քի մըգտարին պիլուպ՝ հատտինի թանըյուպ՝ վէ զարար ու զիյանինտէն սագընա խոի :

Լմտի էն էվլէլքի թէնպիհի՝ իւշ թագսիմ ու սէ հիմ օլմագ իւզրէ պույուրտու : Լվլէլա՝ պէնիմ եիւ զիմտէ եախօտ պանա պէտէլ՝ սանա մէվլա օլմագ իւզրէ նասպ էթմէյէսին : Կէօյա ֆէրիշթէ ու մէյայլքէ թէն մէննա էթմէյէսին. զիրա՝ ճիւմէնին սէրվէրի պէն իմ : Լքինճիսի պիր ֆէրտ տէօքմէ՝ սէնէ վէ նաճար փու սատ իլէ եօնուլմուշ փութ եանփմաեասըն պէնիմ իւ միմէ. զիրա իլահիյէէմիւն էօղի ու զաթիմ անլէրտէ պուլունմաղ. իսմի շէրիֆիմ անլէրէ ույմաղ եագըշմաղ : Լւչիւնճիւսի՝ հայվան օլա, շէմս ու գամէր, վէ ինտան օլա. պունլարըն շէրլինտէ հիշ պիր շէյ եանփմաեասըն :

Թէմէննա ու ինդիկեատ խողւպ՝ ղինհար սէճտէ գլխմանաւարն . զիրա իհթիմալ տըր՝ պէլքի Աբարբաէ ձիւրափուն գալիմինէ ուշուպ՝ անկէր կիպի ղանէմ ու կեալ պաշի, վէ թիմասհ պալըղին շէքլին ուշտուրուպ թանկ մայասըն՝ քի թափարլար իտի :

Իմոի պունկարա վէ էմնալինէ սէճտէ գլխմայասըն՝ վիւճուտին հարէքէթի իլէ . վէ պէնտէ օլմայասըն ճան իշթահի իլէ : Վէ պունտան այան օլուր , քի միլէթի Խափի (.քրիստոնեայէր) թաղիրէ սիթէմէ էհթաճ տէշիլէր . զիրա եաղըլան շէքլէ ու քիսվէթէ թաղիմ էթմէղէր, կէօյա անըն բէնկինէ սուրէթինէ . անճադ քի էթտիքլէրի թաղիմ ու իբրամ՝ օ թատլիրէր սահիպլէրինէ տիր : Ելիճէ քի՝ շէհրիւարան տիվանը , վէ պայրամ պուլլւշմասընըն , եախօտ պայրամ նամա ղինէ կիթմէնիւն թատլիրի եաղըլմը օլսա , անճադ փատիշահի կէօրմէյէնլէրէ պիր ալամէթ կիպի էսէր տիր : Քիմ քի օ թատլիրէ՝ ղաթի էօղի իլէ փատիշահ տըր տէսէ , գաթլէ վաճիպ օլուր . զիրա փատիշահ ղիլլուլահ վէ թանղըր եափուսի տիր . օ թատլիր՝ անըն կէօրիէսի վէ ինսան մարիֆէթի տիր :

Վէ տախի՝ օ աղիղ ալլահ՝ հէր էմնալտէն միւնէղէհէն տիր . մէլայիքլէր տախի քէզալլէք : Ապրին էմպիալէրին բուեասինտէ կէօնէկէօն քիսվէթ իլէ կէօրիւն միւշ : Վէ մէլայիքլէր իշին Աուսայա էմր էթմիշ քի , սէրվի սանտուգին թափլանըն իւղէրինտէ՝ իքի քէրօֆիմ գարշու գարշույա նազլ էյլէյէ . պունուն մուշփասսալին հայճասինտէ արա :

ՅԵՂԵԳՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԵՏՈՒՐԵՆԻՆ

Մի Երգնուցուս սուտ յանուն տեսն աստուծոյ քոյ :

ՊԵՐԵՑԻ ԹԵՆՊԷԼԻ ՍԵՆԻ

Եալան եէրէ եէմին էթմէյէսին սէնին բապտի ալլահըն իօմինէ :

ՍԻԻԱԼ ԻԻՉԻԻՆՃԻԻ

Եբինճի թէնպիհ իլէ՝ մէն էտէր բապտի քի պօշալարա եէրտէ՝ (ատէթ էտինուպ վէ իլլա քի եալան եէրտէ) եէմին էթմէյէլիմ : Եա էֆէնտիմիղ պուշուր

մուշ քի՝ ֆիմապատ զինհար եւմին էյլէմէյին , հէման սիզին քէլիմաթինիզ , վար՝ վար օլա , վէ եօգ՝ եօգ օլա , պու իքի էմրի նիճէ թատպիզ էթմէլի :

Լշէվապ . Շաշի չէշմի իլէ նաղար գըմայալըմ ալ լահրն էմրինէ : Լահմանի մէվլա՝ օ էսնատէ շահիտէ պէտէլ հագիգէթ իւզրէ օլանի էմր էթմիշ . վէ խաւ թէլիէ իլաճ կէօսթէրմիշ եւմինի էֆէնտիմիզ Յիսուս Քրիստոս երկնաւոր թապիպ : Տէմէք իսթէր քի , պէն ֆայիզիմտէն կէշտիմ . միւմքինի օլայ խտի քի՝ ինսան ճինսի՝ նէ տէրտէ կիրիֆթար , վէ նէ իլաճէ միւհթաճ օլայ խտի եւմինէ :

Սէնագիպ տիր . չօճուզուհն պիրիսինէ վալիտէսի տէր քի , ճղուլէ էքմէք եւ քի ուսթայէ կիտէսին , օ տախի տէմիշ օլա , նէ եէրիմ , վէ նէ ուսթայէ կիտէրիմ : Լմտի իքի թէնպիհին սէօզի պիր , էմմա բիվա յէթի միւսթէլիֆ : Լկէր էօյլէ օլմայա խտի , Սէսիհ ուլլահ էֆէնտիմիզ չօգ եէրտէ Լնճիլի շէրիֆտէ՝ եւմինէ պէտէլ տէմէզ խտի , էլհագ էլհագ (ամէն ամէն) տէրիմ սիզէ :

Վէ սուրբ առաքեալն Պօղոս՝ եւմին իլէ սապիթ էթմէզ խտի քէլամինի քի . Վկայ է ինձ աստուած զոր պաշտեմն . Հռօմ . Ա . 9 : Շահիտ տիր պանա ալլահ , քի անրն պէնտէսի իմ : Օխրա հագիգէթ իւզրէ օլան եւմին՝ մէթանէթ վէրիբ կէրէք շէյ . անճագ շիւս հէլի եէրտէ եւմին հիճապ էթմէզ , ալլահալի տէմէք իլէ կէճմէլի : Ղիւզէի քիւլլի շէյ իշին , վէ եախօտ քիզպ իլէ՝ ալլահի շահիտ կէթիրմէք , անրն խտի շէրիֆին նաֆիլէ ու պէր հավա էթմէք տիր :

Լվիլէլա քի՝ ալլահրն հագիգէթին պիրամիւճիւս լիսանէ ալմազ իլէ՝ նաֆիլէ էտէր անրն իսմինի . վէ իքինճիսի իլէ՝ զեքր իթաուկի ազիլէ՝ իթալէի լիսան էտէր , եալան եէրտէ անի շահիտ կէթիրմէք իլէ : Պու թէնպիհէ գարշը՝ իւհ խաթա վար . տէտիսի սէօզին՝ քիզպ օլաուզին պիլէրէք եւմին էթմէք . եախօտ նամէրզա թարիգի իլէ եւմին էթմէք , եախօտ՝ իթաուկի եւմինին մուղայէրին էթմէք :

Վէ տախի՛ր եւմինե եղտատ իշլէր ատէմ՝ ամէլի
իլէ . ետխօտ՝ տէրունի գալլլի իլէ . ետխօտ լիսանի իլէ :
Տէրունի գալլլ իլէ թէքեասիւլ իտէրլէր պու թէն
պիհտէն ֆատիգ քրիստոնէլէր . քի ալէ թի կէօրիւնիւշտէ
քրիստոնէայ տիրլէր . պունլար եիւղտէն վաֆթիլլ օլան
լէրէ պէնդէրլէր . քի մկրտուլթիւն ալլրլէր , լաքին նա
մէթին շնորհքին ալմաղլէր : Վ իսան իլէ , հաշան սըադի
պիւլթիւն վէ տէրունի տիլտէն համա ու սէնա ու տուա
էթմէղլէր : Վմէլ ու ֆէյլ իլէ , միւրայիլէր . քի բապտիւ
նին իսաի շէրիֆինի՛ միւլահազա լիսան իլէ օգուրլար .
վէ փաք ու շէրիֆ գալլլ իլէ անմաղլար :

ՅԱԼԱԿՍ ԵՐԲԱՐԴ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՆ

Սրբեա՛լ զօր շարաթուն :

ՊԵՐԵՅԻ ԹԵՆ ՊԻՆԻ ՍԵԼԻՍ

Իբրամէն թէգահրէ էլլէ սեպթ կիւնիւնի :

ՍՒԻԱԼ ՏԵՕՐՏԻՒՆ ՃԻՒ

Իւշիւնձիւ թէնպիհ՝ ճիւմա էրթէսի սըալաթ կիւ
նիւն՝ փաք սադլամաղ իշին օլաճադ . էմմա պու թէն
պիհ Նահուտի թայիֆէսինէ մախսուս օլմալլ , պիղէ
կէօրէ նէ՞ իգթիզասը վար :

Իշէլլապ . Վ թալիպի իլիմ խալիլիմ , չիւնքի էսկի
նօմօս պիւր նէվլուհուր կէօրկէ ու թասլիլի իտի՛ Սէսիւ
հին դէմանի սաատէթլէրինէ , կէօրկէ չէքմէտիքճէղ՝ էն
ասըլ ճիւմ պիղէ գարիպ օլմաղ . կէշտի կէօրկէ՛ կէլտի
էն ասըլ սուրբ կիւրակէ : Օ իրա օ սըալաթ կիւնի՛
կէօյա մէվլաննն բահաթ օլտուղու կիւն իտի . քի քեայիւ
նաթի թէքմիլ էթտիքտէ , բահաթ էթտի եէտինձիտի
կիւնտէ : Վ աքին՝ հիշ մէվլայէ եօրուլմադ տէնիլի մի ,
մատամ քի ճէսէտի ճիւմի եօգ տըր . եա նէ՞ տէմէք
իսթէր իտի հաղրէթի ճէնապիւլ պարի :

Պիւր էսնատէ ախէր ղէմանտէ՛ պէն քէլամուլլահը
մը տիւնեայա իրսալ էտէյիմ , քի կէլիպ պիւր պիքիլի
տուլթէր գըղտան՝ ինսան ճէսէտինէ իթթիհատ ու
մուլթասըլ օլա : () Թուղ իւշ սէնէ ղահմէթ չէքէ .

սալայ օլուենա, վաֆաթ էտէ, վէ մէզարտէ տէֆն օլուայ՝ րահաթ օլուայ՝ վէ իւշիւնձիւ կիւն գըյամէ օլա, վէ զէմին ու սէմա՝ օլ զաման թէքմիլ օլա, վէ պու սըպաթ կիւնին՝ կիրակի փազար կիւնիւնէ թէպաթիւ էտէ : Վէ նիճէ.քի էն էզէլքի կիւն (եէրի կէօյի թէճէլլի գըլարգտա) կիրակի խաթ, վէ տէտի հազրէ.թի ալլահ՝ նուր ու զէյա խալիգ օլա, քէզալիք վէ էֆէն ախմիլ մէզարտէն գըյամէ օլուայ նուր տօղտու :

Վէ նիճէ.քի՝ եէտինձի կիւնտէ տէտի մէվլա՝ թէքմիլ օլտու զեր ու սէմա, քէզալիք վէ խա մէսիհուլլահ՝ չարմըղ եիւզէրինտէ տէտի՝ իշտէ հէնիլ հէր շէյ թէքմիլ օլտու : Տէ իմոխ՝ պու աղիլ ու միւքէրբէմ՝ կիրակի կիւնի, րաֆի ու սէրվէր օլտու օլ սըպաթ կիւն նիւնտէն : Հէմ պէնի Վարպէլ՝ պու կիւնտէ խէլաս պուլտու Սըսըբն եասըրլըզինտէն, վէ պու կիւնտէ գըյամէ օլուայ մէսիհուլլահ՝ ճէհէննէմին սիյասէթին տէն խէլաս էթաթի քէնտի գուլարընը՝ օ նարի սա գէրտէն :

Վէ տաթի էլլի կիւն թէքմիլինտէ՝ Սուսա թուրի Սինատէ ալոր օն թէնպիհի, մէսիհուլլահ էֆէնտիւ միլ գըյամէ օլուայ, էլլինձի կիրակի կիւնտէ՝ իրսալ էյէտի Տուհի գուտսի առաքեալլարա : Վէ մահճէր կիւնի տաթի (պաղի իւլամէմիլ գալլինձէ) օլաճադարը կիւրակէ կիւնիւնտէ :

Պու կիւրակի կիւնի իշին՝ սապահտան՝ միսք ու ան պէր կէթիրէն նիալանլէր՝ կէօրտիւլէր էֆէնտիմիլի մէճտի սալթանաթի իլէ գըյամէ օլմուշ վէֆաթտէն : Պիղէր տաթի զուլումաթ իլէ պու հատիխանէ ճէն սէտտէն խէլաս պուլուայ ֆէվթիմիլտէ՝ շին սապահ օլուր պիղէ, էկէր քի ֆաղիլ պուլումնուրսադ, անի կէօրիւրիլ նուրի միւնէվիլէր միսալի :

Իմոխ պէն սանա սօրայըմ, սըպաթ կիւնի մի ալայ օլտու՝ եօգսա կիրակի, ագիլտար օլան տույար : Պու կիւնի օն իքի առաքեալլար զէմանինտէ՝ գաթի աղիլ սագլարլար խաթ, քի անճադ համա ու սէնա, վէ պա տարադ կէօրմէքտէ մէշլուլ օլուրլար խաթ միլլէթի

խաղիկէր : Բու հին անձնագրի բաձէթի տիր՝ ֆրագ ու կիւնահատան ֆարիզ կէլմէսի . ել չէքմէք տիւննէվի ֆէյլ ու ամէլտէն , վէ զիբրի հագդ իլէ հէյրան օլմագ կիրակի կիւնտէ :

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՐՐԱԳԻ ՊԵՏԱՌԻՐԵՆԻՆ

Պատուեալ զհոյր քո և զմայր :

ՊԵՐՍԵՒ ԹԵՆՊԻՆԻ ԲԱԳԻ

Իբրամ էթ փէտէրինէ վէ զալտէննէ :

ՍԻՒԱԼ ՊԵՇԵՆԻ

Տէօրտիւնձի թէնպիհտէ՝ թալիլ էօմր վէ սըհհէթ սաղլըդ կէօրիւնիւր , էմմա պու թալիլ էօմր՝ եաշտէ՞ մի օլա , եօգսա պէհիլէթ ճէննէթտէ :

Իլլէվա . թէնպիհ իթաի հաղրէթի հագդ . քի՝ աւ թանա վալտէննէ իբրամ ու թաղիմ էյլէ , քի թալիլ էօմր վէ սըհհէթ ու սաղլըդ պուլտսըն : () աղիզ մէվա՝ ճէսէտիմիզի պիլէ գայրըր՝ ամէննա հագդա . քի բուհիմիզի : Իմաի թէնիմիզին սաղլըդ իլէ՝ ճանը մըղը գայրմագ , իբիսնի տալի հիմայէթ ու սիյաւ նէթ էթմէք իսթէք :

Կիձէ քի՝ խոմար էշէձիլի թիմար էտէք եէմ վէրիւրիլ քի՝ պիզի վէ եիւքիմիզի գալտուրէ . քէղալը վէ պիզիմ ճէսէտիմիզ պիլէ խոմար տըր՝ պէսլէսէք կէւրէք . քի օրուձ ու փէրհիլ տուա ու զիյարէթիմիզէ եարտահ օլա . բուհիմիզի վէ եիւքիւմիզի կէօթիւրէ : Օլտու քի՝ աթա ու վալտէմիզէ թաղիմ էթմէք իլէ , թալիլ էօմր օլուրըդ տիւնեատէ վէ տիւրէթտէ : Օլրա հէք քիմ քի՝ զայրիսինին էօմրիւնի սիաննէթ էտէ , հաղրէթի հագդ տալի անըն էօմրիւնի հիմայէթ ու սիյաննէթ էտէք :

Պու թաղիմի թէնպիհ իլէ՝ իսթիմա էտէրիլ քի , սատէ լաֆիլ իլէ՝ մէթհ էթմէք իլէ կէշուրմէսէք կէւրէք աթա ու վալտէմիզին թաղիմ ու իբրամինի . իլա քի՝ անիլրտէն պիլէ նէ քի իթա ու ինայէթ օլտու իսէ , մուգապիլին էթմէք իլէ : Օլրա անիլը չիւնքի մէվատէն սօնրա՝ պիլէ իբինձի սէպէպ տիրէք , պէսլէմէյէ պօրձիւյուղ : Վ է պիզի չիւնքի զահմէթ ու մէ

չազգալով իլէ պէօլեթաիւլէր , հայաթ ու սաղլըզլէ-
րինի սիյաննէթ էթմէլիլիլ : Վէ չիւնքի՝ պիղէ փենտ
ու նասիրհէթ վէրտիլէր , բիղալէրինտէն թէքէսիւլ
էթմէմէլիլիլ : Վէ չիւնքի պիղի սերմայէ սահլալի էթ-
տիլէր , կէչիննէճէքլէրին կէօրմէլիլիլ :

Աթա տէնիրլէր պիղէ՝ վէ իլմ ու մարիֆէթ թա-
լիմ էտէնլէր , զիրա սնա՝ պապա՝ էկէր քի վարըզըմը-
զա սէպէսլ տիրլէր , անլէր՝ ֆաղըլ ու ֆաղիլէթիմիլիլ :
Աթա տէնիրլէր վէ փիր էթթիարլէր , վէ միւլէքի շէհ-
րիարլէր . պուսլարտան հիճապ իտուպ ու թանաճաղը :

Բուհանի աթա տըր՝ իլլա քի հոգեւոր առաջնորդ-
լար , քի տայիմ բուհանի էվլատլէրինին էլիլինէ սայ
էտէրլէր , հազգին եօլունու կէօթէրիլլէր . պապա
կիպի փենտ ու նասիրհէթ էտէրլէր , վէ հէր գուսուր-
լէրինի թէքմիլ էտէրլէր : Իմաի՝ թալիպքեարլէրէ տա-
խի ֆարղ տըր՝ անլէրին էքսիլինի կէօրմէք ու պէպէմէք :

Էպր կիպի կէլ պահիրտէն շէք ապի .
Ապի խօշ իթ օլ պուլաւե սէն թապի .
Աթան ու վալտէնիլէ պահրապ .
Սէն էպր օլ բմպիլ իլէ շէք իթ կիւլապ .
Վիւճուտինն սէպէսլ տիրլէր էլ փիւսէր .
Իքրամ իթսէն լալըզ տիրլէր սէր պէ սէր .
Խիւտա հազգ տըր սըհէթ վիրէն ամէննա .
Իզգէթ իթսէն հազգէ տիր օ թէմէննա .
Բահի հազտէն խտրլէրսէ սէնի մէն .
Նապէք վէրտ օլ խարտէն պիթմիլ օլ հէմէն .
Գուտրէթին էէթտիքճէ թալիմ իթ տայիմ ,
Իզգէթ խտէն հէմիլէ պուլալ թալիմ :

ՅԵՂԵՅՍ ՀԻՆԳԵՐՈՐԳԻ ՊԵՏՈՐԵՆԻՆ

Մի՛ սպանաներ :

ՊԵՐԵՏԻ ԹԵՆՊԻՆ ԻԵՄԻՍ

Գաթլ էթմէ :

ՍԻՒԱԼ ԱԼԹԸՆՃԸ

Խըշմի ինտան՝ նէ՞ զալըմ իհրադ տըր . քի թանղրի
պինասին պիր վուրուշտէ եազար միւնհէտիմ վէրան
էտէր . պէլի հէր պար կէօրիւրիւլէ՝ էմմա իթիմատ
կէլմէլ՝ քի աճապա օլաղան շէյ մի տիր պու . լաքին
պուստան տախի իճթինապ շէքմէք իլին՝ ճիւղէի քէլի
մաթ սէօլէսէն տիլնէնիլ :

Իշխանայ . Ին էվիէլքի գանը՝ Կայէն , անտէն էվիէլ՝ բուհիմիդէ գաստ էտէն՝ օլտու մէլուէն շէյթան . քի օլտու պէնի տտէմէ պիրահմ պիր ճէլլատ . պու իքիտէն տէրս ալըպ շայիրալէրի , պիր պիրիսինէ գըլմաղա պաշ գօշտուլար :

Քէրէմքէանի բապպիլէ զայէթ կիւճ կէլիպ՝ ոլու նու տախի թէնպիհլէրինէ տախիլ էյլէտի : Վէ զա պիթլէրէ իղին վէրաի՝ քի օլ միսիլիւ զալըմ ու զէու տարլէրի՝ գաթլ ու վիւճուտլէրին գալաղրալէր տիւնէ եատէն , քի քէնտի գուլարը էմին օլալէր :

Իհրապ՝ էմմա նէ իհրապ : Իհրապ՝ մալի ինսանէ գաստ էտէր պիէմքի խիւտա . էմմա պու զալըմ՝ առէմին բուհինէ : Իհրապ՝ պիր երլլըգ պինպի կապար . պու զալըմ՝ էլլի ալթմըշ երլլըգ , վէ սաղիբէ քէպիրէ գըլուպ , զէրբէ զէմանտէ երգար վէրան էտէր թանդըրընն պինասըն : Պու թէնպիհ իլէ՝ պէր գայտէ մէն էտէր մէյլա՝ գաթլ էթմէպին :

Ելքին ալէսսէ վիլէ մէն էտէր խըշմու թէհափվիւրի . էկէր տէրուէն՝ քի խըշմտէնիր . էկէր տէհան ու աղպի՝ քի շէթմ ու իթալէի լիսան տէնիր . էկէր ֆէյլ ու ամէլի՝ քի էլի իլէ վուրմասինէ , վէ սաշը սագալը եօլմասինէ տէնիր :

Վէ նաշէրի նահապգ եէրտէ գաթլ էթմէր , իւշ թարղ օլուր : Եվիէլքիսի նահապգ տէնիր՝ էօլէն թաւրաֆընտան , քի պիտուշ օլա : Ելինճիսի՝ էօլաիւրէն թաւրաֆընտան՝ քի զապիթ օլմայա : Եւշիւնճիսի՝ զապիթ խուսուսինտէ , հաշան գաթլ էտէն զապիթ օլա , էմմա առալէթ իլին գաթլ էթմէյէ , անճագ քի՝ էօճ ու ին թիգամ ալմագ իլին էօլաիւրէ , եախօտ՝ խըշմընը եռտամայուպ՝ թէհափվիւր իլէ խաթա էտէ :

Քիմ քի խըշմին եռտա է՝ թաղէ ճիւփան ,
 զուսէտէն օլտէմ խէլա օլաի հէման :

ՅԵՂԱԳՍ ՎԵՅԵՐՈՐԴ ՊԵՏՈՒՐԱՆՈՒՆ

Մի շարք :

ՊԵՐԵՏԻ ԹԵՄՊՈՒԼԻ ՍԵՏՈՍ

Չինա էթոս :

ՍՒՒԱԼ ԵՆՏԻՆՏԻ

Չիւնքի պիրինճի սիւալտէ տէնտի . քի էմրի վէ նէհի թէնպիհլէր՝ թապիաթտէն վէրիլէն թէնպիհլէրէ ույիուէն տըր . զինա տախի թապիաթ իւղըէ ֆէյլ օլմաղ իլէ , նիչին թէնպիհլ իլէ մէն օլմուշ :

Իլճէլապ . Չիւնքի կիւնահ ու ֆըսգ՝ հէր շէյին էթրաֆինէ տէնիր , թապիաթա քիֆայէթ էտէր դա տար՝ պիղարէզ բապլի՝ իլաճ կէօսթէրմիշ . պիր էր քէյէ՝ պիր տիշի : Իմմա՝ թուղ էքմէք խայինի պու թէն դանաաթ պիլմէյիւպ , հըրսի սէվտապինէ ույուպ էթրաֆինէ վէրտի :

Ղէնապիւլ պարի՝ հայլանաթտէն ինսանի սէշմէք իլին թէնպիհլ էթտի քի , դանուէնիմ իւղըէ վաղ էյլէյին . վէ էթրաֆի սիղէ հարամ օլա : Պու զինանրն չիրք ու լանէթ օլտուղինէ պինաէն՝ իքինճի պապտէ՝ տօգուղունճու սիւալտէ՝ պիր մըդտար սէօլէնմիշ տիր : սէն տէ անրն իլէ դանաաթ էյլէ :

ՅԵՂԱԳՍ ԵՕԹԵՐՈՐԴ ՊԵՏՈՒՐԱՆՈՒՆ

Մի գողանար :

ՊԵՐԵՏԻ ԹԵՆՊՈՒԼԻ ՍԵՂԴ

Սիրիզա իթմէ :

ՍՒՒԱԼ ՍԻՔԻԶԻՆՏԻ

Սիրիզա վէ հըրսըղըղի թապիր իլէ պէյան էթմէն նիղ՝ նիյազ օլունուր :

Իլճէլապ . Չարմազ տըր՝ օղրունճէ պիր քիմնէնին մալ ու էմվալինի սիրիզէ էթմէք . վէ պիլա էմրի տա հիպին մալինի դուլլանմազ : Խըրսըղըգ տըր՝ էմրի հագգէ պիր խիյանէթիլք . չիւնքի աննրն թէրի իլէ էքլ էտէսին տէմիշ թաամինի . օղրու իսէ՝ էլ ալէմին աննրն թէրինի խթիմալ էտէր :

Խըլանէթիլք տիր վէ տախի թապիաթըն նիզամինէ ,

քի հէր պիրինին նաֆագասընը պիրտ էթմիշ, վէ դաւ
լիմ օղրու՝ էլ ալէմին նաֆագասինի աղղընտան գափար,
գայրէթլի թապլաթի գըրը՝ գապգէ իչրէ կիպի փառ
լանարըր, վէ օլուր քեահիլ ու թօրլագ :

() Եւր մէվիյէ դըս, քի անըն վէրտուկի էօմրի
էքսիլտի՝ գաթլէ վաճիպ օլմաղ իլէ : Ումուտուն քե-
սէր քէնտինէ մուգատտէր օլանտէն, վէ զայրիսինին
մուգատտէրին չէքէր աղղինտէն : () Եւր վէ գանլը՝
էլ ալէմին կէչինէճէյին աղղինտէն քէլպ կիպի չէքմէք
իլէ : Տասի՛ խիյանէթէ իրթիքեապ էաէր օղրու, փա-
տիչահ գարպինէ նօգսան վիրուպ՝ կէօնակէօն գալ-
պաղանլըզ իլէ . շէրաաթէ տախի խալէլ վէրի՝ րըշ-
վէթ իլէ : Վի Լապի նէպի տէմիշ րապպինին աղղի
իլէ . Հիւքեամէնիզ ասի՝ օղրու իլէ շէրիք տիրէր,
րըշվէթի սէվէրլէր, էօքսիւզին հագգընի՝ հագ իթմէղ-
լէր, վէ տուլէրին շէքվասինէ կիւշ էթմէղլէր, էմմա՝
պիր գաշ միւշիւլ վար՝ հալլ էթմէլի, Եսպի՛, Ե. 23 :

Սիւալ. Լիվէլա՝ էկէր պիր քիմսէ շէյ չալարըրպ,
քէնտինին օլմագ իւղրէ, պիր թագրիպ իլէ չալարսա
քէնտուսին օլմագ իւղրէ՝ խրըսըզ տէնի՝ մի :

Լիվէլապ. Պիլի՛, հագգ էէրինի պուլտու, լաքին
քէնտուսի կիղլի էթմէք հասէպի իլէ՝ օղրու տէնի՝ :
Լաքին՝ շէրան խապթ իտէր իսէ քի քէնտուսինիքին
ալմըշ, անճագ թապիրէ միւհթաճ օլմաղ, լաքին՝ էղէլ
քի չալան՝ իրի գաթ էտասինէ պօրճլու օլուր :

Իփնճի սիւալ. Մալ սահիպինին իլմի օլմատան՝ պիր
ատամ անըն պաղինէ կիրսէ, մէյվէսինէ էլ սունսա,
օղրու տէնի՝ մի :

Լիվէլապ. Լիկէր գաքնի տօյունճէ խթիմալ խուպ,
անա գանաաթ էթմէլուպ, գապ իլէ պիլէ կէօթիւրէ՝
խրըսըզ տէնի՝ . քէզալէք վէ թարլատան էքինի էլի իլէ
տէվչիրսէ պիր քիմսէ վէ օրաղ իլէ պիլմսէ՝ օղրու
տէնմէղ :

Իւլէնճի սիւալ. Ղրթլըք էսնասինտէ քէֆաֆի
նէֆս իչին տօյաճագ մըգտարի չալսա՞ :

Լիվէլապ. Խրըսըզ տէնմէղ, զիրա պէճիտ զէմանտէ՝

միւս մէկին օլմատորդի հալտէ՝ դատ ու զախիրէ ճիւղէն
մախտուս տէնիր :

Տէօրփի-նճի-սի-սալ. Հարիմին զապիթին խրդմէթ-
քեարի՝ աղաաինին էմրի իլէ՝ պիր քիմսէնին շէյին սի-
րիգա էտէրսէ :

Իշէէլապ. Վաթիլէ վաճիպ տիր. զիրա աղաաինն տա-
խիլ օլմամբ՝ ֆէնա իշէ պույրուգ գուլու օլմադա .
հէմ չիւնքի աղապընն սեօղի իլէ քէնտուսինն զարար
էթմէղ, քեղալիք վէ ախէրէ էթմէմէլի : Անճագ պու-
հալ վար քի, պէնի Խարայէլ՝ ալլահն էմրի իլէ ալտա-
արպ Արսըրն զէվճէլէրին վէ գօմճուլէրին՝ տիւղէն
իլէ սցտուլար : Ի պրին պու՝ անա էմալ օլմադ, զիրա
ալլահն տոր մալ վէ էմվալ. սահիպնին էմրի իլէ
ալլամբ օլուր. կէօյա խրդմէթքեար՝ աղանըն սանտը-
ղընտան քէնտուսինն գաֆտանիլգ ալա :

Պէշէնճի սի-սալ. Օտրարտէն սիյանէթ իշին պիր քիմսէ՝
սէրհօլուն սիլահնն օղրունճէ սէլպ էթսէ. եախօտ նա-
ֆիլէ եէրտէ գաղէպէ կէլմիշ պիրիսինին գըլլէն սիրի-
գա իթսէ, վադթի կէշինճէ սահիպնին էթմէլմ էթսէ :

Իշէէլապ. Խըրսըղլըգ էճրինն պօրճու օլմադ, զիրա
խայիրլի սէպէպ իլէ տէֆ էթմիշ օլուր դաղալի. պիլա
միւսմիւս վէ սէպէպլէրտէն մատաա, Խըրսըղլըգ տըք
պիլա էմրի սահիպնին հէր նէ իսէ սէլպ ու սիրիգա
էթմէսին :

ՅԱՆՔԱՍ ՈՒԹԵՐՈՐԴԻ ՊԵՏՈՒԹԵՆՆ

Մի տաւ վիայեր զընկերէ քումէ :

ՊԵՐԵՏԻ ԹԵՆՊԻԼԻ ՍԵՄԻՆ

Ետան շահաաթթիք էթմէ եօլտաշըն հազգընա :

ՍՒԻԱԼ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆԾՈՒ

Պու նէհի իլէ նէ կէօնէ շէյ մէն օլունուր, պէյան
պուլուրասըլ :

Իշէէլապ. Պու թէնպիհ իլէ մէն օլունուր հէր
քիդպ՝ ալլէվլէրիտէ. վէ հէր քիդպի շահիտէթ հու-
ղուրի շէրիտէ. վէ հէր նէ եէրտէ օլուր իսէ. մատաա
քի զարար իսապէթ էտէ պիր քիմսէյէ. եա մալինն,
եա վիճուտինն. լաքին՝ եալան վար քի զարարլը, եալան
վար քի ֆայիտէլէ :

Ֆայիտելի քիզալ՝ նիճէ քի ագճէն օլա՝ ֆայիշէյէ կիտէն՝ իսթէտիքսէ , եախօս՝ պիշաղին օլա՝ վէ էօվ քէլի առէմ իսթէսէ պիրիսինի վուրմադ իշին՝ եօգ արբ տէյէսին . եալան՝ էմմա ֆայիտելի : Լալան վար՝ շաղա միսիլլիւ . նիճէ քի մէտաաշլէրին ույտուրմա լաֆի : Լալան զարարլը , քի անտէն զարար չըգար տէյէնէ , վէ քիմին իւղէրինէ տէնիրսէ :

Լալան շահիտին գաղէպինի՝ հաղըէթի հադ քէսիպ աթմը : Քեաղիպ շահիտ՝ նէ քի միւհիւմ էտէրսէ պիւսուչ քիմնէնին պաշինէ կէթիրմէյէ , քիզալի զահիր օլտուգտա , օ ֆէլաքէթի անըն պաշինէ չէվիքէսինիլ . Բ . Օրդն . ԺԺ . 17 : Պու թէնպիհն տախիլ տիր մահէլ եէրինտէ սէլպ էթմէմէք կէրէք քէլիմաթի . լաքին՝ էկէր քի կիւշ էտէն՝ էպլէհ ու տին խուսուսին մէզադ էտէր օլմայա , զուրուպի էմսալ տրը :

Ճահիլէ աղնաթմադ էկէրսէ դաստին .

Տօմուզ պու բնունա՝ դէր կէվէրէր տատին :

ՅԱՆԱՅԻՍ ԻՆՆԵՐՈՐԴԻ ԵՒ ՏԵՄԵՐՈՐԴԻ ՊԵՏՈՒՐԱՆԸ

Զույ ջանկանալոյ :

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՅՈՒ ՎԵ ՕՆՈՒՆՅՈՒ ԹԵՆՊԻՆԵՐ

Շէնվէթ վէ արզու էթմէմէք :

ՍԻՒԱԼ ՕՆՈՒՆՃՈՒ

Պու նէհի թէնպիհնէրի ադլըմըզ գանաճադ գատար՝ իդհար էթմէնիլ քիճա օլունուր :

Լիճէվապ . Պու թէնպիհն իլէ մէն էտէր մէվլա՝ քի արզու էթմէյէլիմ եարան ու եօլտաշին խանէսինէ , ղէվճէսինէ , պէնտէսինէ , ճարիսէսինէ , էօքիւղինէ , էշէյինէ , վէ հէր նէ իսէ : Պու իքի թէնպիհն իլէ մէն էտէր հաղըէթի մէվլա՝ քի իսթէքլիկ նիյէթի իլէ՝ աւուրունի գալլատէն արզու էթմէյէլիմ էլ ալէմին ալլէթիսէ , վէ կէօղիւմիւղտէն մէն էտէր՝ կէօղէ կէօրիւնիւր հէր նէ իսէ եարան եօլտաշին :

Լաքին՝ բուհին վէ ճիամին կէօղէրի իյնէտէն ինճէթիր ու օգլէր օլուպ , մէրմէրէ տախի թէէտիր էտէրէր . վէ արզու չէքմէմէք՝ հատտի իմէեան օլմայուպ , լաքին արզույա քիզա վէրմէսէք կէրէք . ղիւա՝ տիզկինէ

կէլմէղ, վէ հիւքմ ալթընա պէնտ օլմաղ : Ա է խմբեանի
եօգ տըր արզու շէքմէմէք . խաբին իբրահէն էթմէսի դաւ
սիլ տիր . կէօյա էմնալի իընդիբ էթի . եախօտ օրուճ
կիւնտէ նէֆախ թաամ կիպի :

Թէմսիլի միզաճի շէհվէթ վէ արզու . (կէօյա բաւ
բոյականապէս) խանէ տիր՝ առէմին նաթիգ ճանի .
նիալան տըր՝ ճէսէտի . պէնտէ տիր՝ արզուլէրի . ճաւ
բիյէ տիր՝ կէօյա խանէ իշինտէ հապէս ու հըրսի . էօ
քիւղ կէալ վէ իշէք թաւար տըր՝ պէնտէլէրի . մէր
քէսղ էշէք տիր՝ թէվէքէլլիլի :

Նէֆաի արզու իլէ նազար թիմէ կէլ .
էլ մալ իշին՝ ճան ու պաշլէ եթիմէ կէլ :
Նազար պագըլ թիբ ու օգ տըր շիւպհէսիլ .
Կէօյա ու ճան գուշի տիլէր միմնէթսիլ :
Ֆիբրի նաթիգ մարի կէօղ լիւ կէլ ճլմա .
Արզու իլէ էլ մալինէ օգ աթմա :
Ուզգ մա գատակը իսէ կէլուր՝ աթմա ճան .
Գանաաթ էթ նաթիպինէ շագիրան :
Օլ քի տանա պու կիւն բուհի ճան վէրիբ .
Ղէմ էթմէ հիշ եարին տանա նան վիլիբ .
Արզու իլէ աշնաթիւրմէ տէրուհին .
Կիւլէ էէմի էթմէ գալպին լիպաօին :
Խաթմէսին քիմ զէնինէ կէօղ վաւրէ .
Սէն տէ վաւրմա կէօղ էլ ալէմ զէնինէ :
Նէ տիր պու հըրս արզու . սէնտէ նէ տիր պու .
Նէ քի սէնտէ՝ օ տիր անտէ՝ նէ տիր պու :
Պահրի ալէմ մի տիր գարնըն աօյմաղ հիշ .
Պէ հէյ առէմ շիւն աօյմաալն կէլ վալ կէլ :

ԱՆՎԵՐԴ ԳԼԽԵՆԴ ԳԼՏՈՒՄԸՆԻ ՍԻՐՈՏԵ ԱՄՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԸՆԿԵՐՆԵ :

ԳԵՐՏԵՒ ՍԵՐՎՅԻԲԻ ԹԵՆԳԻԼԵԻ ԵՐԳԻ ՀԵՐԻ ԳԵ ԵՆՐԸՆԻ :

ՍԻՒԵԼ ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ

Պու թէնպիհ իլէ նէ թիւրլիւ հարաքէթ էթմէլիլիլ
պէլյան պուլուրմանըղտան զայէթ մէսրուր օլուրում :

Իշէլալ . Պու խալիգիմիլիլ զայէթ պէ զայէթ սէվ
մէլիլիլ . քի էօղի զաթի իլէ սէվիլէճէք մահպոււպ եար ,
վէ հէր նէ իըրմէթ էթսէք լայըդ տըր :

Իվիլէլա՝ հէր նէսնէսին վար տըր էլիլիլ, սըհէթի,
վարըղի, պիրլիլի, ֆայիաէսի, էմմա՝ պուսնլար նէսնէլի

արագ ու զուհուրաթ աերլէր : Աշիւատէ պուհլար՝
ատլի ու զաթի տիրլէր . նիճէ քի ասրլ կէվհէր էլմաս ,
վէ քեաղըտ իւզէրլինտէ կէվհէր՝ էլմասին թագլիտի ,
շէմս ու թասլիլի :

Եբինճի . քի անըն մէնէնտի նաղիլի եօգ տըր =
Բապլի՝ Լսայի նէպինին աղղի իլէ տէմիշ . Քիմէ՝ էմ
սալ էթտինիլ մէվլանըղը , վէ քիմէ՝ թագլիտ ույտուր
տուհուղ . էմսալիմ՝ վար իսէ՝ իլէրի կէլին , սէսս
վէրսին . Եսայ . Խ. 7 : Հիլ միւլլէրնտէ անըն էմպաղի
եօգ . փատիշաս՝ տըր՝ հէմտէմ՝ ու հէմրաղի եօգ =
Լսան աշիքեարէ տիր՝ քի նատիրաթտէն պիր շէյ
օլտա , ճիւմլէ ինսան արղուլէր անի կէօրմէյէ եա
խօտ էտինմէյէ : Նատիրաթըն պինաղիլի տիր մէվլա .
իմտի՝ աղղի նատիրաթ իլէ սէվիլէճէք տիր : Ղանի կէօ
նիւլտէն վէ տէրուհի տիլտէն , ճիւմլէ թագաթ ու
էպէտի զեբրի իլէ . Բ . Օրէն . 2 . 5 :

Իւշիւնճիւ . հէր նէ քի ֆիքր էթտէն՝ էյի , նուրա
նի , քեամիլ , մէթին , խօշ , պիմէվթ , ճէվհէրի վէ սա
յիր պուհլարըն էմսալի , օ տըր ճիւմլէնին սէրվէրի :
Չիք որ բարի , բայց միայն աստուած . Ղա . 1 . 19 :
զաթի եօղի իլէ եօգ տըր էյի , անճագ պիր ալլահ :
Եստուած լոյս է . Յիլ . Ե . 5 , ալլահ նուր տըր քէն
տիրլիլնտէն : Քեամիլ . Եղերուք դուք կատարեալք ,
որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է . Մաթ .
Ե . 48 . սիղ քեամիլ օլուհն , նիճէ քի սէմայի աթանըղ
քեամիլ տիր : Աթին . Դու նոյն ինքն ես և ոչ փո
փոխիս . Եբրայ . Ե . 11 . սէն բապլի տայիմա պէրգա
րէրսին՝ հիլ թէպտիլ օլմադսն : Խօշ վէ լէղիլ տիր .
Տաուտ նէպի տէմիշ . Չէշնիսին ալըն վէ կէօրիւն քի
ղայէթ լէղիլ տիր մէվլա . Սալ . Լ . 9 : Պիմէվթ : Օլ
պիմէվթ էպէտի շէհրիեարէ՝ համո ու սէնա . Ե . Տի .
Ե . 17 : Ղէվհէրլէրին տախի սէրվէրի : Օյրա ճիւմլէ
նին ճէվհէրի , վարըղի , անտէն սէպէպի էղէլտէն
խալդ օլմիշէր , վէ անըն զիլլիւ կէօրիւտի տիրլէր ճիւմ
լէսի . Յիլ . Ե . 3 : Օլ մէրթէպէքի՝ էմրի իլէ ճիւմլէ
սին խալդ էթմիշ , վէ իշարէթ պիրլէ՝ ճիւմլէսին

հըֆղ էտէր . վէ զէրրեճէ զէման դուվվէթին չէքսէ , ճիւմլէսի նաչիզ օրուպ՝ եէր իլէ եէքսան օրուրլար :

Տէօրսիւնճիւ . պու կէօրիւնիւր կէօրիւնմէզ , սէմա ու զէմին , մէյայիզ ու ինսան , վէ պիլճիւմլէ սէմատէ , հէվատէ , զէմին ու պահրի տէրեատէ օրանլէրի՝ պիր էմրի իլէ եօգտան վար էթաի : 'Աիճէ քի՝ սանթուրի վուրտուգտէ , հէր թէլլէրի՝ պիր միւսէննա սէտա էտէրլէր տէմիշ Արիստտուէլ : Իմաի՝ էկէր աթա ու վալիտէմիզի սէվմէյէ պօրճլույուզ , քի պիզէ սէպէպ տիրլէր էմրի հազգ իլէ՝ եա նէ գատար սէվէճէյիզ ճիւմլէ ճէվհէրիմիզի վէրէնի : 'Աէն վար քի ալմամրշ սըն . վէ ալաըն իսէ , նէ՝ իֆթիխար էտէրսին ալմամրշ կիպի . Ա . կոթ . Դ . 7 :

Պէշինճի . տօսթու օլ մէրթէպէ սէվմէլի , քի ումուա օլմայա թարաֆէյին ֆայիտէյէ : Շէմի ալէմին իլինտէ՝ անճազ քի պիր մէվա տըր քի գուլարընը սէվէր մուֆթ մէճճանէն . զիրա անլէրէ միւհթաճ տէյիլ . իլլա քի ճիւմլէսի անա միւնթաղիր ու միւհթաճ տիրլէր : Ալիմին պիրի տէմիշ , տիւշտիւմ իսէ՝ էլ սուսուպ պէնի գալտըրտը . հաչան գալգտըմ իսէ , պէնի թութաու . վէ հաչան կիթաիմ իսէ , բահնիւմա օրուպ պէնի կէօթիւրաի :

Ալթինճը . բապպիմիզի սէվմէլիլ , քի խայիրլի ալմէլիմիզէ՝ օ տըր թէմէլլէթ վէրէն , նիճէ քի աթէշ տէմիրի քսընտըրըր քի չէքիճէ տայանա , վէ ուսթատին էմրինէ մէյլ էտէ : Վէզալլէր վէ ճէնապիւլ պարի՝ պիզի ըսընտըրըր քէնտի աշգի իլէ . ֆէյլիմիզէ թէմէլլէթ վէրիր . քի անըն աշգի իչին ճիւմլէ սէրէնճամ՝ պիզէ խօշ կէօրիւնիւր : Պէնսիզ պիր չէյ էտէմէզսինիզ . Յոճ . Ծ . 5 :

Լէտինճի . ալլահ՝ պիզլէրէ տաիի գարիպ տիր պիզէ տէն . վէ պիզ՝ ճիւմլէտէն էֆգուսն սէվէրիզ պիզի : Իմաի անի տաիի էֆգուսն սէվմէլլիլ պիզտէն , քի զիւյատէսինճէզ պիզէ եագքն ու գարիպ տիր : Վէ սէպէպի խուսուսինտէ՝ ճէվհէրիմիզին ճէվհէրի տիր , վարըզմըզն վարըզը : Ահնագիպ ու թէմսիլ տիր՝

քի տէմիչ ալիմէրինն պիրի, բապարն մուսինն դուլարինն
 դայպինտէ շէյլէ տիր, նիճէ քի պիր տամատ քէնտու
 մէնուսէթինտէ. (փեսայ յառադաստի): Փատիշահ
 քէնտու միւլքինտէ. դուլէ՝ հիսարտէ. թալիմի հօճա՝
 մէքթէպինտէ. պիր այնի ճարի՝ պաղչէտէ. նուր՝ ֆէ-
 ներտէ. խաղինէ ու կէնղ՝ թարլատէ. մէյ՝ շիրախա
 նէտէ. նիկին՝ հաթէմտէ. կէվճէր՝ և իւղիւքտէ. մէօհր՝
 քեաղըտ իւղէրինտէ. իլաճ՝ տիւքքեանտէ. թասվիր՝
 այնատա. պալ՝ կէօմէճտէ. սէմէր ու միւլիէ՝ շէճէր
 աղաճտէ. ևաղ՝ գանտիլտէ: Աշխոտ՝ նիճէ քի բուհ՝
 թէնտէ. նուր՝ կէօղտէ. լէզղէթ՝ թատմտէ. լսքին
 ճանարղ ճէսէտ՝ միւրտէ. նուրուղ շէշմ՝ նէմէքսիղ
 մանճա՝ իգրահ էտինիլէճէք: Աշվա արբ հէր ահէնէ
 մրգնաթըա թաշի, քի ճիւմլէսին քէնտիսինն պէնտ
 էտէր ճիւմլէնին թուլթգալի՝ վէ ճէզպ էտէն մըսմարի:
 (Ղանրմ քի տուրըր թէնիմ իշինտէ, վալըահ քի սէնին
 իշին տիր՝ էյ աղիղէրին սէրվէրի բապարիմ:)

Աքբիղինճի. խաղիգիմիղի սէվմէք, ֆայիղի պիղիմ
 տիր. զիրա անըն պէրգարար ու քեամիլ զաթի էօ
 զինտէ, պիր շէյ արթմաղ վէ էքսիլմէզ. Աէնագիպ
 տիր. քէմալ էհիլինէ՝ պիր ճահիլ ևա իղղէթ ևա խիթապ
 էթսէ, նէ արթար իղղէթի անըն՝ նէ էքսիլըր քէմա
 լինտէն: Աշվահիրճի՝ պիր կէվճէրի թանըսա, անճագ
 քէնտինին մարիֆէթին պէյան էտէր, կէվճէրէ պիր
 թարագգա էտէմէզ: Պուհա էմալ ալահըն դուլարը
 անը թանըմագ իլէ, անճագ քէնտիլէրին իֆթիխա
 լէրին թարագգա էտէրլէր. անըն պիր ֆերա՝ իւնվան
 ու շէօհրէթինէ թարագգա էտէմէղլէր:

Տօգուղունճու. մէվլայի սէվմէք անըն բիղասինտէ
 պուլունմագ տըր: Ար սիրէ զիս՝ զարատու իրանա իմ
 պահեսցէ. Յօհ. ԺԿ. 23. քիմ քի սէվլէրսէ պէնի, թէն
 պիհիմի սագլար: Անըն թէնպիհի նէ տիր՝ մէվլայը ալա
 ու սէրվէր (ճայրագոյն) պիլմէք: Աարան տինտաշ իլէ
 պիր բուհ օլմագ. կէտայէ բահմ ու քէրէմ էթմէք.
 ագիլ, ֆագիլ, թէվլաղի, մահճուպ, սալիհ ու սատըգ
 օլմագ, սուհուլէթ իլէ կէշինմէք. ֆըսդ ու զիյանտէն

դաշնամագ . վէ պուՆկարա տայիր շէյլերէ ինթիմամ
էթմէք . իմաի պուՆկարըն ֆայխտէսի պիղէ տիր :

Օնունճուսու . պու ալէմտէ թէնպիհին սագլա
յանէ , օ պիր ալէմտէ՝ պինէֆս քէնտի զաթին կէօս
թէրմէյէ վատ էթմիշ տիր : Օթագաւորն փառաց
տեսցեն աջօր իւրեանց . Եսայ . 19 . 17 : Սալթանաթ
սահլալի օ փատիշահի՝ կէօրէլէր կէօղլէրի իլէ , օ
պահրէ կիրմէալքճէզ . տէրինլիլինի պիլմէզ քիմնէ :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Թ Է Ն Պ Ի Զ

Եարան ա քինալինի՝ նէֆինի իլալի սէվէսին . Ղևտ . 6թ . 18 :

Լիվլէլա՝ քիմնէ քէնտի նէֆսինէ քէմ իսթէմէզ :
Ոչ որ ատեայ զանճն իւր . Վէ ազգի մուհասպպէթ՝
հօլտաշինէ քէմ իսթէմէզ . Քին թուլթմա դարընտա
շինէ դալպինտէ . ֆասիգ օլունճէ , սիթէմ իլէ
ազարլա . ինթիգամ ալմագ դաստինէ տիւշմէ , վէ
զարէզ սագլանմա միլլէթինէ :

Իքինճի . ազգին եարանին թալիմ էտէր պիղէ թա
պիաթըն թէնպիհի , նէ քի արղուլէրսին զայրիսինտէն ,
էտս էթ սէն տէ անա . վէ նէ քի իսթէմէզսին սանա
օլա , էթմէ սէն տէ զայրիսինէ . Մաթ . Է . 12 :

Իւչիւնճիւսի . հէր մէնէնտի էմսալ սէվէր քէնտի
էմսալինի . դուշլար քէնտի սպրանի իլէ կէզլինիր . դօ
յուն ու զանէմ , խասթէյէ սայէ կէօլկէ էտէրլէր ,
տէրալի տէրտինտէն աղնար կիպի :

Տէօրաիւնճիւսի . եարանըն դուստրինէ դալմամագ՝
իլլա քի աճըմագ . նիճէ քի հալինտէն ճան տարլմագ
ճիամին խաթասինէ , իլլա քի՝ տէրանագ օլուր անըն
խասթէլիլինտէ : Այա միլլէթի խալլի՝ քի պիրպիրիսինէ
ազալէր տիր , իմաի պիրպիրինին էքսիքլիլինի թահա
միւլ էտէճէքլէր : Օմիմեանց բեռն բարձէք . Գալ . 2 .
2 : Պիր պիրինիլին էիւքին էիւքլէնին :

Պէշինճիսի . տինտաշինի սէվմէք . անըն էյլիլինէ սայ
ու ինթիմամ էթմէք . քէտէրինտէ՝ քէտէրլէնմէք ,
պաթթինէ՝ հասէտ էթմէմէք . ֆիզանինտէ պիլէսինճէ

աղլէմէք. իրշատինտէ՝ իրշատ օլմադ : | ալ ընդ լացողս,
խնդալ ընդ խնդացողս . Հոռճ. ԺԲ. 15 :

Ըթընճըսի . չիւնքի թաղիաթ իւղըէ՝ պիր պապա
էվլասի իղ, վէ բուհանի պիր աթաուլլահէ ահրէթ
օղուլլարի իղ, իմտի պիրատէր միսալի՝ պիր պիրիմիզի
սէվէճէյիղ . կէօղ՝ կէօղինէ զարար իսթէմէղ :

Հիւսյէի . Օհմանի էվայիլտէ՝ իքի հապիպ եարան
վար խոի . պիրիսի դաղայէ օղըսյուպ թութուլտու .
զապիթ հուղուրինէ դայաի պէնտ իլէ կէօթիւրինճէ,
եարանի իշխտինճէ՝ վարաի զապիթին հուղուրինէ՝ տէ-
տի քի, օ խաթայի պէն իշէտիմ . սիղ պիսուզի եանյըշ
թուլթմուլսուսուղ : () պիրի տէտի, հաշմ սուլթա-
նըմ՝ պուսուս խապէր ու ալեահի եօդ տըր պու իշ-
տէն . պէն իմ սուլլու, պանս հադարէթ էյլէյին . պի-
սուշ տախի քէզալլըք : Շէրահաթի քէթմ էտէմէյուպ,
փատիշահ տույտու քի մուհապլէթտէն տիր ահվալ-
լէրի, իքիտին տախի խէլաս խուպ, նիյաղ էթտի քի,
պէնի տախի աշգինիղէ իշահգ վէ եարանյըղինիղէ իւ-
շիւնճիւ էյլէյին . վէ հէտիլէ իլէ եօլլատի : Տօսթըդ
պէօյլէ լաղըմ՝ տօսթուս :

Եհտինճիտի . պիր պիրինէ կիւճիլքտէ տէսթիկիր օլ-
մադ : Եկէր պիր քիմնէ զալիպ կէլիրսէ, իքիտի դար-
շուլէր անի տէմիշ Սողամօն իմաստուն . էմմա վսյ պիրէ՝
քիմ եօլտա եարնիրղ օլա : Ղրիգոր աստուածաբան
տէմիշ . սատըգ տօսթ՝ սայա ճամէ տիր . վէ պիր մա-
մուր փատիշահըդ տըր . կիղլի պիր խաղինէ, վէ մէ-
հիւրլիւ պիր այնի ճարի շէշմէ տիր . զէմանինէ կէօրէ
աշըլլըպ՝ նուշ օլունուր . սատըգ տօսթուն պահասի
օլմաղ :

Կէլ աղիլիմ՝ եարի սատըգ պիլ հադի .
Տէրուստէն սէվ պիր ֆերտ գօմա հիշ պադի .
Պիր տամա աշգինէ պէյ իթ օ պահրի .
Կէօղ եաշինէ պէտէ սեն պիլ օ նէհրի :
Ղէմ շէրմէ կէլ աշէպ քիմի եար խտէմ .
Սէվ պիր եարի էղիք քեանին էյ առէմ :
Խալիլիսէ եիւք օրնա սեն էյ փէրի .
Ֆատիգի օլ պէպէր էմմա նաշարի :
Էմմա՝ նիշին պէօյլէ օլա էյ ճիվան .
Սէվտէն անի տէյմէղ մի օ հադ Սիւպհան :

Նաշէրի տիր պու շէրաւթ պիլաւնի .
 Պէնտէյի պէյ իթմէր պինապիւր շահի :
 Անտէն սօնրա տինտաշիդէ պիր ճանն օլ :
 Իքի գանատ իլէ սէմայէ բեվանն օլ :
 Էյիկէր նէֆան թապի օլաին էթաին եար :
 Եիննէ եարտէն տէրան պուլու բաուն մէտար :
 Աթէշ ու տիւշմէն քի պուլէ ֆըրսէթի :
 Կէօրէսին պիր տէման պօզար սէօնպէթի :
 Աշգի եարան տպիքէվան պիր էման :
 Սէօնաթիւրիւր նարի սաղէրի տպիման :
 Պու ալէման եարաքղ օլան միւրան տիր :
 Եարի սատիք պուլան հէր տէմ զինտէ տիր :

ԵԱՆԱՅԻՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԻՐԱՏԱՌԻՑ՝ ԶՈՐՍ ԵԱՆԷԼ ՔՐԻՍՏՈՍ Ի ՎԵՐԱՅ ՏԵՍԱՆՅ
 ՊԵՏԱՌԱՆԱԿԱՆ ՄՈՎԱԶՄԻ :

Պէրայի Դէնպէսի ինձիլէ շէրէֆ . չի հիւրմէլ իլէ Լաւրադդա
 օլանման Սոսաննն օն ինպիկի իւզէրէնէ :

ՍԻՒԱԼ ՊԻՐԻՆՃԻ

Անապա սապրդա օն թէնպիհ քիֆայէթ էթմէզ մի
 խոի պէնի առեմէ . չիւնքի պաղխի էմրի , վէ պաղխի
 նէհի օլմաղ իլէ , էտէճէյիմիդի վէ էթմէյէճէյիմիդի
 կէրէյի կիպի նազլ էտէրլէր խոի :

Ալէլապ . Թապիսպէր պաղի եարալէրի տաղլայուպ,
 սօնրա թաթլը մէլէմ տախի գօրլար եարա իւզէրինէ :
 Խօկի նոմօս ու թէնպիհլէր՝ տաղլամագ կիպի սէրքէշ
 էօլլուճա խոի . թէնպիհի Վնձիլ (էախօտ փէնտնամէ
 նասիհաթլէր) թաթլը մէլէմ կիպի եարէյի սաղալ
 ալճը :

Ալէր ֆարդի , պուշլար վաճիպի . անլէր պինայէ
 թէմէլ , պուշլար՝ հիւսն վէրիճի մէվճուտաթ , անլէր
 տապիլէրէ շէր , պուշլար ագիլ պալիդէ նէֆայիա թա
 ամ . անլէր ամէլի , պուշլար թէօհֆէ հիտայէ :

Ալէր իլէ սէմայէ բեվանն օլունուր , պուշլար իլէ
 ճէննէթին տէրկէահի ալլըր , անլէր պիքէմալ ճէօմա
 աթէ թէնպիհ , պուշլար էվլատի տիրէթէ փէնտ ու
 նասիհէթ տիրլէր :

Ալէրտէն պիր ֆէրա թէքէասիւլ խտէն՝ թաղիրէ
 էհթաճ օլուր , պուշլար թաղիրէ միւհթաճ էթմէզ

էր . յաբին իշխմէքտէ՝ սէվապին էֆզուէն էտէրէր .
անլէր ճիւմէլէ ֆարզ , սրունար թէրքի տիւնեայէ
ֆարզ , վէ էհլի տիւնեայէ ճայիղի տիրէր . զիրա՝
սրունար բատէթէ պաղլը : Թէնպիհլէր իլէ՝ խէթա
տէն էմին օլուրուզ , փէնտ ու նասիհէթ իլէ՝ խէթա
նրն սէպէպինտէն :

Կիրէլիմ պաղ ու պաղէլէ սանի զէնպուր .
ճեմ էտէլիմ թէօհֆէ շիշէր միսք ու անպէր :
Հասիթիլի պաղ էտէլիմ շէհրիւարէ .
Հիւսնի փէնտ իլէ տաթ թալլըմ հազ պիր էտրէ :
Սըփարայի թէքմիլ էտէր սապի բիշի .
Իմի հիթիլի տէրս էթմէք քեամիլ իշի .
Պէնտ խէք՝ ճան աթալլըմ թէնպիհլէրէ .
Զատէ խէք՝ կիւշ էտէլիմ պաղ փէնպէրէ :

Յաղագս խրատու . կրօնաւորական աղքատութեան :

Պէրայի լէնպի քէրմէլի ֆաֆիլի :

ՍԻԻԱԼ ԻՔԻՆՃԻ

Ըմէլէ մախսուս վատ օրունմուշ խոի պու . քիթապ ,
պու էանատէ տէրվիշլիք ամմէլէ մախսուս օլմայրպ ,
նէտէն իգթիզա էթաի պու . քէլիմաթի անլէրէ տայիր
սէօլէմէք :

Իշէվապ . Կրօնաւորական խափի տէրվիշլիք՝ ամմէտէն
խարիճ օլմայրպ , պա խուսուս՝ քի թապիպլէր տիւք
քեանինտէ հէր իլաճ թէքմիլ պուլունաճապ . անրն
իշին պիհասէպիլ իգթիզա՝ անլէրին տէրտինէ կէօրէ՝
իլաճ կէօթէրիլտի : Կաբին՝ սապր էտէրսէն , սէն տէ
նասիպին ալլըսըն՝ սանա մախսուս փէնպէրտէն՝ էկէր
քի քեամիլ օլմապ խաթէրսէն : Չիւհի էֆէնտիմիզ՝
սահիպի սալթանաթ խոի իլահիլէ թարաֆընտան , վէ
կէտալլըգ՝ խալգի ալէմ զաննինտէ փէք ալապ կէօրիւ
նիւր խոի , անա տաթի նուրի էնպէր ճամէ կիյաթիմէք
իշին , ֆուգարէ ճիսմինտէ կէլաի տիւնեայէ , քի շա
շիրտլէրինէ պան էտէ ճէննէթին սալթանաթի իւն
վանտէ օլմասինի :

Օ էճիլտէն պուլուրտու քի , հէր քիմ թէրքի տիւն
էա ու մալ ու էմիլալինի պէյ խուսպ՝ արալմճէ կէէ

մէջ խեղ, պանա շայիրտ օլամազ . Ղաթ . ԺԳ . 33 : Օ իրա մալ սէվտասը վէ մէվլանըն մուհապպէթի՝ պիր եէրտէ դարար գըլամազ : Սահիհ տէրվիշի իսալլի , եկէր պիր փուլ սահիպի օլտա՝ տէյմէզ անի տէմիշէր :

Եբինճի փէնտ . քէնտի էն ասըլ բատէթին թէրք էթմէք , վէ ուլուսինին էմրինէ տախիլ օլմազ . քիմ.քի արտըմճէ կէլիպ՝ բատէթին թէրք վէ նէֆսինի ֆիտա էթմէզ խեղ , պանա բէֆիգ օլամազ . Մաթ . ԺԺ . 29 : Պու նասիհէթ տախի՝ կրօնաւորլարա մախսուս տըր . քի ուլուէրին թէնպիհինէ մութի ու բազի օլաճազլար . եկէր քի էմրլէրի՝ ալլահըն էմրինէ մութապըգ խեղ , տողու սէօղէրինտէն թէճապուզ էթմէսէլէր կէրէք :

Իւշիւնճիւ փէնտ , եինէ կրօնաւորլարա մախսուս , էպէտի զահիպլը (ողջախոհութիւն) հըրս ու նէֆսին քէօրլէթմէք : Տէմիշ նասիհէթինտէ էֆէնտիմիզ . հատիմլէր վար , քի բատէթի իլէ հատիմ օլմուշլար՝ ճէննէթին աշգի իլէ . Մաթ . ԺԺ . 12 : Լախտա՝ քիմ.քի ալրէթէ նազար գըլտի խեղ շէհվէթլի արղու իլէ , (գալպի անըն իլէ) զինա էթտի . (Մաթ . Ե . 28) : Լ պին զաֆիլ կէօրիւպ բիզասըղ արղուլէմէք , սաղըր կիւնաս տըր . բատէթ իլէ բիզա վէրմէք տէրուտէն՝ զինայի թէքմիլ էթմէք իշին , եախտ հապէսին կէշիւրմէք զեքրի իլէ՝ քէպիր կիւնաս տըր : Օ իրա՝ թաամ.քէնտիլլին տէն լէզզէթ վէրինճէ , զայէթ իշթահ իլէ իսթիմայ էթմէսի նէֆսի հայվանիտէն կէլիպ՝ օլուր պիատէպ , քէզալլը՝ քէմ նիյէթ իլէ զէնէ նազար էթմէսի . պու իւշ փէնտ ու նասիհէթ տէրվիշի իսալլինին ճէվհէրի տիրէր :

Տէօրաիւնճիւ փէնտի նասիհէթ . տիւշմէն իլէ տօւ թանէ կէշինմէք տիր : Վէվլինիզ տիւշմէնինիղի , էվէյլլըր սայ էտին առուլէրինիղէ . Մաթ . Ե . 44 : Պու պիւ զարէզ փէնտ՝ զըթտ տըր օ կիւֆթար : Ալէրլի հալի միւշկիւլ տիր քիշի տիւնեատէն քէմ ալմազ , էմմա՝ ճէմի տիւնեա տէլէր առուտէն ինթիզամ ալմազ : Պու նասիհէթ ամմէյէ մախսուս տըր , զիրա հէր քէս

պիսնէֆս քէնտու տիւշմէնին սէվլէճէք՝ մատամ քի ին սան տըր, լաքին՝ ֆըսգընի սէվմէյէճէք, մատամ քի մէվլայէ գըթու տըր. էջլէ սէվ ֆասիգի, քի սէվմէյէսին անըն ֆըսգինի : () միտիլլիւ տիւշմէնէ էյլէք էթմէք՝ կէոյա անը չիքքտէն խէյաս էթմէք տիր. պու հալ իւզըտ՝ ճիւմլէ պէնի ատէմ պորճլու տըր քէնտի խասմինէ էյլէք էթմէյէ : Վ է չիւնքի զարէղ սագլամագ քէպիր կիւնահ տըր, տիւշմէնէ ամֆ էթմէմէք՝ դա ընդտէն կէլըր, իմտի օրտու էհլի զարէղ. լաքին՝ էկէր զարար պիգտէն խասպէթ էթմիլ, վէ արգուլէրիզ պա ըրլմասին, զարարըն տէֆ էթմէք նիյէթի իլէ, պու էմրի թէնպիհ տիր : Լամմա՝ էկէր զարար անտէն խա պէթ էթմիլ, վէ ինատինէ տայանմըլ սուլֆ իսթէմէղ, զարարը չէքէն վարըպ նիյաղ էտէրսէ պարըմաղէ, պու քեամիլլիքտէն կէլըր, լաքին՝ հէք քէս պունա պորճլու տէլիլ, էմմա սէվապի էֆղուն օրուր :

Պէշինճիսինէ՝ հալմ ու մաղլըմըգ տէնիր : Պըր եիւղիւնէ վուրանա, չէվլըր օ պիր եիւղիւնի. Մաթ. Ե. 39 : Պու միւսիւպէթէ էկէր հաղմ էթմին սապը իլէ, օրտուն հալմ ու եալաշ, վէ տայանմայուպ չէթմ ու զալիղէ էթմէտէն եան վէրտին իսէ, հաղգըն անտէ գալար. էմմա՝ սէն սէվապինի զայ էթմին, վէ քէմաւ լինէ նօգսան կէթիրտին : Պունա տայիր տիր. Գաֆ. թանին չըգարանէ, անթէրինի տալի վէր, վէ նաֆիլէ եէրտէ՝ պիրիսի գաթ էօն խաուպ սիւրիւքլէրսէ պիր միլ, սէն անըն իլէ կիթ իքի միլ. Մաթ. Ե. 41 : Օիրա՝ էկէր միւլայիմ ճէվապ՝ ըէտտ էտէր խըշմի, Ասալ. ԺԵ. 1. նէ գատար զուլմի թէատալիէ սապը էթմէսի. պու տըր պիր աճի շէրպէթ, քի էնճամի տիր սէլամէթ : Շինլի պիր քիմսէ՝ իսէվլ տէրվիշին պիրին եիւղիւնէ շամար վուրինճէ, օ ֆագիր հալմ՝ չէվլըրտի օ պիր եիւղիւնի. մէլուն ճին թաղէտ կէթիւ ըէմէյուպ, վայ տիյէրէք տէտի քի, զայէթ զօր տըր գուվլէթիլ Խաս իսյնի Սէրիէմին. վէ ֆիրար էթմի : Սուրը Սարկոս ճգնաւորա կէօրիւնիւպ չէլթան տէտի. նէ իլէ սիղ պիղի ֆէթհ էտէրսէնիլ, էկէր օրուճ

իլէ՝ պիղ ասլա պիր շէյ էքլ էթմէյիլ, էկէր նէֆսի փաքըլ իլէ, պիղ ասլա զննա պիլմէյիլ, էկէր իւր եանըլ իլէ, պիղ ասլա ճամէ կիլմէյիլ, լաքին՝ սիզտե պիր թէփազի (խոնարհութիւն) վար, անըն իլէ սիզ պիզի զասլուն էտէրսէնիլ:

Ալթընճըսի. մերհամէթ փէնտի, քիմ քի իսթէր սէնտէն զէքեաթ՝ վէր. Մաթ. Ե. 42: Այստա՝ էկէր քեամիլ օլմազ արզիւլէրսէն, հէր նէն վար իտէ, վար պէյ էթ վէր կէտալէրէ. Մաթ. ԺԹ. 21: Ապրին՝ սօն նէֆէտտէ վէ զայէթ նաշարըզ վազթինտէ իղտիեաւ տին իհսան էթմէք՝ էմրի տիր. էթմէմէսի. քէպիր կիւ նահ տրը: Ամմա՝ քէնտի նաֆագասընը վերմէք՝ քեա միլէր իշի տիր, զիրա ազա գանաաթ էթմէք եէկ տիր՝ չօղունա մալիք օլմազտէն իտէ. նէ քի արզուլէրսէն էլտէն, մուգապիլէսին տիրիլ էթմէ: Ապրին՝ եօլունճէ շէյի արզուլէմէք իշին տիր պու փէնտ. զէնինէ, էվ լատինէ արզուլէմէք եօլսուզ, եա եօլունճա վէ միւմ քինը շէյի նիյազ էտէ, քի օ տախի սէնտէն նիյազ էտէրսէ, վէրմէսի եօլունճա վէ միւմքին օլա, ու ատէ պի ըրզինէ նօգսան օլմայա: Ապրին՝ վերմէյէ գուտրէթ օլմայինճէ, խօշ տիլ իլէ մէսրուր էթմէք ճայիլ տիր, պիր ֆագիրէ զէվիլ իլէ խապէր վէրմէք, ճամէ կիլտիրւ մէքճէ տիր՝ եա սիմ ու զէր:

Այէտինճիսի. հագիդէթ իւզըէ օլա սէօզ վէ կիւֆէթար. նէ քի վար գալպի տէրունինտէ, օ շէքիլ օլա վէ լիսանինտէ: Արզին քէլիմաթինիլ, վար՝ վար օլա, վէ եօզ՝ եօզ օլա. Մաթ. Ե. 37: Այ պու օլ մէրթէպէ, քի հագիդէթինիլ ճիւմէյէ մալիւմ օլա, պիլա անտ ու եէմին սէօզլինիլէ իթիմատ էտէլէր: Ամմա վագթի նաշարըզտէ՝ շահիտէր մէվճուտ օլմայինճէ, սահիհ եէրտէ եէմին ալլահըն էմրի տիր, անճագ քի ատէթի միւսթէմիրէսի օլմայա եէմին էտէնին. նիճէ քի ալըշ վէրիշտէ էտէրլէր ալտաթմազ իշին: Այվանըն իսմինէ տէն զայրի, վէ Անճիլի շէրիֆին, վէ օլ շէյլէր քի մէվ լայէ սուէնուլըշ տիր, զայրիսին ատինէ եէմին էթմէք՝ փութփէրէսթլէք սայըլըր:

Անքիզինճի , զինա ու ֆրսգին սէպէպինտէն դաշմագ : Չէշմին սանա իսթիլալ վերիրսէ՝ չոգար . եէք չէշմ ճէննէթէ կիթմէք էֆզալ տըր , տիւնէշմի իլէ ճիւնէննէմէ կիթմէտէն իսէ . Մ* , Ե . 29 : Աթին՝ պուզարպի մէսէլ տիւր . զիրա բատէթ սահիպի՝ ճան տըր . էկէրքի կէօղտէն կէշմէլի տիր իսթիլալ վերմէսի իլին , իմաի ճանտէն տախի կէշմէլի՝ էմր էթմէսի իլին . լաքին՝ հաշա՛ , քի էֆէնտիմիզ պու նիյէթ իլէ պույուր մուշ օլա : Անճագ քի , կէօղին կիպի պիր մահպուպ տօսթուռն օլա , վէ ալաշըն եօրուստան էրքէաննիտէն սէնի մէն իթսէ , քէս անտէն անճիլէյին տօսթուղի . պիր տօսթուռն էքսիք օլա , թէք քի սէն իսթիլալ վէրէն տօսթուռն հասէպի իլէ ճիւնէննէմէ պէնտ օլմայա սըն . իմաի՝ հէր խաթանըն վէ կիւնահըն սէպէպինտէն՝ ուղագ տուրմագ տէմէք իսթէր : Ա՛ է տախի՝ սօլ կէօղի իլէ պագմագ տըր՝ քէմ նիյէթ իլէ պագմատը . սաղ կէօղի իլէ՝ էյի նիյէթ իլէ . էմմա՝ իքի պագըշտէն տախի էկէր իսթիլաֆ զահիր օլա . կէօղ չէվիրմէլի օնճիլէյին պագըշտան : Տէսթ իլէ սուռմագ տախի՝ քէզալիք , զիրա՝ էկէր զարպի մէսէլ կիպի օլմայա իտի , կէօղ՝ էլ՝ վէ պագ իլին օլայ իտի , սօլ կէօղ՝ էլ ու պագ տախի իսթիլալ տէն խալի օլմայրպ՝ անլէրի տէ ըէտա էթմէլի իտիք :

Աթինանըն իւլտմէլէրի նօմօս թահրիր էթտիլէր քի , պիր տաէմ՝ քէնտինէ գըրար իսէ՝ էլին քէսմէլի : Ա՛ է պէնի՝ Արալէլ գալմի՝ գանուռն էթտիլէր քի , էկէր պիր քիմսէ քէնտինի գալթ էտէրսէ , իւշ կիւնէտէք տէֆն օլուռմայէ : Աֆլաթուռն տէմիշ . պիզ պիր գապ իլինտէ պէնա իզ , վէ քիմսէնին հատտի եօգ տըր օ գապտէն քէնտուսին իիրաճ էթմէյէ վէ խալիզէ գատտ էթմէյէ , անճագ ճէզպ էտէնէ գալմագ ճայիլ՝ քի պաղատուկին քէնտուսի չէօղէ : Ա՛ է տախի՝ չէշմ տիրւլէր էյալ վէ էհպապ ու տօսթլար . էլ ու տէսթ տիրւլէր՝ ֆէյլ ու ամէլէր . պագ ու փայ տիրլէր՝ պէնտէլէր . էկէր քի բահի հագգէ քէտէր վէրիրլէր իսէ , օ միսիլիւ տօսթլուղի անլէրտէն քէսմէլի :

Տօգուղունճու , ֆազլի ամէլի տօղրու նիյէթ իլէ

իշխմէք : Վաֆիլ օլուպ՝ ֆաղլի ամէլինիդի խալգըն նազարինտէ էթմէյէսիդ . քի խալգի ալէմին մէտհինէ գաւփըմայասըդ . Մաք . 2 . 1 . 3 : Վաքին՝ վաղ ու փէնտ ու նասիհէթ էթմէք օղրունճէ օլմաղար . էմմա՝ էկէր պունլար սըտգի տէրունի մէվլա իշին օլալէր , օսէպէպ իլէ սէլպ էտէրլէր աշիքեար օլտուղին : Օ իրա ֆաղլիլին գալպի մէվլայէ սյան տըր , քի իսթիգպար իշին տէշիլ , օ էճիլտէն աշիքեարէ պիլէ օլա , կիդլի տէնիր . վէ էօլէ քի օլմայա խոի , պիր քիմնէ՝ հիպէթ վէ խալէթ օլմաղ իշին՝ աշիքեարէ էթմէսէ կէրէք խոի վաղ ու փէնտի :

Վէ տախի՝ կէօղէ գարշը էթմէք տէնիր՝ իւճրէթ պէհաննէսի իլէ օլան ֆէյլ ու իլիմ . լաքին էն ասըլ՝ լիլաճ իշին օլան ֆաղլիլէթ ու ֆաղըլ՝ ատէմ իշին օլմամըշ օլուր . զիրա ալլաճ գալպի տէրունէ պագար , վէ ինսան գալմի՝ ատէմին էիւղինէ : Վէ տախի՝ նէտէն պէլլի օլուր քի , պիր ֆաղլիլ լիլաճ իշին վաղ՝ փէնտ ու նասիհէթ էտէր . հաչան քի քէլամինէ՝ ամէլինի թատպիգ էտէրսէ : Օ իրա վէ ուսթատ սէնաաթ էհլի՝ սատէ թէնպիհ իլէ շայիրտինի թալիմ էտէմէղ՝ թա՝ իշխմէքտէ քէնտուսի էօն սյադ օլմայինճէղ :

Կերն իշին տէմիշ էֆէնտիմիդ քի , նուրանի իլմի նիդ՝ խալգի ալէմ էօնիւնտէ , էօլէ միւննէվիլէր օլա քի կէօրէլէր (միլվէնիդտէն աղաճին պիլէլէր) ամէլինիգ տէն իսթիմա իտուպ , վէ սէմայի աթանըղա՝ համո ու սէնա էտէլէր . Մաք . Ե . 16 : Օ իրա՝ ֆաղլի ամէլ , վաղ ու նասիհէթին խալաթի տիր , նիճէ քի մէյլէ՝ աղաճին :

Պէօլէ օլունճէ , կէօլիւս կէրէրէք վաղ ու փէնտի պիլիէրվա էտէր պիր քիշի . լաքին էկէր ֆասիգ օլուպ , քէնտինէ նիդամ վէրէմէյուպ , զայրիտին էիւքէ գօշար իսէ , իսթիլլիէ պայիս օլուր . իլլա քի ֆըտգի պէյան օլա : Օ իրա՝ խալգի ալէմ աէյէպիլիք քի , էկէր տէտիքլէրի սահիհ , վէ քէնտուսի իթիգատ իլէ վաղ էթսէ խոի , էվիլէլա ամէլի իլէ՝ վաղ ու փէնտինի խալաթ էտէր խոի :

Պունլար իշին տէմիշ Յիսուս Քրիստոս՝ Էանի Պա

բխեւէր իշին քի . տէրէր , էմմա հարեքէթ էթմէղէր . աղբր եխք գօրլար , էմմա պարմագլէրի իլէ կարտրմ էթմէղէր . Մափ . ԻԳ . 4 : Վ է եկէր քի պիր վայիղ կիւղ լիճէ ֆասիգ օլա , վէ սատագաթ իւղրէ վաղ էտէ , ֆայխտէսի՝ կիւշ էտէնլէրէ տիր , լաքին քէնտիսի կիւ նաշտէն հալի օլմաղ . զիրա կէօսթէրի քի , իբրահիմ տէն նաշարի վաղ էտէր . պու տէտիքլէրիմիղ՝ օնու՛ն ճու նասիհաթէ տախի քիֆայէթ էտէր :

(Յու՛նճու . զայէթ պիրլէ զէմ չէքմէք թաամ ու իջքի իշին : Յիրք ու էնտիշէ չէքմէյին քի , նէ էքլ էտէլիմ , վէ նէ իշէլիմ . Մափ . 2 . 25 : Կէօյա մուգատւ տէր օլան՝ այաղինիղէ կէլիր . անըն իշին զէմ չէքմէյին : Եմմա պու փէնտ իլէ՝ զայրէթի մէն էթմէղ էֆէնտիւ միղ , անճագ քի էթրաֆին արղուլէմէսին մէն էտէր : Վ է տախի՝ վայիղէր իշին տիր պու նասիհէթ . լաքին զանն էթմէ քի անլէրէ փէնտ էտէր՝ մուֆթ ու մէճ ճանէն եէմէք իշմէք . զիրա անլէր տախի ֆիրք ու լիսան իլէ չիւնքի զահմէթ չէքէրլէր , լայրգ մուստահագ տիրլէր վաղիւտլէրինէ պէտէլ եէմէյէ իշմէյէ . նիճէ քի չիֆթ սիւրէն կեալ՝ զահմէթինէ պէտէլ՝ էքինտէն եէմէյէ լայրգ տիր :

(Նպիրինճի . գարընտաշըն աղարլամագ՝ տինտաշըն եաղըլմախնտէ վէ խիլաֆինտէ : Եկէր գարընտաշըն սէնտէն եանա պիր խաթա էտէրսէ , թէնէղղիւլ էյլէ վա՛ր անի աղարլա՛ . Մափ . ԺԸ . 15 : Ենճագ աղարլամագ ճիւղէի քիւլլի կիւնահ իշին խէ , փէնտ ու նասիհէթ տէնիր . վէ քէպիր կիւնահ իշին խէ , ֆարղի վէ էմրի տէնիր : Օ իրա էմր էթմիշ տիր հաղըէթի մէվլա քի՝ Սիթէմ իլէ աղարլա՛ եօլտաշինի՝ քի անըն կիւնահըն զարարի՝ սանա տէյմէյէ . զիրա՝ օլ էսնատէ ֆատիգի աղարլամագ , անա բահմէթ վէ չիքքէֆտէն անի խէլաս էթմէք կիպի տիր . ՂԷփ . ԺԹ . 17 : Վ է եկէր սիթէմ ու աղար իլէ օլտու խէ , կէօյիւնիւ ալ թէսէլլէ էյլէ : Ենճէ տէմիշ Պօղոս առաքեալ . աղարլա՛ , սիթէմ էյլէ , վէ եինէ թէսէլլա էյլէ . Բ . ՏԺ . Դ . 2 : Եպին՝ աղարլամագ՝ եէրինէ վէ զէմանինէ կէօրէ օլմաղ : Եէ

ըրնե կէօրէ , քի գալապալըդ իշինտէ օլմայա , զիրա՝ միւթթէ-հիւթօլաճադ եւրտէ եիւղէ չըդար : Օ կէմանինե կէօրէ , զիրա սէրհօշի քէյֆ արասընտա աղարըամադ , աթէշ իւսթիւնէ եաղ տօլտուրմադ կիպի աիր :

Իւչ պապէթ կէօսթէրիր էֆէնաիմիլ պու աղարի : Իւլլէւա՝ մուհապպէթ թարիդի իլէ . քի պու օլուր կիդլիճէ : Իքինճիսի . գօրպու վէրմէք իլէ . կէօյա իքի իւչ ատէմ մապէյնինտէ : Իւչիւնճիւսի՝ ութանաըրմադ իլէ . կէօյա գալապալըդ իշինտէ ճէօմաաթին հուղուրինտէ :

Վ է պու իւչ պապէթ սիթէմտէն սօնրա՝ ինտտինե միւսուր օլուր իսէ , ճէօմաաթտէն ալագասինի քէսիպ աթմադ՝ լանէթի մէքթուպ իլէ : Պու փէնտ՝ ճէօմաաթէ մախտուս տէյիլ , անճադ քի քէպիր գապահաթ իշին տիր : Վ է տաիսի աղարըայան՝ գաստի ինթիգամ ալմադ իշին էթմէսէ կէրէք աղարի , անճադ քի իսլահ էթմէք իշին :

Կիւշ էթ տէրփիշ հագգ Մէսիհին պէնտէսի .
 Մէճտէ նիճէ խաթիմ խաթ քէնտուսի :
 Տէրունի մէճտ իլէ փիւր տի օ մէվլա՝
 Սաթմանաթի եօգ պիլիրտի տայիմա :
 Օլթէփադի ֆադիլ կէտա սէրֆիւրադ .
 Պուշրաք ճէփշէր տանա դայրիտի արադ :
 Կէլ բատթին փաշմալ էլլէ ուլունէ .
 Տօղու էմրին թաճ էլլէ սէն պաշինէ :
 Փաքի զաթ օլ նէֆաին էլլէ փայլմալ :
 Օլ տըր տանա ճէննէթտէ խաղնէ ու մալ :
 Տիւշմէնին սէվ էյ տիվանն ալէմի .
 Մարտէն թիւթադ ալ տէրտինն տէրմանի :
 Եաթալ օլ սապր իլէ սիւթիւն հաճէրի .
 Սանա վուրան տուշտուն աղբի սէն կէրի :
 Փաղ իրին տէրտինն էթմաին իսէ մէտէր .
 Բահի ճէննէթ շէշմին եաղալն պիլթէտէր :
 Սահիշ օլա տայիմ սէնին քէլիմաթ .
 Քիդդ ու եալան շէշման իշին կէրի աթ :
 Գաշտին իսէ մէլուն ֆրադի սէպէպտէն :
 Խէլաս պուրտուն աշէնկէրին խոնտէն :
 Փաղ լի ալթիմ խալիգ տիմէսին տիլէրտէն .
 Հագգ էօմիւնտէ էօլլէ կէշին ճիւփան սէն :
 Փէյի ֆրադին պալիսինտէն իրադ օլ :
 Ըհէնկէրին տիւք քէաննիտէն ֆիւրադ օլ :

Շէմ տու վարի ետգմադ եմմա զարարտուր .
 Ղայրէթ պիլզէ հէման անտէն կէրի տուր :
 Իմուրթէի տօղտուն իսէ կիւյ էթմէ .
 Սանսարէ կէլ կէօթիւր զահրէթի տէմէ :
 Կէօյա իշին թէքմիլ էթմէտէն նիտու .
 Ալէմէ տույ էթմէ լէճ ու հէմ ճիտա :
 Պատէ վերալին ֆաղլ ու իլմին կիւյ իլէ .
 Սաման կիպի հէմ սափուրտուն տիւյ իլէ :
 Նասիպինէ գաննամթ գըլ թատմաէ .
 Համա էլլէ սէն հէր պիր լօգման եէմէտէ :
 Լէզզէթինէ սէն ալտանմա թէզ կէշէր .
 Ֆայտէ զարար թապիւթ արբ քի սէշէր :
 Շէրիգ օլմագ իսթէմէզսն ֆրօզէ սէն .
 Իշէկէնէ թաղիր ն' օլուր քի էթմէն :
 Տէրճ էտէրէր օն իքի փէնտի գարիպ .
 Պու պէլիթտէ պուլուրսէն էթմէ զայիպ :

Ի ԱՆ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

ՅԱՂԱԳՍ ԵՕԹՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ .

ՍԵՔՒՋԻՆՃԻ ՔԵԼԻՄԱԹ

ՊԵՐԱՅԻ ԵԵՏԻ ԵՍՐԱԲԻ ՀԻՔՄԵԹ՝ ՎԵ ԵՍԵՐԻ ԽԻԻՏԱ՝ ՔԻ ՔԵԼԻՄԱԹԻ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԵՐ :

ՍԻԻԱԼ ՊԻՐԻՆՃԻ

Պիլմէյէնէ սիւալ՝ իլմին անախտարի տիր : Մճապ
 օլմայա սիւալ էտէրսէմ քի , Լիկեղեցի՝ նէ՞ թա-
 պիր օլունուր : Իմաի նիյադ էտէրիմ հիճապմէնտ պէն-
 տէնիդ , քի ճէնապլէրի քէրէմ պուլուրասըզ՝ միւշկիւ-
 լիւմի հայլ էթմէյէ :

Լիճէլադ . Չիւնքի Միսիհուլլահ էֆէնտիմիզ պու-
 յուրմուշ քի , իսթէյէն ալըր , տիլէյէն պուլուր , տէր-
 կեահի թագ էտէնէ՝ աշըլըր : Մճալմ պապի հէքմէ-
 թին մէսքեանին թապիրլինի , քի ասուտէ հայ ու թէ-
 սէլայի իսաթըր օլտըրդ :

Լիկեղեցի վէ քիլիսա՝ պիր բիվայէթտէ հալգըն զան-
 նինտէ՝ ճէօմաաթ մէքեանի իպատէթ խանէսի աղիա-
 նըր . կէօյա պիր մէսքեան՝ քի անտէ տուա սէնա օդու-
 նուր : Լիմա սահիհ թապիրի՝ եկեղեցի տէմէք՝ տին

էհլի ճէմլյէթի տէմէք տիր . քի անտէն՝ իսմի՝ մէքեանի իւսթիւնէ նազլ օրուճուշ : Այիճէ քի խանէ սահիպին իսմի խանէ իւսթիւնէ , վէ ճէվիզին ատի՝ գասպուզին իւզէրինէ նազլ օրունա :

Վէ չիւնքի պալատէ զիքր օլան եէտի սրոր ու հիք մէթ՝ ախնի խապի տինտարլէրէ մախսուս տրք , հանկի մէքեանտէ իճրա օլունուրլէրտէ , (խորհուրդ եկեղեցւոյ) քիլիսա սրորի վէ հիքմէթի թապիր օլուրլէր : Պու եկեղեցի լաֆզի՝ էվլէլա մէլայիքլէր կիւրիւհինէ տէնտի՝ Միւսմ վէ Լշա խալդ օրունմազտէն : Իւրլի Պութսի շէրիֆ (սէմայի) էզաա՝ քի վալիտէսի տիր ճիւմլէնին . Գաղ . Դ . 26 : Թուրքանտէ քիլիսա տախի տէնիր . Եբր . ԺԲ . 23 . (մասուցեալ էք յեկեղեցիս անգրանկաց) գարիպ օլմուշտունուզ օ սէմայի թուր վանտէ քիլիսայէ : Պու հիսապտէ տիրլէր վաֆաթ էտէն սատիգ վէ սալիհ Սէսիհին պէնտէլէրի :

Իքինճիսի . քիլիսա տէնիր վէ Ֆասիգ ճէմլյէթէ : (Մտեցի զժողովս չարաց .) Սաղ՝ ԻԵ . 5 . իքրահ էթտիմ պէն Ֆասիգի ճէմլյէթտէն . պու վէճհ իլէ՝ քիլիսա տէնիր վէ նէճիմի ճէմլյէթինէ :

Իւչիւնճիւ . նազիգէթ իւզրէ՝ եկեղեցի վէ քիլիսա տէնիր խիւտափէրէսթ Սէսիհուլահին էթպայի ճէմլյէթինէ . քի եէտի հիքմէթ իլէ սէչիլիպ , վէ Պետրոս առաքեալն իթիգատի իւզրէ պինալէնմիշ տիր , վէ գուրուլուր բուհուլահըն ինայէթի , վէ եպիսկոպոս լարըն բէյի թէտպիրի իլէ : Պու քիլիսանըն՝ տէօրթ ատէթ նիշանէսի վար :

Իվլէլա պիր տէնիր , զիրա հազրէթի Մտէմտէն Լբրահամէ տէյին , վէ անտէն Սոփէսէտէք , վէ ան տէն Սէսիհուլահէտէք , վէ անտէն հուզուրի մահ շէրէտէք , պիր իթիգատ իւզրէ պինալէնմիշ տիր՝ կէօ նէկէօն բէնկլէր իլէ : Պէրգի անճադ քի Սէսիհտէն էվլէլ կէլէնլէրին իթիգատի՝ Սէսիհ Յիսուս Քրիստոս կէլէճէք տիր տէյի իման կէթրիրլէր իտի , վէ Սէսիհտէն սօնրա՝ կէլոի տէյի իթիգատ էտէրիլ , քի կէլոի :

Իբրինճիսի . իւմիւմէն վէ ճէմի՝ տէնիր . (այսինքն կաթուղիկէ) նիճէ .քի պիր շէճէր՝ տալլէրի պուտագլէրի իլէ , պիր շէճէր վէ աղաճ տէնսէ . պէլի միլլէթի իսապլի չօգ , էմմա իթիգատլէրի՝ Խսա իպնուլահ կէլտի տէյի իման կէթիրիրէր :

Իւչիւնճիւսի . շէրիֆ վէ գուտս տէնիր , (այսինքն սուրբ .) սէպէպի .քի եէտի հիքմէթ իլէ վէ իսիւտանըն էսրարի իլէ միւլէմմա օլմուշ տըր : Վէ տախի մուգատտէս ու փաք տէնիր , քի անըն տախիլինստէ պուլունանլէր անճագ .քի մուգատտէս օլուրլար եէտի պապ էսրար՝ կէօյա սրբար իլէ :

Տէօրաիւնճիւսի . ֆէրիշթէկէան վէ (առաքելական) տէնիր . կէօյա Յիսուս Վրիստոս ֆէրիշթէ իւսթիւնէ թէմէլէնմիշ . վէ անըն օն իքի հէվարիուկլէրին իթիւ գատի իւղլէ պինալէնմիշ . վէ տախի , Լ՛նպիւեալէր՝ վէ Սէսիհին բէսուլլէրի գալլի գարարի տին ու իմանլէրի մուճէպինճէ մէթանէթ պուլմուշ . Եփէս . Բ . 2 :

Յաղագս խորհրդոյ միտութեան :

Պէրայի սըրր ու հիշմէլի վաֆլիդ ու լէմիս :

ՍԻՒԱԼ ԻՔԻՆՃԻ

Սըրր ու հիքմէթ՝ կիզլի շէյէ տէնիր , նե՞ վէճհ իլէ պուլ այանի նէսնէլէրէ՝ սըրր ու հիքմէթ տէնմիշ :

Լ՛շէնճապ . Սըրր անա տէնիր՝ .քի հէր .քիմսէյէ մալիւմ օլմայա , անճագ .քի սըրտաշ օլանլէրէ : Վրիմ պիլտի մէվանըն սըրընը , վէ .քիմ սըրտաշ օլտու անի իլէ տէմիշ Պօղոս առաքեալ . Հոմի՛ . ԺԱ . 34 : Վէ հաղըթի ճէնապիւլ պարի տէմիշ , տէրունի սըրր՝ պէն իմ , վէ պէնիմքիլէրինէ այան տըր :

Իմտի՝ նիճէ .քի սըրր պապինստէ՝ մէթուպ հաթէմ իլէ մէօհիւրլէնիր , վէ հէր .քէսէ պէյան օլմաղ , քէզալք վէ եէտի սըրր ու հիքմէթ .քրիստոնէայ տինի իսապլի օլանլէրէ պէյան տըր . վէ անըն .քիլիսատընտէն խարիճ օլանլէրտէն կիզլի տիր , վէ մէօհիւրլէնմիշ մէվանըն իսմի իլէ : Վէօյա սէտէֆ պաթնինստէ՝ տիւրրի

եւէքթա, վէ գապուղի տէրունինտէ՝ ճէվիդ, վէ գօլան իշինտէ՝ պալ : Վէ անքն թապիրի թարիֆի տախի պէյան էտէր : Արբի հիքմէթ տիր՝ կէօրիւնմէդ նիւ մէթէ՝ այանի պիր սուրէթ :

Պու սուրէթ ալթինտէ՝ նիճէ թէմեխտի սույու տէրունինտէ՝ մէվլանքն գուվիլէթի վիւճուտէ կէթիրիր պիդիմ խէլասիմիդի : Ախճէ քի սու իլէ վաֆթիդ խաուպ օղուրուպ թէմեխտ էտէրիդ, օ վաֆթիդ՝ վահիա ալահ ու սէլաս իւգնիւմ, Փէտէր, ու իպն, ու իսահի գուտսին խամնէ օլմայինճէ, հիքմէթ թէքմիլ օլմադ : Ախճէ քի թուրասը ֆէրմանքն իթիպարի եօգ տրը, քէզալիք վէ մէօհիւրսիւդ իմզասը մէքթուպին : Իմտի մէվլանքն խամի ապէ եանաչըպ, սատէ սույի՝ սըրը ու հիքմէթ էյիէտի :

Վաֆթիդին ֆասլինի կէօրէլիմ : Վաֆթիդ տիր՝ տէրունի ապտէ եայգանմադ՝ (սուրը երրորդու թիւն) եէք սէլաս մէվլա թէպիսին խամինէ : Պու տրը հէր հիքմէթին տէրկեսհի, քիլիսա ճէմաէթինէ տախիլ էտէն, վէ սէմայէ րէհնիւմա օլան : Պու վաֆթիդին ճէվհէրինէ տայիր՝ պէշ մախաուս նիշան վար :

Իվիլէլա՝ Վէսիհ էֆէնտիմիդ իճատի ու նէվ էմրի մուճէպինճէ՝ նիտա իլէ օգումադ վաֆթիդ օլանքն իւթթիւնէ սուրը երրորդու թիւն խամինի, վէ տէմէք՝ պու ֆիլան գուլարի վաֆթիդ օլունուր խամինէ Աթա, ու իպն, վէ իսահի գուտսին : Պիդուսուր վէ պիքէսիր օգումադ իլէ, վէ տէմէմէլի եայգամադէ պէտէլ պէն գարի էտէր եա ըսլասըրլմ :

Իքինճիսի՝ սու իլէ օլա, կէրէք ապի պահր օլա, կէրէք գույի, վէ չէշմէ : Իմմա՝ իմպիքաէն չէքիլմիշ ապ իլէ օլմայա, կիւլ սույի վէ սայրի կիպի : Վէ սու տախի օլ մըգտար օլա, քի մէվճուտ վաֆթիդ օլանքն վիճուտին ըսլատա :

Իւչիւնճիւսի՝ օլ քի վաֆթիդի էտէր, օ միւպարէք կիւֆթարի՝ եէք սէլասին խամինի՝ քէնտուսի տէյէ, իւչքէրրէ պաթըրմադտէ՝ հէր պիր խամի սնա : Յանուհ Հօր տէմէքաէ, պիր քէրրէ պաթըրա, յանուհ Որդւոյ

տէմէքտէ՝ պիր . վէ յանուն Հոգւոյն սրբոյ տէմէքտէ՝
պիր քէրրէ . քի օ խամի սէրասին թէքմիլնտէ , իւչ
քէրրէ պաթրմասի՝ թէքմիլ օլա :

Տէօրտունձի՝ վաֆթիդ էտէնին վէ վաֆթիդ օլա
նըն նիյէթլէրի պիր օլա . վէ իլլա քի իշէրի՝ վաֆթիդ
էտէնին : Օ իրա վաֆթիդ օլան՝ էկէր սապի խտէ , նիւ
յէթի՝ անէսի վէ պապասի նիյէթինէ պաղլը տըր . վէ
պիղիմ տէտիլիմիզ՝ ագըլ պալիդ իշին խաի :

Պէշինձիտի՝ օ քի վաֆթիդ օլուրաս , իթիդատ լա
ղըմ տըր . եա պի նէֆսիհի , եա փէտէրի վէ մատէրի
իմանի իլէ , եա սաղարձին քէֆալէթի իլէ :

Սիւալ էտէրսէն քի , նիշին վաֆթիդ ապ իլէ օլուր ,
տէյէիմ սանա : Ալիմլէրին գալլինէ կէօրէ՝ պէնի ատէմ՝
թադսիրաթինէ պէտէլ՝ օլտու պիադըլ , օլտու նէ
փաք , վէ տիւշտիւ ֆէնա արղույէ : Սաի ապ՝ շէֆաֆլը՝
պէրրահ , վէ սօուգ տըր . վաֆթիդ օլան՝ ագըլ օլուր՝
սուլուն շէֆաֆի կիպլի . նէփաք չիքքտէն փաք օլուր՝
պէրրահլըղի իլէ . վէ հարարէթինտէն սօուր՝ ապլին
պէրուտէթի սօուգլուղի իլէ : Ա է տախի ապ իլէ օ
լուր , քի հէր եէրտէ պուլունուր , ագձէ էօղլուր էթ
մէզ պէհասի խուսուսինաէ :

Իւչ թիւրլիւ վաֆթիդ վար , ապ իլէ , նար իլէ ,
գան իլէ : Ապ իլէ թէմէիտ խէլաս էտէր հէր կիւնահ
տէն վէ խաթասինտէն . փիւր էտէր լութֆ իլէ՝ , վէ
այրըմազ մէօհր նագըլ էտէր ինսանըն բուհինտէ :

Նարի վէ աթէշի մկրտութիւն քի բուհուլահ տէ
նիր , սիլէր սիւփիւրիւր չօգ քէրրէ ինսանըն գալպին
տէ ֆըսգին չիքքէֆինի , օ կիւնահքէարըն խաթիդֆա
րինտէ վէ սահիհի հարաքէթինտէ : Ա է տախի՝ աթէշի
մկրտութիւն տէնիր , հաչան պիր քիմսէ նար կիպլի
թիւթէրէք արղուլէյէ թէմէիտի՝ , վէ վաֆթիդ խտէն
պուլունմայա : () արղու իլէ վէֆաթ էտէրսէ , անա
մկրտութիւն եէրինէ սայըլը՝ սէլամէթ պուլուր , զիւ
րա իթիդատի՝ վաֆթիդլին եէրինէ տօլտուրըր :

Իտուն վէ գան իլէ օլան մկրտութիւն՝ շէհիպլէրէ
մախսուս քի , հէնիզ ապ իլէ թէմէիտ օլմատէն , գան

իլէ եայդանրը փաքլէնիր . վէ օլ սաաթ եօտիւլիւն ալրը՝ ճէննէթէ տախիլ օլուր : Պոլ վաֆթիդէ իպրէթ խի թուֆան քի , օ ֆասիգլէրի ալէմանն սիլտի . պոլ անճադ ֆրսդի սիլէր , ալէմի զէյն էտէր :

Տախի՛ պէնի Իսրայէլ՝ տէրեատէ , վէ կէօրկէվար պոլլուտ իլէ թէմեխտ օլուպ , սօնրա տուխուլ էթտի Ղուտսի շէրիֆէ . քէզալիք մկրտութիւն՝ սէմայի Ղուտսի շէրիֆէ պիզի տուխուլ էտէր : Իպրէթ օլտու թէմեխտէ՝ վէ (խորան) շէրկէնին տախիլինտէքի հալուզ . զիրա պէնի Իսրայէլին իւլամասի անտէ եայդամատրդ՝ ճէզ՝ խըզմէթի մէվլայի էտա էտէմէզլէր խտի . վէ քիմ քի տինի Սէսիհէ տախիլ օլուրսա , թէմեխտիդ մուհալ :

Վէ տախի՛ Սիւրեանի Նէէման ուլուզլուզտան խէլաս պոլլուտ՝ նէհրի Լօրտանտէ ետաի քէրրէ եըզանմազ իլէ . վէ Սէսիհուլաս էֆէնտիմիզ՝ սէմանրն տէրկէանին ալմազ իլին՝ թէմեխտ օլտու . աթանրն նիւ տասըն՝ հիքմէթ իլէ իշիթտիրտի ալէմէ . վէ Սուհի գուտսի՝ քէպուլթէր շէքլինտէ այան էյլէտի : Պոլ թէմէ իխտին րէսմինի կէօսթէրտի : Լըթմայք մկրտեցէք յաւնուն Հօր՝ և Որդւոյ՝ և Հոգւոյն սրբոյ տէմէք իլէ :

Ինճամինի կէօսթէրտի , քի անսըզ պէհիշթէ տախիլ օլունմազ . նիճէ տէտի Նիկողիմոս , ապ՝ ու բուհի գուտուստէն տօղմատրդճա , ճէննէթէ կիրէմէզ պիր քիմսէ ամէլի իլէ . Յօհ . Գ . 5 : Սկրտութիւն իլէ՝ խէլաս պոլլուրուզ աթամըղըն կիւնահինտէն . խէլաս օլուրըզ ճիւրմի խաթամինտէն . իպրէթի պէյազ կէօմէք տիր :

Իպրին՝ պոլ էսնատէ՝ մաղրուրուղի պաղի նէֆսինէ եարար քիմսէլէր՝ մուգարրէր էթմէք իլին , հէր միլլէթին վաֆթիդինէ պիրէր պէհանէ իլէ իլլէթ գօյմուշար . օ Վարիսէոսէ էմսալ՝ ճիւմիլէ ալէմի զէմմէթտիքտէն սօնրա , Լըմէնիան թայիֆէսինէ տախի (կէօյա օ զալալլու կիւմրիւկճիլէ թէշպիհ) տիլ ուզաւըպ , ֆիրր ու զիքրէ կէրմէյէնի մէվատի իսնաթի իլէ , տօղրու տումէնի՝ սու իլինտէ էյրի ու շիքէսթ կէօրմէք իլէ միմլէմիշէր քի՝ էնգարիպ շիքէսթ ու էյրի տիր .

իզ թիզա է թափ քի՝ տետիքէրինն քիզպինն զահիր ու նիւմայան է տէլիմ պու պապտէ :

Եւ ինչպէս խալթ է թմիշ քի , Երմէնիլէր պաղի քէրրէ միւքէրրէր խոուպ վաֆթիղին քէլիմաթինն , սէլաս պիւ էղէլ Փէտէր , սէլաս Իպն , ու սէլաս բարանկիտիս (միթարիս) Բուհի գուտսին խամինէ էտէրլէր վաֆթիղի :

Եւ ինչպէս . Հաշմ քի Երմէնիեան սուրբ եկեղեցի պու խալթիլիթի բույասինտէ պիլէ կէօրմիւշ օլա . հանտէ գալտի քի էօլէ իթիգատ էյլէյէ . իլլա՝ նիճէ քի Ինճիլի շէրիֆին , վէ՝ Նիկիա սիւնհոգոսուն գալլի վէ շարթի խէ , (քի պու թիւքճէ՝ քիթապին էն էվ վէլինտէ թահրիր ու թապիր օլունտու) օ մինվալ իւղրէ էտէրիլ վաֆթիղի : Եւ ինչպէս քի պիր մէվա իթիլ գատ , վէ իւշ սըֆաթ օլմագ իւղրէ թէսլիս . օ եք սէլասին խամինէ գարար գրլարրդ :

Եւ ապօստօլարն եիւզ օն տէօրտիւնճիլ գանու նինտէ՝ Գլէմէսին էլի իլէ իթա օլունմուշէ վուգուֆ իլ քի տէմիշ՝ եկէր եպիսկոպոս , եկէր փափաղ , մէվլանն կիւֆթարի միւճէպինճէ վաֆթիղի էթմէյուպ , խամի Եթանն՝ վէ խամի Իպնիւն՝ վէ խամի մուգատտէս Բուհուն . եա իւշ Եթա , եա իւշ Իպն , եա իւշ Բուհի գուտս խամինէ էտէրսէ վաֆթիղի , փափաղըդտէն աղլ օլա :

Եւ պիւղտէրիլ քիմ քի պէօլէ իթիգատ էթմէպսէ , լանէթ օլուն օնա . վէ քիմ քի զարէղէ պինաէն՝ շէմսի՝ չամուր իլէ սէլպ խոուպ՝ իֆթիրայէ միւթէ գամմին իլլէթ էտէրսէ , թէլիֆ ու քիթապինէ վէ քէնտուսինէ օն պին լանէթ :

Եւ տախի՝ եիւզ օն պէշ գանուննտէ՝ ապօստօլար՝ Գլէմէսին աղղի իլէ տէմիշէր քի , եպիսկոպոս , վէ փափաղ՝ իւշ վաֆթիղ էթմէյէլէր . անճագ քի պիր վաֆթիղ էտէլէր . օլ քի Սէսիհ էֆէնտիմիղին վէֆաթինէ պէտէլ տիր : Եւ օլա իւշ քէրրէ պաթըրմագ սու իլլնտէ՝ { Խոուս Բրիտոսուն մէվթինի պէյան էտէր . վէ իւշ քէրրէ սուտան գալարմասը , իւշ

կիւնիւք գըյամէ օլմասինի . պու գանունէրէ Վրմէնիան քիլիսասի վուգուֆ օլուպ՝ գանուստէն շաշմազ :

Վաքին՝ շաշի չէշմ՝ օլան՝ տիւնեա ալէմի օլ միսիւլու գանն էտէր . կէոյա ճիւմլէսի՝ շաշի չէշիմի տիրւէր . վէ ինատինէ միւսըրր օլուպ՝ քիլպի քիթապլինտէն ըուճու էթմէզ , քի աքսինէ աղնատըզը նիւմայան օլմայա : Վաքին պիզ նուրի զիյա իլէ՝ ըուհի չէշմիմիզէ զիյնէթ վիրուպ՝ տօզըու ըահտէն տէօնէմէշիզ . քիմ քի աքսինէ գօլլար խէ , անա պին լանէթ :

Վէ տախի՝ փէք զթթունա վէ աքսինէ կէլիւլէր խէ , ճէվապ վէրմէլի քի . Վրիստոտէլ՝ Վէթաֆիղիգանըն պէշինճի քիթապլինտէ վէ ալթընճը պրակսինտէ տէմիշ քի , անլէրին քի խթիմասի՝ օլ նէսնէնին քի նէ՝ օլտուղին պէյան էտէր , միւմքինի եօզ տըր , ասլա այրլւմազ . նէ՝ զաման իլէ , նէ՝ մէքեան իլէ . վէ նէ կիւֆէթար իլէ : Վէ պիրլէք իւզէրինէ տէմիշ քի , պիր՝ էօլլէ սէշիմէզ վէ չօղալմազ խիմ տիր , քի հէր նէ գատար պիր տէսէն , եինէ օ պիր տիր՝ պիրլէք արթմազ , վէ չօղլըզ տախի՝ պիրլինին ճէմի վէ զամմի տիր :

Իմտի պու վէճհ իւզըէ , նէ գատար այլա գրիանըն ատի խմի քի միւքէրրէր օլսա , եինէ օ պիրլէք տիր . տէշիլ խէ՝ քէնտիլէրի տախի՝ իւշ քէրրէ տէմէք իլէ , սյիօս օթէօս , սյիօս խքիրօս , սյիօս աթանաստօս , տօգուզ իւզնիւմ ու սըֆաթ իթիպար էտէրլէր այլա գրիայի : Վաքին՝ անլէր տօգուզ քէրրէ տէմէք իլէ , պիզ ինանմայըզ քի տօգուզ իւզնիւմ տէրլէր պիր մէվէլայի . եա հանտա գալըր , պիզ պիր քէրրէ տէրիզ օ իւշ խմի շէրիֆի : Իմտի քէնտի գալիլլէրինէ կէօրէ՝ քէնտիլէրի օ հաղլէթի վահիտ ու թէսլիտ արթըրըլէր . վէ պիզ պիր քէրրէ տէմէք իլէ՝ եէք ու սէլաս տէրիզ :

Վէ տախի տէրլէրսէ , քի Վաշտոց քիթապլինտէ ա տէթի էօլլէ եաղըլմըշ : Ճէվապ քի՝ () ըոզինէսին քիթապլէրինի տէօրթ եիւզ ելլ մըզտարի զէման գաւ պուլ իտուպ , վէ պէշ նամիտար աղիզէր տախի մէտ հինի էթմիշէր իքէն , պէշինճի սիւնհոգոստէ՝ լանէթ

իլէ ինքաճ էթտիլէր քիթապլէրինի . լաքին՝ էքլէսիա անըն իշին հերետիկոս օլմատի . նիճէքի տէմիշ Լփա տրատիոս հէքիմ շէլէպի : Քէզալէք , վէ էքրի ճէտլէր տէն՝ տօղրու շիղի օլմասի միւհալ :

Լնըն իշին օ պասմա քիթապտէ՝ եաղըլմագ հա սէպի իլէ՝ գալէմ սէհվ օլուպ՝ պու իւչ խամ սէլասի տէյէճէք եէրտէ , իւչ քէրրէ տէմիշ : Լաքին ճէմի փափաղարըմըն ատէթի պու խուսուստէ անա գը յաս տէյիլ . իլլա քի թապիաթ փէնտի օլմուշ կիպի՝ վաֆթիդ էթտիքտէ՝ օ էօրնէյէ հիչ ասպա նաղար պիլէ էթմէղէր : Լէ աֆօրօղ իլէ թէնպիհ օլունմուշ պէօ յիւքլէրիմիդտէն , միւմքին տէյիլ՝ քի օ պասմա քիթապըն անճագ օ եէրճիլէղինէ իթիպար էտէլէր . զիրա եաղըլմա փաղար արը :

Լէ սայըսըզ եաղմա քիթապլէրիմիդ վար , քի տյ նիհի իւմլար կիպի տիր փէնտի վէ նասիհէթի օ խուսուստէ : Լէ նիճէ քի ()րոգինէսին քիթապլէրինէ՝ ամէլ էթտիլէր ֆաղիւլէթի եպիսկոպոսար տէօրթ եիւղ երլ , վէ սօնրա քիզպի դահիր օլուուգտա , ինքաճ օլուպ քիթապլէրի՝ վէ եկեղեցի եաղըլմաղ տէնիր : Քէզալէք վէ պիր պասմա քիթապտէ խտամիա տէյէլմ օ շէքիլ օլմուշ , քիլիսամիդ անա պէնտ տէյիլ , վէ էօլէ էթմէղ . իլլա քի՝ իֆգ ու իֆթիրա էտէնէ լա նէթ օգուր :

Եքինճի խալթիլէթի . վէ պաղի քէրրէ վաֆթիդին քէլիմաթին թէպտիլ էտէրէք՝ տէրիմիշիդ քի Քրիստոս Լօրտանէյէ կէսիպ վաֆթիդ արաի այիօս Լօաննիստէն . վէ պէն սէնի վաֆթիդ էտէրիմ՝ սէնի մէվլայէ պէնտէ էթմէք իլէ :

Լշէվապ , Պու տախի պալատէ զէբր օլան միօիլիւ . խամ վար՝ ճիամի եօգ . անճագ քի՝ օ միւսպարէք քէլէմաթիմիդին մէֆհումի շու շէքիլ . պու ֆիլան նամին տէ ալահըն գուլու՝ թէրպիլէտէն սօնրա վաֆթիդէ կէլիւպ , վաֆթիդ օլունրը . Լթա , ու Իպն , ու իուհի մուգատտէսին խամինէ : Սաթըն ալընրա Քրիստոսուհ գանի իլէ . գապուլ էթմէք իլէ ահրէթ էվլաղըղին

սեմայի Աթայէ, վէ վարիս օրուպ Յիսուս Քրիստոսա, վէ պէյթուլլահ օրուպ Տուհի գուտտէ : Պու աշաղքի իւզ խիմտէն սօնրա տէյիլէնլէր՝ զնյնէթ ու թափսիլ միսալի տիրլէր . ֆարզի ու պէճիտ տէնմէղլէր : Վէ մալ էհլինէ պիր ճահիլ՝ եա իզզէթ եա իթապ էթսէ, նէ իզզէթի արթար անըն, նէ էքսիլիւ քէմալինտէն :
Իւչիւնճիւսի տէմիշ քի, պաղի էսնատէ պիր քէրրէ պաթրրմաղ իլէ վաֆթիզ էտէրլէր :

Իլճէվապ . Եա պու էվիլէլքի խալթիլէթինէ ուշ մատի եա . քի իւզ քէրրէ պաթրրմաղտէ՝ պիրէր քէրրէ միւքէրրէր էտէրլէր քէլիմաթի տէտի . աղղըն էօլչիւսի թէրաղիսի եօղ ա՛, հա՛ տէսին հա՛ տէսին : Եպրին՝ պու էնճամինտէ տէտիլլէրինին տախի ասիլ օլմայրպ, իւ թիմա էթսինլէր ֆաղիր Տումիեան միլլէթի, քի նիճէ քէնտուլլէրինի իսֆա էտէրլէր՝ քէնտուլլէրին կէօյա քի օգուամուշլէրի, վէ ճէմի խրիսթիանլըղի թէմէլինտէն երգարլար, վէ մուհապպէթէ պէտէլ՝ (քի էֆէնտիմիւ զին թէվապիսինէ նշան ու էլամէթ ու խպրէթ տիր) քէնտիլլէրի Քրիստոսուն պանտերասի ալթընտա, շէյ թանըն զայրէթինի կիւտէրլէր . էտալլէթ պրրադմաղ իլէ՝ Քրիստոսուն մահճուպ գուղուլարի պէյնինտէ : Եպրին՝ չիւնքի էմալի խընղիր՝ պաղչէյէ տուխուլ ի տուպ, հիւսիւնտար չիւքլէրին րահիլէսինտէն իրէնիւպ, նէճասէթ տէվչիլմէյէ թալիպ օլուլլար . բու թամիանըն կէօրիւրլէր եաղնիշին՝ նիշին էլ եաղիլլէրին կէօրէմէղլէր տօղրուսին, քի տէնմիշ . պու իւզ խամի վէրտիքտէ, իւզ քէրրէ չօճուղու պաթուրէ սույա սու իչինտէ :

Տէօրաիւնճի տէմիշ քի, Քրիստոս Եօրտանէ կէլաի Յօհաննէս Վաֆթիլդտա գուրպինէ . վէ պէն սէնի տախի վաֆթիզ էտէրիմ, մէվլայէ պէնտէ էթմէք իլէ՝ տէր իմիշիզ :

Իլճէվապ . Վէ պու տախի եալան տըր . լաքին իշ թէմամ թէքմիլ օլտուգտան սօնրա, Վաաթէոս Իվանէ կէլիսթիզին Ինճիլի շէրիֆի օգուներ, էֆէնտիմիլլին Եօրտանէ կէլմէսին նազլ էտէրէք, նէ՛ իչին, կէօյա

տէմէք տիր՝ քի Իօաննէիս Սկրտիչ խաթիղֆար վէճհի իլէ թէմեիտ էտէր իտի ճէօմաաթի . քի անճադ պիր թէտպիր թէտարիք իտի՝ կիւնահըն մադֆիրէթինէ , յարին՝ (զհոդին սուրբ) Ռահի մուգատտէսի վէրէ մէզ իտի :

Պին շիւքիւրլէր՝ քի էֆէնտիմիզ թէնէզզիւլ էյլէտի անըն վաֆթիղինէ , վէ նատիրսիզ կիւնահտէն մատու՝ օլտուղի վէճհ իլէ , պիղէ պէտէլ Ռահի գուտսի ալտը վէ պիղէ պաղըչատը : Վէ տախի՝ օ վաֆթիղ իչին տէյիլ քի Սաաթէոստէն օգուհուր՝ անճադ քի իլք ու էղէլի տիր մեռոնուս սրբի հիքմէթինէ , քի հիքմէթի խաթէմ տէտիք պիղէր : Վէ պուհա իսպաթ տախի՝ քի էն նիհայէթինտէ վաֆթիղին՝ պիր գաչ պէյիթ Վիսալ մօզտէն սօնրա տէրիզ , համո ու սէնա՝ Մթա , ու Իպն , ու Ռահի գուտսէ էպէտիլ էպէտ . ամին : Իշթէ պուրաճըգտա թէքմիլ օլուր վաֆթիղ , վէ պաչանըր իքինճի հիքմէթ խաթէմի նիչան :

Մհ հէզար հայիֆ ու տիրիզ Ռամքիլատտինէ , վէ մահճուպ ճէօմաաթինէ . քի նէ շէքիլ թիլքիլէրէ եէմ՝ եէրի օլմուշ տըր : Լահուտիլէրէ սիւալ էտէլիմ . Նիւ կողիմոս ճէվապ վէրիր , շէրաէթիմիղտէ եօգ տըր , քի պիր ատէմին ալէհինէ՝ իլամ սիճիլ ու հիւճճէթ քէթպ օլունա , վուգուֆ թահսիլ էթմէտիքճէզ . Զօհ . Ե . 51 : Սիւալ էտէլիմ վէ Փեստոս փութփէրէսթ հաքիմէ . ատէթ մի տիր պիսուհ ատէմի , պիր նէսնէ իւսթիւնէ սապիթ օլմատան , խասմինէ թէսիլմ էթմէք . եօգ տէմիլ Փրսքսիս տօն ապօստօլոն քիթապընըն եիրմի պէշինճի ֆասլինտէ , վէ օն ալթընճը սահիլֆէսինտէ :

Իմտի օ քիթապի եափան մէյուհ՝ քի ասլինէ վուգուֆ օլմատէն , իֆգ ու իֆթիրա էտէր պիճիւրմ վէ պիսուհ իւղէրլէրինէ՝ չքթթթտէն վէ փութփէրէսթ տէն տախի ալադ տըր : Վէ գալմիմիղտէն տախի պիւրիսի քի կէօյա ճէվապ օլմագ իւղրէ , պիր իքի քեաղըտ կիւֆթար եաղմիլ՝ ղայրէթ կիւթմէք նիլէթի իլէ , հա կէրլի ճէվապ՝ էմմա եարէյէ կէօրէ մէլէէմ տէյիլ տիր :

Իմտի օլա քի՝ պու քէլիմաթիմիղտէն հիսսէ ալըպ ,

Ճանի աղիղիմիզ օլան Տումիեան մահճուպ ճեօմաաթի պու շիւպհեաէն էմին օլուպ, վէ ահրէթ գարընտաշէրի իլէ իթթիֆադ պիրլէ՝ մուհապպէթէ մէշղուլ օլալէր . ամին :

Յաղագս ուսման հաւատոյ , և հրաժարեցման ի տատանայէ :

Պէրայի Լալէի Էմին, վէ բոճոմի Բին էլ շէյլան :

ՍԻՒԱԼ ԻՒՉԻՒՆՃԻԻ

Չիւն սապիլէրտէն էֆղուն տրր վաֆթիզ օլանլէր , եա անլէրին թալիմի վագթի տէյիլ, նիճէ օլուր պու :

Լիճէլապ . Քեամիլէ տիր սէօղ . սապիլէր՝ թալիմքեար սաղտըճ քէֆալէթի իլէ թալիմ օլուրլէր, վէ բուճու էտէրլէր բէճիմտէն . պուշլար՝ պիր թէտպիրի թէտաւ բիք տիր վաֆթիզ իշին . քի ալան՝ պիլսին ալտուղի կէվհէրին գըլմէթինի . վէ վերէն տախի՝ խընգիր պուշնինէ ասմաըն կէվհէրի : Ասիլ պալիզ օլանլէրէ ֆարզ տրր թալիմ՝ իւշ այ մըգտարի գէման . էն աղ՝ գրրգ կիւն . էվիլէլքի պապտէ քէթմ էթտիյիմիզ օն իքի պէյիթի :

Վ է տախի թալիմէ իհթիեաճ տիրլէր՝ տին խուսուսինտէ ճէվապ վէրմէք իշին . վէ տախի էզպէրտէն տաշիմ գիքր էտէլէր՝ նէ իթիգատ իւղլէ օլտուգլարինի : Վ է շէյթանտէն բուճու խուսուլ լանէթ օգուճադ անա . զիրա օ մէլուն՝ պիր մըգտար հիւքիւմաթ կէօու թէրտի պէնի ատէմ իւղէրինէ , հաչան Խալի Վէսիհէ տէտի տաղ պաշինտէ ալէմին էմլաքի իշին , քի պանա վէրիլիշ տիր . հէր քիմ սէճտէ գըլարտա , անա հիւպէ էտէրիմ ճիւմլէսինի : Անրն իշին՝ քիմ քի տինի Վէսիհէ տախիլ օլուր իսէ , լանէթ օգուշուպ բուճու էտէր անըն հիւքիւմաթինտէն : Վ է շարթ էտէր անտէն սօնրա՝ պիր մէվլայէ պէնտէլէք էթմէյէ :

Յաղագս խորհրդոյ սուրբ գրողմին :

Պէրայի Էիսթիլի Էմլէմ, վէ Էիլանի շէրիֆ :

ՍԻՒԱԼ ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻԻ

Պու իքինճի սրբրի հիքմէթէ նէ՝ էճիլտէն խաթէմ ու նիշանի շէրիֆ տէնիր՝ պէյան պուշրուլա :

Եւ չէ՛վաղ, Խաթէմ, մէօհր ու էլամէթ տեմէք տիր։
Պէնի Իսրայէլ նիշան թարիդի, սիւննէթ թաշընըր խոի
հայասինտէ, իպրէթի թագվա նիյէթի իլէ։ վէ խսնի
Խարահիմ օլտուղինէ իպրէթէ պինաէն, լաքին՝ Սէսիհ
ուլլահ Իսալիլի գալմի, անրն խաթէմ ու նիշանին ա-
նընէրինտէ թաշըրլէր իֆթիխար հասեպի իլէ։

Պու էլամէթի խաթէմի Իսայի՝ Յիսուս Քրիստոս
ճէնկճիլէրինին նըշանէսի տիր, քի պունու իլէ շէյ-
թանըն ճէնկճիլէրինտէն սէշիլիլլէր։ նիճէ քի նիշանը
դանէմ (գօյին) նիշանսրդ դանէմտէն, վէ նիճէ քի հէր
միլլէթ քէնտի լիսանի իլէ։ Պու տուր աթթար եադի՝
քի Սէսիհին կիւլէշճի փէհլիւանլէրի եաղանըր, մէլուն
շէյթանըն ճէնկինտէ թուլթուլմամագ իլին։

Պու հիքմէթի սըրրին ճէվհէրի ու մէվսաի (նիւթն),
փաք դէյթ եադի իլէ (մեռոն) պէլէսան եաղը տըր, դէյթ
եաղը՝ հէր եաղտէն էֆղուն մէվսաի նուր տէնիր։ Վէ
մոլիսաական քիլիսատէ՝ անտէն զայրի եաղ գուլլան
մաղըր խոի հէր մէվլանիլէ խուսուսինտէ։ Նճագ
պիղտէ՝ նուր իլէ միւնէվիլէր վաֆթիդ օլանի կէօսթէ-
րիր։ Վէ պէլէսանի աթթարին խօշ պուլի, խօշնամը
դին վաֆթիդ օլանըն կէօսթէրիր, աննընտա օլուր պու
նիշանի խաթէմ։

Վէ օլ քի պու մէօհրի խաթէմի շէրիֆի ալաճագ
խէ, էվիլէլա վաֆթիդ օլմուշ օլսա կէրէք, պու խըզ-
մէթ եպիսկոպոսա մուֆալվաղ տըր, լաքին քահանա-
լարա միւսաատէ օլունմուշ տըր հասեպիլ իգթիղա։
Ննընտէ օլուր, քի հիճապին թահթի տիր, քի պիլա
հիճապ՝ տինիմիդին զաթը լաղըմ օլտուղու էսնատէ,
պիլիէրվա իգրար էտէ, պունուն իլէ օլուր քիմնէ՝
Սէսիհին նիշանը գուլու։

Յաղագս գերազանց խորհրդայ պրոյ պատարագին։

Պէրայի Կիսիլի Էրվէր, շէրիֆ Գուրպան ու Նիսիլի։

ՍԻԻԱԼ ՊԵՇԻՆՃԻ

Վայելտէ գուրպանլէր՝ հայվանաթտէն օլուրլար
խոի, պու էսնատէ՝ նէ վէճհ իլէ թէպտիլ օլտու Սէ-
սիհին նէսիքէթի գուրպանինէ։

Իշխէլապ . Ի վայիլտէ գուրպաններին գանձ՝ նուշ օրունմաղ խախ՝ անձադ քի տէօքիւլիւր խախ . վէ քիմքի ինսանըն գանին տէօքէ խախ , գանինէ պէտէլ գան խախ . վէ հայա էօյլէ տիր :

Իմմա հազրէթի ալլահ՝ օ գուրպաններուն հազդ էթմէյիւպ , զայրի պիր շէրիֆ գուրպանէ միւնթաղիր օրտու . հազրէթի Սէսին չարմըզ իւղէրինտէ սունուլան գուրպանէ , Տաւուտուն աղղի իլէ տէյիւպ՝ օլ զէման մագպուլ օրուր սանա գուրպան , հաչան օ միւ պարէք պէսլի կեալ սանա գուրպան վէ հէտիյէ սու նուր իսէ՝ սօֆրա խաչ իւղէրինտէ . Սալ . Ծ . 21 : Վ է պունուլ իպրէթինի՝ կէօլկէ ալթընտէ կէօսթէրմիշ խախ , քի միւպարէք քալէտան սանաթղի էօնիւնտէ՝ օն իրի փաք իսամուրսուզ նիշասթէ էքմէք , վէ պիր տէւլ թի շարասպ գօրլար խախ . Դէ . Խ . 5 : Իմմա օ հայ վանի գուրպաններուն իւսթիւն :

Վ է հազրէթի Սեյիսեդեկ պաշ քահանայապետ , հազրէթի Իպրահիմի սէլամլամաղէ (թէշէքքիւր պիլլէ) թէնէզղիւլ պուլուրտուքտէ , էքմէք իլէ մէյ փէշկէշ սունտու . վէ հազրէթի Իպրահիմէ՝ հէք նէֆայիս թաամլէրտէն մագպուլ կէօրիւնտի : Օ իրա նէպի խախ՝ օ պուլունտու սահասպ ալթընտէ՝ զայրի սէրվէրի պիր գուրպանէ էմսալ պիլաի օ էքմէք իլէ պատէի :

Վերջի էնպիտէալէրին չէշմի բուհի , թուլանի ու զուն պիր տիւրպիւն խախ . քի օլ տէյնի պայիտ օլանի՝ գարիպ կէօրիւրլէր խախ տին իթիգատի իլէ : Իպրահիմ պէնիմ վագամի կիւնիւն իրագտէն կէօրիւպ՝ իր շատ օրտու . Յօ . Ը . 56 . տէմիշ Յիսուս Քրիստոս Սէսինհուլահ էֆէնտիմիլ : Պէլի հազրէթի հագդ՝ հէք պար քէնտի աչգի մուհասպլէթին՝ ինսան գալմինէ այան էթմիշ խախ խալդ էթմէտէ՝ պէսլէմէքտէ , վէ հըֆզ էթմէտէ . լաքին ատէմ ճինսի՝ անըն իթիպարին հագիգէթի իլէ պիլմէտիլէր . թաքի քէնտի նուրուլ լահըն տիւնեպէ իրսալ խուպ՝ վէ բաղի օրտու անըն մէվլթինէ . հէման պէնի ատէմ՝ շէյթանըն եասըրլըզ զնտէն խէլաս պուլա : Օլ մէրթէպէ սէփտի ալլահ ճի

հանրն ատեմինի, քի պիր թանէ էվլատին տախի գուր պանա վերտի. Յօհ. Գ. 16:

Իմոխ պու աշգի մուհապպէթին էսէր՝ մատամ քի գալաճաղ խաի, անրն իջին Սէսիհուլաճ էֆէնտիմիզ, նէ հայլան էթինէ, նէ ինսան էթինէ, իլլա քի պու շէրիֆ գուրպանը՝ էքմէյէ վէ շարապա նազըլ էյլէտի: Վէ պու սէպէպտէն՝ պու սրբրին խամինէ՝ իւլամէմիզ՝ հիքմէթի մուհապպէթ վէ աշգի մէվլա, ու աշգի պէնի ատեմ տէտիլէր. զիրա պունտան սէրվէր մուհապպէթ էսէրի օլմազ:

Իմոխ՝ պու շէրիֆ նէսիքէթ՝ տէօրթ շէյ իլէ թէքմիլ օլունուր: Վիվէլա՝ քի պու հիքմէթի նազըլ էտէն՝ քահանայ օլա: Իքինճիսի՝ մէվատ ու ճէվհէրի՝ էքմէք իլէ շարապ օլա: Իւջիւնճիւսի՝ էտէնին ֆիքրինտէ նիւյէթ օլա: Տէօրտիւնճի՝ բէսմի քէլամ, (առէք կէրէք՝ այս է մարմին իմ, արբէք ի սմանէ՝ այս է արիւն իմ:) Լլընըզ էքլ էտէնիզ՝ պու տըր պէնիմ ճէսէտիմ, վէ նուշ էյլէլին պու մէյտէն, պու տըր պէնիմ խուսիմ:

Սէվատի խուսուսինտէ՝ իքի մէվատտէն թէքմիլ օլուր՝ պու սրբի հիքմէթ. նան, ու մէյտէն. էմմա հիքմէթի թարաֆինտէն՝ պիր պատարագ վէ պիր նէսիքէթ տէնիր: Ճէմի վիճուտի Սէսիհին՝ պու հիքմէթտէ մէվճուտ, վէ հէր պիր գէրբէսինտէ թէքմիլ տիր: Նիճէ քի միրաթ այնէնին պէյնինտէ՝ շէմս պէր գարէր կէօրիւնէ, վէ էկէր տօղրանսա՝ հէր պիր փարշասինտէ շէմս թէքմիլ կէօրիւնէ: Վէ տախի՝ նիճէ քի նիտա ու սէտա՝ պիր տէհանտէն չըգըպ, հազըր պուլունան սայըսըզ ատեմտէն իշիտիլէ:

Պու միւպարէք շէրիֆ հիքմէթին թէշպիհ ու իպրէթի՝ էֆզուէ տըր Նէֆեսուլաճ քիթապինտէ: Նիւշանին կէօսթէրտի՝ Հապիլին, Նուհուն վէ Իպրահիմին գուրպանիլէրինտէ: Սէլքիսէդէկ քահանայապետին՝ նան ու մէյլինտէ: Խամուրսուզ պայրամին գուզուսինտէ, օ գուզուսուն տէմի գան իլէ, պէնի Իսրայէլ Սըսրտէն չըգըպ, Ֆրափունտէն խէլաս օլտուլար, վէ պիզ շէյթանըն էասըրըզինտէն խէլաս պուէ

տուգ՝ պու ճէտիտ շարապ ու պատէ իլէ՝ Վէ տախի՝
գուարէթ հէրվասի՝ ալթուն թէսթի իշինտէ , պունա
էմսալ խոի : Վէ տախի՝ կէօնէկէօն գուրպանլէրին՝
ասլի զաթի վէ էօղի խոի շէրիֆ գուրպան : Վէ տախի՝
պունուն էսէրի կէօրիւնտի Մրտաշէսին զնյաֆէթի
մէճլիսինտէ . վէ օնա մէնէնտ սօֆրայէ՝ քի տէմիշ
հաղըթի Տաւուտ : Եւ հաղըր էթաին ես րապպիմ՝
պէնիմ էօնիւմտէ պիր սօֆրա , տիւշմէնին կէօղի էօ-
նիւնտէ : Պատրաստ արարեր առաջի իմ զսեղան , ե-
այլն . Սալ . ԻԲ . 5 :

Յազագս գերազանց զարմանալաց պատարագին :

Պէրայի «Էրվէրի աճայիպի» Գոփլայի շէրիֆ :

ՍԻԻԱԼ ԱԼԹԸՆՃԸ

Չիւնքի պու հիքմէթ (խորհուրդ) հէր վէճհ
իլէ աճայիպ տիր , նիշին ատէթ գօնտի աճայիպլէրի
տէմէք իլէ :

Եւ շէլապ . Օիրա՝ պիր թիւրիւ տէյիլ , վէ օ շէքիլ
պիր խպրէթ ու լուղէթ եօգ տըր ճիւմլէսին պէյան
էտէն , անրն իշին աղիմ տէնիր :

Եւ վիլէրա՝ պունուն հիքմէթ ու աճայիպի՝ քի քիւ-
շիւճէք էքմէք , վէ ճիւղէի մէյ պէյնինտէ , թէմամ վիւ
ճուտի իլէ պուլունուր Եֆէնտիմիլ . օ վէգն իլէ՝ քի
խաշ իւղէրինտէ խոի : Աիճէ քի պիր ճէպէլ տէյիլ նար՝
թօփ իշինտէ մէքս օլա , եախօտ՝ պիր ալուճ պարութ
իշինտէ :

Երինճի՝ աճայիպ քի , էքմէյին վէ շարապին արաղի
մուալլէգտէ գալըր , նիճէ քի վէրտի խանէտէն իխրաճ
խոուպ թաշրայէ չըգարասըն , վէրտին րահիյէսի գօ-
գուսի , խանէտէն խարիճ օլմայա :

Եւ շիւնճիւսի՝ էքմէք վէ շարապ՝ թէպտիլ օլուրլար
Սէսիհին ճէսէտ ու խունինէ , անճագ մէվատ ու նէ-
սէք օլմաղլար՝ անրն ճէսէտ ու տինինէ . զիրա՝ պիքիրէ
գըղ օղլան Սէրիէմին վիրտուկի մէվատէ թէպտիլ օ-
լուրլար , նիճէ քի էքմէք թէպտիլ օլուր ինսան թէ-
նինէ , էմմա մէվատ օլմաղ ինսան ճէսէտինէ :

Տէօրախնձիւ՝ էկէր վաֆիր էքմէք նագըլ օլունսա
օ հրքմէթէ, Սէսիհին ճէսէտի չօղալմաղ. իլլաքի հէր
պիր էքմէքտէ՝ պիր տիր Սէսիհ էֆէնտիմիղ. նիճէ
պիր շէմս, ճիւմլէ ախթէր երլտըղլար իշինտէ. եախօսա՝
պիր միրաթ պոնա՝ պին սէհիմ օլսա, հէր պիր սէհիւ
մինտէ՝ շէմս թէքմիլ կէօրիւնէ :

Պէշինձի՝ օ ճիւսմ, սայիարղ էքմէք պէյնինտէ պիր
տիր. նիճէքի պիր ալաղ՝ սայիարղ ատէմ կիւշինտէ :

Լլթընձը՝ օ էքմէք կէօղէ կէօրիւնիւր, պուլ վէ
լէղղէթին վիրուր, տէսթ իլէ սուհուլուր, էմմա՝ տէ-
րունինտէ օլան ճիւսմի կէօրիւնմէղ վէ սուհուլմաղ. նիւ
ճէքի ճէսէտին հարէքէթինտէն՝ բուհի տույասըն,
էմմա՝ քէնտի բուհի կէօրմէյէսին. եախօսա՝ սայիգէ
շիմէյի կէօրմէյիւպ, սէտասըն իշինտէսին. եախօսա եու-
մուրթայի կէօրիւպ, իշինտէքի փիլիճի կէօրմէյէսին.
էմմա՝ փիլիճի կէօրմէմէք իլէ, եուսմուրթա պէյնինտէ
օլտուղինի ինքեար էտէմէղսին :

Լէտինձիսի՝ օ էքմէք տօղրանսա, տէրունինտէ օլան
Սէսիհ տօղրանմաղ. նիճէքի պոնէյի տօղրասան, իշին-
տէքի կէօրիւնէն սուրէթ տօղրանմաղ :

Սէքիղինձի՝ էքմէյին վէ շարասըն արաղէրի զայ օ
լունձէ, անտէ ճիւսմ ու տէմ գալմաղ :

Տօգուղունձու՝ էքմէյին վէ մէյին՝ զաթի էօղի գալ-
մայրպ, էինէքիլէվլէլի խըղմէթլէրին էտա էտէրլէր
տօյուրմաղ իլէ. նիճէ հիւմա գուշի էլմանըն պույի
գօղուսի իլէ տօյա՝ էլմայի իսթիմալ էթմէմէք իլէ :

Յաղաղս ներգործութեան հաղորդութեան :

Պէրայի Խալէյիլի շէրիֆ Գոսպան :

ՍԻՒԱԼ ԵԻՏԻՆՃԻ

Սէլայիք տէրէճէսինէ միրաճ էթսէ պիլէ պիր ա-
տէմ, տախի լայիգ ու մուստահաղգ տէյիլ տիրքի
պու մէճլիսէ տէսթ սուհա. լաքին՝ խապլիէթինտէն
խապլէրտար օլմասի ճայիղ տիր :

Լլճէլաղ. Լլվիլէլա՝ սուրբ Յօհան Ոսկեբերան տէ-
միւքի, պու սօֆրանըն շէշնիսին ալան, մէրա պիր

արարանէ թէպտիլ օլուր . օլ տէյնի , քի կէօյա աղղըն տան աթէշ փիւսկիւրիւր շէյթան իւզէրինէ :

Երինճի՛ պու տըր օ աճայիպ թապիպին եափտըղի մաճուն , քի իսթիմալ էտէրէք , օլ մէրթէպէ մէլանէթ վէրտի թապիսաթինէ , քի շէտիտ զէհիրէր՝ անա թէէ սիր էթմէտի : Երինճ լայիղինէ կէօրէ սունմայան , կէօ նէկէօն տէրտէ կիրիֆթար օլուր , վէ վազըթսըզ վէֆաթ էտէր . Ա . Կրն . ԺԱ . 30 :

Իւշիւնճիւսի՛ պունա թէմսիլ իտի գուտրէթ հէլ վասի . քի հէր իսթիմալ էտէնին՝ կէօյնիւնէ կէօրէ շէշնի ու լէզզէթ վէրիի իտի :

Տէօրաիւնճի՛ պու տըր օ նուրանի նար , քի էտէր տառէմի միւնէվիլէր . էմմա եադմազ պէօկիւրթլէն թիւ քէնինի . պու նար , ահէնի թափլայըպ , էմնալի նար էտէր , քի քէնտուսի ահէնէ (տէմիրէ) տէօնմէզ . Վէլ զալլէ՝ պէնզէր նուրի զիպէ , քի նէճէֆէ կէվճէրէ թէհսիր էտէր՝ կէօնէկէօն րէնկլէրին կէօսթէրի , էմմա՝ քէնտիսի զաթիւնտէն թէպտիլ օլմազ : Ե պու հիքմէթ տաիսի՛ պիզի նուրի միւնէվիլէր էտէր . վէ տէրունիւ միզտէ օլան շէֆաֆլէրի ֆազլի ամէլլէրի՛ պէյանէ չը դարըր . նիճէ քի չադմազ թաշը շէլիկէ տօգանտըգաէ՝ աթէշ փիւսկիւրէ . տաիսի տէմիր կիպի սօումիշ գալլի ինսանի ըսընտըրըր մէվանըն աշգի իլէ :

Պէշինճի՛ պէնզէր վէ օ նարէ քի՛ սերուլլէ գըսաճ իլէ կէօթիւրիւպ տօգանտըրտի Եսայի նէպինին աղ զընա . վէ պի էմրի խիւտա՝ չիրքի կիւնահինէ մազֆիւրէթ պուլտու . Եսայ . 2 . 6 :

Եթընճը՛ պու շէրիֆ հիքմէթ հայվանաթ պէէ նինտէ պիլէ՝ քէնտի միւճիւզաթին պազի քէրրէ կէօս թէրտի : Օ իրա պիր էսնատէ գօճա գարընըն պիրիսի իսթիմա էթտի , քի պու հիքմէթին գըթասին արը գօլանինէ գօյսալար , արը չօղալըր . էյլէտի պու ֆա գիր ֆիքրինէ կէօրէ : Հիքմէթինտէն սիւալ օլունմազ , արըլար ճէմ օլուպ՝ գօլան իշինտէ պիր աճայիպ քիւմ պէթլիւ քիլիսէ իհտաս էյլէտիլէր պալ մումիտէն , վէ պիր միհրապ (սեղան) կիպի իճատ էթտիլէր . վէ օ

միւսպարէք գըլթասին՝ իւզէրինէ գոյուպ, պիր տայրէ կիպի տէօրթ չէվլէսինէ տիվան տուրուպ, նէյղէն միւսալի կիւֆթար իլէ ավազ, վէ պիւլպիււ ու գանարիյէ էմսալի՝ միւսէննա կիւֆթ ու կիւյ էթտիլէր, թա՛քի պու էհվալ թէվաթուր օլուպ՝ բուհպանլէր վարըպ՝ ազիմ իքրամ ու թազիմ պիրլէ քիլիսայէ նագլ էթտիլէր :

Եւ տինճիսի՝ լուծֆ ու նիմէթ իհսան էտէր, նիճէ քի գուարէթ հէլվասի կէօկտէն էնտիքտէ, բահմէթ տաիսի էնէր իտի մաէն պէրապէր :

Սէքիղինճի՝ պունուն իլէ ատէմ կիւնահինէ մաղֆիրէթ պուլուր : (Որ վասն ձեր և բազմաց՝ բաշխի ՚ի թողուլուն մեղաց) Պունլարա տայիր էմսալ չօգ քիւ թապլէրիմիզտէ, արայան պուլուր :

Յազագս ճաշակողցն, և կերպի ճաշակեցն :

Բէհլէր Իսիկու էպէճէյի, վէ Էֆ Բիւրլէ Էիֆլէրի
պէյսանիպէ Գիլ :

Ս Ի Ի Ա Լ Ս Է Ք Ի Զ Ի Ն Ժ Ի

Պէն զանն էտէրիմքի, մէլայիգ թարիգինտէ օլանլէր, նաշարի պու հիքմէթի էքլ էթմէյէ լայիգ տիրլէր : Եւ քին նատիրաթաէն տիր օլ միսիլլի ատէմ պուլունն մասի, եա նիճէ օլաճագ :

Եւ ճէլապ, Եւ կեր մէվլանըն լուծֆի իհսանի օլմայս իտի, մէլայիքլէր տաիսի սունամաղլար իտի պու հիքմէթէ : Օյրա էլամէթինէ՝ սերաֆիմին պիրի գըսաճ իլէ տօգանտի, վէ տաիսի անլէրէ մախսուս տէյիլ տիր պու հիքմէթ, մաստամքի ճիսմ ու ճէսէտտէն հալի տիրլէր : Եւ լայինն ինայէթի իհսանի հագգի իլէ, վէ միւմքինի մէրթէպէ զայրէթ, վէ պիր սըտգի ումուս իլէ, պու հիքմէթէ ճանիպ ու գարիպ օլուր ինսան :

Եւ տաիսի՝ չիւնքի պու հիքմէթ նար միսալի պուլուր տուղու թալաշի եագար (զնէրէլի մեղս), թէօպէ իս թիգֆար իլէ՝ քէպիր կիւնահլէր իսաֆիֆլէնիլլէր, վէ միւնհէտիմ օլուրլար, միւմքին օլուր իսթիմալի : Եւ նըն իլին (սարիաւագ) նիտա էտէրքի, իճթիլապ իլէ, իթիլ գատ իլէ իլէրի կէլնն, վէ փաքլըղ պիրլէ իսթիմանլ

էյլէյին : Վէ եկեր քի պունուէն խորէթի իլէ , Լսայի կիւնահինտէն խէլաս պուլտու , եա նէ՞ գատար ապընը խթիմալ էտէնլէր :

Ապրին՝ պաղիլէրի պու հիքմէթին լութի նիմէթինէ իլհագ օլուրլար , հաչան սրագի թէմամ ճանի կէօնիւլտէն կիւշ էտէրլէր . պունլար սուրը պատարաւ դըն էօղինէ շէրիք օլուրլար (սյսինքն շնորհացն) : Վէ պաղիլէրի նէ էօղինէ վէ նէ քէնտի հիքմէթինէ իլհագ օլուրլար էքլ էթմէմէք իլէ . նիճէ քի քէպիր ֆասիդէր . (որք մահացու մեղք աղտեղեալք են) : Պաղիլէրի ալըրլար հիքմէթի , անճագ ալմաղլար նիմէթինի . (ըզ հազորդն առնուէն , այլ ոչ զշնորհն) . նիճէ քի պաղի պիւսէզա ֆասիդէր : Պաղիլէրի՝ հէմհիքմէթին ալըրլար , վէ հէմ նիմէթին . նիճէ քի սայիհ ու փաք նէֆս օլանլէր :

Իւշ թարզի ատէմ էքլ էտէնլէր գապահաթլը օլուրլար : Իվլէլա օ քի զէմանինէ կէօրէ ալմաղ . էն աղ սէնէտէ պիր քէրրէ . լաքին՝ Յօհան Սսկեբերան՝ պու նուէն վագթինի կէրէկի թէտարիքէ սրփարը էտէր : Եքինճի՝ վագթինէ կէօրէ , էմմա լայիղինէ կէօրէ թէտ պիր էթմէմէք իլէ : Իւշիւնճի՝ քի խթիմալ էթտիքտէն սօնրա՝ ֆըսգի կիւնահտէն սագընմաղ :

Պու միսիլլիւ ատէմ , կէօյա միհմանի իբրամ պիրլէ ալըր խանէսինէ , վէ շէթմ ու թագիր իլէ գօվար : Վէ տախի՝ օ միսիլլիւ ատէմ Յուգայա պէնդէր , քի խթիմալ էթտիքտէն սօնրա՝ վարտը զամլ էյլէտի էֆէն տիսինի : Վէ պէնդէր Հերովդէս թագաւորա , քի թէմէննա հասէպի իլէ , խթէր իտի Սէսիհ չօճուղու գաթլ էթմէլէ : Վէ տախի պէնդէր Լքիսողում , քի գարընտաշինի զէյաֆէթ պէհանէսի իլէ՝ գաթլ էյլէտի :

Լախօտ պէնդէր Լահուտի գաթմինէ , քի (ճաղիւս զարդ) չիէք տօնանմասինտէ մէտհ էտէրէք՝ Սէսիհ տուխուլ էթտիլէր վէ պէշ կիւնտէն սօնրա սալոյ էթտիլէր : Պէնդէրլէր տախի Լայէնէ , քի Հապիլի՝ պաղէսինին սէյրինէ տաթլէթ իտուպ՝ էօլտիւրտի : Լախօտ միւրայի քիմսէլէ , քի լիսանի իլէ մէտհ էտէր , վէ գալպի իլէ գանընը իլէր : Լախօտ՝ էվ

սօցուճի օղորույէ , քի սօցիուն վէրէն իլէ պէրապէր աղլէր : Իմտի կէլէլիմ քի , նէ շէքիլ թէտարիք իլէ սունմալը պու մէճլիսէ :

Ի վիլէլա՝ էֆէնտիմիզ պույուրմուշ քի , քէմէրինիզ պէլինիզտէ փէք պաղլը օլա , վէ գանտիլինիզ թիւթմիշ օլա , վէ սիղլէր թէտարիքտէ տուրուն , կէօզ գուլազ օլուպ պէքլէյին , քի էֆէնտիմիզ նէ զաման տիւկիւն տէն տէօնէճէք տիր : Վէմէր պէլտէ՝ մէրտ թիւվաւ նէլիք , վէ գանտիլ նուր իլէ միւնէվիլէր՝ ինսանն իթիւ գատի իլէ տօլու՝ տին ու իման տըր . տիւկիւն էվին տէն տէօնմէսի , սուրք պատարազըն թէքմիլի տիր , քի ճէօմատթէ կէօսթէրիր վէ տէնիք քի , քիմ քի լայրգ տըր՝ իլէրիլէ կէլիւպ՝ իսթիմալ էտէ . զիրա՝ պու հիքմէթէ՝ ֆաղլի ամէլ ու տէրունի իման օլմայլինճէ , քիմսէ էքլ էթմէյէ լայրգ օլամազ :

Եքինճի՝ պէնի Իսրայէլ՝ փասկալիլէտէ՝ գուզուի նիճէ իսթիմալ էտէրլէր իտի : Վուշազ պէլէրինտէ . չօմազ էլլէրինտէ . ճիզմէ փայլէրինտէ . հարպիճէ . քէմիքլէրին գրոմայարազ . էրթէսի կիւնիւնէ գօմաւ յարազ . պաշի իլէ գույրուղինէտէք . վէ քէպապ իւ տուպ , խաշլամա էքլ էթմէզլէր իտի :

Թապիրինէ կէլէլիմ : Վուշազ պէլտէ՝ արզու ու շիրք հալէսին բէտտ էտէրէք (զցանկութիւն երիկամանց) : Չօմազ էլլէրինտէ , լազըմ տայանաճազ տին ու իման : Ղիզմէ պազտա , միւրտէ ամէլլէրի փայլմալ էտէրէք : Հարպիճէ եէմէլի , թէֆտիլին արտըրրա եէլթէնմէմէք իլէ : Վէմիքլէրին էզմէյէրէք , պու հիքմէթին սըրըրնը , ազլէ եաթըրմամազ իլէ : Երթէսի կիւնիւնէ սըրազմամազ իլէ . էրթէսի կիւն՝ մահշէր կիւնի տիր . պու մէճլիսին ախիլի տիր՝ պիր տահի իճարա օլունմազ : Պաշ վէ գույրուղին պիլէ եէմէք , պաշ տըր՝ էֆէնտիմիլին իրահիլէթին տինի . տիւմ վէ գույրուգ տըր , ինսանէթլիլին իթիգատի . պու իթիգատ օլմայլինճէ , պիր քիմսէ օ մէճլիսէ տախիլ օլամազ : Վէպապ էտէրէք , կէօյա տէրունի աշգի մուհասպլէթ իլէ իսթիմալ էթմէք , անլէր խաշլամա սու իլէ եէր

լէր, քի տիւննեղի աշգի մէվլանըն աշգընա տէյիշ
էտէրլէր :

Վէ տախի՝ խամուրսուզ էքմէք, վէ ետպան մա-
րօլի իլէ էքլ էտէրլէր խաի օ դուզուի : Վէ պիղլէր՝
խամուրսուզ եէմէլիլիզ, կէօյա թաղէ էքմէք իլէ,
էքլիմիշ ամէլ իլէ էքլ էթմէյէճէյիզ : Սիւննէթսիզ պիր
քիմնէ՝ օ դուզուտան եէմէզ խաի, վէ քիմ քի ֆըսդ-
տէն բուճու խոռուլ քէսիլմէզ իսէ, պու միւպարէք
հիքմէթ գուզուսին էքլ էտէմէզ :

Յազագ Խորհրդոյ ապաշխարութեան :

Պէրայի սըրի լէօպէի իսիլֆար :

ՍԻՒԸԼ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ

Թէօպէի խթիլֆար՝ միլէթ պէյնինտէ՝ պիր ֆաղլի
ամէլ վէ պիր ատալէթ տիր, քի ճիւմէճի տախի քիլի-
սայէ էվլատ տէյիլ իքէն, պու ֆաղլի ամէլի գապուլ
վէ թէօպէ խթիլֆար էտէրլէր : Իմօի ֆաղլիէթ տէն-
սէ, տախի եախշի՝ մի տիր՝ սըրրի թէօպէ տէմէտէն :

Լչճէլապ. Հէր պիր նէսնէյէ՝ խապլէթինէ կէօրէ
նամ դօնուր, վէ թէօպէնին պիր խապլէթինէ ֆըսդէ
պէտէլ թէօպէ վէ էճրին էտա էթմէսի տիր : Պու
վէճ՝ իլէ՝ ֆաղլիլէթ տէնիր : Լաքին՝ մատամ քի քի-
լիսա էլինտէ միֆթաճ միսալի տիր, էֆէնալմիղտէն
թէսլիմ օլունմուշ բուհպան թայիֆէսինէ, քի թէօպէ
էտէնէ աչարլար, վէ թէօպէսի օլմայանլէրէ գափար-
լար, անըն իշին (քի քիլիսայէ մախսուս օլմազ իլէ,)
սըրր ու հիքմէթ տէնիր :

Յազագ Թէ զինչ է ապաշխարութեան և ներգործութեան :

Լէ՞ օլա լէօպէ — իսիլֆար — խալլէլի :

ՍԻՒԸԼ ՕՆՈՒՆՃՈՒ

Հէր շէյ շիւնքի թապիր իլէ պէյան օլունուր, պու-
նուն ֆապլի թապիրին տախի էթմէք ճայիզ կէօրիւր
միւսիւզ :

Լչճէլապ. Լալիլարոսիլիս օլ տըր քի, պիր ֆաաիդ՝
իլէտիլի ֆըսդտէն բուճու էտէ ֆիրեատ իլէ, վէ

աղէյեճէք ֆըսդի՝ թէքրար իշէմէյէ : Օ իրա ֆըսդի
ամէլ՝ սիր նէքպէթ քիր վէ լէքէ տիր , վէ անըն հէմ
մամի վէ լէքէ սասուունի՝ կէօղ եաշը տրր :

Պու կէօղ եաշի իլէ՝ Տաւուտ մադֆիրէթ պուլտու ,
ըսլթարմ փէր հէր կէճէ եաթաղըմի շէշմիմ եաշի
իլէ : Պունուն իլէ Լըղէկիա թագվալէրին սէրվէրի՝ օն
պէշ սէնէ տախի էօմրինէ սըհհէթ պուլտու : Պունու
իլէ Նինուէնին շէհիրլիսի՝ իւչ կիւն իսթիղֆար իւ
տուպ , պիլ ճիւմլէ եէրէ զարդ օլմագտէն խէլաս պուլ-
տուլար : Պու խաի Սարիամ Սագդաղէնացիլի՝ պիքիրէ
գըզտան տախի սէրֆիւրաղ էտէն : Պեարոս առաքեալը
պու խաի էվլէլքի փայէսինէ տախիլ էտէն : Պունու
իլէ աջակողմէն աւագալ՝ ճէնէթին միֆթահին պու-
լուպ , ֆասիգլէր իսթիղֆարինէ բահնիւմա օլտու :
Վաչ տէֆա եատրր օլուպ փէրուշան օլուրսա խաի պէնի
Խրայէլ , Սանասէ թագաւոր , պու տէսթիկիրլէ խէ-
լաս օլուրլար խաի եատրրըգտան :

Լըք օլուպ պու մահպուպ եարէ , վէ թապիպի
տիւքքեանէ աղիզ աթալէր , էնպիալէր , եարէլէրի
եօղ իքէն , էլ ալէմին կիւնահլէրին՝ քէնտիւլէրին կիւ-
պի՝ կէօղ եաշի իլէ աղլէրլէր խաի : Նիճէ Լնուք նա-
հապետ , Լընմիաս , Լսայի , Վաւիթ վէ Պօղոս առա-
քեալ . Հուլճ . Թ . 2 : Բ . Կոթն . ԺԳ . 2 : Վի տայիմ թա-
սալանըր խաի ֆասիգլէր իլին , քի ֆըսդի իշէյիւպ՝
թէօպէյէ կէլմէղլէր խաի :

Լմմա՝ պունու տէ իսթիմն էլլէ քի , մէլուն շէյ-
թան՝ հէր շէյին իլինէ պիրէր զէհիրնագ իլլէթ գա-
րըշորըմը տրր : Չիւնքի պու մէթին գալէյի ֆէթհ
էտէմէզ , գալէ գուլարի իլէ ճէնկլէշիր :

Պաղիլէրի թէօպէ իլինտէ իքէն , թէքրար օ ֆիղան
իթտուկին իլլէտիր՝ մէղագ ու զէվլէնմէք հասեպի
իլէ : Պաղիսինէ ֆիթ վէրիր , քի տախի սէնին թէօպէն
զէմանի տէյիլ , կէնճլլինէ հայիֆ էտէրսին : Պաղիսինէ
տախի ֆիթ վէրիր քի՝ կիւնահլն օլ մէրթէպէ աղիմ
տէյիլ ալլահ էանինտէ , նէ գատար քի խալգի ալէմ
զանն էտէր . էմմա՝ կիւնահլ սիւլլումէն տիր , կէրէքսէ

ազ օլտոււն . Հա պիրտէն էօլտիւրմէզ , էմմա՝ ետիճէ
եաիճէ էօլտիւրիւր : Պաղիսին ալտատըր՝ քի ալլահ
քերիմ տիր , հէր նէ վաղըթ ահ էթսէն , ալֆի էտէր :
Հիճապ փէրտէսինի պրրաղըր տտէմին սիմասինէ , վէ
ղիբրին փէրտէսինի երթար՝ Ֆատիգի պիատէպ էթմէք
իլէ : Պաղիսինէ խարէթ կէթիրիթ՝ աղիզ քիմնէլէրին
տիւշիւպ գալգմասընը . հաղրէթի Տաւուտու , Սանա
սէի , Պետրոսու վէ սայրիլէրի :

Ի աքին՝ զայէթ էպլէհ տիր օ քիշի՝ քի կէօրէ տիւ
շէնիլէրի , վէ քէնտիւսի իճթինապ չէքմէյէ տիւշմէքտէն :
Պախուսուս , քի անլէր պիղէ խարէթ տէյիլ տիւշմէյէ .
անճադ՝ էկէր քի տիւշտիւք իսէ , անլէրին մաղֆիրէթ
պուլմասըն հիպէթ ալըպ՝ գալգալըմ :

Վ է տախի՝ թէօպէ վար նաչարի : Հաչան պիր քիշի
սրգլէթէ օղըար , անըն սէպէպի իլէ իհթիրաղ չէքիպ
թէօպէ էտէր . պու ֆիւղիւլիւ զօր զօրինէ վէ նաչարի
տէնիր . նիճէ տէմիշ Տաւուտ . Սաղպոււն ու սէֆիլ
օլտոււմ , պանա թիքէնլէր տէյտի . Սաղ . ԼԱ . 4 : Թէօպէ
վար կէճտէն կէճ , հաչան պի զարուրի ֆրսգտէն ֆաւ
րիղ օլուր պիր քիշի՝ փիրիք հասէպի իլէ . պու կիւ
նահտէն ֆարիղ կէլմէտի , անճադ քի կիւնահ քէնտու
սինի թէրք էթտի : Թէօպէ վար նաչէրի , նիճէ զամ
մաղ Յուգանըն . քի նէհրի ճարի Հիսուսի գօյուպ ,
գուրու չէլմէտէն վարաը սու տիլէնմէյէ . էֆէնտիմիղի
գօյուպ , խախամ պաշիյէ վարաը թէօպէ տէտի :

Թէօպէ՝ մաղֆիրէթլի , շէրիֆ , մուգատտէս վէ
ֆայիտէլի տիր . նիճէ տէմիշ ալիմին պիրիսի , էյ պախ
թանի թէօպէքեարըն թէվաղի . էյ իսթիղֆար էտէնին
մէթին ումուտու . նիճէ գուտրէթլի սին՝ օլ գուտ
րէթքեանի մէվանըն հուղուրինտէ . նիճէ գօրայճա
ֆէթհ էտէրսին պիֆէթհի . նիճէ օմէրտանէ զապիթի
րահմանի աթայա թէպտիլ էտէրսին : Այոյա ֆատիգ
քիմնէ՝ թէօպէնին զարպի իլէ՝ պաշը ուճունտաքի
(հաղըր տուրան ճէլլատըն էլինտէն) գըլըճը չէքէ ալա :

Պու տէյնի իսթիղֆար նիճէ օլաճադ տէրսէն . էվ
վէլա օլմալը աճը աղըր իլէ . կէոյա իլք էվլատը մէվթ

օլմուշ օլայ խտի, նե՞ շէքիլ ֆիդան էտէր խտի, քեզայլք՝
միւրտէ ճանի իւղէրինտէ օ՝ մինվալ իւղրէ : Մտտէթ
պիրլէ վէ ճանի կեօնիւլտէն սեվինէրէք էթմէլի անի,
քի նամիւրտէ ու պագա գալաճագ տըր, նիճէ զայրէթ
էտէր մէվթանի խասթէ՝ էօրմէսին կէճիքտիրմէք իշին :
Վեամիլ ու թէքմիլ օլմալը, զիրա՝ սահի՛հ թէօպէյէ՝
կէճ տէյիմէղ :

Թէզվարի : Իւշէնմէ մէվլայէ եանա րէվան օլմաւ
սընա, զիրա զարգ օլաճագ քէշթինին՝ րէսէնին էնի
գուռնի չէօղմէքտէն խտէ, հէման քէսմէլի, Սիրաս, Ե. 8 :
Սիւտտամ օլմալը վէ մէթին : Ղամէմի սօյունտում՝
նիշին կիւէյիմ, ելիգատըմ պագլէրիմ՝ նիշին քիրլէ-
տէյիմ, Երգ, Ե. 3 :

Վէ տախի՝ թէզվարի օլմալը, թէօպէլի կիւնտէն
կիւնէ պըրագմամալը, զիրա վէրագլիւ ինճիր աղաճը
մէյվէսիգ օլտուղու իշին, քէսիլմէյէ էմր օլտու, Ղահ, Ժ. 7 :
Վէ տախի՝ բասպլի՝ հավսալը վէ սասըրը տըր,
էմմա՝ վուրմասի փէք աղըր տըր : Պէլի՝ կիւնահ, քէարըն
թէօպէսինէ թէշնէ տիր, էմմա տաի մէլայիքլէրի նիճէ
վագըթ կէզմէտէն նարի ճիհէննէմէ զարգ էթտի :

Վէ տախի՝ ուլու մէրթէպէյէ տալէթ օլունմուշ
ըզ, թէօպէլի կէճէլտիրտէք՝ անտէն մահրում օլուր
ուղ : Վէ տիւշմէնիմիգ մէլուն շէյթան՝ րահիմիղէ քէ-
տէր վէրի, նիճէ քի Վըրալուն՝ պէնի Իսրայէլէ՝ Սը-
սըրըն եասըրըղինտէն խէլաս պուլմասընլար տէյիւ :
Վէ տախի՝ թէօպէ իսթիգֆարէ զայրէթ էթտիրիլը վէ
տիւնեա ալէմին քէտէր ու սերէնճամի, կէօյա տէմէք
իսթէր, պէնտէ սեվիլէճէք պիր շէյ Կօգ տըր, նիճէ
քի սիգ զանն էտէրսինիգ :

Յաղագս զղջման, թէ զե՛նչ իցէ :

Պէրայի նապի՛մ ու ի՛ր-շմանլըգ՝ ի՛նչ օլա :

ՍԻՒԱԼ ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ

Պու մահայտէ նատիմ ու փիւշմանլըղին էսամին վէ
թարիֆին ալա էլ թէվիլ պէյան էթմէնիլ՝ րիճա օւ
լունուր :

Լէճէլապ . Չիւնքի իսթիզֆար՝ (ապաշխարութիւն երեք մասն է) իւշ գըթա տըր . պիրի՝ փիւշմանլըգ , պիրի՝ մուգիրըր ու կիւնահինէ իթիրաֆ օլմագ , (այսինքն խոստովանիլ զմեզս ,) վէ պիրի՝ կիւնահինէ պէտէլ էճրինի էօտէմէք : Օ իրա հէր ֆըսգ՝ ետ գալլի ֆիքիրտէն հասըլ օլուր , քի անա պէտէլ տիր՝ տէրունի փիւշմանլըգ . եախօտ լիսանտէն , քի անա պէտէլ տիր՝ միւթերիֆ ու մուգիրըր օլմագ . եախօտ ֆէյլի ամէլ տէն , քի անա պէտէլ էճրինի չէքմէք տէնիր , տուա , օրուճ , գէք.քեաթ վէ սայիր խայիրլի թէքեալիֆ իլէ :

Պու իւշիւ՝ իսթիզֆարին գըթասի , մէճլիսի շէրլէ պէնգէր . ֆիքրի՝ շիքեայէթճի , լիսան՝ մուգիրըր , վէ հաքիմին թաղիրի՝ պէտէլի ճիւրմ : Ա է տիւննէ վի շէրաթմէ՝ քիմ քի գապահաթինի իգրար էտէր ու մուգիրըր օլուր , թաղիրէ միւհթաճ օլուր : Ա սրին՝ ալլահին հուզուրինտէ՝ քիմ քի մուգիրըր ու միւթէրիֆ օլուրսա , խէլաս պուլուր : (Ըսա՛ դու նախ զան օրէնութիւնս քո զի արդարասցիս :) Ան սէօյլէ կիւնահին՝ քի սալիհ ու ատիլ օլասըն :

Իմտի տէյէլիմ քի նէ տիր նատիմ ու փիւշմանլըգ : Փիւշմանլըգ տըր՝ բիզա իլէ կիւնահ իշին պիր տէրունի տէրտ , մուգիրըր օլմագ ֆիքրի իլէ , վէ մահէլ եերին տէ՝ էճրինի էտա էթմէք գալլի իլէ : Տէրտ վէ աղըր տէնիր՝ հէր արագի վէ պի էմրի բիզա սըգլէթէ . էմմա՝ փիւշմանլըգ բիզա իլէ՝ տէրտէ տէնիր , քի իթաուկի ֆըսգտէն՝ ատէմ իբրահ կէթիրուպ՝ տէրունի գալլի վէ բիզա իլէ ֆիքրի իզթիրապ օլա : Օ իրա՝ պի բիզա կէլէն տէրտ ու աղըր՝ ֆայիտէսիլ տիր . էմմա պու նատիմլըք ֆայիտէլի տիր՝ պու վէճհ իւզըէ :

Փիւշմանլըգ՝ ֆաղլի ատալէթ տիր , էմմա նիյէթէ գօմագ իթիրաֆ օլմասըն . (զխոստովանիլն) թէօպէ՝ իսթիզֆարին՝ (մասն) ու գըթասը տըր : () Ըլուր քի՝ պաղըսըր մէվլանըն լութֆի իհասանինէ զալիպ կէլըր . կէօյա թաշ կիպլի՝ եաղմուրի գապուլ էթմէգ . անա (խոստաիրտ) ու փէք եիւրէքլի տէնիր . նիճէ քի ահէն ըսընմայինճէ աթէչտէ՝ զարպի գապուլէթմէգ : Ըճապա

այլ սերթլիկ՝ արլահ սեպեպ տենիր մի : Հաշահ, զի
բա արլահ՝ լուծֆին իհսան էտեր ֆասիդին գալլինէ,
քի օ սերթլիկի եիւմուշատրը, իմաի՝ օ սերթլիկէ քէն
տուսի սեպեպ տէյիլ :

Վ է էկէր Վիրապուէն իշին տենիրսէ քի, արլահ՝ անըն
գալլինի սերթլէնտիրտի, Եւլլ. ծ. 1. ամէննա՝ ինայէ-
թին բէտա էթմէք իլէ, նիճէ քի ահէնի նարտէն չէք
սէն, ահէն սերթլէնիր. էմմա՝ նար անըն սերթլիկինէ
սեպեպ տէյիլ տիր, անձագ քի տէմիր՝ քէնտիւ ասլինա
թապի օլուր : Եկէր տէրսէ Լսայի մարգարէ, Սախթ
ու փէք էթտին սէն պիղիմ գալլիմիզի, քի սէնտէն
իճթինապ չէքմէյէլիմ. Եսայ. Կր. 17 :

Տէմէլի քի ինայէթինի տիւր էթմէք իլէ, նիճէ քի
Վիրապուէնըն գալլի՝ միւճէլլէտ օլտու, զիրա՝ գարիպ
օլսն նիմէթէ կիւշ էթմէսէ պիր քիմնէ, (խտատսիրտ)
ու միւճէլլէտ օ էսնատէ տէնիր. քի զարպ ու սիրկէյէ
զալիպ կէլիր, գապուշ էթմէզ. լաքին՝ զարպին տէյիլ
տիր գապիէթ, անձագ քի սերթ տէրուէնին : Քէզալլէք
օ գալլպէ միւճէլլէտ ու փէք տէնիր, գալլ ու տէ-
րունտէն արլահըն լուծֆ ու իհսանի տիւր օլունճէ :

Տէյիլ քի անի արլահ փէքլէտիր, անձագ քի եիւ-
մուշատան ինայէթինի չէքէր լայրգ օլմայանտէն, վէ
սախթ տիլ օլսն՝ սախթ գալլըր. (այսինքն՝ խտատսիրտ) :
Եմմա՝ չէքէսթ ու գըրկըն տէնիր տէրուն, հաշան բիզա
փազարի մէյլ էտեր արլահըն ինայէթինէ, վէ կիւնահի
իշլէմէքտէն կէրի չէքէր բտտէթինի : Վ է էզիլմիշ տէնիր
ատէմին տէրունի, հաշան քի իշթահի վէ արղուսի իլէ
կրէնիր ֆըսգին լէզզէթինտէն :

Իմաի պիլմէլիկ քի, իքի թարզ տէնիր տէրունի
ազրը : Պիրի՝ բատէթ իլէ, պիրի՝ ճիսմի հայվանի իլէ.
օլ քիմ բիզա ու բատէթ իլէ օլուր, պիր իգրահ տըր
ճանտէ : Պունա տայիմ պօրճլույուզ, քի մազֆիրէթ
պուլտուգտան սօնրա, տայիմ ֆիքրիմիզէ տիւշտիւքճէզ՝
իգրահ խուպ կրէնէլիմ կիւնահըն չիքքինտէն : Պիրի
տախի՝ ճիսմի հայվանի տիր, նիճէ քի ֆիղան էթմէք,
աղլամագ, սըզլամագ : Պունուն միւտտէթինէ՝ իլմի

հիբմէթ իւ յամասի՝ րիզա վերմէզ, զիրա պու միսիլիւ
նատիմ իււշմանիլդ՝ միւտտամ օլմասա կերէք : Ապրին՝
օլուրսա, ֆարզի տէյիլ, անճադ քի քեւամիլլիքտէն կե-
լիւր : Այիճէ տէտի Վաւիթ նէպի : (Ղուայի զամենայն
գիշեր զմահիճս իմ, և արտասուօք իմովք զանկողնս
իմ թացի) ըսլաթտըմ հէր կէճէ եւթաղըմը չէշմիմ
եաշի իլէ : Վէղալիք՝ վէ Սարիամ Սադ-դաղէնայի, վէ
Պետրոս առաքեալ, քի ֆիղանի միւտտամ էթտիլէր :

Փիւշմանիլդ վէ նատիմ օլմագ՝ պաղի էսնատէ օլ
տէյնի բուխտէթ պուլուր, քի կիւնահի վէ էճրինի պիւ
լէ ալֆ էթտիլիլ իքի սէպէպ իլէ : Պիրի՝ մէվլանըն
աշգի իլէ . քի օլ մերթէպէ խրէնտիլիլ ֆատիլի ֆըս-
դին լէզզէթինտէն, քի աշքօ օլանըն գալպինտէ սէօն
մեզ պիր նար օլուր . նիճէ քի Սարիամ Սադ-դաղէնա-
յինին թաշկըն մուհապպէթի՝ հէմ կիւնահինտէն վէ
հէմ էճրինտէն անի խէլաս էյլէտի :

Իքինճիսի՝ ճէսէտի զֆայլան աղըր . քի բատէթի օ-
յանարըր օլ մերթէպէ, քի աղլէյիւպ սրղայանըն
ֆըսգի վէ էճրի՝ մաղֆիրէթ պուլուր : Պուհու տա
պիլմէսի ֆարզ տէյիլ, էմմա՝ ճայիլ տիր . քի նէ զէման
աճըսա կերէք պիր ֆատիլ՝ իթտուկի ֆըսգի իշին : Տէ-
միշ աղիլըն պիրիտի քի, հաչան քի բապրի ալֆ էտէր
պիր գուլուն ճիւրմինի, անի պէնտ էտէր միւտտամ
իգրահլըդ իշինտէ : Սաղֆիրէթ պուլան՝ տայիմ աղլէ-
սին, վէ աղլէմէքտէն շաղ օլուրն, վէ աղլէմէմէսի ի-
շին՝ տայիմ աղլէսին :

Յաղագս խորհրդոյ խոտտախնութեան :

Պէրայի հիւսէլի իգրար ու իլիրֆ :

ՍԻԻԱԼ ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ

Հաղրէթի Տաւուտ, մուգիրըր օլուր անճադ բապ-
պիլէ տէմէք իլէ քի, մուգիրըր ու միւթէրիֆ օլայըմ
թէմամ տէրունիմտէն սանա բապպիմ . Սալմ. ՃԱԿ. 1 :
Իմաի հէր քէս տէրունի գալպին, անճադ քի պիր բապ-
պիւլ ալէմինէ պէյան էտէճէք, վէ զայրիսինտէն սըր-
բընի սաղլայաճադ :

Իշխէլապ. Իբր թարզ մուգերը օրմագ վար: Պիրիսի՝ տէրուհի, քի գալպինի անըն իլէ անձագ մէվլայէ նիւ մայան էտէճէք տէրալի: Պիրիսի տախի, ալլահ թարա ֆընտան պու խըզմէթէ միւպաշըր օլանլարա՝ բուհպան ու ալիմ փափաղարա: Պունա սըրր ու հիքմէթ տէնիր, զիրա՝ քիլիսա խիւտաւէրլինին թէֆթիլինէ միւհթաճ պիր մանէա արր, վէ մէվլանըն հիւքիւմաթի գուտրէ թինէ պաղլը պիր հիւքիւմաթ արը, քի անըն իլէ բուհ պան ու փափաղ գալմի, ալլահա վէքեալէթէն՝ միւ թէրիֆ օլանլէրի՝ չէօղէրէր ֆըսգին զէնճիրինտէն: Պու հիւքիւմաթի՝ Մոփեսսին բապպիլէրլինէ վէրմէտի հաղրէթի մէվլա, անձագ քի անլէր՝ տէրալէրլինի կէօս թէրէնլէրէ՝ իլաճին պէյան էտէրլէր խի, քի շու աէյնի խաթթէլիզէ՝ շու միսիլիւ քէսիլէ: Այուզ՝ միսքին՝ խէ լոս պուլունձա, շու ֆարզ օլա քի էտա էտէ, նէ՝ շէ քիլ քէթպ օլունմուշ արը՝ Աւապուպ քիթապլինտէ, Ղէփ. ԵԳ.:

Սիւալ էտէրսէն քի՝ նիշին պու հիւքիւմաթ անլ էրէ վէրիլմէտի, անձագ Սէսիհին գուլարլինէ: Ղէ վապ էտէյիմ, չիւնքի պու եէտի սըրր ու հիքմէթ Սէ սիհուլահըն սալպ ու սիյասէթ չէքմէնին հիտպէսի տիր, օլ էսնալէրտէ՝ տախի սալպ օլմամը խի Սէսիհ Յիսուս Քրիստոս, վէ պապի սէմա՝ աշըլմամը խի, անըն իլին պու հիւքիւմաթի՝ գըյամէ օլտուգտան սօն բա ինամ էյլէտի շալիբալէրլինէ, քի պէնիմ տինիմէ տախիլ օլանը, պանա վէքեալէթէն՝ սէպիլին թահլիլ էյլէյին կիւնահլէրի պէնտինտէն: Ալ է քիմի քի իթ լազ ու սինսիլէսին թախիլէ էտէրսիզ պու ալէմտէ, իթլազ օլարըր վէ սէմատէ, վէ քիմի քի պէնտ էտէր սէնիզ, պէնտ ու տէր զէնճիր օլա օ ալէմտէ:

Օիրա ֆըսգի ամէլ, պիր զէնճիր տիր քի՝ ֆատիդի պէնտ էտէր, պու զէնճիրտէն պէնտ օլան՝ քէնտիւ քէնտիսինի չէօղէմէզ: (Տուռնք մեղապ պատեցան զինն) Ֆըսգին թօգալէրի պէնի պէնտ էթաիլէր բապ պիմ, տէմիշ նէպի Տաուուտ: Իմտի՝ Աթման մարգարէ օլտու միւհթաճ չէօղմէյէ: Ալ է տախի՝ գանուռ գայտէ

տիր հէքիմէր պէյնինտէ , քի խասթէ թապիսը՝ քէն
սուսինէ իլաճ էտէմէզ , վէ գուլիսէ տիւշէն , քէնտիւ
լիյինտէն չըգամազ , վէ քէնտուսինի պէնտէ կիսլի պէյ
էտէն՝ խէլաս էտէմէզ , վէ քէնտինի գաթիլ էտէն՝ տիւ
րիլտէմէզ :

Կիւնաս խասթէլիյի՝ մարազի մէվթ տիր . Պաշտան
այաղատագ՝ եօդ տըր սազ եէրի . Եսայ . Ե . 6 : Սու
սուզ պիր գուլու տըր . Օպքարիա նէպի տէմիշ : Սէն
ահաի խուսին իլէ , խէլաս էթաին գուլարընը սու
սուզ գուլուտան . Զաք . Թ . 11 : Վաթիլէ պէտէլ վազի
քիւրէկ տիր : Կիւնաս քեար՝ կիւնասըն պէնտէսի տիր .
Յով . Ը . 34 : Իուհանի պիր էօլմէք տիր . Վալդըն միւր
տէլքետէն . արի որ ննջեադ ՚ի մեռելոց . Եփ . Ե . 14 :
Իմաի պու խէթալէրտէն՝ պիր քիմնէ քէնտիսինի խէ
լաս էտէմէզ , միւհթաճ տըր զայրիսինէ : Վէ պու
տըր քիլիսայէ վէրիլէն հիւքիւմաթ Վրիստոս էֆէն
տիմիդտէն . քիմի քի պաղլէրսէնիզ պու ալէմտէ , պաղ
լանէ աթիւմանտէ . վէ քիմի քի չէօղլէրսէնիզ , չէօղլէ
սէմատէ :

Կէլէլիմ խոսթովանոթիւն ու իթիրաֆըն թապիրի ֆառ
լինէ : Իթիրաֆ տըր , քի անըն իլէ սագլը տէրտ պէյան
օլունուր՝ սաղլըդ ումմտու իլէ : Պու թապիր իլէ
այան օլունուր խոստովանութիւն գըթասը՝ օլքի կիւ
նաս տըր : Խոստովանութիւն հարաքէթի վէ մաղֆիւ
րէթի՝ պէյան էթմէսի տիր , վէ սէպէպի՝ մաղֆիրէթ
տիր : Օլիրա տէմիշ հաղրէթի մէվլա քի , սէն սէօլլէ
կիւնասընը , քի մաղֆիրէթ պուլուպ՝ փաք բույ սալի
օլասըն : Պու հիւքիւմաթի նիշին մէլայիքէ վէրմէտի
բապալի տէրսէն , անըն իչին քի պիտէրտ խտիլէր . վէ
տէրտլի պիլիր տէրտլինին հալինտէն տէմիշլէր :

()ն պէշ էֆֆեմնէ ու մէվճուտէսի վար , քի ֆըս
գըն շիատէթինէ սէպէպ օլուրլար : (Պայէ . եէրի . չօդ
էյլէնմէսի ֆըսգտէ . սէպէպ . իլիմ . զէման . ճիւղէի
խաթա ահա , թարղի կիւնաս , ուլու մէրթէպէ . սայի .
եաշ . իսթիլալ . ապի . վարըշ :) Պայէտար . քիմնէնին
կիւնասը՝ թարադգալը տըր , նիճէ եպիսկոպոս , քահա

նայ. վէ փխտտէ ճէօմաստիւն կիւնահը պիր սոյ օլսա, փայէտարրնքի շէտիտ օլուր : Լէր ու մէքեան . քիլիւ սատէ վէ թաշրատէ օլան ֆրսգ՝ պէրապէր օլմաղ : Լչլէնմէք կիւնահ իշինտէ, պիր սէնէ . արթըգ՝ էքսիք : Սէպէպի . ճիւղէի սէպէպտէն՝ աղիմ կիւնահա կիրիֆ թար օլմագ : Լլմի . զիրա արիմ ֆագիլին կիւնահը շէտիտ օլուր պիագրլ օլանտան : Օէմանի . աճապա աղիգ պայրամլարտա՞ մի , եօգսա պայաղը կիւնտէ : Ղիւղէի խաթա . նիճէ գալլի պուլունմաղ իլէ , քէպիր ֆրսգէ մէշիլ վէրմէք՝ գարչը տուրմամագ : Լհտը . քի ահտ էթմիշ օլա պիր խայրըլը շէյէ . օրուճէ , զիյարէթէ , թէրքի տիւնեպըղէ , վէ նէֆսինէ ուլուպ ահտինի պօղա : Թարգը . աճապա լութի՞ մի իմիշ , եօգսա զէնէ փարէ . վուրմուշ էմմա , էիթիեարէ՞ մի , եօգսա շախտի թիւփանէյէ : Վլլու մէրթէպէ . մարասա՞ մի իմիշ , պէյ ու իրիճալ , եօգսա փխտտէ : Սայրսը . քի գաճ տէֆա հէր ֆրսգտէն իշէտի : Լաշը . սապի՞ մի իտի , եօգսա ագրլպալիղ : Իխթիլալ . (գայթակղուլթիւն) նէ՞ գատար ատէմէ իխթիլալ վէրտի ֆրսգի իլէ : Լսը . քի ասըլ զատէ մի իտի , եօգսա փխտտէ : Վարքը . քի նէ՞ վարքը իլէ իշէտի զինայր , զուլմի վէ սայրիսին : Պուլու տա պիլմէլի , քի ֆասիգին ֆրսգինէ վուգուֆ պիլէ օլսա խոստովանահայրը , եինէ պօրճլու տըր մուգիրըր օլմասինէ . զիրա պիլըր իտի ատէմ կիպի , պիլմէղ իտի հաքիմ կիպի :

Խոստովանուլթիւն իթիրաֆի , կիւնտէն կիւնէ պըրագմագ ճայիգ մի աճապա : Եքի շիւպհէ վար : Պագիսի տէմիշ . քի , զէման միւրուր էթմէտէն թէզվարի օլմալը՝ էկէր զէման միւսաատէ էտէր խէ : Պագիսի տէմիշ . քի , պու թէնպիհ շիւնքի էմրի տիր , մէնի տէլիլ տիր՝ հէր վէճհ իլէ պօրճլու էթմէգ . անճագ . քի եէրինէ վէ զէմանինէ կէօրէ : Վէ եկեղեցի էմրի տիր , քի էն ագ՝ սէնէտէ պիր տէֆա՝ հէր ագրլպալիղ միւլթէրիֆ օլա վէ սրբուլթիւն ալա :

Լաքին՝ զէմանինտէն թաշրա՞ մուգիրըր օլա պիլըր . էկէր սրբուլթիւն ալաճագ պիր քիշի , եախօտ պատաւ

բազ էտեճէք պիր քահանայ, վէ տախի՝ էկէր պիր ու
զազ եերէ կիթմէլի օլտա՝ քի քահանայ պուլունմազ,
վէ էկէր զայէթ իճթինապ չէքէճէք զէման օլա, նիճէ
թաթլուն էանասի, վէ ճէնկ մահալի: Այսօտ՝ տէրունի
գալպինտէն սրգէթ չէքէրսէ, ինսաֆի խրղճմտանքտան
խէլաս պուլմագ իչին՝ մուգիրըր օլաճագ: Այսօտ՝ պիր
ալիմ ֆաղիլ հոգեօր հէքիմէ բաստ կէլիրսէ, տէրտինէ
իլաճ էտէպիլըր՝ սրըրինի աչաճագ:

Յաղաթս ներգործութեան խոստովանութեան:

Պէրայի խալէյէլի իգրար ու իրիրաֆ:

ՍԻԻԱԼ ՕՆ ԻԻՉԻՆՆԻՆԻ

Պու հիքմէթին լէզզէթինի՝ խապլիլէթինտէն խթիւ
մա էտէճէլիզ. չիւնքի պաղչէյէ կիրալք, պիր տէմէթ
չիչէք տախի պուլնտան տէվչիւրսէք, մանի ու միւզաւ
հիմ վաթ մի օլա:

Ելճէլադ. Այս էյ աղիլ՝ պաղչէպանըն ինսանէթիք
նիչանէսի օլ տըր քի, աղասընըն միհմանլէրին՝ թէհիւ
տէսթ եօլլամայա: Պու միւսպարէք հիքմէթին խապլիւ
յէթի աղիմ տիր:

Ա. Կէլէճէք գաղայի տէֆ էտէր. նիճէ քի՝ Վամէք
Այաէնի գաթլ խոուպ, նաչարի նիսվանլէրինէ միւթէւ
րիֆ օլուպ, Այաէնին եէտի գըսըմ գաղէպինտէն խէ-
լաս պուլտու:

Բ. Սուգիրըր օլմալ իլէ, սէլպ օլուր ֆըսգ. վէ
էթմէմէք իլէ՝ պէյանէ չըգար, նիճէ տէտի հաղրէթի
հազգ նէպի Տաուուտա. սէն էթտին պու ֆէյիլ օղ-
րունճէ, պէն էտէյիմ ալէմէ գարչը, զիրա՝ պիղ այան
էտէրսէք թապիպէ տէրտիմիլի, օ մուալիճէ իլէ սէլպ
էտէր գափատըր:

Գ. Մէվլանըն թահապիլուր խըչմընըր բէտտ էտէր.
նիճէ տէտի հաղրէթի ալլահ Տաուուտուն տէհանի
իլէ. սուս օլտում, աղըզ աչամատըմ, քի սէն էթտին,
կէօյա միւթէրիֆ իլէ:

Դ. Տաղէր միսալի ֆըսգին տալիպլէրի, ֆասիգի
շարգ էտէր՝ էկէր քի պու հիքմէթ տէսթ սուհուպ

խէշաս էթմէղ խտ . նիճէ քի Պետրոս առաքեալս՝ Սէսիհուլահ էֆէնտիմիղ . վէ նէպի Տաւուտ թէօպէ էթտիյի կիտի , Նաթան տէտի՝ ալլահ կէշիրտի սէնտէն ֆըսգին խէթասինի :

Ե . Ղէմի ալէմ ֆասիգէ տալաճի իքէն , միւթէրիֆ օլուուգտա , ալաթի սիլահլէրին աշաղի գօրլար . ղերա՝ ամանա գըլըճ օլմաղ տէմիշէր :

Զ . Խիւտայի պէյան էտէր գուլունա . ղերա տէմիշ աղիղին պիրի քի՝ էկէր մուգիրր օլմաղ խտմ՝ բապպիմ՝ պէնի սէնտէն կիղլէյէմէմ , անճագ սէնի պէնտէն :

Է . Պէնտ էտէր վէ խոստովանահայրին աղղընր , օլ մէրթէպէ քի՝ քէլիէթին իլէ պիլէ աշըլմաղ . նիճէ քի պիր քահանայ սըրր վէրմէտիյի իշին գաթիլ օլունուպ՝ պիր վէճ՝ իլէ աղղընր աշամատիլէր . վէ աղիղին պիրի տէմիշ , անը քի խոստովանութիւն վէ իթիրաֆ կիտի պիլիրիմ , հէր պիլտիյիմաէն ղայէթ աղ պիլիրիմ :

Ը . Տէրալի խաթթէի սաղալորը . նիճէ տէտի Տաւուտ , կէտա ու տէրալի իմ պէն բապպիմ , սէնին մուլ խալլիս տէսթին՝ պէնի գապուլ էյլէյէ : Սուրբն Կար սեղ տէմիշ , տէրալինին եարէսինի էօթթմէք , տէրալիյի էօթիւրմէք տիր : Իմտի՝ տէրալի տէրտինի սէլպ էթմէք իլէ՝ քէնտիսինի հէլաք էտէր , նիճէ քի Յուգա՝ տէրտինի էֆէնտիսինէ պյան էթմէտիյի իշին՝ վարաք քէնտի քէնտիսինի ասոր :

Թ . Պու աղիղ իթիրաֆ (խոստովանութիւն) , ղիֆթ իլէ գաթրան տըր , քի ապի տէրեատէն խէշաս էտէր սէֆինէի :

Ժ . Ղէննէթին տէրկեահին աշար . նիճէ քի աջա կողմեան աւաղակա :

Է՛ , կիւնահ քեար շէքմէ պիֆէրտ իճթինապ .

կէօթին եաշն տէրտինէ էթ սէն կիւլապ :

Սէն շէթմանն աուգապ ֆէնտին պէյան էթ :

Իհթիրապ շէքմէ սըրրինի պյան էթ :

Ալապայի քէտին անտէն պէօլէճէ .

Բուճու էթտին խաթիմ եարտէն ֆէվրիճէ :

Եարէնի աշ իլաճ գօտուն թապիպ եար .

թէշէնիշտէն իհթիրապ շէք հապիպ եար :

Չիրքին իբէն մահադուպ օլմագ իսթէրսէն :
 Պու սիւրմէյի պէնկէր կիպի թաշէ սէն :
 Կէլ մուգ իրք օլ պու մէճլխտէ եօգ թապիր :
 Անճագ քի վար իլաճ տէքտէ պինադիր :
 Ու թանապըպ ֆըսգ իլէ օլտուն միւրտէ :
 Նէ վար հիճապ թէօպէ իլէ օլմագ զինտէ :
 Շիրի մատէ փէլէնկ իլէ զինա էտէ :
 Վարքը եպպար քէնտին ճարի նէհիրտէ :
 Կէօղ եաշին իլէ սէյ սէն ֆըսգին բահէն սին :
 Ալմասըն Հազգ տիրսէն ֆըսգին գօրպուսին :
 Ալմ թապիպ սէնին եարէն քի տաղլեր :
 Ազրը վէրքի՝ էմմա սէնտէն չօգ աղլեր :
 Տուա էտեր սէնտէն էանա օ թապիպ :
 Քի տապալըզ հազգէ օլտալն գարիպ :
 Թէօպէն իլէ սէմա մէվճուտ շատ օլուր :
 Պէհիլթ խանէն մամուր ու ապստ օլուր :

Յաղագս հատուցման կամ փոխարինի մեղաց :

Պէրայի էպայի էաթապ պէպէլէ կիւնաէ :

ՍԻՒԱԼ ՕՆ ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻԻ

Չիւնքի ֆըսգի ամէլ՝ ընդայի մէվլանըն զըտտինէ
 պիր հարաքէթ տիր, վէ տիւնէէվի փատիշահէրին էմ
 բինէ (քի զիլլուլահ թապիր օլունուրլար) ամէլ էթ-
 մէյէնլեր, գաթլէ վաճիպ տէնիրլէր . իմտի՝ վէ բապ
 պինին էմրինէ իսթիլաֆ հարաքէթ էտէնլեր, գաթլէ
 վաճիպ օլուրլար :

Լճէվապ . Սէվլա՝ բահման ու բահիմ տիր . էկէր
 առապէթ սիլահըն իշլէտէ իտի, պու ալէմ պիր նէֆէս
 պիլէ մէթանէթ պուլամագ խտի : Անըն իշին տէմիշ
 Տաուուտ նէպի, սէն պուլուրմուշտուն բապալիմ, քի
 տիւնէէա ալէմ՝ բահմին իլէ շէնլէնիր : Իմտի բահմի քէ-
 րէմինտէն՝ ճիւզէի քիւլլի ֆիրեատիմիզէ տայանամու
 յուպ, ալաթի հարպին գապղէյէ պէնա էտէր . վէ
 օլուրինէ կէօրէ՝ հէր նէ իսէ՝ էօղիւրիմիզէ գապուլ
 էտէր, վէ իսթիլֆարիմիզի մադպուլ էտինիր : Կէօր
 քի՝ մէլայիլլէր սուչունու ավֆ էթմէտի, զիրա՝ ան-
 լէրտէ թէօպէ ու իսթիլֆար պուլմատի : Հայվանաթ-
 տէն գաստի ինթիգամ արմագ եօգ, զիրա՝ թապիլաթին
 իգթիզասինէ կէօրէ հարէքէթ էտէրլէր, անլէրէ կիւ-

նահ ստյըմադ, ինսան գալմի մադֆիրէթ պուլըւր՝
այպինի գապիէթինի թանըմագ իշին, վէ թէօպէ խւ
թիդֆարէ կիւվէնմէսի իշին:

Իմոի ճիւրմի էտանըն թապիրինտէն իսթիմա էտէ-
լիմքի նէ տէմէք տիր: Լտա տէմէք, կէօյա տէյինինէ
մուգիրր օլմագ վէ էօտէմէք: Լիւնահ՝ պիր պորճ տըր
մէվլայէ, մուգիրր օլմագ տըր՝ գապիէթինի թանը-
մագ իթիրաֆ օլմադ (խոստովանութիւն) իլէ: Վ է էօ-
տէմէք տիր, կիւնահինէ կէօրէ աղապին չէքմէք մըգ-
թարինձէ: Աէ տէյի իւնվան վէրտի խէ քէնտուսինէ,
օլ գատար եաս իլէ էօտէյին. Յայ. ծԸ. 9:

Վ է Ստիւսին նամսինտէ տէմիշ րապպի: Օլլիմին՝
գուլմինէ կէօրէ թաղիր օլունա. Օրին. ԻԾ. 2: Լաքին՝
մըգթարինձէ տէմէք տիր, զիրա՝ հայվանա կէօրէ
եիւքին եիւքլէրլէր. նիձէ տէյէլիմքի՝ մէճլիսի շէ-
րիտէ վէ հուգուրի խւրֆանտէ, պիր պէլտէի իճրագէ
վէրէնի պուլտուգտա՝ գաթլ էտէրլէր. եա պու թա-
ղիրէ շէտիտ՝ անըն ճիւրմինէ պէտէլ օլտու մու գաթլ
օլունմադ իլէ. վէ օ շէհիրին զարարի էօտէնաթ մի.
հաշա՛, լաքին խպրէթի ալէմ իշին վէ անտէն ուլու
թաղիր օլմամադ իլէ, անըն իլէ գանաաթ էտէրլէր:

Քէզալլէք՝ վէ րապպինին էմրինէ գարչը՝ ֆասիգ
իշէր եարամաղլըղը, պունուն իլաճի, եինէ անըն
լուծֆի քէրէմի, վէ թաղիրկիրին գուտրէթինէ կէօրէ
թաղիր օլունմասը, եա տուա իլէ, եա օրուճ փէրհիդ
իլէ, եա զէքքեաթ վէրմէք իլէ: Ախսօա՝ ֆըսգըն
ղըթտինէ կէօրէ հէր նէ խէ իլաճի: Իմոի օրտու քի՝
պու պէտէլ՝ ճիւրմինէ կէօրէ պիր ճիւրիւմ տիր:

Տէյէլիմ՝ ձէնկլէր օլուր տալ ու տատ իշին. իշ-
եէրինի պուլտուգտան սօնրա, մուսալիհէ օլուրլար
լէրի խասիմլէր. լաքին նէ քի զարար խապէթ էթտի
խէ պիտուչէ, սէպէպ օլան էտասինէ պօրճլու տըր:
Քէզալլէք՝ վէ նատիմ ու փիւշմանըգտան, վէ մուգի-
րր ու միւթէրիֆ օլուպ մադֆիրէթ պուլտուգտան
սօնրա, գալըր տախի զարարին էօտէմէսի:

Պու օլուր էվլէլա՝ քի խոստովանահայր թէնպիհ

իլէ պէնտ էտէր ֆասիգի, քի սլիր տախի օ ֆըսգէ մէյիլ վէրմէյէ, բուճու էյլէյէ օ թարիգտէն. վէ զուլմի իլէ տալաուրէի հարամ մալի՝ կէրի վէրէ, պուճար թէ մէլ տէնիր էտայի տէյինէ : Ալ է տախի թէնպիհի թէքիտ իլէ ֆարզ էտէր՝ էտանըն ֆայիղի իչին՝ կէրի տուրմագ էարամաղին շիրքէթինտէն :

Ալ է տախի էմր էտէր ֆըսգին ապինէ մուղայիր, թէնպէլէ՝ մէրպիք, նէքէսէ՝ զէք.քէաթ, պինամաղա՝ տուա, հասուտէ՝ պիղարէյլիք, զէֆգձիլէ՝ օրուճ փէրհիզ, քի պուճար էտանըն ճէվհէրի տիրլէր : Ալ է տախի սէրվէրի (գէրաղանցագոյն) ֆաղիւլէթլէր թէնպիհ էտէր, նիճէսինէ, ուղագ էէրէ՝ զիյարէթէ կիթմէք, եախօտ՝ օն լքի փէնտ ու նասիհէթտէն՝ պիրիսին էքիւսին հալինէ կէօրէ էտասընա մուգիւրր օրմագ :

Իմախ՝ պէտէլիլէ (փոխարէն), եա միւտտամի օլուր, նիճէ Դաւիթ մարգարէնին հէր կէճէ աղլէմէսի կիպի : Լախօտ մուգապէլէսինէ կէօրէ՝ մէրտանէ տէփրէնմէք իլէ, զիրա՝ ճանի կէօնիւլտէն էթմէլի օ ֆէյլի, քի էօլմէզ օլուլ գալաճագ տըր : Լախօտ էօլլիւսիւնէ կէօրէ, կէօյա նէ գատար էյլէնտի իսէ կիւնահ իչինտէ, օլ գաւտար էյլէնէ թէօպէ իչինտէ, լաքին՝ պուճար ֆարգինէ, վէ ճայիղինէ կէօրէ օլաճագ :

Յաղագս թէ քանի են մատուցը փոխարինին :

Տէյիլի էգասը Գալ Գըլա քըր :

ՍԻԻԱԼ ՕՆ ՊԵՇԻՆՃԻ

Պու մահալտէ կէր սէզա կէօրիւլիւր իսէ՝ տէյնին էտասը էգսամլէրինտէն խապէր վէրմէնիլ րիճա օլու նուր :

Լիճէլագ, հէր ֆըսգին պէտէլի քէնտինին զըտաի օլաճագ. լաքին՝ ֆըսգի ամէլ, եա քի մէփայա գարչը օլուր, եա քի տինտաշ էարէնինէ, եա քի պինէֆս քէնտի էօլինէ գարչը : Մըն իչին տուա, սէնա, ալլա հա գարչը օլան կիւնահա պէտէլ տիր : Բահմ ու քէրէմ, լութֆ ու զէք.քէաթ, գարընտաշինէ իթաուկի զուլմէ պէտէլ տիր, վէ օրուճ փէրհիլ պինէֆս

սէֆայէթինէ պէտէւ տիր • պունըարա դարիպ տիր՝ օշ-
յանըգ տուրմագ, զիւարէթէ վարմագ, քէնտի քէն-
տինէ թէտիպ էթմէք :

Վէ տախի՝ օրուճ իլէ՝ թէնին արդուսին պէնտ է-
տէր էօրսէլէրիլ : Օհքքեթաթ իլէ՝ շէշմին խօր պա-
գըշին • տուա իլէ՝ տիւնեէվի միւթէքէպիրիլին •
օրուճ իլէ՝ նիզամ վէրի ֆաաիգ քէնտի նէֆտինէ •
տուա իլէ՝ էտա էտէր տէշնինի մէվլայա • զէքքեթաթ
իլէ՝ նիզամ վէրի կէտայէ :

Վէ տախի՝ իւշ պապէթ էյլէր վէրմիշ պիղէ բապ-
պի • բուհ, թէն վէ տիւնեպըգ • Վուհիմիզանն՝ վէրէ-
ճէյիլ տուա • թէնիմիզանն՝ օրուճ ու փէրհիլ, տիւն-
եպըգտան՝ զէքքեթաթ :

Վէ տախի՝ խաթա, ու գաղա, եաքի կէլիւր մէվ-
լանին խօր պագըշինտէն, (հաշան ինայէթին քէտտ
էտէր գուլունտան), եաքի կէլիւր եարան ու եօլաշ-
տէն, եաքի պինէֆաքէնտիւ էօղլանտէն : Տուա իլէ
տէֆ օլունուր բապպիտէն կէլէն գաղա • զէքքեթաթ
իլէ՝ եարան եօլաշտան կէլէն խաթա • վէ օրուճ
փէրհիլ իլէ՝ քէնտի պինէֆա էօղլանտէն կէլէն գաղա :

Վէ տախի, կիւնահ՝ միֆթահ՝ միսալի գափատըր
տէրկեահի սէմայի : Վափատըն սէմայի էպր ու պու-
լուտ իլէ, քի պէնիմ տուա սէնամ՝ սանա եէրիշմէյէ •
Ողէ • Գ • 44 : Պու գափանմըշ պապի սէմայի՝ աշար տուա •
զիրա տուա՝ պիր միֆթահ՝ արր, քի անըն իլէ աշարըգ
սէմայի, վէ ալըրըգ պիղէ պէճիտ օլան նիմէթի : Վա-
փատըր կիւնահ՝ վէ ատէմին տէրունի սալպին : Պիր
ատէմ՝ ամնտաշ կէտայի կէօրիւպ, վէ բահմին տէր-
կեահինի պէնտ էտէրսէ, նէ շէքիլ ալլահըն աշգի մու-
հապպէթի անտէ օլմուշ օլուր • Ա • Յօվ • Գ • 17 : Պու
գափանմըշ տէրունի գափուի աշար զէքքեթաթ • Օիրա
բահմանըգ՝ միւրայիմէնտիլիւր ատէմին եիւրէյինի •
անըն իշին եաղա պէնպէր բահմանըգ :

Վէ տախի՝ կիւնահ՝ գափատըր ինտանըն զիհնինի,
քի պունու աշար օրուճ իլէ փէրհիլ : Աիճէ քի Վա-
նիէլ մարգարէ՝ եիրմի պիր կիւն օրուճ տուրմալ իլէ,

Ճէսպրայիլի կէօրտիւ, վէ նէչէ՞ ալլահըն սրբրլարինէ
վուգուֆ օլտու. Դահ. ժ. 12:

Յազագս խորհրդոյ վերջին օծման:

Պէրայի հիւսիսի սրբ, Էնճաֆի ինթիհայի Էալլէֆէ:

ՍԻԻԱԼ ՕՆ ԱԼԹԱՆՃԸ

Պազի մէզպուրէր՝ պունու սրբր ու հիքմէթ եէւ
րինէ մագպուլ կէօրմէմիշէր. լաքին՝ քիլիսայէ մախ
սուս օլտուղու նիւմայան տրբ, իմաի՝ ճէնսպինիզին
զաննի նիճէ իսէ՝ պէյան պույրուլա:

Լճէվա. Չիւնքի պիզլէր հաշարէթ մագուլէօին
տէն տէյիլիզ, պունու տախի սրբր ու հիքմէթ գաւ
պուլ էտէրիզ. զիրա՝ րասպպիմիզ, հէր մարաղա կէօրէ
իլաճ կէօսթէրմիշ տիբ: Լսկի գավիլտէ՝ միսքին վէ
ուլուղէր իշին՝ կէօնէկէօն գուրպանլար, վէ գուր
պանըն գանը տէմէ իլէ՝ միսքինլէր իւզէրինէ սէրիմէյէ
էմր Էթմիշ իտի:

Էէնի գավիլտէ գուրպան խունի՝ Էֆէնտիմիզին
գանին նուշ Էթմէյէ իզին օլունտու: Լաքին՝ սրբր
պապինտէ՝ քի անըն իլէ րուհիմիզ պէսլէնիբ, ճէտիս
հիքմէթ օլմագ իւզրէ. քէպիլր կիւնասլար իշին՝ թէօպէ
իսթիզֆարի իլաճ կէօսթէրտի. վէ ճիւզէի քիւլլի
թագսիրաթ իշին, վէ շիֆա պուլմագ իւզրէ պազի
մարազտէն, պու Էաղլէմէսինի իճատ Էթմի՝ տուս
իլէ գարըջդ: Պրի կէօզէ կէօրիւնիւր, պիլրի րուհին
չէշմինէ:

Տուա՝ իթիգատէ պաղը, վէ Էաղը՝ տէրունի աղա
լէրէ ֆէրրահ վէրմէք իշին. չէշմ, կիւշ, աղըզ, պու
րուն, վէ տէսթ իլէ օլան ճիւզէի քիւլլի կիւնասլէրին
տէֆի գատասինէ իլաճ տէյիւ թայէին. վէ իսթիզֆա
րին գուսուրինի թէքմիլ Էթմէսի իշին՝ պու նէվզու
հուր հիքմէթի էմր Էթմի: Լաքին՝ պիլր հալվար քի,
վաֆթիլ ու թէօպէ իսթիզֆար միսիլլիւ՝ պու հիք
մէթ օլ գատար պէճիտ տէյիլ, զիրա՝ պունսուղ տախի
պապի ճէննէթ աղըր:

Լմնա՝ իզտիյատ պիլր քէրէմ օլմաղ իլէ, հաղըրճէ

պուլունսուն տէյու՝ Հայոց սուրբ եկեղեցի՝ խաթէմի շէրիֆ (գրոշմ) իլէ մահէն պուլուն պաղըշար ճէօմաս թինէ . քի քիլիսանըն իխթիեար իւլամասի տուասի իլէ , վէ պու եաղը էնճամ , քի եղէլտէն վէրիլըր , անըն տախի եարտըմի պիրլէ , կիւնտէն կիւնէ զուհուր էտէն թաղսիրաթէ մէճալ օլա : Օիրա՝ ատեմ անա սընտան տօղտուղու պիրլէ , վէֆաթէ եիւղ թութար . վէ ատըմ ատըմ մէղարիսթանէ գարիպ օլուր : Պու հիքմէթէ՝ սապիլէր պօրճլու տէյիլ , զիրա մէճնուն թարիգինտէ տիրլէր . ճահիլանէ հարէքէթլէրի միւս սաատէ օլունուր :

Վէ տախի շիֆա պուլաճագ խասթէյէ տախի ճաշիղ տէյիլ վէրմէսի տէրլէր \ լաթինլէր : \ լաքին եանլըշ . զիրա՝ Յակօբոս առաքեալ՝ պուլուն ճէսէտ վէ ճան տէրտինէ շիֆա վէրմէսի իչին աշիքեար էթմիշ տիր : Պու հիքմէթ՝ փափաղ գալմինէ մուֆալփաղ տրր . լաղըմ տախի մուգատտէս եաղը զէթուէնի . խալըրը նիյէթ . տուա միսիլլիւ բէսմի քէլիմաթ : Խասթէնին եաղ սիւրէճէք եէրլէրի՝ կէօղ , գուլագ , պուրուն , աղըղ , սրըթըր վէ էլլէրի . վէ սէպէպի ինթիհա՝ նիճէ քի պալատէ զիքր օլունտու :

Յակօբոս առաքեալըն քէլամի պու հիքմէթ իւղըն՝ շու շէքիլ տիր : Խասթէլէնսէ պիր քիմսէ , տալէթ էթսինլէր քիլիսանըն իխթիեարլէրին , վէ տուա էթսինլէր խասթէնին իւղէրինէ . եաղլէսինլէր բապպինին իսմի իլէ , վէ օ տուա՝ իթիգատ պիրլէ՝ խէլաս վէրէլէր օ տէրալլէ . վէ եաթաղինտէն այազլանտիրէ անը մէվլա . վէ եկէր՝ ճիւղէի քիւլլի գուսուր քէսիր կիւնահը վար իսէ , մաղֆիրէթ պուլա : Իմտի տուա իթիւ գատ պիրլէ՝ շիֆա վէրիլ խասթէյէ . վէ օ եաղ՝ շիֆա վէրիլ ալահըն իսմի իլէ : \ լաքին՝ տէտիլիմիզ կիպլի՝ ճայիլի հիքմէթ տիր՝ պէճիտ ու ֆարգի տէյիլ :

Վէ իւչ եիւղ եիրմի սէնէ մըգտարի՝ Յակօբոսուն մէթթուպի շիւպհէլլի իտի քիլիսէնին իւլամասի պէյնինտէ . վէ Նիկիայ սինհոդօսինտէ գարար գըլընտը անըն օլտուղու . վէ օ պիր հիքմէթլէր կիպլի՝ անճէ

զէման շէօհրէթ պուրմամբը խոր, կէօր քի ֆարդէ
տէյիլ իմիշ, անձադ ճայիդի : Պախուսուս քի, մարիւ
ֆէթինտէն տախի պէյան տըր, քի ճիւղէի բիւլլի
ֆըսդ, վէ դադի գալան իսթիդֆար էտապինէ թայէին
օլունմուշ :

Յազագս խորդոյ կարգին յեկեղեցւոյ :

Պէրայի հիսթիէի քայէ քէր քախիէի քիլէսէ :

ՍԻԻԱԼ ՕՆ ԵԵՏԻՆՑԻ

Պալատէ զերբ օլան հիքմէթի էսրար, բիլիսա էվսառ
լէրինէ ալէսէվիյէ մախսուս օլմագ կէրէք, փափաղ
լըդ փայէսի նիշին ճիւմէյէ մախսուս տէյիլ տիր :

Իշլէլագ, Լնըն իշին, քի թապիսլիք հէր բիմնէյէ
մախսուս տէյիլ, յաքին խասթէլիք՝ ամմէյէ : Ճիւմ
հիւրտէ՝ զապիթիք պաղիսինէ թէվճիհ օլունմուշ, վէ
էքսէրի թապիլէր տիր : Ա է պու բուհպան վէ փաւ
փաղլըդ բիւթպէսի՝ մէլայիլէր իպրէթի տէնիր, զիրա՝
անլէր իւշ բիւթպէ տիր, վէ տօղուղ քէօմէ : Բւլ
վիտէ օլանլէր քեամիլ՝ վէ քեամիլիք վէրմէյէ մուսալ
լաթ տիրէր : () քթատաքի՝ նուր վէրիճի : Բւշիւնճիւ
պէօլիւք՝ փաք էտիճի տէնիր :

Պիսգուփօսլար՝ բաֆի վէ ուլու փայէ տէնիր, զիրա՝
քեամիլիյէ, փափաղ նասալ էթմէտէ, անլէր բիլիսատէ
ուլու տըրար : Փափաղլար՝ վաֆթիդ իլէ՝ նուրի զնյա
իլէ միւնէվիլէր էտիճի տէնիրլէր, վէ սարկաւագ՝ պաշ
խրդմէթքեար տէնիր վաղ իլէ, վէ տինէ տայիր իլմի՝
թալիմ էթմէլէրի իշին, փաքլէյիճի տէնիրլէր :

Պուշլարա մախսուս տըր՝ ճինլի մէճբուհլէրէ եւ
մին վէրտիւմէք, վաֆթիդէ կէլէնի՝ շէթմանտէն բու
ճու էթտիրմէք, Բնճիլի շէրիֆի բիլիսատէ աշիքեարէ
օգումագ, վէ պիսգուփօսլարա գարիսլ տուրուպ՝ պաւ
տարագտա խրդմէթ էթմէք :

Իպքին՝ Խրֆ լաֆղի ալթինտէ, եւտի տէրէճէ վէ
պուրճ վար : Պու եւտի փայէտէն էվիլէ՝ զիւլֆին սաւ
շին քէսմէսի իլէրլէր : Այէօյա քի, օ քիշի մէվսայա տաւ
խիլի խրդմէթ օլուր, զիւլֆին գըրփմասի կիսլի, ալէ
մին գայկըսին թէրք էտէճէք, վէ անձագ քի փայէսինէ

մախառւս խրդմէթէ մէշղուլ օլաճադ : Ա է սաչըն գըրդի
մառինտէ , միւտէվիէր թաճ կիպի սաչ զօնուր . կէօյա
րապպինին խրդմէթինէ պէտէլ թաճ իլէ սէրի միւղէւ
եհէն օլուր գըրալար կիպի :

Տաճնի հէր քիմին պաշէր խրդմէթէ .

Էրիշուր էլպէթաւ ամէր իղղէթէ :

Խրդմէթ իշին հէր քիմ պաղլէնիւր քէմէր .

Մաղֆիրէթ պաղլնտէն օ պուլուր սէմէր :

Պու փայէ տիր քիլիսա տախիլնտէ՝ պիր բուհանի
նիշան . քի անըն իլէ հէր խրդմէթէ թայեին օլանէ՝
վէրիլը պիր բուհանի հիւքիւմաթ քի իշլէրիդ : Օ իրա
հաղլէթի հագդ՝ նիճէ . քի սէմատէ երրորդէրի թայեին
էթտի հըֆիլ էթմէյէ պու ալէմին նէսնէլէրին , քէզաւ
լիք վէ բուհանի միւլքիէթինտէ սուրը եկեղեցիտէ՝
պաղիլէրին իւլլի վէ պաղիլէրին սուլֆի թայեին էթ-
տի . քի պիր պիրիսի իւսթիւնէ հիւքմ էտէրէք , նիւ
զամ եէրինի պուլա : Օ իրա տիւնէվի հիւքիւմաթ՝
զապիթէրէ սըփարըշ տըր . վէ բուհանիլէր՝ քիլիսա
խիւտտամէրինէ : Պուհուէն ալթըր ատէթ շարթի վար :

Լիվէլա՝ քի վէրէն եպիսկոպոս օլա : Լքինճիսի՝ մէ-
վատի (նիւթն) պէլէսան եաղը իլէ՝ անընտէ վէ էլին
տէ նիշան օլա . օլ քի փափաղ փայէսինէ նագըլ օլու-
նուր . վէ ախտանըղի էլի իլէ գասպըլ էտէ եպիսկո-
սուէն տէսթինտէն : Լէշիւնճիսի՝ հէր պիր փայէի վէր-
մէքտէ , անա մախառւս քէլամի՝ եպիսկոպոս էմրի իլէ
նիտա էտէ : Տէօրախնճիսի՝ քի պու փայէի ալանլար
էրքէկ օլալէր : Վէշինճիսի տողրու վէ սահիհ նիյէթ
օլա վէրէնտէ վէ ալանտա . լաքին ալանտա՝ ալմագ
ղէրրի նիյէթի պիլէ օլմասա , օ խաթէմ՝ բուհնտէ
պօղլւմագ պիր նիշան օլուր . տէյէլիմ քի նիմէթին ա-
լամագ , էմմա եպիսկոպոս էկէր մէզագ թարիգի իլէ
վէրսէ փայէի , ալանտա պիր նիշան խապէթ իթմէդ :

Լլթընճիսի՝ քի փայէ ալան՝ վաֆիթիլ օլմաշ օլա :
Պու հիքմէթտէ՝ վար քի սատէ սըրը ու հիքմէթ տիր .
նիճէ կէօրիւնէն նիշան ու ալատանըղ , քի անլէր իլէ
վէրիլը բուհանի հիւքիւմաթ , վար քի , սատէ ճէվ

հէրի մէվատ տըր , նիճէ նիմէթ , քի ալըրլար լայըգ օւ
լանլար , վէ վար քի՝ հէմ մէվատ տըր , հէմ հիբմէթ ,
նիճէ քի խաթէմ մէօհրի՝ բուհինտէ :

Յաղաքս թէ քանիք են աստիճանք յեկեղեցւոյ :

Նէ՞ Գաղար օլա խիլնայէ մախսուս Կայէլէր :

ՍԻՒՍԼ ՕՆ ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ

Իշ պու մահալտէ քիլիսայէ մախսուս օլան մէրա
թէպլէրի պէյան էթմէնիզ րիճա օլունուր :

Իշէվալ : Իշէտի փայէ տիր ճիւմլէտի : Իշիլէլի՝
(դռնապանութիւն .) քի դափուճի վէ տէրպան թաւ
պիր օլուր : Իքինճիսի՝ դրասաթ էտիճի , օգուլիճի : Իւ
շիւնճիսի՝ անտ ու եէմին վէրիճի : Տէօրտիւնճիսի՝
շէմմիտանկիր ու շէմմաս : Պէշինճիսի՝ նիմտիակօս
(կիսասարկաւագ) : Լթթընճիսի՝ սէրտիակօս (աւագ
սարկաւագ) : Իշէտինճիսի՝ փափազ , քի մուազղէմ տիր
ճիւմլէսինտէն , վէ ճիւմլէսինին տիտիրի նիհայէթի տիր ,
զիրա ալթը փայէտարլէր՝ սուրբ պատարագէ քահա
նայէ խատիմ ու խըզմէթքեար տիրլէր . օ ալթը պա
սամագ իլէ՝ կէօյա Սիւլէյման խանի Տաւուտուն թախ
թինէ բաֆի օլունուր :

Ղռնապան վէ տէրկեահ պէքճիլէրին իւմուրի օ
տըր քի , աֆօրօս լանէթի իլէ՝ թէտիպ ու կիւշմալ օւ
լանլէրտէն հրֆզ էտէրլէր մուգատտէս հուզուրի . (բզ
խորանըն և զսեղանն) :

Ղրասաթ էտէնլէրին իւմուրի , նէպիլէրին քիթապ
լէրին օգուճագ :

Լնտ ու եէմին վէրիճիլէրին խըզմէթի քիմ քի կէլիբ
վաֆթիզ օլմաղա , մէյուլն ճինլէրի անտ իլէ՝ մէքս էտէր
լէր օլ սապիտէն . հիւճիւմ էթմէմէք իլին չօճուզուն
ճէսէտինէ . վէ անտ էթտիրիլէր վաֆթիզ օլանը՝ շէւ
թանըն միւլհաղաթինտէն :

Շէմմաս ու շէմմիտանկիրլէրին խըզմէթի , ինճիլ
դրասաթ օլտուզի էսնատէ , մում եաղճագ ինճիլի շէ
րիֆ էօնինտէ . քի եանան շէմի՝ կէօսթէրի ինճիլի շէ
րիֆին նուրի զկրտսին :

Նիմոխափօսուն խրղմէթի՝ հէտիւէի նան վէ մէյի՝ սէրտիափօսա թէսիւմ էթմէք . վէ առաքեալարըն քի թապլէրինի գրաաթ էթմէք :

Սէրտիափօսուն խրղմէթի տիր , հազըր էթմէք սուրբ վէ շէրիֆ գուրպանըն մէվաալէրինի . վէ իքինձի խրղմէթէրի տիր , ինձիլի շէրիֆի գրաաթ էթմէք . վէ վաղ էթմէք գուտրէթինէ կէօրէ :

Եէտինձիտի քահանայութիւն՝ ճիւմէնին սէրվէրի վէ մուաղղէմի : Պուշարըն էվվէլի խրղմէթի՝ շէրիֆ վէ մուգատտէս գուրպանի թէքմիլ էթմէք , վէ րապէսլիէ հիապէ սունմադ . իքինձի իւմուրլէրի , պէնա էթմէք թէօպէսիլ ֆասիլի . վէ սինսիլէսինի թախլիէ էթմէք իսթիլֆարինաէ :

Պու եէտի բութպէ փայէյի՝ Սէսհոլլահ էֆէնէ տիսիլ Յիսուս Քրիստոս՝ պիրէր պիրէր պէյան էթաի ֆէյլին իճրա էթմէք իլէ :

Տէրպանլըղի պէյան էթաի , հաչան իփտէն գամէի եաիրպ , մատրապաղլէրի գովաու սէհրաթուլլահաէն , Յօ՛ւ . Բ . 15 :

Գրաաթլըղի , նէ զէման քի Նազարէթաէ՝ նէպի Լօայինին քիթապլին վէրտիլէր էլինէ . քի պաղա դալէ գըպ օգուտու . Ղո՛ւ . Դ . 17 :

Լնտ ու եէմին վէրմէսին , հաչան ճինլի ատէմլէր տէն ճինլէրի խքեան էտէր իտի . Մար . Թ . 24 :

Շէմմապըղի , հաչան տէտի պէն իմ ալէմին նուրի Յօ՛ւ . Ը . 12 :

Նիմոխափօսըղի , հաչան փէշթէմալ գուշանրպ՝ հէ վարիօնլէրին փայլէրին եպգատը . Յօ՛ւ . ԺԳ . 4 :

Սէրտիափօս շէմմապըղի , հաչան հիքմէթլէր հիքմէթի՝ թէն իլէ խունին շայիրալէրինէ իհասն էյլէտի , վէ ույգուտան օյանորրոր իսէ . Ղո՛ւ . ԻԲ . 46 :

Փափաղըղը , հաչան խաչ իւղէրինտէ շէրիֆ գուրպան օրտու , վէ իւլլի էվանտէ՝ նան իլէ մէյի հիքմէթ էյլէտի . Յօ՛ւ . ԺԹ . 18 :

(Օ) Լ. քի թաղիաթ իւղըէ հարաքէթ տիր, նիշին սրբ ու հիքմէթ տէնիր :

Լիշէլապ . Սատամ քի դավմի ատեմին չօղալմասիւ նէ՝ բասպի իւաճ կէօսթէրտի , թէղէվիլիւճ օ էճիլտէն թաղիաթ իւղըէ տէնիր , հայվանլէրէ տախի մախսուս տրք պէրէքէթ հասէպի իլէ . զիրա անլէրտէ մախսուս էր ու զէն՝ այրի սէշի տէյիլ : Լամա մատամ քի ատէ մին վէ հայվանլէն թէղէվիլիւճի՝ ինայէթլի վէ կիզլի սրբր կէօսթէրիր իտի , իպնուլլահըն կէլիպ ճիսմի ինսա նէ եէքճիհէթ օլմասին , անըն իշին թէղէվիլիւճ՝ սրբր ու հիքմէթ տէնիր : Օիրա՝ պու ահաի նիքեահտէ՝ իւչ լութֆ ու իհասն կէօրիւնիւր , էվլատ , ինամ , վէ հիքմէթ : Լվլատ , բասպլիէ իրզմէթ իշին : Ինամ , քի դօճա՝ դարի միւրտ օլանէ տէյին , պիր պիրիսինէ հա զիդէթ կէօսթէրիպ , եաթադլէրին՝ էլ ալէմտէն հրֆղ իտուպ փաք թուլթալար , պիրի պիրինէ հադիդէթ կէօսթէրմէք իւղըէ : Խորհուրդ վէ հիքմէթ , քի պէ շարէթ ու թէմսիլ տիր Յիսուս Վրիստուս էֆէնտիմի զին ինսան օլմասինէ :

Իմտի կէօրէլիմ թաղիրինի : Թէղէվիլիւճ (պսակ) տէնիր , կէօյա հէլալ վէ ատիլանէ երքէյին վէ տիշիւ նին չիֆթլէշմէսի , էպէտի պիր եէրտէ կէշինմէք դալլ լի իլէ : Հէլալ տէնտի , զիրա՝ եադըն իրօրմ ագրապա իլէ իմթիզաճ էթմէք՝ շէրի տէյիլ տիր քրիստոնէայ դավմինտէ : Վէ տախի՝ ատիլ տէնիր , քի իքիսինին իմթիզաճինտէն էվլատ զուհուր էտէր :

Իմտի՝ լութիլիք հէլալ տէյիլ , զիրա էվլատ զուհուր էթմէղ անճիլային նիքպէթի հարաքէթտէն . վէ լու թիլիք իմթիզաճինտէն՝ թաղիաթ պիլէ իրէնիւպ , ի նայէթինի տիր էթմիշ տիր էվլատ խուսուսինտէ . նիւ ճէ գաթըր՝ քի գարըշդ հայվանտան զուհուր էտէր : Լպէտի պիր եէրտէ կէշինմէք դալլի իլէ տէնտի , զիւ

քանի՞ձէ՛ք ի՛նչ ճէսէտ ու ճանի՛ր եւթմիշ հազդ , վէ իզնի՛ եօդ տրք քի՛ պիր քիմնէ քէնտիտինէ գլոյս գաթլէտէ մէվթինէտէք : Վէգալլէք՝ վէ երբէշի տիշնի շօլ միտիլլիւ պէնտ եթմիշ պիրի պիրինէ մէվլա , քի անձադ էօյլեմ չէօղէր օ պաղը : Նի՞ձէ՛ք ի՛նչ քէնտիտիզ պուլուրմուշ . (Օր աստուած զուգեսայ մարդ մի մեկ նեօյէ) : Նի՛ք քի ալլա՛ն չիֆթ եթաի , տեմ՝ չէօղմէյէ :

Եթին՝ պիր արայա կելմէզտէն էվլէլ՝ գան գանա դարըմատան , թէրքի տիւնեա օլմագ հասէպի իլէ , եախօտ իքիտի մանն , եախօտ պիրիտի , կուսութիւն ահա էթմէլէր , իզնն վէրիլըր սեպիլլէրին թալլիլէ էթմէյէ , անձադ զայրի վէճ՛ն իլէ միւմքին տէյիլ : Օրա իքի թարղ պաղլայիշ վար . պիրի՛ բու՛ն իլէ թէն , վէ պիրի՛ երբէկ իլէ զէն . իքիտի տախի վէֆաթ իլէ չէօղիլլուր :

Վէ թէրքի տիւնեալըգ տախի , պիր էօլմէք կիպլ՝ նէֆտինէ միւրտէ էթմէք տիր . անրն իլին՝ պիրի եա իքիտի թէրքի տիւնեա օլտալար , օ պաղլայիշ չէօղիլլուր . վէ անտէն սօնրա էվլէնէմէղլէր զայրիտի իլէ . զիրա բուհանի մէվթ իլէ՝ տիւնեատէն միւրտ օլտուլար . վէ միւրտ օլան՝ թէղէվիլլաճ էտէմէղ :

Պու վէճ՛ն իլէ տէմիշ Յիսուս Վրիտոս , քիմ՝ քի պէնիմ աշգըմ իլին՝ թէրքի տիւնեա օլուրտա , եիւղէր գաթ էճրին ալա , վէ էպէտի հայաթին տէմինի սիւրէ : Պու հիքմէթ պաշանրը՝ նիշան վէրմէք իլէ . մէթանէթ պուլուր՝ պիր պիրինէ բիզա վէրմէք իլէ . թէրք միլ օլուր՝ իմթիղաճ իլէ . կէօյա ճիմա իլէ :

Պու հիքմէթին տէօրթ սեպէպի վար : Պրի ամէլի (արարողական) . երբէյին վէ զէնին տէրունի՛ պիր պիւրիտինէ պէյէնմէսի շարթի պէյանի իլէ : Վրինճի՛ մէվա տի (նիւթական) . իքի շախա երբեանի՛ երբէկ վէ տիշէ : Վէլիւնճի՛ բէսմանի (տեսական) . կէլին՝ փարմաղիւնէ հաթէմ գօմատի , վէ օգուհան տուա : Տէօրտիւնճի՛ նիհայէթի ախիր (վախճանական) . քի իքի թարղ տրք . պիրի՛ էվլատ զուհուրա կէթիրմէք , վէ զինա

տէն խելաս պուլմագ իշին, վէ պիրիսի՝ վախճան ու նիհայեթի իքինճի տէնիր, քի չօգ թարգ օլուր։ Օ իրա թէղէվիլւաճ հասեպի իլէ, խուսումէթ րէֆ օլուպ, տօսթլուգ զուհուր էտէր, անրն իլէ հասրլ օլուր վաբիս, սերվէրի վէ աճայիպ նէսնէլէրէ պէշարէթ տիր։ Լֆէնտիմիդին պէնի ատէմ օլմասինէ։ Հագդի՝ սապիթ էտէր էվլատի էվլատիլէ, իզղէթի արթըրըր, վէ տօսթլուղու կէնիշլէտիր, իքի եապանճիլի՝ ադրասպա էտէր, գըսգանճըղի տիւր էտէր։

Տէօրթ թարգի ատէթ՝ թէղէվիլւաճ տէնիր։ Պիրի՝ գօճա գարի պէյնինտէ։ Լքինճի՝ ֆաղիլէթի ամէլի իլէ նիճէ քի մէվլանըն, վէ ֆաղիլին պէյնինտէ։ Իւշիւն ճիսի՝ քիլիսա, վէ Յիսուս Քրիստոս պէյնինտէ, քի մուհապպէթ վէ միւտտէթի էպէտի իլէ՝ պիրի պիւրինտէն այրըմասը մուհայ տըր, պու վէճ՝ իլէ Մէսիհ հուլաս էֆէնտիսիգ՝ քիլիսայէ տամատ տէնիր։ Տէօր տիւնճիսի ճէննէթտէ մէճար սալթանաթ պիրլէ, մէվլանըն վէ ճէննէթմէքեանլէր պէյնինտէ, քի էպէտիլ էպէտ օրուհանի սէֆահէթին նիհայեթի օլմագ։

Մէրթադուրմիւն քի ճիմա տէնիր, տէօրթ վէճ՝ իլէ օլուր։ Լփլատ իշին։ Պօրճլարըն էտա էթմէք իշին, թարաֆէյին զինատէն էմին օլմագ իշին։ Պու իւշտէ կիւնահ եօգ, սօնրա քի անճագ քի սէֆահէթ իշին՝ պուլնտա՝ աղ չօգ կիւնահ սըղար։ Օ իրա հայլանի հըր սէ գարիպ տիր, վէ հայլանի նաթիգ՝ անլէրտէն հէր պապտէ սէշլմէլի, քի մէլայիքէ թէշպիհ օլան ֆիքրի, կէօյա եաղ իշինտէ ֆիթիլ կիպի պօղմիլէ։ Հէմ խա ֆիֆլէնիր պու հըրս՝ իւշ սէպէպին պիրինի զիքրէ կէթիրմէք իլէ։

Լք վէ զէնին պէյնինտէ ֆըսգ սայրըր՝ պիվագըթ ու նապէա եէրտէ, ֆէնա գալպ իլէ, եաղլըշ եօր տամ իլէ, ույգու արասընտա, այ պաշընտա՝ զէն վաքլանմայինճէ, համիլէ օլտուգտա՝ տօղըլմասինէ եա գըն օլուհճա, տօղուրտուգտան սօնրա՝ ատէթէ մուխալիֆ պիր գաշ կիւն սապըր էթմէմէք իլէ։ Վէ էկէր քի՝ եքիսինտէն պիրի շէրիքին էմրի իլէ պիր գաշ կիւն

անտ ու ահա էթմիշ խէ . եախօսմ' թէօպէ ու իւ
թիզֆար էսնասինտէ պիհուզուր էթմէք իլէ . անճադ
քի շիրքէթինէ սէպէպ օլմամադ շարթի իլէ , նաշարի
պօրճունու էտա էթմէք գալլի իլէ օլա , մուսաատէ
օլունուր :

ԲԱՆ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ՅԱՂԱԳՍ ԶՈՐԻՑ ՎԵՐՋՆՈՅՆ ՄԱՐԴՈՅՆ . ՄԱՀՈՒԱՆ . ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՐԲԱՅՈՒԹԵԱՆ , ԵՒ ԴԺՈՒՈՅ

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՔԵԼԻՄԱԹ

ՊԵՐԱՅԻ ՏԵՕՐԹ ԵՎԼԵՒՐ ՈՒ ՆԻԼԱՅԵԹԻ ՊԵՆԻ ԱՏԵՄ . ԼԻՖԵՎՐԻ ՎԵԼԻԴԵՄԵՏԻ
ԼԻՃԵՆՆԵԹԻ ՊԵՆԻԼԹ ՎԵ ԼԻՍԵՅԵՐԻ ՃԻՃԵՆՆԵՄ

Վառն առաջնոյ վերջնոյ ճարգոյն , որ է ճահն :

Պերայի եվլէլէ ախիլէ պէնի ապէժ , չի վէֆալէ արբ :

Քիմ ախեահ տէյիլ պու կէօրիւնէն գարիւնէ
քի գրալուզսուզ վարըլըր . քիմ պիլմէզ՝ քի
շիւրիւք թահտա մըխը թութմազ . քիմ պիլմէզ՝ քի
գում իւղէրինտէ պինա մէթին օլմազ : Կնասնըն էօմ
ըն պիր պէնտսիզ գալա տըր , հէր թարաֆտան տիւշ
մանա աջըզ . (նէ՞ տիր ինսան) . վէֆալթ պէնտէսի , կէ-
շիճի եօլճի , միհման՝ էլ խանէսինտէ :

Պիր շէմի տիր՝ բուզկեարէ գարըլ . պիր ճամէ՝ կիւ-
վէ եէմի . պիր տիւմէնսիզ կէմի՝ թիւնտի պատ իլէ
շաղգանմատա . պիր պահրի սաղըր՝ բիւզկեարտէն գա-
րարին պուլմազ . էօրիւմճէ ազի , քի ղէրրէճէ բուզ-
կեար երըթար . նէճասէթ քէսէսի : Շիքէսմ ղիգ ու
մէյիլը՝ տուրմայըպ մէյի ազըտըր . բէմ վէ գում սա-
ալթի՝ տայիմ ագմատա . պիր շէճիր տիր մէյիլէտար ,
ասլինէ պալթա հապ հաղըր :

Ղաբուր օլմա մալէ միւլքէ՝ տէմե եօգ տըր պէն կիպի .
Կախալթ բուզկեար էսէր՝ սալուբուր հարման կիպի :

Պիր ալթոունտան միւսէննա սանտրդ տրը ինսան . լաքին՝ ագրէօ իլէ իչի փիւր : Պիր նէճէֆ սիւրահի էւ կէր ալթուն գատար տայանսա , ալթուն սիւրահիտէն տախի գըմէթլի օլուր . լաքին՝ մատամ չիքէսթի տիր , իւնփանինտէն տիւշէր , անտէն տախի մուխաղիֆ տիր ինսանըն էօմրի : Պիր պիլլուրի էկէր գրագանարագ գուլլանսան , պէշ էիւղ երլ տայանըր , ճիսմի ինսանի նէ գատար քի ղիյատէ պէսլէսէն՝ օլ գատար զայիֆլէնիր :

Իմտի՝ չիւնքի էօլիւմիւն իմքեանի եօգ տրը , պօրճ տրը , պիր քէրրէ էտա օրմալը , ֆազլի ամէլ իլէ էօլմէնին չարէսինի պագմալը հէր սաաթ , վէ հէր նէֆէս ալըպ վէրմէտէ՝ սէնի էօլէճէք պիլ : Վէ օլ թէտարիքի կէօր , անի քի կէօրէճէյիտին ֆէվթինտէ՝ էկէր քի ա գըլ զայ օլմիյէիտին : () Լքի օ էսնատէ թէտալիր էտէր քի վազթի եօգ տրը , անա թէշպիհ տիր՝ քի տիւշ մէն հիսարի մուհասէրէ էթմիշ վէ քէնտիսի սուլէէ մուրաճաաթ էտէր պիր սաղ իլէ : Վաքին տիւշմէն տէրիկահէ գարիպ օլունճէ , շէօհարանիւն սաղինէ կիւշ էթմէղ , փասը սանըր գալտաինի՝ տար օլտուղուն պիլմէղ , ղընտանի միհնէթ իչրէ՝ բէնճի ինսատէ տիր :

Կէօղ իւմուպ աշընճէ՝ տէվրան կէշէր , շէօլէճէ կէշինմէլի՝ հէր տէմ էօլմէք ղէքրի իլէ . վէ օլ միսիլիւ էօլմէլի՝ գասաի էպէտ տուրմաղ իլէ : Նագաի էօմրիւն հէվայէ վիրուպ , վէրէսիյէ տէվէ իրմէյէ թալապ էտէր սին , հայիֆ սանա վէ պանա :

Զիրք էլինտէն չէք ճամէնի , վէ նիսթիտէն բուհինի ,

Օ ալէմաէ նաաիրաթ տրը ապ ու լէքէ տագունի :

Կէշէնէ մաղի տէմէ , միւրտէլէր սէտասըղ էտէր լէր սանա նիտայի : Նիճէ ալտանըր ինսան պու չարիսի պիլմէֆայէ : Քէնտինտէն էօն կէլէնլէր՝ թահթի թուրապտէ տիր տէմիշէր : Ղէնկէտփարի տիր պու ալէմ , ճէնկ էսնատինտէ հէմմամ ու մէճլիս՝ պիհուտէ տիր ճէնկճլիյէ : Պայիտ բահէ բահպէր օլան՝ թէտալիրին ա նա կէօրէ էտէճէք :

Ղէմի էօմրիւն պիր կիւն տիր , եաթագ գապրին նէ մալիւմ , անա կէօրէ պիր կիւնիւնտէ՝ տէվէ իր պին

երլըդ գախիրէի : Չարսու փաղար անտէ եօդ , ալան
սաթան նեպէտիս . հէր քէս պունտա գազանտըղին
եկէճէք : Սուր գարընձա՝ եազին տուրմա տէվէ իրիր ,
գըշ էանասի զէֆգին սիւրէր պիզարուր : թէնպէլ խի
քեահիլ տտէթ էտինմիշ , սանըր տայիմ քի չալմադ իւ
լէ կէչինիր : Իքէն պիշէր , գազանան եէր , նէ վէրիր
սէն էլին իլէ , օ կիտէր ճանըն իլէ :

Միւրտէխանէ տիր պու ալէմ է՛յ ճիւփան .

Ն'էյլմէլէ չալըր թանպուր ու նէյզան .

Ա՛ս ու թէօպէ տապին էյլէ նէյզան .

Սեմա ու զիր՝ սէտանէ օրուն խէյրան :

Սահի՛ս սըհէթ իտթէ սէն կէլ մէվլատէն .

Սէշմիշ կիպի պիլ պու էօմրի կէշմէտէն :

Ճիւզի էօմրին իշին նէ՛ տիր պու ճէֆա .

Էզապին չէք անտէն քի կէլիր վէֆա :

Չէֆգ ֆուրտէթին ֆէվթ էյլէ է՛յ սէն ճէնան .

Էպէտ էօմրինէ տիւրսէն մէյ ու նան :

Պու ալէմի խէյալ տիւշ պիլ սէն հէմէն .

Օյան պու տիւշ տէյիլ պէտթէր վէֆաթտէն :

Է՛յ տրիգա սէրպէսէր ուշխուտա իւզ .

Օյանըդ օլ՝ քիմ ճիհանտէն իւմուու կէօզ :

Է՛օլ ճիհանէ՛ րապպինէ օլ քէյ զինտէ .

Չինտէ օլմադ ճիհանտէ քիմ՝ տիր պէնտէ :

Գաատ էտէսին տէմէմ սանա պիհուտէ .

Անձադ ֆըսգին քէս պաշին էյլէ միւրտէ :

Եաղագս երկրորդի վերջնոյ մարդոյն , այսինքն յարութեան :

Պէրայի իսի՛նճի նիհայէլի գըյամէյի պէնի ապէմ :

Օտտալէթքեանի վէ ճէմի գուտրէթ սահիպի հազ
րէթի մէվլա , զիր ու պալա , վէ քեայինաթի ալէմի ,
պէնի ատէմ իշին թէճէլա էյլէտի , անձադ գալմի ,
ինսանը՝ քէնտիսի իշին . քի անը թանըյա՝ սէվէ , վէ
անըն աշգի իլէ՝ էմապի ահէն մըգնատիս թաշի իլէ՝ անա
տօղրու մէյլ ու բէվանէ օլա : Ապին՝ պունտան իմ
քեանի օլմադ իտի , էկէր տէրտիմէնտ պէնի ատէմ՝
էպէտի միւտտէթ իլէ՝ թէնի թիւրապ պէշինտէ
գատիմ գալա իտի :

Վէ տաիսի՛ պու ալէմտէ՝ էկէր զալիմ էկէր մազ
լմ , քիմի պախթ իլէ քիմի նապախթըդ իլէ սալաշ
էտէրէր . քիմի վարըդ՝ քիմի նաշարըդ իշինտէ մէքս

օլմուշար . միւսթահագլէրինէ կէօրէ նասիպլէրին ալ մայրս : Հաշմ . քի տտալէթքեանի ըսպպիւլ ալէմին՝ հայվանաթին հագգըն հագ խոռուս , քէնտի գուլարին հագգընը իպթալ էյլէյէ :

Քէնտի էմրինէ մուֆալվազ էյլէտի . նէ զաման միւրտտի ալիլէրի օլուրտա , ճէմի ինսանը տիրիլտուս՝ հուզուրինէ տալէթ էթմէյէ . քի հէրքէս լայիզինէ կէօրէ՝ եա իղղէթ եա էզապին ալա . քի մէվլանըն տալ ու տատի ալէմէ այան օլա . զալիմ՝ զուլմինէ , ֆատիդ ֆըսգինէ , կէօզտէն տիւշկիւն հալինէ , վէ զէնկին՝ պիրահմանլըզինէ կէօրէ :

Վէ տախի՝ չիւնքի պու տարի տիւնեատէ՝ ճան իլէ թէն պիր եէրտէ գազանտիլէր , եախօտ սէրմայէյի զայ էթալիլէր , լայրգ սէզա տէյիլ տիր զահմէթինի պիր եէր տէ չէքէն՝ ըահմէթինտէն մահրում օլա : Աիճէ սըրըգ համմալլէրի պիր եիւք գալտուրալէր՝ պաղիսինէ.քէրէմ՝ պաղիսինէ սիթէմ էյլէմէք . քէզալիք ճանի սէվլինտիրւ մէք , վէ ճէսէտի եիւզտէն պըրագմագ նասէզա :

Իմտի ճէնտալի հագգ՝ հէրնէսնէյինիզամի իլէ խալիլ խոռուս , պու խուսուստէ ալէմի նիզամնըզ պաթալէ պըրագմագ , բէվա կէօրմէյուս , պիր կիւն թայէին էթմիշ տիր , քի ճէմի պէնի տաէմէ գըլամէ խոռուս , հուզուրինէ տալէթ էտէ՝ պօրու միսալի հիւքմի իլէ : Վէ ինսանըն հէր պիր զէրրէ հիւլէսին , հէր պիր սա հիպին վիճուտինէ ճէմ էտէ . վէ էմրի իւզըէ՝ հէր ըուհ . քէնտի ճէսէտինի թանըյա , վէ թէնինէ մուգա պիլ օլա . վէ թէնին զէրրէլէրի՝ ըուհինէ . նիճէ քի պին գօյուն զանէմ իշինտէ՝ հէր պիր գուզու քէնտի անէսինէ վարըս տախիլ օլա :

Սիւալ էտէրսէն քի , միւմքին մի միւրտէ ճէսէտին տիրիլմէսի : Ղէվաս պիրէմ քի՝ աճապա միւմքին մի ույումուշ ատէմի սէտա իլէ օյանտըրմասը , պէլքի պունտա կիւճիւք վար՝ սէս վէրէնէ . լաքին՝ ալլահըն էմրինտէ կիւճիւք հաշմ քի օլա . նիճէ քի էմրի իլէ եօգտան վար օլտուլար : Վէ գամէր նուրունի զայիպ խոռուս՝ եինէ թաղէլէնիր :

Վէ նիճէ գըշ էսնասինաւ շէճէր էօլիւ մէրթէպէսինէ կիրուպ, էյեամի պահարտէ՝ կէօյա գըյամէ օլուրլար : Վէզալըք վէ ինսան գալմի զուլումաթ էյեամինտէ ֆէվթ օլուպ, պահար էյեամի մահճէր կիւնիւնտէ նէվպահար օլուր գըյամէ իլէ :

Վէ տախի՝ զէման խուսուսինտէ՝ ճէմի ինսան՝ պիր տէմտէ տիրիլըր . լաքին կէօնէկէօն քիսվէթ իլէ . ֆաւսիգլէր՝ չիրքին, սիյասէթէ մէվատ օլարագ . ֆազիլլէր թապիաթի՝ հէր վէճճ իլէ թէքմիլ : Վնճագ ճիւմլէսի պիգուսուր . հէր պիրիսի՝ Սէսիհուլահճն եաշինտէ թէմամ . էփէ . Դ . 13 : Օիրա՝ հազրէթի ինսանըն գըյամէ օլմասը՝ ճիւմլէնին գըյամէսինէ՝ պատի ու սէպէպ տիր . իմաի լայրգ տըրքի , օնէ եաշտա գըյամէ օլաս իսէ , օ չէշնիյէ կէօրէ օլա՝ տիրիլէ ճիւմլէսի :

Վէ տախի՝ իքի սուրէթ տիր վէֆաթ . բուհ էօզի իլէ էօլմէղ, էմմա կիւնահ իլէ էօլմէք տէնիր . վէ թէն էօլիւր իսկէնճէ իլէ : Ղան տիրիլըր ինպէթ իլէ , վէ թէն մէճա իլէ : Վէ տախի՝ նիճէ քի կիւնահտան ֆէվթի գաղա թէօրէտի պէնի ատէմ իւղէրինէ , քէզալըք վէ բուհին ինպէթի իլէ՝ հայաթի վէսիլէ օլա թէնին մէճաինէ : Տէօրթ սէպէպ ճէմ օլա օ գըյամէտէ , մէվա՝ զուհուր էտէ . թիւրապ (թօփրագ) մէվատ օլա . բուհին վէ ճէսէտին եէքճիհէթի . բէամ նիհայէթի , քի հէր ատէմ էթտիյինէ կէօրէ էճրին ալա :

Նէ թէտպիրին վար իսէ կէօր ա՝ կէօլիւմ .
Գուրպան օլա տանա պու էտնա էօլիւմ :
Մահճէր կիւնին սէն լաթիֆէ սանմա կէլ .
Թութ իրլաֆին զէքրինէ էթմէ էնկէլ :
Մահճէր կիւնին քիմ էթմէզաէ իթիգատ .
Էարատանի ինքեար էտեր գաթ պէ գաթ :
Թիւճճար օլան պէյ ու շիրա էթմէլ :
Քիսին սաթլա՝ քիսին ալըզ կիթմէլ :
Օրտու վաղար տըր գուրուլն օ մէճիս .
Հագ գիւղը մէթալին օլանուր թէլէլիս :
Էթթ ու իհտան Հագտէն ալըրն սէրմայէ .
Չիրքէ վէրտին ֆըզէ էթտին սէն մայէ :
Պէշլէ՝ մի ալտըն սէն Հագտէն նասիհէթ :
Սօր սիւալ էօգ մի տիր սանտըն ապըլէթ :

Էթպոյնին ֆէյլն եւ վմն սօրաբոն .
 Թաղիմ թաղի լայնդնի արաբոն .
 Հեման ստիլ օ շէհրիեար պըճ գամիշ .
 Էյի ֆէնա ֆէյլն էթմէղ մի թէ ֆաիշ .
 Մահի կիպի եւ մի եռուսուպ գաշարոն .
 Հիշ օլթայե իլիշմէ մէք ումարոն .
 Տէրեա տէնի պիր կիւն ֆիքրին սովանուր .
 Մահի կիպի սպանն շրգար կէօրմէղ նուր .
 Օ տին տէյիլ սիւլեմնի պիր հապ արք .
 Աթման վերադ իլէ սրվանմիշ պիր գապ արք .
 Օւ հիր ու մար իլէ փիւր տիւր տէրունի .
 Բիւմ էքլ էթտի մէ վթին օլտու գէպունի .
 Հազ գա՝ սպիշ ստէմ ֆէհմի տէյիլ պու .
 Անճազ ֆառիզէր իշի էյ սպու .
 Մերադի սէվտայե օրան միւպթէլա .
 Սաշմա սէօլէր պիլմէղ ու օգին նէ պէլա .
 Պատե քէյֆի տէյիլ հաշա՝ պու զաֆլէթ .
 Միւրտե ճանե խզրէթ տիր պու տէլալէթ .
 Նէ վար պունտե դարաբ էտէր խապթէթ .
 Մերա շիր օլմազ տինե էթմէք ըրադզլէթ .
 Շէքրի խնան՝ խուի մէրզան նատէզա .
 Չիր ու դէմին իշի տուրմազ նէ իգթիլա .
 Շէմի տինե գարիպ կէլանն նէ օլուր .
 Չիւրիւք շէճէր նուրինե օլմա զուրուր .
 Երադզ , պէօճէ կ ֆիքրին իլէ էօլշէրոն .
 Նուրի ալէմէ մութադզզ էտէրոն .
 Մահշէր կիւնին խքեար էթմէք իլէ՝ սապթէթ .
 Էտէր օլ քի իշիթմէ սիւն տիր գապթէթ .
 Ագիլ ֆաղիլ օլան զուրմէթի սէվմէղ .
 Տինին գօլուպ ֆիքր արալնճէ հէմ կէզմէղ .

Յաղազս երրորդի վերջնայ մարգայն , այսինքն արքայութեան :

Պէրայի ի-լէ-նճի- նիհայէլի պէնի աքիմ , Էանի լիճէնէլի ալէա :

Նիճէ քի հաղրէթի մէվլա՝ սէմատե մութլու էյլէտի մէլայիքլէրի , վէ էպէտի ճէմալի իլէ հէյրան էտէր անլէրի՝ միւպարէք ճէմալին կէօսթէրմէք իլէ , քէզալիք վէ ճէննէթ պաղշէսին խնայէթ գըլաը առեմէ վէ հալայե . քի օ պաղշէ իլինտե , հէր թիւրլիւ մէյլէտար շէճէրլէր փիւր խոի :

Վէ հաղրէթի Վտեմ , վէ Հափա տէրունի ֆիքր իլէ մէվլանն ճէմալի իլէ հէյրան օլուպ , վէ ճէսէտէրի թարաֆինտէն նատիրաթ մէյվէլէրի խթիմալ

խոռուպ, պէրդարար հայաթառէ գալըրըրար խախ. վէ
էկէր քի՛ մէն օլան մէրլէտէն էրլ էթմէսէլէր խախ,
մէլայլըքէ էմալ սէմայէ տուխուլ էտէրլէր խախ:

Վասիանար օ ճէննէթին տերկեահին. թա՛ քի Վաս
Մէսիհուլահ էֆէհտիմիլ սալլ օլունուպ, վէ խաչընը
միֆթահ խոռուպ՝ ճէննէթին տերկեահին աչտը:

Պու միւրլէթէ թէշպիհ խախ՝ օ միւսէննա Վտէմին
պաղէսի: Պունա թէշնի օլուպ հաղրէթի Սուսա՝ արւ
ղուլէտի ալահըն ճէմալին կէօրմէյէ: Տէտի հաղրէթի
մէվլա, սէն արղուլէրսին ճէմալիմի կէօրմէյէ, պէն
սանա կէօթէրէյիմ՝ ճիւմլէ էյլլի:

Իմախ՝ ալահըն ճէմալի տիւր ճիւմլէ էյլլըք, վէ դուլ
լարըն ճէննէթի: Նաղսր դըլ սէմայէ, քի միւֆէրրիհ
չիչէքլէր վէ սէօնմէղ շէմիլէր իլէ տօնանլմըշ: Հէվա՝
կէօնէկէօն թույուր գուշար իլէ զէյն օլունմուշ: Օ էւ
մանըն եիւղի սէմայէ հասուտ միսալի, պունճա սէպղի,
շէճէր, չիչէքլէր, վէ տերուհնտէ մատէնլէրի հըֆղ.
վէ անաճ տէվլէթիւ միսալի, տիլէնճի կէտա՝ պէնի
տտէմէ իհսան պիրլէ դուրուր օլմուշ:

Վէ տախի՝ վալիտէ միսալի մէմէլէրի իլէ, ալէմի՝
կէօյա թըֆլլէ թէշպիհ պէսլէմէտէ: Պահրի տերեայի՝
հալուղ միսալի նէֆայիս մահլիլէր իլէ փիւր, սէտէֆ
պէյնինտէ՝ աճայիպ ինճուլէր փէյտա, վէ ճէմի ալէմ
զէյն իլէ միւղէյէէն օլմուշ րահմանի րահիմտէն:

Ի սըին՝ պունըար ճիւմլէ վէ սայիրլէրի՝ հէնիղ տիւշ
վէ խէյալ թասվիլ ու կէօրկէ պիլէ տէյիլլէր. օ ճէն
նէթի ալանըն ալը զաթինէ: Նէմէքսիղ պիր թանամ.
պիլա ապշատիրլան ու չէշմէ, եախօտ՝ կիւնէշսիղ պիր
ալէմ, մահլիսիղ պիր պահր, վէ պի հայվանաթ պէրր
ու եապան տըրլար՝ օ ճէննէթին պիր դըթա զէյնի
գուրպինտէ:

Թէշպիհ օլմագ իւղըէ զիբը էտէյիտիք՝ պիր փատիւ
շահըն սարայընր, միւղէյէէն օլմուշ հէր նատիրաթ զիւ
նէթ իլէ: Շէճէր սերվիլլէրի՝ զիւմրիւթի եէշիլ կէվ
հէր օլա խախ: Նիւլիաթանի՝ գըրմըղը եագուլթ, սիւն
պիւլ ու պէնէֆէսի՝ կէօկ եագուլթ: Շատըրլանլէր

տէն կիւլասոյ ու սիւքքէր շէրպէթի, մէյ ու ապիքէվէ սէր ագսա խաի : Քեասէլէրի էլմաս՝ եէք գըթատէն, հէր պիր շէմի, պիրէր շէմս ու գամէր օլա խաի :

Մէճլիսի փիւր տօնանրմըշ. սինիլէրի սաֆի զէրր, էօրթիւլէրի՝ փէշ տիպասի, տիղ փէշկիրլէրի՝ խթօփա նաթուրայ. նէֆայիս թաամլէրի՝ թէրքիպի միսք ու անպէր, նիմէթի՝ քէվսէր գուտրէթ հէլվասի, մէյ ու պատէսի՝ հաղրէթի Սիւլէյման իպնի Տաւուտուն՝ իլիմ՝ ու ագիլ ճամէսի տէյնի զիքրինէ իւնփան վէրիճի :

Պէնտէլէրի՝ մէլայիք շէքլինտէ նէվճիւվանլէր, խրդ մէթքնարլէրի՝ շէճէրի սէրվի միտալի սաֆ սաֆ տիփան տուրպէր, նէյզանլէրի՝ ինսան մարիֆէթինտէ պիւլէ պիւլ ու գանարիլէր, վէ պուշլարա էմսայ հէր մէվ ճուտէսի նատիրաթտէն օլայ խաի, տախի կէօլկէ վէ թասվիր պիլէ օլամաղ իտիլէր ճէննէթի ալանըն պիր զէրրէ զիյնէթ ու սէֆասինէ, զիրա՝ պուշլարր կէօղ կէօրմիւշ, գուլագ իշիթմիշ, ֆիքր խապէր վէրիր :

Ճէննէթին մէճու ու սալթանաթինի՝ կէօրմէտիք ճէղ թապիրի իմքեան տէյիլ : Կէօղ կէօրմէմիշ, գուլագ իշիթմէմիշ, վէ ատէմին գալպինէ տիւշմէմիշ անլէր, քի հաղրէթի հագգ ճէնապիւլ պարի՝ հաղըր էթմիշ սատրգ գուլարընա, Ա. Կըն, Բ. 9 :

Ճիւմլէ զիքր օլանլէր՝ մէվճուտ պիր նէսնէտէ տա խիլ օլալար խաի, նիճէ գուտրէթ հէլվասի՝ թաամի մէլայիք թապիր օլանտէ, հէր թաամին լէզղէթի, քէղալիք մէվլանըն ճէմալինտէ՝ հէր էնօլայի մէճու ու սէֆա հաղըր մէվճուտ տըր, Իմաս, թ. 20 : Ընըն իշին հաղրէթի Տաւուտ՝ հէր նէսնէնին սէֆասինի սիւրիւս մըգտարինճէ, իպնի Սիւլէյման՝ զայէթ մուպալիղէ թարիգի իլէ, պիրինէ օսան կէլիպ՝ տէտի, տօյարըմ անճագ ճէմալի մէճաին կէօրաիւքտէ բապպիմ, վէ օղլու տէմիշ, հալայի պօշ ճիւմլէսի, էլպէթտէ թաւ վիրինտէն իքրահ իտուպ, ասլընը արարլար իմիշ :

Տէմէսի վար Սիւլէյմանըն : Պիհիսապ շէյլէր ի ճաւ էթաիմ, պինա էթաիմ պանա սէրայլէր, Տիքաիմ պաղլէր, Էափարըմ պաղճէլէր, հէր նէֆայիս մէյվէտաղ

չէ՛ճէրլէր իլէ զէյն էլլէտիմ, հալուղէր միւսէննա՝ քի ապի իլէ սուլայրմ պէրր ու եապան օրմանիսթանը : Իտինտիմ պանա պէնտէլէր, վէ հիւրրիւ էմնալի ճաւրիւէր : Հայվանսթ սիւրիւլէրի : Ղէմ էթտիմ զէր ու սիմ պիհատտ ու հիսապ ճիւմլէ փատիւհանլէրտէն իւս թիւն : նէլլէնլէր էտինտիմ էրքէկտէն վէ զէնտէն : Վէ սէֆահէթէ տայիր՝ ճիւմլէ ահէնկի : Իճատ էթտիմ չաղլըրճըլէր էրքէկտէն վէ նիսվանտէն, վէ ուլուլէնտիմ պէնտէն էվիլէլ կէլէնլէրտէն, վէ իլիմ ու ագրլ պանա թարադա օլուհտու : Սիւճէրրէտ՝ նէ քի չէլմիմ նազար էթտի իսէ, մահրում գալմատըմ ճիւմլէսինտէն, վէ մէն էթմէտիմ կէօյնիւմիւ հիչ պիր շաղլըգտան : Եպին էնճամինտէ նազար գրլարմ վաւրիլէրիմէ, կէօրտիւմ քի ճիւմլէսի նաֆիլէ սէվտա իմիշ, անճագ պիր շէյ պուլտում, քի ագիլ օլան, բէֆի իմիշ պիադիլտէն : Ժ. Գ. Բ. 4 :

Իմտի հաղրէթի Սիւլէյմանտէն տէլէլիմ քի՝ սէն օն պին գաթ իւսթիւն իմիշսին, նիհայէթի սօնու վաճր մի եօգ մի : Իմնա ճէննէթ պէհիլէթին զէրրէ սէֆասի՝ ճիւմլէսինտէն ալա վէ էֆղուն : Օյրա՝ էվիլէլի վէ ախիրի՝ պիր մէվլա տըր, վէ անըն ճէմալին կէօրմէսինէ տէ՝ օսան ու իգրահ եօգ տըր մի՛ն պատա, միւտտէթ տայիմ պէր գարար տըր : Վէ շաղլըղնը սալիհլէրին՝ ճիւմլէսինի պիր արայա կէթիրտէն, անճագ քի տէրւ եատէն պիր տամլա սու օլուր օլմաղ : Տէյիլէր ըսպպի գըսգանըր ճիւմլէսին ասան էթմէքտէ, անճագ քի՝ տէրսունի ինսան թէհամիւլէ էտէմէղ :

Օլ տէյնի էֆղուն տըր ճէննէթին շաղլըղը, քի հէր.քէս.քէնտի իւնվանինտէն մատա, վէ ագրանլէրին շաղլըղնատան իրշատ օլուրլար : Օլ մէրթէպէ պի հիսապ տըր օ սէվլիմճ, քի ալէմտէ նէ գատար հիսապի վար իսէ, ըագամէ ալամաղլար : Վէ միւհէնտիպէր (էրիլաշափ) էօլլէմէղլէր : Վէ պիլճիւմլէ տարֆի, մանթըգի, վէ լիսանի ապիր էլֆաղի տիւղլէր՝ նաղլինի, վէ իլմի հիքմէթ իւլամատի տալի՝ քէլիմսթ իլէ թապիրին էտէմէղլէր :

Հատ օլուրլար ճէննէ թմէքեանլէր՝ քէնտիւլէրտէն քէֆի, մէվլանըն ճէմալին կէօրմէք իլէ . քէնտիւլէրտէն աշաղի՝ սէմանըն կիւզէլլիյինաէն . տէրունի քէնտիւլէրտէն, ճանըն վէ թէնին իւնվանինաէն . քէնտիւլէրտէն խարիճ, մէյայլք ու ինսանէ բէֆիգ օլմասինաէն :

() պէհօլթ ճէննէ թատէ հազրէթի մէվլա՝ ճիւմլէ տէրունի դալպի ինսանըն՝ տիլի իլէ թապիր օլմազ սէվլինճ իլէ՝ փիւր էտէր : Չէշմի ինսանէ՝ օլա միրաթ ու այնա : Կիւշինէ՝ նէյ ու քէմանէ : Տխնաղինէ՝ պալ ու առէլ : Պուրնինէ՝ պալասան բահլիյէսի : Տէսթինէ՝ սու նաճազ կիւլ նարի վէրտ : () մէքեանըն նուրի զիյասին՝ դապզ էտէմէզ զիր ու զէմին : Ղէննէթ պիւլպիւլի մէյայլքլէրին ավաղին՝ աղնամաղա միւհթաճ : Վար բաշիհէ քէվաէրի դօդու, քի բուզկեար տաղըսամազ : () Երբ պիր չէշնի լէզզէթ, քի խթիմալ էթմէք իլէ՝ օսան կէլմէզ, վէ էքսիլմէզ :

Ընտէ կէօրիւնէ մէվլա՝ պի նիհայէթ . սէվլիլէ՝ պի իգրահ, մէտհ օլուհա՝ եօրուլմամազ իլէ :

Ընտէ՝ Սիւլէյման խանի Տաւուտուն իլմի՝ նատունըզ միսալի կէօրիւնէ : Չիրքին կէօրիւնէ Ըրիսողմուն շիրին ու մահպուպլիյի : Աամէրալք՝ Սամիսունն մէրտի թիւվանէլիյի, Կէտալք՝ Օգոստոս կայսերին վարլըզ :

Ընտէ պիր նէսնէ եօզ զարար էտիճի . պիր շէյ էքսիլմէզ արթմազ, վէ տէօքիւլիւպ սաչլմազ : Ըրզուլէյէճէք պիր շէյ եօզ արբ խարիճաէ . տէրունաէ պիր շէյ եօզ խրէնէճէք : Ընտէ՝ ալլահ օլա բուհի չէշմինէ նուրի զիյա . բատէթինէ՝ պի նիհայէթ սուլհ, զէրքինէ՝ միւտաէթի էպէտիլք :

Ի՜նչ նուրի տիտէմ, գուճաղլա օ հայաթի՝ քի խայիլ բէթ տիր պի ախիր . փիրլիքսիզ թիւվանիլք տըր . գաւրանըգսըզ նուր տըր . թաասաըզ շաղըգ . պէնլիքսիլ վէ սէնլիքսիլ սիւհլէթ : Պիր բատէթ՝ պիլա թէսրտիլ պիր շէհրիեարլըգ՝ էպէտի միւտաէթ : Աէ քի վատ էթմիշ բաղպի գուլարինէ, նէ իթիդատէ սըզար, նէ իւմիտ իլէ վասիլ օլունուր, նէ աշգ իլէ դապզ օլու :

նուր : (Նստե սեղիկէճէք մեղճուտ . արդուլէյն ճէք՝ պիր
 դարէր :) միւրվէթ՝ իբր շէյտե դարար դըլար . հէր
 էյլլին մեղճուտինստե , վէ հէր դադա ու բիւտիւրաւ
 թին բէֆինտե :

Հայեթ հէզար պու ճիհանի սեղնե .
 Օ ճիհանտէն պիւա խապէր կէզնե :
 Մահի կիպի պահրի աղմտե կէզնե .
 Տէնիբ մի օ զէր ու ահնի սիւզնե :
 Նիհայէթի օլան իշին ճէֆա չօդ .
 Պի նիհայէթ օլան միւրվէթ իշին եօզ :
 Աթուռն ետղին էքեապուրէր արարէր .
 Էօմի արթըրը զայէթ առի ու մարբէր :
 Նիհայէթի եհնե էօլմէք մուգատէր .
 Ճան աթմադէր անաբի տիր պիրէանէր :
 Չիշնէթի խազանին սէյրինե վարան .
 Չիլուլահ տըր տէյիւ զէք էտէր տեան :
 Օ կէօլկէի տալինե թատպիզ էյլէ .
 Է՛հ պի ու զալ՝ հիճապինտէն հէյրանտէ :
 Ղէմ ու բէտէր խարիճ տիր օ աղմտէն .
 Մալ ու էմօլ զայէթ չիբբին նիւթիտէն :
 Էպէթ միւրվէթին արդուլէրանե թաճին .
 Փաղլի տմէլ իշին օլա գազանճին :
 Տիւյ գանաթ իլէ սեմայե փէրթալ էյլէ .
 Տին ու Փաղլի կէլ տանա թարաֆ էյլէ :
 Պաւ ալմին չիբք օլաուզուն տույապին .
 Նէ վազըթ անտէն պու ճիհանե պագատին :

Յաղագս չորրորդի վերջնայ մարգոյն զգոխոց :

Տէօրպէնճի Նէհայէթի ինսան՝ պէնի սագիթի ճիհնէնէմ :

Սագէր ու նարի ճիհնէնէմ, իսմի ալքնաիշ ֆէհօն
 նամ գուտուռ շէրիֆին պիր տէրէսինտէն : Օ իրա ան
 տե պաղի էսնատե՝ պէնի Լսրայէլ՝ փուլթ փէրէսթ
 միւլլուքլէրի՝ փուլթարընա չօլուգ չօճուգ մասումէր
 դուրպան բէսիւպ , անէրին ահ ու ֆիղանի սեմայե
 էրիշիր խոի . վէ վայի նիւթանլէր՝ տաղ ու թաշի աղ
 լէտիր խոի : | արբին՝ պու էն ախիր նիհայէթի սագէր
 ճիհնէնէմին գուրպինտե , տիւլիւն , պայրամ , վէ նէյ-
 զէն շէնպիի տիր :

Նէ հազրէթի Մտէմին ֆէրեատինե պէնդէր՝ քի
 Աբէլիւզէրինե . վէ նէ Լյադուպին ֆիղանինե պէն
 զէր՝ քի Լյուսուֆին իւսթիւնե : Նէ ճէպրայիլին պօրու

սէտասի էմսալ օլուր անլէրին տատ ու ֆէրէատինէ . նէ թուֆանըն շիտտէթի՝ անլէրին կէօղ եաշինէ . նէ Պաղտատ քիւլխանըն աթէշ ու ալէֆի՝ թաթպիգ կէլիր նարի ճիհէննէմին սայիգէսինէ , (այսինքն կայծաւ կանց) . վէ նէ քիւքիւրտ իլէ միւլէմմա նարի պարան՝ լութ գալմինի եագանէ : Օխրա՝ անլէրին տատ ու ֆիղանի , վէզն ու գանթարէ սրդար խոի . ճիհէննէմին աղասլի՝ պինիհայէ . (Նրթիցեն մեղաւորքն ՚ի տանջանս յաւխտենսկանս) . էպէտի միւտտէթ կիտէլէր ֆասիգլէր էպէտի էղասլէ :

Պու էպէտ լաֆզի , պէրր ու եապան տաղլէրի՝ փիւր էլլէտի թէրքի տիւնեա մէսինի տէրլիշէր իլէ , շահղաանլէրէ՝ խորդալար կիլտիլտի . նիճէ քի Ղէգսիանտա , վէ (անանուէն) պի իամ փատիշահ օղլուհա : Հիւրիւ շէքլինտէ նուր փարչասի հաթուշլէրի՝ քիւլէխանճի քիալէթինէ թէպտիլ էլլէտի , նիճէ քի Վարիւամ մագդաղէնայլի վէ սայրիլէրի :

Եմմա՝ պէն իլէ սէն , էյ ինսաֆսրդ ֆասիգ՝ ալէմէ ճարիւս . պիլմէյիլ քի նէ՞ իշին ճիհանէ կէտիք , նէ՞ ֆուլիլ էթալք , նէ՞ խորէտ իլէ սիլայէ կիթմէյէ եիւղ թութարդ . ֆէհմ էթմէյիլ քի , նէ՞ գանլը գույուլար գաղըլմիշ պիլղիմ իշին . նէ՞ պալ եէմէղ թօփար՝ կիւլէ ու գուժպարա իլէ տօլմուշ հաղըր օլմուշ . (Նրթայքյինէն անիճեալք) . իիրաճ օլուն պէնիմ եիւղլեմտէն լանէթի սիսիէր քիմնէլէր : Այէ մութլու նէ մութլու տօղուրմայան անալարա . անա ու վալիտէտիր հէր ֆասիգ քէնտի ֆըսգինէ :

Եկէր սիւալ էտէրսէն , քի նէ՞ վէճ՝ իլէ ճիւղի զէմանտէ իշլէնէն ֆըսգ իշին , էպէտի էղասլ օլաճագ : Տիլէմ սանա . իշթէ պու զանն իլէ՝ ալէմ՝ տինին թէրք խոուպ , քիմի բաֆաղի օլուր , վէ քիմի միւլհիտի :

Եվլէլա . անլէր մէվլայի անճագ բահման ու բահիմ իթիլգատ էտէրլէր , վէ ատլի տատ պիլմէք իսթէմէղլէր : Եպին՝ էօյլէ պիլէ օլա , անըն սիլանէթինտէն վէ բահմ ու քէրէմինտէն՝ պիլ ճիճասլ իւտուպ , օ գուղու միսալի ույուժմուշ մէրտ արտանի օ .

յանտորմատագ կէրէք իտի, քի տաժըտնըս մարիֆէ-
թին իւղէրիմիղէ կէօսթէրմէյէ իտի :

Աջըրտե՛ պէնի Իսրայէլ սօղան սարմուսաք իլէ
պէսլէնիր իտի . հաջան գուտրէթ հէրլասին վէ պը-
տըրճին քէպսպլին իսթիմալ էթտիլէր , հազիգէթսիղ
օլտուգլարի իչին՝ լաշէլէրի չէօլէրտե՛ քիրիցի պաստը-
մասինն տէօնտի : Ասղար գըլ ու իպրէթ ալ օ զու-
հուրաթտէն , քի քէրէմ ու ինայէթ իտի , եկէր քի
մէվլանըն բահմի էօյլէ շէտիտ իտե՛ աալ ու տատի նէ
շէքիլ տիր , զէբր էյլէ :

Իքինճիտի . եկէր ճիւղի զէման իչին՝ էպէտի էզապ
լայըգ սէզա տէյիլ իտե , քէզալլէք վէ ճիւղի զէմանտե՛
Ֆազլի ամէլ իչին , էպէտի թաղիմ ու ճէննէթ սէֆատի
նասէզա տըր :

Իւչիւնճի . եկէր պիր Ֆասիգ՝ պի ախիր ու նիհա-
յէթ օլայ իտի , նէ տէրսին՝ սաղայէլ միսալի՝ ինատիւ
նէ միւսըրր օլմաղ մի իտի : Այա անըն Ֆըսգի՝ զուլմ
ու թատտտիտի՝ լայըգ մի իտի իլլա հալի գալմագ . վէ
նարի սագէրէ էմասլ ալէմի իհրագէ սալմագ . հաշմ :
Տէյէլիմ քի՝ Ֆասիգ թէղ ֆէվթ օլտու . չիւնքի Ֆըսգ՝
բատէթտէն հասըլ օլուր , բատէթի՝ միւստէթ ու է-
պէտի օլմասի իչին՝ ազապլին տախի էպէտի օլմասին
իգթիլա էտէր :

Տէօրտիւնճի . ճիհէննէմին մէվատի (այսինքն նիւ-
թըն) կիւնահ տըր . քի նիհայէթի եօգ տուր , իմտի
վէ էզապլին նիհայէթի օլմամալը :

Պէշինճիտի . ալլահըն հատտի իմքեանի ագիլտէն
էֆղուս . նէ զէման իլէ վէզնէ սըղար , վէ նէ էօյի ի-
լէ պէնտ օլունուր . էմմա՝ Ֆասիգ նէքպէթ ու նիւսի-
հէթ՝ անըն շէհատէթլիյին քիթապլէրտէ գապուլ էթ-
մէյուպ , քէնտի զէմանի էյամինտե՛ փէնչէ թութուպ
կիւլէշիր իտի եարատանի իլէ , վէ անըն սապրինի՝ իլ-
մաղ միսալի զանն էտէր իտի . վագթի կէլինճէ , վէ
հաղըթի ալլահ իշարէթ պիրլէ՝ գուտրէթին կէօս-
թէրիւր . զալիմ ճէլլատ շէյթան էլինէ թէպիմ էտէր ,
քի պիլաին պու ալէմտէ քիմէ եար օլտուղունու :

Ալլըն՝ Էկէր հաղթեթի մէջնա՝ Ֆրսդէ պէտէլ աղապին էպէտի էթմէյէ իտի, հաշմ էմմա, օ ֆասիդէ շէրիք օլմայը իտի, վէ շէյթան տախի տիլ ուղատու պտէսէ կէրէք իտի քի, սէնին շէրասթին միւրայի միսիլ լիւ տիր, պէնի՝ էպէտի եիւզտէն պրոագտըն, վէ իսի յանէթ գուլարինէ բահմ ու քէրէմ էտէրսին :

Ետին՝ կիւնահ՝ անա գարշը տըր, քի ճէմի թաղիմ, համա ու սէնա, թէմէննա ու սէճտէ գըլլմա սի տէյէր, զրտտընա հարպէթ էտէնէ, իմտի թաղիւ րի շէտիտ իրթիզա էտէր : Աիճէ քի պիր միւլիւքէ պիր աշգիա շէթմ ու իթպէի լիսան էթսէ, օ միւլիւքին էօղինէ պիր շէյ թէէսիր էթմէզ, անճագ մատամ քի զիլլուլահ տըր, տալինէ սայրըր, իմտի զիլլ օլան, էպէտի գաթլ էտէր շէթմ էտէնի՝ քի շէրի տիր, եա ալահ քի էթսէ նաշէրի՝ մի, հաշմ, զիրա՝ շէթմ օլա նըն իւնիւնինէ կէօրէ օլուր էզապ :

Սէրիզին՝ պիր եուտում սուլուն վագթինտէ էտինիլէն եարէ, էպէտի ֆէվթ էտէր, գուլիէ տիւշ մէք զէրրէ զէմանտէ, տիպինտէ գալմասի էպէտի, էկէր ֆէվրիճէ չրգարան օլմալ իտէ, իմտի էօղիւր ֆալիտէ էթմէզ, հէման թէտարիքին կէօր : Ճիհէննէ մին էզապի կէօնէ կէօն տիր՝ կիւնահըն թարգինէ կէօրէ :

Ա. Պու նարի ճիհէննէմին էզապի՝ էվիլէլա պիր սէօնմէզ վէ պինուր աթէշ տիր, սանքի իսթմա հարի կիպի, վէ զէհիրլի թաամէ էմնալ : Տէրուինն ետգար՝ վէ ալէֆի կէօրիւնմէզ : (Երթայք յինէն անիճեալք ՚ի հուրն յաւիտեանահան) : Վարրն պէնիմ իւզիւմտէն՝ էպէտ միւտտէթի նարի սագէրէ : Աար օլուրնէ՝ նուրի տախի օլմայը, լաքին՝ Տաուտ տէմիշ : (Չայն տեառն՝ հատանէ զըոյ ՚ի հըոյ) : Աէվլանըն սէտասի (կէօյա էմրի) իսրաճ էտէր նարտէն անըն նուրինի : Պինուր աթէշ՝ նարի ճիհէննէմ մէքեանլէրէ, վէ եազմազ նուր ճէննէթմէքեանլէրէ մախսուս գալաճագ տէմիշ սուրբըն Բարսէզ :

Բ. Բէպիր էզապ ֆասիդէրին տիր, քի բապպինին նուրի ճէմալինտէն տիւր օլուրլար, զիրա՝ քէնտիւլէ

քի առաջ ալէմտէ իբէն, անքն էմբինտէն եիւզ չէվիրաիւ
լէր : Օ իրա՛ կիւնահ տըր՝ բուճու եթմէք պիթէպտիլ
էլիկքեանի բապպիտէն, վէ մէյլ եթմէք տիւնեանքն
դէֆդ ու սէֆասինէ :

Ապիսալամ խախի Տաւուտ՝ իսքեանինտէն աղլ օլուպ,
Գուտսի շէրիֆէ սաքին օլտու, էմմա՛ հաղրէթի Տա
ւուտ էմր եթաի քի՛ պէնիմ եիւզիւմիւ կէօրմէսին,
զայէթ անա իզտիրապ օլտու, քի նէ՞ ֆայիտէ Գուտ
սուշէրիֆտէ իգամէթ եթտիյիմ՝ մատամ քի աթամըն
ճէմալինտէն հատրէթ գարմըէմ :

Սուրբն Նարսէզ տէմիշ քի, բապպինին ճէմալին
տէն խարիճ օլմադ, նարի ճիհէննէմին զարպինտէն դա
շէթ պէտթէր տիր : Ա՛ է աղըրսըզ կէօղիւն էմմալիյի
նէ պէնդէր, աղըր եօդ, էմմա տիւնեա անա հարամ
տըր : Քէզալիք վէ ճէննէթէ տաիլ օլա պիր քիմնէ,
վէ ալլահըն նուրի ճէմալինի կէօրմէսէ, անտէն քէպիր
ազապ օլմադ ֆատիգէ :

Գ. Նարի ճիհէննէմին զուլումաթ ու գարանլըզ՝
հիշ տիլ իլէ թապիր օլունմադ : (Արկցնն զնա ՚ի խա
ւարն արտաքին) : խարիճի գարանլըզէ իսքեան էտէր
լէր ֆատիգի : խարիճի տէնիր, զիրա զէրրէ մըգտարի՛
ճէմի ճիհէննէմտէ՝ պիր երլտըզ պէօճէյի տէյնի պիլէ
ըջդ եօդ տուր, վէ անքն իլին՝ (աղջամուղջ) տէնիր :
(Ու միտիլիւ վէ տաիի զիյատէ Սըսըրն սընանըր գա
րանլըզինտէն, քի կէօղէ թէէսիր էտէր խոի, վէ էկէր
ճիւզի ըջդ տաիի օլուրսա անտէ, տէրուտէն զիրտէ
օլմաղ քի իսթիմա էտէլէր նէտէն մահրում գալտըզ
լարինի :

Դ. Սաւանմէլէ. պուզիսանէ կիպի մուպտիզէ սա
ւուզլըզ, վէ անտէն պիր թիթրէմէք զուհուր էտէ
ճէք քի, ֆատիգլէրին տիշէրի կըճիրտայէ՝ իսթմաղ
ատէմ կիպի, պիր թարաֆտէն նարի սագէրին հարի
վէ խի՛ աղլէտէ ֆիզան իլէ, վէ անի աղլէր իբէն՝ սա
նիճին սօվուղու իւսթէ կէլէ, քի հիշ պիր թարաֆ
տէն մէտար պուլմալէր :

Ե. Ալօլմէզ սօղուլճան գուրթլէրի կիպի՝ բուհլէրինտէ

պիր սրղըլթըրը ինսաֆ փէյտա օլա , քի սօղուլճան վէ գուրթ կիպի իւրէքլէրին էղէ . օ աուր (չար խիղճ մը տաց) , քի էօլմէղ գուրթ տէնիր . զիրա՝ մահճէր կիւ նիւնտէն սօնրա՝ պէնի ատէմտէն զայրի հայվանաթ գալմաղ :

Զ . Վայա ու պէնտ օլունա էլ վէ այադ : (Վապէ ջէք զգորա զձեռն և զոտս) : Պաղլէյին տէսթ ու փաշին չու եարամաղին : Նիճէ քի՝ փայգանլէր սէֆինէյի սուլթանիյէտէ՝ սինթինէտէ պիլէ պէնտ օլուրլարսա՝ փայպէնտ ու զէնճիր այազլարինտէ չէօղլւմէղ , Վէ զալլէք՝ վէ նարի ճիհէննէմտէ էպէտի քիւրէյէ վաղ օլուրսա ֆասիղլէր , տէսթ ու փայլէրի գալաճադ պաղլը : Նաքին՝ էլ այադ պէնտի օ աուր քի , պիր իշ ու ամէլ իշլէյէմէղլէր՝ զարարլը եա ֆայիտէլի :

Է . Լնտէ օլաճադ տէրուների աղլէմէք , զայ աղբլլըլըդ , էնտամլէր զիյան չէհրէլի . զայ էտէրլէր թէօպէ վադթինի , վէ զայիպ էտէրլէր իսթիլֆարին թարիգիւնի : Ինատլէրինէ օլալէր գալի . օլ մէրթէպէ քի՝ էկէր միւճիւղաթ իլէ սինսիլէլէրի թաիլլիյէ պիլէ օլա , թէմէրրիւտ օլուպ՝ թէօպէյէ կէլմէյէլէր , քի թէօպէ իլէ՝ բապի իրչատ օլմայա : Նիճէ քի պիրիսի անլէրտէն , եախօտ նէճիմ օլա , տէմէսի վար քի՝ անլն իչին թէօպէ տէմէմ , քի ալլահ իրչատ օլմայա :

Ը . Իկէր նարի ճիհէննէմին աղապի՝ էղապ օլմաշուպ՝ զէֆգլի պիր սարայ օլայիտի պիր գըրալ թահ թինէ էմալ . հէր նէֆայիս թաամ ու իշկի իլէ տօլու , հէր թարաֆտէն պի զարուրէթ , նէյղան ու չէն կիլէր տաիս ուշիուն , մատամ քի էպէտ միւտտէթ օլունճէ , իգրահ վէ օսան կէթիրիբ իտի . հանտա դալաք քի , թապիրի իմքեան օլմայան էգապլինտէն , (պիղ միւմքինի մէրթէպէ ֆասլինի էյլէտիք) , նիճէ թաղէթ կէթիրէպիլիբ ատէմ՝ օ էգապլէրէ : Վաֆաէ թճինին պիւրիսի իսթիմա էթտիքտէ , քի նարի ճիհէննէմին տէօ շէյի նարտէն , վէ էպէտի եաթադ տըր , տէտի՝ վալլահի քի օն կիւն պիլէ գուշ թիւլիւ փուփլա տէօշէկ տէ տալրանմայոլու եաթամամ՝ վէ թէքքի տիւնեա օլուպ՝ կրօնաւոր քիսլէթինէ կիրտի :

Էդդէա թամա իոմին՝ իտըթմա պիլ հէր տէմ՝
 Սաֆաէթտէ զիքրէ կէթիլր սէն միւտէմ՝
 Ճէննէթմէքեանլէրն զիքրին ֆիքրէ կիլէ՝
 Ղէտէն մահրու՝ օլաճապին զիքրէ կիլէ՝
 Թապուսն՝ իքրաճ զըթլըգ՝ ճիւմլէ քիւտիւրնթ՝
 Տէլալէթ տիր օ էզապէ պի միննէթ՝
 Էդիկ իլէ եաշտաւանն պիլմէյէն՝
 Քէմլէկ իլէ պիլմէք ճալիգ տիր հէմէն՝
 Սէփուսի մէրազէ օզրամիշ պիլրի՝
 Պաշըմ եօգ տըր պէնիմ՝ վէրմիշ իապէրի՝
 Թապիպիլէր պուսա պիր իլաճ կէմլէլէր՝
 Թէտրիճ իլէ իմրեան շէշլէ պուլմէլէր՝
 Քիմրեանի պու՝ գուրուշուստէն պիր թապկէ՝
 Կիյտիրմէլի պուլմէնէ քի պէրտ վէրէ՝
 Խտննէ պու իլաճի օ ֆապիրէ՝
 Պաշիմ վար տըր պաշլէր ֆապիր տէմէյէ՝
 Էջ՝ եօգփէրէնթ՝ ալէմտէ եօգ տէսէն հաք՝
 Հարտէն գաֆան քէ պօզուլմիշ մուհապպաք՝
 Թամաւ իշրէ կիլիննէ սէն թապկէյի՝
 Մուգիրը օլաւրն մէվլա վար օլաուդին՝
 Օ վայ նէֆաի՝ պիր շէյէ գըեսա տէյիլ՝
 Էվլաա ու էմվալ աճիսի վէշ տէյիլ՝
 Էարաաւանն ճէմալիստէն տիւշմէ տիր՝
 Ճէմի ալէմի տապաճի կէթմէ տիր՝
 Անրն խօր նազարի եեր իլէ եէրսան՝
 Ճիւմլէ ալէմէ կէթիլմիշ տիր թուֆան՝
 Թիւնտի պաափ գահր իլէ օլ պիր նազէր՝
 Գալմի աափ կիլէտի զիր ու զէպէր՝
 Տօլույէ նար գապղ կէթտի օ միւրվէթիլի՝
 Թաշտէն աօլու հէմ եազարտի գուտրէթիլի՝
 Տաւուա տէմիշ տիլաշլէրի պիլէնմիշ՝
 Թիր ու քէման տէսթինն փիւր տօնամիշ՝
 Օգուս թէմէննին նար իլէ բըլթմիշ՝
 Պաշ եէմէղ թափլէրէ կիլէ տօլաուրմիշ՝
 Խաւրէթէ պազարուր պու ալաթիլէր՝
 Կիւմպուրույի պազըն օ տէմ էտէլէր՝
 Հալինն կէլ մէրհամէթ գըլ ֆէվրիճէ՝
 Պաշինն ֆէլաթէթիլէր կէլմէյիննէ՝
 Սէնին նարի՝ շէշմէն եաշի՝ տէրեատէն՝
 Էֆգուն եայգար ֆըրգին քիրին տէրուստէն՝
 Թէպրին էտէր ճիհէննէմին նարինի՝
 Աշգի հաք երիտիր թամա գարինի՝
 Խտթիլֆարէ կիւնլիւք հաշմ քի օլա՝
 Մէկէր թէօպէ՝ էմապի թիլի օլա՝
 Պու տէմտէ պիր տաճաւ եաշ կէօզտէն ագան՝
 Պահրին տէյիլ օ տէմտէ կէօզտէն չըգուն՝

ԲԱՆՆԱԿԱՆ ԲՐՈՐԴ

ԵՒ ԿՆՒՔ ԳՐԹՈՅՍ Ի ՎԵՐԱՅ ՏԷՐՈՒՆԱԿԱՆ ՀԱՅՐԱՄԵՐԻՆ

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՔԷԼԻՄԱԹ,

[illegible][illegible][illegible]

այժմեք որ յերկրինս ես, սուբբե կղիցի անուան
քո : Ա՛թամըղ քի սեմատեօին, մուգատաւեօ
օրս սէնին խմին :

Ի վիճակի պիլմեղիքի՝ աթա լաֆղի՝ կեօնեկեօն աղ
նանըր : Պիրի պուքի՝ հաղղեթի աթաուլահ՝ զաթի
եօղի իլե՝ ապա պիր խալգե աթա տեճմեղ, անճադ.քի
եֆեհաթիմիլ Հիսուս Վրիտառս իղնուլահե , կեօյա
շեմ՝ նուրինե աթա տեճիլե , վե առեմին ֆիքքի՝ քեհաթ
քելամինե , վե պիր կիւլ լեհաթի րեճկինե . պու բուհանի
պիր աօղմադ արբ անեսիղ , վե ճեհեթի պապարդ :

Իբրինձի . աթա տենիր բապտի ճէմի քեայինաթէ
 օ վէճճ իլէ , քի դարիպ միւտտէթտէն՝ ճէմի մախ
 լուգին բէսմինի՝ էպէտի միւտտէթ իլէ ֆիքքրինէ
 սաթատ էթմիլ խոի . վէ հաչան քի վադթի կէրտի
 խէն թէճէլլի էթմէյէ , (կէօյա թիւքէնմէղ խաղ
 նէսինտէն , եախօտ տաշկըն տէրեա միսիլլիւ ,) հէր
 պիրիսինի՝ ֆիքքրինտէ օլան բէսմի միւճէպինճէ , սող
 մադ միսաղլ՝ խալգ էյլէտի . վէ օ միւսէվէտէ թարղիւ
 նէ կէօրէ , կէօյա քի բէօհի եաղի իլէ ապատի իւզէրիւ
 նէ բէթպ էյլէտի . (հիբմէթինտէն սիւալ օլունմադ :

Իւշիւնճի . րապարկ՝ աթա տէնիր մուգատուէր հաւ սէպի իլէ . (Եփե . Ե . 5 .) . քի պիղէ նասիպիմիղ իւղը մուգատուէր էթմի իպն ու զատէլիք փայէսննի :

Տէօրոտիւնճի . պիղէ աթա տէնիր՝ գուրթարմաղիւ
լէ . սէն քի պիղէ աթասըն , վէ մուխալլիս սին . Եսայ .
19 . 22 :

Պէշինճի . թէմեխու վաֆթիզ (միրտութիւն) վէճճ
իլէ . Ա . Պէփ . Ա . 3 :

Լլթընճի . պիղի թալիմ էթմէք իթտայէսի իլէ .
նիճէ քի մէքթէպ հօճալէրի , մէքթէպ ուշաճիքլէրինէ
աթա տէնիրլէր . քի օ իսիմուէն հիճապ չէքիպ , ինյաւ
նէթտէն էմին օլալար : Քիմ քի անի գապուլ էյլէտի
իսէ , հիւքիւմաթ վէրտի իպնուլլահ նամի իլէ չէօհ
րէթ պուլմաղա . Յօհ . Ա . 12 :

Լէտինճի . նիմէթի իհսան իլէ՝ օղուլլըգ միսալի :
Օղուլլըգ մախլէղին՝ բուհուլլահին սէպէպի իլէ ալ
ալգ . Գաղափ . Դ . 5 :

Աքիղինճի . սէմա ճէննէթին մէճտի սալթանաթի
հատէպի իլէ : Չիւնքի Յիսուս Քրիստոսա ինսանէթ
լլի վէճճի իլէ գարընտաշ տէնիրիզ , գարընտաշ օլ
տուգտա՝ միրասխօր տախի օլաճաղըզ , Լթէ որդի՝
ապա և ժառանգ : Չիւնքի գատէ , իմաի վէ միրասխօր .
Գաղ . Դ . 7 : Վէ չիւնքի աթա օլան՝ հէր զարար ու
ղիյանտէն սիյանէթ էտէր էվլառինի , քէզալլէր վէ հաղ
րէթի ալլահ՝ պիղի սիյանէթ էտէր բուհիմիղին քէտէ
րինտէն , վէ էյլլիմիղէ սայ էտէր , օ վէճճ իլէ՝ պա
պա տէնիր . պու վէճճ իլէ համա ու սէնամըտէ , ա
թա իսի իլէ տէրս վէրտի էֆէնտիմիղ տուամըզա :

Վէ տախի աթալէրէ տաթէթ աիր՝ բահման ու բա
հիմ օլմադ էվլապլէրի իւղէրինէ , պիղլէր տախի իհ
թիւաճ օլմաղ իլէ անըն լութֆի քէրէմինէ , աթա տէ
րիզ . քի հէր պիր գուսուրիմիղէ գալմայուպ , լութֆի
քէրէմի իլէ (կէօյա էթէյի իլէ) սյպիմիղի սէլպ էտէ :
Լնըն իչին աշաղասինտէ տէրիզ քի , թագսիրաթիմի
ղի սուլիմիղի ալֆ էյլէ . պիղի քէտէրլէրէ սալմա . զի
նա ու խաթալէրտէն՝ սիյանէթ ու հիւմայէթ էյլէ :

Արյերկինս Էս : Աէն քի ասիւմանտէ սին :

Պիլմիշ օլ քի , նէպիլէր՝ պէնի Խորայէլ գալմինէ ,
վէ նէճիմլէր՝ սէհրիպաղլէրէ , վէ փուլթար՝ փուլթիւ

բեւթլէրէ , վէ ուսթալար՝ շայիրալէրինէ , վէ տիւն
 եէվի աթալար՝ էվլատլէրինէ աթա տէնիրլէր խտի ,
 էմմա հիչ պիրիտի՝ ալլահըն բիւթպէսինէ տախիլ տէ-
 յիլէր խտի : Ընըն իչին՝ պէյան էթմէք հասէպի իլէ ,
 քի համո ու սէնա էթտիլիմիզ հանկի աթա տըր , օ
 քի սէմատէ վէ հէր եէրտէ գարիպ տիր , անա էտէ-
 բիզ համո ու սէնայի . զերա բապպիլէ մէքեան օլմազ ,
 հէր եէրտէ տիր : Իմտի հէր զիր ու զէմին վէ սէմա՝
 անա ասիւման տէյիլիր , նիճէ քի փատիշահ նէրտէ իւ
 սէ , թահթի անտէ տէնիր : Կա նիչին պէյան ու պան
 տէմէմիշ տէրսէն :

Իշէվապ . Քի հէնիզ շայիրալէրի սապի թարիգինտէ
 խտիլէր , վէ սէմա՝ հէր խալիգին սէրֆիւրադի իւլվի օլ-
 մազըն՝ սէմա տէմէքիլէ , վէ տախիլինտէ մէվճուտ օլան-
 լէրի տախի զէբրէ կէթիրմէք իչին , անճազ քի սէմայի
 զէբրէ էթտի : Եթէ քի էֆէնտիմիզ խաչ իւզէրինտէ իւ
 քէն , սաղ թարաֆինտէ սալպ օլան օդուշէ տէտի քի ,
 պու կիւն պէնիմ իլէ ճէննէթէ տախիլ սին : Եմմա՝
 ճիւտի իլէ օ կիւն էֆէնտիմիզ չարմըզ իւզէրինտէ խտի .
 լպրին՝ մէվա նիյէթի իլէ , հէր եէրտէ խտի , վէ ալ-
 լահըն լութֆի իհսանի՝ հանկի եէրտէ կէօրիւնիւր իւ
 սէ , ճէննէթ տիր : Քէզալէք վէ բապպի (Հայր սու-
 տուած ընդ Արդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ) հէր եէրտէն
 միւնէզզէհ տիր , նէրտէ ֆիքր էթսէն՝ անտէ տիր ,
 անա ճէննէթ ու սէմա տէնիր , իլլա քի քէրէմ ու իւ
 նայէթին կէօսթէրէ :

Սուրբ եղիցի անուն քո : Սուգատտէս օլա սէնին
 իսմին :

Պէլի տաքլ զաթի իլէ անըն իսմի՝ շէրիֆ ու փաք վէ
 մուգատտէս տիր : Խալիզ էթմէտէ , հըֆլ ու ամանին
 տէ , ատալէթտէ , միւճիզաթտէ , ֆազլի ամէլ իհսա-
 նինտէ , էյլիկ քեանի , վէ էյլիլի սէվմէքտէ , վէ խու-
 սուսա քի՝ պիզի ֆրսդի զինտտէն թէօպէ իլէ փաք
 էթտիլինտէ : Իլլա քի պիզէ օլ տէյնի ֆազլիէթ վի-
 բուպ , ֆազլի ամէլլէր իլէ պիզի սէրափա միւզէյէն
 էտէսին , քի նէ միլլէթ իլինտէ կէչինիրսէք , փաք ու մու-

գատառէս վարիչիմիզատէն իսթիմա էտէլէր, քի պիղիմ
թափառըղմըզ մէվլա՝ փաք ու պէրա՜ տըր, վէ փաք
ըղը սէվէր, վէ մագպուլ էտինիր: Աիճէ քի՝ պիր տէվ
լէթլինին չուգատառլէրի ղիյնէթինտէն, օ տէվլէթլի
նին էֆղուսն ղիյնէթինի ղիքր էտէսին, եախօտ շայիր
տին մարիֆէթինտէն, ուսթանըն իլմի մարիֆէթինի:

Վ է տախի՝ նիյազ էտէրիզ օ բապպիյէ, քի նիճէ
պիղիմ պէյնիմիզատէ շէօհրէթ պուլմուշ իսմի շէրիֆլի
յի, արգուլէրիզ քի ճէմի ալէմ իշինտէ՝ իսմի շէրի
ֆին շանի շէօհրէթի՝ թէվաթուր. պուլա: Վ է տախի
սուրը՝ մուգատառէս տէմէք, մէթին՝ փաք՝ ու թօլ
բագսըզ տէմէք տիր:

Իմօի անտէն նիյազ էտէրիզ, քի սէն մէթին սին
բապպի, պիղի տախի մէթին էյլէ տինին վէ իմանըն իւզէ
րինտէ: Սէն քի փաք ու պէրա՜ սըն, պիղի փաք սագլա
ղինատէն, վէ հէր մէքրուհ շէյլէրտէն: Սէն քի թօլ
բագտան հայի սին՝ պիղի տախի հայի էյլէ տիննէվի
մալ թամահինտէն. քի անճագ սանա միւշթագ օլա
լըմ, վէ սէնի արգուլէյլիմ:

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Մ Ե Ֆ Յ Ո Ի Մ

Եկեցէ արքայութիւն քս: Կէլէ սէնին ճէննէթ
միսալի փատիշահըղին:

Նիյազ էտէրիզ սէնտէն արգուլէրիզ ճանի կէօնիւ
տէն, վէ տէրուսի սըթգ իլէ, քի սէնին ալէմէ փա
տիշահլէր փատիշահի օլտուղին, հէր բզլըմտէ գէմին
տէ՝ բէվան օլա շէօհրէթ պուլա: Վ է արգուլէրիզ
տախի, պէլի պիղիմ հատաթիմիզ տէյիլ մահշէր կիւնիւսն
պիլմէք, վէ ճէննէթէ գաշ նէֆէր տախիլ օլաճագլէ
րին, լաքին՝ նիյազ էտէրիզ սէնտէն՝ քի ճիւմլէսի սա
նա վէ տինին տախիլ օլալէր: Վ է ֆաղլի ամէլի իլէ՝
նէ գատար գապիլի իմրեանի վար իսէ, օ ճէննէթմէ
քեանլէրին սայիսի թէքմիլ ու թէմամ օլա, քի պիղիլէր
տախի պու տիւարի գուրպէթտէն խէլաս պուլուս
ճէննէթի ալանէ տախիլ օլալըմ:

Վ է տախի՝ Իսալի գալմին ճէննէթի՝ Իսա մէսի

հուլիս հազըէթէրի տիր . աթաուլահտէն նկայաղ է-
տէրիդ քի՝ անի գալպի տէրունիմիզէ տիւմէնճի իր-
սալ էյլէյէ , քի պիղի պու պահրի ամանտէն խէլաս իւ-
տուպ պիլա քէտէր սէմանըն իսքէլէսինէ տախիլ էյլէ-
յէ : Վէ տախի՝ հուղուրի մահշէրէ՝ սէնին սալթա-
նաթի մէճտին իլէ կէլէ թէշքիֆ պույուրէ , քի հէր
պիրինին հագգին հագ էյլէյէ : Վէ տախի՝ ալլահըն
ճէննէթի գալպինիգտէ տիր տէմիշ մէսիհուլահ , էմ-
մա՝ արայան պուլուր . նկայաղ էտէրիդ քի , ճէմի պլէմ՝
անա միւշթագ օլա , վէ տէրունի գալպինտէ՝ շէմի
տինի իլէ արայրպ պուլա : Օ իրա՝ տէմիշ ալիմին պիրիտի :

*Նէ ճան տրո ճան իշնտէ , ճան օլան ճէնանի պիլմէղէր :

*Նէ որբ տրո որբ իշնտէ , որբ օլան տաթմանի պիլմէղէր :

Կէզէր տէրէտտէ մահիլէր՝ էինէ տէրէայի ֆէհմ էթմէղէր :

Անա պէնզէր ճիհան խալգի՝ քի օլ էէզտանի պիլմէղէր :

Ի Ի Զ Ի Ի Ն Զ Ի Ի Մ Ի Ֆ Զ Ո Ի Մ

Եղիցին կամք քո որպէս յերկինս , և յերկրի : Սէնին
էմրին թէքմիլ օլա , նիճէ քի սէմատէ , քէզալք վէ
ղէմինտէ :

Սէմա ու կէօք իսմի իլէ , կէօքտէ օլան մէլայիքլէրի
պիլմէլիլիդ , զիրա՝ անլէր կիւնահտէն մասուլ ու սապի-
լէր , վէ ալլահըն էմրինէ պույրուգ գուլու տիրլէր . վէ
շէմի բուհի իլէ՝ տայիմա մէվլանըն իշարէթինէ նազար
էտէրլէր , քի էմրինտէն առա թաշրա հարէքէթ էթ-
մէյէլէր . վէ ազիլ ու պէրահ թապլիտթէ լայրգ օլ-
մուշար : Վէ օ բիւթպէյէ գարիպ օլմուշար իքէն ,
էինէ թէնէղզիւլ էտէրլէր պէնի ատէմին պէքճիլլինէ .
վէ ալլահըն ինայէթին էնաիրուպ , պէնի ատէմին տուա
ու խայրինի՝ ալլահա սունարլար : Վէ էնվայի խըզմէթ-
լէրէ թայէին օլմաղին , պիգուսուր ճանի կէօնիւրտէն
իճրա էտէրլէր , քի հէմէն մէվլանըն էմրի թէքմիլ օլա :

Քէզալք վէ սիղէր համա ու սէնա էթտիլինիգտէ ,
նկայաղ էյլէյին քի՝ նիճէ սէմատէ մէլայիքլէր պէնինտէ ,
օ շէքիլ սիղին պէնինիգտէտէ ալլահըն էմրի էտա օլա :
Վէ անըն էմրի նէ՝ տիր՝ սահիհ տին , վէ ֆաղլի ամէլ :

Լախստ Պօղոս առաքեալքն տէտիլի կիպի, նէ տիր ալ-
լահնն էմրի, անճադ քի սիղին մուգատտէս օրմանըզ :

Ա. Լամի նէ շէքիլ մէլայիքլէր կիւնահտան մասոււմ
վէ սապի տիրէր, քէզալէք նկայալ էթմէլիլիլ քի, էկէր
գուսուրիմիլ տախի վար իսէ, իսթիլֆար իլէ՝ անատան
տօղմա կիպի մասոււմ էտէ պիղի : Նաղճ էլլէ պէնի զուֆա
իլէ վէ փաք օլայլմ, զո՛ւսլ էլլէ, քի գարտան պէյադ
օլայլմ տէմիլ չաղքէթի Տաւուս . Սաղճ. Ծ. 9 :

Բ. Սէլայիքլէր՝ մէվլայա պուլլուգ գուլու տիրէր,
վէ աննն իշարէթինէ պագարլար . քէզալէք՝ վէ պիղէ
իհսանն էլլէ սէնին էմրինէ պուլլուգ գուլու օլմագ,
վէ իշարէթինէ նաղար էթմէք, քի շաշմայալլմ :

Գ. Նիճէ քի անլէր պէրահ էթապիսթէ նայիլ օլ-
մուշար սէնին ինայէթին իլէ, պիղի տախի գալլ էլլէ,
քի ինայէթին իլէ պիղ տախի փաք բուհ օլայլմ հու-
զուրինտէ :

Դ. Վ է նիճէ անլէր թէնէզզիւլ էտէրլէր ալլադ
փայէ ինսանի հրֆզ ու հիրասէթ էթմէյէ, պիղէ տա-
խի ալլադ կէօնիւլլիւք իհսանն էլլէ, քի պիղտէն ալլադ
օլանլէրէ՝ սէնին իլին խրզմէթ էթմէյէ :

Ե. Վ է սէնտէն իհսան օլան էլլիլ պիղի լայիգ
կէօր՝ սէնին ալլադն իլին կէտալէրէ պուլտայ կիպի սաշ-
մադա, վէ անլէրտէն զէքէաթէ պէտէլ օլան համա
ու սէնայի ալլադ՝ սանա սոււմադա :

Զ. Վ է նիճէ անլէր էնվայի խրզմէթլէրէ թայէին
օլուպ, պիգուսուր էտա էտէրլէր, պիղի տախի լայիգ
էլլէ հէր խրզմէթինի թէքմիլ էթմէյէ պիգուսուր :

Է. Վ է նիճէ քի անլէրտէ քիպարլըգ էօդ տրր,
պիղլէրի տախի թէվաղի պիլլէ քիպարլըգտան բուճու
էթմէյէ լայիգ կէօր վէ նայիլ էլլէ :

ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻԻ ՄԷՖՀՈՒՄ

Օհաց մեր հանապաղորդ տուր մեղայսօր : Պիղիմ
էէվմիլէ էքմէյիմիղի իհսան էլլէ պու կիւն :

Պէլլ՝ մուգատտէր օլան տիրիլ օլմադ, լաքին՝ կիւ-
նահնն քէտէրի իլէ պաղի քէրրէ մէն օլուսուր ինա

յէթ . անըն իշին եղվէլա՝ կիւնահըն քէտերինստէն
պիղի խէլան էլէ տէյիւ՝ րապպիտէն իլթիմաս էտէրիդ ,
քի կէշինէճէյիմիղէ քէտէր վէրմէյէ : Աիմէթ ու էք-
մէք լաֆղի իլէ՝ սուլաճաղըղ հէր թիւրլիւ կէշինէճէյի :
Սուրբն Աթանաս՝ միւտտէթի վէ հէր եէվմէ էքմէք
իլէ՝ իսհուլասի խթիմա էթմիշ : Պէլի եօլունտա ,
զերա Հոգին սուրբ րուհիմիղին նիմէթի տիր . լաբին՝
պալատէ զերբ օլան իւշ գըթա նիյաղ , մէվլայէ նիշան
կէահ աիրլէր , համո ու սէնայէ էմսալ . վէ պու-
տէօրտի՝ պիղէ տայիր :

Վէ տախի՝ հէր կիւնլիւք էքմէք տէնիք՝ սըրբի
էքմէք հաղորդութիւն : Վէ տախի՝ հէր կիւնլիւք
նիմէթ տիր՝ ալլահըն էմրին էտաաի : Օյրա էֆէնտիւ-
միղ տախի՝ թաամէ թէքլիֆ օլտուգտէ , տէտի քի՝
պէնիմ խթիմայ էտէճէք թաամըմ վար . քի սիդ պիւ-
մէզսինիդ . պէնիմ թաամըմ օ տըր քի , աթամըն էմ-
րինի իճրա էտէյիմ : Պիղլէր տախի՝ ալլահըն էմրին
իճրասինի՝ պիղէ թաամ եէրինէ պիլէճէյիդ . վէ անըն
իհասնինի անտէն տիլէյէճէյիդ , քի անըն իլէ էպէտի
միւտտէթ հայաթտէ գալալըմ :

Վէ տախի՝ հէր կիւնլիւք էքմէք տիր , եէվմիյէ
նաֆադամըդ . քի խթէմէմէք իլէ տախի իհասն օլուր
մուգատտէր օլան , լաբին՝ մատամ քի ինայէթ տիր՝
համո ու սէնա իլէ արզուլէսէք կէրէք , նիճէ քի՝ էվ-
լատ մուգատտէր օլմուշ խէ , ալլահ վէրիբ . էմմա՝
պիղի տուատէն մէն էթմէզ մուգատտէր օլմաղ իլէ :
Իսահակ խոնի Իպրահիմ՝ զէվճէսինին գըսըր օլտուղին
պիլիբ խտի , էմմա՝ եինէ նիյաղի պօշ գօմաղ խտի . քի
րահմ էտէ՝ միւճիւղաթ իլէ՝ անա էվլատ իհասն էյ-
լէյէ . Տ.Ն. Ի. 21 :

Պէլի օ պիլիբ պիղէ լաղըմ օլանը օլմայանը , վէրմէ-
սին վէրմէմէսին , էմմա՝ պիղիմ սատագաթըմը թէր-
ճիւպէ էթմէք իշին , պաղիսին տուայէ վէ նիյաղէ
հալալէ էթմիշ , քի իթտուկի իհասնըն գատրի գըյմէ-
թին պիլէլիմ . նաֆադա խուսուսինտէ տախի քէզալըք :
Անըն իշին զայրի եէրտէ տէմիշ քի , եէյէճէք կիլինէ-

ճէք իշին զէմ շէքմէյնիզ՝ աթանըզ պիլըր սիզէ լազըմ՝
օլանը . Մաթ . 2 . 25 : | Լաքին տուա իլէ արզուլէմէսինի
մէն էթմէմիշ . զիրա տուա իլէ՝ մուգատուէր օլան՝
թէզ եէրիշըր :

Վէ տախի՝ հայվանի նաթիզ պէնի տուէմ, հայվա
նաթաէն սէշլիսէ կէրէք , անլէրին լիսանի եօզ տըր
համա էթմէյէ , պիլա համա ու սէնա՝ նաֆագալէրի
իհսան օլունուր , էմմա՝ պիլէ լիսանի նաթիզ վէրմիշ
րապալի , քի հէր խալիբի նէսնէյի՝ տուա ու նիլազ իլէ
տիլէյէլիմ : Սիրաք տէմիշ , Իւճրէթ վէրտի պանա
րապալիմ լիսանիմի , քի անըն իլէ շիւքըր էտէյիմ րապ
պիմաէն . Սիրա . ԾԱ . 30 :

Վէ տախի՝ եէտիքտէն սօնրա շիւքըր էթմէսի՝ ֆարզ
տըր , լաքին՝ նաֆագալի տուա իլէ իսթէմէսի՝ ճալիզ
տիր :

ՊԵՇԻՆՆՆԻՒՄ ՄԵՖԶՈՒՄ

Իւ թոզ մեզ զպարտիս մեր՝ որպէս և մէք թողումք
մերոց պարտապանաց : Վէ պօրճ ու զիմմէթիմիլի
պիլէ ինամ էյլէ , նիճէ պիլ տախի պօրճլումուզուն
պօրճունու ինամ ու ավֆ էտէրիլ : Կէօյա՝ սուշիմիլ
տէն կէշ , նիճէ քի պիլ սուշլումուզուն սուշունտան
կէշէրիլ :

Հէրանտէ գալաճագ պիր մանա՝ տըր պու : Եարան
եօլտաշն սուշու վէ պօրճու պիլէ՝ անճագ քի պիր
մանղըր , ալահա տէյնիմիլին՝ հատտի հիսապի եօզ :
Սէն պիր մանղըրի պաղըշն տէր , քի րապալի սէնին
հիսապսըզ պօրճունու պաղըշտարն . վէ էթմէտիլինիլ
հալտէ , թէօհմէթ ու թաղիրինիլ շէտիտ օլուր : Նիճէ
քի նիւմիւնէսի պէյան տըր Ինճիլի շէրիֆտէ :

Պիր փատիշահն գուլու՝ օն պին քանքար (հէր պիրի
եիրմի տէօրտէր պին զուրուշ օլմագ իւզրէ) պօրճլու
իտի փատիշահինէ , վէ էօտէմէսինէ գուտրէթի օլմա
տըղինտէն , փատիշահի ինամ էթտի պաղըշտար : ()
պէնտէնին եիւզ զուրուշ ալաճաղը փար իտի օ փատի
շահն պիր պէնտէսի իւղէրինտէ , թութուպ պօղար
իտի , քի պէնիմ եիւզ զուրուշումու վէր :

Փատիշահ՝ Յիսուս Քրիստոս էֆէնսիմիզ տիր, Եանըն պօրճլուսու Ֆասիգ կիւնահ, քեար տրր, քի օն պին քանքար կիւնահը վար իքէն ալահ, իսթիգֆար իլէ Էօտէնմէսինին իմքեանի օլմայուպ, քէրէմքեանի մէվլա՝ րիճա ու ֆիղանինէ տայանտույուպ, մէրհաւ մէթէ կէլիւպ պաղըչար: () պէնտէսինին ալաճաղը օլմաղ իլէ՝ տիկէր պէնտէնին իւղէրինտէ անճագ եիւղ ղուրուշ, Էախօտ եիւղ ալթուշ, քի անա պօրճլու օլմուշ, Էա քի հաթրինէ տէյմէք իլէ, Էա քի մալինէ զիյան վէրմէք իլէ, թութուպ պօղմասը՝ Էտասինէ ճէպը Էթմէք տիր:

Նաղաւր էյլէ վէ հէյրանտէ գալ, քի բապպիմիղ՝ նէ գատար քէրէմ սահիպի տիր քի, օլ տէյնի հիսապսըղ պօրճուճուղու ինամ Էտէր, անճագ քի պիղ տախի ճիւղէի քիւլլի ալաճաղիմիղտէն վաղ կէչէլիմ, քի իւ նամ Էտէլիմ գարընտաշիմիղէ: Վարընտաշիմիղին գուսուրի պիղէ՝ եիւղ ղուրուշ, պիղիմ տէյնիմիղ բապպիլէ՝ եիրմի տէօրթ քէրրէ եիւղ պին ղուրուշ, գաւրընտաշմըղըն եիւղ սուչինտէն կէչմէք իսթէմէյիղ, քի պիղիմ եիրմի տէօրթ քէրրէ եիւղ պին ղուրուշ սուչիմիղտէն վաղ կէլէ բապպիմիղ:

Իմաի պաղըչաւ, քի պաղըչլէսին սանա, կէչ սուչինտէն Էարան ու Էօլտաշին, քի կէչսին հիսապսըղ սուչինտէն մէվլա սէնին: Նէ քի մէրճու վէ ումուտ Էտէրսին ալահտան, ղայրիսինին ումուտուն սէն տէ իհսան էյլէ: Ինճամի պու աղիմ ու միւքէրրէմ տուաւնըն, Էլ ալէմին սուչինտէն կէչմէք, Էկէր իսթէրսէք քի մէվլա տախի պիղիմ սուչիմիղտէն կէչէ, ալֆ էյլէյէ:

Լաթի փատիշահի տիր պիղարէղ օլմաղ: Պիր Չէսար նամինտէ փատիշահըն ատէթի խտի, խիյանէթին սուչինտէն կէչմէք, ալիմլէրին պիրի (միւտահանէ տէյիլ) մէահինէ տէմիշ քի, փատիշահիմիղ ապա՝ պիր շէյի ունութմաղ, անճագ քի սուչլուշուն սուչինտէն ղայրի: Տիւչմէնէ էյլիք սայ Էթմէք, մէվլանիյէ ատէթ տիր:

Անճն թէոզոս փատիշահլէրին ճիւղիտէսի վէ սէրվէրի՝ գաթլէ վաճիպլէրի թախլիս իտուպ, ագսինէ

հարաքէթ էտէնլէրէ տէր խոի քի, նե՞ մու թլու խոի, քի պէն միւրտէլէրէ բուհ վէ էօմր իհասն էտէ խոիմ, քի Յիսուս Վրիտոս էֆէնտիմիլին բու թպէսինէ բահ վար օլայ խոիմ, զիրա անա մախսուս տըր տիրիլթմէք:

Աբիտականլէր՝ պիր շախսի մէրտի թահրլը էթալէր, քի Վրիգոր աստուածաբանի հէլագ էյլէսին: Անվանըն գուտրէթի իլէ պէնտ օլուպ պաղլանտը, վէ կէլիպ ազիլին փայլնէ սարըլըպ թէօպէ տէտի: Ճէ վապ էթալի օ ազիլ քի, անֆ էյլէյէ սէնին սուչունու էֆէնաթիմ Յիսուս Վրիտոս, օլքի պէնի տախի խիյա նէթինտէն խէլաս էյլէտի: Անճագ քի պունու նիյաղ էտէրիմ սէնտէն, այնինտէն բուճու խոուպ, սահիհ տինէ թէվէճճիւհ էտէսին: Շէհրլիսի՝ մէզպուրտէն դաստի ինթիգամ ալմագ խթէտիքտէ, տէտի պու ազիլ՝ ինթիգամէ պէտէլ պունու բիճա էտէրիմ մէվէլտէն, քիմ քի պանա զուլմի զիյան էյլէտի խէ, խէլաս պուլպէր:

Սուրբ հայրն Աթօղոն հափիստէ իքէն, Պրէմօն նա մինտէ պիր շախս՝ պունու մէզագ էտէր խոի: Տէտի օ ազիլ՝ իլահի, տիլէրիմ բապլիտէն, քի սանա լու թֆի իհասն էտէ, վէ կիւնահ եէրինէ տայմիյէ սէնին իթուուկինի պանա, թէօպէյէ կէլիւպ Պրէմօն՝ էնճա մինտէ շէտիտ օլուու տին ուղուրինէ: Տիւշմէնի դաթլ էթմէտէն խէ, գըլըճ ալթինտէն կէշիրմէսի տախի մէրալըք տիր:

Սիճիսմունտուս նամինտէ պիր կայօր՝ տիւշմէնի ֆէթհ էթալքտէ, եէսիր օրանլէրի հիւմայէթ պիրլէ խանէսինէ խոխալ էտէր, վէ տօսթ թարիգինէ դա պուլ էտէր խոի: Սերասիլէրի այիպլատի իլլէթ իլէ: Տէտի սանա ֆայիտէլի կէօրիւնիւր տիւշմէնի դաթլ էթմէք, զիրա միւրտէլէր ճէնք էտէմէղէր, լաքին պէն տիւշմէնի դաթլ էտէրիմ, հաչան ալֆ էտէրիմ, վէ տօսթ էտէրիմ, հաչան ուլու փայէ իհասն էտէրիմ: Իգգէթլի ֆէթհ էթմէք սանըր խոի էյլիկ իլէ տիւշմէնի ֆէթհ էթմէսին, ճէնք իլէ ֆէթհ էթմէսինտէն զիյատէ:

Սի տար զմեզ ՚ի փորձութիւն : Պիղի իղլա ու իմ
թիհանէ սալմա :

Իմթիհան լաֆղի իլէ , ֆըսգին գաղասին տույա-
ճաղըզ , զիրա տիւննէվի գաղալէր տախի՝ պէլի ալա-
հըն պօշ գօմասինտէն կէլիւր , լաքին՝ ագըլ թէրաղիսի
իլէ՝ իմքեանի պուլունուր թէտրիճ իլէ , լաքին՝ կիւ-
նահըն գաղասինտէն՝ անճագ .քի ալահ՝ հըֆղ էտէպիւ-
լիւր :

Վ է տախի՝ գաղա ու խաթա տէնիր , հաչան պիր
քիմսէ .քէնտի գուվիլէթինէ մաղրուր օլուպ , հատտէն
էֆղուն պիր իլէ միւպաշիրէթ էտէր՝ օ ումուտ իլէ ,
քի ալահ՝ պէնի գուրթարըր . լաքին՝ մէվլայի սընա-
մագ ու իղլա կիպի տիր պու ահվայ , նիճէ .քի շէյթան
տէտի խէ Յիսուս Վրիստոս էֆէնտիմիլէ , սէնի
պուրճտէն աշաղը պըրագ . մէլայիքլէրէ թէնպիհ՝ օ-
լունմուշ տուր սէնին իչին տէսթիկիր օլմագ , քի փա-
յին հաճէրէ տօգունմիլէ : Տէտի էֆէնտիմիլ , էաղըլ-
մըլ տըր .քի՝ բապպինի սընամայասըն : Պու վէճ՝ իլէ
գաղա տէնիր .քիւպպարըզ : Իմտի պու մաղրուրըզ-
տէն վէ անտէն կէլէն գաղատէն էմին օլմագ իչին՝ եիւ-
նէ բապպիլէ նիյաղ էտէճէյիլ , քի պիղի գուվիլէթիմի-
ղէ թէսլիմ էթմէյիւպ , քէնտի հիւսնի նաղարի իլէ
սաղլայա :

Վ է տախի՝ իւշ թարղի իմթիհան էտիճի տէնիր :
Բապպիմիլ իմթիհան էտէր գուլունու , ալէմէ պիւ-
տիրմէք իչին , նիճէ .քի հաղըլէթի Վպրահիմի իմթիհան
էյլէտի՝ անըն սըլթընը՝ ճէմի ալէմէ պէյան էթմէք իւ-
չին : Վտէմ իմթիհան էտէր՝ պիլմէք իչին : Տիկինն Սա-
բայ եկն փորձել զՍաղոմօն : Գ . Թագա . Ժ . 1 : Շ էյթան
իմթիհան էտէր՝ տիւշիւրմէք վէ ալթ էթմէք իչին :

Պու իւշիւնճիտի իչին նիյաղ էթմէլիլ , քի բահ-
մանի մէվլա՝ պիղի շէյթանըն տուղաղինէ սաղը վէր-
մէյէ վէ անըն շէրրինտէն պիղի խէլաս էյլէյէ . քի պիւ-
ղիմ իլէ փէնէլէշիւպ՝ կիւնահա տիւշիւրմէյէ ֆիլթ

վերմէք իլէ : Եւ իձէք ի իմթիհան էյլէտի հաղբէթի | յ.
եռւայի , վէ մէսիհուլահ էֆէնաթիլի . Յօթ . Բ . 11 :
Մատ . Դ . 3 :

Ե Ե Տ Ի Ն Ճ Ի Մ Ե Ֆ Զ Ո Ւ Մ

Այլ փրկեա զմեզ ՚ի չարէ : Խելաս էյլէ պիղի շէրու
տէն : Շէրր լաֆղի իլէ՝ պիլէճէյիլ զինայի . զիրա զա-
յէթ ֆէնա վէ շէրր տիր զինա : Պալատէ զէքր օլան՝ տա-
խի վիճուտէ կէլմէյէն իմթիհան իշին խաի . պու՝ թէք-
միլ օլան զինա իշին : Պու լաֆղի շէրր՝ զինայէ իլաքի
թաթպիլգ տիր :

Պիր բի՝ ճինսի ատէմ պէյնինտէ , ալէսսէվիյէ պիր
մարաղի մէվթ տիր , Լքինճի՝ գաթրան ու զիֆթ կիպի
փէք եապիրշխան տրր , Լւչիւնճի՝ բի կիրիֆթար օլան՝
տէյմէ հալ իլէ խելաս պուլամազ : Տէօրախւնճի՝ բի
նամ ու շէօհրէթի՝ եէր իլէ եէքսան էտէր . հիյսլէթ-
տէն տիւշիւրիւր . մալ ու բրզգի՝ իհրազ կիպի եա-
զար բիւլ էտէր : Պէշինճի՝ փալըղլէ զայէթ խասիմ
տիր , վէ մէլայիթլէր ատէթինէ մուխալիֆ : Ալթընճի-
սի՝ ալէմէ իիթիլալ վէրիբ . զիրա՝ գըլլճ , վէ ճէնկ վէ
ճիտա , զէնտէն ու զինատէն հասըլ օլմուշար :

Լէտինճիսի՝ բապպիլի զայէթ ատու վէ զըտ տրր .
զիրա բապպիլ բէֆաֆի նէֆս իշին սուրբ պասկի իճատ
էթմիշ տիր , բի հէքքէս հէլալի իլէ գանաաթ էյլէյէ ,
վէ հարամտէն չէքիլէ : Լամա նէֆսինէ թապի օլան ,
ալլահըն գանուսին փայլմալ էտէր : Սէր աշխարհիս՝
թշնամութիւն է առ աստուած : Յա՛ . Ե . 4 : Տիւնեա
հապիսի՝ մէվրայէ տիւշմէնլէք տիր : Աքիլինճի՝ հէք
ֆըզգ՝ վիճիւտտէն խարիճ տիր . լաքին՝ ֆըզգի զինա
խանէ իշինտէն պիր իգրահ տրր : Օամմենայն մեզս զորս
գործէ մարգ , արտաքոյ մարմնոյ իւրոյ է . իսկ որ շնայ
յիւր մարմին մեղանչէ . Ա . Կրն . 2 . 18 : Տօգուզինճի՝
նէպիլէք խունինէ սուսանմըլ պիր էմտէր տիր զինա .
զիրա՝ չօղու պու մէքրուհին հասէպի իլէ , փէնտ ու
նասիհէթ էթմէք իլէ , գաթիլի ամ օլտուլար . նիճէքի
Յովհաննէս Սիւրիլ (հաղբէթի Լահեա նէպի) Հէ-

բովդէս աշգիւտաւեն : Օնուհնձի՛ զինա՛ նեֆսինէ թաւ
պի օլանը , ճանտան չըգարըր : Մապ . թԴ . 3 :

Ալուէյման խոնի Տաւուտ աէմիշ , մալ սէլալ էտէն
էէտի գաթ ճիւրիւմի իլէ խէլաս օլուր . էմմա օլ քի
զինա էտէրսէ , բուհինի զայիպ էտէր . տէրտ ու սիւ
թէմ շէքէր , վէ նամքէօրլուզի՛ էպէտի օիլինմէղ :
Պէլի հէր ֆըսգ շէրրի պէլա տըր , էմմա շէրր լաֆզի ,
զայրիտի իւզէրինէ օլ գատար ինթիգալ օլմաղ , նէ գա-
տար քի զինա իւզէրինէ :

Իմտի պուլաշըգ պիր զէհիր օլմաղ իլէ՛ խէլասին ալ-
լահտան տիլէսէք կէրէք : Անրն իչին՝ պու տուանըն
նիհայէթինտէ աէմիշ քի , Օ իրա՛ բապպի սէնին տիր
փատիշաշըգ վէ գուտրէթ . վէ սանա համա ու սէ-
նա էպէտիլ էպէտ . ամին : Ալեօյա՛ սէնին հիւքիւմա-
թինէ վէ գուտրէթինէ միւհթաճըլ՝ պու զինատէն
պիլի խէլաս էթմէքտէ . վէ սէնին շանի շէօհրէթինէ
լայիգ սէզա տըք՝ պիլի պու մէքրուհտան հըֆիլ էթ-
մէսի :

Պու թիւրքձէ քիթապին էնճամինտէ՛ միւրաւ էթաթիմ , վէ պիր գաշ
օլաւմաթիւն իպրէթ ալմաղ իչին մալթաւարի թէրճիւմէ էթմէյէ : Չ իրա
քէլմաթ ու կիւֆթար էմմալի՛ կէօրիւնմէղ բուհ պիր նէսնէ տիր պա . վէ
էլամէթի իպրէթ կէօյա ճէսէա միտլի կէօրիւնիւր :

Վէ տաթի՛ պէնի աաէմ՝ հէմ բուհտէն հէմ ճէսէտտէն հաղլ օլուր .
մէզմաւմ կիւֆթարլէր բուհէ նաթիպ ու նաֆաղա օլա , վէ խփատէլէր թէ-
նէ : Վէ տաթի՛ քէլմաթ բուհի ինտանը հարաքէթէ կէթիրիլէր , լաքին
իպրէթ խփատէլէր , ինտանըն սիւկիւկ ու քէմքէրին էզէրլէր :

Պ Լ Ո Ւ Խ Ը .

ՅԱՂԱԳՍ ԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ԹԵՄԵԼՔԵԱՐԼԸՅ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԷԼԱՄԵԹ

Քեանամիզ Յիսուս Քրիստոս տէմիշ սուրբ աւետարանտա քի՛ ներեալե իսէ խաղինէնիզ, անտէ օլա վէ գալցինիզ : Պու աղիղ կիւֆթարի՛ բուհանի միտիլլիւ իսթիմա էաէճէք եւրաէ, քի ներեալե իսէ ֆաղլի ամէլինիզ, անտէ օլա վէ զլքրինիզ, աիւն եւ վի թամահքեարլար պրսինէ աղնամիշլէր :

Օհմանի ալայիլտէ նազլ օլունուր քի, պիր շախիթամայի, սիմ ու զէրրէ զայէթ մուհապէթ իտուպ, վաֆիր շէյ ճէմ էթմիշ իտի . լաքին ֆուգարէ կէօղէթ մէզ իտի . խայրլի պիր մապահաթէ սարֆ էթմէզ իտի . անսրդտան գաֆիլ միւրտ օլտու : Իրսրմ ու ագրապա վէ տօսթլարի միւշէվէրէ էթալլէր քի՛ գարնընը աշարմ կէօրէլմ նէ՞ սէպէպտէն զաֆիլ էօլալ . պագարլար քի եիւրէյի գարնինտէ եօղ իմիշ :

Վարաիլլէր խաղինէ օտասինէ, տիւաբին աշտիլլէր խաղինէնին, պագարլար քի մէզպուրուն եիւրէյի շէյթան էլինտէ, քի էժաէր միապլի օթուրմուշ խաղինէն սի իւզէրինէ . վէ մէզպուրուն եիւրէյինի տօղրապալ փարչա փարչա էաէր իտի : Վէ տէաի սէյիր էաէնիլլէրէ . պու զէրր ու սիմլէր, պու միւրտէնին եիւրէյինին փահատի տիր, քի պուշլարա պէաէլլ եիւրէյինի սաթաի պանա : Իմտի շէրան եիւրէյի պէնիմ տիր . նէ շէլլ իսթէրսէմ, էօլլէճէ գուլանբրլմ, գըլմա տօղրալլմ :

ԻՔԻՆՃԻ ԷԼԱՄԵԹ

Փիրի մանտէնին պիրի՛ պիր շէհիրէ վարար քի՛ պէյ ու շիրա էաէ : Պիր տէվէթլի տէրկէահինէ գարիպ ու

լուսւոյ, քի հէնիղ թէրքի տիւննա օլուսւոյ, նէֆսի տիւննա
եատէն էօլէճէք: Այօրտիւ քի սիւեա՜ս պարկիրլէր վէ
սիւեա՜ս սուվարլէր պէտտալի քիսվէթինտէ՝ մէզպու-
րին խանէսինէ տիւխուլ, վէ էլլէրինտէ աթէշի չօ-
մադլէր, կէլիւ խանէ էօնիւնտէ էնտիլէր, վէ խանէ-
սինէ կիրտիլէր:

Տէրտիմէնտ խասթէ՝ կէօրիւնճէ մէզպուրլէրի, շա-
մաթայէ պաշլատը քի, էֆէնտիմ Յիսուս Քրիստոս
պանա եարտըմ եէթիշ: Տէտիլէր օ սուվարլէր՝ հէնիղ
պաշլատըն ալլահը զիքրինէ կէթիրմէյէ, քի կիւնէշ
կիրմէյէ եադլաշմըշ. նիշին անի աղմատըն, քի տաթի
շէֆաֆինտէ պէր դարար իտի. իշտէ պու տուր սէնին
նասիպին՝ խայրինի կէօր վէ թէսէլլայէ ումուտ էթմէ:

Ի Ի Ձ Ի Ի Ն Ճ Ի Է Լ Ա Մ Է Թ

Պիր պայ տէվլէթլի՝ հալի հայաթինտէ՝ ասլա ֆու-
դարէնին նիյաղին վէ ալաղին ալմադ իսթէմէզ իտի:
Սիւրտ օլտու՝ քիլիսայէ կէօթիւրտիլէր՝ քի ճէնաղէ
տուասընը օգույալէր. հաջան փաթաղար տէտիլէր քի՝
բապալի՝ պու գուլունիղէ իհսան պույուր՝ միւտամի
ճէննէթին բահմէթինի. Կաշեւութիւն թասլիրի՝ իքի
տէսթինի չէքիւղ էնքսէրտէն՝ իքի գուլաղին զայէթ
գաթատը. վէ տէտի քի, նիյաղ էթմէյին շու մէլուն
իշին, իշիթմէմ տուանիղէ, նիճէ քի օ զալիմ ու պի-
բահմ՝ իշիթմէտի պէնիմ կէտալէրիմին ահ ու ֆիղա-
նինէ:

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի .

ՅԱՂԱԳՍ ԱՂՕՅԻՅ

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ՏՈՒՆ ՈՒ ՀԱՄՏ ՈՒ ՍԵՆԱ

Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Տուայէ՛ ալչադ կէօնիւլլիւք, վէ իճթինապ տէա
թիկիր օլունճա, օգ կիպի տուա սէմայէ եէ-
քիշիր . վէ խրէնէճէք օլունճա, շէյթանա հաղմի քէօ-
շէ, վէ բապպիյէ իբրահէաէճէք պիր մատտէ օլուր =
Նիճէ քի պիր էսնատէ՛ իքի ճգնաւորլար՝ եաթադ իւ-
շինտէ վադթի տուալէրին էտինճէ, մէլուն շէյթան
կէլիպ՝ պիր նիքպէթ նէճատէթ դօգուսի իլէ օտանըն
իշինի տօլտուրտու վէ տէտի, պէօյլէ տուայէ՛ պէօյլէ
պուհուր եադըշքր :

Պունուն զըտտի՛ մաքսաւոր բահվան՝ սէհրաթուէ
լահտէ կէօքսիւն ուրարադ տուա խոուպ, վէ եէրէ
պադարադ տէր խի, բապպի՛ ալֆ էյլէ պէնիմ կիւ-
նահիմի . թէվաղի պիրլէ տուա իլէ խէլաս պուլտու,
սէլամէթ չըգտը :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Տուատէ՛ հէք գայիլը էշգպլին բէտտ էթմէլի զիւ
բիրտէն, վէ տուայէ մէշգուլ օլմալը : Պիր զէմանտէ
պիր քարոզի՛ զայէթ աշգի հադգէ հէյրան՝ վէ մէվ-
լայէ հադիգէթլի պիր գուլ օլմաղ իլէ, պիր էշէճիկ
իլէ՝ օրայէ պուրայէ կէզիւպ՝ մէճճանէն վաղ էտէր
խի : Պիր կիւն քիլեսայէ կիրտի տուա էթմէլէ, էշէյի-
նի գափուտէ պաղլատը, վէ Հայրմերի պիր քէրէ տէ-
յինճէյէտէք, տէֆաթ իլէ էշէյին գայիլուսի քէտէր օ-
լուպ, թէմամ էտէմէտի տուասին, քի օլմայա էշէյիւ
մի օղուլ չալա, վէ սայրի ֆէքիլէր տախի՛ տուասինէ
քէտէր կէօթիւրիւրլէր խի : Թէգվարի քիլիսատէն
չըգըպ, ուճուղ փահա իլէ էշէյի սաթտի, քի տուա

ներն քէտէրի մէն օլա , կիրիւալ քիլիսայէ էվլէլինտէն
տիրիւնէտէք տուասինի գայկըսըզ թէքմիլ էյլէտի :

Պուսնա էմմալ՝ Ղիոգինէս ալիմ՝ ֆիլոսոֆօղուն ան
ճագ քի պիր սու չէմէյի վար խտի քէչկիլ կիպի , քի ա
նի իլէ սու իլէր խտի , վարսայ չէչմէտէ սու իլէքքէն ,
պագտը քի պիր չօճուգ կէլտի պարտաղի եօգ , իքի ա
վուճին աչքայ , ալուճի իլէ սու իլտի : Տէտի մէղսուր
ալիմ՝ հայիֆ պանա քի պունճէ զէման պէն պու քէչ
կիլին աղըրըղինի չէքէր խմիլիմ , չիւնքի պունսուղ տա
խի իմքէանի վար խմիլ տէյիպտէ՝ քէչկիլի եէրէ չար
փրպ փարչա փարչա էյլէտի , քի գայկըսըզ իլմէ թալիմ
օլամ տէլիւ : Իմտի տուատէ գայկույի բէտտ էթմէլի ,
էկէր արզումիլ հասըլ օլմագ խթէրսէք :

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ .

ՅԱՂԱԳՍ ԱՂՔԱՏՈՒԹԵԱՆ

ԻՒՉԻՒՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԸՅԻ ԿԵՏԸՅԻ ՓՈՒԿԱՐԷԼԻԲ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԷԹ

Պիր փիյատէ էհլի տիւնեա՝ զայէթ ֆագիր , վէ
գըղտըր սահիպի օլուպ , բուղի շէպ անլէրին
գայկուսին չէքէր խտի : Եղիսկոպոսուն նասինէթի իւ
լէ , տայիմ կիտէր խտի Սէրեհմ անն քիլիսասինէ , վէ
անտէն մէտար նիյաղ էտէր խտի : Պիր կիւն՝ եքքէնճէ
կէլիւպ քիլիսայէ , տէրկեահինտէ կէօրաիւ իքի էմմա
ֆուգարէլէր , քի պիր պիրխտի իլէ սէօհպէթ էտէրլէր
խտի վարըգ ճիհէթինտէն : Պու տէրտիմէնտ անլէր
տէն պիսապէր գուլագ միսաֆիրի օլտու . մէղսուրին
պիրի տէտի քի՝ պէն իքի եիւղ ալթուն թագկէմտէ ճէմ
խոուպ տիքմիլիմ , օ պիրխտի տէտի , պէն իւչ եիւղ
փէյտահ էթմիլիմ : Տէրտիմէնտ նաչար՝ պունու իլիւ
տուպ , թէղվարի վարըպ եպիսկոպոսա նագլ էթտի :

Լսելիս հոգիս չազդրտը անկերի, ազարալայուպ կիւշմալ էթաի, սիգ քեազիպ վէ խրտալգսընը, քի ֆուգարա քիալէթինտէ, խայգի ալէմի ալտատրքսընը, վէ նա չարլարն նաֆագասընը իպթալ էտէրտինիդ, միւմքին տէյիլ տիր, սիգ պիհուզուր օլուրսուդ օ ազճէլէրին սէպէպի իլէ : Վէ անկեր ճէմ էթաիքլէրին, էօնիւնէ գօտուլար, քի մուստահադինէ թէվճիհ էթսին, վէ եպիսկոպոս պիրինէ իկիրմի ալթուն, վէ պիրինէ օ թուդ վիրուպ՝ գուսուրինի վէրտի օ տէրտիմէնտէ, քի վարսըն գըզարին գայտինի կէօրսիւն, հագգ շէրաաթ :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ը Թ

Լհլի տիւննանըն պիրիսի, վարտը հայր Մնտօնիւ ոտուն եանինէ, քի շայիրտ օլամ տէյիւ, էմմա պիր միգտար ազճէ իլէ : Տույտու ազիդ, տէտի քի էկէր պա նա կէլմիշսին շայիրտ օլմազա, վար շէհիրէ, պիր վա գիէ (օգկա) էթ ալ, վէ սինիրինէ պազլէ, վէ կէլ, վարտը մէղպուր, էթաի էմքինէ կէօրէ : Շէհիրին քէլգլէրի պունտուն իւզէրինէ պիր հիւճիւմ էթաիլէր էթ իշին էթի մէքէզինէ գօտուքտէն սօնրա, հէրիֆին տաիսի սինիրլէրին եարէ փարէ էթաիլէր, ազլէյէրէք կէլտի՝ ազիզին գուրպինէ :

Սիւալ էթաի ազիդ, էյ օղուլ, էթաի՞ն մի թէնպիւ հիմէ կէօրէ : Տէտի զէվալլու՝ պէլի էֆէնտիմ էթաիմ, յաքին՝ քէօփէճիքլէր պէնի պու հայլէ պրրագարլար, կէօսթէրտի սինիրլէրին : Տէտի օ ազիդ, եա օղուլ հագիգէթի էյլէ տիր, քիմ քի թէքքի տիւնեա օլուպ, վէ տիւնէկվի մալի թաշքնրը խտէ, նարի ճիհէննէմտէ շէյթանլար պէյլէճէ էտէրլէր ատէմին սինիրլէրինի վէ ճանինի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ.

ՅԱՂԱԳՍ ԱՆՁԱԶՈՒԹԵԱՆ

ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐՍՅՈՒԹԵԱՆԻ ՊԵՐՍՅՈՒԹԵԱՆԻ ՊԵՐՍՅՈՒԹԵԱՆԻ

ՊԵՐՍՅՈՒԹԻ ԻՊՐԵԹ

Թէօպէ ու իսթիգֆար տըր , ճիւրմին թանրմադ . վէ աղլէմէք վէ աղլէյէճէք քըսգինի՝ պիր տախի իշլէմէմէք : Օհման իլէ պիր քիմէսնէ , քէնտի ճիւրմինէ պէտէլ , պիր տէրտէ կիրիֆթար օլտու , վէ խասթէլնի կիւն պէ կիւն թարագգի էտինճէ , հապիպ տօսթլարի կէլիւպ խայրէթ վէրիլէր խաի իսթիգֆարէ կէլմէյէ , վէ մուգիրըր օլմաղա , (խոստովանիլ) : Թէմէրլիւտ նէֆսինէ թապի խասթէ , քէլպ միտալի թահաւ վիւրէ կէլիւպ աղլինլանտը վէ տէտի՝ պէն պիլիւրիմ քի զայէթ ֆասիգէմ , նէ ֆայիտէսի վար շիմտէն կէրի պանա իսթիգֆար ու թէօպէտէն . իշտէ գաթլիմ տէր գարար տըր :

Պատեղալիք , բահմանի՝ բահիմ Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիզ , թէնէղիւլ խոուպ կէօրիւնտիւ վէ տէտի՝ պէն իմ Յիսուս Քրիստոս , քի սէնին իշին վէֆաթ էթտիմ . պէնիմ բահմ ու քէրէմիմ , սէնին կիւնահինտէն տախի իւսթիւն տիր . անճագ քի սէն մուգիրըր օլ , վէ պէն սանա բահմ էտէրիմ . միւմքին օլմատը թէօպէ տէմէյէ : Անտէն սօնրա Յիսուս Քրիստոս՝ կլիտիւյի քէմիտայի եօգարը գալտըրըպ , կէօկիւն եարէսինի կէօսթիւրիւպ տէտի , պուսու պէն սէնին իշին գապուլ էյլէտիմ , վէ սէն թէօպէսի՞զ էօլմէք իսթէրսին . խօշ տէյիլ տիր պանա սէնին զայ օլման . պու տօսթանէ փէնտլէր՝ թէէսիր էթմէտի ինատճիլէ : Օլգէման էֆէնտիմիզ՝ էլ սուսուպ կէօկիւն եարէսինէ , վէ սաղ էլի իլէ ալուճ իլէ գանին ալըպ , սաւ չըվէրտի օ թէմէրրիւտին եիւղիւնէ՝ տէմէք իլէ , պու

էլամէթի հուղուրի մահչէր կիւնիւնտէ՝ ճէմայինտէ
 Թաշըրեսարն . չիւնքի պէնիմ րահմ ու քէրէմիմ սէն
 րէտտ էյլէտին . վայ վայ եանտըմ տէյէրէք՝ մէքրուհ
 ճանինի Թէսլիմ էյլէտի շէյթան էլինէ :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Բ Ե Թ

Պասիգ շախսին պիրիսի՝ րասպայէ րիճա ու նիյադ
 էտէր խտի քի րասպայիմ պէն էօլմէտէն՝ իւչ կիւն էվ
 զէլ պանա խապէր վէր քի Թէտարիքտէ պուլունայիմ .
 Կէլտի պունա ալլահ Թարաֆինտէն ճիպրայիլ տէտի
 քի՝ նիյադին մադպուլէ կէշտի , պէն սանա խապէր վէ
 րէճէյիմ : Ալթմայէ օղրատը պու սէֆիլ , կէլտիլէր խը
 սըմ ագրասպալէրի , քի պիրադ Թէտարիք կէօր : Տէտի
 քի՝ պանա խապէր կէլէճէք սիզ պիլմէզսինիլ : Խաս
 Թէլիք Թարագգի էտինճէ , տօսթլար կէլտիլէր , ելինէ
 ճէվապ օ շէքիլ :

Խասթէլիք տահիճէ իւսթէլէյինճէ , քիլիսատէն
 րուհպան ու ալիմլէր կէլտիլէր . քի Թէօպէ զէմանին
 կէչիրմէ Թէտարիքին կէօր . սանա նէ դարարը վար
 Թէտարիքնտէն , գըշ իչին կէօր Թէտարիքին , եադ օլ
 տու խսէ՝ տէվլէթ սէնին . միւմքին օլմատը՝ Թէօպէ
 տէյէմէտի : Պագտը քի՝ իշ իշտէն կէշտի , պաշատը
 սըզլամադա , էյ ազիզ ճիպրայիլ , եա սէնին վատի քէ
 րէմին պէօյլէ մի խտի . սէն իւչ կիւն էվլէլ պանա խա
 պէր վէրէճէք խտին , իշտէ էօլիւյօրում :

Ճիպրայիլ կէօրիւնիւպ տէտի քի՝ էվլէլէքի կիւն՝
 խըսըմ ագրասպան նասիհէթի խտի . իքինճի կիւն՝ տօսթ
 լարըն րիճա ու նիյադի խտի . իւչիւնճի կիւն՝ րուհպան
 ու ալիմլէրին փէնտ ու նասիհէթի խտի : Պէն սանա
 իշտէ իւչ կիւն էվլէլ խապէր վէրտիմ անլէր իլէ , վէ
 սէն էսլէմէտին : Պէն խըզմէթիմի վատի ահտիմի իճ
 րա էթտիմ . էմմա սէն ահտինտէ գալմատըն . պէն նէ
 եափայըմ տէյէրէք կէօրիւնմէզ օլտու : Ալ է օ զէվալլու
 յուսահատեալ՝ ճանինի Թէսլիմ էթտի չիք իչինտէ :

Իմտի՝ հէր գադա ու խաթա կէլինճէ , պիղէ ալլահ
 Թարաֆինտէն մէլայիք կիպի խապէրտար տիրէր , նի

տա էտէրլէր քի, վազթինէ հաղըր օլ, մաղթիրէթ զէ-
մանին կէշիրմէ. պիղ ինատ էտէրսէք, թէօպէսիզ էօ-
րիւրիւզ :

ԻՒՉԻՒՆՃԻԻ ԻՊՐԷԹ

Պիր քիմնէ ճէմի էօմրինի ֆրսպ ու զինա իշինտէ
կէշիրմիշ խաի. վէ թէօպէ խթիղֆարէ կէլմէզ խաի :
Եարան ու եօլտաշ նասիհէթ էթտիքտէ՝ իֆթիսար
իլէ տէր իմիշ. պէն սօն նէֆէսիմտէ՝ իւշ սէօզ իլէ
խէլասիմի պուլուրէմ : Մէզպուր հէնիզ օրթա եաշը՝
պարկիրինէ պինուպ պիր էսկի ճէսիր (քէօփրիտէն)
կէշէրքէն, քէօփրի զէտէլէնիւպ՝ պարկիրի դազայէ
օղըայինճէ, պադար քի միւմքինի եօզ արը՝ քէնաիսի
տաիսի դարդ օլաճադ, տէտի, շէյլան՝ ճիւմլէսի՝ սանա :
Պու իւշ լուղէթ իմիշ մէկէր կիւվէնտիսի. պարկիրի
իլէ սույա զարդ օլուպ՝ եօզ օլտու կիթաի :

Վազթինի կէշիրէն, նէ քի խթէսէ՝ անի տիյէմէզ,
անճադ քի՝ զէման նէ քի սէօլէտիրսէ. տէմիր թա-
վինտէ եաիրշըր տէմիշէր :

ԳԼՈՒԽ Ե.

ՅԱՂԱԳՍ ԱՆ ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

ՊԷՇԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԵՄԻԷ ՄԻԻԹԻ ՕԼՄԵՄԵԳ ՊԵՅԵՆԻՆՏԵ ՏԻՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԷԹ

Ո՞գնաւորլարըն պիրի՝ թէնպիհլէնիպ ուլուսին
տէն՝ մանասթըրտէն տալա թաշրա չըզմամա
ղա. անճադ քի էմրի իլէ պիր պէճիտ խըզմէթ վազ-
թինտէ : Աքին՝ պու մէզպուր հէր կիւն պիրէր պէ-
հանէ իլէ՝ ուլուսինին էմրի իլէ շէհիրէ վէ զայրի եւր-
լէրէ վարըր խաի : Պիր կիւն կիտէրքէն՝ պիր ճինկի-
բասթ կէլիւպ, պունու կէօրէնլէր՝ ֆազիրին տէրտինի

արդ խոռուպ՝ նկայալ էթախլէր քի, մէլուն ճինատէն շուտէրախմէնտի խէլսա էլլէ :

Եպրամէլէրինէ գարշը կէլէմէյուպ՝ գարիպ կէլախ ճինլէյէ, վէ Յովնաննու Աւետարանըն իլքինի պաշլաալ գրարաթ էթմէյէ . վէ սայրի տուալէրի թէքմիլ խոռուպ, տէտի ճինէ, սանա անտ ու եէմին վէրիլիմ՝ ազիլ հնազանդութիւն իսմի գուվլէթինէ, իխրանձ ուշուատէմտէն : Տէտի մէլուն շէյթան, սէն մի պանա անտ վէրիլսին միւթէնէպիհ իսմին իւզէրինէ, քի ասլա միւթի տէյիլ իտին եօլունձա անտ վէրախլին սուրբ հնազանդութիւնա :

Պունտան պէյան օլուր քի, անլէր քի կէրէյի կիպի էկէր միւթի օլուրլարսա ուլուլէրինէ, վէ շէյթան միւթի օլուր քէնտիւլէրինէ :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Պունուն ագսինէ՝ սուրբն Բարսեղ Աւետարացի պիր մանասթըրէ կիաուպ, պիր կէնձ ուսուլու ուշաղի՝ մէտհ էթախլէր, քի զայէթ միւթի տիր : Եմր էթախ ազիլ քի, սու կէթիր՝ էլիմ եպգայրմ այ ուշապ : Ալէթիրինձէ, իպրիլի էլինատէն ալըպ տէտի, կէթիր էլլէրինի պէրի սու տօլոտւրայրմ, միւթի օլտու ուշաճըգ : Տէտի Վախլիօս . սահիհ իմիշ տէախլինիլ պու ուշաղըն հագգընտէ, վէ աղիմ տուա էթախ ուշաղա :

Ի Ի Չ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ի Պ Ր Է Թ

Պիր մանասթըրտէ՝ թէքքի տիւնէա ճգնաւորուն պիրիսինն՝ պիր էօքսիւզ գրգճըղաղը վար իմիշ Երինէ իսմինտէ, էմմա պու գրգճըղաղ՝ օլ մէրթէպէ միւթի իմիշ աթասինէ, քի ասլա սէօղիւնտէն չրգմաղ իմիշ : Օլուր քի՝ պապասինէ պիր շէյ ամանէթ վէրիլէր . պապասի տախի Երինէյէ ամանէթ վէրիլ : Երինէ վէֆաթ էտէր . ճիւմլէնին լիսանինտէ շայ օլմուշ հնազանդ իսմի, տէրլէր քի հնազանդ էօլտիւ, ուլուլէր տէր քի՝ խիլաֆ էտէրսէնիլ՝ հնազանդ էօլմէլ :

Ամանեթ սահիպի կելիւր ամանեթին խօթեր, արար զալալը պապասը պուլամաղ, պիլմէղ քի Վրինէ նէ-
րէյէ գօմուշ. պիր գաչ ատեմ իլէ կիտեր մէզարի իւ-
ղէրինէ տէր քի, պէնիմ գըզըմ Վրինէ՝ շու ամանեթի
նէրէյէ գօտուն եանլում, մէզարտէն նիտա ետէր՝
տէր քի, պանպա իշտէ ֆիլան եերաէ տիր: Տէօնէր
տէր արբահայր՝ եա պէն սիղէ տէմէղ մի խոխմ, քի
հնաղանդ էօլմէղ:

ՏԵՕՐՏԻՒՆ ՃԻՒ Ի ՊԻԵԹ

Միւթէնէպպիհ օլմայանըն էօմրի գըսալըր, իպ-
րէթի զուհուր էթմիշ տիր: Խախանիա մէմէքէթինտէ՝
օն եէտի եաշինտէ պիր ուշագ՝ տիւնեատէ բէղիլլէք,
զինա, ու խրրսըղըղ գալմամըշ խոխ էթմէտուկի, էն
ճամինտէ թութուլուպ ասըլտը: Ափանսըզտէն կէօր-
տիւլէր քի սագալ պիթտի, կիտէրէք կիտէրէք սագալ
ուղանտը, վէ օլ մէրթէպէտէ ագպպը օլտու, քի կէօ-
րէնլէր տօգսան եաշինտէ թահմին ետէրլէր խոխ:

Պու աճայիպի իշխալուպ շէհիրին եպիսկոպոսու,
կէլտի էթպայիլէրի իլէ՝ եիւքսէք եերէ չըգըպ տէտի
քի՝ պէ անէմլէր՝ նէ հայրանտէ գալմըշսընըղ պու
խուսուստէ. բապպի սիղէ հէյպէթ օլմաղ իշին պու
հիքմէթի կէօսթէրտի, քի անլէր վալիտէլէրինէ միւթի
օլմաղլար իսէ, կէօրսիւնլէր քի նէ գատար էօմիւրլէ-
րինէ նօգսան կէթիրիրլէր: Օ իրա պու ուշագ՝ պու
սինէ եէթիշիպ՝ սօնրա վէֆաթ էտէճէք խոխ, էկէր
թէմէրրիւտլլի պունուն էօմրիւնէ նօքսան ու խէլալ
կէթիրմէյէ խոխ, լաքին սէօղ տիյնէմէտլի իլին՝ պու
հայլէ կիրախ:

Գ Լ Ո Ւ Խ Օ .

ՅԱՂԱԳՍ ԱՆՄԵՂՈՒԹԵԱՆ ՏՂԱՅՈՅ

ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

ՍԱԳԻ ԶՕՃՈՒԳԱԼԸՆ ՊԻՃԻՒԲՄ ՎԵ ՊԵՒԵՆԵԿ ՕԼՄԱԼԸՐ ՊԵՅՆՆԵՍԵ ՏԻՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ Ի ՊՐԵԹ

Պիր չօճուճագ անէսինտէն էքմէք ալըս, թաշրա չըգըս, էքլ էտէրէք օ եանա պու եանա կէզէր իքէն, օլտու քի՝ պիր աօտուածածին թասվիրի էօ նիւնէ կէլտի. պագար քի՝ պիր չօճուգ գուճաղնտէ Յիսուս Քրիստոս թէմէքիւն օլմուչ. գուգու միսալի՝ մահճուպանէ նաղար գըլտը օ չօճուղա. վէ պիււ պիւլի ալագի իլէ տէտի՝ էյ պէնիմ մահպուս եարիմ, նիյաղ էտէրիմ՝ ալ գապուլ էյլէ պէնիմ հէտիլէմի, շու էքմէյի եէ՝ թասվիր պէլի զայէթ շիրին, էմմա սէտասի եօգ. նէ էքմէյի ալըր իտի, նէ բիճասինէ կիւչ էտէր ճէվապ վէրիր իտի՝ Աքին մասուլմ չօճուգ՝ եինէ եալլարըր իտի քի սօֆրատաշ օլալմ՝ Պիր վագըթ կէչիպ վէ պիր էսէր օլմայինճէ, տիպէլիք չօճուգուն աթէշի ալէֆլէնտի՝ պաշատը աղլէյուս ֆիւ զան էթմէյէ :

Ինճամինտէ՝ վէ մասուլմէրին բիճասի քէնտի Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիղէ զայէթ խօշ կէօրիւնիւս, թասվիրին չօճուղի Յիսուս Քրիստոս՝ էլ սուհուս ալ տը էքմէյի օ մաղլումին էլինտէն վէ տէտի, իշտէ նիւ յաղինէ կէօրէ գապուլ էտէրիմ էքմէյինի, լաքին իւչ կիւնտէն սօնրա՝ սանա էտա էտէրիմ տէյնիմի :

Չօճուգ անի իշտիճէք, սէվինէրէք տէօնտի անէսի էվինէ. վէ խասթէլէնիւս, իւչ կիւն տէյինճէ վէֆաթ էյլէտի. վէ էմսալի կէօլլէրչին փալագի գանաթ աչըս, սէմայէ բէվան օլտու, քի վարա միւտամի քէվսէր էքմէյէ նայիլ օլա :

() Գոստիննոս բուհականներին սերվելով՝ սուրբ Աբրահամը իւղերիննէ պիր ճէտիտ քիթապ մէզմում էտէր խաի . վէ աստեթի խաի քի , զահմէթանն սօնրա՝ տերեա քէնարինտէ վարքայ կէզինիր խաի . վէ էթպայիւ լէրի ուղագտան կիտերլէր խաի , քի անրն բուհանի ֆիքրիննէ խէլայ կէթիրմէլէր :

Պիր կիւնն էօյլէճէ կէզինիրքէն , կէօրաիւ քի պիր չօճուգ տերեա քէնարինտէ գում իշինտէ պիր քիւջիւճէք չուգուր եափմըլ էմալի հափուգ , վէ էլինտէ պիր քիւջիւճէք գաշըգ՝ տուրմայրպ պահրին սուլունու ալըպ , գաշըղի իլէ չուգուրա տօլաուրուր խաի : Աիւալ էթաի էյ մահպուպ ու շիրին մասում , նէ եափըօր սուն : Տէտի չօճուգ , իսթէրիմ քի՝ պու ճէմի տերեպի պու չուգուրա տօլաուրայրմ :

Աիւլաի երանելի վարդապետ , վէ տէտի . էյ թըֆլի մասսում՝ հիչ գապիլ մի եա . պու տերեա զայէթ էնլի վէ տէրին , գաշըղին քիւջիւճէք , վէ չուգուր տաիս քէզալիք՝ ափուճ տէյնի : Ղէվապ էթաի չօճուգ . պանա փէք գօրայ տրր պու պահրի պու չուգուրա պէնտ էթմէք , էմմա՝ սէն ֆիքրիննէ գօտուղինի գալէմ ալթիննէ սըղտրմասի մուհայ :

Տէտի () Գոստիննոս , նէյն թէշպիհ տիր տէտիյին , թապիրի նէ օլա : Տէտի չօճուգ , սէն քի սուրբ Աբրահամը իստերսին ֆիքրիննէ սըղտրմաղա , քի իմքեանի եօգ տրր . սէն անի էաինճէլէտէք , պէն տաիս ֆէվրիճէ պու պահրի պու չուգուրա տօլաուրուրէմ , պունու տէյերէք կէօրիւնմէղ օլաու չօճուգ : Տուլաու () Գոստիննոս քի մէլայիքի ազիղ իմիչ , համա ու սէնա էյլէտի բապպիյէ :

Այլէր քի ագրլտէն թաշրա պիր շէյին արտրնճէ կէզէրլէր , օ մէլայիք կիպի չօճուգ բութպէսիննէ կիւրէճէրլէր , հէման տին խուսուսինտէ օլան քէլամլէրէ՝ էմալի չօճուգ իթիգատ էտէճէրլէր , վէ թէֆաիշիննէ մամուր օլմայաճաղար :

Գ Լ ՈՒ Խ Է .

ՅԱՂԱԳՍ ԱՆՏԻՇԱԶԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԵԿՏԻՆՃԻ ՖԱՍՐԼ

ԳԵՐԱՏԻ ՊԵՂԱՐԵԶԼԻՔ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Պիր փխատէ քիմնէ՝ էօլտիւրտիւ պիր ասրլղաւ տէյի, գաւմատը տախի միւմքին օլմատը միւր տէնին գարընտաշի էլինտէն. վարտը թէքմիլ թէտաւ ըիք կէօրտիւ խոստովանութիւն մուգիւրը օլմաղ իլէ, վէ թէվէք.քիւլ օլտու ալլահն ըահմինէ : Լաւ գ ուր բաթ կիւնիւնտէ՝ էօլէնին գարընտաշի էօնիւնէ չք գըպ, իսի ու ըէսէն պօյնուէտէ, ճիւրմին մաղֆիրէթին տիլէտի էօլէնին գարընտաշինտէն, փայլնէ ասրլղաւ նիյաղ էթտի՝ քի պու միւպարէք ալլահն վէ Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիղին աշգի իշիւն՝ սուչումու ալֆ էյլէ. վէ զէքը էյլէ պու կիւնտէ անըն շէքտիլի սէր էնճամի :

Իօլէնին գարընտաշի կէօրիւպ շօլ մէրթէպէ եիւղ եէրէ օլտուղինի, ըահմէ կէլիպ՝ ասրլղատէ օլտուղին սապիթ էթտի ճէօմէրտանէ. ալֆ էյլէտի մէղպուրին ճիւրմինի. վէ գաթիլտէն մուրախիսա էյլէտի պիչաւ ըէյի՝ աշգի Իսա իշին : Վէ գուճաղլայիւպ էօփտի եիւղ զինի տէմէք իլէ, վաք սէլամէթ իլէ. մէվլա սանա սէւ մատէ, վէ պէն սանա եէրտէ ալֆ էթտիմ :

Պաճ պու քէրէմի. օ կէճէ ըուչաախտէ պիղարէղին՝ կէօրիւնտի Յիսուս Քրիստոս վէ տէտի. չիւնքի սէն՝ տիւն խոսմինին սուչումու պաղըրչատըն պէնիմ՝ հաթըրմ իշին, պիլմիշ օլ.քի անա պէտէլ՝ պէն տախի էօլէն գարընտաշինին ըուհինի՝ աղքայութիւն ճէննէթիմէ տախիլ էյլէտիմ. վէ պապան ճանինի տախի՝ նուրի էնվէք սէմայէ լայիւ էյլէտիմ : Վէ սէքիղինճի կիւնտէ՝ սէնի տախի տալէթ էտէյիմ օ ճէննէթէ՝ քի

Ֆանի տիւնեանըն զահմէթինտէն խելաս պուլասըն , վէ էպէտի միւտտէթիմտէ իզգէթլի օլասըն : Աօլտիւ օ ազիզ ասըլզատէ . հիքմէթինտէն սիւալ օլունմանդ :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Բ Ե Թ

Ասըլզատէնին պիրի Յովհաննէս նամինտէ՝ ըստթ կէլմէք իլէ պիր տիւշմէնինէ քի սօյինտէն պիրխանի էօլտիւրմիշ խտի , վէ չօդ զէմանտէն պէրի քիւշատին արար խտի , անսըլտէն պիր չափարըլ եէրտէ պիրպիւ ըինէ ըստթ կէլիւպ , քի իմքեանի եօդ խտի կէրի տէօն մէյէ : Սուշու կէօրտիւ քի՝ էօլիւմտէն զայրի գուր թուլուշ եօդ տըր , Յովհաննէսին ասըլզատէլիլինէ մամուր օլուպ , աթընտան էնտի վէ տիւշտիւ եէրէ , խաչանման գօլարըն ուղատըպ՝ սալպ օլունան Յիսուս Քրիստոս աշգինէ սուլ՝ ու մուհապպէթ արզուլէտի : Յովհաննէս էմր էթտի քի , գակդ այաղա՝ ճիւրմինի սանա պաղըշատըմ :

Վ է անտէն սօնրա քիլիսայէ կիրուպ՝ տիզ չէօքտի խաչըլութիւն էօնիւնտէ , կէօրտիւ քի Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիզ խաչ իւզէրինտէն միւպարէք պաշի իլէ թէնէզզիւլ խտուպ պօյնուն էկիւպ՝ թէշէքքիւր էյլէտի Յովհաննէստէն : Աէօյա պէնիմ մուհապպէթիմ իշին , սէն տիւշմէնին սուշինտէն կէշտին ալֆի էթտին , պէն տէ սէնին էօզիւրինի գապուլ էյլէտիմ , մազֆիւրէթ պուլասըն ախրէթտէ :

Ի Ի Զ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ի Պ Բ Ե Թ

Պէշիւք Աոստանդին ազիզ փատիշահէ ինհա էթտիլէր քի , սէնին թապիլրինի թաշլէտիլէր Անթէքթէ չէհիրինտէ , վէ ինթիգամ ալմազ իշին՝ զայրէթէ գօշ մաղ խտէրլէր խտի : Աազար էյլէյին փատիշահըմ , քի սէնին միւպարէք ճէմալինի եարէ փէրէ էթտիլէր : Ալլէրին եիւզինէ սալքպ տէտի , եա պէն սալա եարէ փէրէ պուլմայօրուլմ եիւզիւմտէ , վէ ազըր հիչ տույ մայօրուլմ , պաշըմ պէտէնիմ սափա սաղ տըր : Պունու իշիտիպ՝ նատիմ օլտուլար ինթիգամ սէփտասինէ տիւշէնլէր :

Սուրբ Յովհաննէս ողորմածըն՝ պիր դրդ դարըն տաշի օղու գիլուգալ էթմէք իլէ պիր մէխանէճի իւրէ, կէլուպ շէքվա էթտի տալիսի օլան ազիզէ : () տախի բիրթտէն նալզինէ կէօրէ շէքպէթ վիրուպ, թէսէլլա էյլէտի տէմէք իլէ, պէլի օղուլ էօյլէ տիր : Շօշ իմտի պէն պու կիւն անտէն պիր ինթիգամ ալայրմքի, Իպէնաւրիցէ շէհիբի մաթ օլա : Լաքին՝ եկէր քի սէն պանա գալմ իսէն, իլլաքի ֆաղլի ամէլ իլէ տախի ույաճադսըն, տէյիլ քի սատէ ճինս իլէ :

Պատէզալիք՝ չաղըրտը շարապ էմինին, վէ պիր թէպքերէ ալտը, քի ֆիլան մէյխանէճի՝ ճէմի թէքլիֆտէն մէն օլունուպ, մաֆ ու միւսէլլի օլա : Լէ չաղըրտը մէյխանէճի տէտի, սէն պէնիմ գրդգարընտաւ շրմ օղունա՝ զայէթ ինսանէթլիք էթմիշսին, էյլլինիզէ մուգապիլէմիզ եօգ տըր, շու հէտիլէմիզի (աղ էմմա) չօգ եւրինէ գապուլ էտէսիզ, վէ վէրաի թէպքերէյի :

Մէղպուր կէօրտիւքտէ, հիճապլինտէն գէմին եաւրըլտէ իտի եւրէ կէշէր իտի : Թէվաթուր օլտու հալէհիւլ, քի պէօյլէ տախի ինթիգամ ալմադ օլմըր մի իմիշ տիւնէատէ : Մէյխանէճի հալի հայաթլինտէ, օազիզլին մահճուպի վէ պէնտէսի օլտու հիճապլինտէն :

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ,

ՅԱՂԱԳՍ ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՆ

ՍԵՔԻՋԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԳԵՐԱՅԻ ԹԵՕՊԵՅԻ ԻՍԹԻՂԱՅԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Սրբորդըն պիրի խասիմլէրինէ բաթմ կէլիպ, պագտը քի խէյասինէ չարէ եօգ տըր, տիւշտի եւրէ եիւզի գօյի, գօլարին ուղաթտի վէ տէտի, ալլահըն ատալէթի միւճէպլինճէ՝ գաթլէ վաճիպ էմ, զիրա բապլիմի կէօնէկէօն ֆրագ ու զուլմ իլէ խըմէ կէթիրտիմ : Պաշտաղ աղլէյերէք մուգիլըր (խոստովա

նել) օլմաղա, վէ խասիմէրինէ րիճա ու նիյաղ էյլէտի
քի, պէնիմ րապպիմին ահա ու ինթիգամին՝ պէնտէն
կէրէյի կիպի ալասընրդ, վէ պէնի տիլիմ տիլիմ օտոզ
րայասընրդ : Իշ եէրինէ եաթտի րիճասինէ կէօրէ
գըլմա էթտիլէր հագիրի :

Պու ահվալ ինհա օլունտու ճգնաւորուն պիրիսի
գուլաղինէ . քի ճէմի գէմանինտէ էօմրինի իսթիգֆար
իլէ կէչիւրմիշ խտի . վէ ալլահ թարաֆինտէն տախի՞
հագիրգէթ իւղրէ խապէր ալտը քի, օ խըրսըզ՝ մաղ
ֆիրէթ պուլտու . վէ մէլայիքլէր՝ մէղպուրին բուհին՝
ահէնիկ իլէ սէմայէ տախիլ էթտիլէր : Պագիր ճգնաւոր
թէշէքքիւր էթմէյիւս, իլլա քի խըշմէ կէլիւս տէտի
ֆիքրինճէ, պէն տախի մէղպուրէ մէնէնտ՝ հալի հա
յաթիմի վէրիրիմ գէվգ ու սէֆայէ, վէ սօն նէֆէ
սիմտէ էօյլէճէ թէօպէ էտէր՝ մաղֆիրէթ պուլուրէմ.
վէ էնճամինտէ՝ անճիլէյին օլուր պանա՝ նիճէ քի անա :

Պու ֆիքր իլէ՝ գէվալտու թարիգինտէն բուճու իւ
տուս, տիւնեայէ տէօնիւնճէ, կէլտի պիր չայ նէհրէ .
ճէսը քէօիրիւսինտէն կէշէրքէն, տիւշիւս զարգ օլուս
պօղուլտու . վէ շէյթան ճանընր ալլա, ճէսէտի կիպի
զարգ էթտի նարի ճիհէննէմէ . վէ օլ տէնի չէքալիք
զահմէթ՝ նաֆիլէ եէրտէ զայ ու խպա օլտու կիթտի :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ի Ե Թ

Սուրբ Հայրն Մնտոնիտա՝ պէրր ու եապանտէ կէօր
տիւս պիր պէտտալի հապէշ, քի օտուն տէվշիրիր խտի .
վէ հաչան թախմին էտէր խտի աղըրըղին, քի գալտըր
մաղէ եօզ խտի իմքեանի, տախի զիյատէ թարագա
էտէր խտի եիւքի իւղէրինէ . օլ մէրթէպէ քի՝ հիչ եէ
րինտէն թէփրէնմէղ օլտու եիւք : Հէյրանտէ գալտը
Մնտոնիտա :

Մէլայիքի աղիղ կէլտի միւշքիլին հալլ էյլէտի քի,
օ հապէշի օտուն տէվշիրէն՝ ֆասիգ կիւնահքեարէր
տիր, քի եիւքլէնմիշէր ֆըսգ իլէ . վէ եիւքլէրին՝ գալ
տըրմաղէ թագէթ կէթիրմէյիւս, զիյատէսինճէղ թա
րագգա էտէրլէր կիւնահլէրի իւղէրինէ :

Պիր ատեմ չօգ քերքէ նիյէթլէնիր խտի խոտաովա
նուլթիւն էթմէյէ. յաքին՝ նէ դատար կէլսէ խտի խոտ
տովանահայրըն էօնիւնէ՝ աղղընի աչամաղ խտի : Խառ
թէլէնինձէ՝ չաղըրտը քահանայը՝ ճիւմլէսին մուգիրրը
օլուպ, պիրինէ կէլինձէ, հիճապինտէն ճէսարէթ է-
տէմէտի մուգիրրը օլմաղա : Քահանայ կիթաիքտէն
սօնրա՝ կէլտիլէր տէօրթ շէյթան՝ պաշլատըլար դավղա
նիղա էթմէյէ :

Պիրիսի տէտիքի, շէրան պու պէնիմ՝ նատիպիմ տիր.
զիրա՝ իլք խպթիաա պունա ֆրագի պէն իշլէթտիմ :
Եքինձիտի տէտի, պէնիմ հագգըմտըր, զիրա՝ պէն ֆրագ
իշլինտէ էյլէնտիրտիմ : Իւշիւնձիւսի տէտիքի, շէրան
պէնիմ տիր, զիրա՝ պէն պիթէտարիք վէ պիլայիգ իլղա
էտէր խտիմ հաղորդուլթիւն ալմաղա : Տէօրտիւնձիւսի
պագտը քի քէնտիսինէ փայ դալմաաը, տէտիքի՝ սիղ
չաշլընսընը՝ հայա նէֆէսի վար հէմ սաղ տըր, իհթիւ
մալ տըր, պէլքի խոտաովանել լա, թէօպէ ու իսթիգ-
ֆար էտէ. սիղլն իլագանըղ տիպտէն քէսիլիր :

Պունու իշլտինձէ տէրտիմէնտ խաաթէ՝ զայրէթէ
կէլիպ տէտի, եա՛՝ րապպիմին րահմ ու քէրէմի օլ մէր-
թէպէ օլտուգտան սօնրա՝ պէն նէյէ՞ պէքլէրիմ. չաղը-
րըպ քահանայը պիլթէմամ մուգիրրը օլտու. վէ պէօյ-
լէձէ խէլաա պուլտու շէյթանտան. վէ բուհինի փաքձէ
թէսլիմ էյլէտի խալիգինէ :

ԳԼՈՒԽ Թ.

ՅԱՂԱԳՍ ԱՏԵԼՈՒԹԵԱՆ

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

ՊԻՐԱՅԻ ԱՏՈՒ ՎԵ ԻՈՒՍՈՒՄԵԹ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԷԹ.

Իքի ատեմ պէյնինտէ՝ չօգ զէմանտէն ատալլէթ
ու քէն վար խտի. պունու տուլուպ էհլի թապ-
վանըն պիրիսի՝ նիյաղմէնտ օլուր խտի զարար կէօրէնէ.

էնճամբնաւ այսողինէ տախի սարըլար պիր դաչ տօսթը
լար իլէ՝ պիր իմքեանըն պուլամաորը : Տէօնիւս ճէօ
մաաթէ տէտի՝ աշխբեարէ տէրիմ սիզէ , պիղի դապուլ
էթմէյէն , պիղի իրսայլ էտէնի դապուլ էթմէմիշ օլուր :

Իմաի տուա էյլէյին րապպիյէ , քի պիր թէօհֆէ է-
լամէթ կէօստէրէ պու ինսաճի իւզէրինէ , քի իպրէ-
թի ալէմօլա , ղիրա մէզպուր՝ քէն սաղլամաղ իլէ տին
գարրնտաշինէ , քէնտի նէֆսինէ էտէր դարարը : Պու
նասիհէթի թէքմիլ էտինճէ՝ կէօրէսին մէզպուր էհլի
զարէզ , կէօզլէրին օ եանա պու եանա չէվլլուս ,
չարփտի քէնտիւսին եէրէ , պաշլատը քէօփիւրմէյէ , վէ
թիթրէմէյէ եիւզ թուլթու ճէօմաէթ :

Պունու կէօրիւս մէզպուր աղիղ թագվա՝ տուայէ
տուրուս , վէ էլ սունուս գալարբար փէրս օրան մէզ
պուրի . ագլը իւզէրինէ կէլիւս , վէ տիւշմէնին էօ
նիւնաւ ահ ու ֆիզան էտէրէք , սուշլիյէ էմսալ՝ ղի-
յանքեարինտէն մաղֆիրէթ տիլէտի կէօզ եաշի իլէ ,
վէ գուճագայրս խամմինի՝ տօսթի գատիմ կիպի , ճէ-
մի նազար գըլանէրէ՝ պիղարէղլիյէ իպրէթ օլուր :

ԻՔԻՆՃԻ ԻՊԻԹ

Սուրբն Գիտնէսիոս Արիստագացի՝ Գիտնֆիլէս սար-
կաւագին մէքթուպինտէ նազլ էտէր քի , պիր տէմ
տէ օղրատըմ Արիտէ միհման օլտում ֆաղիլէթլու
Կարպոս եպիսկոպոս , օլ քի մէվլանըն իրզմէթինէ՝
պիլա խապէր գարիս օլմաղ խտի , թա քի բույա կէօր-
մէտիքճէզ : Անորզ մէզպուր խաթրինէ տէյմիշ խտի
փուլթիէրէսթին պիրիտի , ղիրա էհլի իմանըն պիրիտի-
նի շաշըմիշ խտի հագգ տինինտէն : Աքիտի իւզէրինէ
տախի տուա էտէճէք եէրտէ՝ էթմէյուս , պիլմէմնէ
տէն եիւրէյի շիքէսթ օլուս , ղարէթ պիրլէ՝ վէ աշգի
հագգրն սէփտասի իլէ ալէֆլէնիւս՝ մէզպուր փուլթ-
փէրէսթէ լանէթ օգույուս , թասալանտը եաթար :

Աարը կէճէտէ՝ չիւն իպատէթին վագթը կէլոյի՝
եաթաղինտէն պիհուղուր գալգըս , համա ու սէնայէ
տախի խայիր էթմէյուս , թասա իլէ կէօյա ղարգ օ

չուր խոի, վէ տէր խոի, շէրի ու լայրդ տէյիլ տիր
մէզպուր փութփէրէսթլէրին սաղ գալմասը. չիւնքի
տողուր բահտէն շաշքրքրլար էհլի տինտարի. վէ նիւ
յազմէնտ օլուր խոի բապլիյէ, քի լիքիսինին տախի
վիւճուտին տիւնեատէն քէսէ :

Պուհու խէյալէնիր լիքէն՝ հագիր Վարպոս տէտի,
զաննրմա կէլտի քի, խանէմ՝ օրթասինտէն եարըլաը՝
եօգարտան աշաղատաք. վէ պիր նուրանլէր աթէշ
զուհուր խոււպ, իսա մէսիհուլլահ սէմատէն եերէ-
տէք էնիւպ, սայրսրդ ֆէրիշթէլէր էօնիւնտէ մէվճուտ,
մաթ օլտուժ. վէ աշաղա նազար գըլըպ՝ կէօրտիւմ գէ-
մին եարըլմը, վէ պիր նիհայէթսիգ չուգուր գարան
լըգ զուհուր : Վէ մէզպուրլէր չուգուր աղղինտէ՝ թիթ-
րէմէքտէն ագըլ զայ. վէ չուգուրտան եօգարը տողուր
չըգարլար խոի մարաֆալար՝ սյազլէրինէ սարըլմիշէր,
վէ էթտէր միսալի ֆըշ էտէրէք՝ աշաղը չէքէրլէր խոի.
վէ գույրուգլէրի իլէ մէզպուրլէրի չարփարլար խոի :

Օ աննրմա կէլիր խոի, վէ մէզպուրլէր զարգ օլմազէ
նաչարի բայ վիրուպ, սէմատէն կէօրիւնէնի ունուտուպ՝
զիրտէ օլան զուհուրաթըն թաաճիւպինտէ գալտըմ :
Կէճտէն կէճ եօգարիյէ պագըպ կէօրտիւմ քի՝ Յիսուս
Քրիստոս քէնտի թախալինտէն թէնէգղիւլ խոււպ,
թէշրիֆ պույուրմուշ օ մէզպուրլէրէ գարիպ, վէ մէ-
լայիքէրէ էմր էթտի քի, պիրիպիրիսինէ տէսթիկիր
օլուպ, հագիրլէրի չուգուրտան չըգարմաղա զայրէթ
էտէլէր :

Վէ Սէսիհ Յիսուս Քրիստոս բահմանի բահիմ,
տէսթի շէրիֆի իլէ պանա իշարէթ խոււպ տէտի,
ֆարիգ կէլ պանա ագսինէ հարաքէթինտէն. զիրա
հագիր էմ պիր տէֆա տախի սիյասէթ չէքմէյէ պէնի
ատէմ իլին : Պէլի հազմի քէօշէ տիր պանա, քի պէնի
ատէմ կիւնահ հիւ իշլէմէյէ. լաքին նէ զանն էտէրսին,
թագէթ կէթիթիթմիսին օ աֆի երլանլէրէ : Վէ օ
կիրտապ չուգուրլէրէ տէյիշ էթմէյէ բապլինի, վէ
մէլայիքէրին մէքեանինի :

Կէօրալէն մի աղիգ, քէն սագլամագ՝ նէ միւշկիւլ

շէյ իմիշ . քի բապպի տախի հազզ էթմէղ . քէնտի տիւշ
մէնլէրինտէն զարէզէ պինտէն ինթիզամ ալմասինի .
անճագ տուա իլէ տէսթիկիր օլմագ նաչարլէրէ թէն
պիհ էտէր : Ան իսէ սրնարինէ զարէղ սագլայըս ,
բապպիտէն քէրէմ ումարսն :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ .

ՅԵՂԱԳՍ ԲԱՄԲԱՍԱՆԱՅ ԼԵԶՈՒԻ

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

ԳԵՐԱՅԻ ԶԵՄՄԻ ՎԵ ՖԱՍԼԻ ԼԻՍԱՆ

ՊԻՐԻՆՃԻ Ի ՊՐԵԹ

Քէֆայէթ էտէր իտի հազրէթի Սնտանն
գըղգարընտաշը Սէյրէմին ույուղ օլմասը
զէմմամլէրէ իպրէթ , լաքին անա գանաաթ էթմէն
իշիթսին վէ պու իպրէթի :

Օէմմամլէրին պիրի հիշ պիր քիմաննին հազգընտա
խայըր սէյլէմէղ իտի . իլլա քի տայիմ իիւտտամ կար
գաւորլարը ֆասլ էտէր իտի : Եօլտիւքտէն սօնրա՝
աչտիլէր մէզարընը , կէօրտիւլէր քի զայէթ չիւրիւմիշ
ճէմի ճէսէտի՝ աիլինտէն զայրի , վէ աիլինի գապղ էթ-
միշլէր իտի ագրէպլէր , տէֆա երլանլէր , վէ զէհիրլի
գուրպաղլիլէր , կէօյա քի պահր իչլինտէ իւզէրլէր իտի :

Կէրչէքտէն իպրէթ իտի , քի լայըգ տէյիլ իտի օլլա
տան թօփրաղէ տէօնմէյէ , չիւնքի չօդ ատէմէ զարար
ու զիյան էթմիշ իտի զէմմ էթմէք իլէ :

Ի ՔԻՆՃԻ Ի ՊՐԵԹ

Պիր մանասթըրտէ՝ իքի ճգնաւոր այագտաշ իտիւ
լէր . պիրիտի զայէթ զէմմ էտիճի . օլ մէրթէպէ՝ քի
սսլա պիրիտինն էյլլինի սէյլէմէղ իտի : Սօն նէֆէսէ
գարիպ օլուպ , այագտաշը րիճա նիյաղ էյլէտի քի ,
էօլտիւքտէն սօնրա՝ քէրէմ պույուրա քէնտիւսինն կէօ

քիւնէ : Ահա ու շարժ էյլէտի քի՝ օլտուն , օթուղ կիւն
թէմաթիստէ սանա կէօրիւնէյիմ էմրի հագգ իլէ : Հա-
գիգէթի իւղըէ՝ պիր գաչ կիւնտէն սօնրա կէօրիւն
տիւ պագտաշինէ . լաքին օճագ գուրումու կիպի սիմ
սիւհա , նարի ճիհէնէմ վէ աթէշ տէրեասի իշինտէ .
իէրտէն վէ թաշրատէն զէյն օլունմուշ : Հագիր ա-
յագտաշը թիթրէմէյէ պաշլատը :

Տէտի մէզպուր ճիհէնէմ քիւթիւյի , վայ պանա վէ
պէնիմ հալիմէ . իթիմաս էյլէ գարընտաշ , նաֆիլէ
եէրտէ պէնիմ իշին տուա էտէրսին , զիրա՝ պէն էպէ-
տի միւտտէթ նարի ճիհէնէմտէ պէնա օլտում . ճան
էէքիշիքէն վէֆաթ էթտիյիմ վագթինէտէք , հուղու-
րի շէրէ տալէթ օլունուպ , առալէթքեանի հաքիմին
մէճիսինտէ թիթրէմէյէ պաշլայրպ , կէօրտիւմ չօգ
նուրանի ճանլար շէմտէն զայէթ միւնէվիէր , քի էէ-
լէրին եօգարը գալորըրպ պանա գարշը , օ աաիլ հա-
քիմէ ֆէրեատ իտուպ , վէ իւճէ ալագ իլէ տէրէր ի-
տի , էյ առալէթքեանի բապպիմիլ , գաստի ինթիգա-
միմիլի ալ պու զէմմամտէն , քի պիլի քիլպ ու իֆթի-
րա իլէ՝ ճարիս ու պէտնամ էտէր իտի ալէմ իշինտէ :
Պատէզալիք՝ հագգըմա էմր օլունտու նարի ճիհէնէմ
էզապի :

Ի Ի Զ Ի Ի ճ Ի Ի Պ Ի Ի Թ

Փափաղըն պիրի պու տէրտէ կիրիֆթար օլուպ ,
ճէմի ալէմի լիսանինէ ալըպ , չարիսիֆէլէք միսալի ֆըր-
լատըր իտի : Աշվթինտէ՝ տիշլէրի իլէ տիլինի՝ լօգմա
լօգմա իտուպ , տիշարիլէ թիւքիւրիւր իտի : Ամրի
հագգ իլէ՝ իպրէթ օլմագ իշին , քի գուրույաճագ լի-
սանի իլէ՝ նէ տէյնի գարար ու զիյան էթմիշ իտի՝ պի-
սուլ քիմնէլէրի ֆասըլ էթմէք իլէ :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Ը .

ՅԱՂԱԳՍ ԲԱՐԻ ՎԱՐՈՒՅ

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ՖԱՋԼԻ ԱՄԵԼ

Վարդապետին պիրեսինէ տտէթ խտի քի եղաւ
 ճտան եղաւ շայիրալէրինէ պիրէր թանէ զէմ
 պագ հէտիցէ վէրիր իմիշ : Սէպէպինի սիւալ էթտիք-
 տէ , տէտի քի՝ տէօրթ էլամէթ կէօրիւրիւմ զէմպագ-
 տէ : Վար տըր անտէ իւշ թիւրլիւ բէնկ , քի իպրէթ
 տիր իւշ ֆաղլի ամէլէ . գալպինէ , թէնինէ , վէ էլի
 նիցէթինէ : Վար տըր անտէ վէ լէթիֆ բայիհէ , քի
 էլ սուսմատան՝ խօշ պուշին իհսան էտէր գօգլայանէ ,
 լաքին էկէր քի զէտէլէնիւպ շիքէսթ օլուրսա՝ ֆէհա
 գօգար :

Պիրիլիցէ տէլալէթ տիր , քի նէ գատար սաղ իսէ ,
 զէմպագ կիպի գօգար . վէ էկէր զէտէլէնիքսէ , ալէմի
 ֆէհա գօգու իլէ խրէնտիրիր : Վէ տախի՝ վար տըր
 զէմպագտէ եէտի եափրագ , վէ եէտի թօխում , ալ-
 զուլէրիմ քի պէնիմ շայիրալէրիմ , եէտի ֆաղիլէթ իլէ՝
 եէտի քէպիր կիւնահտան խէլսա պուլալէր . անըն ի
 շին զէմպագ շիւէլին հէտիցէ եօլլարիմ :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Բ .

ՅԱՂԱԳՍ ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ՕՂՐՈՒԼԳ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Խրըրը՝ շէրան սալոյ օլունուր . զիրա՝ ինսանըն
 էօմրին մէվատին քէսէր , իմտի էօմրի քէ-
 սիլմէսի լայրդ ու սէղա տըր . անճագ քի գարնը տու-
 յաճագ գատար չալսա , էսկի գալիլ միւլճիպինճէ՝ գաթ-
 լէ վաճիպ օլմաղ :

Թիւճճարըն պիրիսի հազիգէթտէ շէօհրէթ պուլ-
մուշիտի . օլ տէյնի քի , հէր քիմնէ անա սազըլ էմա-
նէթ վէրիլէր խոի . էմա քիւշատ պուլինճէ , քէնտիւ-
սի տախի չալար խոի : Ասպանճի պիր ատէմ պուշա
աղիմ խաղինէ էմանէթ վէրաի . վէ իւշ սէնէտէն սօն-
րա կէլաի թալապ էյլէտի : Այդպուր պաղիրկեան չիւն-
քի սէպէպի թահրիլի վէ շահիտի եօղ խոի զարիպին ,
փաք ինքեար էթտի . տէրտիմէնա գասալիէթ իլէ տէօ-
նիւպ կիթտի :

Գօճա գարընըն պիրի կէօրտիւ պուշու գասալ-
վէթտէն պօղուլմուշ , սիւալ էթտի սէպէպինի . տէ-
տի ֆազիր զարիպ , նէ տիյէմ սանա , չիւնքի պանա
մէտար էտէմէղսին : Տէտի գօճա գարը պէ հէյ օղուլ
հէլէ սէյլէ , մէտար էտէմէղսէմ պիլէ , պէլքի պիր
նասիհէթ վէրէպիլիլիլիմ : Ասպէթտի պիչարէ աշվալինի :

Տէտի գօճա գարը հիշ տօթլարըն եօգ մի տիր .
վար անլէրէ սէյլէ քի , պիր գաշ սէփէթի ֆըշգի իլէ
տօլտուրսունլար , վէ կէօթիւրիւպ մէղպուրէ էմանէթ
վէրսինլէր , քի ճիւմլէսի ինճու , վէ խաղինէ իլէ փիւր
տիրլէր : Աշիթտիք սէնին էհլի հազ ատէմ օլտուղինի ,
կէթիրտիք էմանէթ սանա վէրմէյէ պու սանտրգլարը ,
պիղ տիյարի գուրպէթէ վարաճաղըղ :

Այնլէր պու սէօհպէթի էտէրքէն , սէն տախի
էնգարիպ իւսթէ վարըպ էմանէթին խտէրսին . մէղ-
պուր շանինէ նօգսան կէթիրմէմէք իլին , վէ մուպա-
լիղէ էհվալի կէօրտիւքտէ , ինքեար էտէմէղ , էմանէ-
թին սանա թէպիլմ էտէր : Աթտի ֆազիրի պիչարէ
գօճա գարընըն նասիհէթի միւճէպինճէ :

Տէտի խօճա պաղիրկեան պէլի սէնի թանրըրմ , սէն
ֆիլան ատէմ տէյլիլիսին , վէ ֆիլան վազըթտէ կէթիւ-
մէտին մի էմանէթին . իշտէ պիգուսուր էմանէթին
տէյիւպ թէպիլմ էյլէտի տէրտիմէնտէ . քի սէվինէրէք
ֆազիր տէօնտիւ էվինէ , վէ քէնտուսի նատիմ օլուպ
գալար էլտէսթ :

Ղահիլին պիրի՝ խորսրդըղա տատանրը, հէր ագ-
չամ էլի տօլու էվէ վարրը . անէսի շատ օլուր , էմմա
հիչ սօրմաղ՝ քի պունյարը նէրէտէն կէթիրիրսին , ալա ,
էյի , փաք , հիււրէմ օլուր եէր իչէր : () Լաու քի՝ ճա-
հիլ եագա վէրտի թութուլու , ասըմասինէ հիւքմ
օլունտու . նիյաղ էթտի քի , վալիտէմի պիր քէրրէ ճա-
ղըրն հէլալըգ ալայրմ , չիւն գուրթուլուչ եօգ տըր .
չաղըրտըլար :

Ուշագ եանաշտը անէսինէ , մէմէլէրինն աչ տէտի
պուս էտէլիմ . զիրա՝ օ մէմէլէր չէլմէ կիպի պանա վէր-
տիլէր էօմրի հայաթի : Լփլատ ածխսի՝ նէ՞ եափսըն վա-
լիտէ՝ աչտի կէօխսինի : Սէղպուր ուշագ՝ մէմէսինի էօ-
փէրքէն . բարտը պիր փարչա գօփարտը մէմէսինտէն :
Վայ նէֆէսի էտինձէ անէսի , հաքիմ զապիթ տախի
տէտիլէր՝ մահէլլ մուստահագգ իմիշ գաթիլէ պու եա-
րամաղ ուշագ :

Լաքին ուշագ՝ էօղիւր տիլէտի քի , սէպէպին սիւ-
ալ պուլուրուն . իզին վէրտիլէր : Տէտի քի , պէն հէր
ագչամ չալտըղըմը էվէ կէօթիւրիւր խտիմ , պու վալի-
տէմ պանա սօրմաղ խտի քի , նէրէտէն տիր . պէն զանն
էտէրիմ քի , հէր քէս պէօյլէ գաղանձ էտէրլէր իմիշ :
Լփլալէ վուգուֆ օլտուգտա , հաքիմ էմը էթտի , ու-
շագ ինչաս , վէ եէրինէ անէսի սալալ օլա . քի օլտու
էօյլէձէ :

Իշթէ պէօյլէձէ՝ չօգ անէ վէ պապա՝ էվատլէրինէ
փէնտ ու նասիհէթ էթմէմէք իլէ , անլէրին վէպալ ու
էզապին քէնտիւլէրի չէքէձէքլէր :

Շէլթան փէնտինէ ույան , էնճամինտէ տուգաղէ
օղրար : Ղահիլին պիրինէ շէլթան ֆիթ վերուպ՝ ուս
թատ օղրու էլլէտի . քի հէմանն սէն էմրիմէ բազի օլ ,
պէն սէնի եիւքսէք փայէյէ եէթիշտիրիրիմ :

Տատանտը պու ճահիլ՝ նէվգուհուր խորսրդըղա .
էնճամինտէ թութուլուպ , սիճիլ հիւճձէթ օլունտու

գաթլինէ : Այսպէս իւրինէ տախիլ օլունձէ, սնն
տանա շէյթան զիլլի թէֆ իլէ գարշըլատը չըրաղընը :

Տէօնտիւ տէտի ճահիլ՝ եա գարընտաշ հանաթ սին .
կէօր հալիմի . հանիլէ վատ ու քերէմին , քի սէնի
բաֆի իզլէթէ նայիլ էտէրիմ տէտին խոի : Տէտի շէյ
թան , տահի նէ՝ ետիպըմ սանա . պանա մէյլ էտէնէ ,
պէն պէջլէձէ թաղիմ էտէրիմ . շինտի տարըրսըն՝ եխք
սէք փայէյէ էրիշիրսին տէյէրէք զայիպ օլտու , վէ ճա
հիլ ասըլտը :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Գ .

ՅԱՂԱԳՍ ԱՆՔՆԵԼԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԻՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

ՕՆ ԻՒՉԻՒՆՃԻՒ ՖԱՍԸԼ

ԱՂԱԸՆ ՀԻՔՄԵԹԻՆՏԵՆ ՍԻՒԱՆ ՕՂՈՒՆՄԵՋ՝ ՀԵՐԱԹԻ ՊԵՏԵՆՆՏԵ ՏԻՐ

Պիր եպիսկոպոս՝ մալ ճէմ էթմէյէ մուգայեւտ՝
սէֆայէ մայիլ . էմմա՝ հայվանի նաթիզ զանէմ
գոյունլէրին կիւտմէսինէ , իպրէթ օլմաղէ հաճէթի
միւհիւմի տէյիլ խոի : Խասթէլէնտի մէզպուր ափան
սըղտէն . վէ պիր մէնղիլ կէօրիւնիւպ պունա՝ մըղրագ
էլինտէ՝ տէտի . իւլամէնին ուլուսի չաղըրըր սէնի , քի
կէլէ ճէվապ ու հիսապ վէրէսին՝ սանա թէսլիմ օլան
գոյունլար իշին , քի անլէրի էտինտի միւպարէք գանը
իլէ : Անտէն սօնրա զաննինէ կէլտի եպիսկոպոսուն , քի
հուգուրէ գարիպ օլտու Անսիհ էօնիւնտէ . վէ շէյ
թանլէր նէչէ գապահաթ իլէ իլզամ էտէրլէր խոի
քէնտիւսինի :

Լվլէլա՝ քի ֆագիրլէրի իւրեան խոուպ , կիյտիրի
խոի պայ ու ֆայէլէրի : Լքինձիտի՝ քի սօֆրասընըն
ալթթլէրի կիւմիւշտէն խոի : Իւջիւնձիւսի՝ տիւնէվի
զէվլինէ մայիլ , ճան խէլաս էթմէյէ մուգայիտ տէյիլ
խոի : Տէօրաիւնձիւսի՝ զիյնէթ իւզէրինէ չօզ զէման
կէջիրիւպ , իլմէ հիչ մուգայեւտ տէյիլ խոի : Պէշին
ճիտի՝ էլ ալէմին խէլասինէ տախիլ՝ քէտէր վէրիլ խոի :

ՕՒ վազըթ՝ Սէսիհ Եիսուս Քրիստոս տէտի , էյ զալիմ ու զէտատար , խուհիմ իլէ սաթըն ալընմըլ զա նեմլէրի զայ խուսպ տարմատաղըն էթմիշսին : Պէն տէսթիմին էնքսէրլէրի իլէ էտինտիմ , սէն օյուհտա զայ էյլէտին . պէն գաղանտըմ թիքէնի թաճ իլէ , սէն զայ էթտին իւմուշագ եաստըգլէր իլէ . պէն գաղան տըմ թաղիր ու թէտիպ իլէ , սէն թէլէֆ էթտին սիմ ու զէր ավատանլըգլար իւգէրինէ : Այէ քի պէն գաղանտըմ իւրեանլըգ իլէ , սէն տաղըթտըն լիպատլէր իլէ . պէն էտինտիմ աճի իչքի իլէ , սէն զայ էթտին նեֆայիս թաամլէր իլէ . պէն ֆիղան իլէ գօյուհլէրիմի աղըլէ տէվլէրտիմ , սէն էմսալի գուրթ՝ տաղըթտըն :

Սէղպուր օյանտը ույգուսինտէն , էթպայիլէրինէ նագլ էտինճէ , զէվգլէնտիլէր . եա էֆէնտիմ , սանա լտըրգ րէվա մի տիր տիւշէ իթիմատ էթմէք . տիւշիւն նիհայէթի՝ եինէ տիւշ տիր . միւրայիլէր մէզպուրին տիւմէնին չէվլէրտիլէր :

Լպլէհ եպիսկոպոս՝ կիւն պէ կիւն սեֆահէթինէ ղիյատէսինճէ մէշղուլ օլտու . վէֆաթին վազթի կէլտի չաթտը . ալ սանա պիր քեօմէ շէյթան՝ աճպիպ քիւս վէթլէր իլէ , վէ տէտիլէր . կէլ իմտի էյ անիճեալ վէ իշիթ հագգինէ օլան իլամի՝ քի թէպտիլին իմքեանի եօգ տըր :

Պաշլատի ֆէրեատ էթմէյէ պէնտէլէրինէ , տիշարլ գօլուհն , տիւր էյլէյին շուհլարը . ավաղին իշիտիրլէր իտի , պիր շէյ կէօրէմէղլէր իտի : Այաղա գարգաը մէզպուր՝ ճինլէրի գօլմագ իլին . վէ օլ տէյնի չափըգ տալրանտը , վէ քէնտիւսին պիր թաշ տիրէյինէ չար փըպ , պաշինի եարըպ , միւրտ օլտու :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Դ .

ՈՐՊԻՍՈՒԹԻՒՆ ԴԱՏԱՌՈՐԱՅ

ՕՆ ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՖԱՍԸԼ

ԱԶՊԱԼԻ ԶԱՔԻՄ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Քրիստոնեայ հաքիմին պիրի՝ ազաւմ էսնասին, տէ օթուրուպ՝ տամուզ սիւրիւսիւն սէյր է- տէր խոխ: Խընդիր չօպանը՝ էվէթէր խոխ ասրըրա տիւ- խուլ էթմէյէ. խընդիրէր ինատ խտուպ կիրմէղէր ի- տի: Այապտաշք տէտի, նիտա էյլէ խընդիրէրէ վէ տէ. քի՝ էյ խընդիրէր էյ խընդիրէր, շէօյլէ ասրըրա կի- բին, նիճէ. քի հաքիմէր կիտէրէր նարի ճիհէննէմէ: Տէտիյի կիպի, քէօմէ իլէ կիրտիլէր ասրըրա:

Պուհու կէօրիւպ մէղպուր հաքիմ, թէրքի տիւնեա օլուպ՝ մանասթըր խատիմի օլտու. վէ ճիւղէի զէմանտէ եէթիշտի ուլու մէրթէպէյէ, վէ օլ տէյնի նէֆսինի զապթ էյլէտի. քի՝ եալըն այազ եիւրիւր խոխ հէր եէրէ:

ԻՔԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Հաքիմին պիրի գըթըզ զէմանինտէ ֆիրար էթ- տի, քի ֆադիրէր սէտասին ալմայըմ տէյու, անտէն տախի եան վէրտի պիր. քիլիսէ գուրպինտէ: Ֆադիր- լէր ֆիզան էտէրէր խոխ:

Տէտի հաքիմ, թադաթ կէթիրէմէմ պու. քէրպլէ- բին ալագինէ. էմր էթտի. քի՝ սօֆրամի պիր թէնհա եէրտէ գօյուհ: Այիանըզտան պիրի գափույու չալտը վէ խըզմէթքեարինէ տէտի. քի աշ գափույու, ազանը- զա պիր սէօղիւմ վար: Տէտի մէղպուր՝ աղամ էվտէ տէյիլ:

Տէտի մէլայիգի աղիլ՝ խալթ էտէրսին՝ եէրինի թէպաիլ էթտի. քի իշիթմէյէ ֆադիրէր սէտասինի. իշտէ տալէթ էտէրիմ, քի կէլէ ճէվապ վէրէ հազ շէ-

քառթաթէ : Ագրապալէրի նկյաղ էտէրլէր խոր մո-
գիրըր օլա խոստովանութիւն էտէ . իշխթմէտի : Իմաի
Ֆէվթ օլուպ կիթաի ճիհէննէմէ՝ մէլուն շէյթան իլէ
սօֆրատաշ օլմաղա :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Ե .

ՅԱՂԱԳՍ ԴԱՐՁՄԱՆ Ի ՄԵՂԱՅ

ՕՆ ՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ԲՈՒՃՈՒԻ ՄԻՆ ԵԼ ՖԱՍԳ

ՊԻՐԻՆՃԻ Ի ՊԻՐԵԹ

Պիր մէրա խիտ աօրղատէ , վէ հիւսիւնտար ու
նաղիք ճիւվան , պիր մանասթրքէ վարպ տիւ
խուլ էթաի : Ագրապասընըն պիրի նասիհէթ վէրտի
քի՝ չըգսըն մանասթրքտէն փիւշման օլմատան , վէ կիւ
նահէ կիրմէտէն , վէ շանինէ քէտէր կէթիրմէտէն .
զիրա՝ սէն նաղիք ճիւվան սըն , թագաթ կէթիրմէզ
սին մանասթրք վատէսինէ :

Ղէվապ վէրտի քի , իլլա քի վէրտիյին էօյիւտլէր՝
զայէթ պանա մէթանէթ վէրիրլէր մանասթրքտէն չըգ-
մամաղէ . զիրա՝ պէն զիբր էթաիմ քի , էկէր պու
տիւնեանըն ղէֆգինէ քի թագաթ կէթիրմէյօրում ,
էա նիճէսինէ տայանաճաղըմ նարի ճիհէննէմին պիւ
հատտ ու իմքեանսըղ շէքիլմէզ իօքէնճէսինէ : Իմաի
պու սերէնճամի զիբր էթաիմ , վէ շէքմէզէ րայ վէր-
տիմ պու ճիհանտէ . վէ միւտտէթիմտէ՝ պու ֆագիր-
լէր իլէ ֆագիր օլամ , քի ճէննէթտէ տէվլէթլիւ օլայըմ :

Ի ՔԻՆՃԻ Ի ՊԻՐԵԹ

Իքի շախս սյագտաշ՝ մուգալլիթլիքտէ շէօհրէթ
պուլմուշար խաի . հէր եէրի կէզիւպ՝ մուգալլիթ մա-
րիֆէթի իլէ՝ ալէմէ ղէֆգ պաղըշյարլար խաի . Պիրի
սի նատիմ օլուպ փիւշման օլտու . կիղլիճէ սյագտա-

չինտէն եան վերտի, վէ օրման իչինտէ պիր մաղարաւ ճրգ պուլուպ կիզլէնտի: ()րաճրգտա թէօվպէ իլէ իսթիդֆար էթտի:

Այադտաշը՝ աճապա նէ՞ օլտու, նէ՞րէտէ տիր տէ- յիւ, եէր գալմատը քի արամատը: Անճամինտէ խաւ պէր ալտը քի, պիր նամալիւմ շախս օրման իչինտէ սաւ քին տիր. թէգվարի վարտը պուլտու վէ շաղ օլտու: Փէնտ նասիհէթ վէրտի քի չրգա մաղարատան, վէ էմճ սալի էվվէլ տէմինի սիւրէ պիլէսինճէ. խապէր վէր- մէք իլէ քի՝ պու էսնանըն խալգի զայէթ զէֆգճի տիր- լէր՝ սէնաէթիմիզլին իլլա քի կէչկին վազթի տիր, վէ զայրի զէֆգլէրի էօնիւնէ գօր իտի:

Ապին շախսի մէզպուր՝ բապպինին գօրգուսի իլէ պէնտ օլմիշ իտի, ապա մէյիլ վէրմէտի սէօղլինէ, մէզ- պուր այադտաշը իսէ, եալվարմատան օսան կէլմէտի: Ահիհայէթինտէ՝ պունա պիր տիւզէն էթտի թէրքի տիւնեա մուգալլիթ հիւնէրի իլէ. եա քի ալլահտան ինհա օրմաղ իլէ: Պիքըր էթտի տիւզէն իլէ անըն ֆէն- տինի ֆէթհ էթմէյէ. տէտի մէզպուրէ, շու դայա թաշը փէնճիրէտէն գայտըրա պիլիւրմիսին, վէ պէնի պունտան չրգարմաղա, վարըրըմ սէնին իլէ. ճանընա միննէթ իրչատ օլտու այադտաշը քի ֆէթհ էյլէտիմ վէ արգուլմէ վասլ օլտում. չրգալը եօգարըյա, գայտըր- տը գայա թաշը, վէ չրգարտը կէտայի:

Իմտի եօլա բէվան օլտուգտա օրման իչինտէ, տէ- տի տէրվիշ, հայիֆ ունութտում՝ պիր քէսէ ազճէմ վար իտի մաղարատա գալտը, տէօնէլիմ ալալըմ, վէ տէօնտիւլէր: Տէտի տէրվիշ պէն զայէթ եօրկունում սէն կիր մաղարայէ, վէ պաշըմ ալթընտա պիր քէսէ վար, ալ վէ չրգ: Ահիզպուր կիրիւպ չրգարմաղէ, ալա տէրվիշ, գայա թաշը գայտըրտը մաղարանըն տամ փէն- ճիրէսի իւզէրինէ, պէնտ էթտի ալէմին շատիկէանի- նի. վէ կէլիւպ քիւչիւճիւք պիր տէլիքտէն տէտի մէզ- պուրէ, ինչալլահ տօսթում ումուտ էտէրիմ բապպի- նին քէրէմինտէն, քի նիճէ պէն ֆանի ամէլէ պէտէլ Ֆաղլի ամէլէ նայիլ օլտում իսէ, ինչալլահ վէ սէն նա-

չարի էտէրէք, բառէթ վէ ըիզա իլէ ֆազիլ օլաաըն :
 Օթուր օրաճըգտա՝ աղլա կիւնահընը , խըզմէթի ալ-
 լահա մէշգուլ օլ , նիճէ.քի չօդ զէման խըզմէթ էթտին
 շէյթանա :

Օէվալլու մէզպուր՝ պուհու լաթիֆէ զանն էտէր
 խտի , նիյազ էտէր խտի գօջ վէրմէյէ : Տէրվիշ խսէ՝
 զայէթ պէզայէթ մաղարայի կէրէյի կիպի պէնա էթ-
 տի վէ տէտի , իշտէ շիմոէն սօնրա պիլմիշ օլ.քի , սէ-
 նի մաղարա իջնտէ գօմասամ կէրէք : Անտէն սօնրա
 տայիմ փէնա ու նասիհէթ էտէր խտի անա.քիթապ
 հիւքմիւնճէ , վէ ճանի կէօնիւլտէն խըզմէթինի էտա
 էտէր խտի : Ամմա մէզպուր՝ էզէլի թահվիլլէնիւր խտի ,
 վէ զայէթ սըգըրըր խտի էմմա՝ կիտէրէք կիտէրէք տէր-
 վիշին տուասի իլէ նաչարի օլան , անա բառէթի օլտու :

Իշտէ ֆէնա իլէ՝ գաղանտը տէրվիշ վէ անըն ճա-
 նընը , վէ իքիտի տախի պու վատէ իլէ , ալլահա աղիզ
 գուլ օլուպ՝ փաք բուհ տիւնեատէն կէջնտիլէր :

Ի Ի Զ Ի Ի Ն Ծ Ի Ի Ի Պ Ի Ե Թ

Չէյալինին պիր նամտաբի՝ պիրահմ ու գան իջիճի ,
 հէր.քիմէ բաթթ կէլսէ խտի , հէման գաթիլ էտէր ի-
 տի : Պու ահվալի՝ իսթիմա խտուպ աղիզ տէրվիշլէրին
 պիրի , ալաը իքի գաթ էսպապ՝ պինտի պիր էյի աթա ,
 վարտը մէզպուրին խանինէ . սօրտու օ զալիմէ.քի նէ՝
 իստէրսին : Տէտի , սէնին աթըն իլէ՝ էսպապլէրինի :

Տէտի աղիզ՝ ճայիզ տիր . զիրա պուհըլար ալլահըն
 տըր , վէ ամմէյէ մախտուս տախի՝ տէմինի սիւրէսին .
 էմմա պիլմէք իստէրիմ.քի , նէ ետփաճադ.սըն : Տէտի
 մէզպուր՝ սաթըպտէ զատ ու զախիրէ ալաճաղըզ :

Տէտի աղիզ . էյ օղուլ՝ նիջին օ գատար զահմէթ իլէ
 արարսըն կէջնէճէյին , կէլ պիլէմճէ՝ պէն վէրէյիմ
 ճիւմիլէ կէջնէճէյինի : Տէտի մէզպուր՝ էմմա պէն մէր-
 ճիմէկ փազլա եէմէմ :

Տէտի աղիզ՝ վէրէյիմ տանա էթ , պալըզ , շարապ ,
 վէ փուփլա եաթագ : Բայ վիրուպ կէլտի մանասթըրէ :

Վէ աղիղ՝ վատինէ կէօրէ հէր լէվաղիմին հէր կիւն
կէթիթիթի խոի :

Տօյունճէ եէր իքէն՝ խուտտամին պիթիսի՝ քի խըգ
մէթինէ թայեին խոի, էօնիւնտէ օթուրուպ տիղ չէօ
քիւպ զէմին իւղէրինտէ եէր խոի՝ սատէ եքմէք իլէ
սու : Սիւալ էթտի զալիմ, նի՞ տիր ասլը քի պունճէ
սըգլէթ չէքէրսին, մէկէր ատէ՛մ մի էօլալուրտիւն, եաւ
խօտ զինա՛մ մի իշլէտին :

Արօնաւոր տէտի, հաշմ, ալլահ էթմէսին, պէն
սապիլիյիմտէն պէրիւ մանասթըրտէ իգամէթ էթմիշ
իմ, էօյլէ շէյ պիլմէմ, լաքին՝ պու սըգլէթի անըն իշին
չէքէրիմ, քի մէվլատէն քէրէմ ինայէթ պուլայլմ :
Սէղպուր թէօլպէյէ կէլիւպ՝ վաջ տէտի պէնիմ պաւ
շըմա, եա պէն քի պունճա եարամաղլըգ ու գան էթ
միշիմ, նի՞ճէ ալլահտան քէրէմ պուլաճաղլմ, քի մին
պասատ օրուճ փէհրիղ սաղլաաղլըմ կօգ արր : Ուլու
աղիզին այաղինէ սարըլըպ՝ օլ մէրթէպէ թէօլպէ ու
խթիղֆար էթտի, քի ճիւմլէ խուտտամլէրին սէրվէրի
օլտու : Ալլահ պիր քիմսէյէ քէրէմ միւրատ էտէրսէ,
իշտէ էվլէլա սէպէպինի խալգ էտէր :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Օ :

Յ Ա Ղ Ա Գ Ս Խ Ա Բ Է Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Օ Ն Ա Լ Թ Ը Ն Ճ Ը Ֆ Ա Ս Ը Լ

ԳԵՐԱԾԻ ԳԻՐԻԳԻՏԵՆ ԵԱՆԻ ԱՆՏԱԾՄԱԴ

Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Իքի տիլէնճի ալտաթմադ իշին՝ Իսահակ սուրբ
ճգնաւորա՝ երթթըգ էսվապ իլէ եանաշտիլէր
աղիղէ վէ էօրթիւնէճէք ճամէ իսթէտիլէր :

Աղիղ էնի գունու պունլարա կիւշ էտէր խոի, չա
ղըրտը շայիրալէրին պիրինի, տէտի, վա՛ր շու օրման
լըղ իշինտէ, ֆիլան եէրտէ Չաթալ աղաճ գուրպինտէ

էսկապէր պուլուրսուն, անկէրի ալ կէթիր : Վարորդ շայիրտի՝ պուլսու կէթիրտի կիղլիճէ :

Աղիզ արար՝ վէրտի անկէրէ . տէտի՝ պիլիբիմ քի իւրեան սընըզ, աղըն կիյին . միւնաֆըզլար կէօրիւնճէ քէնտի էսկապէրինի, նատիմ օլուպ, խէվֆէ կիրտիւ լէր : Վէ պէօլէճէ զայրիսինին էսկապինի ֆէնտապաղ լըղիլէ իսթէրքէն, քէնտիւլէրինքի հիճապ իլէ ալտիլէր :

Ի Բ Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Բ Է Թ

Եթի վարլը առէմ՝ պիր պիրիսի իլէ զայէթ խասիմ իտիլէր, գաթիլլէրինէ քիւշատ արարլար իտի : Պիրինին՝ պիր զարմ ու զատտար իըզմէթքեարի վար իտի, աղա սինէ խիյանէթի օլուպ, խասմինէ պէնտէ օլմուշ իտի, կէլտի էվիլէլլէր աղասինէ վատ էթտի քի պէն խասմինի սանա էլէ տիւշիւրիւրիւմ : Երշտտ օլտու մէզպուր : Խիյանէթ պէնտէ՝ վագթի քիւշատին տիւշիւրիւպ զամաղլատը աղասընը, հէլագ օլտու զէվալլու . պուլ նու պաշա չըգարտըգտան սօնրա, վարորդ էօրիւնիւն ագբապասինէ՝ էօլտիւրէնի տախի զամաղլատը, թարղի էվիլէլ :

Պու ահվալ պէյան օլտուգտա, տալաճիլլէրինտէն թուլթուլուպ, զապիթ մարիֆէթի իլէ ասըլար . վէ իըսըմլարընըն բիճատի իլէ տէֆն օլունտու : Եթին՝ աճայիպ պիր շէյ զուհուր էթտի . օլ կէճէ տէֆն օլունտու իսէ, նամալիւմ քէլլլէր՝ ճէսէտին կէօրտէն չըգարըպ՝ տիլիմ տիլիմ էթտիլէր : Որ զուր առնու, սրով անկանի : Աաֆիլէ եէրտէ գըլլըճ գալտըրան, գըլլըճէ օղըար :

Ի Ի Զ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ի Պ Բ Է Թ

Խիւտտամըն պիրի՝ ուլուլուղա թալիպ իտի, լաքին պիլիբ իտի քի ուլուսունուն սաղլըղընտա օլմատը միւմ քին տէյիլ իտի . միւմքինին պուլտու :

() ուլունուն պիր շայիրտի վար իտի, քի թէրպիյէ իչին թէտիպ էտէր իտի . պունա պիր քէաղըտ իչինէ աղը թօղի վէրտի վէ տէտի, էկէր պու թօղտան աթա

նրն մանձասի իւղէրինէ էքէրսէն, զայեթ սէնի պաշ-
լար սէվմէյէ վէ տէօյմէղ: Այլոր ճահիլէ էմմա ֆիբր
էթտի. քի պէլ.քի պիր տահի պանա թահվիրէ կէրիսէ,
եարրսընրաէ օ զէման կէօրէյիմ: Այթտի ֆէնտի. էօլ-
տիւ շէյիսէրի: Հալէսինէ զաֆէր պուլտու խիյանէթ,
օլտու անըն եէրինէ շէյիս վէ ուլու հայր, վէ օ չօճու-
ղու ալոր եանընա:

Տէտի ֆիբրինձէ օ չօճուգ՝ էյի էթտիմ.քի օ իլաճըն
եարրսընը սադլատըմ. էտէյիմ տաթի պունա՝ նիձէ.քի
էվվէլ.քինէ՝ քի պէնի զայեթ սէվսին: Վէնա օլտու-
ղինի տաթի պիրվէղ խտի: Այթտի՝ էվվէլ.քինէ էթտիյի
կիպի, էօլտիւ խիյանէթ. վէ ալաճըն շէրաաթի պէ-
շան օլտու. քի նէ զուլմ էտէրսէ պիր.քիմսէ, անձի-
լային էզապին չէքէձէք տիր:

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Ի:

ՅԱՂԱԳՍ ԵՐԴԻԱՆ

ՕՆ Ե ԵՏԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԸՏԻ ԸՆՏ ՈՒ ԵԵՄԻՆ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Իքի շէհիրլը վարդա մուգիրը (խոտտովանու թիւն)
էթտիլէր փափաղըն պիրինէ. մուգիրը օլտիլէր
վէ կքի թարղ կիւնահի. եանի՝ եալան սէօլէմէսին, վէ
եէմինի.քի հալգըն զաննընտա.քիւչիւք, էմմա՝ պինէֆ-
սիհի.քէպիր տիրլէր. վէ տէտիլէր.քի պունիարսըղ պէյ
ու շիրա էտէմէյիլ:

Տէտի խոտտովանահայր. պու կիւնահիլէր հալգըն
զաննընտա.քիւչիւք տիրլէր, էմմա էֆէնտիմիզտէն մէն
օլմիլէր տիր.քի տէմիշ տիր. սէօղիւնիւղ՝ վար՝ վար
օլա եօգ՝ եօգ օլա: Տէտիլէր՝ պու թէնպիհի պէյ ու
շիրամիզտէ սադլայամաղըգ:

Տէտի քահանայ, սէօղիւմիւ տիյնէյինիղ՝ վէ ինչալ

լահ չօգ ֆայիտէ կէօրիւրսիւնիւզ : Ալաւն սէօյլէմէ-
յին , եէմին էթմէյին . լաքին մաթահինիզի մէտհ էյ-
լէյին : Շարթի դասուլ էթտիլէր պիր սէնէյէտէք :
Շէյթան ֆէհտի իլէ՝ օ սէնէ ալիշ վէրիշ էտէմէտիլէր :
Տէօնտիւլէր քահանայա տէտիլէր՝ պու սէնէ սանա
միւթի օլտիղլիմիզտէն , պիր ֆայիզ կէօրէմէտիլէր , իլլա
քի դարար չօգ . զիրա՝ խալզի ալէմ պիզտէն եիւզ չէ-
վիրտիլէր . անտ ու եալանարզ իթիպարտէն տիւշտիւք :

Տէտի քահանայ՝ դօրգմայընըզ . պու շէյթան շէրրի
տիր . իլլա քի ֆիքր էյլէյին՝ քի պիր զէրրէ մրգտարի
սիզէ կէտալըզ կէլմէզ , վէ նօգսան օլմազ ահտինիզ
տէն . զիրա ալլահ եարտրմճի տըր : Ահտ ու շարթ
էթտիլէր քի , էօլլէնճէյէտէք թէնպիհինի թուլթա-
րըզ՝ տիլէնմէք թարիգինէ կիրսէք տախի :

Ահայիպ պիր շէյ . էյամիլէրի աջըրը . խալզ ալէմ
պուշլարա պաշլատըր բաղպէթ էթմէյէ . միւշթէրիլէր
պուշլարըն պաշնա երզըլտըլար . վէ ճիւղէի զէմանտ
օլտիլէր զայէթ վարը , քի ալէմ հէյրանտէ գալըր :

Տէօնիւպ կէլտիլէր քահանայա թէշէքքիւր պիրլէ ,
քի անըն նասիհէթի միւճէպինճէ , օլ միտիլիւ կիւ-
նահտան խէլաս պուլտուլար , հէմ մալ սահիպի օլ-
տուլար :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ի Ե Թ

Սուրբ՝ Արկղացոսուն թէվարիխնտէ եաղըմըշքի ,
պիր քրիստոնեայ պիր եահուտիտէն քէֆալէթ իլէ էօ-
տիւնճ ալըր , վէ անտ էթաի քի՝ թէզվարի էտա է-
տէրիմ , վատէյէ խիլաֆ էթտի վէրմէտի : Չօգ զէման
կէչինճէ , եահուտի թալլապ էթտի :

Սէզպուր քրիստոնեայ տէտի՝ պէն օ ազճէյի սա-
նա էտա էթմիշիմ : Ահհուտի շէրրէ կէօթիւրիւպ՝ եէ-
մին թէքլիֆ էթտի : Սէզպուր քրիստոնեայ՝ իչի պօշ
պիր սասնըն իչինտէ տօլաուրուպ եահուտինին վէր-
տիլինի , պիլէսինճէզ կէօթիւրտի . կէօյա տայանմազ
իչին : Ահան եէմինէ կէլտի իշ , սասնըն ուճուհու
թուլթաու եահուտիլէ , վէ եէմին էթտի քի , զիյա

տէսինճէղ էտա էթմիշիմ թալապ էթտիյինտէն զիյատէ :

Կէրի տէօնտիւքտէ՝ եօլտա պիր ույգու կէլտի մէղւ պուր քրիստոնէնին իւզէրինէ՝ եաթտը : Պիր արապա աճէլէ կէլիպ կէշէրքէն , օղրատը պունուէն իւզէրինէ խուրտ էյլէտի . վէ ասասընը տախի գըրտը . ալթուէն փիւր օլտու եէր իւզէրինէ : Իշիթտի եահուտի պու ահվալի , վէ կէլտի կէօրմէյէ օֆէնտին նիհայէթինի : Չօգ աստէմէր տէտիլէր քի՝ ալթուէն սէնին տիր տէվէ շիր . թամահ էթմէտի . անճագ քի տէտի , սուրը Նիւ կողայոսուէն ինայէթի իլէ՝ պու էօլիւ տիրիլմէյինճէղ՝ վազիյէթ էթմէմ ալթուէն . վէ եկէր տիրիլիր խտ , քրիստոնէայ օլուրում : Տիրիլտի մէղպուր . վէ եա հուտի՝ օլտու քրիստոնէայ :

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ Բ :

ՅԱՂԱԳՍ ԶՂԶՄԱՆ

ՕՆ ՍԵՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԳԵՐԱՅԻ ԲԵՕՎԳԵ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Իյիտին պիրի՝ շէյթան շէրրի իլէ , սէյլէնմէղ կիւնահէ տիւշիւպ՝ հիճապինտէն պիր քիմսէյէ սըրրինի աշամատը : Լպքին՝ նարի ճիհէննէմ գօրգու սինտէն , վէ ճէննէթին աշգի իլէ՝ հիճապի կէրի դօյուպ . վէ գալպի տէրունի տախի քէնտիւսինէ բահաթ վէրմէտիյինտէն , իշէրտէն տէրունի , վէ տիշար տան վիճուտի էրիր խտ : Մնտէն սօնրա իճթինապի՝ ֆէթհ խուպ հիճապինի , վարաը քիլիսայէ , տիւշտիւ խոստովանահայրըն այաղինէ մուգիրրը օլմաղա : Հաշան քի աշտը ազգընը , բահմանի բահիմ բապպի՝ օլ տէյնի հէրարէթ կէթիրտի պունուէն գալպինէ , քի ահ ու աղամագտան ազըղ աշամագ խտի :

Քահանայ տէտի՝ վար օգուլ եաղ պիր քեաղըտ իւր
ղէրինէ տէ կէթիր : Աաղտը կէթիրտի, էմմա քէլէվիւ-
լի երնէ ազղի իլէրլիէ կիթմէտի մուգիրր օլմաղա :
Քահանայ օգուտու՝ ահվալէ վուգուֆ օլտու շաշա-
րագ . տէտի մէղպուրէ՝ էյ օղուլ պէն քէնտիլլիմտէն
սանա եօլ պուլամամ, իղնին օլմարսա եպիսկոպոսա տա-
նիշ էտէյիմ . իղնն վէրտի :

Քահանայ կէլաի եպիսկոպոսա կէօսթէրտի ահվալէ
օ տաիսի վուգուֆ օլմատան աչտի մէքթուպի, կէօր-
տիւ քի հիշ պիր եաղի իպրէթի պիլէ գալմամը : Քա-
հանայ տէտի՝ նէ՞ եափալմ պու ահվալէ : Տէտի եպիս-
կոպոս . նէսինի՞ օգուլալմ՝ հիշ պիր եաղի պիլէ եօղ
պու քեաղըտտէ : Տէտի քահանայ՝ էֆէնտիմէ մալիւմ
օլա քի, օ իյիտ՝ կիւնահին եաղմը իտի պու քեաղըտ-
տէ, քի պէն օգուտիմ իտի, վէ անըն իղնի իլէ կէ-
թիրտիմ սիլէ . իպրին՝ րահմանի րահիմ ալլահ, անըն
թէօվպէսինէ նաղար գըլըպ, կիւնահինի եէր իլէ եէք-
սան էթմիշ տիր . քէրէմի իլէ կիւնահինտէն կէլմիշ,
վէ ճիւրմինի պաղըշլամը :

Չաղըրտը իյիտի, կէօսթէրտի սիլինմիշ քեաղըտը :
Թանրտը նիշանէսի իլէ քեաղըտընը, տիւնեալէր գա-
տար իրշատ օլտու . նէ տէյնի քի էղէլտէն ղէմլէնիւր
իտի : Ապիսկոպոս վէ քահանայ՝ անա պէտէլի էղապ
թէքլիֆ էթմէյուպ, անճագ քի էօմրիւ օլտուգճէ,
շիւքրիւ համո ու սէնա էյլէյէ րապպիլէ տէյիւ եօլ-
լատիլէր :

ԻՔԻՆ ՃԻ ԻՊԻԵԹ

Այիսանէճինին պիրի՝ հէր թիւրլիւ խէղպէյի իա-
նէսինէ ալըր իտի . քի հէման օյնասինլէր, թէֆինտին-
լէր, շէթմ ու քիւֆիւր էթսինլէր, վէ նէ տէյնի ֆրսգ
վար իտէ իշլէսինլէր : Պիր փաղար կիւնիւնտէ տէսթի
իլէ շարապ չըգարըրքէն՝ պիր շէտիտ քայ գափտը պու-
նու՝ հալպէ չըգարտը կէօղ էօնիւնտէ : Պիլտի քի շէ-
թան էլամէթի տիր ահվալ . ֆէրեատ ու ֆիղան էթ-
տի քի, էյ պէնիմ րապպիմ՝ թէնիմէ փայ պու՝ ճանիւ-
մէ նէ՞ տէյնի նիւսիւպէթ կէլէճէք :

Օլ սաաթ ճինյէր պուռնու ետիճաճըդ գօյլէրաիւ
լէր պիր օվայա . վէ տէտիլէր՝ չիւնքի տիւնեալըդընր ,
էհլ ու այալինի ունուտուպ՝ ճան գայիրարնա տիւշ
տիւն , վէ ճանի կէօնիւլտէն նիյադմէնտ օլտոււն բապ-
պինէ , շիմտէն սօնրա պիղէ եիւք օլտոււն , արթըդ սէ-
նի կէօթիւրէմէյիգ : Օիրա սէրֆիւրադ պիր ալլահ ,
պիղիմ միւրատիմիղի սէնտէն ըէֆ էթտի՝ չիւնքի անա
կիւվէնալին . վէ էկէր պէօյլէ էթմէսէյիտին , ճան ու
ճէսէտին իլէ՝ նարի ճիհէննէմէ սէնի էնտիրէճէյիտիք :

Օլ տէմ մէյիսանէճի պուլուռնուտ օվա իչինտէ . վէ
կէրէյի կիպի թէօվպէ էյլէտի . քի ապրա օլ միսիլլիւ
ատէմ՝ խանէտինէ ալմադ խաի . վէ սաղալըպ՝ ֆաղլի
ամէլ էտինտի . վէ մէվլայէ մադպուլ պէնտէ օլտու :

Ի Ի Զ Ի Ե Զ Ի Ի Ի Պ Ի Ե Թ

Պիր ճինյի տէրտիմէնտի՝ պիր աղիդ էվլիէայէ կէօ-
թիւրաիւլէր : Մղիդ էմր էթտի քի , միւճէրրէտ չըգ-
մալըսն շու տէրտիմէնտտէն . վէ իսմինի պէյան էթ-
մէլիսին :

Ղէվապ էթտի ճին քի՝ պիղ իւշ ճին իղ պու ատէմ
տէ թէմէքիւն . պէնիմ աալմա՝ գալպի գափայան տէ-
նիւր . զիրա՝ գափար պէնտ էտէրիմ աալմին գալպինի ,
քի թէօվպէ էթմէյէ : Վ է էկէր տէրուռնտէն փիւշ
մանըդ կէլիւսէ , իքինճի այադտաշըմըն աալմ տու-
տադլէր գափայըճը տէնիւր . օ դայրէթ էտէր քի՝ կիւ-
նահքեար մուգիրր ու խոստովանուլթիւն էթմէյէ :

Վ է էկէր քի մուգիրր օլտու խտէ , իւչիւնճիւ ա-
յադտաշիմին աալմ քիսէ գափայան տէնիւր . զիրա՝
գափար պէնտ էտէր աալմին գալպի տէրուռնին . էօ-
ղիւր փէյտահ էթմէ իլէ , քի իհսան վէճհինտէ՝ զա-
րուրէթ զուհուր էտէր . վէ տաիի դայրէթ գուշան
աբրըր , քի զուլմիլէ պիր քիմսէտէն շէյ ալմըն խտէ , սա-
հիպինէ կէրի ըէտտ էթմէյէ վէ էօտէմէյէ :

Վ է օ իւչիւնճիւմիւղ , պիղտէն չօգ ֆայիտէ էտէր .
զիրա ինսան՝ չօգ քէրրէ թէօվպէ էտէր , վէ մուգիրր
օլուր , լաքին՝ նատիր հադգը սահիպինէ էտա էտէր .

վէ՛ օլ գալի իլէ՛ ճանկերին նարի ճիհէննէմէ սալարէր .
զիրա կիւնահ մաղֆիրէթ պուլամաղ, թմ քի հագի
սահիպինէ կէրի վէրմէտիքճէ :

Եւ պաղիրկեան՝ իմաի տիւշմէտէն ալ խապէրի, վէ
էօղիւր էթմէ բուհպանլէր փէնտ ու նասիհէթինի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Թ .

ՀՆԱՐԻԻՔ ԶՀՆԱՐ ԽԱՓԱՆԵԼ

ՕՆ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

ՖԵՆՏ ԻԼԵ ՖԵՆՏ ԳԼՓԵԹՄԵԳ

Սուրբ Լճիբեմ Խուրի ղէմանինտէ, պիր Լճօղի-
նար մէսէպլի նէքպէթ վար խաի . քէնտի քիզպի
միւճէպինճէ՝ պիր քիթապ տիւղիւս՝ հէր քիմի իլէ
միւճատէլէ էթսէ, օ քիթապտան ղայրը պիր ճէվապ
վէրմէյէ գատոր օլամաղ խաի : Եւմմա՝ մէղպուր պիր
Ֆայիշէյէ աշիգ օլմաղ իլէ, քիթապլինի անըն էվինտէ
սագլար խաի :

Սուրբ Լճիբեմ աղիղի՝ պիր գալապալըգ իշինտէ տա-
վէթ էթաի միւճատէլէ իշին : Սուրբ հայրն Լճիբեմ՝
կիւն էվիլէ՝ Լճօղինար իւղիւնտէն Ֆայիշէյէ խապէր
էթաի քի սէնին աշիգին՝ քիթապի խթէր, պու կիւն
վարըպ պիրիտի իլէ իմթիհան օլաճագ տըր տէյիւ :
Վէրտի Ֆայիշէ քիթապի, կէթիրտի Լճիբեմ Խուրիլէ .
օ աղիղտէ ալըս՝ պիրէր պիրէր քէաղըտլէրի դամղ իլէ
պիր պիրիտինէ ետիրշտըրտը, վէ կէրի եօլատը Ֆայի-
շէյէ :

Եթէսի կիւն գուրուլտի ալա պիր գալապա մէճ-
լիս . սէօհպէթէ կիրմէտէն Լճօղինար՝ առէմ իրսալ
էթաի Ֆայիշէտէն՝ կէթիրթաի քիթապի : Հաչան աչ-
մաղէ պաշլատը իսէ, պագտը քի իշ իշտէն կէլմիշ, հիւ
ճապլինտէն ֆիրար էթմէյէ ճան աթտը : Սուրբ հայրն
Լճիբեմ տէտի քի՛նէ քէտէրլէնիրսին՝ պէն տէ քիթապ-
սըգ, սէն տէ . պու կիւն քիթապսըգ սէօհպէթ էտէ :

լիմ։ Սիւմբին տէյիլ տիր տէյիւ՝ էմնալի քէլպ զուշ
բուղին պաճաղլարի իշինէ ալըպ, պիր ֆիրար էթտի
քի, էկէր սաղ օլայիտի, շիմտիյէտէք ինթիմալ տըր՝
պէլքի տահի գաճմատան նէֆէս պլամաղ խտի։

Տիւշմէն ալաթի իլէ՝ պաղի քէրրէ տիւշմէնի ֆէթհ
էթմէլի. նիճէ քի Վաւիթ Վողիաթը՝ անրն գըլըճի
իլէ։ Օգճիլէրին փիրի՝ օգու իճատ խոուպ՝ սընամագ
իլին պիրիսինին պաճաղինէ վուրուր. վուրուլան չէքէր
էարէսինտէն՝ մէղպուրի վուրուր զարարը եէրինտէն։
Տէօնէր տէր մէղպուր օգճի մահուտ, վայ պանա՝ էա
րէլէնտիմ պէնիմ ետիտըղըմ օգտէն։

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի .

ՅԱՂԱԳՍ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ

ԵՒՐՄԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐՍԵՒ ԻԼՄ ՈՒ ՖԻՐԱՍԵԹ

Պիր մէմլէքէթին փատիշահը վէֆաթ էտէր .
ճիւմլէնին իթթիֆագի իլէ՝ պիր ագիլ ֆաղիլ
քիմնէյի փատիշահ նասպ էտէրլէր։ Պիր եէրտէն կէ-
չէրքէն, պիր աղաճ իւղէրինտէ կէօրիւր Վօրօտէս
նամ ալիմի. եանաշքը մէղպուրէ սիւալ էտէր՝ քիմնին
սէն, վէ նէտիր մարիֆէթին. տէր՝ պաղիրկեանէմ
իլմ սաթարըմ։

Տէտի փատիշահ իւչ պաթման կիւմիւշէ՝ նէ մըգ-
տար իլմ ու ագիլ վէրիրսին պանա։ Տէտի ալիմ, օ
գատար ագճէյէ կէօրէ, սանա պիր կիւֆտար փէնտ
ու նասիհէթ վէրիրիմ, էկէր քի սագլար իտէն, չօգ ֆա-
շիտէ կէօրիւրսիւն։ «Ֆիքր էթմէտէն՝ պիր սէօղ սէօյ-
լէմէ. պիր շէյ էթմէ թէճէսսիւս վէ ֆէհմ էթմէտէն,
նէ քի էտէճէքսին՝ էվլէլ ֆիքր էյլէ՝ քի էնճամինտէ
անտէն նէ տօղաճագ։» Հէհրիեարին էթպայիլէրի՝
մէղաք էթտիլէր մէղպուրին քէլիմաթին։

Փատիշահ տերունիներէն Ֆիքր խօսեալ՝ էմր եթաթի քի՝ վէրիլսին վատ եթաթիլմ ազաէ : Ա՛ է վարրալ սա-
րայինէ՝ հէր եէրտէ ալթուն հէլլ իլէ եաղտըրալ պէ-
թի . գարու էշիքլէրինտէ , սօֆրասինտէ , պատենին
ճամէսինտէ , վէ եագասընըն քէնարինտէ : () փէնտ
ու նասիհէթ միւճէպինճէ , կիտէրէք շէօհրէթ պու-
տու իլմ ու ագիլտէ . վէ ճիւմլէ մէմալիքինի ատալէթ
իլէ հըֆղ ու զապլթ եթաթի . զուլմ ու թատատիլի տիպ-
տէն գալի ու րէֆ էյլէտի մէմալիքինտէն :

Ա՛ է րիճալի զապլթան ու հաքիմլէրինէ տաթի՝ օ
միսիլլիւ թէնպիհի թէքիտ էյլէտի , քի հաթտա գուրտ
իլէ գուզու պիր եէրտէ կէշինմէյէ պաշտաղար : Ա՛մմա
էօրֆի օլանլէրէ շէթին կէօրիւնտի պու ահվալ . լաքին
փատիշահի հէլաք եթմէյէ՝ ճէսարէթ էտէմէղլէր խոթ
ճիւմհուրին գօրգուսինտէն : Պունուն իշին՝ պէրպէ-
րինէ վաֆիր շէյ վատ եթաթիլէր , քի թըրաշ եթաթիլն
տէ՝ խըրթլէղինի ուսթուրա իլէ քէսէ :

Կիւնի կէլտի՝ վարալ գրալի թըրաշ եթմէյէ , գա-
փու էշիլինտէ պագալ մէղպուր փէնտ եաղըլմը՝ խէվֆ-
լէնտի . վարալ նաշարի թըրաշ եթմէյէ , պագալ օ քէ-
լիմթի եաղըլմը փատիշահին եագասինտէ . տիպէլք
այնի պային օլուպ , ագլը պաշինտէն ուշտու , էլլէրի
տաթի թիթրէմէյէ պաշտաղ . զանն եթաթի քի՝ զահիր
փատիշահ տույմուշ ահվալի , վէ պէնիմ իշին եաղտը-
մը պու փէնտի . « Ե՛ քի էտէրսէն՝ էվլէլ ֆիքր էյլէ
քի նէ՞ տօղաճագ տըր անտէն » :

Փատիշահին այաղինէ սարըլըպ՝ մաղֆիրէթ տիլէ-
տի : Փատիշահ սիւալ խոուպ՝ վէ ահվալէ վուգուֆ
օլուպ , ագլմ փէշկէշլէր իլէ պէրպէրի մէսրուր էյլէ-
տի . վէ պատէհու՝ պիրէր պիրէր միաֆիգլէրի գաթլ
էյլէտի :

Սահիհ տիր իմտի հաղըթի Աիւլէյման իպնի Տա-
ւուտուն քէլամի քի , իլմ ու ագիլ՝ ասէմի էօլիւմտէն
խէլսս էտէր :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Ը .

ՅԱՂԱԳՍ ԼԱԼՈՅ

ԵՒՐՄԻ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ԱՂԼԵՄԻՔ

ՊԻՐԻՆՃԻ Ի ՊՐԷԹ

Պիր նեղձիւ վան ճգնաւոր՝ սայլն ու սատիգ՝ աւտը Յովհաննէս՝ թէվէքէլի, ալապ կեօնիւլէիւ, կիւլէր եիւզ, եեմէտէ իշմէտէ հէր վէճ՝ իլէ պի գուսուր . ճէմի խիւտաամէրէ սեվկիւլիւ վէ լաթիֆ : Ղիւմէսինէ խըղմէթ էտէր խաի, իլլա քի խասթէլէրէ . այաքլէրինի եայգար, էսպապլէրինի թէմիղլէր, վէ էլինտէն կէլալի գատար՝ ճիւմէսինէ մուհապ պէթ կէօսթէրիի խաի : Վտէթի տախի վար խաի, քի կիւնտէ պիր տէֆա՝ մանասթըրին պաղչէսինէ վարըպ՝ կէօղ եաշի վէ ահ ու ֆիղան իլէ աղլէր խաի :

Սիւալ էթաիլէր սէպէպլինի, տէտի՝ կէօրիւրիմ չիւ չէքլէրի, գուշէրի, վէ ղիւ ու ղէմինի, վէ ճիւմէ մէվճուտաթէրի, քի խալիգինէ միւթի վէ պուրուգ գուլէ տիրլէր, վէ պէնի ատէմէ ճէննէթի վատ իտուպ հաղըր էթմիշ իքէն, եարատանինէ միւթի տէյիլէր, անըն իչին աղլէրիմ :

Վէ էօլմէգտէն պիր դաշ կիւն էվվէլ պուլնուլն փէն ճիրէսինէ պիր աճայիպ պիւլպիւլ կէլիպ՝ խօշ ալապ իլլէ շաղլըգ էտէր խաի . հէյրանտէ գալտըլար իշտէնլէր : Սիւալ էթաիլէր աղիգէ քի նէ օլա պու տէյիւ . պուրնու ալթիւնտէն կիւլաիւ, վէ լաթիֆէ միաիլիւ տէտի, պէնիմ արուսէ կէլինիմ տիր՝ քի պէնի պաղչէսինէ տալէթ էտիյօր :

Պիր կիւն սուրբ պատարագա խըղմէթ էտէքքէն, կէօրաիւ սուրբ սեղան մէհրապի իւղէրինտէ սէմանըն նուրի միւնէվլէրին, օլ սաաթ խասթէլէնիւպ, սալիհ

ու սատիգ անէսինտէն հէնիզ տօղմուշ մահսում կիպի՝
միւսարէք ճանինի թէսլիմ էթտի եարատանին էլինէ .
վէ չօդ միւծիւղաթլէր էթտի ալլահ անըն խմինէ :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Ղէնկճինին պիրիսի՝ էհլ ու էյալ ու էվատլէր սա-
հիպի խի . զայէթ սէվէր խի ճիւմէսինի : Լօլում
մէրթէպէսինէ կիրուպ՝ չէվրէսինէ պագար քի՝ ճիւմ
լէսի աղլէր խի . հէր քէս քէնտի թալէհի վէ նաֆա-
գասը իչին : Պուվլէթլէնիւպ տէտի զէվճէսինէ , պէն
սիղէ ինթիգալ էտէր պրրազուրէմ խըսըմ ագրապալէ-
րիմի , եարան ու եօլտաշլէրիմի , մալ ու էմիալիմի ,
պունլարտան զիյատէ՝ էվատլէրիմի : Սիղլէր պու տէլ-
նի պագայա իլէ՝ տախի գանաաթ էթմէյուպ , եինէ
սիղի աղլէրսինիզ , եա պէնի քիմ աղլէսին , քի թօլ-
րաղա տէֆն օլաճաղըմ :

Վ է պիլմէմ քի պիր տօսթ պուլաճագ մի էմ . նէ
մալ , նէ փայէ , անճագ քի՝ իփ իւրեան թէհիտէսթ
կիտէճէյիմ ալէմտէն : Վ է տախի պիլմէմ քի՝ նէ սիւալ
էտէճէքլէր պէնտէն . վէ պիլմէմ քի՝ նէ ճէվապ վէրէ-
ճէյիմ . վէ սրրտաշ քիմի էտինէճէյիմ . վէ մէքեանիմ
նէրէտէ օլաճագ տրր : Չիւնքի սիղ՝ սիղի աղլէրսինիզ ,
պէն տտիսի պէնի աղլէյիմ :

Չաղըրտի շէհիրին ուլուսինի՝ վասիյէթնամէսինի
երթթաը անլէրին կէօղի էօնիւնտէ . վէ մալին եարրսը
նը ֆուգարէյէ հիյպէ էյլէտի : Վ է ֆաթիմտէն սօնրա՝
տէտի անլէր օլսունլար պանա եարան ու եօլտաշ .
մէզպուր սօլթատտէ օլան տին ու իթիգատ , հաշմ քի
զէմանէնին տէվլէթիսինտէ օլա . ահրէթինի էլի իլէ
եափաը , վէ մէրհում օլտու :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Ր .

ԵԱՂԱԳՍ ԼՌՈՒԹԵԱՆ

ԵՒՐՄԻ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ՍԻՒՔԻՒԹ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Սուրբ հայրն Պամիօ՝ օգուժմազ եազմազ պիրմէզ իտի . պիր ալմամոն վարաղ տէրս ալմաղա : Սաղ մոսուն օ պէյթինէ բասթ կէլտի քի՝ տէմիշ Դաւիթ մարգարէ , տէտիմքի եօլարըմը սագլայըմ , քի տիլիմ իլէ կիւնահ իշլէմէյիմ : Եքինճի պէյթի՝ տէրս սղմազ իտթէմէտի . հէլէ տէտի պու պէյթի վարայըմ ամէլ իլէ թէքմիլ էտէյիմ , զիրա պու քիֆայէթ էտէր :

Հօճասը թաղիր էթաիքտէ՝ քի ալթը այ օղըամա տրն եանըմա . ճէվապ էթտի քի՝ տախի էտա էտէմէտիմ օ պէյթի ֆէյլ իլէ : Կնճամինտէ շահպէյիթի պու օլտու քի , գըրգ եըլտա կիւճ իլէ թէքմիլ էթտիմ օ պէյթի :

ԻՔԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Պալատէ զիրք օլան ազիպ՝ օլ մէրթէպէ փուս ու եասը սէվէր իտի , թա քի՝ թէօֆիլուս Իպքէնտէրլիէ փաթրլի կէլտի կէօրիւշմէյէ . քի պիր բուհանի նասիւ հէթ իշիտէ աղղինտէն : Հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէտի : Խիւտտամէրի ինհա էթտիլէր քի , իզզէթլի փաթրիպ ղէմէնիւպ կիթտի : Ղէվապ վէրտի քի , էկէր օ պէնիմ սասրիմոն հիսսէ գափամաղ իսէ , նասիհէթիմոն տախի հիշ պիր հիսսէ գափամաղ իտի :

ԻՒՉԻՒՆՃԻՒ ԻՊՐԵԹ

Պիր վանահայր՝ պիլէսինճէ կէօթիւրտի չըրաղըն պիրիսինի . վէ պիր օվա իշինտէ եաթըպ՝ շայիրտինէ տէտի քի , պարկիլլէրէ մուգայէթ օլա :

Թինե կիրուպ՝ կէլտի դարա հապեր վէրտի քի, օղլու-
նու էօլտիււրտիւլէր՝ նէյէ պէքլէրսին : Քարողիչ վաիդ
տէտի նիալանէ, քի էլէմ չէքմէ եալան արը, շէյթան
տըր մէնղիլ քիսպէ Թինտէ կէօրիւնէն, էնճամինտէ
վարտը էվինէ՝ սաղ պուլտու օղլունու :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Գ .

Յ Ա Ղ Ա Գ Ս Խ Ա Ղ Ա Ն Ո Յ

Ե Ի Ր Մ Ի Տ Է Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Փ Ա Ս Ը Լ

Գ Ե Ր Ա Յ Ի Գ Ո Ւ Մ Ա Ր Գ Ա Ջ Ի

Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Պիր գումարպաղ՝ Թալլու օյնար իտի ագճէ իլէ .
հաչան եուտուլտու իտէ, էֆրեարինտէն պիր
օգ աթար սէմայէ տօղրու, կէօյա մէվայէ գաստ էթ-
մէք ֆէքրի իլէ : () Գ կերի տէօնիւպ՝ Թէմրէնի սըլաք
գան իլէ ըսլանմը տիւշտիւ էօնիւնէ : Նի կէօրիւպ
մաղպուն սէֆիլ՝ պաշատը սըղլամաղա : Նոստովանու-
թիւն իտուպ՝ ճնտ ու շարթ էթտի Թէօլպէ իլէ, էօ-
լիւնճէյէտէք գումարպաղըք էթմէյուպ, ֆաղլի ա-
մէլ իլէ կէչիւրտի էօմրիւնի :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Թէօդոս ատիլլէրին սերթաճի փատիշահի վագթին
տէ գըթըք օլուպ, անըն պաշ միւսահայի օլան՝ տէօրթ
պին մըգտարի ֆուգարէ ճէմ իտուպ պէսլէտի : Գըթ-
ըք կէչինճէ, իղին վէրտի հէր քէս քէնտի վէթանինէ
վարմաղա : Սէմատէն պիր սէտա կէլտի պունա քի,
չիւնքի սէն պէնիմ աղուլէրիմ օլան ֆուգարէլէրէ քէ-
րէմ էթտին, էպէտի տիւնեա տուրտուգճա սէնին էվ-
լատլէրինէ՝ եէմէյէ էքմէք էքսիլմէյէ :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Ե .

ՅԱՂԱԳՍ ՆՇԱՆԻ ՍՐԲՈՅ ԽԱՉԻ

ԵՒՐՄԻ ՊԵՇԻՆՃԻ ՓԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ԷՒՐՄԻՅԻ ՆՇԱՆԻ ԽԱՉԻ ՇԵՐԻՓ

Սրբրտե Գըրապուհն միլէթի հէնիզ փուլթիւ-
րէսթ իբէն, խաչըն նիշանինի՝ Սէրապիս նամ
փուլթուհն կէօկիւնտէն ասարլար իտի : Ալէմի խաչըն
նըշանէսինէ կէօրէ՝ ըսարլի տէօրթ թարաֆլը եարաթ-
տը : Տէօրթ մէվսիմի իլէ , վէ տէօրթ մէվատ իլէ ա-
լէմի թէքմիլ էլլէտի : Աուհ կէմիսի տէօրթ քէօշէլի :
Սոլասանըն շէրիֆ քալէտան (Տապանակ) սանտուքի
տէօրթ քէօշէ : Վուշար դանատ աչքս կէօյէ ուշար-
լար՝ խաչըն ալամէթինի կէօսթէրմէք իլէ : Ինսան գօշ-
լարընը ուղատընճա՝ խաչ կիպի օլուր : Խաչըն իպրէ-
թի գաթի չօգ տըր :

Պէօյիւք Կոստանդին տիւշմէնին Սաքսէնցիուս նամ
դօրպայի՝ ֆէթհ էթաի խաչըն նըշանի իլէ : Աինէ
տիւնեատէ պիր էսնատէ մուպալիզէ թափուհն օլուս ,
իխթիեարին պիրիսինին բուեասինտէ պու ալամէթ
կէօրիւնիւր . վէ թէնպիհ օլունուր քի էկէր պու է-
լամէթի նազլ իտուս , սօգազ պաշլէրինտէ վէ խանէ-
նիդին եիւքսէք եէրինէ տիքիւս իբրամ ու իզզէթ է-
տէրսինիզ , թափուհն տէֆ օլուր : Իթտիլէր՝ վէ քէրա-
մէթինի հազ իւզրէ կէօրտիւլէր :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Ջ .

Յ Ա Դ Ա Գ Ս Խ Ո Ն Ա Ր Հ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ն Ը Ա Ն Ի

Ե Ի Ր Մ Ի Ա Լ Թ Ը Ն Ճ Ը Ֆ Ա Ս Ը Լ

Պ Ե Ր Ը Յ Ի Ա Լ Ը Մ Ե Թ Ի Թ Ե Պ Ը Զ Ի

Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Սուրբ Հայրն Անտոնիոս՝ կեօրտի կէօք ալթընտա
շէյթանըն ֆէնտ ու տուղադէրին . աղ , սաչ-
մա , վէ տալեանլէրինի : Աղլէտի ֆիղան իլէ քի , բապ-
պիմ՝ քիմ գատըր օլա պու տուղադէրանէն գուրթուլ-
մաղա : Սէտա կէլտի սէմատէն քի , անճադ թէվադի
ալադ կէօնիւլլիւլէր :

Ի Ֆ Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Սաքսօնիա փատիշահին պիրի նամտար ճէնկճի՝ զա-
ֆէր պուլուր իտի հէր պար : Պիր կիւն թահթընը
տէրեա քէնարինտէ գօյուպ պադտը քի , պահրին տալ-
կալէրի՝ կէօյա հիւճիւմ գատտի իլէ իւղէրինէ կէլիօր :
Տէտի սանա էմր էտէրիմ՝ մէմլէքէթիմէ կիրմէ , վէ
այադիմի ըսլաթմա : Ամմա՝ տէրեա տուրմայըպ քէնտի
իշինէ մէշղուլ՝ կէօյա հիչ թընմադ իտի . իլլա քի կիթ-
տիքճէ տալկալէր շէտիտլէնի իտի : Գալգըպ էէրին-
տէն տէտի՝ պիլսինլէր խալգի ալէմ , քի զայիֆ ու մադ-
պուն տըր փատիշահլէրին գուվլէթի . հէմ լայըդ տէ-
շիւլ քի՝ փատիշահ պիլէ տէնէլէր : Անտէն սօնրա՝ ալ-
թուն վէ ճէվահիրի թաճինի , էօլիւնճէյէտէք պա-
շինտէ թաշըմատը . իլլա քի խաշէլութիւն թաալիրինի
պաշինէ գօյտուլ՝ քի անա էադըշըր թաճ ու խթիֆան :

Ի Ի Զ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ի Պ Ր Է Թ

Պիր ֆուգարէ էվատը՝ օլտու եպիսկոպոս փարիզին
պիր շէհիրինէ : Տէվլէթլինին պիրի , անէսինէ թաղիմ ու
կըրամ խտուպ կկտիրտի լիպալէր վէ կէօթիւրտի օլ-

ըւնուն եանընա : Խապէր վերաիւր քի վալիտէն կէլտի : Վիսվէթինի կէօրիւնճէ՝ տէտի՝ եաղլը տըր . հաշմ պու պէնիմ անէմ տէյիլ տիր . պէնիմ անէմ ֆազիր քիսվէթինտէ իտի , պու իսէ՝ փատիշահ տուխթէրիննէ պէնդէր : Տիշարը չըգարըպ՝ էվվէլքի էսկի պիւսկի էս պապինի կիյտիրտիւր . իշէրի կիրինճէ , պյազա գաղլ տըր , թաղիմ ու իբրամ պիրլէ սաղ եանիննէ օթուրթ տու վէ տէտի , իշտէ խաս վէ խալիս վալիտէմ պու տուր : Պէօյլէ օլունճա՝ օլ մէրթէպէ նամու շէօհրէթ գազանտը եատիկէար եսիսկոպոս , քի էկէր ասըլզա տէ օլմուշ օլայիտի , օլ տէյնի շէօհրէթ պուլամաղ իտի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Լ :

ՅԱՂԱԳՍ ՈՉ ԾԻԾԱՂԵԼՈՅ

ԵՒՐՄԻ ԵԿՏԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ԿԻՒԼՄԵՄԵՔ ԻՉԻՆ

Իսալի փատիշահըն պիրիտի Ղիոնէսիոս իսմինտէ հիշ կիւլմէղ իտի : Իրիճալի տէվէթի՝ փատիշա հըն գարընտաշիննէ բիճա նիյաղ էթաիւրէր քի՝ սիւալ էտէ սէպէպինի : Սօրտու վազլթի իլէ . տէտի փատիշահ՝ պիր զայրի կիւն ճէվապինի վէրբիւմ :

Փատիշահ էմր էթաի կիղլիճէ պէնտէլէրիննէ քի , պիր չուգուր գաղլըսընտէ , եարըսընասաք աթէշ իլէ տօլտուրուն . վէ աթէշ իւղէրիննէ՝ պիր քէօհնէ իս կէմրի գօյսունլար . վէ իսկէմրի իւղէրիննէ՝ իբի աղըղ լը պիր գըլըճ ասսընլար ինճէ թէլ իլէ . վէ անա եա գըն՝ պիր սօֆրա տօնաթսընլար նէֆայիս մանճալէր իլ լէ վէ էի շարապլէր սիւրահիլէր իլէ : Չաղբարը գա ըրնտաշինի՝ օթուրթտու իսքէմրի իւղէրիննէ . վէ տէօրթ եանինտէ պիրէր սօլթատ՝ տալ գըլըճ . վէ նէյղէնլէրէ էմր էթաի ահէնկ էթմէյէ . վէ տէտի գարընտաշիննէ . ղէֆգ էյլէ , իսթիմալ էյլէ լծամլէրտէն . վէ իշ պա տէտէն միւրատինճէ , քի կէօյնիւն ֆէրահ էթսին :

Ճէվապ վերտի գարընտաշի, նի՛ճէ շատ օւայրմ կիւ-
լէյիմ՝ քի հէր թարաֆիմտէն սըգլէթ իշինտէ իմ: Ալ
թըմտա աթէշ. սօֆրայէ եանաշամ՝ քէօհնէ խկէմ
րինին գրըրմասինտէն գօրգարմ: Աօգարթէ պազ-
սամ՝ չըպլազ գըլըճի կէօրիւրիւմ պաշմ իւզէրինտէ
ասըլմը ինճէ թէլ իլէ: Աօնիւմէ արտըմա՝ սաղըմա
սօլըմա պազսամ, գըլըճ արէսինտէ գալմըշմ. պու-
ճա սըգլէթ իշինտէ՝ նի՛ճէ եէյիպ իշիպ վէ իրշատ օլա-
պիլիւրիմ:

Արբա կէլտի շէհրիեարէ, ճէվապ էթտի քի՛ իթի-
մատ էյլէ գարընտաշմ. սէն նի՛ճէ խէն պու տէմտէ,
պէնտէ էօյլէյիմ հէր էսնատէ:

Ամայէ պազսամ, կէօրիւրիւմ փատիշահիմի քի
պանա էզապ էտէճէք. վէ ճէվապ վէրէճէյիմ հուզու-
րինտէ հէր տէյնի գուսուրում իշին:

Աշաղա պազսամ, կէօրիւրիւմ նարի ճիհէնէմի ա-
լէֆլէնմիշ պէնիմ իշին էզապլէր իլէ՝ էկէր թէօլպէ-
սիզ չըգարսամ պու ճիհանտէն:

Արտըմա պազսամ, կէօրիւրիւմ կիւնասլէրիմի քի
րապլինին րիզասինէ դըտ իշլէմիշլիմ, վէ տախի ղէմա-
նիմի՝ քի պօշ եէրէ կէշիւրիլիմ:

Աօնիւմէ պազսամ, էօլիւմիւմ ֆիքր էտէրիմ, քի
կիւնտէն կիւնէ եազլաշըրմ. վէ պիլմէմ վէֆաթիմ
եէվմինի վէ ղէմանինի:

Ակէր սօլըմա պազսամ, կէօրիւրիւմ շէյթանլէրի,
քի տայիմ միւնթապիր տիրլէր վիճուտիմէ, վէ խէլա-
սիմէ քէտէր վէրիլէր:

Սաղըմա պազսամ, կէօրիւրիւմ մէլայըզլարը, քի
տայիմա պանա՝ պապանէնի փէնտ ու նասիհէթ վի-
րուպ, ֆէնտ էօլտան պէնի մէքս էտէրլէր վէ շէվիւրիւ-
լէր իտի. պէն իսէ անլէրին զահմէթինի նաֆիլէյէ չը-
գարտըմ, վէ էօյիւտլէրինէ կէօրէ հարէքէթ էթմէ-
տիմ:

Իմաի՝ պուճա սիյասէթլէրի ֆիքր իտուպ, նի՛ճէ-
սինէ շազ ու իրշատ օլաճաղ իտիմ, պուճարը տէտի-
յինտէ. նասիմ օլտու գարընտաշ:

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Ր .

ՅԱՂԱԳ Ս ԿԱՄԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ

ԵՒՐՄԻ ՍԵՔՒՋԻՆՃԻ ՓԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ԻՆՍՏԻԹՈՒՏ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Պիր գօճա՝ գարըսը իլէ եօլա կիտէրքէն, թարւ
լալէր կէօրտիլէր : Գօճասը՝ գարըս տէտի քի ,
սրահ, նէ էյիճէ պիշիլմիշ տիրլէր : Գարըսը տէտի՝ եօգ
պիշիլմէմիշ, իլլա քի գըրփըմըշ : Գօճասը տէտի՝ իւ
նատ էթմէ պիշիլմիշ տիրլէր : Գարը եինէ տէտի՝ եօգ
գըրփըմըշ տիրլէր : Պիր չայ քէնարինէ կէլտիլէր՝ գաղաւ
լատը գարիյի պըրագտը չայէ . սու իշինտէ կէօլտէսի
կէօրիւնմէզ՝ պարմագլէրին մըգըաս կիպի իտուպ՝ եօգաւ
րը գալըրըս գըրփըմըշ տըր տէմէք իսթէր իտի :

ԻՔԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Տիշ էհինին պիրիսի տատի՝ զսյէթ ինատճի իտի .
տայիմ գօճասընըն սէօղինէ աքսինէ եիւրիւր իտի : Պիր
չայա տիւշէր պօղուլուր գարը , գօճասը՝ պուսու աւ
րար աքսինէ սույա եօգարը : Կէօրէնլէր տէրլէր քի ,
պէ ատէմ՝ սույուն աքսինէմի արարսըն զէվճէնի :
Տէտի , օ հալի հայաթինտէ՝ տայիմ աքսինէ եիւրիւր
իտի : Իմտի՝ նիճէ քի սաղլըղինտէ , էօյլէ ումարլմ քի
վէ էօլտիւքտէն սօնրա եինէ աքսինէ հարէքէթ իտուպ
սույուն զըտտընա կիթտի , անըն իշին աքսինէ արարմ :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Թ .

ՅԱՂԱԳՍ ԿԱՆԱՆՑ

ԵՒՐՄԻ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

ՆԻՍՊԱՆԵՐ ԻԶԻՆ

Լլահտան գորգար պիր քահանայ՝ զեվճէսին գրգռ
 գարընտաշ կիպի սեվէր խտի : Լ պրին՝ տիւշմէն
 տէն զիյատէ գաջընրը խտի . ապա եանինէ եագլաշարը
 մազ վէ խրզմէթ էթտիրմէզ խտի : Խասթէլէնտի ա
 զիզ՝ սօն նէֆէսէ եէթիշտի : Գարըսը զանն էթտի. քի՝
 էօլմիւշ տիր . աճապա սօլու միշ մի տէյիւ՝ էլ սուհտի
 փայինէ՝ շիւպհէսին տէֆ էթմէք իչին : Ըղիզ քահա
 նայ տէտի . կէրի տուր գարը կէրի տուր՝ աահի քէօզ
 սէօնմէմիշ տիր . օթլուզի կէրի կէօթիւր. քի ալէֆլէն
 մէսին :

Ըլթէթի կէրի կիտինճէ՝ ճիւզի տալքանմազէ պաշ
 լատը . վէ սէվինէրէք տէտի քի՝ խօշ կէլտինիզ էֆէն
 տիլէրիմ խօշ կէլտինիզ . պու նէ քէրէմ տիր քի՝ գու
 լունուդա մէյիլ վիրուպ , թէշրիֆ պույուրաունուզ .
 կէլրիմ կէլրիմ՝ մէմնունէմ սիզտէն . պունու պիր
 գաշ տէֆա սէօլէտի : Չէվրէսինտէ օթուրանլէր տէ
 տիլէր , քիմի՝ իլէ սէօլէշրսին ազիզ պապա : Տէտի՝
 աճայիպ , կէօրմէյօրմուսունուզ իզզէթլի Պէտրոս վէ
 Պօղոս առաքեալարը . աճապ քի կէօրմէյօրմուսունուզ :
 Թէքրար տէտի՝ շիմտի կէլրիմ շիմտի կէլրիմ տէյե
 րէք՝ թէպլիմ էթտի միւպարէք ճանինի :

Վ է կէրէք՝ անլէրին վարիշինէ կէօրէ հարէքէթ է
 տէր խտի հալի հայաթինտէ , անլէրի կէօրտի ֆէվթին
 տէ : Օիրա՝ սատիգ ու սալիհ բապպինին գուլարին
 տէն՝ քիմի քի պիր ատէմ աշինա էթսէ , վէ արդու իլէ
 միւնթազիր օլսա , անի խէյալէնիւր սաղլըզինտէ , վէ
 կէօրիւր մէվթինտէ :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի .

ՅԱՂԱԳՍ ԿՈՒՍԱՆԱՑ

ՕԹՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

Պ Ի Ր Ի Ր Գ Ը Զ Օ Ղ Լ Ե Ն Լ Ե Ր Ի Զ Ի Ն

Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Ս արդենի խամփնտէ պիր գըզ օղան՝ մէվլայէ ղայէթ պիր մադպուլ չիւրի մէլէք տիւխ թէր՝ թէրքի տիւնեա . անձադ ճան դայկըսընա մէշ զուլ օլուպ , պէզ տօգուր՝ էլ էմէյի իլէ կէշինիր խտի : Ելտին պիրիսի՝ պուսու՛ն կէօղէրինէ աշըզ օլուպ , բիւ լիսայէ վարըպ կէլմէտէ՝ պիհուզուր էտէր խտի :

Պիր կիւն պիքիր գըզ՝ պուսա սիւալ էթտի քի , գաւ բընտաշ նիշին պէնի թաաճիզ էտէրսին , պէնիմ նէմէ մայիլսին : Տէտի , կէօղէրին օգ կիպի՝ պէնիմ սինէմի եարէլէրէր : Լչ խմտի տէտի՝ գիր ազաճըզ սուր . վէ իշէրլիէ կիրիւպ՝ մէքիկի իլէ իքի կէօղինի չըգարըպ , վէրաի խիտէ . սիւ տէտի արզուլէտիլին մէթա՛նի : Նա տիմ ու փիւշման օլտու խիտ՝ էմմա նէտէն սօնրա : Լաքին՝ պու աճայիսին սէպէպի իլէ , սօվուտի տիւն եատէն . վէ թէօվպէ իլէ էօմրինի կէշիրտի :

Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Լփրօսինէ պիքիր գըզա՝ ճէնկճի սօլթաարն պիրի աշըզ օլուր : Պու տա պադար քի գուրթուլուշ եօգ , տէօնէր պուսա տէր , պէն պիր իլաճ պիլիլիմ՝ պիր եադ եափարըմ քի , էկէր պիր ատէմ պօյնուսա սիւր սէ՝ աալա գըլըճ թէէսիր էթմէզ անա :

Քիրթտէն պիր գըլ եաղար սարար պօյնուսա , վէ տէր օ շախսի մէրտէ քի , իշտէ կէլ սընս կէօր . գուվ վէթին եէթաիքճէ՝ վուր պօյնուսա : Օէվալլը սօլթաա ինանր . չալտըղի պիրլէ՝ քէսէր պաշընը :

Լփրօսինէյէ՝ սուլթանի մէվլա տէմէսի եադըշըր .

քի պիւրիւր իւզէրինէ զինն թ վէրիւր . քէնտիւսինէ վէ
շէհիտիւր փայէսինէ . կէջա քի պիւր պէյազ վէրտէ ,
լայի իլէ՝ գըրմըղի բէնկ վէրէսին :

Ի Ի Զ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ի Պ Ի Ե Թ

Ի՛նթիւհէմ սէմթինտէ կուսանայ մանասթըր օլ
մաղ իլէ , Սալահին Սըսըր սուլթանի սուրբ Լըուսա
ղէմի ֆէթհ էտինճէ , իշխար քի՝ հիւրիւմէլէք գըղար
վար իմիշ Ի՛նթիւհէմտէ : Լմը էտէր՝ էսվապ էօլլար՝
քի կիլինիւպ կէլտինլէր : Օրհնէալ մայրապետ՝ գըղ
լարա տէր քի , գըղճըղաղլէրիմ՝ պէտնամ ու ճարիս
օլմատան խէ տիւնեատէ վէ ահբէթտէ , պէն քի նէ
էտէրսէմ , ույաթ մի սիղ պանա . անտ էթտիլէր քի՝
պէլի բիղա իղ : Լօն այազ օլուպ մայրապետլէրի
իւք էվիլէլ քէնտիւր պուրնուհու քէտտի : Ղիւմլէսի
պուհա ույուպ , պուրուհիլէրին քէտտիլէր . վէ բէղիւ
լիքտէն խէլա օլտիլէր : Սալահատին սուլթան իշի
տիւպ , հէմ շաշտը պուհլարըն մէրալիլէրինէ , հէմ
մէաշ էթտի ապիլլէրինի :

Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ի Պ Ի Ե Թ

Պիւր քահանայ պատարազ էթտիլտէ , իւշ գըղ օլ
լան վար խաի քիլիսատէ : Քահանայ պիւր աճայիպ կէօ
րիւպ՝ հէյրանտէ գալտը . պագտը քի պիւր մէլայիք
կէօքտէն էնիւպ , պիւր գըրմըղի կիւլտէն էօրիւլմիւշ
խթիֆան՝ գօտու պիւրիսինին պաշնա . պէյաղ կիւլտէն
քէզալիք՝ իքինճի գըղն պաշնա գօտու : Շէլթան
տաթի պիւր էսքի փապուճ կէթիրտի իւշիւնճի գըղն
պաշնա կիլտիրտի :

Քահանայ իւշիւնէ տէ սիւալ էթտի , սիղ պատա
րագ վաղթինտէ նէ ֆիքր էտէր խտինիղ : Լղէլէքի
տէտի . պէն օլ էսնատէ՝ ֆիքր էտէր խտիմ Յիսուս
Քրիստոսուն պաշնէ գօյտու գլէրի թիքէնտէն թաճի :
Տէտի քահանայ , իշտէ անա պէտէլ գըրմըղի կիւլտէն
թաճ գօնուլտու սէնին պաշնէ : Լքինճիտինէ տէ սօր
տու . օ տա տէտի քի՝ պէն ֆիքր էտէր խտիմ Յիսուս

Քրիստոս էֆէնոսիմիդին մասուսլըղինի քի՛ նիճէսինէ սէվէր խի ինտան գաւմինի . վէ նիճէ սէվկիւլիւ խի չօճու գլու զինտէն քեամիլլինէտէք : Տէտի քահանայ , սանս տտիսի պէյաղ կիւլտէն թաճ իհսան օլունտու : Իւշիւնճիւսինէ սօրտու . օ տէտի քի՛ ճանրմ զայէթ սրգըըր խի՛ քի նէ զաման պատարազ թէքմիլ օլուր , քի վարայիտիմ այաղիմէ փապուճ ալայիտիմ վէ օյնաւ շըպ կիւլէյիտիմ : Անին տէտի պաշինէ՛ շէյթան պիր էսիի փապուճ կիյտիրտի՛ ճիհէննէմէ եօլճու օլսան կէրէք :

Գ Լ Ո Ւ Խ Լ Ը .

ԵԱԳԱԳՍ ԳՈՀԱՆԱԼՈՅ Ի ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

ՕԹՈՒԶ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԻԱՍԹԵԼԻԴՏԵ ԸԻՒԴԻ ԵԹՄԵՔ ՊԵՅԱՆՆԵՏԵ ՏԻՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊԻԵԹ

Պիր պիրիբ գըղ օղսան զայէթ կիւղէլ՝ նուր փառ շէսինէ պէնգէր խի : Լաքին՝ տէրունի սրադի գալային կիւղէլլինին , հատտի իմքեանի օլմամագ իւղրէ՛ խիւտափէրէսթ զահիտ , վէ տուայէ աշըգ , ֆուգարէյի կէօղէտիճի , վէ նաչարլէրէ տէսթիկիր խի :

Պու կիւլ ֆիտանի՛ միսքինլէնտի . կէոյա՛ կիւլ մի սալի՛ պէօճէքտէն եէնիւր կիպի . վէ նուրանի ճէմալի տալիս՛ վիրան օլտու պօղուլտու : Հէքքէս աղլէքքէն՝ քէնտիւսի համո ու սէնս իլէ տէրունինտէն շատ օլուպ՝ սէվկիւր խի :

Շէհիրին եպիսկոպոսու պունուն խաթրընը սօր մաղա կէլտի . օ հալտէ կէօրիւնճէ , պաշատը աղլաւ մաղա : Ա՛է ալլահըն հիքմէթինէ նաղար խոուպ՝ աւ ճէպտէ գալորը : Աղիզ կոյս՝ եպիսկոպոսս սիւալ էթտի քի՛ էյ բուհանի աթամ՝ նիշին աղլէրսին , տէտի՛ սէնի պու հալտէ կէօրտիւմ՝ տէրտիմ թէփրէշտի : Ապիս

կոպտ տէտի՝ ա՛ գրգըմ՝ սէն նի՛շին կիւլէրսին, Տէտի, էֆէնտիմ՝ պիր քիմսէ վաղի զընտան օլտա, վէ տէսէւ լէր քի չըգմիսէ պու հափիստէն, թմ՝ քի տիվարլէրի միւնհէտիմ օլուպ երգըմսյինճէ. զընտանըն երգըւ մասին կէօրիւնճէ՝ սէվինմէ՛ղ մի խտի պիշարէ՝ պէլի = Ղանըմ՝ թէնիմ իշինտէ, հափիստէ զընտան իշինտէ տիր. տիվարլէրիմ միւնհէտիմ օլմաղա եիւղ թու թմուչ, հափիստէն խէլասըմ եէթիշմիշ, նի՛ճէ սէվինւ մէյիմ քի էֆէնտիմին եիւղիւնի վարըպ կէօրէճէյիմ:

Ի Բ Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ը Ե Թ

Տաիսի պիր մէրտ ճէնկճի՝ օրմանըգ իշինտէն իշիթտի պիր շերին ու խօշ ավաղ. աճէպտէ գալտը քի քիմտէն օլա: (Օրմանա կիրուպ՝ պուլտու պիր միսքին ույուղ, օլ մէրթէպէ քի՝ ճէսէտի չիւրիւյիւպ տիլիմ տիլիմ՝ տիւշէր խտի վիւճուտինտէն: Լանաշտը հագիրէ՝ սէւ լամ վէրտի վէ սօրտու, քիմ խտի աճապա օ կիւղէլ սէւ տալը: Տէտի միսքին՝ պէն խտիմ. շաշտը մէրտ թիււ վանա, տէտի քի՝ պու տէրտ իշինտէ սէն նի՛ճէ շաղ օլա պիլիրսին: Տէտի աղիղ, պէնիմ վէ րասպիմին պէյ նինտէ պիր շէյ եօգ տըր, անճագ քի թօփրագտան պիր պէտէն թէնիմ. միւնհէտիմ օլունճա՝ անա տօղլու րէվանէ օլուր կիտէրիմ: Վ է կիւն պէ կիւն կէօւ րիւրիւմ քի՝ պիրէր թաշ պէտէնիմտէն տիւշէյօր, անըն իշին իրշատ օլուր սէվինիրիմ քի՝ օրթա տիվար երգըլըր, վէ պէն քէտէրսիղ ապ ու քէվսէր չէլմէսինէ վարըպ տաիսիլ օլուրում:

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Ր .

ՅԱՂԱԳՍ ՀՈՒՐԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

ՕԹՈՒԶ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՄԻՒՍԱՅԻՐ ՍԵՎԷԲԼԻՔ ԳԵՅԱՆՆԵՏԵ ՏԻՐ

Առվմ շէհրինաէ՝ պիր տէվլէթլի զայէթ ալլահ տան գօրգար . ճիւմլէ խիւտոտամ ու միւսաաֆիրի կէօրիւպ կէօղէտիր խաի : Փիրլիքտէ՝ ֆադիրլէն տի . զէմ շէքիպ թասալանրը խաի՝ քի ատէթինէ կէօրէ՝ ֆուգարէյէ ինսանէթլիք էտէմէղ խաի . վէ քէնտի նաֆադասընը պիլէ թէտարիք էտէմէղ խաի . իւրէճիւյի էզիլիւպ սըգըլըր խաի :

Պիր կիւն օյանիգտէ՝ պիր սէտա կէլաի պունա քի՝ նազար էթաիմ սէնին մուհապպէթինէ . վէ միւսաֆիր տէվտիյինաէն մէմուռն օլտում , քի օլ սէպէպտէն ֆադիրլէնտին . էճրին տէյիլ քի օ ալէմտէ , իլլա քի՝ պու ալէմտէ պիլէ էտէյիմ սանա : Վար ֆիլան տէվլէթլիյէ տէ քի , պաղիմի սէնին պաղին իլէ տէյիլ էտէրիմ , քի սէնինքինաէն տաիի ալա տըր . վէ օ տէվլէթլի՝ ճանի կէօնիւլտէն բայ վէրիր . ալ պաղինի գաղըվէր օրթա սինտէն . վէ պուլուրսուռն խաղինէ հիսապսըղ , քի Հըռումա շէհրի հիլ կէօրաիւյի եօզ օլ տէյնի մալ :

Վիւսէմմա էտինճէ , թէքըար նիտա օլուռտու իւլ տէֆա : Վնճամինտէ վարաը տէվլէթլիյէ էանաշտը . ահվալինի արղ էտինճէ , ճանի կէօնիւլտէն վէրտի պաղինի . իւսթէ տաիի շէյ վէրէյիմ տէտի , խսթէմէտի . հէման պաշապաշ : Վարաը մահէլ եէրինէ՝ պիր օղլու վէ իքի գըղի իլէ . հագտէն օլան իթայի նազլ էթաի :

Վաղըտիլէր վաֆիր՝ պիր շէյ պուլամատիլէր . էվլատլէրի մէզաք էտէրլէր խաի , լաքին՝ իխթիւար ումուռ տուռն քէամէտի : Չօգճա գաղինճէ , պուլտուլար պիր քիւփ սու իլէ տօլու . իւսթիւն պիր շիլէ տօլու պալասան իլէ . վէ շիլէտէն իւսթիւն՝ թօիրադտան պիր

տէսթի , վէ տէսթի իշինտէ՝ իւչ թանէ կէվէնրի թաշ .
պիրի զիւմրիւ թ , պիրի գըրմըզի եագու թ , պիրի կէօկ
եագու թ :

Պուշու՛ն գըլմէթին պիրմէյիւսը՝ եէրէ տէօքաիլէր ,
էմմա՛ գաղմա տօգու՛նուպ ապէ՛ խալիս ալթու՛ն օլտու :
| Կաբին ալլահ խթէմէտի քի օ ֆադիրէ գատըր օլա՛
քիմեաճըլըզ նամի իլէ . անըն իշին տէօքաիւրաի : Պա
լասան իլէ դայիֆ կէօղլէրին եուշուսը , կէօղլէրի աշ
նայա մէնէնտ օլտու . պու հըքմէթ դայրի պալասան
տա եօգ տուր . սօնրա անի տաիի զիյատէ մալ իլէ
սաթար : Բէգալիք վէ իւչ թաշի՝ հիսապսըզ պահա իւ
լէ պէյ էթաի . օլտու օլ տէյնի վարը , քի էօլտիւքտէն
սօնրա՝ թօրուկէրինէ վարինձէ , օ մալ ճիհէթինտէն
օլտիլէր տէվէթի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Լ Գ .

ՅԱԳԱԳՍ ՀՈԳԻՈՅ

ՕԹՈՒԶ ԻԻԶԻԿՆՃԻԻ ՖԱՍԸԼ

ԳԵՐԵՅԻ ԲՈՒԷ , ԵԱՆԻ ՃԱՆ

Իւչ քիշի մէյխանէտէ օթուրուսը շարասը իշէրքէն՝
միւզաքէրէ աչըլար ճան խուսուսինտէն քի , պի
էնձամ տըր ճան էօլմէզ : Պիրիսի տէտի օ փափազլա
րըն թէվաթուրի տիր . ալան օլայիտի , պէն ճանրմը
սաթար տէ , շարասը ալըսը տօյինձէ իշէր խիլը : Պու
նու տէյինձէ , պիր պէտտալի քիմսէ սօլթաա քիսվէ
թինտէ՝ կէլաի պագտաշ օրոու պունըրա . տէտի՝
պիր շարասը վէրին պանա . վէրաիլէր իշտի : Սօնրա
սիւալ էթաի քի նէ՝ միւզաքէրէ էտէր խոինիզ , նագլ
էթաիլէր ահվալի : Պէն տէտի սաթըն ալըրլմ . պա
հասինի քէսիշտիլէր . պէտտալի շէյթան սայտը ագ
ձէյի պիր թէմամ . ագշամ օլտու՝ հէքէս եէրինէ
կիթսին տէյիւ՝ էմր օլունտու :

Տէօնտի տէտի պէտտապի, կիթմէտէն սիղ շէրա-
աթ էյլէյին՝ սաթըլան աթըն իւլարի տախի ալանըն
մի. պէլի տէտիլէր, ճանինի սաթան մէլուն, թիթրէ-
մէյէ պաշտար: Ղան պազիրկեանի մէլուն՝ կէօղլէրի-
նէ գարը՝ մէզպուրի չըգարար հէվայէ. վէ ճանի թէ-
նի իլէ պէրապէր կէօթիւրտի նարի սագէրէ. կէօր-
տիւն մի՝ մէզպատան նէ հասըլ օլուր:

Գ Լ Ո Ւ Խ Լ Դ.

ՅԱՂԱԳՍ ՀԻԵՇՏԱԿԱՅ

ՕԹՈՒԶ ՏԵՕԲՏԻՒՆՃԻՒ ԹԱՍԸԼ

ՄԵԼԱՅԻԳԼԵՐ ՊԵՅԱՆԻՆՏԵ ՏԻՐ

Պիր մէլայիք՝ ատեմ քիալէթինտէ՝ պիր ճգնաւոր
իլէ եօլա կիտեքէն, կէօրտիլէր պիր լաշէյի
ղայէթ մէքրուհ գօգմուշ: Ղգնաւոր պուրնունու
գափատը. տէտի մէլայիք, նիլին գափարսըն պու-
նունու: Տէտի կէօթիւրէմէմ մէքրուհ գօգուսինի:

Պիր աղ իլէրի կիտինճէ, կէօրտիլէր պիր նէվճիւվան
ղայէթ մահպուպ վէ ղինէթի. աթը տախի քէզալիք:
Սէլայիք պուրնունու գափատը. հէյրանտէ գալար
ճգնաւոր, քի նիլին պուրնունու գափատըն: Տէտի մէ-
լայիքի աղիդ, օ նէվճիւվան ղայէթ ղինայէ մէշղուլ վէ
մաղըուր օլմաղ իլէ, հագգ հուղըւրինտէ՝ օ լէշտէն
տախի փիս ու մէքրուհ գօգար:

Գ Լ ՈՒ Խ Ի Լ Ե .

ՅԱՂԱԳՄ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾ-ԱԾՆԻՆ

ՕԹՈՒԶ ՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԸՅԻ ՀԱԶԴԵԹԻ ՄԵՅԻՄ ՊԵՆԻՏԵՆԻ ՄԵՍԻՀՈՒԼԻԸ

ՊԻՐԻՆՃԻ Ի ՊԻԵԹ

Պիր Թասվիրճի՝ սէնաաթինէ մահիր վէ ուսթասու լիքաէ չէօհրէթ պուլմու՝ ֆաղլի ամէլ, վէ Մէյրէմ անէյէ տախի սէվկիւլիւ՝ փաքի զաթ օլաուզու իշին : Պու մէզպուր՝ տիւշտիւքճէ՝ չէյթանըն Թասվիւ բինի զայէթ չիւրբին ու խրէնէճէք միսիլլիւ եազար խոի : Տիւշ ու խէյալինտէ՝ չէյթան պուշա կէօրիւնիւպ՝ խէվֆ վիրուպ տէտի, նիշին պէնիմ Թասվիրիմի էօյլէ աճէլ աճայիպ միսիլլիւ չիւրբին եազարսըն : Տէտի Թաս վիրճի, փէք էյի էտէրիմ՝ զիրա սէն սին ալէմի վէ պէնի պաշտան չըգարան, պէնիմ մէթին ֆիքրիմի սարս մադ իսթէրսին չիւրբէֆի զիքր իլ, չէյթան Թահվիրաթ իլէ կիթաի, վէ Թասվիրճի՝ տիպէլիք պաշտառ անըն Թասվիրինի չիւրբին եազմաղա :

() Ըսու քի պիր քիլիսէնին տիւարինտէ՝ պիր Մէյրէմ անէ Թասվիրինի չէքաի զայէթ հիւսիւնլի՝ ազլէ զարար՝ կէօնէկէօն բէնիլէր իլէ, օլ տէյնի միւզէյէէն էյլէտի.քի՝ կէօլ կէրէք պադաճադ, էմինս պաղլի ալթինտէ, չէլ Թան Թասվիրին՝ մար էֆա վէ էթտէր չէքլինտէ եազառ, օլ մէրթէպէ չիւրբին ու նէտամէթ միսիլլիւ, գարամ Թըրադ զիֆիրի, նէքպէթ ու զիյան չէհրէլի, օլ տէյնի.քի՝ կէօրէնլէր խրէնիւպ, մէհէլ տիր տէմէյէ պաշառ տըլար :

Պուշու կէօրիւնճէ չէյթան, զայէթ խըշմէ կէլիւպ, բասպիտէն իզին իսթէտի Թասվիրճի իլէ փէնչէլէշմէյէ, միւսասատէ օլուստու : \ աքին՝ քէնտինի խօրլաթմադ, վէ \ ալիտէ Սուլթանըն՝ իւնվան ու շանի չէօհրէթինէ տէրլէթ օլոու էնճամի, զիրա հէնիւզ էօզէնիքբէն Թասվիրճի, վէ աստառի կէրիպ սիթուսլէր իւզէրինէ

եազարբէն, տիանսրդտան պիր դայ ու ֆրըթընա չը գարտը քի, սիթոււն ու տիրէկլէրի թահտալէրի՝ փէրէմ փէրէմ խոուպ տաղըթտը, վէ քէնտիւսին տախի հէվայէ չըգարմագ գաստ խոուպ :

Շաշտը՝ ագլը կիթաի թասվիրճինին. յարին աճայիպ՝ տախի իմտատինէ եէթիշմէտէն Սէյրէմ անէ, թաու վիրի էլ սուհուպ թութտու. քէտէրտէն խէլաս՝ ու գազատէն էմին էյլէտի : Կէօրէնլէր պու ահվալի, համտ ու սէնա էթաիլէր էֆէնտիմիզէ, վէ Սէսիհուլաս Վալիտէ Սուլթանա. վէ լանէթ պիրլէ՝ շէթմ էթաիլէր մէլոււն խիյանէթ շէլթանա :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ր Է Թ

Բահիպին պիրիսի՝ ալիմ ու ֆադիլ՝ քիթապլէրէ պիր խազինէ օրմուշ խաի. վէ իլմի մանթըզ, ու հէնտէսէյէ տախի վուգուֆ : Կարին՝ շիւպհէլէնտի պիր զէման Սէյրէմ անէնին պիրքիր գըզըզլի իւզէրինէ. քի հիշմիւմքին մի տիր՝ վալիտէ օլան՝ գըզ օղլան գալտ : Տինինտէ մէթին խաի, էմմա՝ պու խուսուստա շիւպհէլէնտի. պիր չարէսին արար խաի քի, պու շիւպհէտէն խէլաս պուլա. իշիթաի քի պիր էվլիատուլաս ազիզ ճգնաւոր վար արք՝ գալտի տէրոււնի պիլիճի, կիթաի օնա :

Պու ճգնաւոր՝ ինայէթի հագգ իլէ տույտու կէլէ մէնին սէպէպինի. էօնիւնէ չըգտը, վէ էլինտէքի ասասը իլէ զէմինի վուրուպ տէտի. վարդապետ գալըրնտա՝ Սարիամ գըզ օղլան խաի տօղուրմատան էվ վէլ. վուրտուղու եէրտէն՝ ալա սանա պիր կիւզէլ զանպագ շիշէյի պիթաի : Ղիւզէի իլէրիյէ կիտիւպ՝ եինէ ասասը իլէ եէրէ վուրուպ տէտի, վարդապետ գարընտա՝ Սարիամ պիրքիր գըզ օղլան գալտը տօղուրտուղինտէ. եինէ պիթաի պիր միւսէննա կիւզէլ զանպագ : Բահիպէ եադլաշտը՝ թէքրար վուրտու վէ տէտի, վարդապետ գարընտա՝ Սարիամ պիրքիր գըզ օղլան գալտը տօղուրտուգտան սօնրա, պիթաի թէքրար պիր զանպագ : Վէ շիւպհէսի հալլ օլուպ, թէ

չէքքիւր պիրլէ համա ու սէնա էթտի ըսպպլե . վէ մէտհինի էթտի Սէյրէմ անէնին՝ նէ գատար եաշատը խէ :

Ի Ի Զ Ի Ի Զ Ի Ի Ի Գ Բ Ե Թ

Քահանանքն պիրլի՝ թէչնի ու միւշթադ օլուպ Սէյրէմ անէնին կիւղէլլիյինէ՝ ամէլ իղէ տախի փաքիւ զաթ վէ տուայէ մէշղուլ օլմաղլին , բիճա ու նիյաղ էտէր խտի սուրբ Աստուածածինտէն՝ քի պիր քէրրէ միւպարէք ճէմաղլին քէնտիւսինէ կէօսթէրէ : Պիր մէլայլք կէօնտէրտի քահանանքն պէնտէսինէ Վալիտէ Սուլթան , քի ֆիլան զէմանտէ կէօրիւնիւրիւմ՝ քէնտիւսինէ . լաքին՝ պիլմիշ օլա քի՝ պէնի կէօրտիւրտէն սօնրա , օ կէօղ իլէ իղին եօգ տըս պիր տիւնեալըզ շէյէ պազմաղա :

Քահանայ տէտի քի՝ հաճէթ տէյիլ զէմ շէքմէմ՝ իքի կէօղիւմտէն պիրլէ էմմա օլսամ՝ հէման կէօրէյիմ : Լամա սօնրա ֆիքք էթտի քի , իքի կէօղիւմտէն տէ գալըրսամ՝ ֆարդ օլուր տիւնմէյէ . եա՝ պիր կէօղիւմի գափար , պիրի իլէ նազար գըլլարըմ : Վազթի կէլտի , վատի քէրէմինէ կէօրէ՝ կէօրիւնտի սուրբ Աստուածաճին աշիգլինէ . լաքին՝ տիլ իլէ թապիր օլունմաղ պիր իւնպան ու մէճտի սալթանաթ իլէ վէ պինաղիր կիւղէլլիյի իլէ :

Պունու կէօրիւնճէ՝ գափատուղի կէօղիւնիւ պիրլէ աշտը , քի իքի կէօղտէն տախի էմմա օլայըմ , թէք կէրէյի կիպի կէօրէյիմ . էմմա օ պիր կէօղինի աշտըղի պիրլէ , աճայիպ բույա կէօրիւնմէղ օլտու : Հաչան կէօրէն կէօղիւնտէն մահրում գալտը խտէ , աղլէյիւպ սըզլար խտի քի՝ նէ մութլու խտի պանա քի ճիւմլէ վիւճուտիմ կէօղ օլայիտի , քի կէրէյի կիպի նազար գըլլայիտիմ , վէ պիգուսուր թէքմիլ կէօրէյիտիմ օ Վալիտէ Սուլթանը :

Պատէզալիք եինէ պաշլատը բիճա ու նիյաղ էթմէյէ քի՝ պիր քէրրէ տախի էրզանի գըլա Սէյրէմ անէ քէնտիսինի կէօսթէրմէյէ . վէ օ պիր կէօղիւնիւն տախի՝ բաղի օլտու էմմա օլմասինէ : Թէքրարէն կէօրիւնտի

սուրբ Աստուածածին՝ թաղիր օլունմաղ շաղըդ իլէ . վէ թէսէլլա էյլէտի պէնտէսինի , վէ տէյիլ քի պիր չէշմինտէն մահրում էյլէտի , իլլա քի էմմա կէօղինի տախի աչար նուր վէրտի : Կէօյա գուրումուշ չէշմէյէ՝ թէքրար ապ ու հայաթ սու իհսան էյլէտի՝ ագըթոր նէհրի ճարիլէր :

Գ Լ Ո Ւ Խ Լ Օ :

ՅԱՂԱԳՍ ՅԱԶՈՂՈՒԹԵԱՆ

ՕԹՈՒԶ ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

ԳԵՐԱՅԻ ԵՅԵԱՄԻ ԳԱԻԹ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԽՊՐԻԹ

Սուրբն Ամբրոսիոս՝ Հռոմայա կիտէրքէն՝ պիր քէօյէ օղբասը : Պիր տէվէթլի՝ էվինէ միսաֆիր ալոր աղիղի : Սօրտու աղիղ մէզպուրէ , քի պախթին վարիչի նի՞ճէ տիր : Ղէվապ էթտի քի՝ պախթանի վէ ճիւմլէսինտէն աղիղ ու էքպէր էմ . հիսապըղ մալիմ վար . քէօլէլէր պէնտէլէր , էվլատ ու թօրուելէր : Վէ էյեամիմ՝ ճիւմլէ միւրատիմէ կէօրէ ասան տըր . հիչ պիր քէտէր ու դէմ կէօրմէմիչիմ :

Թաաճիւպտէ գալոր սուրբն Ամբրոսիոս . հազըր մէվճուտ օլանլէրէ տէտի քի , գաչալըմ գաչալըմ՝ ալլահ ևօգ տըր պու էվտէ . ճլմայա պունուռն գաղէ պլինէ հիսստար օլալըմ : Խանէտէն չըգարըղ կիպլի եէր եարըըպ՝ եուլթտի մէզպուր տէվէթլիյի՝ մանէն պիլէսինճէ հէր նէսի վար իսէ . օլ մէրթէպէ քի , խա նէնին նըշանի իլէ պէլլիսիղ օլտու :

Տէտի սուրբն Ամբրոսիոս . կէօրտիւնիղ մի օղուլլար՝ հաչան ալլահ նազար կէօղի իլէ պազարոս գուլունա , քէտէր վէրիր , էմմա խըշմէ կէլիրսէ , հէր պար ինսանըն էյեամի պախթինի աչրգ էտէր : Օ իրա՝ պապա էվլատին սէվէրսէ , թաղիր էտէր , քիմի քի սէվմէզ իսէ , թապիմ էտէր :

Պէնի Իսրայէլ՝ չէօլտէ պէրր ու եապանտէ՝ դուռ
բէթ հէրլասինէ գանաաթ էթմէյուպ՝ սրղաաիլէր քի,
էթ մանճաորինի արղուլէրիլ: Պրըրըճին եօլլատը բահ
ման ու քէրիմ ալլահ: Պրըրըճին քէպապի աղըղլէրին
տէ իքէն, ալա սանա պիր գըրիլն, քիմին գալսլինտէն
կէլմիշ խոի իսէ էթ մանճաորի, ճիւմիլսի եէր իլէ եէք
սան օլտիլէր: Օ իրա՝ ալլահն վէրտիլի գուտրէթ հէլ
վասինէ գանաաթ էթմէտիլէր, քի հէր մանճանլն լէ
դէթինի վէրիլ խոի, կէօյա քի ըրմագաէն գուրթու
լուպ՝ արղ իլնտէ պօղուլտիլէր:

Ի Ի Զ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ի Պ Ր Ի Թ

Հապէշի փատիշահն պիրիսի՝ զայէթ պախթի ա
չըգ՝ հէր ճէնկտէ զաֆէր պուլուպ, հիչ պիր քէտէր
կէօրմէղ խոի: Տօսթու պիրիսի պունա խապէր եօլ
լատը քի, իշխաիօրում սէնին պախթ ու էյամինի, վէ
քէտէրլէնիօրում, գօրգարում քի սէնի ալլահ ֆիքրին
տէն խաբիճ էթմիշ տիր: Այլպուր փատիշահ սընա
մաղ իչին, փարմաղինտէն զիյգըմէթ իւղիւկիւնի աթ
տը տէրեպէ:

Իւչ կիւնտէն սօնրա՝ պալըգճիլէր պիր պալըգ ալ
լայուպ՝ փատիշահա լայըգ կէօրտիլէր. գարնընը ա
չինճէ, պուլտիլէր իւղիւկի մահինին գարնինտէ: Խա
պէր իրսալ էթտի փատիշահ մէգպուր տօսթինէ քի,
ահվալ շու շէրիլ: Տօսթու տէտի, հաշմ քի շու ա
տէմ էճէլի իլէ էօլէ: () կէճէ էթպայէսինտէն խիյա
նէթ զուհուր խոււպ՝ հէլաք օլտու կիթտի: Ալէմին
պախթի՝ քէտէրսիլ, քէսկին շարապա պէնդէր, քէ
տէրի՝ սու իլէ նուշ օլմայինճէ՝ իչէնի ագիլ զայ էտէր:

Գ Լ Ո Ւ Խ Լ Է .

ՅԱՂԱԳՍ ՆԱԽԱՆՁՈՒ

ՕԹՈՒՋ ԵԷՏԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ԷԱՍԵՏ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԷԹ

Պիր ճինյն՝ զայելթ սըգլելթ չէբեր խտի ճինտէն . վէ ճինյնին աղղինտէն կէօնէկէօն ճէվապ վէ . բիր խտի : Սորաու պիրխիքի՝ էյ մէլուն չէյթան՝ աւ ճապա արղուլէրսին էղէլքի փայէնի . վէ էկէր միւմքինի օլա խտի՝ նէ էղապէր չէբմէյէ բիզա վէբիր իտին : Տէաի ճին , իլլաքի ճիհէննէմէ էնմէսին , սէմաւյէ չըգմասինտէն՝ էֆղուն ու խայիրլի թուլթար իտիմ : Սիւալ էթտիլէրքի , նիչին : Տէաի , օլ հաթտէնտիր պէնիմ մէլսնէթիմ , վէ օլ տէյնի թէօլպէսիւղէմ , քի աւլա էյլիք սայ էտէմէմ պիր քիմսէյէ . իլլաքի՝ հասէպէնիրիմ ինսանրն խէլատինէ :

Պիր ճինէ տախի սիւալ էթտիլէրքի , թէօլպէյէ կէլսէն նէ օլուր . տէաի՝ անրն իչին թէօլպէյէ կէլմէմքի , ալլահ սէվլինմէսին :

ԻՔԻՆՃԻ ԻՊՐԷԹ

Իհլի զարէզ քիմսէ , վէ իլլաքէնտիւսինէ պիլէ էյլիք խթէմէզ : Պիր փատիլահ՝ իքի զարէզլի հասիւտէ վատ էթտի , քի պիրխի զայելթ թամահի խտի . վէ պիրխի զայելթ էհլի զարէզ : Նէ քի տիլէրսէնիզ տէաի վէբիրիմ . լաբին՝ պիրինիզ նէ քի տիլէրսէ , օ պիրխինէ իքի գաթ վէբիրիմ : Ֆիքրէ վարինճէ , փատիլահ տէաի հասիւտէ , էվլէլ սէն տիլէ : Տէաի հասիւտ , փատիլահում՝ էվլէլ պէնիմ պիր կէօղիւմիւ չըգար . սէպէպի քի՝ թամահքեարրն իքի կէօղին չըգարա . թամահքեար իլէրլէմէտի , քի օլմայա հասիւտէ իքի գաթրն վէբէ : Պէօլէ բէզայելթ իլէ չըգտլար փատիլահրն հուղուրինտէն :

Գ Լ ՈՒ Խ Լ Ր .

ՅԱՂԱԳՄ ՈՐԿՐԱՄՈԼՈՒԹԵԱՆ

ՕԹՈՒԶ ՍԵՔՒԶԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՆԵՓՍԻ ՊՕՂԱԶ ԻՉԻՆ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Պիր մանասթըրտէ՝ իւչ նէքպէթ նիւհիւսէթ պօղաղ կասիրի՝ փխրատէ խմի իլէ՝ ճգնաւոր վար իտի . եւմէյէ , իչմէյէ վէ զինայէ մէշղուլ քիմսէլէր . նէ ալլահտան դօրգարլար , վէ նէ ինսանտան հիճապէտէրլէր իտի : Հէման եւմէք իչմէք՝ Ֆայիշէլէր իլէ կաթըղ գարգմագ իտի իլէրի :

Պիր կէճէ եւյիպ իլինճէ՝ պիրիաի տէտի՝ չօդ եւտիք իչտիք՝ պիր տուա էտէլիմ : Այադտաշի տէտի՝ պէն շիւքր էթաիմ շէյթանտան , սիղէտէ նասիհէթ էտէրիմ , սիղ տաիի համա ու սէնա էյլէյին . զիրա՝ անըն խալգի իլ . պէյլէ զէֆէլէնէրէք կաթաիլէր տէօշէքլէրինէ :

Լիանարգտան կէօրէսին քի , պիր սիյահ իւղլի՝ զիւյան չէհրէլի՝ պէտաալի պօլու՝ ինսան քիալէթինտէ , վէ իքի ատէթ աշճիլէր տաիի պիլէսինճէ կիրաիլէր օտայէ : Իւճէ ու դապա սէտա իլէ տէտի , հանտէ տիրօ՝ քի պէնտէն թէշէքքիւր էյլէր իտի . կաթաղինտէն չէքիւպ , էօլիւմ մէրթէպէսինէ կիրաի ճինփէրէսթ մէլուն խընդիր :

Նէթիճէյի քէլամ՝ թէսլիմ էթտի աշճիլէրինէ վէ տէտի , քի շիշէ սափլայըպ՝ քէպապ էթսինլէր . քէօլիւտուպ վէ շիշէ սօդուպ , այա պիր քէպապ ու պիրեան էթաիլէր քի , անճագ թափտուղի շէյթանա լայըգ : Անասթիրի պիր մէքրուհ գօգու տըր պիւրիւտի :

Վէ օ պիրլէրինէ տէտի մէղպուր , սիղ տաիի լայըգ իտինիլ անըն էղապինէ , լաքին՝ ալլահըն գուվլէթի գօմայօր պէնի քէնտի հալիմէ . վէ անըն էմրինտէն թաշըա պիր շէյ էտէմէմ : Ապրին՝ էյիլէթ վէրիլիմ սիղէ՝

մուգայէթ օլտարնըղքի անտէն պէտթէրին չէքմէյէ-
սինիզ տէտի վէ զայիպ օլտու :

Եբի սյադտաշլէրի պիհուշ ազիլ զայ դալտիլէր սաւ
սյահատաք . վէ սահապիտի վարրպ կէօրտիլէր քի՝ սիմ
սիյահ . քիւթիւյէ տէօնիւպ պիրեան օլմուշ :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Բ Ե Թ

Սանասթիր խիւտտամին պիրի՝ պիր ազրապասինին
էվինէ վարրպ , մանճա խթէտի , տէտիլէր՝ մանճա զէ-
մանի տէյիլ : Խըշմէ կէլիւպ տէտի , պէն պիւթիւն
կիճէ եօլա կիթմիշիմ ուլուամուն էմրի իշին՝ տէ սիզ
պանա վադթի տէյիլ տիր տէրսինիզ . նաշարի պալըգ
վէրտիլէր : Տարրըպ օ եանա պու եանա պադտի՝ կէօր-
տի թալուգըսր սիւբիւսիւնի , օտուն իլէ պիրխանի հէ-
լադ էթտի վէ տէտի , իշտէ պու տրր պէնիմ պալըղմ :

Շիճապտէ դալտիլէր խըսըմիլէրի վէ տէտիլէր , լա-
յիգ մի տիր խիւտտամէ թալուգ եէմէք : Ղէվապ
էթտի քի . գանասղը հայվան իլէ՝ պալըգ պիր տիր :
Թալուղի քէսպպ իտուպ էօնիւնէ գօյինճէ , քէսիպ
պիր փարչայի ազղինէ գօտուղի պիրլէ՝ նէ եուտապիլ
տի , նէ կէրի չէվիրէպիրտի . պօղաղինին տէրտի իլէ
էօլտիւ մազպուն՝ ու սէֆիլ օլտու :

Ի Ի Չ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ի Պ Բ Ե Թ

Պիր տէվլէթլի ատէմ՝ նէֆսինէ պէնտէ գուլ օլ-
մուշ՝ տուրմա գարնինի պէպէր խտի , էմմա՝ ճանքնի
հիչ գայրմազ խտի . լաքին՝ զայէթ ալիմ վէ սըրր պա-
պինտէ պիր քիմսէ խտի : Օ էմանին փատիշահի՝ իւմիւ-
րիւ իւղէրինէ թայեին էյլէտի : Տիպէլլը վէրտի քէն-
տիւսինի եէմէյէ իշմէյէ . օլ մէրթէպէ քի՝ եաղի իշ
քէնպէսինտէ սըղմազ օլտու :

Պիր կիւն աշճըսի տէտի պունա , սիլամ , աճապա
նիճէ ալէվլէր քիւքլէսէ կէրէք իշքէնպէնիղլին եաղին
տէն՝ իթթիհատ օլաճադ նարի ճիհէննէմին աթէշի իլէ :
Տէտի՝ կէրէք տիր , լաքին՝ ինչալահ քի էօյլէ օլմայա :

Իմտի քէնախլափնի սըգըյա ճէնտէրէյէ գօյուպ՝ օլ
տէյնի խթիղֆարէ պաշտաղ քի , պիր տիւննէվլի խիւտ

տամէ տէօնիւպ՝ թէնինի էրիթտի՝ քերիցի պատարը մասինն տէօնտէրտի . քի անըն իշին տայիմ՝ բէղիլ խտի խալգի ալէմ պէյնինտէ :

ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻԻ ԻՊՐԵԹ.

Պիր քիմնէ մանասթըրը կիրիւպ , հիչ ալահա մագ պուլ օլմաղա միւհիւմ էթմէզ խտի՝ նէ գատար քի նէֆէ սինն . շէյթան աէրսի իլէ՝ եէմէյէ իշմէյէ թալիպ խտի : Աշխանէնին գափուսինտէն էքսիլմէզ խտի՝ խասթէլլի պէհանէ խոուպ , իշքիլէնիր խտի քի՝ աճապա պէօյիւ կիւմիղէ նէ փիշիրմիշլէր . նէ այրի եէր իշէր : Խասթէլլէրէ կէզէր խտի , քի նէ անլէր իշին փիշիրմիշլէր՝ սօրար խտի :

Արքին մանասթըրըն գայիմի գանտիլճիսի՝ զայէթ պիր վէլիուլահ խտի . կէօրիւր խտի շէյթանը հէր վա գըթ մէզպուր իլէ կէզմէտէ . քի շէպէք միտալի՝ էկէր ճգնաւոր ագաարսա խտի , քէնտիւսի տախի ագաար խտի . էկէր մուլպախէ պագարսա , պագար խտի վէ քէնտիւսի . վէ նէ շէքիլ տաթրանսա խտի ճգնաւոր , վէ շէյթան տախի կէօլլէ կիպի պիլէսինճէ պէրապէր : Անտէն սօնրա՝ շէյթանըն ֆիթի իլէ՝ քի անա պէնտէ օլմուշ խտի , ֆիրար էթտի մանասթըրտէն . վէ Ալարըրն գազալէրի գուրպինտէ , գարնինէ պէնտէ օլմուպ՝ եօզ օլտու կիթտի :

ԳԼՈՒԽ ԼԹ.

ՅԱՂԱԳՍ ՈՂՈՐՄԱԾՈՒԹԵԱՆ

ՕԹՈՒԶ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

ԳԵՐԵՅԵ ԲԵԼՄԱՆԼԷԳ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ.

Րահմ տէրունի գալպին միւլպիմիղլինէ տէնիր , բահմանլըգ՝ էլի իլէ քէրէմ էթմէյէ : Րահմ՝ օլ մէրթէպէ պիր միւրթէֆի ու շէրիֆ ֆաղիլէթ տիր քի ,

տինն ու իմանա այսպտաշ կիպի՝ կէջյա չիֆտէ քիւփէ տիրլէր ինսանըն կիւշինտէ : Սաղ էլ՝ միսալի տին , սօլ էլ՝ ողորմութիւն : Անըն իչին Սաղոմօն իպնի Տաւուտ տէմիշ , « Ողորմութիւն և հաւատք՝ ՚ի քէն մի պակա սեպցին » : Բահմանըզ վէ տին՝ սէնտէն տիւր օլմայա : Վէ տախի՝ « Ողորմութեամբ և հաւատով սրբին մեղք » : Բահմ ու տին իլէ՝ սիլինիր վէ փաքէնիր ֆըսգ ու կիւ նահ : Տախի ղէքեաթ իլէ եափըր տիրէթ խանէսի :

Իսրէթի՝ օլտու պիր սախթիեան տիրիճի Աստուա ծատուր նամինտէ . քի աղիզ ճգնաւսրուն պիրինէ ինա յէթ օլտու , քի քէնտիւսինէ պիր խանէ եափար կէօկ տէ , լաքին եափուճիլէրի անճագ քի շաբաթ կիւնիւնտէ իշլէրլէր , ղիրա նէ քի գաղանըրսա իմիշ՝ նաֆագասին տէն մատտա , դուսուրինի շաբաթ կիւնիւնտէ ֆու գարայա տաղըտըր իմիշ :

Իմաի՝ աճայիպ տէյիլ խի՝ քի շաբաթ կիւնիւնտէ եափուսի մէթանէթ պուլուր վէ թէքմիլէ պալիզ օլուր խի :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ի Թ

Պիր եպիսկոպոս զայէթ սուսայիւպ՝ շիրաճիսինէ տէտի շարապ կէթիրսին . կէթիրտի : Պիր ֆուգարէ կէլիպ տէտի , աման՝ պիր աղ մէյ զայէթ սուսամիշ էմ , օլմաղ խէ՝ շիմտի էօլիւրիւմ : Ապիսկոպոսուն չագըր ճիսի տէտի , զայրի շարապ գալմատը :

Ապիսկոպոս գալտը իքի գըրըճ արասինտէ , նէ քի հարարէթին գայիրա , նէ քի ֆուգարէնին էօմրիւնէ գըյա : Անճամինտէ՝ քէնտիւսինտէն եիւզ չէվիրուպ՝ նէֆսինէ զալիպ կէլտի . էմր էթտի քի՝ շարապի վէրին ֆագիրէ , անտէն սօնրա ումուտ քէսիլտի իչմէտէն :

Ապիսկոպոսուն տիպէլիք հարարէթի ալէֆլէնտի . էմր էթտի պէնտէսինէ քի՝ պաշ աշաղի էյլէ գանա թայի , պէլքի պիր իքի տամլա պուլունա : Պիր աղ ինատ խոուպ՝ էնճամինտէ ումուտսուղ (անճագ քի էմրինէ միւթի օլմագ իչին) պարտաղի աշաղի տէվլէրինճէ , աօլու պուլտու : Այերչէք տիր քի , « Ոչինչ պա կասեպցի երկիւղածացն աստուծոյ :

Խանէտան պիրիսինին՝ անճագ պիր ալթունի վար խոր, կէլտի պիր ֆուգարէ ղէքեաթ խաթէտի : Վիքր էթմէյէ պաշտառ, էկէր վէրսէմ, աճ գալաճաղըմ, վէրմէսէմ, բահմէթ գափուսին գափայըպ՝ կիւնահ իշլէյէճէյիմ : Նիհայէթինտէ՝ ճան՝ ֆէթճ էթտի նէֆսիւնի, պէն տէտի՝ ճիւմլէյէ էօտիւնձ վէրէն էֆէնտիմէ վէրիրիմ հիսապի իլէ : վէրտի ֆուգարէյէ ալթունի :

Խանէսինէ վարինձէ, էօնիւնէ գօտիլէր սատէ էքմէք սու իլէ : սօֆրասի եափան, գալպի ճէօմէրո : Թաամէ օթուրուրքէն, ափանաղտան նամալիւմ պիր քիմսէ խանէսինէ կիրտի՝ աճէլէ իլէ քէսէսին չըգարըպ՝ եիրմի ալթուն սունտի էլինէ վէ տէտի, մաղուր պուլուր՝ պունու էֆէնտին սանա եօլլատը : Խանէտան՝ էհվալէ վուգուֆ օլայըմ տէրքէն, կէօրիւնմէղ օլտու : մէկէր մէլայիք խմիշ :

Պիր ասըղասէնին՝ պիր չիֆթլիյի վէ եիրմի էվլատի վար խոր : Վիքր էտէր խոր քի, էկէր եիրմի էվլատիմէ փայ էթսէմ, ճիւմլէսինէ քիֆայէթ էթմէղ, վէ նիճէ մուհասպայէթ էտէճէքլէր պիրպիրիսի իլէ : իլլա քի գափղա վէ նիղա էտէճէքլէր : Ննճամինտէ տէտի, էյրասպլիմ՝ անճագ քի սէնի պանա վարիս ու միրասիսօր էտէրիմ մալիմէ : էվլատլէրիմ սանա էմանէթ՝ սէն պիւլիսին :

Պունու տէյուպ, էլտիպանրնի օգուն ուճինէ սափլայուպ, սէմայէ տօղրու աթառ, ֆէվրիճէ օգ կէրի տէօնտի էլտիպանսըղ, նիշան ու ալամէթ խոր, քի ալլահ գապուլ էյլէտի : Վէօրիւնձէ քի ալլահ գապուլ էթտի, ճիւմլէ մալինի կէտայէ, վէ քիլիսա ֆուգարէսինէ հիյայէ էթտի՝ էլի եաղիսի իլէ :

Վէֆաթինտէն սօնրա քէրէմքեանի մէվլա, հէր պիր օղլունա՝ անըն վարլիլինէ կէօրէ՝ մալ ու էմիլալ ինամ էյլէտի : Վէ օլ քի՝ էլտիպանի սէմատէ գապուլ էթ

տի խտե , բահմէթինի եէրտէ եփապղէրի իւզէրինէ
ճէօմէրտանէ եազաբըրաք՝ էմնալի եազմուր :

ՊԵՇԻՆՃԻ Ի ՊՐԵԹ

Փատիշահըն պիրի՝ եպիսկոպոսուն նասիհէթի իլէ ,
գարիպղէրի ֆադիրլէրի կէօրիւպ կէօզէտիր խտի ճանի
կէօնիւտէն . կիւլէր եիւզ , վէ անլէրէ քէնտիւսինի
աշգիւս կէօսթէրիւր խտի : Ալլահըն լութֆի իհսանի
իլէ՝ մէմալիքինի զայէթ կէյիլչէտի . վէ վաֆիր միլլէթ
հիւքմինէ տախիլ էյլէտի :

Սուրբ Արուսթիւն կիւնիւնտէ եպիսկոպոս իլէ
մէճլիստէ օթուրուրքէն , ֆուգարէնին խրզմէթինէ
թայեին օլան պէնտէտի , ինհա էթտի փատիշահէ քի ,
վաֆիր ֆադիրլէր անտէն պունտան կէլիւպ՝ մէյտանտա
օթուրուպ քէրէմ ումարլար :

Փատիշահ խթիմա էտինճէ կիւմիւշ լէնկէր իլէ ման
ճայի եօլատը ֆադիրլէրէ վէ տէտի , մանճայի եէսին
լէր , (աճայիպ քի օլ տէյնի ֆադիրլէր պիր գապտան
տօյտուլար) վէ լէնկէրի տօղրայուպ , հէփսինէ փայ
էթսինլէր :

Ապիսկոպոս կէօրիւնճէ պու ահվալի , շատ օլտու
սէփինտի . թուլթաու փատիշահըն էլինի վէ տէտի ,
հէման տիլէրիմ հագտէն , քի պու էլ ֆիմապատ ճիւ
րիւմէյէ :

Ճէնկաէ մէրհում օլտու փատիշահ . միւպարէք էլի՝
հաթէմի իլէ սաղ գալար : Ալ է հայա կիւմիւշ իլէ գապլը՝
Հռօմատա Սուրբ Պետրոստա սագլը տըր՝ իզզէթ ու
իրբամ իլէ :

ԱԼԹԸՆՃԸ Ի ՊՐԵԹ

Արըզատէ նիսվանըն պիրի՝ ֆադիրլէրի խանէսինէ
գապուլ խաուպ՝ պինէֆա քէնտիւսի խրզմէթլէրին
կէօրիւպ՝ այագլէրինի եայգար խտի : Վօճատը պէլի
մէն էտէր խտի , էմնա օ տիյնէմէզ խտի :

Պիր կիւն գօճատը էփտէ տէյիլքէն , գափուտէ պիր
ֆադիր կէօրտի զայէթ մէճրուհ եարէլի , էվէ կէօ

Թիւրիւս վէ համամը ըստուս կայգատը կերէյի կիպի :
Տէտի ֆադիր՝ պիր կէնիշէն եամթաղ իսթէրիմ : Խաւ
Թուն տախի կէօթիւրտի քէնտի եամթաղինէ եամթըտը :

Տէրադապ զաֆիլ իւսթէ կէլտի գօճապը . կիրտի
օտապէ , զայրի էհվալ զանն էթտի . ֆուգարէյի էօլ
տիւրմէյէ գաստ էտինճէ , խաչ իւղէրինտէ նէ՞ չէքիլ
իտէ իտի էֆէնտիմիզ , էօյլէճէ կէօրիւնտի մէզպուրէ
վէ տէտի , նէ՞ գօլալարսն պէնի . քի սէնին իշին սլուն
ճէ էզապ չէքտիմ :

Եւրէ տիւշիւս էվ սահիպի՝ Թիթրէմէյէ պաշաւ
տը , սօնրա պաշըն գալարըրը՝ քիմնէյի կէօրմէյիւս՝
Թէօլպէյէ կէլտի աղէյէրէք :

Ե Ե Տ Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Բ Ե Թ

Տէվլէթլինին պիրի՝ պիր սարայ պինա էթտի՝ զա
յէթ գըլմէթլի վէ կիւղէլ . պէճիտ օլմաղ իշին տէյիլ,
անճադ . քի իւնպան իշին : Վ է տիվանխանէ գափուսի
իւղէրինէ՝ եաֆթա պէյիթ եազարտըր քի , սլու տիւ
վանխանէտէ քիմնէ եէյիպ իշիպ եամթմայա . անճադ . քի
Լ . քիլլէս , Պզատուն , վէ Լ . րտէմիս : Կէօյա քի՝ Լ . քիլլէս
կիպի օլա մէրտ . Պզատուն կիպի ալիմ . վէ Լ . րտէմիս
կիպի մահպուս կիւղէլ :

Պիր կիւն բույաախնտէ կէօթիւրտիլէր սլունու հազգ
տիվանինէ : Տէտի առալէթրէանի Հիսուս Քրիստոս ,
էյ պաղիրկեան՝ պէնի տիվանխանէնիզտէն տիշարի՞ մի
գօվարսն . իմտի պէն տախի սէնի՝ պէնիմ սէմայի սա
րայիմտէն տիշարի գօլայըմ :

Հազգինէ իլամ եազըլմազա էմր օլունտու . Թիթ
րէմէյէ պաշաւտը մէզպուր տէվլէթլի օ եանա սլու եա
նա պադտը՝ պիր քիմնէտէն մէտար սլուլմայուս , կէօ
ղիւնիւ չէվիլրտի Վէյրէմ անէյէ տօղրու . ինայէթ ու
քէրէմ նիյազ էյլէտի՝ քի առա պիր տէմ խըզմէթինտէ
սլուլունմամը իտի :

Օ աղիզ իտէ՝ գանուէն ու գայտէսի միւճէպլինճէ՝
ատէթին սաքին էթմէյուս , բահմէ կէլիւս ըրիճա էյ
լէտի օղլունտան : Տէտի էֆէնտիմիզ , իմտի սօղսուն

Գ Լ Ո Ւ Խ Խ .

ՅԱՂԱԳՍ ՈՂՋՈՒՆԻ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏԻՆ

ԳԸՐԳԸՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ՍԵԼԱՄԻ ՃԻՊՐԱՅԻԼ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ ՄԵԼԱՅԻՔԵԱՆ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Սօլթատուն պիրի՝ պիր եօլուն չաթինտե , հէր կէ-
չէնի սոյար խտի : Եւ պին՝ պիր առէթի վար ի-
տի . քի , հէր կիւն Ողջոյն ընդ քեզ Սարիամ՝ սեօյլէր
խտի ճանի կէօնիւլտէն :

Պու էսնատե՝ ալլահտան գօրգար պիր քահանայ
եօլտան կէչէրքէն , օղրու պաշի սօլթատ՝ էմր էթտի
պունու սօյմաղա : Եւ էլիուլլահ քահանայ ըրիճա էթտի
քի , պէնի աղանըղն գուրպինէ կէօթիւրիւն . անա
պիր սըրմ վարար տէյեճէք . կէօթիւրտիլէր : Այսպազ
էթտի ճէլալյէ քի , նէ գատար էթպային վար խտ՝
հուզուրինէ չաղըր , քի ալլահն քէլամինի սիղէ արզ
էտէյիմ . չաղըրտիլէր :

Տէտի քահանայ՝ հիչ պիր քիմնէ գաթմատի մի . տէ-
տիլէր քի , տէրպան գաթուճիտէն զայրի ճիւմէսի
պունտա արր : Տէտի քահանայ . պէլի՝ գաթուճի էք-
սիք տիր , չաղըրն . վէ անի տախի չաղըրտիլէր : Հա-
չան կէօրտի խտ գաթուճի օ աղիզ քահանայը , կէօզ-
լէրին պէլէրտիւպ՝ պաշընը սալլամաղա պաշլատը . վէ
իլէրիլէ կէլէմէզ խտի :

Օլ սաաթ քահանայ տէտի . քի՝ մէլուն՝ անտ ու
եէմին վէրիլիմ սանա՝ խամ մէսիհուլլահէ . քի տէյե-
սին քիմին սէն , վէ նէ՝ իլին կէլմիշսին պուրայա . վայ
պաշըմա տէտի . չիւնքի անտ վէրտին պանա , տօղրու-
սին սեօյլէյիմ . պէն՝ առէմ տէյիլիմ . իլլա քի շէյթան՝
ինսան քիալէթինտե . վէ պունտա սաքինէմ պու օն
տէօրտ սէնէ տիր : Պէնիմ ուլում պէնի եօլլատը . պու
իւղմէթէ թային էթտի քի , հանկի կիւն պու թիւ-

բիւտիլէրին սէրէշմէսի՝ աստէթի իւղը՝ Վարիամ աստուածածինի սէլամյամաղ խտէ՝ պօղպում, զերա՝ զայրի խուսուսլէրտէ, ճիւմլէ վիւճուտի իլէ պիղիմ խոի. լաբին՝ Ողջոյն ընդ. քեզ Վարիամ, հէր կիւն միւթատի իւղը՝ պիր թէմամ սէօյլէտիյինտէն, հիւճիւմ էտէ մէզ խոիմ իւղէրինէ :

Պուհու իշխոթիճէք ճէլալի, զայէթ գօրգմաղա պաշլատը. վէ աղիզ քահանանըն այաղինէ սարըլտը՝ մաղֆիրէթ տիլէտի, վէ պատէհու ամէլինի թէպտիլ իսուպ, ալլահա եարար պիր պէհաէ օրու :

Քահանայ շէյթանա էմր էթտի քի, նապէախտ օլ շուհտան, վէ անճիլէյին պիր մէպքէան պուլ սանա քի, պիր տախի քիմնէյէ զարարին աօգուհմայէ : Վէ անլէր քի սուրբ աստուածածինին կէօլկէսի ալթընտա տիրէր՝ զիյան էթմէյէսին տէյինճէ, նապէախտ օլտու մէլուն :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Բ Ե Թ

Պիր տիշէհլի՝ զայէթ կիւնահքեար ֆայիշէ՝ տայի մա սուրբ աստուածածինին մէթհինի էտէր խոի : Պիր կիւն զայէթ աճըգտը. կէօրիւնտի պուհա սուրբ աստուածածին վալիտէ՝ սուլթանլար սուլթանի՝ պիր գաշնէֆէր գրզ օղանլար իլէ, կէթիրմէք իլէ պուհա նէֆայիս թաամ. լաբին՝ նէփաք ու փիս գապ իլէ, վէ տէաի իսթիմալ էյլէյէ : Տէաի մէղպուր, մանճա լէթիֆ, լաբին եւյէմէմ գապին նէփաքըղինտէն :

Տէաի սուրբ աստուածածին, վէ սէնին մէթհին՝ համո ու սէնան՝ պանա զայէթ խօշ վէ լէղիղ տիր, էմմա գալպին նէփաք տրը. անըն իշին՝ եքլ էտէմէմ եւյէմէմ, վէ գապուլ էթմէմ : Պու իպրէթտէն՝ ֆայիշէ հիսսէ ալլայ՝ թէօլպէ իլէ փաքլէնտի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Խ Ը .

ՅԱՂԱԳՍ ՈՒՒՏԱՏԵՂԵԱՅ

ԳԸՐԳ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՁԻՅԵՐԵԹԿԵԱՀԱԼՔ ԻՉԻՆ

Տէվէթի սոյունտան պիր տիշէ հլի տէօշէյէ տիւ-
շիււյ՝ վաֆիր խասթէլքաէն սօնրա՝ վէֆաթ
էթաի : Հաշան բուհինի կէօթիււրաիլէր ալլահըն սե-
մայի թախթի էօնիւնէ , վաֆիր հապէշի գարաիւզ
քիմսէլէր գարշուլէտիլէր՝ աղիմ ճէնկ ու ճիտա էթ-
աիլէր . ֆագիր թիթրէմէյէ պաշլատը :

Օլ սաաթաէ՝ պիր կիւզէլ վէ նուրի ճէմալ պիքիրէ
գրզ օղան՝ պունուէն խմատիլնէ եէթիշիււյ՝ հապէշէ-
րէ տէտի , նէ խթէրսինիզ սիզ պու բուհաէն , քիպէնիմ
օղլումուէն էթպալիլէրինաէն տիր . խէլաս պուլոււյ՝
հուզուրի շէրիյէ տախիլ օլունճէ , հաքիմ տէտի . քիմ
ճէվապ վիրոււպ վէ քիմ քէֆիլ օլաճապ տըր պու բուհէ :

Սուրբ առաքեալն Յակոբոս՝ իլէրի կէլիււպ տէտի ,
իշտէ պէն էֆէնտիմ՝ զերա՝ իքի քէրրէ պէնիմ մէզա-
րիմէ զէրարէթէ կէլաի . նիյազ էտէրիմ՝ լութֆինի
պունա իհասն էլլէ . զերա՝ միւրատ էթաի , էմմա է-
տէմէտի : Տէտի առալէթքեանի հաքիմ , նէ միւրատ
էթաի վէ էտէմէտի : Տէտի սուրըն Յակոբոս առա-
քեալ , ճանի կէօնիւլաէն սանա խըզմէթ էթմէյէ ճան ա-
թար խաի , լաքին էտէմէտի . զիրա տայիմ խասթէ խաի :
Տէտի աաիլ հաքիմ օ տիշէհլիյէ . վա՛ր իմոի սէլամէթ .
իթիզատըն՝ վէ տօթթլարըն՝ սէնի խէլաս էթաիլէր :

Օլ սաաթ՝ մէզպուրէնին բուհի՝ կիւլէր եիւզլի
սէվինէրէք , կէօյա պիր միւնէվիլէր երլտըզ կիպի՝ ուչ
տու սէմայէ : Չէվրէսինաէ տիլան տուրանլար՝ համո
ու սէնա խտուպ տէտիլէր , մէահ ու սէնա սանա բապ-
պիմիզ . աղիլ խաին , վէ տայիմ աղիլ ու միւքէրրէմ
սին . քի բահմ ու քէրէմինի՝ տիւր էթմէզսին անլէր-
տէն քի սանա կիւվէնիլլէր :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Ր Ի

ՎԱՍՆ ՄՏԱԾՄԱՆ ԶԱՐԶԱՐԱՆԱՅՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԳԸՐԳ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԵՓԵՆՏԻՄԻՉ ՄԵՍԻՎԻՆ ՄԻՅԱՍԵԹԻՆԻ ՓԻՔԻՐԻՆՄԵՔ ՊԵՅԱՆՆՏԵ ՏԻՐ

Քրիստոնէսայ օլան՝ տայիմ՝ զկրք էտէճէք Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիզին պիտուչ չէք տիցի սկսասէթլէրի, քի հագիգէթսիզ կէօրիւնմէյէ ինսանա տայիր օլան մուհապպէթինէ : Պէտլէ խտի սուրբն Ստեփաննոս արքայ :

Պուհա կէլտիլէր իւչ իմթկարլէր՝ փէնտ ու նատիւ հէթ իշիթմէք իշին . յաքին օ աղիզ՝ հիչ աղբղ աչմատր : Տէտիլէր՝ էյ աղիզ աթա՝ հիչ սէտլէմէյօրսուն . պիզ նատիւհէթին իշին կէլտիք :

Տէտի՝ անֆ էյլէյին՝ պէն հիչ պիլմէտիմ քի նէ սէտլէր խտինիզ . յաքին՝ նէմ վար սիզէ տէյէճէք . նէմ քի վար խէ, տէյէյիմ սիզէ . պէն կէճէ կիւնտիւզ հիչ պիր շէյ կէօրէմէմ, անճագ քի Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմի խաչ իւզէրինտէ սայպ օլուհմուչ :

Պուհա իշիտիճէք, հիսսէ աղբղ՝ տիւնեալէր դատար իրշատ օլտուլար . վէ տուա էտէրէք կիթտիլէր քէնտի մաղարալէրինէ :

ԻՔԻՆՃԻ ԻՊՐԵԹ

Պատիգ թէրքի տիւնեանըն պիրի՝ թէօպպէսի իւքինտէ զայէթ զէմ չէքիւպ էօլիւմէ եագլաշար . նէ օգուհաղա, նէ եաղիյէ, վէ նէ պիր զայրի իշէ խայիր էտէր խտի : Պու մէզպուր՝ օտասինտէ օթուրուրքէն, զիյատէսինճէ ճանր սրգըլտը, թասա ու զէմինտէն՝ վիճուտինտէ տէրալէր պիլէ փէյտաչ օլտու :

Նսըզտան կէօքտէն պիր սէտա կէլտի պուհա քի, նիշին պօշ ալարա օթուրմուշտուն, վէ վիճուտինէ զահմէթ վիրուպ զայիֆլէտիրսին . տալրան, վէ պէնիմ սկսասէթիմի ճանի կէօնիւլտէն զկրք էյլէ, վէ կէօ

զիւն էօնիւնտէն տիւր էթմէ . պէնիմ չէքտիւիմ ածի
աղըիլէր , սէնին սրգլէթինի ֆէթհ էտէրլէր :

Տալրանառ ֆադիր . վէ նէ.քի.քէնտիւսինէ էմր օւ
լունտու իսէ , ճէսարէթ իտուպ պաշա չըգարտը . վէ
էօյլէ իլաճլէր իլէ սաղլըգ պուլուպ , վէ տայիմա անի
թէքրարլէյիւպ՝ անտէն սօնրա ասլա տէրունի ինճին
մէտի . իլլա.քի մէսրուր ու թէսէլլէ օլարապ՝ էօմրլունի
ֆազլի ամէլ իլէ կէչիւրտի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Խ Գ .

ՅԱՂԱԳՍ ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳՒՆ

ԳԸՐԳ ԻԻՉԻՒՆՃԻԻ ՖԱՍԸԼ

ԸԵՐԻՓ ՆԵՍԻՔԵԹ ՊԵՅԱՆՆԵՏԵ ՏԻՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԷԹ

Սուրբ պատարապ՝ քի շէրիֆ ու սերվէր գուր
պան տէնիր , աղիզ կիւնլէրտէ չօգ ֆայիտէսի
վար կէօրմէյէ , վէ խաթատան տախի խէլաս էտէր :

Իւչ մէրա քիչի՝ կիրակի կիւնիւնտէ՝ ալ էթմէյէ
կիտէրլէր . կիտէրքէն՝ պիր մատուռ իչինտէ պիր քա-
հանայ պատարապ էտէր խոի : Պիրիսի եանաչըպ քա-
հանայա տէտի , հիչ օլմազսա՝ շահ պէյիթինտէ վարրը
էէթիչիլիմ : Արինճէ՝ քահանայ սօնրաքի աւետարանը
օգուր խոի . վէ օ էէրինէ բասթ կէլտի քի՝ տէտի ,
« Բանն մարմին եղեւ և բնակեցաւ ՚ի մեզ » :

Չըգտը տիշարը . վէ օ պիր պապտաշէրի իլէ՝ կիթ-
տիլէր պիր օլմանկըգ իչինէ : Բիանաըզտան պիր սէտա
տրը կէլտի քի , (պալքանկըգ թիթրէմէյէ պաշատը)
« Սիքայէլ Սիքայէլ՝ հա՛ր զգա : Բնաըզտան պիրիսի հէ-
լաք օլտու : Թէքրար երինէ սէտա կէլտի քի , « Հա՛ր և
զգա : Չարփըլպ կիթտի պիրիսի տախի : Իւչիւնճիւ
քէրրէ երինէ սէտա կէլինճէ քի , « Հա՛ր և զգա » :
Վճւր վէ անի : Տէտի Սիքայէլ հրէշտակապետ՝ վու-

քամամ, զիրա պու՛ւ իշիթտի ոտպահէլէին Մետաբան
սէտաարն սուրբ պատարագտա՛քի տէտի քահանայ .
«Ի՛նն մարմին եղեւ և բնակեցաւ ի մեզ» :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Բ Ե Թ

Պիր ֆազլի ամէլ եպիսկոպոս՝ սուրբ պատարագտա
ղայեթ կէօղ եաշի տեօբէր իտի սէլլէր կիպի , վէ հէր
նէսի վար իսէ , ֆուգարէլէրէ տաղքաբը իտի :

Պիր քահանանն խէյալինտէ կէօրիւնտի Յիսուս
Քրիստոս վէ տէտի , վար եպիսկոպոսա ինհա էյլէ՛քի
նէ էտէճէքսէն էյլէ՛ք . վէ նէ իշին վար իսէ թէքմիլ
կէօր . զիրա՛ ազիզ ու քէպիր առաքեալարբմնն զինեթի
վէ տօնի կիւնիւնտէ՛ պանա տօղրու եօլճի օլաճագարն՝
զահմէթինին պէտէլին ալմաղ իշին : Տիւշ վէ խէյալ
տոր տէյիւ՛ ամէլ օլմաուր քահանայա . թա՛քի իւչքէրրէ
թէնպիհ իշիթմէյինճէ : Վնճամինտէ վարաբ աղլայարագ
ինհա էթտի , խապէր վէրտի , վէ ինանորքաբ իւս
թիւնտէքի եարէլէր իլէ . քի միւթի օլմաուրզի սէպէպ
իշին՝ թագիրտէն գաղանմը իտի :

Եպիսկոպոս իսթիմա էտէճէք , զայեթ պէ զայեթ
իսթիզֆար տամէնին էլտէն գօմայուպ՝ նէհրի ճարի
միտալի՛ կէօղիւնտէն սէլլէր ագքաբը իտի՛ ետտի կիւ
նէտէք : Վ՛ է առաքեալարբն տօնի կիւնիւնտէ պատա
րագ իտուպ՝ թէքմիլինտէ խասթէլէնտի , վէ ճէօմաա
թէ փէնա ու նասիհէթ էտէքքէն , իշտէ վագթիմ
կէլտի տէյիւպ՝ միւպարէք ճանընը թէպիմ էյլէտի :

Ի Ի Զ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ի Պ Բ Ե Թ

Պիր աշխարհական տուայէ մէշղուլ՝ այագտաշլէրի
իլէ վարաբ սուրբ Երուսաղէմէ : Ի՛նակալիյէ կիւնի՛
այագտաշլէրի էվէթիլիւպ՝ եօլ թէտարիքին կէօրիւ
լէր իտի : Պու տէտի , գարընտաշլէր՝ լայրգ տէյիլ՝ պու
միւսարէք կիւնտէ պատարագ կէօրմէտէն եօլա չըգ
մագ . սէօղ քեար էթմէտի , կիթտիլէր իսկէլէյէ :

Պու ազիզ՝ էնիգուէնի էրթէսի կիւնի չըգաբ եօլա .
պագաուր քի՛ պիր աճայիպ զինեթիլի ինսան շէքլինտէ

աթը՝ չաթար պաւնա . սիւալ էթաի քի՝ էյ առէմ՝
քիմ սին , վէ նէրէտէն կէլմիշսին : Տէաի՝ Վուտաի շէրիֆ
ղեյարէթճիւի էմ . վէ նազլ էթաի ահվալի : Տէաի
աթը . աթըմէն սաղրիսինէ պին՝ կէօթիւրէյիմ սէնի
պաղտաշլէրինէ եէթիշտիբէյիմ . պինինճէ՝ օ կիւն
պուլունտու խանէսինաէ :

Տէաի մէլայիբ սուվար՝ թանըթիսին վիլայէթինի .
տէաի պէլի , լաքին պանա նէ՝ օլտու պիլմէմ : Աթը
տէաի , չիւնքի սէն թաղիմ պիլլէ իբրամ էթաին սուրբ .
պատարագա , անըն իչին իրալ օլունտու մէվլատան ,
քի սանա բահնիւմ օլայրմ . իշտէ խանէն , վար՝ պա
շէնա կէլէն միւճիղաթի նազլ էյլէ :

Աշնաղէրի սիւալ էթաիլէր քի՝ պաղտաշլէրին հա
նիւէ . տէաի պիլմէմ . պէն աիւն Նըուսաղէմտէ խաիմ՝
պու կիւն պուրտա պուլունտում : Օէֆգլէնտիլէր
քի մաթուֆլանմիշսին սէարէպէքի սէօյլէրսին : Վա
զիր ըլթիւտար՝ աղար ու սիթէմլէրինէ թաղաթ կէ
թիլէմէյիւպ՝ ֆիրար էթաի . պաղտաղ քի տահիճէ խարճ
լլղի վար խաի , սօլուղին սուրբ Յակօբուն մէզարին
տէ պար . վէ պաղտաշլէրի տաիի կէլմէտէն , կէլաթ
եինէ էվինէ տաիսիլ օլտու :

ՏԵՕՐՏԻՆՃԻԻ ԻՊԻԵԹ

Պեր գաշ նէֆէր՝ տաղտա սիմ մատէնին գաղարբէն ,
պիլր գայա թաշ գօթաի իւղէրլէրինէ՝ էօրթի վէրաի
ճիւմլէսինի . անճաղ պիլրիսի՝ պիլր քէօշէ եէրտէ բասթ
կէլիպ՝ սիսիլլէնտի գալար : Պունուն զէվճէսի՝ էրիմ
էօրիւ տէյիւ՝ հէր կիւն պատարագ էթաիրիւպ՝ պիլր
սօմուն իլէ պիլր պարտագ շարաղ վէ մում՝ քիլիսա
յէ հէտիլէ կէօթիւրիւր խաի : Ապրին հատէտլէնտի
մէլուն շէյթան . իւշ կիւն էօլտա բասթ կէլիւպ՝ պու
ալլէթի մէն էտէր խաի էյլէքաէն քի , պատարագ թէ
մամ օլմուշար :

Պեր առէմ՝ օ էզէլէր եէրտէ՝ սիմ իչին եէրի գա
ղարբէն , պիլր սէտա իշիթաի քի՝ ուսուլ իլէ՝ գայա
թաշին իւղէրիմէ աիւշիւմէյէսին : Այան թարաֆինտէն

դադարեալէ՝ սրուլտիւնէր մէջըտուրի . սորովէր ահալալի . վէ օ նազլ էյլէտի : Տէտիւնէր , եա նիճէ աճ սուսուզ սաղ դարտրն պունճէ ղէման : Տէտի քի՝ հէր կիւն պաւ նա պիր սօմոււն , դապ իլէ շարապ , վէ մուժ կէթիրիրէր խտի . պու կիւն իւչ կիւն ժտու քի՝ կէթիրմէտիլէր :

Վաղըլալ իշխտիճէք , տիւնեալէր դատար իրշաա օլ սու սէվինտի , քի սուրբ պատարադտան օլտու պու հլքմէթ . վէ սուլտու քի շէյթան իմիշ քէնտիտինի ալ սատան , վէ պատարադ էթտիրմէտինի մէն էյլէյէն . վէ վէրտույի հխտայէ իլէ՝ դօճասին սաղ սաղլամիշ քահման մէվլա :

ՊԵՇԻՆՃԻ ԻՊԻԵԹ

Պիր ֆատիգ աշխարհական քահանայ՝ պատարադ էթտիքտէ՝ պիր դայրի ֆաղլի ամէլ փաք ատէմ կէօրուր խտի , քի իսթիմալ իթտիքտէ , նշխար վէ պատէ շէքլէ աէյիլ խտի էքլ էթտի . իլլա պիր կիւղէլ չօճուգ քի իսթիմալ էթտիքտէ՝ այաղլէրի իլէ թէփիշիլ խտի քահանայ իլէ . եիւղիւնի չէվիրիլ՝ գարշը սուր քուր խտի :

Պունու չօգ քէրրէ օ աղիղ կէօրտի . վէ անարժան քահանայ տաիի նազլ էթտի քի , աղիմ զահմէթ չէքէրիմ իսթիմալ էտինճէյէտէք , Տէտի ֆաղիլ քիշի . էօյիւթ վէրիրիմ սանա , ամէլինի թէպրիլ էյլէ . թէպտիլ էյլէտի ֆատիգ քահանայ : Մնտէն սօնրա՝ չօճուգ շէքլինտէ արղու պիրլէ , սէվինէրէք կիրիր խտի աղլինէ :

ԱԼԹԸՆՃԸ ԻՊԻԵԹ

Պիր քահանայ սէֆայէթէ մայիլ . պատարադ ղէմանինտէ պիլէ՝ տիւնեէվի տաղտաղայի զիքր էտէր խտի : Պիր տօսթինի տալէթ խտուպ , խղղմէթքեարի նէ սլմարլաալ քի , իրիճէ պալըղլար ալըն :

Պատարադ էթտիքտէ տաիի , պու միտիլիւ շէյլէրի ֆիքր էտէրէք , դուրաճ գալիլ իլէ վէ աճէլէ իլէ ետէր խտի սուրբ պատարադը : Առէք կէրէք էսնասին

տէ՝ ֆիքիրէ տալոր քի, աճապա պալըզլար թուղն մի, եօգսա թուղսուղ մի : Հէյթան՝ փիս ու քիրլի էս պաս իլէ՝ թալայի աթէշտէն պըզ պալըզլար իլէ՝ կէ թիրաի սուրբ սեղան իւղէրինէ գոյաու, վէ մէզագ էտէրէք տէտի, էյ ահմագ աշճի՝ իշտէ պալըզլարն՝ նիճէ իսթէր իսէն թուղս, քի պատարադըն թէքմի լինէտէք՝ գոյկըսըզ խըղմէթին կէօրէսին, վէ պալըզլարը եինէ եէրինէ կէօթիւրաի :

ԵՆ ՏԻՆ ՃԻ ԻՊՐԵԹ

Սուրբ Բարսեղ կեսարացիինն զէմանինտէ, պիր թամահի քահանայ վար իտի : Պատարագ էթաիքտէ պիլէ՝ ֆիքիրէնիր իտի քի, աճապա պու կիւն վարա չօգճա տիւշէր մի պանա : Սուրբն Բարսեղ չաղըրըզ մէզպուրի տէտի, վար թէվէքէլլի օլ՝ պատարադըն էյլէ, թէքմիլինտէ սանա պիր շինիկ ագճա պաղըշլարլմ :

Վռէք կերէք վադիթնտէ՝ պու թամահի չիք քահանայ ֆիքիրէ տալոր քի, պէլի պանա պիր էօլէկ վատ էթաի սուրբ հայրապետ, էմմա նօգսա՞ն մի վէրէճէք՝ եօգսա տօլու : Տույտու երանելի՝ քի եինէ մի ֆիքրի ֆաաիտ օլտուն էյ թամահքեար ու մէհմէլաթ տէյերէք՝ թաղիր ու ազար էյլէտի մէզպուրէ :

ԳԻՆՈՒԽ ԽԳԻ.

ՎԱՍՆ ՊԱՏՈՒՈՅ

ԳԸՐԳ ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻԻ ՖԱՍԸԼ

ԳԵՐԱՅԻ ԸՆՎԱԼԻ ՀԻՒՔԻԻՄԱԹ ՎԵ ՄԵՐԹԵԳԵ

Պիր մէմէքէթին փատիշահի մէրհում օլուպ, իւրիճալի տէվէթի պէյնինտէ ֆէսաա զըհուր խոուպ, գարար գըլամատիլէր թահթինէ պիրիսինի ճիւլիւս էթմէյէ : Նաճամինտէ պիր քէշլի ֆագիրին էվլատինի նասպ էթաիլէր : Պապասի կէլաի միւպարէ :

քիցէ՝ տէտի էյ օղլում՝ թանդումըսն պէնի : Տէտի նիճէ թանկայիմ սէնի , քի հալա թանըմայօրում պէն պէնի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Ե .

ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԳԸՐԳ ՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԸԸ

ԳԵՐԱՅԻ ԸԸԳԻ ՄԵՍԻՆ

Պիր գըզ օղլան՝ ալլահա մադպուլ պիր ճարիյէ օրումպ՝ նար կիպի սինէսի՝ Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիդին աշգի իյէ թիւթէր խի . աշգիյա խի վէ սուրբ Աստուածածինին մուհապպէթինէ : Ետի սէնէ թէմամ՝ նիյազ էտէր խի սուրբ Աստուածածինտէն քի օղլունու պանա կէօսթէր տէյիւ :

Անվիւտի Խա կէճէսի՝ թէնհաճէ քիյիսատէ տուա էտէրքէն , կէօրիւնտի սուրբ Աստուածածին , վէ դու ճաղինտէ Յիսուս Քրիստոս : Տէտի օ պիքիր գըզա սուրբ Աստուածածին , ալ իմտի արդուլէտիյինի՝ վէ թէսէլլի ու մէսրուր օլ : Անվինէրէք ալար դուճաղինէ , վէ թապիր օրունմազ աշգ իյէ պաշտօր էօլմէյէ :

Տէտի Յիսուս մանուկ , պէնի նէ գատար սէվէր սին : Տէտի կոյս՝ ճէսէտիմտէն զիյատէ : Թէքրար սօր տու , նիճէ սէվէրսին , տէտի կոյս՝ ճանըմտան էֆէզուն : Տէտի Յիսուս՝ տահի տահի , տէտի կոյս՝ իւրէյիմտէն զիյատէ : Ինճամինտէ՝ տահի նէ տէյնի , տէտի կոյս , արթըզ պիլմէմ՝ իւրէյիմ էթսին թապիրինի : Պունու տէյինճէ , մուհապպէթին զարպինտէն իւրէյի եարրըր վէֆաթ էթտի : Սուրբ Աստուածածին բուհինի գապզ խաուպ՝ չըգար սէմայէ :

Պու ահվալ այան օրումպ՝ խըսմ ու գալուվէրի կէէ տիլէր պադտիլէր քի մէրհում օլմուշ աղիզ . միպի անպէր դօգար խի իւսթիւնտէն : Ալ է չէվիւսինտէ

օլանէր աշտիւէր կէօկսիւնի . իւրէյնէ պապտիկէր քի՛
եարը օրթասինտէն եարըըըշ վէ ալթուն հէը իլէ
եազըըըշ . Ալվէրիմ պէն սէնի պէնտէն զիցատէ , ճա-
նըմտան էֆզուէն . քի պէնի խալգ էթաին գուրթար-
արն , վէ լութֆուէն իլէ զէյն էթաին տօնաթաւն :

Գ Լ Ո Ւ Խ Խ Օ .

ՅԱՂԱԳՍ ՅՈՒՍԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ

ԳԸՐԳ ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

ԳՆԹԱ ՈՒՄՈՒՏ • ԵԱՆԻ ՈՒՄՈՒՏՔԵՍԵՆԼԻԲ ԳՆԹԱՆԻՆՏԻ ՏԻԲ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊՐԻԹ

Պիր տաւմ զայլթ զինայէ մէշգուլ օլուպ՝ խա-
թէլէնտի էօլիւմ մէրթէպէսինտէր : Պիրիսի-
նի մանասթըր խիւտտամինտէն տալթ էթաիլէր խա-
տովանութիւն էթմէյէ : Իշէրի կիրինճէ , տէտի մէղ-
պուր խասթէ . կէրի տուր պէնտէն՝ պէնիմ կիւնահըմ
չօգ տուր ալլահըն բահմինտէն :

Տէտի ազիզքիշի , տէմէ էյ օղուլ օլ միսիլլի սէա-
ղի . խոտտովանութիւն , գալպի գուլվէթի էֆզուէն
տըր . անճադ քի թէօլպէնէ պապար բապպի . վէ մաղ-
ֆիրէթ պուլուրտուէն : Տէտի խասթէ . ազլէ սըզմազ
տէտիքլէրին :

Տէտի ճգնաւոր , նէ քի տէրսէմ էյլէ , վէ պէն խի
իւրեան օլուպ՝ նէմ վար խէ սանա խնթիզալ էտէրիմ .
անճադ քի ումուտուէն քէսմէ ալլահըն բահմի քէրէ-
մինտէն : Խասթէ գապուլ էթաի ճգնաւորուէն թէն-
պիհինի . վէ տէյիշէթաիլէր պիր պիրիսի իլէ ամէլլէրինի :

Տէտի ճգնաւոր՝ իմաի սէօյլէ նէ քի էթմիշ խէն
քի պէնտէ պիլէյիմ պօրճումու . վէ նէ իշին էճրի պէ-
տէլին չէքէճէյիմ . թէմամ մուգիրր օլտուգտան սօն-
րա՝ քահանայ ճգնաւոր տէտի , փիւշման մի սին պու-

կիւնահէրին ճիւմլէսինտէն, վէ իսթէրմիսին քի՝ խոստովանութիւնուն սրբրի՝ հիքմէթ էմնալի օլա՝ քիլիսէնին գանուռնի իւղըէ՝ տէտի՝ պէլի իսթէրիմ:

Տէտի ճգնաւոր, իմտի պէն տախի չէօղէրիմ սէնի ճիւմլէ կիւնահէնտէն Յանուռն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ: Պիր աշտան սօնրա վէֆաթ խոուպ մէգւ պուր՝ կէօրիւնտի ճգնաւորա վէ տէտի, ալէմ չէքմէ սէլամէթտէ իմ: Սօրտու ճգնաւոր ևա պէն քի սօյունաուամ իւրեան օլտուամ իսէ, պանա տախի քիրա վա՞ր մի: Տէտի մէզպուր, սէնինքի էֆղուռն տըր, զիրա պէնի իմանսրղըգտան խէլաս էլէալին:

ԻՔԻՆՃԻ ԻՊԻԵԹ

Օտպիթին պիրիսի՝ զայէթ աղիլտար ու ալիմ խտի, լաքին եանղըրպ աէր խտի՝ էկէր մուգատտէր իսէ, նէ քի իշլէսէմ՝ խէլաս պուլուբում. քիմնէ պէնիմ էլիմ տէն ճէննէթի գափամաղ, վէ էկէր քի իլամ օլուն մուշ հագդրմա, նէ տէյնի ֆաղիլ օլսամ՝ ֆայիսէսիղ տիր: Պու զանն իլէ՝ վէրտի քէնալիւսինի ճէմի ֆըսգէ ու զինայա:

Ետիտ խասթէլիյէ օղըպըպ, չաղըրտը հէքիմինի. քի զայէթ ճան սահիպի՝ թաղվա ու ալիմ ֆաղիլ՝ վէ հէր վէճ՝ իլէ սատագաթը՝ ալլահըն պիր պէնտէսի՝ վէ քիթապ էհլի խտի: Տէտի հէքիմէ՝ չարէսին կէօր քի սաղալայրմ: Թապիպ վուգուֆ օլուպ անըն գալպի զաննինէ՝ տէտի, էկէր քի էճէլին կէլմիշ իսէ, պէնիմ չալըճմամ սանա ֆայիտէ էթմէղ, վէ էկէր քի՝ էօլէճէք իսէն օխասթէլիքտէն, պէնիմ զահմէթիմ նա ֆիլէ օլաճագ տըր:

Տէտի մէզպուր խասթէ, պու նէ՞ շէքիլ ճէվապ տըր. սաղալմամ իշին հիշ զայրէթ ու իլաճ լաղըմ տէյիլ մի. նիճէ պէն քէնաթիլիյիմտէն՝ եախօտ թապիլ պի եարսիւղ՝ շիֆա պուլաճագըմ, իմտի էճէլիւղ էօլէճէյիմ տէսէնէ: Պու սէօղ իւղէրինէ իրշատ օլտու հէքիմ. տէտի խասթէյէ՝ էկէր քի ինանբը իսէն՝ քի իլաճ գուվիլէթի իլէ սաղալըրսըն, նիշին իթիմատ էթ-

մէզսին խթիղֆարին հիւնէրինէ վէ զարպի գուզվէ-
թինէ՝ քի բուհանի իլաճ տըր, վէ անսըղ միւրաէ օ-
բուր ճան :

Կասթէ տույտու եօրունտա օլան թապիպին քէլիւ
մաթինի վէ տէտի, շիմաէն սօնրա՝ ճանիմէ տաթի թա-
պիպ օլ. շիրա սէնին թապիպի տիլին իլէ, ալլահ խե-
լաս էթտի պէնի վաֆիր եանդըլմադտան, շիմաէն սօն-
րա թէօվպէ խէթաօինէ. օ գալիլընէն բուճու էթ-
տիմ: Գաղանտը հէմ ճանըն ու հէմ թէնին սաղլըղընը:

Գ Լ Ո Ւ Խ Խ Ի :

ՊԱՄԵ ԱՐԳԻՒՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱՅ ՀՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ

ԳԸՐԳ ԵԵՏԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՄԱՐՏՈՒՅԱՆՊ. ՄԵՊԵՊԻՆ ՄԵՆ ԷԹՄԵՔ ՊԵՍԸՆԻՆՏԵ ՏԻՐ

Լրիստատէլ տէմիշ քի՝ պիր հարըն ու եափուղ
աթըն՝ պոյնուէն սաչընը քէսէրլէրաէ, եափաչա-
նըր: Պաւ իլաճ՝ թէէսիր էաէր վէ ինսանա: Պաւ վէճհ
իլէ՝ Սաճար գըրալըն Լրիստաթէթ հանըմը՝ պիր տուխ
թէրին սրբմա թէլի վէ ուղաւն սաչընը քէսմէք իլէ,
(քի անըն իլէ մադրուրէնիւր իտի հարըն գըրադ կիպի)
էթտի անի պիր եափաշ հայփանի նաթըդ. եէրաէ եիւզ
ու թէփաղի խոնարհ: () Լ մէրթէպէ քի՝ վարըպ գըղաթ
մանասթիրինաէ՝ խասթէլէրէ թիմար էաէր իտի: Աւ
լահ աաի գուլունաւ՝ զիւկիւրթիւք իլէ զապթ էաէր
աէմիլըր: Այր սէօնաիւ, ալէֆի պիլէ:

Գ Լ Ո Ւ Խ Ի Ր :

ՎԱՍՆ ՎՆՆՍՈՒ ԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ
ԳԸՐԳ ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՊԵՐԵՑԻ ԶԵՐԵՐԻ ԹԵՄԵԼ

ՊԵՐԻՆՃԻ ԻՊԵՆԹ

Պիր ֆուգարէնին անճաղ պիր ալթուանի վար իւտի , հալէս եթաի արթուրմաղա , պուլտու չարէսինի : () ալթուան իլէ՝ պիր դապ մէյ ալար , սօնա նէհրինտէն եարըսը դատար սու գաթըշարբար՝ սաթտը ահմագլէրէ շարապ եւրինէ , ալթուանի իքի եթաի : Իքի ալթուան իլէ եինէ ալար շարապ , քեզալիք սու իլէ գաթըշարբար՝ եթաի զէրրի տէօրթ :

Պագարը քի ասան օլույօր պու պաղիրկեանըդ , ման ճանալէր իլէ պաշտարը պէյ ու շէրտ եթմէյէ , օլտու ալա սանա պիր նամիտար պաղիրկեան , սէվինիր իաի ֆագիր : Եթին՝ ալլահ հազմ՝ եթմէտի՝ քի զարարտան մէզպուր ֆայիտէ կէօրիւսլ՝ ճանընը իթիրէ :

Պիր կիւն սօնա չայըն քէնարինտէ՝ պիր շէյ ալմագ դայիւսինէ մէշղուլ օլուսլ՝ գըրմըղը քիսէյի ալթուան իլէ տօլու չըգարտը գօյնինտէն , վէ ուղուր տէնէմէք իլին , օ սապիգա պիր ալթուանի քիսէտէն չըգարտը : Չայտագ գըրմըղը քիսէյի կէօրիւնճէ , ճիյէր զանն իւտուսլ սիւրսալ եթաի , քիսէյի էլինտէն գափմասը վէ ուշմասը պիր օլտու :

Սէզպուր պաղիրկեան , չամաթմա վէ եպիարա իւտուսլ՝ ելէրինի պիր պիրիսինէ չարփար իաի , էմմա չի ֆայիտէ : Չայա տօղրու փէրթալ իտուսլ չայլագ՝ պագտարը քի ճիյէր տէյիլ իսիշ քիսէ , պըրագտը նէհրին իլէ նէ վէ ուշտու , պաշտարը մէզպուր վայ նէֆսի աղէր ֆիզան էտէր իաի : Ալէճտէն կէճ զէքրինէ կէլտի քի , չիւնքի սօնա չայըն սույու իլէ էտէր իաի գալպաղանըդ , չայ կէօթիւրտի զէրրի մահպուսլէրինի , վէ քիսէ տիպի հէլալ պիր ալթուանի՝ գալտը էլինտէ :

Թամահ, քեարին պիրի վաֆիր ալթուհն ճեմ խոուպ հասեա իլէ սագլար խոի . վէ հիւ խարճ էթմէզ խոի . էմմա թամահ, քեարա աաեթ տիր խեվֆիլ ու շիւպ հելի օլմադ : Եւ չի էյալինտէն կիզլի կեօթիւրտի չիֆթ լիլինտէ պիր չուգուր գազլոր կեօմտի քիլիթլետի . վէ պիր գայա գօտու գափու իւղէրինէ ինամ պէքճի :

Վարլընին պիրի դերուրէթէ տիւշիւպ, ումուտու հէր վէճհ իլէ քեսիլտի . հէր կիւն էօլմէքտէն խե՝ պիր քերրէ էօլիւրիւմ գաստի իլէ , ալոր պիր իւլար՝ վար տը թէվէքէլ մեզպուրին չիֆթ լիլինէ գայաթաշ գուր պինէ . պիր աղաճ կեօրիւպ իւլարի սալար աղաճին պիր սուտաղինէ , քէնտիւսինի աաաճադ . պագտը քի պիր գայաթաշ կեօրիւնտի . պագայրմ հէլէ նէ տիր շու տէյէրէք , թաշը կերի ալընճա , պուլտու քիմեայի , ալ տը կիթտի սէվինէրէք . իւլարը պրրագտը օ եէրէ , վէ համա ու սէնա էտէրէք ֆիրար էթտի :

Վեզպուր թամահ, քեար վարտը խաղինէնին խաթ ըրինի սօրմաղա . թաշըն եէրինէ պուլտու իւլարը . պագ տը քի իշ իշտէն կէչմիշ . վայ նէֆսիլի կեօրէսին , ահ ու զարի կիւշ էտէսին . էմմա չի ֆայիտէ . ֆագիր տիւ տիւկի չալար կիթտի : Ֆագիրտէն քէսիլէն ումուտ չէօքտի մեզպուրին պաշինէ . ալոր իւլարը քէմէնտ ի տուպ աատը քէնտիւսինի օ աղաճաան . օլտու էօմրիւ նէ ալա պիր ճէլատ : Վէվտասի պիլէ ֆեսատ տրր հա յաթա , իթիմատ էթմէզտէն՝ պագ պու միւրաթէ :

Գ Լ Ո Ւ Խ Խ Թ .

ՅԱՂԱԳՍ ԲՂՋԱԽՈՉ ՅԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

ԳԸՐԴ ՏՕԳՈՋՈՒՆՃՈՒ ՓԱՍԸԼ

ՊԵՐԱՅԻ ԸԵՀՊԵԹԻ ԱՐՋՈՒ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՊԻԹ

() Թօն նամինտէ՝ պիր իմբէրաթորուն սուլթա նի վար իտի՝ Սարիա խամինտէ . էմմա դայէթ ֆայիշէ , վէ տօյմազ հրրսլը պիր ֆօրգ : Պիր մէրա շախս սու պաշի փայէսինտէ՝ քէնտի հայինտէ փաքիզաթ պիր տտէմ , էմմա շիրին պիր նէվճիւվան , () Թօնէ միւսա ֆիր օրուպ՝ սուլթան ֆայիշէ պու խիտէ կէօզ աթար . նիճէ քի Պէտափրանրն դէվճէսի՝ հիւսնի Նուսուֆէ : Ապրին՝ սու պաշը խիտ՝ հիչ եագլաշտրքմատր . զիրա՝ փաքլըղնտան մաատա , իմբէրաթորուն տախի բրղընը սիյանէթ էտէր իտի :

Սուլթան ֆայիշէ՝ արզուսինէ վասլ օլմայինճէզ , տուլթուզու տիւշմնլըզա չէվլրտի . Թէշէքքի էթաի () Թօն կայսերէ քի , պանա կէօզ աթմիշ սու պաշի : Կայսր տախի՝ Թէֆաիշ Թէֆաիսուս էթմէտէն՝ պիւ սուշ ֆագիրի գաթիլ էլէտի : Օհվալլընրն դէվճէսի՝ գօճասրնրն պաշինի ալըպ սագլատր . պիր կիւն գալա պա տիվանա կիրուպ , գօճասրնրն պաշինի պրրագտր տիվան իչինէ , վէ շէրաաթ Թալապ էթաի հուզուր տէն , տաա ֆիրեատ խոուպ , քի պիտուշ եէրաէ գաթիլ օրունտու գօճամ , սուլթան ֆայիշէնին նէքպէթ հա վէսի իչին . վէ շահիտիմ օլա տէտի գըղլըն տէմիր . կէթիրսինլէր տէտի աթէշի :

Պիր գըղլըն տէմիր կէթիրտիլէր . ալտը էլինէ Թուլթաու եօգլատր , կէօյա պիր տէմէթ գըրմըղը կիւլ կիպի . պիր շէյ օլմայինճէ , տիչի արսլան՝ մէրաա նէ միտիլիւ աղար էթաի կայսերէ : Տիվանի հուզուր Էլրի քէթմ էթաիլէր քի՝ սուլթան գաթիլէ վաճիպ տիր .

էմր օլուհտու սաղ պէ սաղ աթէշ իլէ եաքմաղա , եանա տի ֆայիշէ յայիգինէ կէօրէ :

Պիր զամանտան սօնրա՝ () Թօն կայսրը՝ պիր շըռօ մալը հաթունա կէօղ տիրիւպ , արզու ալաճագ գայտինէ աիւշտի : Կատրնճըք տախի անրն մուհապպէ Թինէ պէտէլ՝ պիր էլամէթ նիշանի կէօսթէրտի . պիր էլտիպան զէհրիլէյիւպ՝ հէտիյէ եօլլատը . էլինէ կէշիւրինճէ , զէհր տաղըտը վիճուտինէ՝ հէյաք օլտու կիթաի : () Լ միտիլ լի սէվտանըն նիհայէթի , պէօյլէճէ իպրէթ օլուր պէմէ :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ի Ե Թ

Կալալիէր աթլընըն պիրիտի՝ պիր տուխթէր գըղա աշիգ օլուպ՝ էվինտէ սաղլար խաի զինա իշին . այրմա սի միւմքին օլմատը . էօլիւմ մէրթէպէսինտէ խասթէւ լէնտի մէղպուր սիւար : Պիր խոստովանահայր վարալը՝ Թէտարիքին կէօր տէտի . պէլի՝ սաղլըղինէ ումուտ չօգ , էօլմէնիզտէն օլ գատար եօղ . լաքին՝ նե՞ զարար վար Թէտարիքտէն : Տէտի մէղպուր , էշքեարէ սէօյլէ՝ հաղըրմ՝նէ քի էմր էտէրսէն :

Խոստովանահայր պուհու իշիտիճէք , Թէսէլլի էթմէյէ վէ զայրէթէ կէօթիւրմէյէ ճան աթտը՝ օ գըղըրէտա էթմէք իլին , էմմա՝ էվիլէլա գօլայճա Թարիգ իլէ կիրտի եօլա , Սէնի տէտի գուվիլէթլիճէ պուլտում պու կիւնտէ՝ իըզմէթիւն ֆարգ , վէ սէնին ֆայիտէնէ ճայիգ տիր , տօղրուսունու տէյէյիմ սանա , սաղլըգ ումուտու գալգմըշ սէնտէն՝ գանտիլլինտէ եաղ գալմամըշ . ճիւղի զէմանինտէ՝ ճանըն գայտինի կէօր : Սէղպուր տէտի՝ պէլի էօյլէ տիր , հէման պանա եարտըմ էյէ :

Սօրտու քահանայ , հիշ պիր քիմէյէ վէրէճէյին վաթ մի . պիր քիմէնին նամինէ քէտէր վէրմիլմիտին . պիր քիմէն իլէ խուսումէթին վաթ մի : Տէտի մէղպուր , էօտէտիմ ճիւմէսինի . ալֆ էթտիմ սուչուլէրիմին ճիւրմինի :

Սօրտու քահանայ , խաթէրմիտին սրբու թիւն ալմագ

տէտի՝ պէլի իսթէրիմ : Լնճամինտէ տէտի . պու չա-
րէտիդ տիր . իմքեանի եօգ տուր՝ թա՛քի պու գըղը
սէն պօշամայինճէ : Տէտի մէղպուր . պունու էտէմէմ,
պունու էտէմէմ :

Տէտի խոստովանահայր . հէմ էտէպիլիրսին , հէմ
պօրճլուսուն էթմէյէ . նէ օլուր տէտի , քի պու խըզ
մէթի՛ր րասպլինին աշգինէ էտէսին . քի սէնին իչին սի-
յասէթ չէքաի : Իմոի՛ սրբութիւն պմաստան՝ զայիպ
էթմէք խտէրսին ճանընը նարի ճիհէննէմէ . վէ մահ-
բում օլմագ խտէրսին ալահըն ճէմայինտէն :

Սէղպուր խասթա՛ ճիւմլէ գուվլէթինի պիր ա-
րայա ճէմ խոււպ , չէքաի գըղը եանընա , թութտու
էլինտէն , վէ իւճէ ալաղի իլէ տէտի , գօյլէրէմէմ,
հէմ էտէմէմ , պու խոի պէնիմ՝ մէճալիմ էօմբիւմտէ ,
պու օլսուն մէվթիմտէ էօմբիւմ , վէ էնճամինտէ սալ-
թանաթրմ : Գուճաղինտէ իքէն ֆայիշէ գըլ՝ մէքրուհ
ճանընը թէպիլիմ էթաի գալալիեր :

Սահիհ տիր քի տէմիլիէր , փէք չէթին տիր ֆէնա
ատէթի թէպաիլ էթմէք . վէ իմքեանի եօգ արք էօլ-
մէքտէ ֆէթհ էթմէք թէնի , օլ քի ֆէթհ էթաի
պիղի հալի հայէթիմիղտէ :

Ի Ի Զ Ի Ե Զ Ի Ի Ի Պ Ը Ե Թ

Ելխոն պիրի՛ աշիգ օլուպ պիր ատէպլի գըղ օղս-
նա , հէր վէճհ իլէ ճահա էթաի անի թոսինէ ալա-
մաղա , յաքին՝ ատէպլի գըղճըղաղ մէյիլ վէրմէտի , վէ
իւղիւնէ պագմատը : Սէղպուր իլիա՛ եալլարմաղա
պաշատը քի , տէրաիմէ իրաճ էյլէ :

Փաքիզաթ գըղճըղաղ՝ ֆիքր էթաի անըն տէրունի
տէրաինէ պիր իլաճ իճատ էթմէյէ : Տէտի իլիտէ ,
պէն ահա էթմիլիմ՝ գըրգ կիւնէտէք սատէ էքմէք վէ
սու իլէ կէշինմէյէ , վէ արղունէ՝ պէլի տէյէմէմ պօր-
ճումի էտա էթմէտիքճէ : Ֆիլլաղի էկէր տէրունտէն
սէվէրսէն պէնի , պանա եարարմճի օլ . ահաիմին նը-
ֆընը իւղէրինէ ալ , իկիրմի կիւն գատար փէրհիլ
սագլամաղ իլէ՝ սատէ էքմէք վէ սու իլէ կէշին՝ քի

Թէ՛ղճէ՛ էօտէյէլիմ պօրճումնւղու : Պապուլ էթտի մէղպուր յիսա ճանի կէօնիւլտէն . պիրաղ կիւն կէչինւ ճէղ՝ օլ գատար զայիֆլէնտի քի , փէք դօլայ խտի էօ լիւմի իրթիքեապ էթմէք՝ աշգինէ մէյլ էթմէտէն . վէ էօյլէճէ՛ էպէտ միւտտէթ նարի ճէհէննէմին աճլըդ վէ սուսուղիղինտէն խէլաս պուլտու :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ծ .

ՅԱՂԱԳՍ ԲԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ԵԼԼԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԳԵՐԱՅԻ ԻԸԸԴ ՈՒ ԹԵԼԵԳԻՐ

Աիւրոս Մճէմ չահի՛ Պաղտատ իւղէրինէ վարար հիսապօրդ ապէր իլէ . էմմա՛ Չինթաս նամ նէհրի աղիմէտէն կէչէմէտի . վէ դօշու արապալէրին քէօհըսն աթլէրի զարդ օլտուլար : Խըչմէ կէլիօլ՝ անա էթտի փութլէրին իսմինէ . գատտի՛ ինթըգամ ալմադ խտի . ապէրինի ճէմ էթտի բրմաղըն իւղէրինէ վէ տէտի , չիւնքի կէչմէքտէն մէն էյլէտին սէն պէնի , էօյլէ էտէյիմ քի՛ դարըլար պիլէ կէչօնիլէր սէնին իւ ղէրինտէն :

Նէհրի աղիմէյի՛ ապէրին գուվլէթի իլէ՛ իւչեիւղ պէօլիւք էյլէտի : Պուհտան զիյատէ գուսուրմադ օլ լուր մի . հէմ ղէմանինի նաֆիլէ կէչիտի , հէմ ապէրինի եօզ եէրտէ եօրուլթաու , քի չայտան ինթիգամ ալայրմ աէյիլ : Պուհա մէնադիօ պիր թէչպիհ տաիի վար : Սենեքա նագլ էտէր քի , Կայուս չէսար՝ զայէթ սէրքէչ խտի վէ հըրպը : Թուլում՝ ահէնկինէ մայիլ իւ տի . պիր կիւն տիւղէրքէն ահլալի , ափանսըղտան՝ սէ մայի գապլատի թօղ սուման . կիւրիւլտիւ , սայիգէ ու չիմէքլէր . գափանար ահէնկ : Թահալիլէ կէլիւպ պաշտար չէթմ էթմէյէ ()դիոս նամ փութինէ , քի ալմահ տէյիլ թափար խտի . մէյտան ճէնկինէ տալլէթ

էլէտի՝ պիլէսինճէ փէնչէ թու թմաղա : Պունտան
 պէլլի օլսւր քի , խըշմ՝ պիր մէճնունի ադիլ զայիլի
 տիր , անի իլէ իսթէտի ճէնկ էթմէյէ , քի ալլա՛ տէ-
 յիւ իթիմատ էտէր թափար իտի :

Վ Ե Ր Յ .

Թամաշ քեարքէ ի պրէնթի	579
Թեղէ վիլլաճի հիքմէթին սրբրի	546
Թեղեղի պշադ կէ օնիւլլիւք	425
Թեղեղիլիլին թապիրի	221
Թեղեղիւթը Նաճիլի շէրիֆ փեռնամէ	294
Թեղեղիւթի սեղիւթը աշգի Հադդ փէ ետրանի	288
Թեղեղիւթի էփէլ	276
" սանի	277
" սալիս	279
" բապի	281
" խամիս	282
" սաաթ	284
" սապի	284
" սամին	286
" աօգուղունճու փէ օնունճու	287
Թեղեղիւթ ու նասիւնէթին թապիրի	250
Թեօպլէ . խթիլդֆար ու խապլէթ Նէ՝ օլու	524
Թեօպլէի խթիլդֆարն սրբրի	524
Թեօպլէ ու խթիլդֆար՝ կիւնահի սիլէք	445
Թեօպլէ էտէն՝ տղահա մադպուլ պէնտէ օլուք	444
Թեօպլէ իլէ խքոքդ մադֆիլիթ պուլտու	595
Թեօպլէ վադիթին կէշիլին արասա պուլմադ	585
Թեօպլէ սիլ իւշ լուղէթէ կիւլէնէն դարգ օլտու	586
Թեօպլէ սիլ՝ վայ Նէֆէսի իլէ էօլուք	584
Խգրար ու իթիրաֆ խապլէթի	554
Խգրար ու իթիրաֆ հիքմէթի	550
Իլմ ու հիքմէթին թապիրի	257
Իլմի՝ ամէլ իլէ սապիթ իթմէք	421
Իլմին թապիրի	260
Իճիթինադ ու ինթիրադն թապիրի	262
Ինասըլդ իպրէթի	428
Իշի իշիէմէան, թեղեղիլին էփէլ Ֆիքր էթմէք	417
Իսեանի ֆըսդն հատաթ թապիրի	207
Իտրադ ու ֆէհմին թապիրի	258
Իքինճի կիւնիւն ամէլի խապի	495
Իւշիւնճի կիւնիւն ամէլի խապի	496
Խաշն իպրէթիլի	424
Խաթիթիլիթէ շիւք էտէնին իպրէթի	455
Խաթիթիլիթէ շիւք էթմէք	452
Խքոքդ շէրան սալդ օլունուք	400
Խքշմ ու թահապիլ իպրէթի	469
Խիւտաթիլիթիլիլին թապիրի	261
Կիւլմէմէք ճիհէննէմ գօրգուսթիտէն	426
Կիւնահըն սալդ փէ զամիլ	208
Կիւնահըն մալիւմաթի, դարար ու զիյանի	209
Կիւնահընար տալիմ էիւք էիւքլէնմէտէ տիք	594
Հալիմիլ փէ մահճուպուգ թապիրի	267

Հայր մեր տառնքն թաղերի	566
Հառնա ու զարեզ	246
Հասիւտելին խորեթի	442
Հաւատամբ 'ի մի առաւում	465—463
Հաւատամբ 'ի մի առաւումքն թաղերի վէ մէ ֆհու մի	467
Հարթմն անգլի	403
Հիւքիւման վէ մերթէպէ	439
Հիւքմէթի խաթէմ վէ նիշանի շէրէֆ	514
Ճէլադինին պիւրի ֆէնտ իլէ տէրվիշ օլտու	408
Ճիհանի ալէ մին խալիք օլմասի	492
Ճինիլ տէրաթմնաթին խորեթի	345
Սաղբուրուզ օկ տէպէպինի մէն էթմէք	465
Սաղբուրուզ օկ խոթիլ օլտուր	245
Մէլայիբ կիւնահատն էլիւնիբ	456
Մէլիւմ անէ աշգինէ տէթիկիբ օլմաս	457
Մէլիւմ անէնին պիւրի օլտուր իւղէրինէ	458
Միլիւմ անէնին կէօրիւնմասի	459
Մէրհամէթին մէանի	443
Մէրհամէթի փաթիլշահն էլի թօփրաք օլմաս	418
Մէրհամէթի Յիսուս ֆրիստաս միհմանաս օլտու	448
Մէրհամէթի պիւրին էէրինէ էրթի ալայ	447
Մէրհամէթինին լահմին գապուլ օլմանմաս	447
Մէրհամէթինին մաթլուլուզու	269
Մէրհամէթի տէթիկիբ օլտու ուրք Սառուածմին	449
Մէրհամէթանի պարասաք շարաս օլտու	446
Միւթի օլան օլտու խորեթի	587
Միւթի օլան ուշաղն խորեթի	587
Միւթի օլմայանա՝ շէթման տաթի միւթի օլմաք	586
Միւթի օլմայանին էօրիւ գըսաղբ	288
Միւսաֆիբ սէվմէրիբ պէյաննու	454
Մուգալիտ ֆէնտ իլէ ալագաշինի թէօլպէյէ կէթիլաթի	406
Մուգաթաթի	464
Մութուլուզ իլին տէպէվիլէ նիլին սէքիլ տէնիբ	264
Մուհապէթի գարնասաշէ	245
Մուհապէթի տիւշմանա	244
Յիսուս ֆրիստասն յիլասէթինի տաթի ֆիլիբէ կէթիլաթ	454
Յիսուս ֆրիստասն յիլասէթինի ֆիլիբէ տէն տաղլաք պուլուր	454
Նաթիմ ու փիւշմանլաք նէ օլա	527
Նէհմէթին թաղերի	224
Շէհմէթի արգունուն խորեթի	467
Շէհմասթ օկ մէրաթ իմալ	50
Շէթման փէնանին ուլան տաղալէ օղբաթ	402
Ուլան քէլ Մարիամ տառնքն հիւնէրի	454
Ումուտու քէսմէյին մաղֆիլիթ պուլուր	464
Ումուտուն թաղերի	257
Ումուտուն քէսմէն նաթիմ օլաթ	462
Պաթիլիթ ու ֆիլասէթին թաղերի	245

Պատերթ թ ու ֆիրաւեթ թին պէճանի մախառեւսի	247
Պատարագ բն խորեթ թին պէճանինաւ տիր	455
Պէնի առեմին էփէլէի ախիլի	549
Պէնի առեմին իրինձի նիհայեթի	554
Պէնի առեմին իւշիւնձի նիհայեթի	554
Պէնի բնանքն աւ օրախնձիւ նիհայեթի	559
Պիւշինձի կիւնիւն ամէլի խալիլ	205
Պէտէլ ու էճի կիւնահ	556
Պէտէլ ու էճի կիւնահն գըթաթ	558
Պիղարէլ խառմին գուսուրինի պողըլլաթ	594
Պիղարէլ Յիսուս Բրիտանտան թէշէքքիս ք պուլաու	592
Պիղարէլ խորեթ թին պէճանի պատանգին	592
Պիլինձի կիւնիւն ամէլի խալիլ	494
Պիլիլ գըղար, պուրուշարընք քնաթիւր	454
Պիլիլ գըղ քննաի կէօլէրիլ շըղարաթ	450
Պիլիլ գըղ քննա իլէ զինատան խէլաւ օլաու	450
Պիլիլ իւշ գըղարքն էնձամի	454
Պօղաղ էաթըրընք գարաթ ու զիւնի	445
Պօղաղ էաթիլի ճիւնաւ քէմիլ իլէ պօղալաու	444
Պօղաղ էաթիլի շէթմանքն քննաի իլէ էօլ օլաու	445
Պօղաղ էաթիլի պիլ ալիմ թէնիլի էրիլթալ	444
Սապիլէրին տուաթ կէշիլին օլաւ	589
Սապի կիւնի կէօրիւնաիւ մէլալիլ օղատմնաւ	590
Սիւքիւս՝ օլ օլէմէքաէն աթիլի էփլու	424
Սուլ՝ ու մապուհուն մուլալալիլ	274
Սալիլ՝ օղլունաւ շէրքաէն մէն էթմէսէ աղապին շէքէր	402
Սաֆիլիլ ու թէմիա թապիլի	505
Տէրլիլանի ֆաղիլիլ թապիլի	295
Տէրթ էփաթիլ ու նիհայեթի պէնի առեմ	549
Տէօրախնձիւ կիւնիւն ամէլի խալիլ	497
Տիլալիլիլ ու պէհաթըրըղ	260
Տին ու թիլիգաւ ֆաղիլ մէփանիլի	255
Տին ու խնանքն քէմալիլի	254
Տինի Մէսիհին խառնեթի	255
Տուայի՝ ալաթ կէնիլիլ ք իլէ տուլմալ	582
Տուաւէ՝ հէր գալըլ էշղալին բէտա էթմէլի	584
Տուհ՝ պիլնձամ աղաւ էօլմէլ	455
Տուհանի կէտալըլ թապիլին	266
Քիլիալէ մախառա փայլէր	544
Քիլիսէի տախիլինաւ հիլմէլի փայլէ	542
Քին աղլաւաղ Յիսուս Բրիտանա էփնաթիլ գըթ ար	596
Քիլիլ քննաիլ գալըրմալ՝ գալըրաէն ֆալիլաւ էօլ	420
Օթմն իմէրթաթթաւ ֆաղլ	466
Փաղիլ էհի տիւնանքն խորեթի	582
Փաղիլ ամէլին թապիլիլ	522
Փաղիլ ամէլին խորեթիլ զէմալաղ շիւնի	400
Փանի ամէլի պէտէլ ֆաղիլ ամէլի նայիլ օլմալ	406
Փէնա իլէ քննայի գափաթմալ	446
Փուգարիլի պէտէլին էպէտի քէրէմ պուլաւ	425

Գալմ. Աղբ, ցեղ :
 Գատիմի. Բնական :
 Գատու. Հասակ. Պոյ :
 Գարկյե. Գիւղ :
 Գարիպ. Մերձ, մօտ :
 Գըյամէ. Յարուածիւն :
 Գըյամէ օլմադ. Յարու-
 թիւն առնել :
 Գըամ. Բաժին :
 Գուծպ. Բեւեռ, համ Բե-
 ւեռական Ատաղ :
 Գուտա. Սուրբ :
 Գուտրեթքեանի. Ամենա-
 կարող :
 Գուրպինէ. Մօտ :
 Գրաաթէթմէք. Կարդալ :
 Լ :

Եէզտան. Աճ, Ստեղծող :
 Եէկ. Բարի :
 Եէօթ. Չափ :
 Եէվմ. Օր :
 Եէք. Մէկ :
 Եէքթա. Միմիայն, ընտիր :
 Եէքտան. Հաւասար :
 Եօգփէրէսթ. Չքաղաշտ :
 Եօրտան. Յորդանան գետ :

Օ :

Օաթ. Գոյուծիւն :
 Օաթմ. Վէրք :
 Օահիտ. Պարկեշտ :
 Օահիտաթ. Պարկեշտուի :
 Օահիր. Յայանի, երեւելի :
 Օաղ. Ագռաւ :
 Օայիլ. Անցաւոր, կորըս-
 տական :
 Օատ. Պաշար :
 Օատիտ. Հակառակ, Դար-
 յեւ, Նման :
 Օարպ. Հարուած. Դարձեալ :
 Օյթ :

Օարպի մէսէլ. Առակ :
 Օաթէր. Յաղթուծիւն :
 Օէհիրնադ. Թռնաւոր :
 Օէմին. Երկիր :
 Օէմմ. Բամբասանք :
 Օէմմամ. Բամբասող :
 Օէյն. Չարդ :
 Օէն. Կին :
 Օէնպուր. Մեղու :
 Օէպան. Լեզու :
 Օէվալ. Պակասուծիւն :
 Օէվճ, արհաւ. Այր կնոջ :
 Օէվճէ, իգարհաւ. Կին առն :
 Օէր. Ոսկի :
 Օէրի. Սերմն. Էյին :
 Օէրտար. Ոսկի պահող :
 Օէրր, Օէրրէ. Շամանդաղք,
 մանրամաղ փոշի. Հիւլէ :
 Օէրրին. Ոսկեղէն :
 Օէքեաթ. Ողորմութիւն :
 Օըլլ. Հովանի :
 Օըլլուլլահ. Ստուեր նոյ,
 (որ ասի վն թագաւորաց) :
 Օիգ. Թոշմ :
 Օիյա. Ճառապայթ :
 Օիյարեթկեահ. Ուխտաւ-
 տեղի :
 Օինա. Շնութիւն :
 Օինհար. Ամենեին :
 Օինտէ. Կենդանի :
 Օիրուգէպէր. Վեր'ի վայր :
 Օիւլալ. Օինջ, յատակ :
 Օարթեւլ, Որդն ձեան :
 Օիւտտէ. Պարզ, սուրբ :
 Օուլմաթ, Էլ. Օուլմէթ, յգ-
 խաւար :
 Օօֆա. Մշտիկ, զոպայ :

Լ :

Լգապ համ Ա'գապ. Տառա-
 պանք, վիշաք :

Էղջար, յժ. ծաղկունք :
Էլ. Կլիմայ, Երկիր, քաղաք :
Էնլի. քեմալ. Այր կատար
եալ :

Էճիլ. Պատճառ :
Էճնաս, յժ. Յեղ, տեսակ :
Էճր. Վարձք :
Էմպաղ. Վաճառակից :
Էմվալ, յժ. Մալ, Էլ. Ինչք,
ստացուածք :

Էմրի. Հրամայական :
Էյեամ, յժ. Աւուրք. Դար-
յեալ, յաջողութիւն :

Էյիւպ. Յօք :
Էնասրք. Տարերք :
Էնգարիպ. Մօտ, 'ի մօտոյ :
Էնկիզ. Բզխիչ. Դարձեալ
Գրգռիչ, հրապուրիչ :

Էնպաղ. Ընկեր :
Էնպիյա, յժ. Մարգարէք :
Էնսաֆ, Կիսապուհոյք :
Էնվա, յժ. Տեսակք, Խմ
այլեայլք :

Էնվէր. Լուսաւորագոյն :
Էնտիշէ. Մտածմունք :
Էշգիյա. Սիրահար :

Էշճար, յժ. Ճառք :
Էպիաթ, յժ. Պէյթ, Էլ.
Տունք, տաճարք. Դարձեալ
Տունք, տաղք :

Էպլէհ. Տղէտ, պարզամիտ :
Էպր. Ամպ :
Էամար, յժ. Պտուղք. Եեմիշ :
Էսպապ, յժ. Սէպէպ, Էլ.
Պատճառք :

Էվլատիլէթ. Որդեգրութի :
Էվլիյա, յժ. Սէք, արդարք :
Էվլիյաուլլահ. Սիրելի նոյ :
Էվմէք. Փութալ, արտորալ :
Էր. Այր մարդ :
Էրզան. Արժանի :

Էքլ. Կերակուր :
Էքլ էթմէք. Ուտել :
Էօզկէ. Վայելուչ :
Էօլէք. Չափ, կշիռ :
Էօտիւլ. Վարձք :
Էֆա'. Օձ, իժ :
Էֆզալ. Լաւագոյն :
Էֆզուն. Յոյժ քարի :
Էֆլաթուն. Պղատոն :
Էֆսանէ. Առասպել, սուտ
պատմութիւն :

[Թ. .

Թագալա. Աստուածապաշտ,
Երկիւղած :

Թագաթիր. Կախատահմա-
նութիւն, ճակատադիր :
Թագարիպ. Մերձաւորութիւն
Դարձեալ Կերպ, հնարք :

Թագիլ. Յանդիմանութիւն :
Թագիմ. Պատիւ :
Թալիպ. Խնդրող :

Թալիլիլէթմէք. Արձակել :
Թալիլիս էթմէք. Մաքրել,
Դարձեալ ազատել :

Թահիրէթ. Սրբութիւն :
Թահլիլ էթմէք. Արձակել :
Թահլիլ էթմէք. Փոխել,
նորոգել :

Թահտիլ էթիւրապ. Ի ներքոյ
հողոյ :

Թահրիլ էթմէք. Վառել,
հրձիւղ առնել :

Թաղէր. Փոփոխութիւն :
Թամու. Դժոխք :
Թայր. Թաշուն :

Թապիպ. Բժիշկ :
Թապիր. Մեկնութիւն :
Թավիլ. Երկայն :

Թավիլուլլահ. Համբերող :
Թարիգ. Ճամբայ :

Թարրիֆ, Էմ Թաարիֆ.
 Սահման:
 Թարրիֆի, Էմ Թաարիֆի.
 Սահմանական:
 Թեատաի. Պատուիրանա
 զանցուծիւն. Գարձիւն
 Բանուծիւն:
 Թեղէփիւն. Ամուսնուի:
 Թեէսիրաթ. Ներգործու
 թիւն, աղղեցուծիւն:
 Թէհի. Ունայն:
 Թէհիաեթ. Ունայնա
 ձեւն:
 Թէճէլի գլմագ. Յայտ
 ածել:
 Թէճէսիւս. Հարցարքն.
 նուի. Գարձիւն Դատումն:
 Թէմէնա. Մեծարանք:
 Թէմէրրիւս. Յամառուի:
 Թէմիտ. Մկրտուծիւն:
 Թէմէլիթ. Կարգադրուի:
 Թէմրէն. Ներաի սլաք:
 Թէնէվի. Մարմնաւոր:
 Թէնէ. Տարաւի:
 Թէնի օլմագ. Փախաքի:
 Թէսաթիւր. Մտախոհուի:
 Թէսիւս. Մե Երրորդուծի:
 Թէսկին էթմէք. Մարեւ:
 Թէվաղի. Խոնարհուծիւն:
 Թէվահիր էթմէք. Սուրբ
 պահել:
 Թէվասուծ, Միջնորդուի:
 Թէվէճիւն էթմէք. Պի
 ճիւնէի եիւլ լո-լմագ:
 Թէվէքքիւն էթմէք. Յու
 սալ, ապաւինիլ:
 Թէվիտ օլմագ. Ճաննիլ:
 Թէվիտ. Միուծիւն:
 Թէտիւլ էթմէք. Խրատել:
 Թէտպիր. Պատրաստուծի:
 Թէտրիճ. Յառաջադիմուի:

Թէրքէշ. Կապարճ, ներա
 աման:
 Թէրքիւլ էթմէք. Բաղադ
 րէլ:
 Թէրէսիւլ. Հեղգուծիւն.
 Իմալլէ:
 Թէրիտ էթմէք. Հաստա
 տել:
 Թէֆահիւս. Քննուծիւն:
 Թէֆհիմ էթմէք. Ճանա
 չել. Ֆէհի եիւլ:
 Թէֆսիր. Մեկնուծիւն:
 Թըֆլ. Տղայ:
 Թիմահ. Կոկորդիլոս:
 Թիլ. Ներա:
 Թիւնտ. Սաստիկ:
 Թիւնաթաւ. Փոթորիկ:
 Թիւվանա. Զօրաւոր:
 Թիւրիւտիւ. Աւազակ:
 Թուծի. Թուծակ:
 Թուլ. Երկայնուծիւն:
 Թուլուր, յի. Թուլուր:
 Թուպաթ. Երանուծիւն:
 Թուր. Գաւիթ:
 Թուրապ. Հող, երկիր:

Ի.

Իգամէթ էթմէք. Բնակիլ:
 Իգթիտար. Կարողուծիւն:
 Իգտամ. Զանք:
 Իզապ օլմագ. Զանճրանալ:
 Իզթիրապ. Տաղնապ, վիշտ:
 Իզթիւտա. Առաւելուծի:
 Իզրապ. Կորիւն իծի:
 Իթալէիլիսան. Զարաթուստի:
 Իթապ. Նախատինք:
 Իթթիհատ. Միուծիւն:
 Իթիտալ. Ժուժկալուծի:
 Իթիրաֆ. Խոստովանուի:
 Իթլագ. Արձակումն:
 Իթմամ. Աւարտումն:

Իթր. Անուշահոտ իւղ :
 Իլա հաղա . Արդէն իսկ :
 Իլահաղէլան . Մինչև ցայժմ :
 Իլահ իլէթ . Ատուածուի :
 Իլթիմաս . ինդրուածք :
 Իլմի հէնահսէ . Երկրաչա
 փութիւն :
 Իլմի հիթմէթ . Գերբնական
 գիտութիւն :
 Իսթիլայ . Գայթակղութի :
 Իսթիլաֆ . Անմարանութի :
 Իսրաճ էթմէք . Հանել :
 Իսֆա էթմէք . Ճաճկել :
 Իհթիմամ էթմէք . Հոգ
 տանել :
 Իհթիրաղ . Զգուշութիւն .
 Դարձել Երկիւղ :
 Իհտա էթմէք . Ընծայել :
 Իդմաղ էթմէք . Անտես առ
 նել :
 Իդվա . Փորձութիւն :
 Իճթինապ . Փախուստ , Կամ
 Երկիւղ :
 Իմթիհան . Քննութիւն :
 Իմրաղ . Հիւանդութիւն :
 Իմրանի . Երբայեցի :
 Ինամ . Պարգև :
 Ինգիհատ . Հնազանդութի :
 Ինթիգայ . Փոխել :
 Ինթիհա . Վախճան , վերջ :
 Ինթիսապ էթմէք . Ճաւ
 ապցութեան մանալ :
 Ինհա էթմէք . Իմացրնել :
 Ինհիտամ էթմէք . Փլցրնել :
 Իշկիլ . Կարծիք :
 Իպթիլա . Չարչարանք :
 Իպլիա . Ստանալ :
 Իպն . Որդի :
 Իպն իւլ վահիտ . Միամին :
 Իպնուլահ . Որդի Ատուծոյ :
 Իսեան . Մեղք :

Իսթիգպարլըգ . Հպարտութի :
 Իսթիգֆար . Զղջումն :
 Իսթիմա էթմէք . Լսել :
 Իսթիմայ էթմէք . Ուտել :
 Իսթիլտայ . Փոխել :
 Իսթիֆան . Թաղ , պտակ :
 Իսլահ . Մաքուր :
 Իսնատ . Մեղադրանք :
 Իսթեան . Աքտր :
 Իսիսայ . Մանկել :
 Իրզալ էթմէք . Խայտառա
 կել :
 Իրթիֆա . Ամբարձումն :
 Իրսալ էյլէմէք . Խրկել :
 Իւգնիլմ . Անձն , դէմ :
 Իւգնիլմի սէլասէ . Երէք
 անձինք :
 Իւլլ , } Բարձր :
 Իւճէ , }
 Իւշթիւր . Ուղտ :
 Իւտա , Կամ Եռտա . Յուգա :
 Իւրեան . Մերկ :
 Իֆթիլսար . Պարծանք :
 Իֆիք . Սուտ :

Լ .

Լահզ . Աչքի ծայրով նայիլ :
 Լա ճէրէմ . Արդարեւ , ան
 շուշտ :
 Լաշէ . Դի . Լէշ :
 Լէղեր . Ժուժկալ , Բէրկէլ
 թալ :
 Լէճճ . Վէճ , կռիւ :
 Լէլ . Գիշեր :
 Լէնկեր . Խարիխա :
 Լէպ . Շուրթն :
 Լիլահի . Վասն Ատուծոյ :
 Լիպաս . Հանդերձ :
 Լիսան . Լիզու , բարբառ :
 Լիսանի ասրք . Ճարտատա
 նական բարբառ :
 Լութի . Արուամուլ :

I 0 .

Խաղանի . Կայսերական :
 Խաթէմ . Կնիք :
 Խաթթ . Գիծ , տող :
 Խալիզ . Սանդղող :
 Խալիլ . Բարեկամ , սիրելի :
 Խամիս . Հինգերորդ :
 Խաղկէթ . } Հանգամանք ,
 Խասէ . } յատկութի :
 Խասսիէթ . }
 Խաախմ . Ճառայ :
 Խար . Փուշ :
 Խաքի . Հողեղէն :
 Խաֆի . Ճաճկեալ :
 Խէլէլ . Գայթակղուծիւն :
 Խէլլադ . Ամենատեղծ :
 Խէռ . Էշ :
 Խրրէտ . Միտք , իմացուի :
 Խիւսուֆ . Խաւարումն
 լուսնի :
 Խիւտա . Աստուած :
 Խիւտափէրէսթ . Աստուա
 ծապաշտ :
 Խիւտամ . Ճառայ :
 Խնդիր . Խող :
 Խուն . Արիւն :

I 1 .

Կեալ . Եղն :
 Կեալփէրէսթ . Կովապաշտ :
 Կէնդ , Խաճ Կէնճ . Գանձ :
 Կէվէէր . Այն :
 Կէտա . Աղքատ :
 Կէր . Եթէ :
 Կիրաիկեար . Աճ , Տէր :
 Կիւզիտէ . Լաւ , բնոր :
 Կիւլապ . Վարդենջուր :
 Կիւլլար . Վարդարան :
 Կիւլնար . Կեռաս , բալ .
 Քիլալ , Ֆիլի :
 Կիւլ . Խօսող , Խաճ Խօսք :

Կիւլէտ . Կ'ըսէ :
 Կիւշ . Ախանջ :
 Կիւշէթմէք . Ախանջ դնել :
 Կիւշմալ . Ախանջորդումն .
 Խյիլնիս . Խրատել , Խաճ պատ
 ժել :
 Կիտ . Գերեզման :
 Կիւֆթար . Խօսք :

Հ .

Հադդ . Ճշմարիտ , արդար :
 Հադիլաթա . Ճշմարտութի :
 Հադիր . Կուստ , աննշան :
 Հադկա . Ստուգիւ :
 Հադէր . Զգուշութիւն :
 Հադմէթմէք . Մարտել .
 Դարձիւ . Համբերել :
 Հադրէթ . Կերկայութիւն :
 Հաթէմ . Կնիք :
 Հալի Հայաթ . Կենդանւոյն ,
 Հալիմ . Հեղ :
 Հալլէթմէք . Լուծել :
 Հաճէր . Քար :
 Հաճէրի լէվէ . Քարեղէն
 տախտակ :
 Համուլ . Համբերող :
 Համա . Գոհութիւն :
 Համտուպիհատա . Գոհու
 թիւն անշափ :
 Հայաթ . Կեանք :
 Հայաթի . Կենսաւոր :
 Հայվանի նաթիք . Կենդանի
 բանական :
 Հապիլ . Աբէլ :
 Հապիպ . Բարեկամ , սիրելի :
 Հասէտ . Կախանձ :
 Հալասս , յփ . Զգայութիւն :
 Հալասի ամէ . Զգայութի
 հասարակ :
 Հալասի զահիրէ . Զգայու
 թիւն արտաքին :

Հալախի էնտերուն , Իսմ
Պաթինէ . Զգայութիւն
նէրքին :

Հալիլա . Եւայ :

Հատիա . Երկաթ :

Հատա . Սահման :

Հատտէն պիրուն , Կարս
ղութնէ վեր :

Հար . Զերմ , տաք :

Հարուն աթ . Արագագնաց
ձի :

Հէմիշէ . Միշտ :

Հէմիար . Հարթ , հաւասար :

Հէմաէմ . Բարեկամ :

Հէմրադ . Խորհրդակից :

Հէմրահ . Ուղեկից :

Հէտայա , յփ . Պարգեք :

Հէրպար . Միշտ :

Հրս . Յանկութի մարմնայ :

Հրֆլ էթմէք . Պահել :

Հրֆղութման . Խնամակա
լութիւն :

Հինթա . Յորեան :

Հիր . Տաքութիւն :

Հիրասէթ . Պաշպանութի :

Հիւլէ . Շամանդաղ :

Հիւշեար . Խելացի :

Հիւրրէմ . Ուրախ :

Հուզը խլէմէք . Հանգրու
տանալ :

Հիւրմէթ . Իմաստութիւն .

Դարձիւ Սքանչեւք :

Ղ .

Ղալիզ . Կարծր , խիստ :

Ղալիզ . Յաղթող :

Ղանէմ . Ուխար :

Ղանի . Առատ :

Ղանիմէ . Լիազոյն :

Ղատր . Զրկանք , չարք :

Ղարայիզ , յփ . Օտարք :

Ղարդ օլմադ . Ընկղմիլ :

Ղաֆլէթ . Անհոգութիւն :

Ղուսլ էթմէք . Լուսլ :

Ղուսսէ . Տխրութիւն :

Ղ' .

Ճամէ . Հանդերձ :

Ճանիզ . Կողմ :

Ճապէ ճա . Մերթ , երբեմն :

Ճարի . Հոսումն . Դարձիւ

Պատահումն , դէպք :

Ճէղզ էթմէք . Քաշէլ :

Ճէլալի . Ազատամբ :

Ճէմալ . Կերպարանք :

Ճէմիլէ . Գեղեցկատեսիլ :

Ճէնան . Հոգի . սիրտ :

Ճէպէլ . Լեռան :

Ճէսէտ . Մարմին :

Ճէսիր . Կամուրջ :

Ճէվէեր . Գոհար . Դարձիւ

Գոյութիւն :

Ճէրէմ . Մեղք :

Ճիմա . Զուգաւորութիւն :

Ճինիլէրէսթ . Դիւապաշտ :

Ճիսմ . Մարմին :

Ճիսմանի . Մարմնաւոր :

Ճիտալ . Կախ :

Ճիրճիս . Էանուն սրբոյն

Գրիգորի լուսաւորչին :

Ճիրմ . Մարմին :

Ճիւղիտէ . Հաղուագիւտ :

Ճիւլիւս . Կստումն :

Ճիւտա . Բաժանեալ :

Ճիւրմ . Յանցանք :

Ս .

Սա . Զուր :

Սաալ . Զօրութիւն :

Սաղթուլ . Գլխատեալ :

Սաղհար օլմադ . Տիրանալ :

Սաղուլ էլլէմէք . Պատիւէ

ձգել :

Մաթէմ. Սուգ :
 Մախիլեգ . Արարած :
 Մահի . Չուկն :
 Մահպուպ . Սիրելի :
 Մաղիլեպ . Յաղթուած :
 Մաղպուհն . Խաբուած :
 Մաղրուր . Հպարտ :
 Մաղֆիրէթ . Թողութիւն :
 Մայ . Զուր :
 Մանթըգ . Տրամաբանութի :
 Մանտէ . Յոգնած :
 Մատէ . Էգ :
 Մար . Օձ :
 Մարասան . Օձագաւազան
որ է տակ , Վարդապետ
կամ քարոզիչ :
 Մարէֆաա . Թափիչ :
 Մգրաս . Մկրատ , մախաս :
 Մէզպուր . Վերջիշեալ :
 Մէլամէթ . Անարգուծիւն :
 Մէլիք . Թագաւոր :
 Մէհա . Օրորոյ :
 Մէհազի . Այլարանական :
 Մէհալ . Կարողութիւն :
 Մէհա . Փառք :
 Մէյ . Գինի :
 Մէնագիպ . Օրինակ :
 Մէսիհ . Քրիստոս :
 Մէսիհի . Քրիստոսեայ :
 Մէսրուր . Ուրախ :
 Մէվատ . Նիւթ :
 Մէվատի . Նիւթական :
 Մէվիլ . Տեղի , վայր :
 Մէվթ . Մահ :
 Մէվիւտ . Տնունդ :
 Մէվճուտաթ . Ընդհանուրք :
 Մէվճուտէ . Պարագայ :
 Մէտֆուհն . Թաղեցեալ :
 Մէրաթիպ . յէ . Աստիճանք :
 Մէրդում . Վերջգրեալ :
 Մէքիւլաթ . Ուտելիք :
 Մէքիր . Խաբեբայ :
 Մէքր . Նենգ , դաւ :
 Մըսմար . Բեւեռ , դամ :
 Միզան . Կշիռ :
 Միզանի տալ . Կշիռ արդա-
րութեան :
 Միհման . Հիւր :
 Միհմանտար . Հիւրընկալ :
 Միհր . Արեգակն :
 Միդֆէր . Սաղաւարտ :
 Միյան . Մէջակող :
 Միյանէ կէօն . Միջականապէս :
 Միրաթ . Հայելի :
 Միրաճ էթմէք . Համբաւ-
եալ :
 Միւզահիմ . Արգիլոյ :
 Միւզէյեհն . Զարդարեալ :
 Միւթէաստիպ . Կողմնակից :
 Միւթէզամմին . Երաշխաւոր :
 Միւթէսէլլի . Միսթարիչ :
 Միւթէտիլ . Բարեխառն :
 Միւթէքեստիլ . Տղլ :
 Միւթէէլլիմ . Ճարտարա-
խօս :
 Միւթթասարլ . Կից :
 Միւլհիտ . Հեթանոս :
 Միւլթէլիֆ . Զանազան :
 Միւհմէլ . Անտօր :
 Միւհմիլ . Անհոգ , ծղլ :
 Միւճէլլէտ . Կազմեալ ,
Դարձեալ Պինդ :
 Միւճէվիլէտ . Լուսաւոր :
 Միւմին . Հաւատացեալ ,
Հաւատարիմ :
 Միւնգաթի . Հատեալ ,
բաժանեալ :
 Միւնէղղէհ . Մարուր , սք :
 Միւնէվիլէր . Լուսաւորեալ :
 Միւնէվիլիր . Լուսաւորող :
 Միւնթաղիր . Ակն ունող ,
սպասող :

Միւնհէտիմ օլմագ . Կոր
ճանիլ :

Միւշթագ . Փափաքող :

Միւսամէհա . Հէզզուլթի :

Միւսահիլ . Տոյլ :

Միւսահիլէթ . Տուլուլթի :

Միւսէլլէմ . Արժան :

Միւսէմմա . Անուանեալ :

Միւսթէմիր . Հաստատուն :

Միւտէվլէր . Բողբոյլ :

Միւտտաի . Դատախազ :

Միւրէքքէպ . Բաղկացեալ :

Միւրթէֆի . Բարձրագոյն :

Միւրղ . Թուշուն :

Միւրուրէթմէք . Անցանէլ :

Միւրաէլ . Առաքեալ :

Միւրաէ . Մեռած :

Միւրէրրէմ . Պատուեալ :

Միւրէրրիմ . Պատուող :

Միւրէրրէր . Կրկնեցեալ :

Միւֆասալ . Ընդարձակ :

Միւֆէվլագ . Յանձնեցեալ :

Միֆթահ . Բանալի :

Մուաղղամ . Մեծադատիւ :

Մուգատտէս . Սուրբ :

Մուգատտէր . Նախասահ

մանեալ :

Մուգատտիր . Նախասահ

մանող :

Մուգատտիմ . Յառաջա

բանութիւն :

Մուգիր . Խոտտովանութի :

Մուխալլէս . Ամենափրկիչ :

Մուհագգագ . Սողոգ :

Մուսայէհէ . Հաշտութի :

Մուր . Մըջիւն :

Մուրաղպա . Սնեալ :

Ն .

Նագար . Հայեցուածք :

Նագիր . Հաւասար , նման :

Նազէթմէք . Սրակէլ :

Նաթիգ . Բանական :

Նամէրղա . Անհաճոյ :

Նամիւրայի . Անկեղծ :

Նան . Հայ :

Նանըքէվէր . Հայ կենաց :

Նաչիլ . Չնչին , անարգ :

Նապ . Յստակ , պարզ :

Նասապիթ . Անհաստատ :

Նասեղա . Անարժան :

Նասիպ . Բաժին , վիճակ :

Նասար . Օգնական :

Նատան . Տգէտ , յիմար :

Նատիմ . Զղջացեալ :

Նատիր . Հաղուագիւտ :

Նար . Կրակ :

Նեհամէթ . Որկրամուլթի :

Նեհար . Յորեկ :

Նեհի . Արդէրողական :

Նեհր . Գետ :

Նեհաթ . Ազատութիւն :

Նեհիս . Պիղծ :

Նեհճար . Հիւսն , Տէրէլ :

Նեհմ , իլ . Ասող :

Նեմէք . Աղ :

Նեմրուտ . Ներբուլթի :

Նեպի , իլ . Մարգարէ :

Նեպէք . Նիւթ . Մարգէ :

Նեպիմ . Քաղցրաշունչ հողմ :

Նեսիքէթ . Պատարագ :

Նեսլ . Ազգ , սերունդ :

Նեսնէ . Իր , բան :

Նեվ . Նոր :

Նետամէթ . Զղջումն :

Ներմ . Կահուղ :

Նիկ . Գեղեցիկ :

Նիկին . Կնիք :

Նիհայ . Ոտ , բողբոջ :

Նիմէթ . Շնորհ , հայ :

Նիմախալուս . Կխասարկա

ւագ :

Նիսա, Էլ. Կին :
 Նիսթի. Չբուծիւն :
 Նիսան, յգ. Կանայք :
 Նիսա. Չայն, աղաղակ :
 Նիւզուլ էթմէք. Իջանել :
 Նիւմայան. Յայտնի :
 Նիւճում, յգ. Աստեղք :
 Նուշ էթմէք. Խմել :

Շ :

Շախ. ճիւղ :
 Շախ. Ոք. Քիճէ :
 Շահմարան. Օձարքայ :
 Շատ. Ուրախ :
 Շաքիր, Էլ. Գոհացող :
 Շաքիրան, յգ. Գոհացողք :
 Շէթմ. Թշնամանք :
 Շէհվէթ. Յանկուծիւն :
 Շէհրիյար. Ինքնակալ :
 Շէճաթ. Արիւծիւն :
 Շէճէր, Էլ. ծառ :
 Շէմմաս. Գպիր Խմ սար
 կաւադ :
 Շէմն. Արև :
 Շէմսիքիւթ. Արևա
 պաշտ :
 Շէնպիհ. Շաքաթ :
 Շէպ. Գիշեր :
 Շէրր. Չար :
 Շէֆքի. Սիրող. դթած :
 Շիր. Կաթն. Կարճիւն :
 Շիքիւթ. Աթմթաճումի :
 Շուբու էթմէք. Սկսանել :

Չ :

Չագըրճի. Գինեպան :
 Չար. Չորս :
 Չարմիւ. Կախաղան, խաչ :
 Չարիայ. Չորքոտանի :
 Չաքէր. ծառայ :
 Չէլմ. Աէք :
 Չէրա. Վիէր, Բնէն, համար :

Չիրադ. Ճրագ :
 Չիրադան. Ճրագունք, նաև
 յատկապէս Չիրադան կու
 չի գիշերային հրախաղու
 թիւնն որ է Էլ Գոնմասը :
 Չիրք. Աղտեղուծիւն :

Պ :

Պագա. Մնայուն :
 Պաթն. Փոր. որովայն :
 Պախ. Հեռու :
 Պալ. Թեւ. Գանաք :
 Պալա. Բարձր :
 Պալաթ. Ի վերայ :
 Պահր. ծով :
 Պայ. Հարուստ :
 Պապ. Դուռն :
 Պասիրէթ. Խոհանոցի :
 Պատ. Հով :
 Պատեւթ. Առատաճեռն :
 Պատպան. Առաքատ. Ելէլէն :
 Պարան. Անձրև :
 Պէլէտ. Գաւառ Խմ քաղաք :
 Պէհաար. Կորիճ :
 Պէհիլթ. Արքայութիւն :
 Պէյ էթմէք. ծախել :
 Պէյուշիրա. Առուտուր :
 Պէյթ, Էլ. Տուն :
 Պէյթուլահ. Տաճար Խոյ :
 Պէնէվէ. Մանիշակ :
 Պէնաթ. ծառայ :
 Պէնաթի. ծառայական :
 Պէշարէթ. Նշան, յայ :
 Պէտ. Չար, վատթար :
 Պէպեար. Վատթարագործ :
 Պէրայի. Յաղաթ :
 Պէրի. Տերև :
 Պէրուաթ. Յրուծիւն :
 Պէրա. Յուրա :
 Պէրր. Յամպ երկիր.
 Կարճիւն Անպատ :

Պէրրանի . Վայրենի :
 Պիթէրահիմ . Անողորմութի :
 Պիլա . Առանց :
 Պիլա թաղկը . Առանց պալլալութեան :
 Պիխալդ . Անտեղծ :
 Պիհուշ . Անմիտ :
 Պիյնա . տեսող :
 Պին . Որդի :
 Պինէֆս . Ինքնին :
 Պինթ . Աղջիկ :
 Պիսեար . Շատ :
 Պիսեմէր . Անպտուղ :
 Պիտին . Անհաւատ :
 Պուրճ . Կենդանակերպ :
 Պույ . Հոտ :
 Պուսէթմէր . Համբուրել :

Ո .

Ռահ . Ճամբայ :
 Ռահի . Ճամբորդ :
 Ռահնիւմա . Ուղեցոյց :
 Ռէսէն . Չուան :
 Ռէֆաղի . Հերետիկոս :

Ս .

Սագէր . Դժոխք :
 Սագի . Զրկիր . Սախայ :
 Սաիգա . Կայծակ :
 Սալիս . Երրորդ :
 Սալլալ օլունմադ . Կախիլ
 իմ խաչիկիլ :
 Սախթ . Խիստ :
 Սախթաիլ . Խտտախրտ :
 Սահապ . Ամպ , մառախուղ :
 Սահիլ . Էջ . ծովեզր :
 Սաղիր . Փոքր :
 Սայեատ . Որսորդ :
 Սայէ . Ստուեր , հովանի :
 Սայտ իթմէր . Որտալ :
 Սանէմ . Կուռք :
 Սանի . Երկրորդ :

Սապի . Տղայ :
 Սապիթ . Հաստատ :
 Սաթլաթ . Դէն :
 Սաթաշ . Կախ :
 Սասիս . Վեցերորդ :
 Սաֆ . Զուտ :
 Սէլասի . Երրորդութիւն :
 Սէլէֆ . Նախնիք :
 Սէլպ . Յափշտակութիւն :
 Սէիս . Առատաձեռնութիւն :
 Սէհիմ . Բաժին :
 Սէհվ . Սխալ :
 Սէմա . Երկինք :
 Սէմէր . Էջ . Պտուղ :
 Սէյեարէ . Մոլորականատուղ :
 Սէպղ . Դալար , կանանչ :
 Սէպիլ . Ճամբայ :
 Սէվա . Հաւատար :
 Սէվահիլ . Եջ . ծովեզր :
 Սէր . Գլուխ :
 Սէրափա . ծայրէ ի ծայր :
 Սէրէնճամ . Վիշտ :
 Սէրիգէ . Գողութիւն :
 Սէրիէն . Շտապաւ :
 Սէրպէսէր . Յոտից մինչև
 ցգլուխ :
 Սէրսէրի . Յիմար , տիմար :
 Սէրվէր . Իշխան , առաջ-
 նորդ :
 Սէրաիակուս . Աւագ տար-
 կաւագ :
 Սէքէշ . Պնդաղլուխ :
 Սէրֆիւրաղ . Բարձրա-
 գլուխ :
 Սէֆինէ . Նաւ :
 Սըհհէթ . Կեանք , կենդա-
 նութիւն :
 Սիլսիլէ . Շղթայ :
 Սիմ . Արծաթ :
 Սիյանէթ . Պահպանութիւն :
 Սին . Գերեզման :

Սինէ . Կուրծք :
 Սիրիդա էթմէք . Գողնալ :
 Սիւղէն . Ասեղ :
 Սիւթուն . Գերան , սիւն :
 Սիւթուր . Քօղք , ծածկոյթ :
 Սիւվար . Չիաւոր :
 Սիւրեանի Նիւման . Նէե-
 ման Ասորի :
 Սիւֆիւ . Երկրաւոր , ստա-
 բին . Դարձալ խոնարհ :
 Սուղհան . Բարձրեալ :

Վ .

Վադրթ . Տեղեակ :
 Վադի օլմագ . Պատահիլ :
 Վաղ էթմէք . Քարոյել :
 Վաղիկէտ էթմէք . Չեռն-
 արիւկ :
 Վալիտ . Տնող , հայր :
 Վալիտէ . Տնող , մայր :
 Վաիդ . Քարոյել :
 Վահիտ . Միակ :
 Վասաթ . Միջին :
 Վաֆիր . Շատ :
 Վէլի , էշ . Սիրելի :
 Վէշ . Որպէս :
 Վէսլալ . Տոյժ , փնատ :
 Վէսաթաթ . Միջնորդուի :
 Վէրագ . Տերեւ , կամ թուղթ :
 Վէրտ . Վարդ :
 Վէֆա . Օգուտ :
 Վէֆաթ էթմէք . Մեռանիլ :

Տ .

Տաի . Աղօթող :
 Տալամագ . Խածանել :
 Տախիլ օլմագ . Մտանել :
 Տամ . Որդայթ :
 Տաշմէն . Կաշնուլ :
 Տատ . Դատաստան , իրա-
 ւունք . Դարձալ Բողոք :
 Տէհան . Բերան :

Տէհր . Դար , կամ աշխարհ :
 Տէմ , պարս . Ժամանակ .
 արաբ . Արիւն :
 Տէսթ , էշ . Չեռն :
 Տէսթան , յի . Չեռք :
 Տէսթիկիր . Չեռնաու :
 Տէսթէշ . Չեռնաքար :
 Տէրկեահ . Դուռն :
 Տէրճ էթմէք . Համառօտել :
 Տէրուն . Մէջ :
 Տէրպան . Դռնադան :
 Տէրափնագ . Վշտագին :
 Տէֆն էթմէք . Թաղել :
 Տիլ . Սիրտ :
 Տիլալէր . Սրտոտ :
 Տիլարագ . Տիլ ուղարկել :
 Տիլշատ . Ուրախիրտ :
 Տիկէր . Ուրիշ :
 Տիտէ . Աչք :
 Տիտէպան . Կէօլքիճի :
 Տիրէխթ . Տառ :
 Տիւթթէր . Աղջիկ :
 Տիւմ . Պոչ :
 Տիւշէշմ . Երկու աջօր :
 Տիւրր . Մարդարիտ , դահար ,
 Տուր . Հեռու :

Բ .

Բաղ . Խորհուրդ :
 Բահ . Ճամբայ :
 Բահիլ . Վարդապետ :
 Բահմ . Գլթուլթիւն :
 Բահման . Գլթած :
 Բահմէթ . Ողորմութիւն :
 Բահնիւմա . Առաջնորդ :
 Բահվար . Ճամբորդ :
 Բամ . Հնազանդ :
 Բավի . Պատմիչ :
 Բէճիմ . Անիծեալ :
 Բէմի . Աւաղ . Խոհ :
 Բէնճի . Ախտաւոր :

Բէ՛վանէ . Ճամբորդ :
Բէ՛ֆ էթմէք . Վերացուցա-
նել :

Բէ՛ֆի . Բարձր :
Բի՛նայէթ . Պատմութիւն .

Խա՛րճեալ խմացուած :
Բիքեապ . Ասպանդակ .
Խօ՛ղնի :

Բուղ . Յորեկ :

Բույ . Երես :

Բուշէնլիք . Լուսաւորութի :
Փ .

Փալանկա . Պատնէշ . աշ-
տարակ :

Փայ . Ոտք :

Փայզէն . Գերի :

Փայիմալ . Ոսնակոխ :

Փայսէնա . Ոսնակապ :

Փաքաիլ . Մաքրասիրտ :

Փէման . Պայման :

Փէնպէ . Բամպակ :

Փէնա . Խրատ :

Փէսթ . Խոնարհ . ցած :

Փէրթալէթմէք . Յատկել,
թուշիլ :

Փէրթէվ . Ճառագայթ . լոյս :

Փէրվանէ . Թիթեռն :

Փէրվէրաիկեար . Մուսիշ,
չաստիարակ . Խա՛րճեալ

Ալեհանիամ :

Փիւսէր . Որդի :

Փուշիակ . Ճածուկ :

Փուսաթ . Գործի :

Փուսիակ . Փտած :

Ք .

Քալէտան . Արիղ . տնայակ :

Քեաղիպ . Ստախոս :

Քեահիլ . Ճող :

Քեամ . Կարօտ :

Քեղզապ . Կարի ստախոս :

Քէթմէթմէք . Ճածկել :

Քէթպ . Գրութիւն :

Քէլիմաթ . Խօսք :

Քէմ . Կուստո :

Քէմալ . Կտտարեալ :

Քէման . Աղեղն :

Քէմթէր . Պակասագոյն :

Քէմիա . Կերպաս :

Քէյ . Թագաւոր :

Քէշթի . Կաւ :

Քէպութէր . Աղաւնի :

Քէվաքիպ . յճ . Ատեղք :

Քէվքէպ . Էղ . Աստղ :

Քէրկէտէն . Միկըփէրու :

Քիզպ . Ստութիւն :

Քիւշատ . Յաղթութիւն :

Քիւպպար . Հպարտ :

Քիւսիւֆ . Խաւարումն

Արեգական :

Քիւտիւրաթ . յճ . Վնասք :

Քիւրէի զէմին . Երկրփն :

() .

Օղբու . Գող :

Ֆ .

Ֆաղիլ . Առաքինի :

Ֆաղիլէթ . Առաքինութի :

Ֆասիգ . Մեղաւոր :

Ֆէլէքի սապիթ . Երկին

Հաստատութեան :

Ֆէմ . Բերան :

Ֆէսատ . Ազականութիւն .

Խա՛րճեալ Ոճիւր . աղէտք :

Ֆէվթ օլմագ . Մեռանիլ :

Ֆէվր . Իսկոյն :

Ֆէրեատ . Աղաղակ :

Ֆէրզանէլիք . Գիտութիւն :

Ֆէրիշթէ . Հրեշտակ :

Ֆէրտ . Ոճն . որ :

Ֆըսգ . Մեղք :

Ֆիիլ . Գործ :

Ֆիմապատ . Յայտհետէ :

Վ Ր Ի Պ Ա Կ Ք .

ՍԽԱԼ	ՈՒՂԻՂ	ԵՐԵՍ	ՏՈՂ
Միւսայեհեթ	Միւսայեհեթ	221	25
Թաւի	Թաւի	222	45
Մէլամեթ	Մէլամեթ	225	5
Նեհեմեթ	Նեհեմեթ	224	2
Քեփեկբուհե	Քեփեկբուհե	224	45
Սեքեզ	Սեքեզ	259	27
Իսթիսան	Իսթիսան	266	28
Հաբ	Հաբ	268	20
Հաբլեմեթ	Հաբլեմեթ	269	22
Ֆեղ	Ֆեղ	274	46
Թաղե	Թաղեմ	274	21
Լեհզ	Լեհզ	275	42
Ինգիստ	Ինգիստ	276	47
Հիսայե	Հիսայե	294	54
Էփեղեթ	Վեփեթ	296	54
Ղալիպ	Ղալիպ	297	21
Միւսաբ	Միւսիպ	502	42
Ճիստ	Ճիստ	505	6
Սեմիզ	Սեմիզ	545	42
Նապեղա	Նապեղա	548	54
Նեճիմ	Նեճիմ	564	22
Շեփա	Շեփա	575	25
Էփեզ	Էփեզ	585	8
Մարաֆա	Մարաֆա	597	45
Օղուզ	Օղուզ	444	4
Էսեբ	Էսեբ	445	28
Տափի	Տափի	420	22
Պիբ	Պիբ	450	45
Շեքա	Շեքա	464	41

